Patrz baiek y bluznierstwa o Pannie
143. et sequent.

Lupus

LV. C. 14.

19741

BIBLIOTEKA
Zakł. Nar. im. Ossolińskich
XVII 1303

In Lavacro conscientiæ, Impresso Coloniæ A° 1499.
Fol. 11. cap: 5. De magna dignitate sacerdotum. Si condicione estis homines, dignitate estis super omnes hoies: Nam sacerdos est altior Regibus: Sanctior Angelis et Creator sui Creatoris. Cap. eod. fol: 12. Sacerdos est aliqualiter similis virgini Mariæ. Primò sicut beatissima virgo Maria, quinqz verbis concepit, ut habetur Luc: x. Fiat mihi secundũ verbũ tuum. Sic sacerdos per quinqz verba Chri corpus conficit. Et sicut immediatè per consensum Mariæ, fuit totũ corpus Chri in utero eius: sic immediatè post prolõem verborum consecrationis, transubstantiatur panis in verum corpus Chri. Secundò: sicut beata virgo Maria, Christum post partum in manibus portavit: sic similiter sacerdos Chrũm post consecrõem coram oi populo manibus levat, et eum ad infirmos portat. Tertiò: sicut beata virgo, prius fuit in utero mris suæ sanctificata, antequam Chrũm concepit. Unde Psal: Sanctificavit tabernaculũ suum altissimus: Sic sacerdos antequam ordinatur et sanctificatur ab Episcopo suo, non consecrat: quod sine ordine non consecraret. Unde laicus quantumcunqz sanctus nihil faceret, etiamsi verba consecrõis diceret. Ibidem. Honorat eos (scil: sacerdotes) super angelos, in dignitate custodiæ. quod sacerdos habet in custodia plures aias, sibi à Deo commissas, sicut Plebanus totam Parochiam, Epus totum Epatum, Papa totum mundum. Sed Angelus habet custodire solum unam animam. Secundò, in tangendo et sumendo corpus Chri: Nam angelorum est videre Deum. Et in hoc sacerdos est maior angelo, q videt et tangit, et cum hoc sumit, quod non ẽ datum Angelo. Tertiò consecrando corpus Chri, et sic in hoc sacerdos, non solum Angelos, sed etiam dignissimã virginẽ Mariam, aliquo modo pcellit, qa ei non est data talis ptas, scil: consecrandi: Unde sacerdos minimus potest

in terris, quod non pt mxus angelus in cœlis, nec uirgo Maria: imò et tibi sacerdoti Chrus Dnus Deus tuus, ad tuã consecrationẽ obediens est, mox sub spẽbus panis et uini prns est. Et paulò post. Quid ultra debui facere et non feci. Esai: 5. Quasi diceret ad uos Sacerdotes: Et dedi uobis maiorẽ ptatem, quam hnt oes Angeli, et oes scti in cœlis, imo quam amantissima mr mea, uidelicet in consecroẽ Eucharistiæ, in qua uobis semp obediens sum, imo infelicissimo et criminoso sacerdoti, sicut sanctissimo, et exaltaui uos sup oes creaturas. Ibidẽ fol: 20. Cap: 8. de pluralitate beneficiorum. Accipere dispensoẽm Papæ de pluralitate bnficiorũ, est cum licentia Papæ in infernum intrare. Item fol. 23. Cap: X. de his qui redditus dant non indigentibus. Principes inferni et Rectores tenebrarũ, uniuersis Ecclæ Platis, Canonicis et psbiteris, cuiuscunq; status tam religiosis quam sæcularibus, tartareã salutem. Quoniam optime q̃ nostra sunt uobiscum sentitis, et tot animas transmittitis ad infernũ, quod uia lata et spaciosa uix eas capiat, sciatis uos dignã hre retributionẽ, apud nos in tempore opportuno. Vide similem Eptam ex eodem lauacro, folio. 158. huius libri. Et fol: 33. Cap. 15. An publicis criminosis sacerdotibus sit reuerentia exhibenda. Sacerdos sanctus dr multipliciter. Primò quo ad Deum. Quia Deus dedit semetipsũ ad manus sacerdotum. Unde Hiere: 1. Ecce ego sum in manibus uris, facite mecũ q̃d bonum ẽ, in oculis uris et rectũ. Veruntamen scitote et agnoscite, quod si occideritis me, sanguinẽ meũ a uobis reqrã. O Venerãda dignitas Sacerdotũ, inter quorũ manus Dei filius, uelut in utero uirginis incarnatur. Et idem creator, q creauit uos, dedit uobis creare et se, et q creauit uos absq; uerbis, crea=

tur à uobis mediantibus uerbis. Secundò ē sacerdos Sctus quo ad uirginē Mariā. Nam quem maria portauit, in p̄sepio reclinauit, dignè manibus tractauit: Hunc sacerdos in altari et in celebratione missæ tractat et reclinat. Tertio quo ad Angelos, quia sicut Angeli cantant et laudant ante thronum Dei dicentes. Sctus, Sctus, Sctus Dnus Deus. ꝛc ut habetur in Apocali: Sic sacerdotes in Missa cantant, Sctus, Sctus, Sctus Dnus Deus Sabaoth. Et cui angeli in cælis seruiunt, sacerdotes ministrant ei in terris, isti uidendo, illi tractando. Qui illos pascit per speciē suā in cælo; ipsum autē sacerdotē ꝑ fidē in Eucharistiæ sacramento. Unde Ambros: Reuera nobiscū est Deus, sed hoc ꝑ fidem, donec mereamur ipsū uidere in cælesti patria ꝑ spem ꝛc Et paulo post, fol. 34. Mundi ergo estote et sancti. Si enim Chrus adhuc existēn mortalis, tractari uoluit prius manibus Mariæ et Ioseph: quanto magis nos sacerdotes, seruare debemus mundiciā cordis, mentis et corporis, qui eundem tractamus immortalem.

register

9.522.

PAPOPOMPE
Albo
POSLANIE PAPIEZA
Z ODPRAWą
Ná Missią Lutrowe y Zwingliuszowe/
Od
X. IANA ZYGROWIVSZA Z WIERVSZOWA

Káznodźieie Słowá Bożego prawdźiwego/ Jáśnie Wielmożnego J° Mści Páná P. IANA POTOCKIE° z Potoká/ Woiewody Brásławskiego/ Stárosty Kámienieckiego/ Generalá Podolskiego/ á ná ten czás pod Smolińskim Woyská Krolá J° Mści naywyższego Gubernatorá/ spisáne.

Matth. 7. v. 5.

Obłudniku wyrzuć pierwey tram z oká twego/ á tedy przeyrzysz ábyś wyrzucił źdźbło z oka Brátá twego.

W SENAPANIOWCACH,
Drukował W. Málachiowicz/
Roku P. 1611.

19.741

S. Brigitta (Angelo dictante, ipsa orante, & Scriptore notante, Vt Geraldus Cambrensis ait) Lib. 1. Reuelat. Cap. 4. inquit.

NVnc ergo conqueror super te caput Ecclesiæ meæ, (inquit CHristus,) qui sedes in Sede mea &c. Ideo quia tu Peior es Lucifero, iniustior Pilato, immitior Iuda, abominabilior Iudæis. Teraz tedy vskarżam sie ná ćie (Papieżu) Głowo Kośćiołá mego / mowi Chrystus / ktory siedźiß na Stolicy moiey 2ć. Dla tego / iżeś ty iest gorßy nad Lucyperá / niespráwiedliwßy nád Piłatá / niemiłośiernieyßy nád Judaßá / obrzydliwßy nád Zydy. Zyłá Roku P. 1370.

2. Corinth 6. à ℣. 1. ad 11.

A Pomagáiac wam nápominamy też / ábyśćie wy dármo łáski Bożey nieprzyieli. Abowiem mowi / Czásu przyiemnego wysłuchałem ćie / á w dźień zbáwienia rátowałem ćie: Oto teraz czás przyiemny / oto teraz czás zbáwienia. Nie dawáiac mwczym żadnego obráżenia / áby posługowánie nie było ßácowáne. Ale wewßystkim zalecamy sámych śiebie iáko sługi Boże / wćierpliwośći wielkiey / w vtrapieniách / w potrzebách / w vćiskách. W ráźiech / w ćiemnicách / w rozruchách / w pracách / W niedosypianiu / w pośćiech / w czystośći / w vmieietnośći / w nieskwápliwośći / w dobrotliwośći / w Duchu świetym / w miłośći nieobłudney / w mowie prawdy / w mocy Bożey / przez zbroie spráwiedliwośći / práwe y lewe / Przez chwałe y zelżywość / przez osławienie y dobra sławe: iákoby zwodnicy / áno prawdźiwi: Jáko nieznáiomi / áno znáiomi: iáko vmieráiacy / á oto żywiemy: iáko pokaráni / á nie vmorzeni: Jáko żáłośni / lecz záwße weseli: iáko vbodzy / lecz ich wiele vbogácáiacy / iáko nic nie máiacy / áno wßystko trzymáiacy.

BIBL. Z.N.IM. OSSOLIN.
XVII-1303-III

PRZEWIELEBNYM
W Pánu Chrystusie Oy-
com/ w Domu Bożym Zacnym Mężom/
X. IANOWI CHOCIMOWSKIEMV
w Woiewodztwie RVskim y pOdolskim.
X. FRANCISZKOWI IEZIERSKIEMV
w Woiewodztwie Lubelskim. X. FRANCISZ-
KOWI STANKAROWI w Woiewodztwie
Krákowskim. X. KRYSZTOFOWI KRAIN-
SKIEMV w Woiewodztwie Belskim y Wołynskim.
BISKVPOM KOSCIOLOW P. CHRI-
STVSOWYCH REFORMOWANYCH przez
EWANIELIo świeto/ y innym wßyskim ták w
Koronie Polskiey iáko y w W. X. Litewskim ich
Kollegom/ Pásterzom tákże wßyskim/
Bráćiey swey naymilßey

Sżczęśliwego Pásterzstwá Owiec Act 20. v. 28
Páná Chrysthusowych/ nád ktorymi ich
postánowił Duch świety/ vprzeymie życzy
X. IAN ZYGROWIVS
z Wierußowá.

APostoł świety opisuiac zwyczay Nátura
Sług Antychrystowych tym czásom ostá- stug Anty-
tnim służacych w Proroctwie swym do chrystowych
Tymotheußá opisánym ták mowi: ¶ To wiedz it w ¶ 2. Tim 3.
ostátnich dniách nástáną czásy niebespieczne. A dla czegoż: v. 1. 2.
Beda (powieda) ludźie w sobie sámych kocháiacy sie/ Oßczer- Judae. v.
cy/ Odwarzcy/ dobrych niemiłuiacy: máiac kßtałt pobożno- 17. 18.
ści/ ale sie mocy iey zaprza. A dziwże to: By nammiey.

Ztad iesth/ Iż táki też Antychryst.

Ták muśi być/ iż iáki Pan táki Kram. Tákim ábowiē też sam ich Mistrz á głowá naywyższa Antychryst że miał być/ Dániel święty przepowiedźiał ták mowiąc: Słowá przećiw Naywyższemū y świętym iego hániebne będźie mowił. To/ izaż się iuż nieználázło? Izaż iáwnie iáśnie zdawna niepokazał tego po sobie/ ten ktory Rzyską Stolicą rządźi/ iáko práwy Antychryst? Záiste ták niezmiernymi przykłády; że też własny iego Vrzędnik y Historyk w nim sámym toż ználazszy/ ták o nim beśpiecznie nápisał/ do niegoż sámego. ♀ HI sunt qui FRAVDE, malitiâ, DOLO, maledicentiâ, de humano genere BENE meritos MORDent, lacerant, accusant, corrodunt, TANQVAM ignaui CANES & inutiles, Tegoć Duchá iáko inni iego oni słudzy niezliczeni/ ták osobliwie iákiś Jan Paulin tym czásem okazał się być. Ten ábowiem przed rokiem wydawszy bezwstydną MISSIą Lutrá y Zwingliuszá (ták iáko się z odpráwy iey pokazáło) niewiedząc iáko ináczey pozbyć EPICHIREMA mego o Posłániu wászym y nászym od Bogá y Kośćiołá iego/ odemnie z Pism świętych przed pułtorą lat/ dowodnie spisánego/ y wam tákże przypisánego: á to nápisał Prefacyą do Jego Mśći Biskupá Kámienieckiego iedne/ drugą do nas/ obiedwie ták Kárczemne: iż z sámych tylko káżdy pobożny Krześćiánin może go poznáć/ iż iesth własnym á pierworodnym Synem Antychrystowym; to iest/ Oszczyrcą y Potwarzcą tákim/ iákim Oycá iego wyższey Vrzędnik własny być opisał/ á Apostoł święty z Dánielem Prorokował.

Daniel. 7. v. 8. 25.

Papież Antychrystowa náture zdawna w sobie pokazał.

♀ PLatina in vita Romani 1.

A to dobre á Cnotliwe ludźie kasáiąc.

Jan Paulin Syn Antychrystow.

Missia iego skąd poszłá?

Kárczemne iego Praefácye.

Iż Paulin oszczyrca dowod z Imienia álbo Tytułu Biskupá.

Bo izaż to nie Oszczyrcá niewstydliwy y gruby? Nápisałem wam Sthárszym Dozorcom Kośćiołá Bożego w EPICHIREMIE Tytuł Polakom przyzwoity z Greckiego ięzyká wźięty ten; Biskupom

Ko-

Kośćiołow Bożych Reformowánych w Koronie Polskiey. Czás Boży/ iákie oßczerzstwo z te° vczynił! Abowiem miásto tego co miał mowić Superyntendentámi á nie Biskupámi Ministrowie sie názywáią/ bo oni nie są ámbitiosi/ to on/ Superpendentámi. A wiec to nie iáwny Oßczyrcá? Lecz wam zá to Oßczyrstwo Koroná wiecznego żywotá od onego/ ktory też Beelzebubem był názwány/ gdy ie ćierpliwie znieśiećie: á iemu pewnie z Beelzebubem mießkánie nágotowáne/ gdźie tego w Pokućie nie odwoła. Rozumiałem ia coś wiekßego o tym Paulinie (bo mi sie widźi że to on iest Rab Stáry Jezuitá/ kthory sám v nas w Kámieńcu náprzednieyßy bywßy oßelał) gdym zwłaßczá obaczył Tytuł MISSIEY iego przypisány do Jego Mśći Biskupá Kámienieckiego Andrzeiá Prochnickiego; áliśći oto nietylko od was/ ále też y od swych Podolskich Papieżnikow báczniey-ßych/ nieczym innym być iest osądzon/ iedno ßczyrym y to bárzo grubym Oßczyrcą.

Matth. 10.

Paulin cżło wiek Lekki ze żył Biskupá Kámienieckiego swymi Mátáctwy/ Bo y Papieżnicy wstydźili sie zá iego pisánie.

Bo kto niewie (choć tylko/ iż ták rzekę/ iáko mowią/ vstá sobie Greckim iezykiē pomázał) że to słowo Biskup iest z Greckiego słowá Episkopos corrupte deductum, Piskop? A to zás sámo Episkopos, że to właśnie Láćińskim iezykiem ták sie wykłada Superintendens, Speculator, Custos &c. á zás Polskim/ Dozorcą/ Strażnik/ Stroż? Záisthe byśbył tylko sam Paulinie Kalepin przeczytał/ wstydałbyś sie był rożnice czynić w tym/ w czym żadney nie maß. Lecz áby iego Biskup wiedźiał tego náture słowá ták Greckiego Episkopos, iáko Láćinskiego Superintendens, á iuż Polskiego Biskupá; zátym áby obaczył/ czy iemu słußniey czy wam należy; gdyż widzę że Paulinus kłádźie iego Biskupstwo w Rogátey Infule/ w

So te° Grubian co sie z słowá Biskupá pokázuie

Biskup słowo zkad y co?

Biskup á Superintēdens iedno.

Biskup nie należy w Infule áni w złoćie.

Augusti. in Psalm. 126.

Arzyżu złotym/ y w innych kosztownych Appáraćiech? Otoż mu tu opisánie tego od Angustyná świetego przywiodę. Ták tedy Augustyn Swiety o tym: Ideo altior locus positus est in Templo Episcopis, vt ipsi Superintendant & tanquam custodiant populum. Nam & Græcè quòd dicitur EPISKOPOs, hoc Latinè SVPERINTENTOR interpretatur, quia superintendit, quia desuper videt. Quomodo enim vinitori altior fit locus ad custodiendam Vineam, sic & Episcopis altior locus factus est. Et de ipso alto loco periculosa redditur ratio, nisi eo corde stemus hîc, vt humilitate SVBPEDIBus VESTRis simus, & pro vobis oremus, vt qui nouit mêtes vestras, ipse custodiat—. Custodimꝰ enim vos ex officio dispensationis, sed custodiri volumus vobiscum. Tanquam vobis Pastores sumus, sed SVbILLo PASTore * (qui dormiuit in cruce semel & surrexit & iam non dormit) vobiscũ oues sumꝰ. Tanquam vobis ex hoc loco DOCTores sumus: sed SVb illo VNo MAGISTro in hac Schola vobiscũ condiscipuli sumus. A ták? tedy iuż te trzy rzeczy bacżyćie.

* Nota Non sub Papa Romano sed sub Christo.

Superintẽdẽtom náſzy Zmie Biſkupá Dauli nus głupie odemuie. Tákie pyche w nim znáy duie.

Pierwßa iest. Jż głupie wam Jmię Biſkupá odeymuie/ gdy ſię Superyntendentámi z Láćińſkiego iezyká piſzećie; ponieważ te dwie ſłowá iedneż rzecż innym iezykiem znáczą. Wtora. Jż zátym też nieſłußnie ambitionẽ w tym kłádźie nazwiſku. Gdyż też to imię † Episcopatus nomen est operis non honoris. Ztądże też káżdemu gospodarzowi od Augustyná świetego ták byli przypiſáne/ ‡ Vnuſquiſq; ergo in domo ſua ſi caput est domui ſuæ, debet ad eum pertinere Episcopatus officium quomodo ſui credant, ne aliqui ipſorum in hæreſin incurrant, ne vxor, ne filius, ne filia, ne ipſe ſeruus quia tanti est emptus. Trzećia; Jż nie Jnfułá/ áni Krzyże/ áni Kurwátury/ áni inne Appáraty Biſkupie/

† Augu lib. de Ciui Dei 19 capit. 19.

‡ Serm 151 de Sanctis.

Co Biſtupá ćtyni podług Augustyná ś.

prawo-

prawdźiwe Biskupy czynią/ iáko rozumie Paulinus; gdyż iáko pisze Historyk iego własny/ ♂ Hæc vndecunque manarint, MAGIS omnino Hebraica, QVAm Apostolica instituta referũt: Ale iáko tu pisze Augustỹ ś. ♂ Polydorus 4 Inuent. cap 7.

* Dozorstwo ludu Bożego náuką szczyrą/ pokorá do nog iego vczyniona/ modlitwá záń/ Pásterzstwo pod iednym tylko Pásterzem y Mistrzem Jezusem Chrystusem. To wszystko iż maćie/ czemuż was nie Biskupámi/ álbo choć połáćinie Superyntendentámi á Dozorcámi práwymi niezwáć? Czemu zás tego Oszczyrce/ Biskupy proznuiące y w roskoszách większych vstáwicznie żyiące/ á w kosztownieyszych száćiech vpstrzone ná káżdy dźień/ bárźiey niż on * Bogacz/ do tego pod drugie° naywyższe° Mistrzá y Pásterzá nogi lud Boży miásto iedynego Chrysthusá Páná prowádzące/ Biskupámi zwáć mamy? Záiste/ gdyż tákimi są/ iáko sie rzekło; tedyć też dla te° tylko mogą być ták názwáni Biskupámi/ iáko w Komedyey ow vbrány Krolem dla Korony Krolewskiey y berłá/ álbo iáko ow Biskupem w teyże/ dla Infuły y Kurwátury/ zowie sie. Gdyż ieśli ✱ Non Cathedra Sacerdotem facit, tedyć też áni Infułá dáleko więcey.

v Toż Apostołowie śś. 1. Timot. 3. v. 1. 2. 3. 4. 1. Petr. 5. v. 1. 2. 3. 4.

Biskupi Rzymscy nie są Biskupámi.

* Luc. 16.

Tylko iáko w Komedyey.

✱ Chrisost. in Matth. Homil. 25.

Oto słyszeliśćie/ iż tych Mászkar Zydowskich Apostołowie nieználi/ á przećie z vczniámi swymi práwymi Biskupy byli przez to sámo/ iáko Augustyn ś. opisał. Przetoż y wy tylko ♆ Attendite vobis & gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiã DEI, quam acquisiuit sanguine suo. ♀ Pascite qui in vobis est gregẽ Dei, prouidentes non coactè, sed spontaneè secundum Deum: neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè. Neque vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit PRINceps pastorum, percipietis immarcessibilem gloriæ coronam.

♆ Actor. 20. v. 28.

♀ 1. Petr. 5. v. 2. 3. 4.

A ták

A ták bez Jnfuł Zydowskich práwymi Biskupámi będźiećie záwsze v Chrystusá sáme° ‡ ¶ Pascere enim est tùm verbo, tùm exēplo docere, non orbi vniuerso præsidere. Ono iest własnego Biskupá/ á to práwego Antychrystá/ iáko Páweł świety ♀ świadczy. Tegoż iest/ iáko Jan ♂ świety opisuie/ drogimi Apparatámi/ złotem/ Perły y Kámienim kosztowny/ owa Purpurą y Szárłatem (ktorego zá naprzednieyszą szátę Papież z swymi Kárdynały vżywa) lud do śiebie ćiągnąc; owa tegoż iest zwodźić dwiemá rożkámi podobnymi Báránkowi°/ to iest iż ták rzekne/ Jnfułą dworogátą ‡ ábowiē ✠ Mitra bicornis (Episcopalis) noui pariter ac veteris Instrumenti scientiam admonet, iáko ich Historyk pisze. Záczym ieśli ták iest/ iáko Augustyn świety mowi/ ¶ Jż Bestia habebat duo Cornua, id est, duo Testamenta; ad similitudinem agni quod est Ecclesia, & loquebatur vt Draco; tedyć teyże iest służące to Proroctwo Janá świetego/ iáko Figurze.

¶ In Glossa Ecclesiast. A Antychrystowá własność.
♀ 2. Thess. 2. v. 4.
♂ Apoc 17. v. 4. 5.
° Apoca. 13. v. 11.
✠ Polydorꝰ lib. 4. cap. 7. Infułá rogatá Antychrysthowy iuż sługom należy.
¶ Augusti. in Apocaly. Homil. 11.

Słusznie tedy y samże ich świety Opát Bernárd sámemuż Eugeniuszowi Papieżowi zádawał ztąd/ że nie Pásterzem áni Biskupem był/ lecz ráczey Czártow Pásterzem y Sukcessorem Konstántynowym/ bez prace opowiedánia Ewánieliey świetey/ ták pisząc ‡ Tu Pastor procedis deauratus, tàm multa circumdatus varietate. Oues quid capiunt? Si auderem dicere, DÆMOnum MAGis, quàm ouium PASCua HÆC. SCILICet sic sactitabat PETRus, sic PAVLꝰ ludebat! Honori totum datur, sanctitati NIHIL aut parū —. Pastorē te populo huic certè aut nega aut exhibe. Nam negabis, ne cuius sedem tenes, te neges hæredem. Petrus hic est, qui nescitur procesisse aliquādo, vel gemmis ornatus, vel sericis, non tectus auro, non vectꝰ equo albo, nec stipatꝰ milite, nec circūstrepentibus septus ministris.

Bernard Papieżá z Apparatow Papieskich nie przyznawá zá Pásterzá/ ale zá Konstántynowego Sukcessorá. Lib. Consederat. 4. Haeres Petri non ex apparatu sed ex praedicatione Euangelij cognoscitur.

ABS-

ABSQVE HIS tamen CREDIDit satis posse impleri Salutare mandatum: Si amas me, Pasce Oues meas. IN HIS successisti NOn PETro sed CONstantino—. EVANGELIZARE PASCERE EST, Fac opus Euangelistæ, & Pastoris opus implesti—. SED VERBO NON FERRO. Quid tu denuò vsurpare gladium tentes, quem semel iussus es ponere in vaginā? Nie frásuy sie tedy Paulinie o Vbogie Biskupy náße: á to z Piotrem y Páwłem ś. słyßyß; iż bez Infuł twych y prebent bogátych mogą implere salutare mandatū, Pasce Oues meas. Czego iż twoy niechce czynić z swymi Infułaty/ dosyć máiąc ná głowie Infuły y Korony złote nośić/ prozno też dźiedźicámi Piotrá ś. á zátȳ Biskupy názywaß ich znim: gdyż Xiążęty tego świátá Pástwiská tylko Czártowe czyniące/ Bernárdá słyßyß ie być sądzące°. Nietrwożże też twego Biskupá prozno mną/ powiedáiąc; że ia miánuiąc swe Superyntendenty Biskupámi/ twym chcę zdeymowáć z głowy Infuły. Nie moiáć to iest rzecz ich Infuły zrywáć; sámego to Bogá spráwá/ ktorą pewnie y tu w Polßcze wykona czásu swego/ iáko iuż indźiey vczynił. Dosyć mnie ná tym/ żem ták przedtym/ cáłym Trzećim Rozdźiałem w EPICHIREMIE dowiodł; że nie są práwymi á własnymi Biskupámi: ná coś ty áni słowká nie mogł odpowiedźieć dotąd; iáko też y tu tegoż z Bernárdá świętego słyßyß potwierdzenie. A toć iest Oßczyrstwo Paulinowe.

Pascere quid?

Papież nie kazac Ewánieliey nie iest Biskupē ácz w Koronie złotey/ lecz ráczey Pánē tego świátá á Pásterzē Czártow.

Potwarz záś iego ták iáwna iest dwoiáka; iż nic iáwnieyße° nigdy być nie mogło od iego Bráćiey potwarzliwie rzeczono nád nię. Pierwßa Ogulna potwarz tá ie° iest/ ktorą włożył ná sámymże tytule MISSIEY swoiey/ ták beśpiecznie pißąc: Iż Luter y Zwingliuß mieli Mistrzá Diabłá/ y od tegoż posłáni z námi.

Potwarz Paulinowá dwoiáka.

Ogulna potwarz.

Co ácz nigdy iáko żywo nie było: wßákże iednák ták to bez wßego wstydu y poßlákowánia w náuce ich przez sáme Pismá świete/ ✝ Quæ sunt fundamenta, firmamenta, documenta fidei nostræ, śmiele ważył sie vdawáć/ iáko zá żywą prawdę y Demonstrácyą nieomylną. nie znáiąc innego dowodu/ oprocz tego; że Lutrá Diabeł kusił/ á Zwingliuß we śnie od Monitorá/ ktorego osoby nie pomniał był/ nápomnian/ áby do Bibliey Wtorych Xiąg Moyżeßowych obroćił sie y tám tego ßukał/ oczym myślał. Toć te są twierdze/ te fundamentá ták wielkiey iego potwarzy. Lecz y tá Szczegulna nie mniey go bezwstydnym potwarzcą káżdemu być pokazáłá/ gdy mie z Wierußowá powieda być wyświeconego/ á ießcze do tego Biskupim tegoż tytułem śmiał potwierdźić. Záczym vznáć káżdy może/ iż w tym człowieku nie máß Bogá/ nie máß y sumnienia. A wżdy tu iego MISSIEY wierzyć? Wiedzą z łáski Bożey ludźie wßyscy w Wierußowie moie vczćiwße záchowánie/ niż onego ich Papieskiego Plebaná Wáwrzyńcá/ ktoremu przed dźiewiąćią láth kazano przed zaśćiem Słońcá z Miastá biegáć: iż miásto Mátki ználeźion był z cudzą żoną mießkáć. Lepße do tego niż onych co ich Roku 1594. z Páryżá y zewßystkiey Fráncuskiey źiemie iáwnie wywołano: iáko tych ♂ Qui Rempubl. turbabant, quorum instinctu piacularis adolescens dicitur facinus instituisse: y teraz nie dawno/ to iest Roku 1606. z Wenecyey: á przed tym sámym Papieżom kilkom w Rzymie toż vczyniono/ oczym maß w * Odpráwie.

Aleć ° Non sum melior maioribus meis, iáko Heliaß mowił. Wßák mie przestrzegł w tym Chrystus P. moy mowiąc: ♀ Błogosłáwieni iezdeśćie gdy wam będą złorzeczyć/ y gdy rzeką wßelką złość przećiwko wam kłamáiąc dla mnie.

A ták mu

✝ Augustin. de Vnitate Ecclesiae capit. 16.

Potwarz Szczegulna Paulinowá

Nie Zygrowiußá/ ále Plebáná Wierußowskiego wyświecono z Wierußowá

Tákże Jezuity z Fráncyey y z Wenecyey.

♂ In Saxo erecto Parisijs. fo. 232.

* Fol. 340.

° 3. Reg. 19. v. 4.

♀ Matt. 5. v. 11.

A ták mu zá to chwałá/ że mie vczestnikiem tákiey háñby z sobą vczynił. Czego iżem wdzięczen od tego Páná; Otoż do was Oycowie y Bráćia w Pánu naymilszy/ z tỹ większą ochotą przynoszę Odpráwę ná onę ogulną potwarz Paulinowę/ dawszy szczegulney pokoy; im z większym á złośliwszỹ sercem przećiw onym Swiętym Mężom á Reformátorom prawdźiwym Kośćiołá Bożeº/ y przećiw wam y nam/ onę ná świát wypuśćił/ ieszcze pod imienim Biskupá y Senatorá iáko samże pisze. A ták iesliże tám fałsz z potwarzą dosyć niewstydliwą/ godźiło się onemu oszczyrcy y potwarzcy pod ták zacnym imienim v świátá/ iáko pod iego Biskupē rozśiewáć: dáleko więcey mnie odpráwę iego prawdźiwą czynić y prawdy świętey bronić/ pod imienim pobożnym waszym Biskupow moich. A iż wam miánowićie tę pracą swoię oddawam/ tedy z tych przyczyn to czynię. Pierwsza. Abym w tym tegoż Potwarzce vkázał być słowo/ NON; gdyż powieda/ że my żadnych Biskupow swoich w Polszcze nie mamy/ á zátym żadnego święcenia Xiężey. Dla tegoż też poigrawa w swey Praefacyey pierwszey z napisu mego do was ogulnego. Otoż was kilku kłádę dla tego/ ábym was iemu vkazał; á ráczey vbogiemu ludowi od niego záwiedźionemu/ á to rozumieiącemu/ że to prawda co on pisze/ y powiádá. Potỹ; iż Szczegulnie znáiomość wászę zēną y miłość przećiw sobie oświadczoną od was/ godźiło się ták zás mnie onęż przećiw wam oświadczyć: á zátym więcey iey sobie v was przyczynić. Bo błogosłáwieństwo wásze/ Boskie iest. Trzećia. Iż miedzy innymi osobliwie godniśćie tego/ áby Kośćiołowi Bożemu osoby wásze w tym wielkim Krolestwie wszędźie znáiome były. Gdyż dwá pierwszy od piąćidźiesiąt lath

y dáley w Domu Bożym ták prácuiećie/ że też możećie
2. Timot. 4. v. 6. mowić z Apostołē ś. iuż one słowá/ Boy zacny odpráwiłē/ bieg wykonałē/ záchowáłē wiáre/ náwet odłożoná mi iest Koroná spráwiedliwośći 2 c. Wy zás drudzj ták sobie w męski wieku postępowáliśćie/ że widząc w was Kośćioł Boży to/ co ma mieć práwy káżdy Apostolski Biskup: átoż was w liczbę Dozorcow Kośćiołá prawdziwe° wezwał: z ktorych też pilnośći/ poćiechy y pomnożenia gránic swych duchownych záżywa. Náosthátek do was inne wszystkie wásze Kollegi y Ministry pobożne przydawam/ dla tego; iż iáko przed tym EPICHIREMA/ ták was iáko ich zemną posłánia/ wam wszykim ofiárowałem był: ták tey obronę iego godźiło się tymże oddáć: gdyż przy osobách nas wszystkich zelżonych iáko Chrystus zelżon/ ták też przy oczyszczonych czczon bywa. Przyimićież tedy y tę odrobinę choć ięczmiennego chlebá w kosz domu Bożego: wszák iest vłomkiem własnego chlebá Páná Chrystusowego/ to
Ephes. 6. v. 19. iesth z Pism świętych Prorockich y Apostholskich. Zá mną Páná Jezusá prosząc/ áby mi byłá im dáley tym więcey dáná mowá/ gdybȳ otworzył znowu vstáme przećiw Potwarzcom y Oszczyrcō prawdy/ y was sług ie°/ z bespieczeństwem; ábȳ oznáymiał táiemnice
Apocal. 22. v. 21. Ewanieliey świętey. A w tym/ Przydź Pánie Jezu: Łáská Páná nászego Jezusá Chrystusá z wámi wszystkimi/ Amen. Z Senápaniowiec/ w Dźień Gromnic/ Roku Boskiego Miłośierdźia 1611.

Przewielebney Dostoynośći y Pobożnośći wászey/ nayniższy á wewszem w Pánu Chrystusie powolny Syn y Brát.

Idem qui supra.

CZYTELNIKV
Naymilszy w Pánu Chrystuśie.

BYL ten czás/ á czás záiste niemáły/ gdy to nazwisko PAPIEZ iáko vczćiwe/ ták y wdzięczne Krześćiáńskiemu świátu było: To iest/ gdy ták Biskupy Rzymskie iáko y inne náwet Doktory pobożne/ iáko Oyce/ y Oycowská miłośćia Kośćioł rządzące/ dla ich szczyrey á vprzeymey prace Opowiedánia Ewánieliey świętey/ ogulnie názywał/ á nic innego przez ono nád to nierozumiał. Ták iáko to choć z tych sámych dwu Biskupow á Doktorow śś. Cypryaná y Augustyná świętego iáwnie iáśnie pokázuie sie. Z onego ábowiem ♀ In Passione Proconsul quærit: an TV is es, QVEM Christiani suum PAPAM vocant? Respondit CYPRIANus: ETIAM W Męczeństwie iego Burmistrz pyta: izaż tyś on iest/ kthorego Krześćiánie swym Papieżem zowią? Odpowiedźiał Cypryan: Ták iest. Do tego záś ᵘ Hieronimus S. Nos odio, inquit, Hæretici prosequuntur, & quos gladio nequeũt, voto interficiũt. Incolumem & mei memorem te Christi Domini Clementia tueatur, DOMINE venerande & BEATISSIME PAPA: Hieronim święty Nas nienawiśćia/ mowi/ Heretycy prześláduią/ y kthorych Mieczem nie mogą/ żądánim morduią. Zdrowym á ná mnie pámiętáiącym Chrystusá Páná łáskáwość niech ćie záchowa/ PANIE vczćiwy y naybłogosłáwieńszy (Augustynie) PAPIEZV. Y trwáło to powszechne nazwisko pobożnym Pásterzom vczćiwe y wdźięczne/ iákom powiedźiał/ czás nie máły/ to iest/ áż do Roku 590. ktorego Stolicą Rzymskiego Biskupstwá on Grzegorz Wielki rządźił: ✠ Nullum sibi parem Successorem habens. Zadnego sobie rownego Sukcessorá nie máiący/ iáko iáwnie Historyk Papieski pisze. Abowiem poki iemu ono w swey własney wyższey opisáney signifikácyey/ bez wszelkich przydatkow wyniosłośći niezwyczáyney onym práwym Biskupom Rzymskim przypisáne było/ poty wdźięcznie ie przyimował/ ták iáko oni wyższey miánowáni Biskupi á Doktorzy święći. Lecz iák prętko iemu w dźiśieyszey signi=

Papież nazwisko iák vczćiwe y co przed tym znáczyło?

Spolne Biskupō Rzymskim z innymi.

♀ Pontiꝰ Diaconꝰ in vita Cypriani.

Cypryan ś. Papieżem Krześćiáńskim był.

ᵘ Canis Jes. in Cathes. Tract Encomia Patrũ. Epistol. 80. ad Augusti.

Augustyn ś. naybłogosłáwieńszym Papieżem názwan.

✠ Stella Venetus in vitis Pontificum.

Imie Papieżá poki vczćiwe?

Kiedy y dla czego ie GRZEgorzi odrzucał? R. Tedy / gdy go Dźiśieyszym Papieżē chćiano vczynić.

signifikácyey przypisowáno ie/ nawyższa Głowa chcąc go przez to Kośćiołá Powszechnego vczynić táka/ od ktoreyby wszyscy á wszyscy inni Biskupi swoie władza y iuryzdykcya bráli: Tedy zárázem z frásunkiem srogim ná tákowych obruszał sie/ prosząc áby ták Hárdego á Bluźnierzskiego Tytułu iemu VNIVERSALem PAPAM zowiąc go/ iáko własnemu Czártowi Lucyperowi należącego/ nieprzypisowáli z innych wielu przyczyn/ ták pisząc do Biskupá Alexándrynskiego:

ψ Gregorius Magnus lib. 7. Epistolar. Epistol. 30. ad Eulogium Episcopum Alexandriæ

ψ Ecce in Præfatione Epistolæ quam ad me ipsum, q̄od prohibui direxistis SVPERBæ appellationis verbum, VNIVERSAlem ME PAPAM dicentes imprimere curastis. QVOD PETO dulcissima Sanctitas vestra vltra non faciat: quia vobis subtrahit quod alteri plus quàm ratio exigit, præbetur—. Si enim vniuersalem Papam vestra Sanctitas dicit, negat se hoc esse, quod me fatetur vniuersum. Sed absit hoc. RECEDant verba QVÆ vanitatem INFLANT, charitatem vulnerant.

ϭ Lib. 6 Epist. 30. ad Mauriciū Augustum.

ϭ EGO fidenter DICO, quia QVISQVIS SE VNIVERSALEm Sacerdotem vocat, vel vocari desiderat, IN ELATIONE SVA ANTICHRISTVM PRÆCVRrit: quia superbiendo se cæteris præponit.

Grzegorz dźiśieyszeg̃ imienia Papieżá Powszechnego/ iáko dźiś iest/ czemu niechćiał sobie przypisowáć? Pierwsza Przyczyná.

Oto w Przedmowie listu/ ktora do mnie sámego/ czegom zábronił/ obroćiliśćie/ HARDEGo nazwiská słowo/ POWSZECHNYm mie PAPIEZEM zowiąc/ przypisáliśćie mi. Czego prosze wiecey naymilsza świątobliwość wászá niech nie czyni. Abowiem wam vymuie sie/ co drugiemu wiecey niż rozum dopuszcza przyzwłaszcza sie. Jeśli ábowiem Powszechnym Papieżem wászá świątobliwość mie zowie: przy sie tym być/ gdy mie wyznawa Powszechnym. Lecz nie day tego Boże. Niech odstąpia słowá/ ktore prozność Nádymáia/ miłość ránia.

Wtora Przyczyná.

Trzećia Przyczyná / Tegoż wiecey Pátrz Folio 65. 66. 92. 93. 95. 98. 99. ANTYCHRYSt Papież Powszechny. Tegoż innȳ odradzał sobie przypisowáć.

JA státecznie twierdze/ iż KTOZKOLWIEK sie POWSZECHNYM Biskupem zowie/ álbo prágnie názywáć sie/ w wyniosłośći swoiey ANTYCHRYstá vprzedza: iż z hárdośći nád inne sie wynośi. Toć ták tym sposobem onemu Pobożnemu Biskupowi imie Papieżá przed tym vczćiwe stáło sie obrzydłe. A nie tylko ná ten czás/ gdy ie iemu przypisowano / ále gdy kto inny tákże tymże sposobem przypisował ie sobie.

Swiad-

Swiádkiē tego iest on Jan Konstántynopolski Biskup Ten ábowiē gdy naprzod iáwnie iał sobie przypisowáć to imie Papież/ tákże w tey signifikácyey dźisieyszey/ czyniac sie naywyższa głowa Kośćiołá przez tytuł Vniuersalis Papæ: tedy iáwnie Grzegorz tákże dla tego onego názwał być Lucyperowym Sukcessorē/ imie záś Powszechnego Papieżá/ Diabelskim wynálaskiem/ bluźnierzstwē ꝛc. ꝛc. Ták pisząc do niego/ ♂ PAVLVs membra Dñi Corporis, certis EXTRA Christum quasi capitibus, & IPSis quidē Apostolis subijci particulariter EVITAuit. TV QVID CHRISTO Vniuersalis sanctæ Ecclesiæ CAPITI in extremi iudicij es dicturus examine, QVI CVNCTA EIVS membra TIBIMET conaris VNIVERSALis appellatione SVPPONERe? Quis ergo IN hoc tam PERVERSo vocabulo, NISI ille ad imitandum proponitur, qui despectis Angelorum legionibus secùm socialiter constitutis ad culmen conatus est singularitatis erumpere: vt & NVLLi SVBESSE, & SOLVS OMNIBVS PRÆESSE videretur. * Qui etiam dixit: In cœlum conscendam, SVPER ASTRA CŒLi exaltabo solium meum. Quid enim FRAtres Tui ōnes vniuersalis Ecclesiæ Episcopi, nisi astra cœli sunt? Quorum vita simul, & lingua inter peccata erroresq; hominum, quasi inter noctis tenebras lucent: quibus dùm cupis temetipsum vocabulo elationis præponere, eorumq; nomen tui comparatione calcare, quid aliud dicis? Nisi in cœlum conscendā, super astra cœli exaltabo solium meum —. Certè PETRVS Apostolus primum membrum Sanctæ & vniuersalis Ecclesiæ est, Paulꝰ, Andreas, Ioannes, quid aliud quam singularium sunt plebium Capita? Et tamen SVb VNo Capite (Christo) OMnes membra sunt Ecclesiæ. Itaq; vt cuncta breui cingulo loquutionis constringam: Sancti ANTe legem, sancti IN LEGe, sancti in GRATia, OMNes hi perficientes corpus Domini, in membris

Jan Biskup Kōstántynopolski zgromion że sie zwał Powszechnym Biskupem.

♂ Lib. 4. Epistol. 38. ad Joan. Episcop. Constantinopolitanum.

Papatꝰ est Luciperi imitatio/ teste Gregor.

Vide. Quid Papatus proprie. Pátrz fo. 10 741 92.

* Esai. 14. v. 13. Pátrz fo. 65

Petrus cum omnibus Sanctis Papa esse noluit/ soli Christo id tribuendo.

sunt

ſunt Eccleſiæ cõſtituti, & NEmo ſe Vniuerſalem vnquã vocare voluit. Veſtra autem ſanctitas agnoſcat quantum apud ſe tumeat, quæ illo nomine vocari appetit, quo vocari nullus præſumpſit, qui veraciter ſanctus fuit —. Nullus (Pontificum Romanorum) ſibi HOC nomen TEMERArium arripuit: ne ſi ſibi in Pontificatus gradu gloriam ſingulariter arriperet, hoc omnibus fratrib. denegaſſe videretur —. Dominus dixit Diſcipulis ſuis: Patrem nolite vocare vobis ſuper terram: vnus enim eſt Pater veſter. Quid ergo frater cariſsime in illo terribili examine venientis Iudicis dicturus es, quoniam non ſolùm Pater, ſed etiam GENERALIS PATER in mundo vocari appetis? Caueatur ergo malorum praua ſuggeſtio, fugiatur omnis inſtigatio Diaboli.

☞ Nota.

Páweł Papieſkieg̃ teráźnieyſzego Tytułu áni Piotrowi niedopuśćił ſzczegulnie.

SLVChay Páwle piatj Grzegorzá Wielkiego / Iż teráźniey ſzy̅ Papieżẽ być / ieſt Lucyperẽ być. Słuchaiy tj Paulinie / á pátrz iákoś nam ſłuſznie te w Prefácyey słowá przypiſał z Ezáiaſzá / ktore o Papieżu dźiśieyſzy̅ dawny Papież tákiej wjnioſłośći nie znáiący / á to widźiſz że nápiſał

Páweł świety członkow P. Chryſtuſowego ćiáłá pewnym oprocz Chryſtuſá iákoby Głowa / y ſámym záiſte Apaſtholom poddać ſzczegulnie chronił ſie. Ty co Chryſtuſowi powſzechnego świeteg̃ Kośćiołá Głowie ná oſtátniego Sadu odpowieſz ráchunku / ktory wſzyſtkie iego członki tobie vśiłuieſz Powſzechnego Papieżá nazwiſkiem podbić? Ktoż tedy w tym ták przewrotnym nazwiſku iedno on (Lucyper) ku náśládowániu podawa ſie / ktory wzgárdźiwſzy Aniołow ćmámi z ſoba towárzyſko złaczonych / ná wynioſłość vśiłował ſie ſzczegulnośći wedrzeć: áby áni nikomu nie podlec / y ſam wſzyſtkim pánowáć widźian był? Ktory też rzekł: Do niebá wſtapie / nád gwiazdámi niebieſkimi wywyżſze ſtolice moie. Abowiem / czymże BRAćia twoi wſzyſcy Powſzechnego Kośćiołá Biſkupi / tylko gwiazdámi Niebieſkimi ſa? Ktorych żywot ſpołecznie y iezyk miedzy grzechámi y błedámi ludzkimi / iáko miedzy nocnymi ćiemnośćiámi świeca: nád ktorymi gdj prágnieſz ſámego śiebie nazwiſkiem hárdośći wywyżſzyć ſie / y imie ich wzgledem ćiebie podeptáć / coż innego mowiſz / tylko / ná niebo wſtapie / nád gwiazdámi niebieſkimi wywyżſze ſtolice moie? Záprawde Piotr Apoſtoł pierwſzym członkiem świetego y powſzechnego Kośćiołá ieſt. Páweł / Andrzey / Jan / coż innego iedno ſzczegulnego ludu ſa głowy? A przećie pod iedna Głowa Chryſtuſẽ (nie Piotrẽ) wſzyſcy członkámi ſa Kośćiołá. A iż wſzyſtko w krotce zámkne / świeći przed Zakonem / świeći w Zakonie / świeći pod Láſka / wſzyſcy ći wypełniáiac ćiáło Páñſkie / członkámi ſa Kośćiołá poſtánowieni: y nikt ſie iákożywo Powſzechnym Papieżem niechćiał zwáć.

A wáſza

A wáßá świątobliwość vznaway/ iákoś ſie w ſobie nádełá/ ktora onym imienim prágnieß ſie zwáć/ ktorym zwáć żaden nie ważył ſie ktory prawdźiwie świetym był. ZADEN (z Biſkupow Rzymſkich) ſobie tego imienia SWOWOLNEGO nie brał: áby gdyby ſobie ná Biſkupſtwá ſtopniu chwałe ßczegulnie przyzwłaßczał/ nie zdał ſie tego wßyſtkiey Bráćiey wydźieráć. Pan Chryſtus mowi Zwolennikom: ☙ Nie zowćie ſobie Oycá ná źiemi. Jeden ieſt ábowiem Oćiec wáß. Coż tedy Bráćia namilßy ná onym ſtráßnym ráchunku przychodzącego Sędźiego rzeczeß? ábowiem nie tylko Oycem/ ále też powßechnym Oycem ná świećie zwáć ſie prágnieß? Niech tedy będźie wyſtrzegáne złośliwe poduſzczenie/ niech bywa chronione wßelkie POBVDZENIE DIABELSKie. Toć tákim Duchem on Wielki Grzegorz Papieſtwo Powßechne zrodzone być powiedał. Dla tegoż też widząc że go niechciał poprzeſtáć onże Biſkup Konſtántynopolſki/ tákim zámknał Proroctwem ono ſtrofowánie iego: Omnia quæ prædicta fiunt. Rex Superbiæ prope eſt, & quod dici nefas eſt, SACERDOTVM ei præparatur EXERCITVS, quia ceruici militant elationis, qui poſiti fuerant vt ducatum præberent humilitatis. Wßyſtko cokolwiek iedno w Piśmiech świetych (przed przyśćiem Antychryſtowym) przepowiedźiano ieſt/ dźieie ſie. Krol Dychy (Antychryſt) bliſko ieſt/ y co gorßá ieſt mowić/ Z XIEZEY GOTVJe MV SIE WOYSKo: ábowiem ſłużą wynioſłośći/ ktorzy ná to wezwáni byli/ áby wodzámi ſie ſtáwili pokory. Jákoż prawdźiwie Prorokował. Abowiem niedługo po śmierći iego niedbáiąc nic ná tákie Anteceſſorá ſwego rácye/ y przeklectwá: niedbáiąc áni ná przeßły on Kánon Kártáginenſkiego Koncylium w te ſłowá vczyniony ✝ Primæ ſedis Epiſcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel ſummus Sacerdos, aut aliquid huiuſmodi, ſed tantum primæ ſedis Epiſcopus. Vniuerſalis autem Nec Romanus Pontifex appelletur. Pierwßey Stolice Biſkup/ niech nie będźie názywan Xiążęćiem Xiężey/ álbo naywyżßym Kápłanem/ álbo czym tákim/ lecz tylko pierwßey Stolice Biſkupem Powßechnym záś ANI Biſkup Rzymſki niech nie będźie názywan/ Wymogł to z okrutnego y niezbożnego Mężoboyce Fokáłá Ceſárzá/ że naprzod Powßechnym Papieżem/ á to nie bez ſrogiego ſwaru miánowan ieſt/ ták iáko o tym iednoſtáynie wßyſtkie Hiſtorye pißą/ w te ſłowá:

☙ Pátrz iż Anteceſſorowie Grzegorzá ś. nie dali ſie znáć Papieżami powßechnymi.

☙ Matt 23. v. 9. O Chryſtus Apoſtołō zwáć ſie Oycámi powßechnymi zákázał.

Antychr bliſki był Grzegorzowi.

Około Roku Páńſkiego 605. Bonifacio 3 ſtał ſie nim.

✝ Apud Gratiā. diſ. 99 can primae Sedis.

ꝯ Vrspergē. in Phoca.

ꝯ Bonifacij Papæ rogatu Phocas constituit sedē Romanæ & Apostolicæ Ecclesiæ Caput esse omnium Ecclesiarum. Nam anteà Constantinopolitana Ecclesia se scribebat primam omnium. Zá prożba Bonifaciuszá Papieżá / Fokás postánowił áby Stolicá Rzymskiego y Apostolskiego Kośćiołá Głowa byłá wszystkich Kośćiołow. A to maiąc/coż iuż pozostawa innego? To záiste áby iuż cum bona venia nie tylko twoim łáskáweg Czytelniká/ ále też y sámego Pauliná pierworodnego Syná Papieżowego dla niewstydliwego Oszczerstwá y potwarzy/ tym sie Argumentem tá Przedmowa zámknęła:

Antychrsth co iest:

Kto sie kolwiek Papieżem álbo Biskupem Powszechnym názywa/ y názywáć chce/ ten iesth Gońcem Antychrystowym/ owá sámym Antychrystem/ Krolem Synow pychy práwym Lucyperē/ ták iáko wyższey powiedźiał pierwszy Grzegorz przednieyszy Doktor y Biskup Kośćiołá Rzymskiego.

Bonifacius z nim został.

Lecz Bonifacius trzeći iego Sukcessor zewszystkimi swymi Sukcessorámi áż do dźiśieyszego Páwłá piątego ten tytuł sobie przypisał/ y przypisowáć roskázuie: á Paulinus zás z swym Oycem Páwłem piątym przeklina to twierdzących.

Przetoż Papież Bonifácyus trzeći áż do dźiśieyszego iest Antychrystem/ á zás ći wszyscy podług Pauliná y iego Páwłá piątego Oycá świętego wolnymi od przeklectwá dla tego są.

Ktorego Papompe Papieżá tu sie podáwa:

A tegoć ia tu tobie Papieżá PAPOPOMPE przynoszę á nie innego/ ná ktorego iż iuż tákie masz rozgrzeszenie z Rzymu onego dawnego od Stárego iego Biskupá Grzegorzá pierwszeg / Pobożny Krześćiáninie / choćbyś iuż też był mnie to piszącemu nieprzyiáćielem / iużże w Imie Páńskie zá iego rozgrzeszeniem własnym łáskáwą twarzą przyimi odemnie te PAPOPOMPE ná dźiśieyszego Páwłá piątego/ y innych iego Antecessorow od Bonifáciuszá idących spráwiona/ iáko widźisz tu z Dekretu sámegoż dáleko szczyrszego ná on czás Papieżá/ á w swym Texćie z gruntu Pism śś. Konsensem nie tylko Oycow śś. ále też y sámego dźiśieyszeg Papieżá ná wielu mieyscach Doktorow potwierdzona. Co gdy vczyniß/ ieśliś wierny/ wiernieyszym będźiesz P. Chrystusowi/ á niewiernieyszym Anrychrystowi: Ieśliś niewierny/ przystąpili łáská Boża/ ábyć dał vwierzyć prawdźie tey/ ktoraći podawam obrzydźiwszyć kłamstwo Antychrystowe/ Páná Bogá zámnie prośić będźiesz/ ábymći w okázowániu iego Mátáctw dłużey y pożyteczniey służyć mogł. Inák czego (vchoway Boże) ieślibyś wiecey kłamstwu & ieszcze iego chćiał wierzyć/ pomniż te dwie rzeczy.

ꝯ 2 Tessa. 2. v. 11. 12.

Pierwsza/

Pierwßa/ Iż nie frąßki ledáiakie/ iáko wiec pośpolićie inni zwykli vdawáć Ceremonie/ále iáwne/iáśne Pohāńśkie Bálwochwalśtwo/ haniebne Blużnierzśtwo/ rozmáite Heretyctwá nas Papieżowi/iáko prawemu Antychryśtowi nieprzyiáćielámi wiecznymi/ poki onych wßyśtkich nie porzuci obrzydłiwośći/ czynio. Wtora/ Iż mię iuż zá wymowionego/ gdym cie ták przeßrzegł/ przed Bogiem będźieß miał. Przodkámi moimi y swoimi/ iż przy Papieżu zdawna ſtali y ſtoią/ pomni że prozno ſie wymawiáć będźieß mogł przed Bogiem. Gdyż iáko mowi Cypryan świety: Si quis de anteceſſoribus noſtris vel ignoranter vel ſimpliciter non hoc obſeruauit & tenuit, quod nos Dominus facere exēplo & magiſterio ſuo docuit, poteſt ſimplicitati eius de indulgentiâ Domini venia concedi, nobis verò non poterit ignoſci qui nunc à Dño admoniti & inſtructi ſumus &c. Quæ vltra iam contemnere & in errore priſtino perſeuerare, quid aliud eſt quàm incurrere in obiurgationē Domini increpantis in Pſalmo & dicentis: Ad quid tu aſſumis teſtamentū meum per os tuum: Tu autem odiſti diſciplinam & abieciſti ſermones meos retrō? Jeśli ktory z Anteceſſorow naßych bądź z nieświádomośći/ bądź z proſtośći nie záchował tego áni trzymał/ ćiego nas náuczył czynić Pan przykładem y náuką swą/ może proſtocie iego z łaſki Páńſkiey odpuśćienie być dáne. Ale nam nie może być odpuśćzono/ ktorzy teraz od Páná napomnieni y wyćwiczeni ieſtechmy zé. Co dáley iuż wzgardzáć y w błędźie dawnym trwáć/ coż innego ieſt/ iedno wpáść wſtrofowanie Páná gromiącego w Pſálmie/ y mowiącego: Coż tobie potym iż bierzeß w vſtá twe przymierze moie. A ty maß w nienawiśći karność/ á ſłowá moie zárzućiłeś wtył zá śie?

Cyprianus lib. 1 Epiſt. 3

Pſalm. 49.

Pſalm. 49.

A iż Paulin nieiáki ważył ſie zełżywie y potwarzliwie rzućić ná MISSIo Lutrá y Zwingliußá y nas prawdźiwych ſług Bożych (ták iákoś iuż z Praefácyey Pierwßey zrozumiał) otoż ći też OSPRAWĘ ná nie przynoße tymże vmyſłem y cylem iáko PAPOPOMPE. Ten przydáioc/ ábyś ſie vtwierdźił/ álbo też pozwał nas z onymi Reformátorámi nie od Ciártá ale właśnie od Bogá sámego/ podług obietnice Synā iego miłego vczynioney ✠ być peſtánymi.

Odpráwá ná Paulino we Miſsio.

✠ Matt. 24 v. 14. Roman. 16. v. 20.

A w tym niech Bog Śátáná z ſługą iego Antychryſtem zdepce pod nogámi náßymi prętko. Łáſką Páná nászego Jezuſá Chryſtuſá z toba niech będźie. Amen.

*** 4

IN PAPOPOMPEN ZIGROVIANAM.

QVÆRVNt Grammatici, quærent Onomastica fratres
Barbati & imberbes, macriq; ac turgidi,
Quanam ortum nouitate, & quonam ex climate nomen
Id PAPOPOMPÆ oras in has descenderit:
Qui norunt olim è Latio migrasse Latinos,
Sclauonico id dicent abortu profatum,
Scilicet in magnum POMPÆ Papalis honorem,
Qua nulla maior, nulla & est augustior:
Papa etenim, vt sese probet admirabile Numen,
Et quod nequit labi, nec vnquam offendere,
Albo impostus equo (quo Clemens nomine Quintus
Spem præter omnem excussus olim labitur:)
Induperatorum voluit ceruicibus, ipsis
Asiniscue Cardinalibus gestarier;
Vt Dominus Dominorum sit Mundique Dynastes:
Sic PAPOMPE Pompa Papæ & fastus est.
Cum Grajis alij tendunt subtilius, alma
In castra Scripturæ, vt benehinc verum augurẽt:
Ac quibus antiquæ Legis Iudæus Apella
Scrutator arridet vocandus arbiter;
Papam, Apopompæum sat rectè dicier hircum
Debere, non prauo autumant suffragio;
Qui tum desertos transmittebatur in agros,
Peccata populi, vt exul, in se baiulans:
Nec malè! nam scelerum prægrandi mole grauatus
Maledictiones Papa toti orbi attulit:
Furtiuis alijs, magicis alij artibus hirci
Fœtere gaudebant sub impura insula,
Quos tamen ipso ex fonte novo bona normat origo,
His PAPOPOMPE, MISSIO Papæ sonat:

Proh

Proh superi! Sed quid miseris mortalibus ægri
Hæc MISSIO monstrosa Papæ procreat?
Papa etenim quoniam est, quo non sublimius vllum,
Ecclesiæ Sanctæ Caput sacerrimum:
Si caput hoc mittit corpus, vel dextera, vel pes,
Sine ratione hoc esse quis dubitet caput?
Filius & Patre maior erit: mirabile dictu!
Nec mittitur, si à se quis vnquam mittitur:
Restat vt ipse Deus, diruſúe emiserit Orcus
Ipsum hoc Caput, quo nil magis mirabile est:
Sed Deus in Christo plenos pietate, fideque,
Ac Spiritu sancto potentes præfici
Antè ministerio cupijt, quàm is linqueret orbem,
Non orbis huius seculares Principes:
Nec tales, Liber hic quales depinxit acuto
ZIGROVII Calamo fide sub testium:
Ergo mittendi Papæ manet vna potestas
Stygio Sathanæ, perfido Cacodæmoni.
Quicquid & est, Papæ monstrosa hæc Missio monstrum est,
Hoc detegendo neutiquam peccaueris.

Balth. Pancratio R. Scho. Senap.

GEORGIVS DE POTOK. POTOCKI CASTELLANID. CAM.

HÆRETICis mos est, sacrorum nomina vatum,
Et vitam vt rodant, dogmata si nequeant:
At tibi dum integræ floret bona gloria famæ,
Non maculant vitam talia probra tuam.
Omnibus est etenim tua non incognita virtus,
Et pudor & vitæ nescia cura malæ.
Insurgant igitur sæui, frendantue Tyranni
Dum præsens Deus est, nihil nisi ludus erit.

AD

AD LECTOREM.

ACCIPITO Æternis scripta hæc dignissima seclis
Illaque continua, quæso, reuolue manu:
Ipse malus Dæmon, quali se robore fulcit
Et sibi quâ terram subijcit arte, vide:
Agnorum sub pelle lupi, vulpesque dolosæ
Quàm multæ lateant, te precor haud lateat.

Procopius Buczacki á Buczacz.

EPIGRAMMA PARADOXON AD PAVLINVM.

PAPA Pater Patrum est, datur huic Ecclesia Mater,
Vt sic Roma queat coniugis esse loco:
Si Soror aut pellex fuerit, mox filius omnis
Censendus tamen est hoc Ioue legitimus.
Quis te illegitimum, vel corui dicere pullum
Pauline audebit? Papa tibi Pater est.

Alex. Muzylo Buczacki á Buczacz.

ALIVD.
IACOBVS POTOCKI DE POTOK
Castellanid. Camenecen.

ROMA sui Papæ pompam cum cerneret, inquit:
Nec mihi Pompa places, nec mihi Papa places.

AD RE.

AD REVERENDVM VIRVM D. IOANN. ZIGROVIVM V. D. M. Petrus de Marmuzowice Iaczimirski.

QVIS te non summis cumulatum laudibus ornet,
Dum curas multis pharmaca grata malis?
Namque animæ languent hominum miseræque fatiscunt
Pressæ ponderibus, Papa nefande, tuis:
Perge vir eximie, & tanti malefacta Tyranni
Tum scelera & fraudes detege, carpe, nota:
Quicquid & ad Christi laudem prodesse putabis,
Promere Christicolis perge fauente DEO:
Inde tibi æternum nomen, laudesque manebunt,
Sic capies studio præmia digna tuo.

Ná Imię Janá Pauliná.

Z Myslaß Imię/ Paulinie Janá żeś wźiął sobie;
Złyś w tym tłumácz/ obłudny/ prawdę powiē tobie.
IAN łáski záwße pełen/ łáskáwośćią służy
Káżdemu: A záś w tobie/ srogość z Kłamstwem płuży.
Słowá twoie są Potwarz y Miecz przeráźliwy;
Jezyk w prawdźie opaczny y wśćiekłożárliwy.
Od ßczyrośći ták stroniß/ iák Sowá od Słońcá/
Prawdę depceß/ á fałßu mdłyś bárzo obrońcá.
PAVLIN twoie iest własne Imię okrutnośći;
♀ Bo Cesárzá twoy Przodek strul w świętey świątośći. ♀ Pátrz w Odpráwie/ Pagina 316.
Truieß y ty náuką swoią pełną iádu
Ludźie/ to z złym twym/ z nimi przyidźieß do vpádu.
Licem twa iest MISSIA iásnym práwie tego/
Z Potwárzy/ Kłamstw/ Oßczerzstwá zlepioná iáwne°.
Co ná nię PAPOPOMPE z ODPRAWą spráwione;
Vkázuieć wywody prawdą potwierdzone.

A ták

A ták ſie w ſwym nie myle ktorem rzekł z początku
Słowie: IEzv rácz Kłamſtwo zniſzczyć áż do ſzczątku.
Prawdá twa niech ma gore/ Prawde miłuiacych
Broń od Wilkow twą trzode ſrodze ſzárpáiacych.

Piotr Lázárowicz z Wieruſzowá/
Diakon Zboru Senáp.

Ná Tych Xiag Argument.

Z Swarow/ Gwałtu y Morderzſtw/ przez Czáry Czártowſkie/
Swietokupſtwem/ Wſzetecznie/ przez ſpráwy Lotrowſkie
PAPIEZ wſtapił ná STOLEC/ ná ktorym rozlewá
Báłwochwálſtwo Bezecne/ y Kłamſtwo rozśiewa:
W TROYCY Swietey Jednego Bluźni PANA BOGA/
Y ná iego pomyka Swiete ſwego Wrogá:
W niego iáko w Jeżioro HAEREZYE weſzły/
Zá co nád nim Gniew Boſki wiśi bliſko przeſzły.
Przetoż nie ieſt od Bogá wyſłány Poſłániec:
Lecz z Piekłá od CERBERA właśćiwy wybránice.
Niech ſie iák chce záſłánia troiſta Korona/
Z Złotá/ Pereł/ Kámieni przepyſznie ſtworzona:
Przy nim iego Dworzánie ſwych Biſkupſtw obrony
Z Bieretá niech ſzukáia z Infuł/ ná wſze ſtrony:
Niech ſie Krzyżem ſwym chełpia/ Kurza ſie Kádźidłem/
Pleſze gola/ y Swietym Maża ſie Máźidłem:
Pachna przećie Poſłánim Páná Troygłowego/
Piekielnego Xiażećia/ y swiátá łowczego.
Czego pewnie w tey Xiedze znaydźieſz Dokumentá/
Z Piſm Swietych/ y Doktorow wźiete Argnmentá.
Ktore ieśli ſpokoynie przeczytaſz z rozſadkiem/
Poznaſz być Sługi Boże poſłáne porzadkiem
Od Bogá/ ktory z prawda ſwe wyſyła Sługi/
Száfowánia táiemnic kłádac ná nie pługi.
A záś ktorzy ſie zdádza być wyſłáni z Bogá
Znaydźieſz/ nie ták/ lecz pewnie z Czárnozłego WROGA.

Jan Krzykáwſki z Wieruſzowá/
Lektor Zboru Senápá-
niowieckiego.

AD

AD PAVLINVM EPIGRAMMA.

QVID Pauline tibi tua garrula lingua facesſit,
Qua lacerare ſoles impius ipſe pios?
Fronte cares Pauline, alios dum deſpicis omnes,
Indignè carpens improbus ipſe probos.
Vnde tibi furor hic? vnde hæc audacia quæſo
Dic Pauline? vnde hæc mens animuſq; malus?
Parcius iſta viris olim obijcienda memento
Pauline; hoc pietas, hoc Deus ipſe iubet.
Alterius famam, qua nil precioſius vnquam
Ne lędas; linguæ ſed moderare tuæ.
Aſpicito lucem, ſi vis vitare tenebras,
Cum culpas alios, labe carere decet.
Audit enim malè, qui loquitur malè, nempe petitis
Reſpondent ſemper deteriora malis.

Ioannes Maius,
Conre. S. Señ.

AD REVERENDVM ET DOCTVM VIRVM DN. IOANNEM ZIGROVIVM V. D. M.

SÆPIVS admiror tantos te poſſe labores
Et voce & ſcriptis ſuſtinuiſſe ſimul:

****

Æter-

Æternam cupiens cunctis monstrare salutem
Sedulus ignotis nobile pandis iter:
Sic pietatis amans, Christi defendis honorem
Exercens veræ relligionis opus;
Et procul à templis sceleratos reijcis hostes,
Dogmata qui populo tradere falsa solent:
O mihi nunc quantum est vigilatas ordine noctes
Et seriem vitæ peruolitate tuæ,
Tædia & innumeros altâ sub nocte labores
Quos tibi dat CHristi & relligionis amor!
Tabescis studio celebrandi cœlica regna,
O mihi si liceat hac quoque tabe mori!
Sunt multæ pestes inimicaq; turba malorum,
Struxêre insidias qui tibi sœpe suas.
Sed scelus ex Zelo turpi rabieqúe furoris
Nasci, perspicuè scripta sacrata docent.
Victa sed hæc cedet, tibi viuax laurea parta est,
Causa triumphabit robore iusta suo.
Gloria sola Dei est, tui & hinc cumulant honores,
Quin & in ore piæ posteritatis eris:
En circumfusi, votis gratantur amici,
Miranturq; tuæ dexteritatis opus:
Atqúe ego si fas est, inter tot nomina vatum
Pars etiam turbæ parua fauentis ero:
En manibꝰ tibi plaudo meis, tacitasq; susurrãs
Concipio pro te luce oriente preces:
Succedãt mea vota, vigor succrescat in annos,
Æterno vt præstes commoda multa DEo:
Illa dies lœto iam iam se proferet astro,
Præmia quæ tali digna labore feret.

Amoris & obseruantiæ ergo faciebat,
Samuel Pezel Militius.
Coll. Sch. Senap.

AD

AD EVMDEM REVERENDVM ET CLARISSIMVM VIRVM, D. I. Z.

Monstrum horrendum, ingens, durum, execrabile, Reges
Quod metuunt, pœnas Zigrouio ecce dedit:
Salue ergo victor, meruisti qui tot honores
Magnifica vt verè laude per astra sones,
Et tua lauriferis decorentur signa triumphis,
Quod patet impietas, fraus, furor, ira lupi.
Scilicet hoc probrum grande, indomitumque Tyrannum,
Roma tegit cæco Læna pudenda sinu:
Hunc & canem spumis insana aconita ferentē
Pestifero hæc eadem lacte charybdis alit.
Viue igitur felix lætè dignissime, donec
Librabit mundi pondera vterque polus:
Et Phlegetontæos sacris ab ouilibus hostes
Pellas eloquijs, quæ tua cura, pijs.

Iacobus Pet: Militius.

IOANNES SIGROVIVS ANAGRAMMATIZOMENOS.

ARGVIS IN SONO IESV.
Aliter.
VRIS IGNE AVSONIOS.
Aliter.
I SVRGE IN AVSONIOS.
Aliter.
VIS INSONS, IO, ARGVE.
Aliter.
IO VRGE (IVS) INSANOS.

IANE Castalidûm Comes Sororum,
Et Flos Palladiæ ac decus Coronæ,
Atque Apostolicæ ordinationis
Hæres, CHristicolûm & nepos priorum:
Quis te non meritò Poli sub astra
Tollat laudibus Inclytis Zigroui?
Quis vel liuor iniquus haud amarit
Te ô multùm venerande Mystagoge?
En quantus residet lepos in ore
Tuo, pectore in intimoq; candor
Quantus, vis fideiq; quanta sacræ
Vera cum pietate iuncta splendet!
En præsens animi latentis index
Est, & testis hic editus libellus.
(Verum dicere siquidem licebit)
Iste Candidulusque, & expolitus
Et quæ præterea ora per virorum
Siuisti ire palàm celebriorum.
Commentaria pulchra, docta, tersa,
Atque plena tot elegantiarum,
Leporisque, quibus venustius nil,
Nil est verius, aut magis politum,
Nil disertius, eruditiusque,
Nil illustrius elegantiusque,
Nil sincerius, explicatiusque,

Nil

Nil excultius, approbatiuſque,
ARGVIS quibus IN SONO fluente
Puro ex omnipotentis ore IESV.
Hos, qui dogmatibus ſuis ſceleſtis
Nugis illepidis, Sophiſmatumque
Inuiſis laqueis pios fatigant.
Nec non flammifero cremas & VRIS
IGNE Euangelij, inclyte ò Zigroui
Pellicis Babyloniæ Miniſtros
Illos AVSONIOS, ſui Parentis,
Qui augere imperium, potentiamque
Multorum interitu ſtudent piorum.
Macte ergo hiſce bonis, tuiſq; macte
Donis ingenij, quo ad ſuperſtes,
I SVRGE ancipiti ſacratioris
Enſe Euangelij, impigerque perge
Hos IN AVSONIOS Lupos & angues
Lacertas, furiaſque, Cerberoſque
Inſigni ſpecie foris nitentes,
Intus ſpurcitijs, dolis, rapinis
Ac libidinibus tetris refertos.
Et ſi ſacra placet Dei potentis
Doctrina, & cupis atq; VIS haberi
INSONS ante Dei potens tribunal,
IO ARGVE vi genus malignum

Illud Pontificum, pecus voraxque,
Quod diri ex Erebi volauit ad nos
Quondam faucibus horrido & Barathro.
IO Pellicis VRGE, vt est tuum IVS,
INSANOS Babyloniæ Ministros,
Vt cum barbarie suà impiaq;
Doctrina procul ad Cruces pererrent.
Ergo viue diu, diuque salue
IANE Castalidûm Comes Sororum.

Lucas Wandlouius, Stud. Th.
& Phil, in Schol. Senap.

AD LIBRVM,

VAde Liber felix ac multa per oppida vade,
Asserito Christi dogmata sancta tui.
Non equidem deerit rabidorum turba Luporum,
Hoc quibus in promptu rodere & illud erit:
Non etiam deerunt, qui cum nil promere possint
Dignum laude, tibi stigmata multa dabunt:
Sed tu mordaces catulos, orisque maligni
Fac minimè cures scommata, verba, minas:
Oblatratorum potius conuicia ride
Lædere qui cupiunt, te tamen haud poterunt.

Ioannes Ranizowski. Bonarum
artium Stud.

Syrach 11. ℣. 7.

Nie gañ nikogo pierwey niż ſię wywieß/ á wywiedźiawßy ſię ſtrofuy ſprawiedliwie.

Hieronymus contra Ioann. Hieroſolimit. errores.

EGO non Patrem, non Matrem, non Germanum, aduerſus CHriſtum meum audiam, Ja áni Oycá/ áni Mátki/ áni rodzonego brátá/ przećiw Chryſtuſowi memu ſłucháć będę.

* Gerſon. de Examinat. doctr. conſider. 5. Tom. 1. ☿ Abbas Panormitanus in Canō. Significat. Extra de Electione. ♀ Picus Mirādulanus de fide & ordine credend. Theor. 16.

* Conſtat PLVS eſſe credendū Euangelio QVAm Papæ. Si doceat igitur eruditus veritatē aliquam in Euángelio contineri, vbi & Papa neſciret, vel vltrò erraret, patet cuius præferendum ſit iudicium. ☿ In concernentibus fidem etiam dictum VNIVs priuati præferendum dicto Dño PAPÆ, ſi ille moueatur melioribus rationibus Noui aut Veteris Teſtamenti. ♀ Quinimo SIMPLici potius RVSTICO, & INFANti, & ANICVIæ, quàm & PONTIFICi Maximo, & MILLE Epiſcopis crèdendum, ſi contra Euangelium iſti, illi pro Euangelio verba facerent.

Pewna

* Pewna to iest że więcey ma być wierzono Ewánieliey niż Papieżowi. Jesliby tedy vczył wyuczony (w Pismiech śś.) prawdy iákiey w Ewánieliey zámkniony/o ktoreyby Papież niewiedźiał/ álbo dobrowolnie przećiwko niey bładźił/ iáwno iest czyie ma być przełożone zdánie. ¶ Wsprawie wiáry też powieść iednego prywátnego (człowieká) ma być przeniesioná nád powieść Páná Papieżá/ iesli on ma lepsze zá sobą dowody Nowego álbo Srárego Testámentu. ¶ Nowsze prostemu ráczey CHLOPV, y DZIECIECIV y BABIE niż Papieżowi/ y TYSIACV Biskupow ma być wierzono/ ieśliby przećiw Ewánieliey ći/ oni zá Ewánielią vczyli.

PAPOPOMPE

Albo

PAPIEZOWE POSLANIE

Summa iego.

TV sie cžtermá Demonstrácyámi álbo niewatpliwymi Argumenty/ grunt swoy nieomylny y iásny máiacymi w Pismie ś. podług Consensu nietylko Oycow śś. ále też y sámego Papieżá/ dowodźi thá Propozycya: Iż Papież swe posłánie ná vrzad ten iáki teraz trzyma/ ma nie od Bogá/ ále od iego Przećiwniká.

Pierwsza Demonstracya.

KTorykolwiek przez śrzodki álbo vczynki Czártowskie (iákie są/ swáry/ gwałty/ mordy/ czáry álbo rátunek Czártowski/ świetokupstwá/ y thák wszeteczne iáko y nieprzystoyne oszukánie) vrzedu Pásterzskiego dostepuie/ ten właśnie nie od Bogá/ ále od iego przećiwniká Czártá ma swe posłánie.

PApież tákim sposobem vrzedu swego dostapił.

Przetoż Papież nie od Bogá/ ále właśnie od iego Przećiwniká ma swoie posłánie.

Pierwszey Propozycyey Dowod.

PIerwsza tey Demonstrácyey Propozycya thák iáwna y pewna iest/ nierzekę v wszech Krześćian/ choć tylko imieniem bedących; ále też y v Pohán-

Fundáment Pierwszey Propozycyey nie wątpliwy zgołá

cow

cow wedlug oney rozumu Reguły przyrodzonego: Qualis causa talis effectus: Jáka przyczyná táki skutek.

Kto ma Boskie á kto Diabelskie Postánie:

Jáko ábowiem ći Sámi od Bogá postánie máią własne/ ktorzy śrzodkámi álbo vczynkámi Boskimi ná to postánowionymi dostępuią tego vrzędu: ták też pewnie oni od Diablá máią swe własne postánie/ ktorzy iego śrzodkámi á vczynkámi vrzędow dostępuią. Ktore izaż inne być własnieyśże mogą iego/ iáko te wyliczone w przerzeczoney Propozycyey pirwśzey: Záiste żadne. Co też bez wśelkiey Kontrowersyey samże Paulinus zeznał/ gdy zá fundámentswey MISSIEY o Lutrzey Zwingliusie (iák prawdźiwey/teraz sie niemowi/ bo o tym niżey) tegoż sie fundámentu iął/ ktorym ia w tey Propozycyey Demonstrácyey pierwśzey położył, á to gdy the słowá zá Fundámént śkryptu swego Páná Chrystusowe kładźie ieśzcze záraz ná pirwśzey kárćie: Wy czynićie vczynki Oycá wáśzego. Wy z Oycá Diablá iesteśćie/á pożądliwośći Oycá wáśzego czynić chcećie. On był Mężobóycą od początku/ y w prawdźie niezostał/bo w nim nie máś prawdy. Gdy mowi kłamstwo/ z własnego mowi iż iest kłamcą y Oycem iego.

Joann. 8. ℣. 41. 44.

Widźi ábowiem sam Paulinus/ iż w thych słowiech sam Chrystus Pan tenże Fundámént wystáwia przećiw postániu od Cżártá Xiężey Hierozolimskiey y Biskupowi/ ktory on tákże wystáwił dośćnieśłuśny (iáko sie pokaże) przećiw Zwingliuśowi y Lutrowi: Przeto ż też z iego fundámentu prawdźiwego/ ále niedowiedźionego o Lutrzey Zwingliusie/ á zátym o nas sługách Bożych/ tym śmieley Propozycyą pierwśzey tey Demonstrácyey swey przećiw iemu/ broń iego w Propozycyey pirwśzey obracam. Ktorą niż go pokonam (czegom złáski Bożey pewnie iest pewnie) wprzod ieśzcze záhárthuie ia własney kuźniey Dekre-

Broń Paulinowa przeciw Paulinowi.

tem

tem Oycá iego świętego/ toż nim twierdzącego co się w tey pirwßey Propozycyey położyło/á to w te słowá: In nomine Domini nostri Iesu Christi & Saluatoris—. Præpositis sacrosanctis Euangelijs venerabilis Pontifex (Nicolaus Papa) decernens ait—. Si quis per seditionem vel præsumtionem aut quolibet ingenio (vt potè * peccuniâ vel gratiâ humanâ aut populari seu militari tumultu) electus aut etiam ordinatus seu inthronicatus fuerit, auctoritate diuinâ & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli perpetuo anathemate cum suis authoribus & fautoribus & sequacibus, à liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ separatus abijciatur, SICVT ANTICHRISTVS & INVASOR & DESTRVCTOR TOTIVS CHRISTIANITATIS (non Apostolicus sed APOstaticus habeatur) nec aliqua super hoc ei audientia reseruetur, sed ab omni Ecclesiastico gradu in quocunque fuerat priùs sine retractatione deponatur. Cui quisquis adhæserit, vel qualemcunque tanquàm Pontifici reuerentiam exhibuerit, aut in aliquo eum defendere præsumpserit, pari sententia sit mancipatus. In hac vita & in futura furorem sentiet Dei, & cum impijs qui non resurgent in iudicio reputetur—. Obseruatores autē huius nostri decreti Omnipotentis gratia protegat.

Nicolaus Papa vt habet Gratianus Distin. 23. Canone In Nomine Domini.

* Vt habet Platina in vita Nicolai 2.

Antichristus Quis?

W Imie Páná nászego Jezusá Chrystusá y Zbáwićielá —. Wprzod przełożywßy przenaświętßą Ewángelią Wielebny Biskup (Mikołay Papież) skázuiąc mowi—. Jeśliby kto przez rozruch álbo śmiáłość/ álbo iákiemikolwiek sposoby á śrzodkámi (to iest pieniądzmi álbo łáską ludzką/ álbo pospolstwá/álbo Zołnierzstwá gwałtem) wybrány álbo ordynowány/ bądź ná stoliey posádzon był/ mocą Boską y śś. Apostołow Piotrá y Páwłá/ wieczną klątwą z swoimi Authorámi y Fáutorámi y Náśládowcámi z Kośćiołá Boskiego ś. wyłączony/ niech będźie odrzucon/ iáko ANTychryst y Náieźnik y skáźiciel wßystkieg̃ Krześćiáñstwá/(áni zá następcę Apostolskiego ále zá Vrwáñcá niech będźie mian) áni w tym żadne wysłuchánie iemu niech nie będźie dáne/lecz od wßelkiego Kośćielnego vrzędu/ ná ktorymbykolwiek był przedtym bez

Pátrz ná tē Dekret

Antychrystē kto dźiś ma być mian?

retraktacyey niech będźie złożon. Ktoremu ktobykolwiek przywiązał śię/ álbo iákakolwiek iáko Papieżowi vczćiwość wyrządzał/ álbo go w czym bronić ważył śię/ rownemu Dekretowi niech będźie poddan—. W tym żywoćie y w przyszłym dozna gniewu Bożego/ y z niepobożnymi/ ktorzy nie wstáną ná sąd/ niech będźie policzon—. A záś záchowywáćiele tego nászego Dekrethu Wszechmogącego łáská niech broni.

A ták máiąc iuż grunt nienárusżony zá sámym zeznánim sámegoż Papieżá y rozgrzeszenim iego prawdźiwym w tey mierze/ gdyć śię Paulinie pokaże á wystáwi dowod wtorey Propozycyey podług niego z Historyey prawdźiwey/ rozumiem temu; iż ty sam zemną práwdźiwie te słowá o Oycu teraznieszym swym świętym wymowisz/ ktoreś nie słusznie o Lutrze y Zwingliuśie wymowił; Lecz one práwdźiwie Pan Chrysthus przed tym z tegoż fundámentu o Xiężey Hierozolimskiey y ich Biskupie wyrzekł ták: Wy z Oycá Diabłá iesteśćie. Przetoż iuż zárázem w Imię Páńskie do Dowodu wtorey Propozycyey.

Joan. 8.

Wtorey Propozycyey Dowod.

SWAR.

TA wtora Propozycya tákże ták iásny ma z Historyey swey nie omylney dowod; że żadney inney rzeczy nie może być pewnieyszy y iáśnieyszy. Abowiem począwszy od sámego własnego á pierwszego tákim vrzędem opátrzonego/ iáki teraz iest/ Papieżá powszechnego (iákoć śię pokazáło w Prefacyey Paulinie) iáwnie á iáśnie znáyduie śię; iż samże BONifacius trzeći/ ktory właśnie tákim został Papieżem/ iákim teraz iest PAWeł piąty/ tym pierwszy śrzodkiem ktory śię zowie CONTEntio álbo SWAR Czártowskim sługom y posłáńcom náleżący/ ná Papiestwo wszedł; Słowá są o tym własney Historyey. a Bonifacius tertius ma-

1. Sposob Czartowskiej promocie ná vrząd Pápieski od pirwszego á własnego Papieża záczęty Swar.

a Platina in

tius magnâ (consensione?) CONTENTIone obtinuit, vt sedes Romana CAPVT Ecclesiarum diceretur: quem locum Ecclesia Constantinopolitana sibi vendicare conabatur. b Id quidem Bonifaci9 tertius à Phocâ Imperatore obtinuit MAGNA tamen CONTENTIONE. Pontificis suasione hoc factum est vt omnis orbis Ecclesiæ Pontifici Romano obedirẽt, quod retroactis temporibus non ad vnguem seruabatur maximè à Græcis. c Et vsque ad tempora Phocæ principatum vrbem Romanam in Imperatoris potestate fuisse, vt cætera omittam, certissimum argumentum est; quod Bonifacius quartus cupiens eo loco quo Pantheonis templum visebatur delubrum in honorem intemeratæ Virginis extruere; necesse ei fuerit facultatem ædificandi à Phoca Imperatore obtinere: adeò Pontifex (vrbis non tàm Dominus quàm inquilinus) omni ditione carebat, vt ne sacellum quidem vnum, sine Imperatoris iussu ædificare potuerit! a Bonifacyus trzeći zá wielkim (zezwolenim?) swárem od Phokásá Cesárzá otrzymał/ áby Stolicá Rzymska/ (álbo Biskup) głowa Kośćiołow názywáná byłá: ktore mieysce (álbo tytuł) Kośćioł Konstántynopolski (álbo Biskup iego Jan Pátryárchá) sobie przywłaßczyć vśiłował. b To iednák Bonifácyus trzeći od Phokásá Cesárzá otrzymał/ lecz z wielkim swárem: Biskupá Rzymskiego ráda to sie stáło/ áby wßystkie świátá Kośćioły Biskupowi Rzymskiemu posłußne były/ co przeßłych czásow nie było cále záchowáno/ naywiecey od Greckich Kośćiołow. c Y áż do Phokásowego pánowánia że miásto Rzym w Cesárzskiey mocy było/ iż inne (dowody) opußcie/ náypewnieyßy dowod iest/ iż Bonifácyus trzeći chcac ná tym mieyscu/ ná ktorym Pántheonow Kośćioł był/ Kośćioł ná chwałe nienárußoney Dźiewice Maryey zbudowáć/ muśiał wprzod dozwolenie budowánia od Phokásá Cesárzá otrzymáć: Ták Biskup Rzymski (nie ták Pan Rzymu iáko ráczey Komornik) zgołá żadnego Páństwá niemiał/ thák iż áni Káplice záiste iedney bez Cesárzskiego roskazánia budowáć niemogł. Co záś zacz/ proßę Páulinie/ tento Phokas był? Nic dobrego:

vita Bonifacij 3. Cuspinianus/ Polydorus Virgilius.

b Nauclerg volum 2. generát. 21. et Aymonius Monachus li. 4 cap. 4.

c Hieronim Balbus lib. de Coronat. ad Carolũ 5.

Papież pierwßy przez gwałt álbo swar wstąpił ná Papiestwo.

Phokás autor Papieskiey godnośći ták dobry/ iáko y sam Diabeł

Mężoboycá Páná swego Cesárzá pobożnego ták iáko tá Historya świadczy: Phocas extincto Mauritio eiusq; filijs Romanorum Imperium inuadens, per octo annorum curricula principatum obtinuit: hic rogante Papa Bonifacio statuit sedem Romanæ Ecclesiæ caput esse omnium Ecclesiarum: Phokás zátráciwszy Mauricyusá z iego Synámi/ Rzymskie Cesárzstwo gwałtem opánowáwszy/ przez ośm lat Cesárzstwo trzymał: tenzá czásu Papieżá Bonifáciuszá postánowił/ áby Stolicá Rzymskiego Kośćiołá byłá głowa wszystkich Kośćiołow. A słusznie od tákowego Mężoboyce Cesárzá á Páná swego przez swar srogi pierwszy Papież Papieżem został/ gdyż też pierwszy Author Czárt Mężoboycą od początku stawszy się/ toż Nomen VNIVERsalis EPIScopi nomen blasphemiæ, superbum, superstitiosum vocabulum, * ipse primus Apostata inuenit, Imie POwszechnego BIskupá imie bluźnierskie/ hárde/ zábobonne nazwisko/ * tenże sam pirwszy Apostátá Czárt wynálazł/ iáko wyznawał przed tym Bonifáciuszem będący Grzegorz/ y tym się vrzędem Papiestwá/ owa y sámy imieniem álbo tytułem iego brzydzący. A ták szczęśliwie ten Mężoboycá wieczny przez tegoż Mężoboyce Phokásá tym sposobem swym Contenciey álbo swaru á gwałtu potępionego wprowádźił ná vrząd tego pirwszego swego posłáńcá Bonifácyuszá/ że też ná iego żałosny sukcess álbo powodzenie pátrząc/ tych czásow snadź przednieyszy iegoż násládowcá/ ták w te słowá práwie do wszego Krześćiáństwá muśiał wyrzec. * Non ignoratis quas Tragædias in Ecclesia Imperatores excitârunt: & quasi hæc parua fuissent, ADDIDIT SATHAN ROMANOs PONTIFICes contra Pontifices commouere, Wiećie dobrze iák żáłosne trágedye álbo swáry á zámieszánia w Kośćiele Cesárze wszczynáli: y iákoby te małą rzeczą były/ przydał Szátan iż Papieże przećiw Papieżom pobudźił.

Paulꝰ Diaconus de Gestis Longobardorũ cap. 37.

Gregor. li. 4 Epistol. 32. Idẽ Ibidẽ lib. 6. Epistola 24.

* Bellarm. in præfati. Controuersiae de Roman. pontifice.

☞ Szátán Papieskie

Co iák

Co iák prawdźiwie wyznał/ ten wtory ſpoſob á vrzędnek Cżártowſki GWAlt/ ktorym iednego po drugim tenże złośliwy Autor promowował/ tymi przykłádámi żałoſnymi z Hiſtoryey prawdźiwey to ſię dowodźi.

GWALTEM ći vrzędu doſtáli o ktorych ták Hiſtorya piſze: a Chriſtophorus 1. Pontificiæ dignitatis cupiditate ardens Leonem poſtea 5. dictum cui familiaris fuerat, cæpit: c Quod quidem non ſine magna ſeditione & multorum interitu fieri non potuit d Eoćz in vincula coniecto, vi & armis; f imo & MERITRICVM OPE Pontificatum ſibi rapuit. u Vbi (Leo) paulo poſt animi mærore extinctus eſt, videns nimirùm á ſuo domeſtico, quem omnis generis officijs & dignitatibus ornârat, b Et VT LVPVM domi aluerat, eam ſibi referri gratiam. a Krzyßtoph 1. Papieſkiey godności pożądliwośćią páłáiąc/ Lwa 5. ktoremu towárzyßem był/ gwałtem poimał. c Co záiſte bez wielkiego rozruchu y wielu zginienia być niemogło. d Tego wpchnawßy w więźienie/ gwałtem y woyną/ f y owßem Wßeteczníc rátunkiem Papieſtwo gwałtem ſobie wźiął. u Gdźie (Leo 5.) zá tym pretko z frąſunku zdecht/ widząc zwłaßczá iż od ſwego wychowáńcá/ ktorego wßelkimi vrzędámi y godnośćiámi ozdobił był/ b y iák wilká w domu ſwoim wychował/ táka mu oddána była wdźięczność. Lecż ſprawiedliwy Bog tu ſię pokazał przećiw przećiwnemu themu Poſłáńcowi/ gdyż (iáko piße Hiſtoria) ten to a Chriſtophorus malis artibus pontificatum adeptus, malè amiſit. Septimo enim menſe dignitate ac meritò quidem electus, á Sergio (3. dicto) captus in vincula coniectus; e vbi miserè vitam finire coactus eſt. Krzyßtoph pirwßy złymi ſpoſoby doſtawßy Papieſtwá źle go też ſtráćił. Siodmego ábowiem dniá z doſtoieńſtwá á záiſte ſłußnie zrzucon ieſt/ od Serginßá 3. názwánego poiman/ y do więźienia wrzucon. e gdźie mizernie żywotá dokonał. A nieprzeſtał tenże Sergiuß pokázowáć Páná á Miſtrzá ſwego Cżárta w ſobie tegoż vczynku ſnadź nád Neronow ſrożßego/ gdy iáko piße Hiſto-

gwałty w zbudźił.

GWALT.

2. Spoſob Promocyey Cżárthowſkiey gwałt ná vrząd Papieſki.

a Sigiberto et Trithem. e Platina et Panuinius. d Idem. f Baleus. u Nauclerg. b Platina.

a Platina in vita Chriſtophori 1. et Sergij 3. e Trithemius et Ranulphus.

Platina in Sergio 3. Idem Lyitprandus et Radulphus lib. 6. ca. 4.

Hiſtoryą Chriſtophorum arctiore cuſtodiâ reuinctum. Formoſi (Papæ) acta ita improbauit, vt denuò ad ſacros ordines eos admittere neceſſe fuerit, quos Formoſus antea ſacerdotali ordine dignos cenſuerat. Neque hanc quidem ignominiam mortuo intuliſſe contentus, eius cadauer è ſepulchro tractum capitali ſupplicio, ac ſi viueret, affecit, corpuſq; ipſum in Tyberim proſecit tanquã ſepulturâ & honore humano indignũ:

☞ Nota. Iż świecenie Papieſkie od Papieżá było zgánione.

Krzyżtophá w teżżym więżieniu zwiozánego zátrzymawży/ Formozuſá (Papieżá) ták zgánił/ iż znowu do poświecenia tym koniecżnie potrzebá było przychodźić/ ktorych Formoſus przed tym Káplãńſkiego vrzędu godnych być oſądźił. Ani nie doſyć miał záiſte te ſromote wyrządźić vmárłemu/ áż iego trup zgrobu wyćiągnawży dał ściąć iákoby żywy/ á zátym ćiáło iego thoż w Tybr wrzućił/ iáko pogrzebu y cżći ludzkiey niegodne.

☞ Nota Tyráńſtwo beſtiálſkie.

Práwie przyczyną thák tego tyráńſtwá ſłużna/ iáko Lucyfermiał niemogąc zoſtáć Bogiem przed Bogiem, iż potym/ Lucyperem zoſtáć wolał/ zábiwży wżyſtek narod ludzki. Dla tegoż nie dźiw że tákowemu vczynkowi práwie Cżártowſkiemu Hiſtoryą dźiwuiąc ſię

Platina in Sergio 3.

ták rzecż ſwą żáłośnie obraca do Cżytelniká: Sergius Formoſi factionem perſequebatur, quòd anteà ei impedimento fuerat, quò minùs Pontificatum conſequeretur. VIDE QVÆSO quantum iſti (Papæ) degenerauerint à maioribus ſuis! Illi enim vt pote viri ſanctiſsimi dignitatem vltrò oblatam contemnebant, orationi & doctrinæ Chriſtianæ vacantes: HI verò largitione & AMBITIONE Pontificatum quærentes, & adepti, POSTHABITO diuino cultu, inimicitias non ſecùs, ac SÆVISSIMI TYRANNI inter ſeſe exercebant ſuas voluptates poſteà ſecuriùs expleturi, cum nullibi extarent, qui eorum vitia coercerent: Sergius Formozuſowe ſtrone przeſládował/ iż przed tym był mu przeżkoda/ że Papieſtwá doſtąpić niemogł.

☞ Vide ☞ Papae ſæuiſsimi Tyranni in inuicem.

☞ Pátrz proże iáko Papieżowie wyrodko-

Pátrz proże iák wielce ći (Papieżowie) wyrodźili ſie od przodkow ſwoich! Oni ábowiem/

iáko

iáko Mężowie śś. dostoieństwo dobrowolnie sobie oddáne wzgardzáli/ modlitwa y náuka Krześćiáńska sie báwiac: ći záś (Papieżowie) podárki y nádetośćia Papiestwá ßukáiac/ á dostáwßy/ W Tył porzućiwßy chwałe Boża/ nieprzyiáźni nieináczey iedno iákoby nasrożßy nieiácy Tyránnowie miedzy soba czynili: swe roskoßy áby potym mogli wypełniáć swowolniey/ gdyż nigdźiey nie znáydowáli sie/ kthorzyby ich niecnothy pohámowáli. Stądże do tego przychodźiło/ iż Merchy iáwne rádą swą y pomocą do tákich gwałtow były im powodē/ że przez nie beśpiecżnie Papa tego swego miłego vrzedu dostepował: ták iáko świádkiem tego Historya tá iest: Theodora nobile eius temporis Romæ scortum in turpem libidinem non tantum blanditijs allexit (Ioannem XI. postea dictum*) sed & impulit—. Eiusdem Theodoræ amasiæ impulsu, priori Ecclesia (scilicet Bononiensi Episcopatu) Rauennatensem ambit; eamq; impetrat—. Paulò post Romanus Pontifex defunctus est. Theodora igitur, quò sæpiùs eius fruetur concubitu suam eum Ecclesiam deserere, ROMANAMq; appetere, imò INVADERE COEGIT. ac res ex votis, vtriq; successit. Theodorá sławny ná ten czás w Rzymie SZkort do ßkárádney bezecnośći nie tylko łágodnośćiámi swymi przywábiłá/ lecż y przemuśiłá (Janá XI. potym názwánego)—. Teyże Theodory miłośnice przywodem/ pierwßy Kośćioł opuśćiwßy (to iest Biskupstwo Bononieńskie) Rawennáteńskiego pożądał Biskupstwá: y dostał go—. Pretko w tym Papież vmarł. Przetoż Theodorá áby tym cześćiey z nim niecnoty záżywáć mogłá/ iż Biskupstwo Ráwennáckie opuśćił/ á Rzymskiego záś álbo Papiestwá prágnał/ y owßem iż ono GWAŁtem náiechał przymuśiłá go: Y ták oboygu według myśli rzecż pádłá. Jednák iáko nábył/ ták pozbył tegożto wielebnego vrzedu. Abowiem iáko piße Historya w te słowá: Guido Thusciæ comes—. Marosiæ instinctu (meretricis famosæ) suum ex Sergio Papa filium (scilicet Ioannem postea XII. XIII. dictum) ad Pontificiam dignitatem promouere conantis, IMPetum facit in pontificem optimè

wie od pirwßych Biskupow R.

Papieżowie gorßy niż Tyrannowie.

Merchy Gwałtow Papieskich przyczyna.

Luitprandus vt habēt Testes veritatis Tomo 2. Folio 290.

* Hic erat Filius Landonis Papae ex adulterio.

Szkort Papieżē vczynił Bekártá Landoná Papieżá.

Bekart po Bekárćie Papieżem.

Luitprandus lib. 3. ca. 12. Sigebertus/ Blondus/ Palmerius/

Platina in Joan. 11. et alij vt habēt testes veritatis Tomo. 2. Folio 291.

optimè de se & Romanis meritum (scilicet Ioannem XI) ac Pontificem captum, trucidato prius in conspectu fratre eius Petro, in carcerem coniecit: vbi à militibus Guidonis ceruicalibꝰ super os eius impositis suffocatur. In locū eius per seditionē substituitur Ioannes alius, eius nominis XII. Sergij Papæ ex Marosia meretrice filius. Gwido Groff Thuscyey—. zá námowa Mározyey (ßkortá sławnego) ktorá z Sergiußá Papieżá zrodzonego Beśia (to iest Janá 12. y 13. názwánego) ná vrząd Papieski wprowádźić vśiłowáłá/ gwałtem náiechał ná Papieżá przećiw sobie y Rzymiánom dobrze zásłużonego (to iest Janá 11.) y poimawßy Papieżá/ w przod zámordowawßy przed oczymá iego brátá Piotrá/ do więźienia wrzućił: kedy od Zołnierzow Gwidonowych/ ná vstá poduſzkę mu włożywßy/ záduſzon iest. Ná mieysce iego przez TVMVlt álbo GWAlt posádzon iest Jan inny tego imieniá 12. Sergiußá Papieżá z Mározyey wßetecznice BES. Dośić tedy o wtorym vczynku/ inne przykłády opußczáiąc.

☞ Srogie mężoboystwo dwoiákie.

MORDY.

III. Sposob promocyey Czártowskiey MORD. Vt habet Catalogus Testium veritatis Tomo. 2. fo. 292 praeter alios autores ex Leone Hostiensi li. 1. cap. 58 Chronici Cassinensis et Luitprando. Luitprand. lib. 6. cap. 7.

Lecz popráwił się z piecá ná głowe (iáko mowią) tenże Papá/ ábowiem będąc zrzucony z vrzędu/ tym drugim sposobem ktory iest trzeći w porządku Propozycyey mnieyßey/ to iest/ SROGIM MORDEM ważył się go znowu dostáć/ gdy iáko piße Historya/ Leone & Stephano venenatis poculis sublatis, Ioannes Romanus Marosiæ ex Sergio Papa filius ad Romanæ Ecclesiæ fastigium, vndè priùs deiectus erat, iterùm conscendit: Gdy Leoná y Stepbáná (ántecessory swe) trućizna w pićiu znioßßy Joannes Románus Mározyey (o ktorey iuż wyżßey się mowiło) Sergiusá Papieżá Beś/ ná vrząd Papieski/ z ktorego przed tym zrzucon był/ powtore postąpił. Ten potym od innych Histhorykow Janem 13. názwany iest. Ktory ták cnotliwy był z tey mocy promocyey vczynku/ że też Historia o nim iáwnie te słowá nápisáłá: Ea illi flagitia obiecta sunt à congregatis in cōcilio (Romano ab Othone Imperatore congregato) quæ vix credibilia etiam in sicario aut pagano: Tákie iemu złośći

ná oczy

ná oczy od zgromádzonych ná Kōcyliū (Rzymskim od Othoná Cesárzá zwołáneg) zárzucono/ ktore ledwie podobne sa ku wierzeniu/ áby ROzboynik álbo pohániec miał ie czynić. Abowiē ciż zgromádzeni ná Koncylium iáko pisze Historia/ De adulterio dixerunt, quod oculis non viderant, sed procertò scirent viduam Raynery & Stephanam Patris concubinam, & Annā viduā cū nepte sua abusum esse, & sanctum palatium lupanar & prostibulum fecisse—. Benedictum spiritualem Patrem suum lumine priuasse, & mox mortuum esse: Ioannem Cardinalem Subdiaconum virilibus amputatis occidisse: DIAboli in amorē vinum bibisse, omnes tàm clerici quàm laici acclamauerunt. In ludo aleæ Iouis, Veneris cæterorumque DÆMonū auxiliū POPoscisse dixerunt: O cudzołożstwie powiedzieli: iż ácz oczymá niewidzieli/ iednák zá pewne wiedzieli/ że wdowe Raynerinßowe y Stepháne Oycá swego założnice/ y Anne Wdowe z Wnuczka iey zpáskudził/ á z świetego páłacu ZAñtuz y BVtel vczynił—. Benedyktá duchownego Oycá swego oczu pozbáwił/ zkad pretko vmárł. Janá Kárdynałá Subdyakoná (iż go strofował z grzechu/ okleśniwßy zábił—. PRzez ZDrowie DIAbelskie pił winem/ to wßyscy duchowni y świeccy głosem wielkim wyznawáli. W Grze Jowißá/ Wenery/ y inßych DIAbłow rátūku wzywał. Zá czym niedźiw że też od tychże promotorow swych ták dał gárdło/ iáko pisze w te słowá taż Historya: Dum se cum cuiusdam viri vxore oblectaret, in temporibus adeò à DIABolo est percussus, vt intra dierum octo spacium eodem sit vulnere mortuus. Sed Eucharistiæ viaticū IPsi9 INstinctu, qui eum percusserat non percepit: Gdy roskoßy záżywał (wßetecżney) z niektorego żona/ ták mu policżek wyćiał Diabeł/ iż osmego dnia od teyże rány vmárł. Lecż Sákrámentu świetego/ tegoż (Diabła) zá nátchnienim álbo náuka ktory go vderzył/ nie przyimował. Wßákże popráwił tegoż vczynku Czártowskiego Bonifacius 7. ktory iáko pisze Historya/ * Pontificatum malis artibus adeptus, malē etiam amisit

Nota.

Idem lib. 6. cap. 8. 9.

Nota Sacrifitium Diabolo factum a Papa.

Ofiárá Diabłu od Papieżá czynioná.

Idem lib. 6 cap. 11.

Diabeł zábił Papieżá

* Platina Sabellic9/

Nauclerus. Rhemense Concilium.

amisit: Papieſtwá złymi ſpoſoby doſtawßy/ złe go też pozbył/ to ieſt: " Prioris Pontificis (Doni) ſanguine cruentus: Zábiwßy przed ſobą bedącego Papieżá Doná. Zá czym iáko piße Hiſtorya. * Conſpirantibus ſimul bonis ciuibus relinquere vrbem coactus, precioſiſsima quæque è Baſilica Petri ſubtrahens Conſtantinopolim confugit: vbi tamdiù ſubſtitit, quoad diuenditis, quæ ſacrilegio abſtulerat magnam vim pecuniarum comparaſſet: quibus tandem adminiculis occupandæ tyrannidis fretus, vrbem repetit: Zá śpiknieniem álbo álbo zgodna námowa zgromádzonych do kupy wielu dobrych Mießczánow Rzymſkich muśiał z Rzymu vćiec/ skradßy wßytkie naydroiße kleynoty z Kośćiołá Piotrá ś. do Konſtántynopolá vćiekł: gdźie ták długo mießkał/ áż poprzedawßy to/ co był świętokrádźctwem skradł/ wielką ſumme pieniędzy zgromadźił/ zá ktorey pomocą rátowány ná otrzymánie Tyráńſtwá do Rzymu ſie wrocił. Jednák iáko robił táko wźiął zápłátę: ábowiem iáko piße Hiſtorya támże/ d Turpiter vitam finiuit, k, ſubitanea morte, * Cadauer eius terræ mandari primùm non ſunt paſsi Romani: ſed proiectum in Lateranēſi platea, à quouis lanceis & contis impunè transfodiebatur: Sromotnie żywotá dokończył/ przez nagłą śmierć. Trupá iego náprzod niedopuśćili pogrześć Rzymiánie: lecz wyrzućiwßy go ná vlice Láteráneńſką/ krokolwiek iedno chćiał oßczepámi y ßpiſámi bez káránia kłoł go. A ſłußnie/ bo złodźiey káżdy/ á dáleko wiecey ták wielki/ iákiegoś pogrzebu niegodźien/ iáki ten był. Ná ktore złodźieyſtwo ſámá Hiſtoria táki lámēt czyniąc/ ták mowi * Vide quæſo quantum degenerauerint hi Pontifices à maioribus ſuis—! PONTIFEX ROMANVS ſacrorum Pater & Rex ſacra ipſa FVRTO ABStulit, & qui vindicare ſacrilegia debuerat, tanti ſacrilegij factus eſt autor: Pátrz proße iák wielce wyrodźili ſie ći Papieżowie od przodkow ſwoich—. PAPZeż Rzymſki świątośći Oćiec y Krol/ świe-

* Platina in Bonifacio 7.

Papież Chriſta kraica bo złowiek ale to nie należy Bamaray. Ale ſtarz ty. optrzeć lepiej

☞ Złodźiey wielki Papież.

d Jdē Platina.
k Blondus lib. 3. Decadis ſecundae.
* Antoninus lib. 16. cap. 1. ex Joanne de Columna.

* Platina in vita Bonifacij 7.

☞ Pátrz proße.

świete rzeczy zkradł/ y kthory karáć świetokrayctwá miał/ ták wielkiego świetokrádztwá sam sie stał wodzem.

Tegoż vczynku robotą złośliwą Dámásus wtory dostał vrzedu/ ták; gdy iáko pisze Historya: Romani Pontificem (scilicet Clementem secundum) veneno è medio sustulêre—. Scribunt auctores venenum ipsum in hos vsus à Stephano paratum, qui ei in Pontificatum successit, Damasusque secundus appellatus est: Rzymiánie (Papieżá Climuntá 2.) trućizną zábili. Pißa Historykowie iż tá trućizná ná to od Stepháná zgotowáná byłá/ ktory ponim ná Papiestwo nástąpił/ y Dámázusem 2. názwan iest. Ale co po wielu: Gdyż sam Grzegorz 7. iáko pisze Historya/ Conciliauerat sibi quendam incomparabilibus maleficijs assuetum Gerhardum nomine, qui subdola familiaritate dicitur Sex Romanos Pōtifices intra spatium 13. annorum veneno suffocasse: Ziednał był sobie niektorego nie wymownym złośćiom przyzwyczáioneg̃ Gerárdá imienim/ ktory zdrádliwym towárzystwem iáko powiedáią ßeśći Papieżow Rzymskich/ zá 13 lat trućizną pomordował. Dla tegoż też Synod Bryxeñski táki nápisał o nim dekret: Quod sit INVASOR sedis Romanæ sacrilegus Monachus, qui malis artibus sedem occupauit: Iż iest náieżnik stolice Rzymskiey świetozłodźieyski Mnich/ ktory niecnotliwymi ßtukámi stolice opánował. A thák niedźiw/ iż zdycháiąc wyznał/ Se SVADENTE DIABOLO contra humanum genus iram & odium Dei concitasse: Iż on zá rádą DIAbłowa gniew y nienáwiść Bożą przećiw narodowi ludzkiemu wzbudźił. Zá czym słußnie od Historyey nazwan/ TITio INserni, Głownią piekielną. Lecz Sixus v. Grzegorz XIIII. Vrban VII. Innocencius IX. przeßłych lat wkrotkim czáśie trućizną vstąpiwßy dźiśieyßemu Pawłowi v. izaż iáśnie niewyświadczáią; iż podźisdźień tento Czártowski vczynek MORD ßtuczną trućizną pokryty/ iednego po

Platina in Clemente 2.

Papież ztruł Papieżá.

Benno Cardinalis et Abbas Vspergen. A. 1010.

Aren ßeśći Papieżow.

Albertus Cranzius Saxoniae lib. 5 cap. 8.

Matthaeus Paris.

BIBL. Z. N. IM. OSSOLIŃSKICH

Trzewik Papieski.

drugim ná tē vrzad wsadzać. Jzaż sam trzewik náwet Papieski do pocálowánia bezbożnego ludowi Krześciáńskiemu krwią Chrystusową poświęconey nágotowány/ ná ktorym/ Est Gemma, ne veneno infici ab osculantium ore possit, Jest perłá áby trucizna zárázon od cáłuiących vst niebył/ tegoż oczywiście niepokázuie. Zostáie tedy z tego trzećiego vczynku złośliwe mężoboycy od początku należącego/ Konkluzya Demonstrácyey pirwszey w tey mierze niewątpliwa. Przetoż iuż do czwartego vczynku Czártowskiego dowodu.

Hasenmuller in historia Jesuitica.

CZARY.

IIII. Vczynek Czártowski CZARY.

CZARY álbo RATVNKIEM własnym Diabelskim/ iż też PAPá ważył sie dostáć vrzędu swego dzisieyszego/ to ták pewna y iáśna iest iáko słońce ná niebie: gdyż to historya iednostáynie od dawnych y wielkich Histhorykow nápisaná w te słowá wywodźi. * Sylvester 2. Gerebertus antea vocatus, malis artibus (vt aiunt) Pontificatum adeptus est. Adolescens enim Monachus relicto monasterio, DIABOLVM SEQVVTVS, cui se totum tradidit —, Ambitione & Diabolica dominandi cupiditate impulsus, largitione primò quidem Archiepiscopatum Remensem, inde Rauennatem adeptus, PONTIFICATVM postremo maiore conatu, ADIVVante DIABolo CONSEQuutus est: hac tamen lege, vt post mortem totus illius esset, cuius fraudibus tantam dignitatem adeptus erat. Nam cum regnandi cupidus Diabolum sciscitaretur, quamdiù in pontificatu victurus esset, respondit humani generis hostis ambiguè, vt solet: Si non attigeris Hierusalem, diù viues. Dum itaq; Pontificatus sui anno quarto in Basilica sanctæ crucis in Hierusalem Romæ sacrificaret, fato

* Jáko pisze Plátiná Apostolski álbo Papieski Abbreuiator do Xistá 4. z tegoż Xistá roskázánia/ vir vndiquaque doctissimo/ iáko pisze onim Tritemmius. A te ták przednim táko y po nim práwie niezliczeni wielkiey powági ludźie vczeni pisáli/ z ktorych tu kilkaná ście kładźie sie ná vtwierdzenie tey historyey. 1. Martin Polong Archiepiscopus Consentin9/ confessionarius Papa Roku 1278. 2. Galfridus Massæus. 3. Bemio. 4. Barnus. 5. Supplemētū Chronicorū

moris

moriturum se statim cognouit: vnde pænitentiâ motus & errorem suum coram populo fassus, omnes primo posthabita ambitione & Diabolicis fraudibus, ad benè & sanctè viuendum adhortatus est: Deinde verò vnumquemq; rogauit, vt post mortem truncum corporis sui laceri & disiecti, quemadmodum merebatur bigæ superimponerent, eoq; loci sepelirent, quò spontè ab equis vectum foret. Feruntitaq; equos ipsos ad Lateranensem Basilicam peruenisse, eoq; loci sepultum eius corpus fuisse. Eius sepulchrum collisione ossium & sudore emisso vel humectatione potiùs, ab eodem tempore dicitur semper morituri Pontificis signum dare. * Hanc ob causam vt SYLVESTRI MAGISTER significaret, cum Pontificibus successoribus eandem sibi fore necessitudinem, quæ cum Syluestro intercesserat, quem etiam suæ mortis monuerat ante obitum: Sylwester wtory Gerebertus przed tym názwány złymi śrzodkámi (iáko powiedáią) Papiestwá dostał. Abowiem młodźieńcem będąc: został Mnichē/ kláßtor opuśćiwßy DIABłá NASZ Adował/ ktoremu się z dußą y z ćiáłē był oddał—. Chćiwośćią y Diabelską pánowánia pożądliwośćią pobudzony/ podárkámi/ álbo świętokupctwem/ naprzod Arcybiskupstwá Remeńskiego/ potym Rawennáckieg̃ dostał/ VRZędu PAPIeskieg̃ náostátek z więtßym vśiłowánim ZA WSPOMożenim DIABlim DOSZedł. Tym iednák práwem/ áby po śmierći z dußą y z ćiáłem iego był/ ktorego chytrośćią ták wielkiey godnośći dostąpił był. Abowiem będąc chćiwy Pánowánia/ gdy Diabłá pytał/ iák długo ná vrzędźie Papieskim żyw miał być: odpowiedźiał mu narodu ludzkiego nieprzyiáćiel wątpliwie iáko zwykł: Jeśli nie będźieß w Hieruzálem/ długo żyć będźieß. Gdy tedy Papiestwá swego Roku czwartego w Kośćiele ś. Krzyżá w Hieruzálem w Rzymie ofiárował/ z przeyźrzenia poznał záraz iż vmrzeć miał: stądże żalem porußony/ błąd swoy przed ludem wyznał/ y wßystkich naprzod porzućiwßy chćiwość pánowánia y Diabelskie fortele/ ku dobremu á świętemu żyćiu vpominał: potym záś każdego z osobná prośił/ aby po śmierći trup ćiáłá swego rozerwánego y rozrzuco-

6. Petrus Premostratēsis Monach9. 7. Joannes Stella venetus. 8. Vincentius Beluacēsis. 9. Henricus de Erfordia: á przed tymi wßystkimi pospolithá sławá thák iáko piße Sigebertus Roku 1110. będący.

* Barnus

☞ Pátrz iáko PAPa PRZIWILey od CZARta wźiął ná PApiestvvo.

Jáka zápłáta Papieska zá Przywiley Diabłu dána?

Sobrego miał woźnice.

rzuconego iáko był záſłużył ná kárę włożyli/ y ná tym mieyſcu pogrzebli/ gdźie dobrowolnie od koni byłoby záwieźione. A ták powiedáią iż ſáme konie dobrowolnie do Kośćiołá Láteránu przyſzły/ rámże ná tym mieyſcu ciáło iego pogrzebione być. Jego grob gruchorániem kośći y pocením álbo wilgotnośći wypuſzczeniem od tego cżáſu powiedáią/ iż záwſze przyſzłey śmierći Papieſkiey znák dáie. Z tey przyczyny/ * áby Syluęſtrow miſtrz dał znáć/ z náſtępcámi iego Papieżámi / że toż zpowino wácenie záwſze będźie miał/ w ktore był z Syluęſtrem wſtąpił / ktorego też o śmierći przeſtrzegł był niż vmarł. Nád ktorey Hiſtoryey dowod coż iáwnieyſzego być może mowiącey; iż Papież ADiuuáte Dłabolo, záwſpomożeniem álbo rátunkiem Dłablim doſtąpił Papieſtwá? Albo y to mowiącey; Eandem ſibi fore neceſsitudinem cum Pontificibus ſucceſſoribus quæ cum Syluęſtro ſucceſſerat? Iż tegoż powinowáctwá miał ſie trzymáć z Sukceſſormi w vrzędźie Papieſkim ktore z Syluęſtrem wźiął był? Lecż co y pewnieyſzego nád teyże dowod być może; gdyż ia ſámegoż Papieżá przednieyſzy/ ták ſtárſzy iáko y ponich idący dignitarze y náſłádowcy iednoſtáynie opiſáli/ iáko ná brzegu pokazało ſie doſtáteczníe? Záczym prozno ia Paulinus z dźiśieyſzymi Onufriámi Fábułę názywáć ma/ ktora ták zacni á bez wſzego wątpienia tyſiąc razow godnieyſzy / y powáżnośćią y náuką y dawnośćią niż on ieſt z nimi iáko poſledni/ ſłowo w ſłowo podawáią zgodnie. Abowiem co ſie tknie racyey pirwſzey Onufriowey tey; Iż ieſt Xiędá w Bibliotece Alexándrá Fornázego Kárdynałá od Syluęſtrá wtorego nápiſáną o Geometryey á nie o Cżárnoxieſtwie/ tedy z tey miáry niepomaga mu nic ná zniesienie Hiſtorykow wyżſzych Cżárnoxieżnikiem názywáiących Syluęſtrá/ owa Poſtáńcem Cżártowſkim właſnym; naprzod: Iż Xiegi świádectwo pokątney y iedney/ nád świádectwo ták wielu Xiąg iáwnych y niezliczonych nic ieſt.

Dátrz táiemnice.

* Barnus ták wykłádá

Swoiáka Prozna wymowká Onufriowá y Bellármina wa zá Sylweſtrem znośi ſie.

Ná wymowke pirwſza. fol. 1.

Potym

Potym iż táż Xiegá tym go nie obmawia áni wolnym czyni Sylwestrá; iż pisał Xiege Geometryey/ żeby nie miał być Czárnoxieżnikiem: gdyż te rzeczy ácz są rozne/ wßákże iednák nie ták sprzećiwne żeby iedná drugą znośić miáłá: y owßem náuká oná tey bárzo potrzebna/ ták iáko to y sámá powßechna wieść czynienia koł y pod miárą Chárákterow pisánia vkázuie. Zá czym nietylko żeby go miał obmowić táką Xiegą Onufrius ále ráczey w podeyźrzenie wiekße wprowadza go: co też y samże wyznawa powiedáiąc/ iż ná on czás/ qui Philosophiæ & Mathematicis operam daret, is ab imperito (scilicet!) vulgo statim magus & nigromanticus vocabatur: Ktory pilnował Philozophiey y Matematiki/ tákowy od głupiego pospolstwá záraz Czárnoxieżnikiem y Czárownikiem zwan był. W tym sie iednák omylił mowiąc: iż to głupie pospolstwo tylko o Sylwestrze twierdźiło/ gdyż dáleko medrßy y zácnieyßy dignitarze Papiescy y náśládowcy niż on iáko sie iuż pokazáło/ toż o nim/ á z tymi pospolity człowiek twirdźił. Tákoważ iest druga rácya tegoż tá; iż o tym iego nagrobek nic niewspomina: ábowiem naprzod táką rácyą náwet y tych/ ktorych Onufryus sam złośći opisuie rozmáite/ y innych wßystkich rozmáitych złoczyńcow ná tym vrzedźie wysokim bedących/ z ktorych sámych wielu áni Bellármin áni Báronius Filarowie stolice ich tych czásow naprzednieyßy niecnot nieprzą/ vczyniłby niwczym nienágánione; á sámego siebie y z tymi pomienionymi plotką. Do nowego tedy świátá z tákimi rácyámi/ á nie dostárego. Gdyż y sam ten nagrobek iego nie dármo ták skończon: *

R. 2.

Onuphrius Annotatione in Platinam de Sylvestro 2.

Ná wtorą wymowkę R. 1.

R. 2.

* Onuphrius Annotatione in Platinā de Sylvestro 2.

Quisquis ad hunc tumulum deuexa lumina vertis
Omnipotens Domine, dic, miserere sui:

Ktorykolwiek ná ten grob weyźrzyß/ mowże Pánie
Wßechmogący day temu swoie zmiłowánie.

Owa niedárino y iego drugi tych czásow przedni Doktor ták wyznał: Fatemur fieri posse vt PETRI successor DIABolicis artibus operam nauet: Przyznawamy/ iż to być może/ że Piotrá ś. nastepcá Diabelskich álbo Czárnoxieskich náuk może sie trzymáć: Przetoż to máiąc, o wełnę kożią Onuphryus przećiw ták iásney Historyey y rácyey sprzecza sie. Zátym zdowiedzionego tego czwartego vczynku/ Konklusia też tey pierwßey Demonstracyey poczwarte prawdziwą zostawa. Przetoż iuż do dowodu piątego punktu Wtorey Propozycyey/ to iesth SWIętokupctwá/ ktore iáko sáme dekretá Papieskie sądzą/ a Est maius crimen quam hæresis: Imò maius est crimen quàm aliud aliquod crimen. e Omnes Simoniacos ipso facto & iure excommunicatos esse, suspensos, separatos, in perpetuùm anathematisatos, infames: crimen comittentes quod nullâ pœnitentiâ deletur: a Jest wiekßym grzechem niż Heretyctwo: Y owßem wiekßym grzechem niżli iáki inßy grzech: e Iż wßyscy świętokupcy sámym vczynkiem y práwē są wyłaczonymi/ záwießonymi/ odłaczonymi/ ná wieki wykletymi/ bezecnymi grzechu ták wielkiego dopußczáiącymi sie/ ktory żadną pokutą niemoże być zgładzon: ázby rem quam tenent restituant, Rzecz ktorą trzymáią przywroćili. Oczym iáko tu w dowodźie pirwßey Propozycyey; ták też w Epichiremie ná kárćie 91. 92. iásne wywody są.

Tym tedy vczynkiem ták złośliwym Czártowskim/ iż Papá vrzędu swego doßedł; to tákże iáwny dowod ma w Historyey iego; z czadną rzecz iáśnieyße° mieć niemoże. Abowiem tym sposobem iáko piße Historyą nástąpił i Formosus, qui antea iureiurando affirmauerat, se nunquā postea vel Romam vel ad Episcopatum rediturū—, ad Pontificatū non ita multò post LARgitione

Costerus Jesuita in Enchiridio de Primatu.

SWIĘTOKUPSTWO.

☞ Swiętokupstwo iáki vczynek Czártowski.

a Causa 15. quest 3. Canone Sane in glossa.

e Causa 1. quest 7 Canon Conuenientib9. Et Causa 1. quaest. 1. Can. Repetuntur. quaes. 1. Causae. 7 capite Requiritis.

V. Vczynek Czártowski SWIĘTOKUPSTWO.

i Platina in Formosi vita. Leo Hostien. lib. 1. cap. 48. in Chronico Cassinē.

tione potiùs, quàm virtute contradicentibus quibus-
dam assumitur: Ktory przed tym przyśiaczßy sroga przyśiega/
iż nigdy potym badź do Rzymu/ badź do Biskupstwá wracáć sie
niemiał — /Papieskieg vrzedu nie długo potym podárkámi álbo ku-
piectwē ráczey/ niż cnota/ czemu sie niektorzy sprzećiwiáli/ dostapił.
Zá tym/ tymże vczynkiem wstąpił iáko piße Historya
o Stephā/ LARgitionibus Papa factus est Stephan9 VI.
u qui tanto odio prosequutus est Formosi nomen, vt
statim eius decreta abrogauerit, res gestas resciderit.
Hoc odium ex ambitione ortum fuit, cùm iam eò deue-
nerant Ecclesiastici, vt non coacti, vt anteà: sed spontè
& LARgitionibus Pontificiū munus obirent. Hinc odi-
um ortum est, quo etiam in mortuum Stephanum sæ-
uiebat, quod ei antea impedimento fuisset quominùs
optata sede potiretur: Przez podárki álbo świetokupctwá
stał sie Papieżem STEPHan 6. ktory w tákiey nienawiśći miał
Formozusowe imie álbo sławe/ iż zárázem iego dekretá odrzućił/
spráwy odćiał. Tá nienawiść z chćiwośći pánowánia początek
swoy miáłá/ gdyż iuż do tego duchowni przyßli byli/ iż nie záprze-
mußenim iáko przed tym / lecż dobrowolnie y przez Swietokup-
ctwa vrzad Papieski otrzymawáli. Ztadći nienawiść wßczełá sie
byłá/ dla czego też przećiw vmarłemu STephanowi srożył sie:
á to iż mu przed tym był przeßkoda że Papiestwá dość niemogł.
Ktore okrućieństwo srogie ták Historya opisuie: Ste-
phanus tanta rabie desæuiit, vt habito Concilio, corpus
Formosiè tumulo tractum, Pontificali habitu spoliatum,
indutumq; seculari sepulturæ Laicorum mandauerit,
abscissis tamen dextræ eius duob9 digitis quibus in con-
secratione Sacerdotes vtuntur, in Tyberimq; proiectis:
Stephan tákim wśćiekłym gniewem pastwił sie/ iż vczyniwßy
Synod/ ćiáło Formosusowe z grobu wywlekßy/ z Papieskiego
odźienia złupiwßy/ á w świeckie oblokßy/ pogrzebem chłopskim
pogrześć ie kazał/ vćiawßy iednak v práwey ręki iego dwá pálcá/
ktorych w poświacániu Xiężá zażywáia/ y wrzućiwßy do Tybru.
Czym/ práwie Synem włásnym Oycá Mężoboyce
wiecznego niezáprzał sie/ lecż potȳ dáley popráwił sie

Krzywo-przyśiestwo Papieskie.

o Supplementum Chronicorū u Platina in vita Stephani 6.

Swietokupstwo Papieskie.

☞ Opák idźie Papiestwo.

Idem qui supra ibid.

☞ Pátrz iáko Papież Papieżá z grobu wywłoczy y palce mu vćina.

w tyże vczynku nienagorzey/ gdy iáko pisze Hiſtoryat
* Platina in Joáne 18. Chronicon Quedliburgenſe. Stella Venetus/ et Schaffnaburgenſis.
* Ioannes XVIII. potentiâ Creſcentij Romani conſulis fretus, quem PECCVniâ corrupiſſe creditum eſt, tempore Gregorij V. per factionem Pontificatum occupat. Tantùm enim peccuniarum ex Conſtantinopoli ad vrbem ſecum detulerat, vt conſtantes etiam ſuâ LARGITIONE ad maleficium impelli potuiſſent, nedum Creſcentius homo auariſsimus: Jan 18. moca Creſcencyuſzá Rzymſkiego Burmiſtrzá rátowány/ ktorego it pieniadzmi zá ſoba przećiagnat/ zápewne twierdzono/ że cżáſu Grzegorzá 5. przez rozruch Papieſtwá doſtat. Ták ábowiem wiele pieniedzy z Konſtántynopolá do Rzymu z ſoba był przyniosł/ iż też ſtátecżni iego świetokupctwem álbo podárkámi do złoczyńſtwá przywiedżieni być mogli/ nie thylko Creſcentius cżłowiek nayiákomſzy.

Platina vt ſupra.
Dla tegoż też śmiele o nim Hiſtorya táka Konkluzya cżynit IOANNes FVR certè IN PONTIFIcatu ET LATRO: non enim vt par fuerat per oſtium intrauit, Jan ZŁOdżieiem záiſte ná Papieſtwie y rozboynikiem był: ábowiem nie ták iáko ſie godżiło drzwiámi wśedł/ále dżiura iáko wilk.

Platina in Benedicto 9 et a ij vt potè Gratiang Diſtinc. 23. Can. In nomine Sñi. in Gloſſa.
Ktoro potym Sylueſter III. Grzegorz VI. tákże weſzli iáko pisze Hiſtorya/ kupiwſzy ſobie ieden v drugiego ná przemiáne vrzod Papieſki/ á to w te ſłowá: Benedictus IX. Ioanni Archipresbytero—, qui poſtea Gregorius VI. appellatus eſt, Pontificium munus— VENDIDit. Hanc ob rem meritò ab omnibus Benedictus ipſe accuſatus eſt, & iudicio diuino damnatus. Conſtat enim ſimulachrum eius admodum Monſtruoſum poſt mortem cuidam apparuiſſe: interrogatumq; quid illa horrida imago præſeferret, cum antea Pontifex fuiſſet: Quia (inquit) in vita ſine LEge & ratione vixi—.

☞ Vide Papam damnatum á Deo.
* Sylueſtrum Pontificem creatum, non à collegio Patrum, ſed LARGITIONE— quidam tradunt: qui quidem pulſus ac meritò, cum NON PER OSTium, ſed PEr POSTICum intraſſet VT FVR ET LAtro:

* Platina in vita Sylueſtri 3.

Bene-

Benedikt. 9. Jánowi Archiprezbyterowi ktory potym Grzegorzem 6. názwan iest PAPIEski VRZąd PRZEdał. Dla tey przyczyny słußnie od wßystkich Benedikt sam oskarżon iest / y sądem Boskim potepion. Pewna ábowiem iest/ iż po śmierći iego osobá bárzo stráßna y dźiwna niektoremu (* Biskupowi ná czarnym koniu ieżdząc) pokazáłá sie: y spytány czemuby ták stráßna osobe miał/ gdyż przed tym Papieżem był: Iż (odpowiedźiał) ná świećie bez práwá y rozumu żyłem—. Sylnester tákże/ iż Papieżem vczynion iest/ nie od zgromádzenia Oycow / lecz przez SWIetokupctwo/ niektorzy pißa: ktory iednák zrzucon był / á słußnie / gdyż nie drzwiámi / ále tyłem wßedł był iáko ZLODZIEy y LOTR. Dla tegoż też ták zámyka Historya: Iż Henricus II. habitâ Synodo, Benedictum IX. Syluestrum III. Gregorium VI. tanquam TRIA TETERRIMa MONStra abdicare se Magistratu coegit: Henrik wtory Cesarz vczyniwßy Synod BENEDIKTA 9. SYLWESTra 3. z GRZEGOrzem 6. iáko nie iákie TRZY nasprośnieyße MASZKáry przemuśił / że sie wyrzekli vrzedu. Gdźie każdy słyßąc tákie tytuły; izaż z nich Synow Oycá Máßkar Piekielnych nie vzna? Aleć to niedźiw że tákim śrzodkiem álbo vczynkiem vrzedu Papa dostepował: Gdyż iáko piße Historya táż; Eò tùm Pontificatus deuenerat, vt qui PLùs LARGitione, non sanctitate vitæ & doctrinâ valeret; is tantummodò dignitatis gradum oppressis & reiectis bonis obtineret—. Sed hoc parum est, peiora (ni Deus caueat) visuri aliquando sumus. Do tego ná ten czás Papiestwo przyßło było/ iż kto wiecey dáć mogł/ nie kto wiecey świątobliwośćią żywotá y náuka przemogł/ ten tylko sam godnośći stopnia cnotliwych vćiążywßy y odrzućiwßy dostepował—. Lecz to máła rzecz iest (ieśli Bog niezáchowa) ogladamy niekiedy gorße rzeczy. Jákoż prawdźiwe iey w tym Proroctwo: ábowiem do tego Papie przyßło náostátek; iż iáko przez Kárdinálstwo do Papiestwá/ ták do Kárdinálstwá przez wßeteczne kupiectwo przyßedł: iż też strách náwet go y czytáć/ gdy mu ie ták wyrzuca ná oczy Historya:

Papiestwo przedáne od Papieżá Papieżowi.

* Kronika Starego Bielskiego o Benedikćie. 8. to piße w Xiegách 2. Folio. 176.

Platina in vita Gregorij 6.

Trzy Máßkáry Trzey Papieżowie

Idē in vita Syluestri 3.

NIErząd dáwno w Papieskim vrzedźie.

Wßeteczne kupiectwo vrzedu Papieskiego.

Libellus in Paulũ 3. vt habet Sleidanus li. 21.

☞ Nota. Lenoniam. Papae.

Non dubitasti (Paule III.) ambire purpureum galerum & cum ter esses à collegio repudiatus, germana tua Soror, Iulia Fernesia, tandem peruicit; cum enim COPIAM SVI non se facturam esse deinceps minaretur, ALEXANDER. VI. Pontifex offensionem veritus & iram illius, in Cardinalium cætum te allegit:

☞ Babilõskiey Merchy nie wrzeda niewstydliwá.

Ważyłeś sie chćiwie pożądáć vrzedu Kárdynalskiego / y gdyś trzykroć od rády był wzgardzon/ rodzoná twoiá śiostrá / Julia Fernesya potym przemogła: gdy ábowiem iełá przegráżáć że więcey śćierwiu swego—/ ALEXAnder 6. Papież boiac sie iey obráźić y rozgniewáć/ w liczbe Kárdynáłow przyłączył ćie. Nád co możesz co sprośnieyszego zá okup dáć Czárt ná táki vrząd? Możesz ten od Bogá ták posłány mieć swe posłánie? Masz tedy Paulinie z czego sie chlubić/ zlwaszczá z Koncylium Trydentskiego/ ktorego báczysz Głowe naywyższą y iego Fundátorá tákim posłánia vczynkiem ozdobionego! Práwie iest od kogo/ y w czym sie chlubić. Lecz frászką to v ćiebie być muśi/ gdyż pospolity táki iest ten vczynek dostąpienia vrzedow w Kośćiele twego Oycá ták świętego; iż zá iego przykłádem inni większy mnieyszym posyłánie á ordynácye z Beneficiami wielkimi dawáią: Oczym ták Histhorya iuż twoiá własná mowi:

☞ Głowa Kõcylium Trydentskiego iak świeta?

Wszeteczne Kupiectwo pospolite w Kośćiele Papy.

Cornelius Agrippa ca 64. de Lenonia.

Eisdem artibus (scilicet prostitutione mulierum) a Cardinalibus & PONtificibus MVLTI MVLTA perpinguia venantur beneficia: nec est vlla via cõpendiosior: Temiż fortelámi (to iest wszetecznym wydánim biáłłygłow) od Kárdynałow y Papieżow wiele ich wiele przepyszných dokupuie sie beneficya/ áni iest żadna inna drogá do nich snádniesza. Co gdyż ták iest tedy też iuż popiąte (w Imie Páńskie) Konkluzya prawdźiwa zostáie pierwszey tey Demonstracyey. A ták do dowodu ostátniey.

☞ Pátrz Bezeceństwá.

VI. Sposob Promocyey Czárthow-

Ná ostátek/ Iż Papa Rzymski swego vrzedu własnego dochodźił y doszedł też OSZVKANIM ták

WSZE-

WSZETECZNYm/ iáko y NIEPRZYSTOYnym á właśnie SZYBALskim VCZYNKIEm sámemu Cżártowi y własnym iego posłáńcom tylko náleżącym; y to ták iásna iest z Historyey iegoż: iáko y te wyżße dowiedźione sposoby złośliwe. Bo náprzod co się tknie OSZVKANIA WSZETECZNEGO/ ktorym Papa prawie dopiął tytułu iuż náder onego swego własnego/ktorym Jan swięty Antychrystá nie omylnego Posłáńcá Cżártowskiego zowie Meretricem Babylonis, mulierem Scortationum, tedy ten właśnie mu ptzypisuie/ y przyznawa práwie obłokiem świádkow iegoż naywyżßych dignitarzow; to iest/Arcibiskupow/Biskupow/Opátow/Mnichow/ Doktorow—. —. obtoczona Historya. Ktorą ácżkolwiek w Epichiremie w trzydźiestu y kilku świádkách wystáwiłem Paulinowi; iednák iż tám ná nie niechćiał áni weźrzec: otoż mu ią tu znowu krotce wystáwiam ná dowod przerzeczonego vczynku piątego. Ták tedy o tym oßukániu Histhorya piße.

skiey ná vrząd Papieski OSZVKANIE wßeteczne y Szybálskie.

Apoc. 17 18.

☞ OSZVKANIE WSZETECZNE.

☞ PApa MVLier.

a Anno Dñi. 854. Anno Lotarij. 14. Successit Leoni. 4. IOANna MVLIEr b sexum MENTita VIRIlem IMPRægnata per familiarem suum. c Verùm partus tempus ignorans, cùm de Sancto Petro in Lateranum tenderet, angustiata inter Colosseum & Sancti Clementis Ecclesiam, & posteà mortua ibidem, sepultaq; fuit. PROPTerea Dñus PAPA semper EANDem VIAm OBLIQVat, scilicet ob detestationem facti. d Marmorea STatua propter rei perpetuam memoriam erecta est: e quam PIVS v. in Tyberim abiecit, vt memoriam Historiæ aboleret.

a Rodolphus Flauiacensis Monachꝰ circa Annũ. 930. et Sigebertus Añ 1110 teste Baronio Cardinale Jesuita. Scotꝰ Marianus lib. 3. circa Añ 1080.

b Cranzius Decanus in catalogo Pontificum.

c Martinus Polonus Penitentiarius Pape Nicolai. 3. Archiepisco. Consentinus. Añ Dñi 1278.

d Antoninc Archiepis Florẽt. Dominicanus Canonisatus parte historiae 2. tit. 16. caput 1. Sect. 7.

e Hansenmullerus in Historia Jesuitica.

Hic

f Hic pendet— — — —
FÆMIna cui triplici Phrygiã diademate mitram
Extollebat apex, & Pontificalis adulter.
h HÆC, quod mulieribus negatũ est, CONtulit
SACros ORDINes, PROmouit EPISCopos,
MINISTRauit SACRAMenta, nec irrita sunt
eius facta. i Multi hanc Historiam propter rei
fæditatem omiserunt. k Hæc ego de illa scripsi ne
omisse videar, quod OMnes ferè AFFIRmant.
a Roku Páńskiego 854. Roku Lotáryusá 14. nástapiłá po
Leonie 4. JOANna NIEwiastá/ b Płeć ZMyśliwszy
MESka c BRZEmienna ZOStała OD TOWá-
rzyszá SWEgo. Lecz czásu porodzenia niewiedzac/ gdy
od ś. Piotrá do Lateránu szłá/ bolámi zietá miedzy
Colossem y świeteg̃ Klimuntá Kośćiołem/ támże potym
vmárłá y pogrzebioná byłá. Dla tegoż Pan Papież
záwsze te droge omiia/ to iest dla obrzydliwośći vczynku.
d Marmorowy słup dla tey spráwy ná wieczna pámiatke
iest wystáwion: e Ktory Pius. 5. w Tybr wrzućił/ áby
pámiatke Historyey zagładźił.

f Pátrz iáko tu wiśi tá ktora Koroná
Troista ozdobiłá/ y ten ktory łoná
Papieżychy záżył— — — —

h Tá (niewiastá) czego niewiástom zábroniono/ świećiłá ná
vrzedy ś. dawáłá Biskupy/ vsługowáłá Sákrámenty/ áni iey
spráwy nie są zniesione. i Wiele ich opuśćiło te Historya dla v-
czynku sprosnośći/ k Tom ia o niey pisał/ ábym sie niezdał opu-
śćić tego/ Co WSZyscy NIEmal MOCno TWIErdza.

Zácżym gdyż ták iesth; prozno iuż Paulinie mowić
máß z swym towárzystwem; że te bayke ztąd álbo
zowąd naprzod Marćin Polak á przed nim nikt/ po-
nim też ledáiácy ludzie podáli: gdyż tu słyszyß słowá
człowieká wielkiego te: IZ TO WSZYSCY NIE-
MAL TWIERDZą STATECZNIE. O czym iż
w Epichiremie máß dostátecznie/ tám ćie odsyłam
przy tychże świádkách. Ná ktorych wszystkich ia dosyć
máiąc iuż zámykam zczęśći popiątykroć Konkluzyą
Pirwszey

f Baptista Mãtuan. libr 3. Alphonsi in Topothesia Tartari.
h Cornelius Agrippa capite. de Secta Monastica. lib. de Vanitate.
i Raphael Volaterã. in comment R. Põtific dicatis lib 22.
k Platina in libro Papae iussu scripto eidemque dicato de vita Joann 8.
Toż Márćin Bielski ma w Xiegách wtorych folio 171. gdźie przydawa te słowá: Iż od teg̃ czásu przy wybieraniu Papieżá macá Archidyakon przez Stołek dźiurawy/ mali Papież Reliquie Domowe. Trzymáłá Papiestwo dwie lećie/ Mieśiecy pieć/ dni cztyry.

Spárćie wymowek Onophryowych y Bellarminowych o Janowey 8.

pirwßey tey Demostrácyey; gotow ia będąc z całá zamknąć; gdyć ostátniey części vczynku oßukánia nieprzystoynego á práwie ßybálskiego/ w dostąpieniu vrzędu Papieskiego w Papiestwym dowiodę. Czego iuż słuchay teraz náostátek z twego Polaká dla łácwieyßego wyrozumienia/ wiec też dla zniesienia oprzykrzenia z obcych świádectw.

OSZYBALSKIE OSZVKANIE.

Ostukanie SZYBALSkie w Papiestwie.

Otożći ták to SZYBALSKIE OSZVKANIE w dostąpieniu vrzędu Papieskiego/ Polska twa Historya opisuie/ gdy naprzod táki pisße przykład. * Benedictus Anagninus chytry (ktory potym Bonifacyusem 8. názwány był) bacząc Celestiná 5. człowieká prostego/ vpátrzywßy swoy czás/ kazał sie zákráść chłopcu pod łoże iego/ gdzie sam legał Papież á w nocy wołáć: Jesli Celestinie nie spuścisß Papiestwá Benedyktowi/ zbáwion nie będźiesß/ bos go niegodzien. Pisßa drudzy/ iż rura przytknawßy do vchá mowił. Názáiutrz Papież ßedł do Kárdynałow/ spuścił Papiestwo á żywot pustelniczy chćiał pryiąć: ále go rzeczony Benedikt poimał y w więzieniu vmorzył/ boiąc sie by go ießcze kto nienámowił ná Papiestwo. A nie iáśniyż to dowod? Lecz iáko pisße táż Historya/ oddał mu to Bog: Abowiem sam potym w więzieniu vmorzon od Philippa Krolá Fráncuskiego/ y co on nád drugim czynił ta miárką mu odmierzono. Stądże oná pospolita onim przypowieść: * INTrauit vt VVLpes, REGnauit Vt LEO, MORtuus Vt CAnis: Wßedł ná vrzad Papieski iáko ŁIs/ Pánował iáko ŁEw/ zdechł iáko PJes. Lecz powtorez teyże Historyey słuchay drugiego przykładu niemniey sámemu Czártowi y iego rodzonym należącego. Ták tedy tá pisße Historya o tym: * Jan 22. ták wybran ná Papiestwo gdy były rożnice między Kárdynały dwie lećie około wybieránia było w ten czás Gwáłtow (bo to dom wielki á zácny we Włoßech) wiele między Kárdynały/ ktorzy chćieli áby ieden był Papieżem drudzy temu byli ná odpor/ náostátku dáli to ná wolá sámemu iednemu Biskupowi Jakubowi w moc/ kogo on chce między nimi wybráć/ y wybrał sie sam. (A iáko inne Historye pisßą/ dawßy mu w rękę płaßć Papieski/ áby ná kogo włożyłby go/

* Marcin Bielski w swey Kronice w Xięg. 2. Folio 185. Toż ma Platina y insze/ iáko L. Valla de Constantini donatione.

* Vt habet Garanza Sūicang in Sūma Cecilforum de Bonifac 8.

* Bielski tamże iáko wyżßey Folio 186.

Oßukanie ßtuczne.

ten był Papieżem: Czego gdy sie każdy spodziewał od niego/ sam go ná sie włożywszy/ sámego siebie Papieżem vczynił.) A gdy mu te zupełna moc dáli ná to/ iuż niemogli ináczey vczynić. A ieśli ná tych nie masz dośić/ słuchayże náostátek trzećiego dowodu rownego/ á iuż sitadź rozmáytszego z tey Historyey: * Fraudes, Machinationes, dolos, cautelas, hypocrises, subtilitates quibus electus est Gregorius .XII. Christianitatē ludificando & decipiendo, & collusiones, versutias, & palliationes describere CHArta & atramentū NOn sufficiunt: Zdrad/ wymyślenia/ chytrośći/ kluczek/ obłudnośći/ wykretow/ ktorymi wybran iest Grzegorz .12. Krześćiáństwem łudząc y zwodząc/ y szyderstwá/ przewrotnośći/ y wymowek opisáć/ áni Pápieru áni inkaustu nie stáie. Właśnie toż ia czuiąc; zátym iuż w Imie Páńskie śmiele prawdę pokazawszy wtorey Propozycyey/ ták zámykam Pirwszą Demonstrácyą: Iż Papież Rzymski nie od Bogá/ ále właśnie od iego przećiwniká ma swe posłánie/ iáko z niego zrodzony. Czego iuż przerzeczone vczynki iego oycá w nim dowiedźione/ bez wszelkiego bluźnierzstwá są ći nieomylnym świádkiem Paulinie/ ile strony sposobu posłánia: lecz zás ile należy do vczynkow skutecznych y cylowych skutecznego posłánia Czártowskiego/ teć ná oko da Bog tákże te drugie pozad idące Demonstrácye pokażą: ábyś iuż niemogł mowić wiecey nápotym y tego; Iż náuki zdradliwey Czártowskiey nigdy Papa nie vczył iáko też onego coś zwykł vstáwicznie w vśćiech mieć: Iż Papież porządne á nierozerwáne y nienágánione nástępstwo iednego podrugim od początku/ á zátym porządne swe posłánie od Bogá ma; gdyż ći sie tá prozna chlubá Pirwszą tą Demonstracyą dośić gruntownie z iezyká zdárła; á zás/ oná tymi trzema pozad idącymi iuż w imie Páná Jezusá/ ták sie zdźiera.

* Theodoricus á Niem li. 2. de Schismate ca. 42

Piorá y Papiru nie stáie opisowáć zdradliwe Papiestwá opánowánie

☞ Konkluzya Pirwszey Demonstracyey.

Grunt iey y przyszłych ktory?

Papieská Chlubá dwoiáka prozna zdźierá sie z iezyka Paulinowi.

WTORA DEMONSTRACIA.

KTorykolwiek iest iáwnym Rozśiewcá á Promotorem iáwnego BALWOCHWálstwá: ten też iáwnie nie od Bogá/ ále od iego przećiwniká Czártá ma swe posłánie.

PApież iest tákim.

PRzetoż Papież nie od Bogá/ ále właśnie od iego przećiwniká Czártá/ ma swoie posłánie.

Pirwszey Propozycyey Dowod.

TA Pierwsza Propozycya iż wźiętá iest à fine álbo cylu posłánia; ktore gdy dobrą przyczynę miewa/ dobry koniec; á záś gdy złą/ zły ma; ták iáko też y sam rozum przyrodzony tą pospolitą toż potwierdza sentencyą/ Qualis finis, talis causa: Jáki cyl álbo skutek táka iest przyczyná: Przetoż też długie° wywodu/álbo ráczey żadne° nie potrzebuie y v samegoż Páulinát gdyż sámże podług Pismá ś. y Oycow śś. ten fundáment teytho pirwszey Propozycyey dosyć szyroce w swey Missyey zárázem ná sámym początku wywodźi prawdźiwie vkázuiąc: * Iż iáko Bálwochwálstwo/ ták y Kácerzstwo wszelkie iest od Diabłá. Co czyniąc/z tych też/promotorow ich Autorē Czártá w posłániu być właśnie pokázuie * niżey. A słusznie; ábowiem sámże Pan Chrystus z tegoż fundámentu swego od Oycá posłánia/ w te słowá dowodźi: Z náuki pozna ieśli z Bogá iest: to iest ieśli z Bożego słowá náukę przynośi náuczyćiel/ znák to iest káżdemu pewny/ że go Bog posłał: záś ieśli przećiwną słowu Bożemu przynośi/ pewny ma; Iż go Czárt posłał. Y ták mocny á nie wątpliwy ten iest fundáment tey Propozycyey; że też sámże towárzysz Paulinow przednieyszy zá osmey Demonstrácyey

Fundáment 1. Propozycyey od Cylu álbo skutku posłánia ktory sámże Paulinus zezwolił.

* W Pirwszey Cześći 1. capit. Paulinus

* We wtorey cześći 1. capite.

Joā. 7. v. 17

Znák Posłáńcá Bożego y Diabelskiego.

strácyey swey grunt położył go w tych słowiech: Ministri legitimi sunt veri verbi Dei Ministri: Ministrowie porządni (to iest od Bogá porządne swe máiący postánie) są prawdźiwego słowá Bożego sługámi álbo nauczyćielmi. Tym przećiwnie dáie znáć, Iż ktorzy prawdźiwego słowá Bożego nie vczą/ lecz Bálwochwálstwá/ bluźnierstwá/ Heretycwá nie są porządnymi; to iest/ od Bogá ále od Cżártá postánymi Posłáńcy. A ták w tym fundámeńćie tey Propozycyey pirwßey z przećiwną strona zgodźiwßy sie bez wßelkiey Kontrowersyey y owßem z pochwalenim iáko żywey prawdy: tegoż iuż sámego od niey potwierdzonego obie má rękoma/ iáko y w Pirwßey Demonstrácyey vczynilem/ iąwßy sie; z tegoż w Jmie Páńskie do wtorey Propozycyey tákże nieomylnego Dowodu przystępuie/ áby sie dobre godźiny dármo nietráćiły.

Smiglecig Jesuita in Nodo Gordio folio 57.

Wtorey Propozycyey Dowod.

Dowod wtey Propozycyey bierze sie z sámego Papieżowego rozumienia o Bałwochwálstwie.

WTora Propozycya tey Wtorey Demonstrácyey tákże iuż nie rzekę podług świádectwá sámego Pismá ś. y Consensu Gycow swietych/ lecz też podług sámegoż Pauliná strony właśnego rozumienia o BALWOCHWálstwie właśnym dowiedźie sie/ áby ták/ * Nieprzyiáćiele náßy byli sędźiámi swymi. Wie dobrze Paulinus/ iż tym czworákim sposobem iego Oćiec ś. y z Kościołem swym/ właśne BALWOCHWALstwo Pohańskie być podáwáne twierdźi.

* Deut. 32. v. 31.

Czworáki Bałwochwálstwa sposob.

Pierwßy naygrubßy ten sposob bálwochwálstwá Pohańskiego iáwnego być powieda. a Cum creatura habetur, & adoratur, pro Deo seu creatore: Gdy stworzenie zá Bogá álbo stworzyćielá vdawáne bywa y chwalone.

a Bellarmi. de Ecclesia triumphãte lib 2 ca. 7.

Drugie málo co grubße/ b Cum æquè colitur creatura

b Idē Ibid. cap. 24.

tura atq; ipse Deus; quæ certè Idololatria est. i Idolo-
latriæ est omnis generis oratio, quæ laudes continet
diuinitatis proprias: a Gdy rownie czczone bywa stworzenie
iáko y sam Bog/ co záiste báłwochwalstwem iest. i Bałwochwal-
ska iest káżdego sposobu modlitwá/ ktorá chwałe ma w sobie
(stworzeniá) Bostwu náleżaca: to iest/ krotko mowiąc:
gdy stworzenie chwalone bywa tákim sposobem ál-
bo modlitwą/ iáko Bogu sámemu należy oddawáć;
iáko dawcy wszelkiego dobrá/ y zbáwićielowi od
wszego złego.

i Gregorius Valentianus Jesuita lib. de Idololat.

Trzeći tákieyże wagi; Si imagini exhibetur cultus
(Latriæ) idem qui Deo: Jeśli obrázowi wyrządza sie cześć
(nábożna) tażktorá Bogu należy,

Bellar. lib 8 de Ecclesia. triumphante capit. 24.

Czwarthy ten/ á osthátni iego iesth sposob báł-
wochwálstwá/ iáko tenże iego Oćiec ś. powieda * :
Cum adoratur imago, quæ repræsentat id quod nihil
est formaliter— & consequenter nec sit: Gdy czczony
bywa Obraz/ ktory wyraża to czego niemász istotnie— á náwet
áni iest ná świećie. Y to właśnie chce mieć Báłwánem.

* Idē vt supra c. 5. 7. 24 Toż Wuiek mowi nálist 1. Corin. ca. 8. v. 4.

To ták máiąc zá własny Dekret od sámegoż Papie-
żá vczyniony/ iuż w Jmie Páńskie tymże sámym swym
dekretem sam Papież dowodźi sie być własnym roz-
śiewcą á promotorem własnego tego/ iáko przyzna-
wa/ Báłwochwálstwá Pohánskiego.

Pirwszy BALWOCHWALSTwo ono naygrubsze;
to iest/ Odawánie Stworzenia zá Bogá stworzyćielá
własnego/ izaż nie ma swey promocyey od Papieżá
iáwney/ w tym: gdy CHLEB SAKRAMENTV ś.
Nie STWorzenim być po poświąceniu/ lecz własnym
STWOrzyćielem niebá y źiemie bez wszelkiey wątpli-
wośći każe wierzyć? Jegoć te są słowá: * Eucha-
ristia non est creatura sed creator: Eucháristya (álbo Chleb
stołu Páńskiego) nie iest stworzenie/ lecz stworzyćiel. Stądże
też nie iáko stworzenia/ ále iáko stworzyćielowa

1. Sposob Bałwochwalstwá Papieżowego/ że stworzenie ma zá Bogá stworzyćielá.

* Turrian. Jesuita cōtra Sadaclē Idē Cōciliū Tridētin. de Eucharistia.

chwałą/ bez wszego wątpienia wszystkich á wszystkich swych náśládowcow on chwalący/ ták wysłáwia: Nullus dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles LATRIæ cultum qui Deo debetur Sanctissimo Sacramento in veneratione exhibent: Zadney nie masz wątpliwośći/ iż wszyscy Krześćijánie BOską CHwałę ktora Bogu iest powinna naświętszemu Sákrámętowi w czczeniu wyrządzáią.

Concilium Tridętinum Sessio. 13. capit. 5.

1. Dowod/ Iż Eucharistia święta nie iest Bogiem lecz stworzenim ś.

Gdyż NAPRZOD sám P. Chrystus Apostołom swoim dawáiąc go śiedzącym/ nie przed nim vpadáiącym: potym/ Stworzenim go názywáiąc po poświęceniu y vżywániu w tych słowiech: Od tąd z tey winney maćice nie będę pił z wámi: potrzećie/ fałszywymi Chrystusámi álbo Diabelskimi sługámi tákowych názywáiąc/ ktorzyby go tu ná świećie vkazowáć mieli niewidomemo według ćiáłá oczom/ tylko wierze; á to w tych słowiech: Otho Chrysthus w skrzyćiu: nie wierzćie/ przydáiąc przyczynę tę: Iż w niebie ták długo miał być według ćiáłá; iákby długo nie przyszedł ná sąd: záczym tu przyszedszy ná świát/ nie niewidomy; lecz ták káżdemu widomym w ćiele swym gdy tu nim będźie/ iáko błyskáwicá/ ma być.

Matth. 26. v. 29.

Matth. 24. v. 26.

v. 27.

2. Dowod z Apostołá ś.

Toż POWTORE wszystko Apostoł iego ś. Páweł twierdźi: gdy naprzod tákże stworzenim ten Sákráment iego ś. á to po poświęceniu/ do tego pięćkroć rázow zowie: * to iest/ Chlebem łamánym/ Chlebem Páńskim— á nie Bogiem stworzyćielem; áni też sámym Pánem Chrystusem/ oczym Pismá iego iáwnym są świádkiem. Potym/ gdy go każe pożywáć ná pámiątkę męki Páńskiey z doświadczenim sámego śiebie/ lecz nie z oddawániem iemu chwały Boskiey; bo o tym áni literą iedną. Potrzećie/ gdy iáśnie mowi/ * Iż teraz iuż nie znamy Chrystusá według ćiáłá: to iest iáko sam wykłada indźiej/ tu ná źiemi/ * lecz wzgore ná práwicy Bożey śiedzącego/ * skąd go też oczekawáć każe.

* 1. Cor. 10. v. 16. 17.

1. Corin. 11. v. 26. 27. 28.

* 2. Cor. 5. v. 16.

* Coloss. 3. v. 1.

* Philipē. 3 v. 20.

Toż

Toż POTRZECIE Powszechny Konsens Oycow śś. stárożytnych wszystko zgodnie wyznawał: gdy naprzod tákże po poświeceniu Chlebem go istotnie według nátury swey być w te słowá twierdźi: Certè Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi—, NOn DESinit ESSe SVBStantiâ vel NATurâ PAnis ET VINI: & certè IMAgo & SIMIlitudo corporis & Sanguinis Christi in actione mysteriorum celebrantur: Prawdźiwie Sákráment Ciáłá y Krwie CHrystusowey—/ NIEPRZESTawa BYć ISTNośćia álbo nátura Chlebem y Winem: á záiste obráz y podobieństwo Ciáłá y Krwie Chrystusowey w spráwie táiemnic odpráwuie sie. A to nie skąd inąd mieli ći Oycowie świeći/ iedno zwyższych słow P. Chrystusowych y Apostolskich powiedáiąc/ Iż też a Christꝰ fragmēta Panis Discipulis dedit, e Cū hoc mysterium tradidit vinū tradidit: a Pan Chrystus SZTuczki CHlebá ZWOlennikō DAł/ e GDy Te TAIemnice PODawał WINo podał. Toż potym/ gdy ten Sákráment ś. zgołá stworzenim ś. wyráźnie názywáią/ á to w te słowá: i Vidisti Sacramenta posita super altare, & ipsam quidem miratus es CREATVRAM: tamen creatura solennis & nota: o Eum Calicē qui est CREAtura suum Corpus confirmauit Dominus. u O magni DEI FIGmentum (non Deum) in manibus vestris ferentes! a Widźiałeś Sákráment położony ná Ołtárzu/ á iednák sámemu STWORZENIU dźiwowałeś sie/ wszákże stworzenie wźiete y zácne iest o Tym Kielichem (to iest Winē) ktory iest stworzenim/ swe ćiáło potwierdźił P. u O wy Xieża kthorzy wielkiego Bogá STWORZENIE (nie stworzyćielá) nośićie w swych rekách! Stądże też táką rożnice miedzy sámym P. Chrystusem własnym/ á tym iego Chlebem Páńskim álbo ś. czynili/ mowiąc: Iż * Apostoli manducabant PANem DOMinum, Iudas PANem DOmini contra Dominū: Apostołowie iedli Chleb Páná/ Iudás Chleb Páński przećiw Pánu. Ktorey rożnice poniewaź Papież niezáchowuie/

3. Dowod/ z Oycow śś.

Gelasius 1. Romanus Pōtifex cōtra Eutichē. Idem Theodoretꝰ Dialogo 1. et alij o czym Pátrz w Gońcu o Wieczerzy ś. f. 230. 231. a Cyrillꝰ Alexandrinus in Ioannē. li. 4. ca. 14. e Chrisos. in Matt. Homilia 83. i Ambrosiꝰ li. 4. de Sacramentis capit. 3. o Ireneꝰ li. 5 u Gregoriꝰ Nazianzenꝰ in carminibus ad Episcopos.

Roznicá miedzy Chlebē Páńskim y Pánem sámym Chrystusem.

* Augus. in Ioā. Tract. 59.

wuie/ á to z Chlebá Páńſkiego Páná ſámego czyniąc/ z znákow ſáme rzecz; iákoż nie ieſt rozśiewcą nay-grubßego á práwie Poháńſkiego Báłwochwálſtwá/ podług ſwego właſnego tego pierwßego iuż przerze-czone° ſpoſobu/ wierutnym Báłwochwálſtwem nay-ſmrodliwßego? Y owßem naynędznieyßego? Abo-wiem iáko mowi Auguſtin ś. Ea demum eſt animæ miſerabilis ſeruitus, SIGNA PROREBVS accipere: Tá ieſt náoſtátek nayćieżßa duße opłákáney niewola álbo ſłużbá (to ieſt nayobrzydliwße báłwochwálſtwo) znáki zá ſáme rzecz bráć. Co iż czyni/ y czynić każe/ Papież twoy Paulinie/ nie-tylko nád náukę Chryſtuſowę/ Apoſtolſką/ y Oycow świętych: lecz też y nád ten ſwoy właſny dawny De-kret: PANIS— dicitur corpus Chriſti, ſed IMPRO-prie— ſuo modo, NON REI VERITATE SED SIGNificante MYSterio—. Vocatur Corpus Chriſti id eſt SIGnificat: CHLEB SAKRAMENtu ś nazywa ſie ćiáłem Chryſtuſowym/ LECZ NIE WLAśnie— ſwym ſpoſo-bem/ NIE SAMą RZECZą ALe ZNACZENim TAJem-nice—. Zowie ſie ćiáłem Chryſtuſowym/ to ieſt/ ZNACZY: Przetoż też ktoż niewidźi/ iż wnayżáłośnieyßą nie-wolą Poháńſkiego Báłwochwálſtwá/ y ták iáwną/ duße twoie y ſwoie záwiodł: iż też ſámo náwet Po-háńſtwo vczeńße przez onego ſwego Senátorá y Krá-ſomowcę Rzymſkiego ták od tego/ ták márnego á prá-wie ſtercorariâ idololatriâ dálekim ſie być oświadczá-ło; że też niechćiáło wierzyć/ áby ták kto ná świećie ßa-lony miał ſie náleść/ ktoryby to co zieść może/ Bogiē ſtworzyćielem być/ miał wierzyć: á to w te ſłowá: Ecquem tam amentem eſſe putas, qui illud quo veſca-tur Deum credat eſſe? Y kogoż ták ßalonym być rozumieß/ ktoryby to co zieść może/ Bogiem wierzył być? Czym iż ſamże teráźnieyßy Papa Rzymſki ználazł ſie: dla tegoż też ſłußnie tym pierwßym ſpoſobem zámyka ſie być onym

Auguſtinus de doctrina Chriſtiana lib. 3. cap. 5.

Vt habet Gratianus de cōſecrat. diſti. 2 can. Hoc eſt/ in gloſſa.

NB.

Papież ſrożßy Pohaniec niż Rzymſcy Poháney.

Cicero de natura Deorū.

☞ MA-Ozim Bog z placká nie-kwaśnego iáko Chaldei

rozśiew-

rozśiewcą á promotorem Bogá MAOZIM/ álbo Pláckowego/ Bogá ktorego Oycowie stárzy ś. przed tym nigdy tákiego nieználi/ ták iáko o tym prorokował * Dániel/ á tu się iuż wyżßey pokazáło. Y owßem áby do tego nieprzyßło własnym á prawdźiwym Kátholickim Krześćiánom/ ták ná Koncylium świętym Powßechnym tego przestrzegáli/ że też swym dekretem/ nie tylko chwalić/ ále temu świętemu Sákrámentowi dźiwowáć się zákazáli w te słowá: In diuina mensa ne humiliter intenti simus ad propositum Panem & Poculum, sed attolentes mentem fide intelligamus, situm in Sacra illa mensa (cœlesti) agnum illũ Dei tollentem peccata mundi. Ná świętym stole názbyt nie dźiwuymy się vniżenie Chlebowi położonemu y Kubkowi: lecz podniożßy vmysł wiárą rozumiemy: iż położon iest ná onym ś. stole (niebieskim) Báránek on Boży gładzący grzechy świátá. A ták dosyć iuż o pierwßym sposobie dowodu naygrubßego Báłwochwálstwá Pápy/ do drugiego sposobu dowodu.

wykłádáią MAZOa.

* Daniel 11. v. 38.

Conciliũ. 1. Nicaenum.

Kõcyliũ Niceńskie pirwße od Chlebá Stołu ś. odwodźi do Niebá ku chwaleniu w nim Páná Chrystusá.

WTORYM sposobem BALWOCHALSTWA Poháńskiego; to iest/ oddawánim własnych własnośći własney ćći y chwały Bogu sámemu należących/ iż iest rozśiewcą Papież; to się ták dowodźi/ choć z sámego przykłádu chwalenia błogosłáwioney y záwße czystey Máryey Pánny świętey. Naprzod ábowiem bez wßelkiey obrázy swey dopußcza iey przypisowáć imię niewymowne Boskie naświętße sámemu Bogu tylko náleżące/ iákie iesth IEHOWA y IEZVS. O pierwßym/ świádkiem są te słowá: a TETRAgrammaton (e quod est Deo proprium apud Hebræos, i & quidem maximè proprium veri Dei est, Iudæis Iehoua, Græcis Tetragrammaton, nobis Omnipotens nomen eius) est NOMEn sacerrimæ VIRginis,

2. Sposob Bałwochwalstwá Papieżowego.

1. Dowod Wthorego Bałwochwalstwa.

a Vega Jesuita in Apocal 12. Sectione. 1. Numero. 9.

e Bellarm. Jesuita li 1. de Christo. capit. 7.

nec hoc solùm, sed etiam suo modo ineffabile, non solum hominibus, verùm & ipsis Angelis, a Imie Tetragrammaton/ (e ktore iest własne imie Boskie v Zydow i á záiste właśnie własne własnego álbo prawdźiwego Bogá imie iest/ Zydom Jehowa/ Grekom Tetragrammaton/ nam Krześćijánom wszechmocne imie iego) iest IMIE naświetszey PANNY/ áni to tylko/ lecz też swym sposobem nie wymowne/ nie tylko ludźiom/ ále też y Aniołom. O drugiego Imienia Jezus przypisániu/ tákże są świádkiem te słowá: i Nec prætermittendum est illud doctissimi Idiotæ (scilicet vel quo libet Idiota indignum) illustre encomium; Dedit tibi MARia tota Trinitas nomen, vt in nomine tuo flectatur omne genu cœlestium, terrestrium & infernorum: nomen tantæ virtutis, vt ad eius inuocationem cœlum rideat, infernus conturbetur, est illa spiraculũ hominis, quia sublato eius patrocinio peccator diutius viuere non possit. Ani też ma być opuszczone wielce vczonego Idioty álbo prostaká (záiste káżdego snadź prostaká imienia niegodnego) sławne zálecenie: DALAć MARYA PANNO TROYCá ś. imie/ áby ná Imie twoie wszelkie koláno niebieskie/ źiemskie/ y piekielne vpadáło: imie tákiey mocy/ iż ná iego wzywánie niebo sie weseli/ piekło sie trwoży: y iest tá Pánná Duchem człowieczym/ ábowiem odiawszy iey pátroństwo grzesznik dłużey żyć nie może. Co wszystko izaż z własnym Bogiem nie iest Pánny ś. porownánie/ gdy się iey imioná nie wymowne Jehowy y Jezus przypisuią? Lecz powtore tegoż sie dopuszcza/ gdy iey tego przypisowáć nie bronił: Iż z Bogiem nápoły Krolestwo łáski ie°/ y przełożeństwá trzyma. O KROlestwie LAski/ te słowá czyniąc wzmiankę z żáłośćią/ są świádkiem: a Non defuerunt viri celebres, qui dixerunt, DEVM REGNI sui (quod ex iustitia & misericordia constat) DIMIDIVM, hoc est MISERICORdiam IN MARIAm TRANSTVLisse, iustitiam retinuisse sibi: Byli też ludźie zácni/ ktorzy powiedźieli/ Iż BOG KROLestwá swego (ktore z spráwiedliwośći y miłośierdźia złożone iest.) POLOwice/ to iest/ MI-

Imie Jehowy P. Maryey przypipisáne.

i Vega ibidem vt supra Sectione 2. Numero 6.

Bluźnirstwo gorsze niżeli Pogańskie.

Imie JEZVS Maryey dane.

2. Dowod Bałwochwálstwá wtorego sposobu.

a Cassander lib. Consultationũ articul. 21.

MIłośierdźie MARyey VDZielił/spráwiedliwość sobie zostáwiwszy: Stądże też bespieczne á pełne bluźnierzstwá przećiw Krolestwu łáski Boskiey niezmierney/te słowá: [o] Si quis à Filio, qui ad Patris dexteram sedit, terreatur, quia Iudex est, Matrem adeat, quia medicina est: Jeśli kto od Syná/ktory ná práwicy Oycowskiey vśiadł/przestrászō iest/ iż sędźia iest/do Mátki iż niech przystąpi/ábowiem lekarzstwem iest. A ták każe przystępowáć do niey/ że też iemu te słowá każe iey mowić:

[o] Holcot. in lib. Sapiēt. lec. 36. in editione veteri.

* IVBE FILIO felix puerpera,
Iure matris IMPERA
Redemptori:

Roskaż mátko szczęśliwa bespiecznie Synowi/
Przykaż práwem swym czynić/ odkupićielowi.

* Durens Jesuita in Vittakerum Folio 352.

Jákoż popráwił tego przykłádem tym/ o ktorym ták Historya pisze: CHristum ad Patris dexteram iratum surrexisse, vt interficeret omnes peccatores terræ, & à matre sua, vt parceret tātispèr quoàd Dominicꝰ & Franciscus ad homines mitterentur, orante; placatum esse. Iż Pan Chrystus śiedząc ná práwicy Bogá Oycá powstał rozgniewawszy się/ áby pomordował wszystki grzeszniki ná świećie/ á iż od mátki swey/áby przepuśćił dotąd/ dokądby Dominik y Fran-ćiszek do ludźi nie byli posłáni/ prozba vbłagan iest. O czym niżey. A ták ztąd iuż iásny dowod/nie tylko tego co się rzekło: Iż Papież rowne Krolestwo łáski przypisuie Maryey Pánnie z Bogiem: lecz też nád to y to/ tenże pokázuie: Iż wiekszе Krolestwo łáski y miłośierdźia teyże przypisuie bezbożnie.

Antoninus Histo. parte 3. Tit. 23. capit. 3.

Miłośiernieysza Marya niż Chrystus.

O Krolestwie PRZELOżeństwá/á z tego iedneyże nie tylko społeczney/ ále też y własney chwały z Bogiem á Pośrzednikiem iedynym Jezusem Chrystusem Pánem nászym miłośćiwym/ te tákże sług iego naywiernieyszych słowá iásne wydawáią świádectwo: Meritò virgo DOMINa dicta est—: Est enim VIRgo

Krolesthwo Przełożeństwa naywyższego Marya ma.

Vega Jesu-

ita in Apoca.12.Sec.2. Numero 3.

☞ Maria est Christus Dominus.

DOMINa PEr EXCEllentiam & Princeps omnium creaturarum, vt egregiè (ineptus insanusq;) expendit Arnoldus sic scribens: MARia lingua Syriacâ domina dicitur, CHRistus DOminus: & licet ipsa se profiteatur Christi ancillam, hoc seruitutis genus omni regno (pie!) SVBLimius esse intelligit, Constituta QVIppe, (argutè scilicet) est super omnem creaturam, & QVICVnque IEsu curuat genu, MAtri QVoq; PRonus supplicat: & Filij gloriam cum Matre non tàm COMmunem (ô impietatem!) iudico, quàm (ô blasphemiam!) EANDem:

☞ BLASPHEMIA.

Marya iest Pánē Chrystusem.

Słusznie Pánná ś. PANIą názwáná iest—. Iest ábowiem tá PANNA ś. Pánią naywyższą y XIEżną WSZYSTKiego STWorzenia iáko grzecznie (szalony y wśćiekły) vważył Arnoldus ták pisząc: Márya Páni iezykiem Syryiskim zowie sie/ CHRYstusem PANEm: y áczkolwiek sámá sie przyznawa być Chrystusową służebnicą/ iednák ten sposob służby wietszy być rozumie nád wszelkie Krolowánie. Abowiem postánowioná iest nád wszelkim stworzenim Y ktokolwiek Iezusowi kłánia sie/ Mátce też ná twarz vpada: y chwáłe Synowską z Mátką Nie TAk SPołeczną (o niezbożnośći:) iáko IEdneż (o bluźnierzstwo) być rozumiem.

☞ Bluźnierzstwo.

Tácyć są Bogowie twoi/ co ták hániebne słowá nieszczęsny Paulinie/ ná háñbę iáko Synowską; ták też y tey naświetszey Mátki iego y Pánny czystey: á ná iáwne odkryćie niewstydliwego Báłwochwálstwá twego Oycá świetego y Kośćiołá iego/ wypuśćili.

2. Dowod Báłwochwálstwá wtorego sposobu.

Lecz iuż POTRZECIE toż niewstydliwe Bałwochwálstwo Oycá twego ś. z tey miáry pokázuie sie: Iż Máiestat wszechmocnego rządzenia podług woley wszech rzeczy Niebieskich y ziemskich/ iáko y w Bogu przyznawa iey: ták sam/ iáko y przez swe wierne sługi. Sam: gdy ták do niey czyni Modlitwę:

a Pius 2. Papa vt habet Tursellinus li. 1. Histor. Lauretane ca. 26.

a Pia Dei genitrix— tua potestas NVLLIS coarctatur finibus: Swieta Boża Rodźićielko— twoiá moc iest wszechmocna/ álbo nieográniczona. O czym niżey. Záś przez swe sługi/ do te° naywiernieysze/ y w tỹ od śiebie potwierdzone/

w te

w te słowá: c Matrem suam præpotens ille Deus Diuinæ maiestatis potestatisq; SOCIAM quatenus licuit, adsciuit. Huic olim Cœlestium mortaliumq; principatum detulit: AD HVIVs ARBITRium (quoad hominum tutela postulat) terras, maria, cœlum, naturamq; moderatur: HAC ANNVENTe, & PER HANC diuinos thesauros mortalibus & cœlestia dona largitur: Mátkę swoię wszechmocny on Bog Boskiego Máiestatu/ y mocy Towárzyszka ile się zeszło/ vczynił. Tey przed tym Aniołow y ludźi Xięstwo zlećił: podług tey woley/ (ile ludźi obrona potrzebuie) źiemiá/ morze/ niebo/ y wszelkie stworzenie rządźi się: ná tey zezwolenie/ y przez też Boskich skárbow ludźiom y niebieskich dárow vżycza. A ieszczeż to tego trzećiego dowodu/ nie iásny dowod? Potym rad vsłyszę co nań Paulinie rzeczesz/ teraz się do czwartego dowodu wtorego sposobu Bałwochwálstwá Oycá twego świethego obroćiwszy. POCZWArte ták się dowodźi: Iż w dobroći żadnemu stworzeniu/ tylko sámemu stworzyćielowi/ y to Bogu Oycu (bo Syná w niey przechodźi/ iáko się wyższey w wtorym dowodźie/ y niżey pokazáło) ZGOLA rowną czynić dopuszcza swym naywiernieszym wieku dźiśieyszego sługom: á to w te słowá: a Dubitant aliqui an Maria ADEò BONa MATer CHRISTI dici debeat, AC BONVS EST PATER æternus. Et certè diuersa est admodùm generatio & diuersa natura, quam Pater Filio dedit, ab ea, quam Mater dedit— & hac in re excedit æternus Pater Mariam Matrem. At verò si duntaxàt Filium ab vtroq; genitum attendamus; IN NIHILo PATer EXCedit MATrem, idem enim Filius est ab utroq; genitus; & hac ratione MAter ADEò BONA MARia est, AC ÆTErnus PATER. e Cui igitur B. Mariam comparemus? Non Euæ—, non Saræ—. Nec Rachaeli, nec Hester, nec Lunæ, nec Soli: Cui igitur? (Erubescant Sol & Luna audientes

c Idem in Prefati. ad Papam.

Marya iest wszechmocney á nieskończoney mocy co chce czyniąca.

4. Dowod Báłwochwálstwá wtorego sposobu.

a Ozorius Iesuita in Assumptione Virginis Tomo. 3.

Nota Blasphemia

e Idē Tomo 5. Dñica 4. Epiphanie.

entes) PLANE DEO, bona omnia continenti: Watpia niektorzy ieśliż Marya Pánná świetá ták bárzo dobrą Mátką názwáná ma być/ iák dobry iest Bog Oćiec niebieski? Y záiste rozne wielce rodzenie iest/ y rozna nátura/ ktora Bog Oćiec Synowi dał/ od tey/ ktorą Mátká dátá—. Y wtey rzeczy przechodźi Bog Oćiec wieczny Márya Mátke/ lecz iednak gdy tylko Synā z oboygá zrodzonego vpátrować będźiemy/ W NICZYM BOG Oćiec nie przewyższa Mátki Máryey Pánny. Tenże ábowiem Syn iest z oboygá zrodzony. y tym spośobem TAK SOBIE iest Mátká Márya Pánná ś. IAKO BOG OCZEC NIEBZIESKI. c Komuż tedy Błogosławioną Márya Pánne przyrownamy? Nie Ewie—/ nie Sarze—/ nie Rachaeli/ áni Hesterze/ áni Mieśiącowi/ áni Słońcu: komuż tedy? (niech śie záwstydźi Słońce y Mieśiąc słuchaiąc) ZGOLA BOGU/ wszystko dobro w sobie zámykáiącemu. Záczym nic innego nie pozostáie Paulinie/ tylko ábyśćie iuż te wáśe Boginią/ (iákoż ią też iednák to zowiećie mowiąc/ * DEA NATA, BOGini NArodzona) ták własnymi modlitwámi iáko Bogá sámego wráczyli; poniechawszy iuż onych dawnych swych wymowek/ iż iey nie prośićie; Day nam/ Zmiłuy śie: lecz tylko/ modl śie zánámi. Jákoż dawszy iey tákie własności Boskie/ iáko śie iuż pokazało/ coż przeszkadza/ ábyśćie ią też tákim spośobem/ ták Bogá sámego wzywáli? Co iż czynićie z swym Papieżem/ iáko własni/ á dobrzy/ y szczyrzy Bálwochwáley/ tu śie iuż dowodźi w tym piątym dowodźie wtorego Bálwochwálstwá Oycá twego świetego.

POPiate tegoż wtorego spośobu Bálwochwálstwá iáwnego popiera to; Iż samże Papież z swą hordą wszystką w potrzebách wszelákich/ własnie tákimiż Modlitwámi vcieka śie do tey Pánny ś. iáko do Bogá dawce wszelákiego dobrá. Czego naprzod tegoż sámego Papy tá Modlitwá do Máryey Lauretáńskiey ná Kielichu złotym iey ofiárowánym wypisána/

iáko

Bluźnierzstwo. Marya ták zgołá dobra iáko BOG Oćiec.

* Ouidius Poeta in carmine dicato Paulo 3. Pape. Vthabet Turselinus Jesuita li. 1. capite. 17.

5. Sowod Bałwochwálstwá wtorego spośobu.

iáko iegoż Hiſtoryk świadczy/ ieſth świádkiem:

PIA DEI GENITRIX,

Quamuis tua Poteſtas NVLLIS COArctetur FINIBus, ac totum impleat orbem miraculis: quia tamen pro voluntate ſæpiùs vno loco magis, quàm alio delectaris: & Laureti tibi placitam ſedem per ſingulos dies innumeris ſignis & miraculis exornas: Ego infelix peccator, mente & animo ad te recurro ſupplex orans: Vt mihi ardentem febrim, moleſtiſsimamq; tuſsim AVFeras, læſiſq; mẽbris ſanitatem REſtituas, Reipub. vt credimus ſalutarem

Pius 2. vt habet Turſellinus Jeſuita vt ſupra libro 1. capite 26.

INTERIM HOC MVNVS ACCIPITO MEÆ SERVITVTIS SIGNVM.

PIVS PAPA II. ANNO REDEMPTIONIS HVMANÆ 1464.

Swięta Boża rodzicielko/ Acżkolwiek TWoia MOC żadna miára NIEJEST OGRANIczoná/ y owßem wßyſtek świát nápełnia cudámi: wßákże iednák podług woley cżeſtokroć w iednym mieyſcu wiecey/ niż w drugim kochaß ſię: á w LAVRÆCie

Pánnie MARYey moc wßechmocna Papież przyznawá.

vpodobawßy ſobie mieyſce/ ná káżdy dżień nie zliczonymi znáki y cudámi ozdabiaß ie: Ja mießczeſny grzeßnik/ myśla y vmyſlem do ćiebie ſie vćiekam/ vniżenie proßac/ ábyś ſroga goraczke y wielce ćiężki káßel odemmie ODJĘŁa: y ſrodze zchorzálym cżłonkom mym zdrowie PRZYWRÓCJŁá/ Rzeczypoſpolitey iáko wierzemy pożytecżne.

D. Marya ſwa moca odeymuie nie mocy.

A zátym ten dar (to ieſt złoty Kielich) przyimi zá znák przeciw tobie nabożeńſtwá me°.

Pius Papież wtory Roku zbáwienia ludzkiego 1464.

Jáko Bogá wßechmogącę Máryey Pánny wzywa Papież.

W ktorey Modlitwie/ izaż Pánny ś. iáko wßechmocney/ á mocy nie ográniczoney nie proſi ſam Papież/ áby mu przywroćiłá zdrowie/ oddaliwßy od niego dwoiáka ſrogą chorobę/ tąże iáko mowi nie ográniczoną mocą ſwoią/ (á nie przyczyną/ iáko krećić zwykli iego dworzánie) ták iáko Bogá wßechmocnego: Tym ábowiem ſpoſobem tylko Bogu prawdźiwemu ſam Syn Boży roſkazał ſie modlić w ſwey modlitwie w te ſłowá: Oyczę náß ktory ś ieſt w niebie—. Wybaw nas odezłego. Abowiem twoie ieſt Kroleſtwo/y moc/ y chwałá/ná wieki wiekow/ Amen. A co nie mnieyßa ieſth: izaż tu Papież ofiáry nabożney iáko ią zowie w tych ſłowiech/ Seruitutis ſuæ ſignum, Służby álbo nabożeńſtwá ſwego znákiem/ Pánnie świetey nie ofiáruie? Gdyż wßelka ofiárą

Matthei 6. v. 9. 13.

Exod. 22. v. 20.

ofiárá nabożna sámemu tylko Bogu należy/ á to z mandátu iego własnego/ w te słowá vczynionego: Kto ofiáruie— oprocz sámemu Bogu/zábit będźie/ To iest iáko twoy towárzysz dokłádá/ * iáko Báłwochwálcá. Záczym swegoż sługi prawdźiwym wykłádem widźisz Paulinie/czego twoy Papież ofiáruiący Pánnie świętey nie tylko modlitwy rowne z Bogiem/ ktore są ofiárą chwały; lecz też y złoty Kielich/ co iest ofiárą pozwierzchnią dźiękczynienia Bogu/ godźien iest/ iáko iáwny Báłwochwálcá! Ale co mowię/ twoy Papież? y owszem/ ty z iego hordą: gdyż rowne modlitwy do teyże Pánny ś. we wszem podobne modlitwom sámemu tylko Bogu tym sposobem należące/ ktorym się oddáią ie^v/ á przed tym ták od Pátryárchow iáko y od Prorokow śś. y od Dáwidá w Psálmiech/ od Apostołow w modlitwie Páńskiey oddawánych/czynićie. Czego/ krotkośći folguiąc niech będźie tá sámá twego Rożánego Wianká pełna obrzydliwośći Modlitwá do świętey Pánny (opuszczáiąc Psálmy Dáwidowe/ y Te Deum laudamus, ná iey chwałę przełożone) ná kożdy dźień nieszczęsnemu Bráctwu iego ku mowieniu w te słowá podáná.

* Wuiek Jesuita ná też słowá w Bibliey.

W Ręce twoie nayświętsza Pánno Marya: Ja niegodny grzesznik PORVczam ćiáło moie/ y dusze moie/ smysły y wszystkie spráwy moie/ Rodźice/ powinne y przyiáćioły/ y tych ktorzy mi kiedy co dobrego vczynili/ żywe y vmárłe/ y wszystkich mnie poleconych/ y zá ktorych iestem powinien: ZMILuy SIE NAD NAMI NAYLASKAWszá DZIEWICO MARYA/ Mátko nászego Páná Jezu Chrystusá. NAKLOń TERAz LASkáwych VSzu twoich ná prozby moie/ á WYbáw NAs od wszystkich frásunkow y vćiskow/ y od wszystkich ktorzy nas trápią y potwarzáią. O łáskáwa Boża Rodźićielko Dźiewico Marya/ NIE DOPVSZCZay MIE WIECEY KVSIC NIż MOJá VLOmność ZNIEść MOże. O Páni Náychwalebnieyszá Dźiewico Marya/ NIE OPVSzczay MIE w vtrapieniu

Z Officium ábo z godźin Pány Maryey/ według zwyczáiu Bráćiey zakonu kaznodźieyskieg Przez Xiędzá Adámá Piekárskieg tegoż Zákonu Lektorá

Theologiey/ ná Polskie przełożone/ y do Druku podáne.

pieniu moim ábym nie poległ przed oblicżnośćia przećiwnikow moich/ áby śie ze mnie nie ćieszyli nieprzyiaćiele: ALe MIE NIECHay VTWIRdźi LASKá TWoiá DO CZYNienia WOLey SYná TWego Y Do PRZEDśiewźięćia MEgo/ IEMu WIErnie ODDánia. Do ćiebie naystodszá/ náiáśnieysza/ Dźiewico Márya PROźby MOIe Y BOLESCI SErcá MEgo NIEchay WSTapia/ niech prosze nie wráca śie prozná modlitwá moiá/ ále miłośierdźie twoie niech vprzedza y náśláduie mie áż do stárośći y zgrzybiáłośći. O Páni nazacnieysza/ nagodnieysza nayczystsza/ naćiższa/ nałáskáwsza/ nászcześliwsza/ naypieknieysza/ naymiłośiernieysza Dźiewico Márya/ NIE OPVSZCZay MIe W GODZINe śmierći moiey/ ále od WSZELKIego ZLEgo MIe Ná TEn CZás WYRWI/ A PRZywiedź NEDZna DVSZe MOie/ ná mieysce ochłody/ pokoiu y spokoynośći/ gdźie niechay błogosłáwi wysłáwia y chwali Iezusá CHrystusá Syná twego/ społecznie z Oycem y z Duchem ś. ná wieki wiekow/ Amen.

P. Máryey Papież nie wzywa tylko modl śie zá námi/ ále też/ Zmiłuy śie nád námi y day żywot.

Otoż máß Paulinie z tey modlitwy iásne piąte lice Báłwochwálstwá wtorym sposobem popełnionego y rozśiánego od Pápy twego: ábowiem iuż teraz Pánny ś. nie wzywa z swym Kośćiołem ták tylko/ Modl śie zá námi/ ále iuż iáko Bogá; Zmiłuy śie nád námi/ wybaw nas/ niedopußczay nas wiecey kuśić/ niechay nas vtwierdźi łáská twoiá/ y niechay nas náśláduie y vprzedza: nie opußczay nas/ ále nas od wßelkiego złego wyrwi/ á przywiedź do niebá. Záczym/ coż Bogu/ coż y iego Pośrzednikowi iedynemu Iezusowi Chrystusowi wietßego nád tey słowá modlitwy/ y przednieyßego zostáwiono/ czymby w modlitwie nád tę Pánnę ś. miał przodkowáć osobliwie? Niczgołá baczyß Paulinie. Abowiem do Bogá woła twoy Papież z tobą/ Zmiłuy śie: toż do Pánny ś. woła; Zmiłuy śie: y ták we wßyßkim—. Dla tegoż też niedźiw/ iż też Pánnę ś. tymże sercem Báłwochwálskim opoiony w chwale y ćći wieczney z Bogiem ták złącza/ gdy iey z nim kończąc cożkolwiek/

Papież iednákaż modlitwę do Bogá y do Pánny Maryey czyni.

Złącza iey chwałę z Bogiem.

wiek/ w te słowá cześć oddawa. a Laus Deo Virginiq; Matri Mariæ, Chwáła Bogu y Pánnie Mátce Maryey: á co srożßego/ gdy iey ießcze w przod chwałe przed Synem Bożym Jezusem Chrystusem ták dopußcza oddawáć w te słowá: b Gloria Deo & Beatæ Virgini Mariæ Dominæ nostræ, item Iesu Christo—: CHwałá Bogu y Błogosłáwioney Pánnie Máryey Pániey náßey/ potym Jezusowi CHrystusowi! Stądże te słowá przy záczynániu káżdey spráwy mowi bezbożnie do niey: c Aspirante Deo, Deiparaq;, quorum ope, maximè nitimur: d Maria fauente nihil non prosperè cedit: Zá NATCHNIEnim álbo wspomożenim Bożym/ y Bożey rodźićielki/ ktorych O Boygá rátunkiem naybárźiey stoimy. Gdy Márya zechce/ wßystko sie ßczęśliwie powodźi. Gdyż tákowe słowá Prorok ś. do sámeº tylko Bogá należeć w te słowá wyświadcza/ mowiąc: e Wspomożenie álbo rátunek moy od Bogá/ ktory stworzył niebo y źiemie. Dla tegoż dokłada Augustin ś. ták: f Quando dixeris Auxilium meũ NOn à SANnctis—, sed à Domino, nõ solùm tibi non succensebunt Sancti, sed tunc amabunt, tunc magis fauebunt: Si IN IPSIS SPEm tuam posueris, contristabuntur: Gdy rzeczeß wspomożenie moie Nie od SWietych/ ále od Páná/ nie tylko ná ćie nie obrußą sie świeći/ lecz tedy miłowáć ćie będą/ tedy naywiecej życzyć ći będą: ieśli W NIch położyß NADZIeie twoie/ zásmecą sie. Toć táki ánimuß czyni Papież tey naświetßey Pánnie tym swym tákowym obrzydłym Báłwochwálstwem/ zá ktore niech wie pewnie gdźie go nie poprzestánie iey wyrządzáć; pewnie ná onym sądnym dniu nie mátką miłośćiwą/ lecz gniewliwą z iey Synem namilßym dozna iey: gdyż też ták w niey nádźieie swoie zbáwienia wßelkiego pokłada; że też śmiele do niey ná kożdy dźień wołáć każe Salue Regina—, vita & SPes nostra salue: Witay Krolewno niebieska/— żywoćie y NAdźieio náßá bądź pozdrowiona. Zámykáiąc iuż tedy dowod wto-

a Bellar. de Triũph. Ecclesia in fine Toż Laterna Jezuita w Arfie ná końcu.

b Gregorius Valentian. Jesuita in fine Tractatus de satisfactione et alibi.

c Tursellin. Jesuitá in Praefation. Lauretanae Historiae.

d Idẽ Ibid.

e Psalm. 120 v. 2.

f Augustinus Tomo 9 de Pastoribus

Márya P. Papież sobie czyni nie miłośćiwą y czemu.?

Konkluzya

wtoreg dowodu wtorey Propozycyey.

rego sposobu bálwochwálstwá ták iáwnego / ktorym rowną chwałę Bogu należącą Maryey Pánnie oddawa Papież / to náostátek iuż ztąd okázuie sie być żywa prawdą co powiedźiał * Luter o iego Kościele : Iż Papistæ Beatam Mariam DEVM constituunt, omnipotentiam ei tribuunt, omnes se ad eam conferunt, & plus gratiæ ab ea expetunt quàm à CHristo Iesu ; Papiestnicy Błogosłáwioną Márya Pánne Bogiem stánowią / wszechmocność iey przypisuią / wszyscy sie do niey vdáią / y wiecey łáski od niey czekáią / niż od CHrystusá Jezusá : A to záś iáwnym kłamstwem / co ná te słowá pisząc Jezuitá niebáczńie / ták nápisał ; Horrenda est hæc eius impostura. Quis Catholicorum vnquam vni Deo beatam Mariam æquauit? Okrutny ten iest iego fałsz. Kto z Kátolikow kiedy z iednym Bogiem Błogosłáwioną Márya Pánne porownał : Gdyż to iuż w tym wtorym dowodźie nie tylko od sámey bráćiey własney ; lecz też y od Oycá swego ś. vczyniono być ná oko widźi Paulinus : á przed tym / od ták wielu iegoż Kátholikow ; áż też toż bespieczeństwo w te słowá / od wielu popełnione / Biskup zácny á vkochány sámemuż Papieżowi / musiał opłákáć : Multi sunt, qui non minùs fidunt ac tribuunt Diuis quàm Deo: quia HVNC quàm illos minùs placabilem putant & exorabilem: Wiele ich iest (Kátholikow) ktorzy niemniey vfáią y przypisuią świetym niż Bogu : ábowiem tego (Bogá) niż onych mniey łáskáwszego y do vproszenia łácwieyszego być rozumieią. Owa iáko drugi opłákuiąc Cesárzá wielkiego Ferdynandá Doktor powiedźiał ; Iż Eò ventum est, vt Christus etiam iam in cœlo regnans, Matri SVBIICIATVR: Do tegoprzyszło (v nas Kátholikow) iż tej Chrystusá iuż w niebie Kroluiącego) Mátce poddánym czynimy. Zá czym nie tylko rowną Bogu / ále też po ták owey rzeczy / więtszą niż Bogu / waży sie oddawáć chwałę Papież stworzeniu. A ták pozostáie prawdźiwy wtorey Pro-

Prawdá Lutrowá iáwna. Idē Ibidē.

Potwarz Jezuicka fałszywa iawná.

Espensæus Episcopus Pauli 4. Cōment. in 2. Timot. 3.

Georgius Cassander libro Consultationū Articul. 21.

rey Propozycyey dowod; á z tey / wtorym rázem Konkluzya wtorey Demonstrácyey. Do Dowodu trzećiego sposobu Bálwochwálstwá.

TRZECIE tákże BALWOCHWALStwo opisáne od twego Oycá ś. Kárdinalá teraz naywiernieyßego/ to iest; Oddawánie LATRYEY álbo nabożney czći własney Bostkiey OBRAZOW!/ izaż nie ma swey promocyey od niego iáwney/w tym; gdy znák Krzyżá Chrystusowego wßystkiemu Krześćiáństwu nie tylko pokłonem tákim/ iákim sámemu Bogu należy Látriey; ále też co żałośnieyßa iest y wzywánim/ tákimiż słowy iáko do Bogá sámego vczynionym/ roskázuie zgołá cćić y chwalić? Jegoć te są słowá wiernych? a Non inficiamur nos LATRIÆ adoratione CHristi præclarissimam CRVCEm VENERAri c Nec solùm fatendum est fideles in Ecclesia adorare CORam imaginibus, vt nonnulli ad cautelam fortè loquuntur; sed & adorare imaginem sine quouis volueris scrupulo, & eum ILLo CVLtu venerari, QVo & PROTotypon eius. Propter quod si illud habet adorari Latriâ, & illa habet adorari Latriâ. i Illi exhibemus Latriæ cultum in quo ponimus spem salutis. Sed IN CRVCe CHRisti PONimus SPEM salutis: cantat enim Ecclesia:

* O CRVX aue SPES vnica
Hoc passionis tempore,
AVGE pijs iustitiam
Reisq; DONA veniam.

Ergo CRVX Christi adoranda est adoratione LATriæ: Nieprzemy sie/ iż KRZYŻ CHrystusow CZCZONy CHWALą LATRYEY/ álbo sámemu Bogu należaca. c Ani tylko trzebá nam wyznawáć: Iż wierni w Kośćiele chwala PRZED OBRAZAMI/ (Bogá) iáko niektorzy snadź dla wymowki mowia: lecz iż TEż chwala Obraz bez wßelkiey watpliwośći/ y owßem iż cześon bywa táko cześć / iáko oná rzecz (to iest Bog álbo świeći) ktora

3. Sposob Bałwochwálstwá Papy R. Iż Latria oddáie obrázowi.

a Andradius Orthodoxa. explic. lib. 9. Idē Alexánder/ Caiet. et alij vt habet Bellar. lib. 2 de Imagin. capite. 19. c Nanclant9 Clugiēsis in ca. 1 Romā. i Thomas Aquin. Sūma parte 3. quaestio. 25. * Vt habet Breuiarium Romanum/ Pāg. in festo inuentionis Crucis.

Brzyż Latrya cześći Papiesk táka iáka P. Chrystusá á to zgołá bez wzgledu.

☞ Pátrz przyznánia Báłwochwálstwá.

Obraz znáczy. Przetoż/ ieśliż oná rzecz bywa chwaloná Látrya/ y on też Obraz ma być chwalon Látrya. (czego dowod táki czyni) i Temu oddawamy Látryey chwałe w ktorym pokładamy nádzieie zbáwienia: śpiewa ábowiem Kośćioł:

☞ Wzywá Papież Krzyżá sámeg iáko sámeg P. Chrystusá.

Bądź pozdrowion Krzyżu iedyna vfnośći
W ten srogi meki czás/ y wielkiey srogośći/
Przymnoż nam nabożnym swey spráwiedliwośći/
Odpuść winnym winy/ y doday wolnośći.

Przetoż Krzyż Chrystusow chwalon ma byc chwała Látryey. Y ták ten bezbożny vczynek iuż teraz waży sobie twoy Oćiec ś. Paulinie: że też nie tylko/ stąd sie niebyć Antychrystem/ iż go nie zákázuie/ ważył sie bezrozumnie dowodźić: ále też y powtore instrukcyą śmiał podáć ná piśmie/ iáko ma być odpráwowány: á náostátek że wiekszą Krzyżowi chwałe/ á niż mece Chrystusowey oddawa. Czego wszystkiego słuchay świádectwá częśćią z twe° towárzystwá/ częśćią też y z sámego Oycá twego ś. PIRWSZą rzecz Doktor twoy Polski wyświadcza gdy ták pisze. PAPIEż nie tylko BALWánow CHWálić Nie ZAKázuie/ ALe OWszem TYle BOGOw CHWáli/ ILe IEst SWIetych y SWIećić W NIEbie/ y ILe IEst RYTych y MALOwánych Obrázow ná ziemi PRZed NImi Sie KLAniáiąc y KLEkáiąc/ á ták żadną miárą Antychrystē nie iest. WTORą rzecz iuż sam Papież twoy Rzymski tákże tymi słowy pisząc w swym Mszale wystáwiać w te słowá: Sacerdos completis orationibus—, incipiens solus antiphonam: ECCe LIGNVm CRVCis, in quo salus mundi pependit, Choro respondente, VENITe ADOREmus, Deponit calceamenta & accedit Ad ADORANDVM CRVCEM TER GENVA FLECTENS ante deoscultationem Crucis. Hoc facto, reuertitur & accipit calceamenta—. Postmodum Ministri altaris, deinde alij, ter genibus flexis, vt dictum est, CRVCEM ADORANT: Xiądz skończywszy Modlitwy záczawszy sam te Antyphone: Oto drewno Krzyżá/ ná ktorym Zbáwienie świátá wiśiáło/ ná co

Trzy dowody zákochánia Papieżowego w tym Báłwochwálstwie.

1. Dowod.

Wniek w Apologiey Fol. 517.

Pius 5. in Missali Romā Feria 6. in Parasc.

☞ Crux Adoratur

ná co śpiewacy máia mu odpowiedáć: Podźćie oddaymy mu chwałe/ potym zzuwa trzewiki/ y przystępuie chwałe oddawáć Krzyżowi TRZykroć Ná KOLáná vpadszy przed pocáłowánim Krzyżá. To vczyniwszy wraca sie y wzuwa trzewiki: potym tymże sposobem Ministrowie Ołtarzá/ po nich inni/ trzykroć vpadszy ná koláná/ iáko sie rzekło/ Krzyżowi chwałe oddáia. Záiste tu baczysz Paulinie/ iż nie tylko rowną oney chwale ktorą Moyżesz Bogu żywemu/ gdy mu sie wkrzu vkazał goráiącym/ oddał: lecz też wiekszą nád one/ gdyż tám trzewiki zzuł/ á tu do tego trzykroć ná koláná vpádáiąc przed drewnem Krzyżá/ vczy oddawáć twoy Papież drewnu prostemu. Zá czym też niesłusznie twoy stárszy Oćiec wyższey to o nim zámknął/ coś dopiero słyszał: iákoby nie zákázuiąc Báłwáná tego chwalić/ y innych; nie miał być Antychrystem: gdyż ráczey to roskázuiąc Antychrystem być go iáwnym pokazáć miał: ktorego dla tákiego vczynku Báłwochwálskie[a] Prorocy BAL wánē e Apostołowie MERcha álbo CVDZołożnica NIEWStydliwa BABIlonska/ Z KTOra KROLowie SWIátá Tego/ OWa NIEMal WSZystek SWIát TYMto DVCHOWnym CVDZOłostwem ZCVDZOLOZYć SIE MIAL: náwet sámá Sybillá (iákoś miał w Epichiremie) Pontificem qui omnes errorum fontes aperiet; Naywyższym Biskupem/ ktory wszystkich błedow zdroie otworzy/ názwálá. Co iák twemu naywyższe[v] Biskupowi prawdźiwie służy; stąd/ y z innych Demonstracyy dwu/ da Bog vznasz. Trzećią á ostátnią rzecz tákże sam twoy Oćiec ś. w swym Wiátyku w tych słowiech wystáwiał: Tuam Crucem adoramus Domine, & recolimus tuam gloriosam passionē: Twemu Krzyżowi chwałe oddawamy Pánie/ meke twoie rozpámietywamy. Gdźie izaż nie widźisz wiekszey cći Krzyżowey/ niż meki Páńskiey Paulinie? On ábowiem chwałą Látryey ze cźći/ á te zás sámym rozpámietywánim/ dobrze baczysz. Przydam y to: izaż tu náostátek nie

Krzyż wiekszą chwałą chwáli Papież niż Moyżesz Bogá.

Exod. 3. v. 5.

NIesłuszny dowod Wuykow że Papież nie iest Antychrystē: Iż nie broni Bałwánow chwalić/ gdyż to iest Antychrysthowá rzecz.

a Zachar. 11. v. 17.

e Apocal. 17. v. 1. 2.

Sybilla. lib. 8. Carmin.

3. Dowod.

Pius 5. in Breuiar. Rom in festo inuentionis Crucis.

Krzyż wiekszey cći/ niż Meka Páná

Chrysthusowá v Papieża.

nie baczyß z tych słow Oycá twego ś. per se & proprie, iáko mowią zgołá bez wßego wzgledu á właśnie oddawáiącego chwałę Látryey Krzyżowi: Gdyż mowi rożdzielnie: Twemu Krzyżowi chwałę oddawamy Pánie: á nie ták iáko ty ſnadź z innymi tego ſie wſtydząc zwykłeś mowić, *Tobie Pánie przed twym Krzyżem/ álbo przez twoy Krzyż/ álbo w tym twoim Krzyżu chwałę oddawamy: co koniecznie miáło być mowiono od Oycá twego wielebnego/ gdyby per accidens & relationem, álbo nie właśnie y wzgledem był od niego Krzyż chwalony. Co gdyż nie ieſt ták rzeczono: Przetoż iáko z tad też prozna twoiá ná potym zoſtawa táka przerzeczona wymowká, ták z onych wyżßych ſłow Nanclantuſowych/ zá twym Oycem ś. w ták iáwnym y z Kościołem iego Bálwochwálſtwie pokonánym. Lecz co mowie zá Oycem twoim: y owßem dáleko wiecey zwiekßey cześći zá Kościołem twoim/ktory z tad ták wpráwił w to nießczeſne Bálwochwálſtwo Pohánſtiemu rowne: że też práwie z płáczę Hiſtoryk ie° dobrze przed brácтwę twy w przod będący/ w te ſłowá opłákáć ie musiał:

Polydorus Virgilius lib. 6 cap. 13.

Benè multi ſunt rudiores ſtupidioreſq; qui— imagines colant non vt figuras, ſed perinde quaſi ipſæ ſenſum aliquem habeant: & iis magis fidant quam Chriſto vel alijs diuis, quibus dicatæ ſint: Bárzo dobrze wiecey ieſt tákich proſtakow y nieukow/ ktorzy obrázy ták chwałą/ nieiáko figury álbo znáki: lecz ták właśnie iákoby były ſáme żywe: y w nich wiecey vfáią niż w Chryſtuſie/ álbo w innych świętych/ ktorym ſą ofiárowáne.

Papiezowe chwálenie obrázow/ Pohánſtwo w wlokło w Kościoł bárzo brzytkie.

Przykład tego iáwny.

Czego też przykład twoyże Wielebny Oćiec then przynoſi nierozmyślne piſząc: In Eccleſia Sáctæ Mariæ Prunetanæ, agri Florentini virginis eſſe imaginem quam mirâ religione populi venerantur TANQVam pluuiæ ſerenitatiſq; DONATRICem, quùm

Pius 2. Cõment. lib. 2.

neceſ-

neceſsitas ingruit: Iż w Kościele ś. Márvey Prunetáńſkiey Páńſtwá Florentſkiego/ieſt Pánny ś. obraz/ktory dźiwnym nabożeńſtwem ludźie cześa/ JAko SZSZá Y PO Gody SAWCe/ gdy gwałt nálega. Lecż czemu ia tobie Paulinie twego Oycá ś. ten przykład w poſpolſtwie vkázuie: gdyż ſam w ſobie dałći iuż lepſzy w thym/ gdy tákże mowi ſam/ y mowić roſkázuie do Krzyżá/ właśnie iákoby do żywey á zbáwiáiącey rzeczy: Bądź pozdrowion Krzyżu iedyna vfności. Dałći ieſzcze (ieśli thy o tym nie wieſz/ wiec ia tobie powiem) y w tey drugiey modlitwie do obrázu Weroniki/á odpuſtem dźieśiáći tyśięcy dni/ ktorzyby ia nabożnie mowili/ vbogáconey/ w te ſłowá vczynioney:

Obrázu o deſzcz proſą Kátholicy Rzymſcy/ według zeznánia ſámego Papieżá.

Salue ſancta facies noſtri Redemptoris
Impreſſa panniculo niuei candoris,
Datáq; Veronicæ ſignum ob amoris.
Nos ab omni macula PVRGA vitiorum
Atq; nos conſortio IVNGE beatorum:
Nos DEDVC ad propria, ô felix FIGVRA
Ad videndam faciem quæ eſt Chriſti pura.

Ioan. 22. Papa lib. orationum inſcripto Antidotario animae.

Witay prześwieta twarzy Zbáwićielá mego/
Wytłoczoná ná ſtuczże rabku bieluchnego/
Y dána Weronice zá znák łáſki iego.
Nas z zmazy grzechow oczyść y wſzelkich ſproſności/
A w towárzyſtwie świetych poſtaw nas iáſności.
Witay nászá vćiecho w tym ſrogim kłopocie/
O FIGVRO ſzczęśliwa poſtaw nas w żywocie.
Nam ſłużącym/ábyſmy w czyſtą twarz pátrzáli
Ktora ieſt Jezu Chryſtá/ z nim ſie rádowáli.

Co wſzyſtko iżaż nie ieſth właſnym onym Pohańſtwem/ iáko w tych ſłowiech Prorok opiſuie: Biádá ktory mowi drewnu powſtáń ná rátunek moy: Y owßem ták iáwnym; iż też ſam Ambroży ś. thoż być popełnione przykładem Pohańſtkim oſądźił/ choćby nie ták Krzyż álbo Weronike/ iáko czyni twoy Papież/ kto chwalił

Habac. 2.

ále też choćby y on sam Krzyż własny Chrystusow/ á to gdy ták mowi: Helena Crucem inuenit, Regem adorauit NON LIGNVM, QVIa HIC GENTILIS EST ERROr ET VANITas IMPIORVM: Helená (Mátká Konstántyná wielkiego) Krzyż (Chrystusow) nálázłá/ Krolowi chwałe oddáłá/ nie drzewu/ ábowiem ten POGAñski JESt BLad y PROZność NIEZBożnikow. A słusznie. Abowiem iáko Orygenes mowi: Impossibile est, vt qui DEum nouit, supplex fiat statuæ: Nie podobna iest/ áby ten ktory zna Bogá/ miał sie kłániáć álbo Modlić Obrázowi. Quid (enī) fieri potest iniuriosiùs, cōtumeliosiùs, duriùs, quàm Deū alterū scire, & rei alteri supplicare? opē sperare de Numine, & nullius sensus ad effigiem deprecari? Co (ábowiem) może być niesłusznieyszego/ sromotnieyszego/ grubszego/ iáko innego Bogá mieć/ y inney rzeczy (oprocz onego) prośić álbo sie modlić? pomocy sie spodziewáć od Bożyszczá/ á przed obrázem sie modlić/ ktory nie ma żadnego smysłu? Dla tegoż też on Cesárz wielki z Koncylium swym wszystkim temu zábiegáiąc złemu/ ták sie protestował: Non nos imagines in Basilicis positas Idolæ nuncupamus, sed NE IDOLa nuncupentur, ADorare eas & colere, eisq; seruitium impendere recusamus: My w Kośćielech postáwionych obrázow Bałwánámi nie zowiemy: lecz ABy BALWANámi NIEBYły/ chwały im/ y czći áni służby wyrządzáć nie chcemy. Czego wszystkiego iż dopuszcza sie Papież; przetoż też potrzećie zámyka sie być prawdźiwy dowod o nim wtorey Propozycyey o trzećim sposobie Báłwochwálstwá w nim ználeźionym/ podług iegoż sámego definicyey: á zá tym też potrzećie/ y Konkluzya prawdźiwa zostáie tey wtorey Demonstrácyey.

Ambros. de obitu Theodosij.

Origē. contra Celsum capite. 7.

Arnobius libro. 6.

Carolus Magnus lib. 4. de imaginibus cap. 16. Idē habet Gregorius i M. lib. Epist. 9. Epistol. 9.

4. Sposob Báłwochwálstwá Papieżowego/

CZWARTE á ostátnie BALWOCHWALStwo Papieżá Rzymskiego/ podług iegoż rozumienia własnego wyższey opisánego; to iest/ oddawánie czći nabożney

bożney álbo chwały; (iáki iest pokłon y klękánie) obrázowi tey rzeczy/ ktora álbo táka nigdy nie iest; álbo też zgołá áni byłá sáma rzeczą ná świećie: izaż nie ma swey Promocyey od niego iáwney? Naprzod iáwna Promocya tegoż Báłwochwálstwá iego vkázuie sie w tym: gdy OBraz Bogá w TROYCY ś. iedynego w osobie Stárcá/ Młodźieńcá/ y Gołębice nie tylko málowáć/ ále też y chwálić vczy/ y roskázuie. Tákowego kształtu ćieleśnego Bogá iż áni było/ nie máß/ áni być może: iáwny iest dowod według opisánia iego/ w tỹ Báłwochwálstwá/ czwartego sposobu. Co też Papież sámże przed tym Jan 22. znáiąc/ spráwiedliwym dekretem osądźił/ nawet y sáme málárze tákowego obrázu być Violatores religionis, Anthropomorphitasq; hæreticos, quorum nonnullos ad ignem condemnauit: Zá GWALTOWniki Religiey (Kátholickiey) y zá ANTHROPOMORPHITY HERETYKI/ z kthorych też wielu roskazał spalić/ iáko Historya pisze. Powtore/ tym tákże iáwna Promocya tego czwartego sposobu Báłwochwálstwá pokázuie sie w nim iáwnie: gdy Obrázy te czćić każe: GERZEGO ś. ná koniu w cáłym Kiryśie vbránego Smoká tłoczącego: KRZYSZTOFA Olbrzymá o 12. lokći/ ná rámieniu dźiećiątko Chrystusá noszącego przez wodę głęboką/ á drzewem wysokim podpiráiącego sie: KATARZYNE tákże ś. Kostusá Krolá corkę z pięćiądziesiąt Philozophow disputuiącą/ nágotowáną ná ostre koło ku potárgániu; náostátek ták śćiętą/ iż mleko z szyie iey ćiekło/ miásto krwie (ktore podźisdźień w Rzymie okázuią * zá naświętsze Reliquie) á ćiáło iey od Angołow ná gorę Synái zánieśione/ y támże od nich pogrzebione. Ktorych obrázow sámey rzeczy/ to iest/ świętych y świećic/ iáko żywo

że ma y czći Bałwány własne według swey definitiey.

1. Dowod tego: iż chwali Obraz Troyce ś. kthory Bałwánem iest iawnym

Jan 22. Papież Malárze Troyce ś. Obrázy potępił y palił

Auctin. li. 7. annal.

2. Dowod Iż chwali obrázy Jerzego/ Chrystophorá y Káthárzyny ś. ktorych nigdy ná świećie niebyło.

* In templo S. Catharine vide Mirabilia Romae.

ponieważ ná świecie sámo rzeczą tákowych nie było: głosu ábowiem nie tylko żadnego / ále też áni iedney litery o nich stárożytna Histhorya nienáznáczyłá; oprocz Bágendy / álbo Legendy * pletliwey y nayposledniey ßey: y to w tym od innych báczniey ßych odrzuconey *. Przetoż też bez wßelkiey Kontrouersyey Konkluzya zostawa prawdziwa / nie tylko poczwarte ßczegulnie / ále też y ogulnie: Iż Papa nie od Bogá ále właśnie od iego sprzećiwniká postánie swe ma. A táć iest Demonstrácya wtora ab effectu seu fine, od postánia skutku / álbo iego cylu pirwßego BALWOCHWALSTWA. Teraz iuż do Demonstrácyey od wtorego tákże skutku álbo cylu tegoż postánia / to iest / BLVZNIERZSTWA.

* Jacobus de Voragine Aurea legenda capit 95. * Villauincentius de ratione studij li. 3 ca. 7. ex Hyperio vide quoque Gratianum Distinc. 15. Can. Sancta Romana Ecclesia.

TRZECIA DEMONSTRACIA,

KTorykolwiek iest iáko Antychryst właśny iáwnym rozśiewca á Promotorem Bluźnierzstwá przećiw Máiestatowi chwały Bogá w Troycy iedynego / y wßystkich świętych iego / ták w niebie / iáko y ná ziemi bedacych / to iest / Powßechneg Kościołá Bożego: ten też iáwnie nie od Bogá / ále od iego przećiwnika Cżártá ma swoie postánie.

PApież iest tákim.

PRzetoż Papież nie od Bogá / ále od iego Przećiwniká właśnie ma swoie postánie.

Pierwßey Propozycyey Dowod.

San. 8 v. 11 Matth. 13. v. 25. 2. Tessa. 2. v. 4. 9.

TA Pierwßa Propozycya ták iáwny y iáśny grunt w Pismiech świętych ma swoy; Iż żadna rzecz iáśnieyßego y iáwnieyßego nie może mieć.

Już

Już tego ábowiem nie tylko wielcy/ ále y namnieyszy z nich w Krześćiáństwie będący nauczyli się; Iż iáko wszyscy rozśiewcy á náuczyćiele Bluźnierzskiey náuki przećiw máiestátowi nátury Bogá w Troycy ś. iedynego; ták też przećiw Máiestatowi chwały tegoż Bogá/ posłánie swe właśnie od Czártá máią/ bądź od ludźi/ bądź bez ludźi posyłáni bywáią; dla tegoż oni Heretyki: á ći zás Antychrystyány názywáią się. Ktorych Wodzowi to iest Antychrystowi/ Nie BOG Lecz DIabeł WSZYSTkiego DODawáć MA/ iáko Paulinow Doktor sámże wyznawa. Przetoż też ták iásney prawdźie/ nie trzebá więcey iásnośći dodawáć. Do wtorey Propozycyey dowodu.

Apoc. 13. v. 11. 12. Dwoiácy Bluźniercy od Czártá posłáni.

Wuiek w Apologiey fol. 517.

Dowod Wtorey Propozycyey.

TEy wtorey Propozycyey/ áby tákże bez wszelkiey trudnośći iásna prawdá okazáłá się/ tá; Iż Papież iest tákim/iákim miał być Anthychryst własny/rozśiewcą á Promotorem bluźnierzstwá przećiw Bogu y Kośćiołowi iego cáłemu—. Tedy iáko w pirwszych Demonstrácyach; ták y w tey trzećiey oprocz sámegoż własnego Pismá ś. rozumienia/ z sámegoż rozumienia twego Oycá ś. o Bluźnierzstwie Antychrystowym w przod sentencyą przełożywszy/ to się spráwi.

Wiesz dobrze Paulinie iż sámże Oćiec twoy ś. przez swe Doktory/ własne Bluźnierzstwo Antychrystá iáwnego posłáńcá Czártowskiego nieomylnego w tych dwu sposobiech pokázuie być.

Bluźnierzstwá Antychrystowego/ dwoiáki sposob.

PIRWSZY sposob BLVZNIERZstwá Antychrystowego ten być kłádźie: Iż własne własnośći Boskie miał sobie przypisowáć/ Bogiem się wszystkich názywáiąc/ rownym w mocy Bogu w Troycy iedynemu.

1. Sposob Bluźnierzstwá Antychrystowego.

Czego ták z Pismá iáko y z Oycow świetych w te słowá słusznie dowodźi: * CHrysostom ś. o Antychryśćie mowi: Ze sobie wszystkę MOC y władzą (Boską) przywłaszczy/ y będźie sie ZWAL BOGIEM wszystkich/ á Bogiem naywiększym nadewszystkie Bogi. Y Haymo Doktor ácz nie ták stáry pisze/ że sie Antychryst wynieśie y nád sáme Troyce przenáświetszą. Czego y Dániel Prorok potwierdza temi słowy: że przećiwko Xiążećiu nád Xiążety powstánie/ y przećiwko Bogu będźie mowił wielmożne rzeczy — : á iáko Jan świety w Obiáwieniu pisze: będźie bluźnił imie Boże.

WTORY sposob ten kładźie: Iż miał sie wynieść nád wszystkie świete: to iest nád Kośćioł Powszechny/ ták w niebie iáko y ná źiemi będący/ nie tylko rowną z nimi/ ále nád ten wszystek/ iż naywyższą moc sam sobie przypisowáć miał; niedbáiąc nic ná iego náukę y práwá/ inne swoie większe nád iego stánowiąc y vdáwáiąc. Czego wszystkiego są świádkiem te iego słowá: Krotko mowiąc/ wyniesie sie Antychryst nád sámego Bogá/ nierzkąc nád stársze swoie/ y nád wszystkie świete/ y nád Kośćioł Powszechny. Co dáie znáć Dániel kiedy mowi/ iż nie będźie dbał ná Bogá Oycow swoich/ á iáko Jan ś. w obiáwieniu pisze/ będźie bluźnił — y przybytek Boży/ y te ktorzy mieszkáią ná niebie. Przetoż w Janá ś. Obiáwieniu názwány iest (Antychryst) wielką nierządnicą/ pełną imion bluźnierzstw.

Tegoż iuż Fundámentu iego własnego trzymáiąc sie w cále y zá nim idąc/ otoż masz Paulinie iáwny y iásny dowod; Iż Papież twoy tákim iest zmázan Bluźnierzstwem dwoiákim.

Naprzod ábowiem co sie tknie pirwszego Bluźnierzstwá przećiw Bogu w Troycy iedynemu: tedy że sie go dopuśćił twoy Papież/ y onoż rozśiewa y rozśiewáć dopuszcza/ tym dwoiákim sposobem pokázuie sie: ogulnie/ y szczegulnie.

OGVLNIE/ zbluźnił y bluźnić dopuszcza Bogá w Troycy iedynego/ z tych przyczyn.

I. Przy-

* Wuiek Jezuitá w Apoliey fol. 517 w Kázániu o Antychryśćie.

Chrisost. 40 Homilia. in Joann.

Haymo 2. Thessal. c. 2.

Daniel. 8.

Apocali. 13.

Dwoiáki sposob Bluźnierzstwá Antychrystowego.

Tenże Wuiek tamże.

1. Sposob Bluźnierzstwá Antychrystowego w Papieżu dwoiáko dopuszczony przećiw Bogu w Troycy ś. iedynemu

I. Przyczyná tá iest: Iż sie iáwnie zowie y zwáć dopuszcza Bogiem ná ziemi/ y ná niebie/ y w piekle/ nie ograniczoną moc/ iáką y BOg sam ma/ máiącym: Jegoć te są słowá własne: a Constat à pio Principe Constantino— (me Papam) DEVM appellatum esse. e Et exiguum est quid Papam PRO DEO in terris potestatē OMnem in cœlo & in terra habentem haberi: Potest enim facere illud TOtum, quod ad deducēdas in paradysum animas necessarium est, remouens OMnia obstacula, quæ mundus & dæmon dolosè & fraudulēter opponunt. i Omnia excepto peccato facere potest quæ Deus potest: a Jáwno iest/ iż od Pobożnego Cesárzá Konstántyná (ia Papież) názwány iestem BOGIem. e Y máło to iest iż Papież ma sie zá Bogá ná ziemi/ ktory ná ziemi y ná niebie wszystke ma moc. Może ábowiem vczynić to wszystko/ co náleży do wprowádzenia dusz w Ray/ co świát y Czárt zdrádliwie y chytrze zástáwiáią. i Wszystko może vczynić oprocz grzechu cokolwiek Bog może. Stądże dopuścił sie ták witáć ná Koncylium Láteráneńskim: * DOMINVs DEVS PAPA NOSTER: PAN BOG NASZ PAPIEZ. Dopuścił náweth y ná bramách rowny z Bogiem tytuł sobie nápisáć ten: * PAVLO III. OPT. MAX. IN TERRIS DEO, PAWLOwi. 3. NAYLEpszemu/ NAYWyższemu ná ZIEmi BOGV: Owa y w Xiegách ták sie miánowáć: * SVPREMum NVMen In TERris: NAYWYższe BOSTWO Ná ZIEmi. Co gdyż ták iest: izaż nie iáwnie bluźni Máiestat Boskiey chwały przykłádem nie tylko Antychrystowy/ ále też y práwie sámy Poháńskim: ktorego żaden inny/ oprocz Cesárzá Domicianá niedopuścił sobie przypisowáć/ á przed tym bedącego Neroná? Z ktorych onego/ własny Biskup Papieski*/ gdy sie ważył ie° Poetá Marcyalis vczćić go tym tytułē: Edictū Domini DEiq; nostri: Wyrok Páná y Bogá nászego: nie wstydził sie tegoż Poety

a Nicolaus Papa distinctio. 96. Canone Satis. e Bellarmi. respons. ad Gerson. in Controuers. veneta. Cōsideratio. 11. i Abbas in Canō. Licet de Electione

Papież sie zowie Bogiem wszech mogacym.

* De Vborū significatio. Cā. cū interim extrauagāte Joā. 22

* In Porta Tolentini in Italia.

* Stapletō in Epist. ante Principia doctrinae.

* Torrētiꝰ Episcopus Antuerpiēs. Commentario in Suetō. de Domiciano Martialis lib. 5. Epigram. 8

ety názwáć ADVlatorē álbo przemierzłý Pochlebcą. A iákoż dáleko wiecey podług náuki Prorokow/ Apostołow wyżżey opisánych w Pirwżym sposobie bluźnierzstwá Antychrystowego/ nie názwieß iuż ty sam Paulinie Gycá twego niewstydliwym Antychrystem/ zowiącego sie Bogiem naywyżżym: ázáś tych iego pochlebcámi niewstydliwymi/ toż iemu przyzna wáiącymi: Vczynić to musiß/ oprocz te°/ żebyś był wyrodkiē Gycá twe° pirwże° ktory táki otý dekret vczynił/ mowiąc: Nunquid cum se ANTICHRISTVS VENIEns DEVm DIXErit, non friuolum valde erit: sed tamen nimis pernicioſum. Si quantitatem ſermonis attendimus, DVÆ ſunt Syllabæ; (DEVS,) ſi verò pondus iniquitatis, vniuerſa pernicies: Jżaż przyżżedży ANTYC Kryst gdy sie názwie BOGIEm/ nie fráżka to bedźie: iednák przećie názbyt rzecia żkodliwa. Bo iesli wielość słowá vpátrniemy/ dwie tylko są Syllábie: á iesli wage niezbożności/ tedy ieſt wżyſtká zgubá. A tu iuż náostátek kłamstwem te słowá być sie pokázuią: * Papież nie zowie sie Bogiem: gdyż y naywyżżym zowie sie.

Gregorius. Magn. li. 6 Epiſtol. 30.

Antychrystowá własność zwáć sie Bogiem.

* Wniek támże.

Papież sobie własności chwały Boskiey przypisuie troiakie.

1. Własność Boska Rz. Papieża: Jż od nikog sądzon być nie może iáko Bog.

II. Przyczyná ieſt tego tá. Jż sie rownym Bogu czyni w tym troiákim Máieſtáćie chwały. Naprzod: Jż iáko Bog/ ták y on od żadnego człowieká/ owa od wżyſtkiego świátá sądzon być nie chce; choćby też y naygorzey czynił/ y wiodł w potępienie niezliczonych ludźi. Potym iż iáko Bog sam; ták też y on żadnemu błędowi w wierze/ álbo w náuce/ iż podlec niemoże; bez wstydu każe o sobie twierdźić. Potrzećie: Jż iáko Bog pokłonem nabożnym: ták też ten/ y to potrzykroć (niż sie cáłuie nogá ie° od Krolow/ Xiążąt—) vczynionym chwalon bywa/ y chce być. O pierwżym zbluźnieniu Máieſtatu chwały własney Bożey przez Papieſka náukę/ ten iego Dekret iáwnym świádec-

twem

twem ieſt. a Si Papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens deprehendit, & ſecum DVCIt innumerabiles populos, gehennæ plagis cum ipſo multis in æternũ vapulaturos: HVius CVLpas hîc redarguere, præſumat mortalium NVLLVS: quod ipſe iudicaturus eſt omnes à nemine iudicandus. e Cum nec poſſe DEVM ab hominibus iudicari manifeſtum ſit: a Gdy Papież o ſwe y o brátérſkie zbáwienie niedbáłym znáyduie ſie/ y z ſoba wiedźie niezliczone tłumy ludźi ná wieczne y rozmáite męki: tedy tego grzechow tu ná tym świecie nie może ſie ważyć NIKT z ludźi ſtrofować/ iż on ſam ma wßyſtich ſądźić/ á od nikogo niema być ſądzon. e Gdyż też iáwna ieſt/ że BOGA ludźie ſądźić niemogą. Co wßyſtko/ iżaż nie ieſt zbluźnieniem Máieſtatu chwały Bogá w Troycy iedynego; o ktorym ſámym tylko iáko o ſtworzycielu/ iż to ma być mowiono/ te ſłowá Duchá ś. świadczą? O człowiecże ty ktoś ieſt ktory odpowiadaß Bogu? Zali rzecz lepiona/ mowi iemu ktory ią vlepił: Przecześ mię ták vczynił? Lepßy miał wſtyd Pohániec Antyochus nád Papieżá/ ktory iáko piße Hiſtorya/ Ad ciuitates ſcripſit, ſi quid contra leges per literas iuſſerit, ne ſibi tanquam ignaro pareant: So miaſt ſwych piſał: ieśliby co przećiw práwu przez liſty roſkázował/ áby iáko niewiádomemu niebyli poſłußni. Lepßy y on tákże Pohániec Tráiánus Ceſarz: ktory niektoremu Hetmánowi ſwemu dáiąc miecz ták mowił: Accipe gladium, quem pro me ſi bene atq; ratione imperauero diſtringes: ſin minùs, eo ad interitum meum vtere: Weźmi miecz/ ktorego zá mną ieśli dobrze y ſłußnie będe roſkázował dobędźieß: ieśli nie ták/ tedy go ná zátrácenie moie vżyway. Czego iż Papież/ ktory ſie do tego Chryſtuſowym Wikáryußem zowie/ y ſługo ſług Bożych álbo Powßechnego Kośćiołá/ niechce vczynić, ſłußnie ſie oſądza być to rzeczą pierwßą Antychryſtem Bluźniącym Máieſtat chwały Bożey tey/ z ktorey ſie ſam właśnie chlubi. Gdyż y ſam Pan

a Bonifacius 8. diſtin. 40. Canon. Si Papa.

e Nicolaus Papa Diſt. 96. Canon. Satis.

☞ Pátrz.

Roman. 9. v. 20. 21.

Antioch 3. teſte Plutarcho.

Xiphilinus in Traiano.

Chrystus ile naywyżßy Páſterz dopuścił ſie ſadźić? á Kościołowi záś ſwemu dał tę moc/ áby Wßelkie duchy rozſądzał/ to ieſt/ Páſterze. Jákoż to wßyſtko vpátruiąc ßczyrze/ nie tylko my teraz prawdźiwi ſtudzy Boży/ ktorych świát złośliwy Cżártowſkimi bezbożnie miánuie; ále też ſtudzy twego Oycá świętego Paulinie ták teráźnieyßy iáko y dawnieyßy też niezbożność dla teyże przyczyny iemu przypiſowáć ſie ważyli/ w te ſłowá piſząc? a Eccleſia á Miniſtris non ſolùm exigere rationem, ſed etiam eos deponere & repudiare poteſt, ſi non ſunt idonei. IMPII autem NOSTRI PONTIFICES ab Eccleſia quidem argui & in ordinem cogi nolunt, quaſi Domini ſint, non Miniſtri. c Multos Antichriſtos ineſſe Romanenſibus— opera oſtendunt. Nam— Homo ille qui dicitur Papa, diuitijs nimium auctus maximo pietatis Chriſtianæ detrimento, omnia ſibi licere, more Tyrannorum peſſimorum putat, rationem actuum nemini (quaſi ſit Deus) reddere vult: id quod ſoli Deo conuenit vſurpat. i Nec ſibi dici æquo animo fert, cur ita agis? Illud Satyricum inculcat:

Sic volo, ſic iubeo, ſit pro ratione voluntas.

1. Joā 4. v. 1
1 Theſ. 5. v. 21
Act. 17. v. 11

a Ferus ordinis Minorum Cōmēt in Capit. 11. Actor. in Princip.

c Caeſar Fridericus 2. et Archiepiſc. Sarisburgē. Colonie. Lincolienque vt habet Auentinus. libro 7.

i Gerochus Gregorij. 7. acer defenſor vt Auentin. libro. 5.

a Kościoł od Miniſtrow álbo Xiężey nietylko dowiádować ſie przyczyny/ ále też ich złożyć y wyrzucić z vrzędu może/ ieśliby nie byli godni. A VIAŻy VIŻE Z Bożni PAPieżowie Kościołom záiſte ánı ſtrofować/ áni do porządku przywieść ſie niedopußczáią/ iákoby Pány byli nie Miniſtrámi álbo ſługámi. c Wiele byt Papieżow Rzymſkich Antychryſtámi/ vczynki vkázuią. Abowiem Cżłowiek on ktorego zowią Papieżem/ názbyt vbogácony/ z wielką ßkodą Religiey Brześciáńſkiey/ iż mu ſie wßyſtko zeydźie/ przykładem nayniezbożnieyßych Tyránnow rozumie/ ſpráwić ſie ſwych ſpraw nikomu (iákoby byt Bogiem) niechce: to co ſámemu Bogu należy/ przyzwłaßcza ſobie. i Ani bez gniewu tego chce ſłuchać/ cżemu ták cżyniß? z onym przyſłowiem Poety (Pogáńſkiego) ná plác wyiekdża:

Ták chce/ ták roſkázuie/ wßyſcy pámietayćie:
Wola moiá ieſt dowod/ tą nie pogardzayćie.

Toć

Toć ták tey pirwszey rzeczy sam Cesarz z Arcybiskupy/ Biskupy y Doktory Kośćiołá twe° Paulinie/ á ieszcze niedźiś/ ále przedkilką set lat będącego/ dowod vczynił z Konkluzyą táką/ iáką prawdá sámá przyniosłá. Lecz posłuchay wtorey rzeczy dowodu. Otoż go masz w tych słowiech Doktorow twych własnych krotko w prawdźie ále dosyć niezbożnie opisány: a Siue Pontifex in definiendo studium adhibeat, modo tamen Controuersiam definiat infallibiter certè definiet: e Concludendo & asserendo nunquam errat. i Eius iudicium iudicium Dei reputatur & sententia eius & consistorium, consistorium Dei: a Bądź Papież w roskázowániu pilnośćiby przyłożył/ bądźby też nieprzyłożył/ byle iednák wzdał Kontrowersyą/ nieomylnie záiste osądźi. e Zámykáiąc y potwirdzáiąc nigdy niebłądźi: i Jego sąd zá sąd własny Boży poczyta się/ y Dekret iego y trybunał/ zá trybunał Boży. Stądże poszły te bezrozumne á práwie bestyálskie słowá zá Artykuł wiáry twey Paulinie iáko powiedasz Kátholickiey o Omnes Catholici in his diebus inter se conueniunt: Primum Pontificem in generali Concilio—: Secundum est, Pontificem vel solum, vel in suo particulari Concilio aliquod in re dubia statuentem siue errare possit siue non (ô vos misera mancipia) esse ab omnibus Fidelibus obedienter audiendum: Wszyscy Kátholicy w tych dwu rzeczách miedzy sobą zgadzáią się: Pirwsza/ iż Papież ná generálnym Concylium: Wtora: iż Papież bądź sam/ bądź ná swym szczegulnym Koncylium gdy co w rzeczy wątpliwey stánowi/ lub zbłądźić może/ lub nie może (o wy opłákáni niewolnicy) od wszystkich wiernych ma być wiernie słuchan. Co wszytko izaż nie iáwnym bluźnierstwem iest? gdyż wszelki człowiek kłamcá/ Izaż nie głosem niewolnikow Antychrystowych iest? gdyż niewolnikom Chrystusowym powiedźiano: Posłuszeństwo wásze niech będźie rozumne. Nowszem ták iáwne; áż też dla tego oboygá

2. Własność Boska sobie Papież przypisał/ iż iáko Bog zgołá nie błądźi.

a Geor. Valentian. Jesuita Analysi fidei lib. 8. capite. 3.

e Stapletō. lib. 8. doctri. Participiorū capit. 14.

i Turrecremat libr. 2. Summe de Ecclesi. c. 26

o Bellarm. de Vbo Dei ca. 2. Secti. Deinde.

Rom. 12. v. 1

przed kilką set lat samże Cesarz y z Duchowieństwem iego práwie Antychrystē go pálcem być okazał/ bluźnierzstw pełnym/ ták mowiąc; Homo ille qui dicitur Papa— id quod soli Deo conuenit vsurpat: se errare, vllaue mendacij religione astringi non posse: credi sibi impudentissimè, simulq́ imperiosè postulat, fraudes, dolos, commenta, fucum taceri. Qui Seruus seruorum est, Dominus Dominorum, perinde ac si Deus foret, esse cupit—. Ingentia loquitur, quasi verò Deus esset—, perditus homo ille (quem ANTICHRistum vocare solent) in cuius fronte contumeliæ nomen scriptum est, Deus sum errare non possum: in templo Dei sedet, longè latèq́ dominatur. Człowiek on ktorego zowią Papieżem/ to co sámemu Bogu należy przyzwłaszcza sobie/ iż błądźić/ áni żadnego błędu w Religiey dopuśćić-sie nie może: wierzyć sobie/ bez wszego wstydu/ przydawszy do tego srogi roskaz/ roskazuie/ á záś zdrády/ oszukánia/ zmyślenia/ fałsz pokrywáć álbo táić. Ktory sługa sług iest/ Pánem Pánow rownie/ iákoby był Bogiem być prágnie—. Haniebne rzeczy mowi/ iákoby właśnie Bogiem był— potępiony człowiek ten (ktorego Antychrystē názywáć zwykli) ná ktorego czele zelżywośći imie nápisáne iest/ Bog iestem błądźić niemoge/ w Kośćiele Bożym śiedźi wzdłuż y wszerz pánuiąc. Lecz y trzeći Máiestat chwały Boskiey/ to iest; pokłon nabożny z pocáłowániē nogi od wszelkiego człowieká/ ktory iedno chce do niego przystąpić/ że sobie Papież przyzwłaszczył/ tá też z iegoż Dekretu iáwna iest: Omnes homines, cuiuscunque sint dignitatis & præeminentiæ, vt primùm in conspectum Papæ venerint, distantibus spatijs TEr debent ante illum genua flectere & eius pedes osculari: Wszyscy ludźie iákieybykolwiekby byli godnośći/ y wyniosłośći/ iák skoro przed obecność Papieżowe przyidą/ ná roznych á pewnych mieyscách TRZYKROć powinni przed nim ná koláná vpáść/ y iego NOGI CALOWAC. Co sobie tylko Bog właśnie zostáwił; ták mowiąc: Zywie ia mowi Bog/ MNIE sie kłániáć bedźie wszelkie koláno.

Vt supra Auentini li. 7.

☞ Papa Antichrist9 dudum vocatus.

Papież sługa sług zmyślonym.

3. Własność Boska w Papieżu. Iż sie iemu ták iáku Bogu pokłō oddawa troiáki.

Extrauag. Can. solitae de maiorit. et obedien.

Esai. 45. v 23
Rom. 14 v. 11
Phil. 2. v. 10

Y ták

A ták w tym bespiecznie sobie postepuie Papież/ iż też z tegoż Máiestatu Boskiey chwały sobie przypisánego dopuszcza sie rownie z Bogiem kłáść/ y przechwalác swemu Bibliotekarzowi w te słowá piszącemu: Audis summum Pontificem— DEVM appellatum, & habitum Pro Deo: ADOrauit (Constantin9) VTi DEVM—: diuinos honores ei quoad eius potuit, contulit: Słyszysz iż Papieżá (Konstantin) Bogiem názwał/ yzá Bogá miał: Sał mu pokłonu chwałe JAKo BOGV—. BOSKą mu cześć/ ile mogł/ wyrządził. Ztądże też ten twoy miły Bog Paulinie/ w táką brzydką y bluźnierzską spráwę wprawił swe niebożętá/ że też iáko pisze Historya: Puluerem, quem equus ipsius albus pedibus calcauit, osculantur, & instar sanctissimarum reliquiarum colligunt, domi reponentes, ad Dæmonia & morbos propulsandos; Proch/ktory koń iego biały nogámi zdeptał/ cáłuią/ y iáko naświetsze reliquie zbieráią domá go chowáiąc/ ná odegnánie Czárrow y Chorob. A niedźiw że to czynią: gdyż ich odpust do tego/ od nie° dány w te słowá/ przywodźi: Si quis excommunicatus osculetur calceos Papæ, statim absolutus præsumitur; Jeśliby ktory wyklety cáłował trzewiki Papieżowe/ nátychmiást ma sie zá rozgrzeszonego. Záczym wstydliwszy y Bogoboynieyszy/ nie mowie Piotrś. ktory niedał vpáść sobie do nog Rotmistrzowi Cesárzá Rzymskiego/ mowiąc: iż tákowego pokłonu iáko człowiek niegodzien był w te słowá: Wstań y ia sam człowiek iestem: lecz sam on Pohániec Tyberyus Cesárz y Káplan naywyższy Rzymski/ ktory/ iáko pisze Historyk iego/ Per genua orare conantem ita suffugebat, vt caderet supinus—. Dominus appellatus à quodam denunciauit, ne se amplius contumeliæ causa nominaret; Przed chcącym mowić álbo prosić ná kolánách/ ták vciekał że też wznák vpadał—. Pánem názwány od niektorego/ skázał/ áby go ták wiecey ná hańbe niezwał.

Augustinus Steuch9 libr. de donatione Cōstāt. Pagin. 141.

Boska cześć nie ludzka Papież odbierá.

Hasēmuler. In Histor. Jesuit.

☞ Pátrz obrzydliwości.

De Priuile. Canō. Cum olim.

Trzewika Papieskiego pocałowánie odpust.

Actorū. 10.

Suetonius. in Tyberio.

Tyberiusz lepszy w pobożności niż Papież przeciw Bogu.

A ták słuſznie z tey wyniosłości brzydkiey á własney Cżártowſkiey pychy/ ktorey Papież záżywa/ iáko sam zeznawa Hiſtoryk iego: Sumpto exemplo ab Ethnicis, hoc eſt, Diocletiano & Caligula, qui edicto ſanxerant, vti oēs ſine generis diſcrimine, proſtrati pedes ſibi exoſcularentur: Wziowſzy ia z przykłádu Pohāńcow/ to ieſt Dioklecyaná y Káliguły: ktorzy wyrokiem poſtánowili byli/ áby wſzyſcy bez rodzáiu rożnice/ vpadſzy ná koláná/ nogi mu cáłowáli: Słuſznie mowię nie ſługa ſług/ ále Pánem nád Pány rownym Bogu/ á zátym Antychryſtem bluźniącym Máieſtat Bogá w Troycy iedynego. Co też iego Doktor musiał przyznáć ta przyczyna przekonány/ w te ſłowá piſząc: a Papa in verbis ſe dicit SERuum SERuorum, ſed de facto permittit ſe ADORARI, quod Angelus in Apocalypſi * refugit. e Voluit item Cornelius Centurio pedes Apoſtoli Petri oſculari, ſed Pater manſuetudinis plenus id fieri non eſt paſſus, dicens: Surge—. O vocem memorabilē atq; ſalutarē: ô ſi noſtri Sacerdotes ita ſe homines eſſe perpenderent, qui ſe poſt hominum memoriam IMPERIOSISSimos DOMINOS præbent, NON communes PATRES, vti fieri deberet—. Iſtud inſtitutum à Romanis (Ethnicis) Pontificibus dixerim. Nam vt Plutarchus teſtatur—. Pedes ijs reliqui oſculabantur: Papież ſłowy názywa ſie SŁVGa SŁVG/ lecz vczynkiem dopuſzcza ſobie chwałe oddawáć pokłonu Boſkiego ktorego ſie Angoł w Obiáwieniu Janá świętego zbroni. e Chćiał też Kornelius Kormiſtrz nogi Piotrá Apoſtołá cáłowáć: lecz oćiec cichości pełen/ tego niedopuścił czynić/ mowiąc: Wſtań bom y ia człowiek ieſt. O GŁOSZE godny pámięci/ głoſie zbáwienny: O gdyby náſzy Xáptani (naywyżſzy) chćieli ták pomnieć iż ſą ludźmi/ ktorzy ſie nád pámięć ludzką ZÁNAYBARDZieyſze PANy ſtáwia/ á nie zá poſpolite Oyce/ iákoby miáło być—. To wźięli z poſtánowienia Rzymſkich Pohāńſtich Biſkupow. Abowiem iáko Plutarchus świadczy—: nogi im inni cáłowáli. Czego iáko y Pohāńcow/

Polydorus lib. 4. de Inuent. rerum. Capite. 13. Cáłowánie nog Papieżá z Pohāńſtwá ieſt.

a Joannes Fabri Praefat. Inſtitu. * Apoc. 19. e Polidorus vt ſupra.

Papież ſłowy ſługa ſług/ á ſámą rzecżą Bogiē ſie czyni.

Piotr ś. nie dopuścił ſobie nog cáłowáć.

Cáłowánie nog Papieżowych z Pohāńſtwá od

izaż

izaż nie właśnie sam Czárt postánowił Paulinie? Toć one słowá okázuią iego: Jeśli vpadszy przedemną dasz mi chwałe/ to wszystko co widźisz damći. Dla tegoż y Sybillá prawdźiwie o Antychryśćie słudze iego prorokowáłá: Iż SCELERATO PEDE MVNERA DABIT: Niezbożną nogą dáry będźie dawał. Czego tákże/ izaż nieczyni twoy Oćiec ś. Paulinie? Pospolita wiádomość ták v wielkich/ iáko y v máłych tá tego iest pospolitym świádkiem: ábowiem ktoremuż Cesárzowi/ Krolowi Koronę/ Xiążęćiu Czapkę/ owa/ ktoremu Kárdynałowi Bieret/ Arcybiskupowi/ Biskupowi Infułę—. —. náwet namnieyszemu w swym Kośćiele vrzędnikowi/ vrząd bez pocáłowánia niezbożney swey nogi (choć sámym zezwolenim) do tąd dał/ y chce dáć? Rownie tedy w tym onegoż násláduiąc swego Mistrzá/ toż po Pánu nászym Jezusie wyćiągáiącego/ rownymi słowy: Jeśli vpádniesz przedemną—. Koniecznie też iego posłáńcem własnym bez wszego Bluźnierzstwá zostáie. A teraz iuż dosyć o dowodźie ogulnego zbluźnienia Máiestatu Bogá w Troycy iedynego. Do dowodu szczegulnie zbluźnionych osob Boskich/ to iest; Syná Bożego y Duchá świętego/ przez tegoż Oycá świętego Rzymskiego.

Diabłá iest Mat. 4. v. 9

Antychrystowá iesth rzecz własna przez nogi pocáłowánie dawáć vrzędy. To Papież czyni. Ergo.

Diabeł kazał sobie nogi cáłowáć. Matth. 4.

SZCZEGVLNIE záś iż zbluźnił Máiestát Xiążęćiá nád Xiążętámi Chrystusá Páná nászego/ á Syná iednorodzonego Bożego y Duchá świętego/ to się tákże porządnie swymi rácyámi z Pismá świętego wyiętymi/ ták wywodźi. Naprzod/ Máiestat Páná Chrystusow iż zbluźnił twoy Oćiec święty Paulinie tu te są iego przyczyny.

2. Sposob zbluźnionego Máiestatu BOżego w Pánu Chrystusie od Papieża.

I. Przyczyna. Iż sobie też wszystkę moc właśnie wewszem nieográniczoną álbo nieskończoną ták niebem iáko y nád źiemią y nawet nád Piekłem być dáną twier-

1 Przyczyná Páná Chrystusá zbluźnionego.

twierdźi/iáką sam P. Chryst9 wźiął od Oycá ná vrząd
Matth. 28. Pośrzedniczy w onych słowiech: Dáná mi iest moc wszytká ná niebie y ná źiemi. Czego są te słowá ceremonią do tego pewną potwierdzone dowodem. PAPA in nocte
Libr. 1. Ceremoniarũ. Pontificali. Capite. 7. Natiuitatis Domini benedicit ensem, quem postea donat alicui Principi in signum INFINITÆ potentiæ illi oblatæ, iuxta illud; Data est mihi omnis potestas in cœlo
Papież wszechmocny iáko Chrystus. & in terra: Papież w nocy Národzenia Páńskiego poświaca Miecz/ ktory po tym dáruie ktoremu Xiążęciu náznák NIEskończoney mocy onemu dáney/ podług onych słow; Dáná mi iest moc wszelka ná niebie y ná źiemi. Dla tegoż też namniey się nie obraża/ y owszem w tym się kocha; gdy toż/ co Páweł święty o Páná Jezusowym imieniu álbo władzy
Phi. 2 v 9. 10 mowi do Philipensow/ właśnie od swych pochlebcow być mowiono słyszy/ w te słowá: Ipsi AEREI,
Justus Lipsius. TERRENI, INFERI Spiritus siue genij, verentur ac trepidant cælestem illam (PAPÆ) in terris potestatem, vel inuitè vel reluctantes agnoscunt. Sámi niebiescy/
☞ Bluźnierzstwo. źiemscy/ piekielni Duchowie álbo/ Angeli/ boią się y drżą przed mocą oną Niebieską/ ná źiemi będącą (to iest Papieżem) snadź też z przemuszenia y z niewoli vznawáią. Otoż masz Paulinie z Oycá twego Jezusá wszechmogącego. Lecz słuchay drugiey przyczyny.

2. Przyczyná II. Przyczyna tá iest. Iż bez wszelkiego náwet przyrodzonego wstydu z mátki swey/ przed tym własney/ á oblubienice iedyney Chrystusowey/ to iest z Kośćiołá powszechnego/ czyni sobie oblubienicę/ oblubieńcem się iey miánuiąc w tych słowiech: *NOs iustitiam nostram & Ecclesiæ SPONSæ NOstræ nolumus
*Bonifacius 8. de immunitate. Can. Quoniam. negligere: My spráwiedliwośći nászey y Kośćiołá MAłżonki nászey niechcemy zániedbáć. Owa ktoby go tákim niezwał; Heretykiem sądźi. Co izaż niewłasnym iest Máiestatu P. Chrystusowego zgwałcenim/ ktory sam tylko ták

od Pro-

od Prorokow * iáko od Apostołow * tym czczon bywa/ iáko ten ktory ią sobie poślubił przez wiárę/ y swych dárow vczestnikiem vczynił omywszy ią od woßelkiego grzechu: Záiste sam on Nero bezbożny niezbożnik to iednák sámo przyznáć musiał: gdy dla tego Mátkę swą własną/ iż chciáłá zelżyć Máiestat iego Synowski y Cesárzski/chcąc mu żoną zostáć/ręką swą własną zábił. A Papież Mátkę swą własną/ y oblubienicę P. Chrystusową sobie przyniewaláiąc zá Małżonkę/ niebędzieß gwałtownikiem Máiestatu Páná Chrystusowego iedynego iego oblubieńcá: Zgryź to w przod Paulinie; á dopiero vznaß/ iáko słußnie twoy Doktor * widząc toż niechćiał sie dáć ná to przywieść áby Małżonkiem miał názwáć Kościołá Chrystusowego swego Papieżá/ lecz tylko dozorcą oblubienicę Chrystusowey álbo Ochmistrzem; vznaßy to/ iák słußnie tą wtorą przyczyną zbluźnienie Máiestatu Chrystusowego/ iáko Porubnikowi łożá Niebieskiego y Máćierzyńskiego/ przypisnie sie Oycu twemu: vznaßy to náostátek/ iż z tey przyczyny twoy Oćiec ś. iest Synem zátrácenia*/ iáko ten ktory nie ma Kościołá Powßechnego sobie zá Mátkę/ máiąc ią zá oblubienicę: gdyż ° Non habebit Deum Patrem qui non habebit Ecclesiam matrem: Nie będzie miał Bogá Oycem/ ktory nie ma Kościołá mátki/ iáko prawdziwie á z Pismem ś. zgodnie Augustin ś. powiedział. A ták słußnie sam on stáry Biskup Rzymski powiedział/ Iż * Nomen vniuersalis Episcopi (vel generalis Patris) est nomen blasphemiæ, * est nomen superbum, quod primus Apostata inuenit, * qui dixit: Ascendam super altitudines nubium, similis ero altissimo: Imie Powßechnego Biskupá álbo generálnego Oycá/ iest imie bluźnierzstwá/ iest názwisko hárde/ ktore pirwßy Apostátá (Czárt) wynálazł/

*Ps. 18. v. 56 Cántic. 4. v. 8 9. 10. 5. v. 1. Oseae. 2. v. 2 16. 19. 20.
*Mat. 9. v. 15 Joán. 3. v. 29. Ap. 19. v. 7. 8 Ephesios. 5 v. 23. 24. 26. 27.

*Smiglecki Jezuitá w Dysputácyey Wileńskiey Roku 1599. Toż Pererius Jezuitá cómēt. in Genes. 29. disput. vltima.
*2. Thess. 2. Czemu Papież Synem zátrácenia.
o Augustin lib. 4. ca. 10. de Symbolo Joel. 2. v. 32
*Gregorius Mag. lib. 4 Epistol. 32. *l. 6. epi. 24 *li. 4 Ep. 38

ktory też rzekł/ Wstąpie ná wysokość obłokow/ á będę rowny nay-
wyższemu. Słusznie tenże tákowego káżdego w tym po-
dobnego temuż Lucyperowi powiedźiał być ták mo-
wiąc: * Quis in hoc tam peruerso vocabulo (generalis
seu vniuersalis Pater vel Episcopus, sponsus Ecclesiæ)
nisi ille ad imitandum proponitur, qui despectis An-
gelorum legionibus secum socialiter constitutis ad cul-
men conatus est singularitatis erumpere: vt & NVLLis
SVBesse Et SOLVs OMNibus PRÆesse videretur?
Ktoż w tym ták przewrotnym nazwisku (generálny álbo Powsze-
chny oćiec álbo Biskup/ álbo oblubieniec Kośćiołá) tylko on bywa
násládowány/ ktory wzgárdźiwszy Angelskimi ćmámi z sobą w
towárzystwie złączonymi/ ná wyniosłość vśiłował szczegulność
wemknąć się: áby nikomu nie był poddánym á sam nád wszystki-
mi przodkowáć widźian był. Czym ponieważ Papież tákże
chce być widźian/ stąd iuż iáwnie iest tey przyczyny
Konkluzya.

* libro. 4. Epistol. 38.

Luciper voluit esse Papa.

Papież Lucyperowym przykłádem idźie.

III. Przyczyna zbluźnionego Máiestatu chwały
P. Chrystusowey tá iest: Iż się własnym á skutecz-
nym Zbáwićielem/ ták iáko sam Pan Chrystus iest
zwáć dopuśći y sam się czyni. Zwáć się dopuszcza.
Abowiem dotąd te słowá do niego ná Koncylium
czynione niemierzą go od iego własnego Biskupá ták
iáwnie wyrzeczone: * Ecce venit LEO DE TRIBV
IVDA. Te Leo SALVATOREM expectauimus.
Oto przyszedł Lew z pokolenia Judá Ciebie Lwie Zbáwićielá
czekálismy. Y owszem ták ich niewstydliwie y podźiś-
dźień dopuszcza rozgłaszáć swym vlubionym/ że też
y twoy dźiśieyszy Páweł piąty nie zgánił ich w swym
nayprzednieyszym Kárdynale ták bezbożnie piszącym:
* Pauci eius (scilicet Papæ) sublimitatem & splendorem
capiunt & assequuntur. POTest enim facere illud TO-
tum, quod ad deducendas in Paradysum animas neces-
sarium est—. Máło ludźi iego (to iest Oycá Papieżá) wysokośći
y iásno-

3. Przyczyná

Papież się Jezusē álbo Zbáwićielē zwáć y czynić dopuszcza

* Simon Begnius Episcopus Modrusiae in Concilio Lateraneñ. ad Leonē 10

* Bellarm̄. considerat 11 contra Gersonē in veneta controuersia.

y iásnośći poymuie y dochodźi. Może ábowiem vczynić ono wszytko cokolwiek do wprowádzenia w Ray duszom potrzebnego iest. Co iáko bezbożnym y bezrozumnym zbluźnieniem chwały P. Chrystusowey iest; izaż sam niemniey niewstydliwy Paulinie z swym wstydem nierozumiesz? Lecz pátrz iáko sam tymże Zbáwićielem iáko y Chrystus czyni się. Miedzy tyśiącem rácyy bierz tych kilká. 1. Ratia. Iż własne á skuteczne iáko dárowánie odpuszczenia grzechow/ ták też ich/ z dáry Duchá ś. przyzwłaszczenie/ nietylko sobie sámemu; lecz też y swemu káżdemu (iáko go zowie) Kápłanowi ták iáko sam Chrystus y Bog Oćiec ie° czyni/ przyzwlaszcza. Jegoć Kárdynałá są te słowá: a Data ei potestas illimitata—, dispensandi, remittendi prout opus fuerit. e Absolutio Sacerdotis est causa efficiens remissionis peccatorũ. i Gratiam Dei iustificantem efficit. a Dáná iest iemu moc nieográniczona rozrządzánia/ odpuszczánia/ iákby iedno potrzebá było. e Rozgrzeszenie Kápłáńskie iest PRzyczyná skuteczna odpuszczánia grzechow. i Láske Boża vspráwiedliwiáiąca SPráwuie. Co iák podług Pism * świetych y Konsensu Oycow świetych/ iáwnym iest Chrystusowego Máiestatu y Oycá iego zgwałcenim/ sam iego Mistrz nacelnieyszy przedkilką set lat będący w te słowá osądźił pisząc: * Si DEVS habet CLAVEM AVTORITATIS, quatenus ABSOLVtè remittit: CHRISTus mediator CLAVEM EXCELLentiæ, quatenus satisfecit pro mundi peccatis: Singuli Apostoli, Episcopi Pastores CLAVEm MINISTerij, quatenus beneficium mortis Christi prædicant: quam quæso prærogatiuam, hîc habebit Petrus præ cæteris Apostolis, quam & ipsius VICARIVs præ cæteris Pastoribus: nisi quatenus diligentius Ministerium exerceant? Sin verò aliquid amplius sibi arrogant, nonne hoc est DEI auctoritatem & veritatem Christi INVadere? Jeśli Bog ma Klucz ważności ile

Papież się sáma rzecza własnym zbáwićielem czyni. 1. Rácya.

a Bellarmi. proposit. 4. Controuersiae venetae. e Idẽ de R. Pontifice lib. 1. cap. 6. i Ibid. ca. 16 * Esai. 43. v. 11. 25. Mar. 2. v. 7 Ambros in 1. Corint. 12. Pátrz w Gońcu f. 329 * Durand9 Distinc. 18. quaestion. 1. artic. 5. 8. et Distinct. 19. quaestion. 2. articulo. 5. libro. 4.

Troiáki Klucz roz-

grzeßenia roznego.

śći ile zgołá odpußcza: Chrystus pośrzednik Klucz przewyżßánia ile dośić vczynił zá grzechy świátá: káżdy z Apostołow/ Biskupow/ Pásterzow Klucz vsługowánia/ ile dobrodzieystwo śmierći Chrystusowey opowiedáia: iákiż pytam przodek tu mieć bedźie Piotr przed drugimi Apostołámi/ y iego Wikaryuß (Papież) nád inne Pásterze: iedno ile pilniey vrząd Káznodźieyski odpráwowáć beda: A ieśli co innego wiecey sobie HARdźie przypisuia: izaż to nie iest Boskiey ważnośći y prawdy Chrystusowey ZGwałćić? To pierwßa przyczyná dosyć iásna y prawdźiwa.

Papież gwałtownik á náieźnik Mocy rozgrzeßenia Boskiego.

2 Rácya.

II. Ratia tá iest. Iż iáko sam Pan Chrystus swey naświetßey śmierći moc stárćia Czártá/ y zgłádzenia grzechow; owa wßego od nas złego dußnego y ćielesnego odegnánia przyzwłaßczył: Ták też Papież swym Agnuskom/ Popielcowi/ owá pokármom y nápoiom odśiebie y swych świeconych poświeconym/ toż wßystko przypisuie. Iegoć te są słowá o mocy Agnuskowey dobrym świádectwem.

Papież Agnuskowi swemu iáko Chrystꝰ mece swey przyzwłaßcza moc.

Sacrarum Ceremoniarum Ecclesiae Roman. li. 1. titulo 7. cap. de consecra. Agnꝰ Dei.

Balsamus & cera munda cum Chrismatis vnda
Conficiunt AGNum, quod munus do tibi magnum:
Fonte velut natum per mystica sanctificatum.
Fulgura desursum depellit omne malignum.
PECCatum frangit, vt CHRISti SANguis, & angit.
Prægnans seruatur simul & partus liberatur.
Dona refert dignis, virtutes destruit ignis.
Portatus mundè de fluctibus eripit vndæ.

Agnuskowá moc táka iáko śmierći Páná Chrystusowey.

Wosk iárzecy z Bálsámem/ y z woda Krzyżmowa
Spráwiły tento Agnus cna świątość woskowa:
Ktory zá vpominek y dar świątobliwy
Posyłam ći Cesárzu ná wieki ßczęśliwy:
Bo iest dźiwnie iák z wody nowo národzony/
Przez wielkie táiemnice od nas poświecony.
Gromy stráßne odgánia/ y wßystkie złe rzeczy:
Káżdy grzech iák naydrożßa Chrystowá Krew leczy
Záchowuie brzemienna niewiáste w połogu/
Y płod iey ieśli dusa Woskowemu Bogu.
Godnym dáry przynośi/ moc ogniowa psuie/
Kto go chedogo nośi ná wodách rátuie.

Toż/

Toż/ á máło co mniey álbo nic Popielcowi swemu przypisuie/ co się z tey ie° modlitwy zá nim pokázuie. Omnipotens sempiterne Deus— mittere digneris Sanctum Angelum tuum de Cœlis, qui— sanctificet hos Cineres vt sint remedium salubre omnibus nomen tuum implorantibus—: & præsta—: vt quicunque eos super se asperserint, PRo REDemptione peccatorum suorum corporis sanitatem & animæ tutelam percipiant. Wszechmocny wieczny Boże— rácz zesłáć świętego Angołá twego z niebá/ ktoryby poświęćił te Popioły/ áby były lekárzstwem zbáwiennym wszystkim imienia twego wzywáiącym: y spraw/ áby ktorzybykolwiek nimi się posypáli/ Zá OSKupienie GRzechow SWYch/ żeby ćiáłá zdrowie/ y dusze obronę otrzymáli. Toż náwet pokármom y napoiom ćielesnym w tych słowiech przypisuie. Benedic Domine creaturam istam (scilicet quodcunq; comestibile) vt sit remediū salutare generi humano: & præsta—: vt quicunque ex ea sumserint, corporis sanitatem & animæ tutelam accipiant. Błogosław Pánie stworzenie to (to iest Kiełbásy/ Kiszki/ chrzan/ y cokolwiek tákowego) áby było lekárzstwem zbáwiennym narodowi ludzkiemu: y spraw/ áby ktokolwiek vżywałby z niego/ ćiáłá zdrowie y dusze obronę otrzymáł. Toż święconym wodom/ świecom/ medallom/ paćiorkom: náwet toż co y agnuskowi: owá co męce Páná Chrystusowey álbo Krztu iego ś. obleczeniu álbo noszeniu kápice bezbożnie przypisuie. Oczym iż dostátecznie pokazáłoć się w Gońcu/ tám ćię odsyłam Paulinie (gdyż też groźisz się nań) á zali nam z tego oczyśćisz Oycá twego ś. co niż záczniesz/ álbo też spełnisz/ ia iuż teraz z tąd zámykam być go onym bluźnierzcam/ przez ktore°/ podług Proroctwá Dánielá ś. ofiárá vstáwiczna zniesioná być miáłá. Abowiem ieśliż Páweł ś. w tym winował one/ ktorzy w Philippiech ofiárom y Ceremoniom zakonnym/ od sámegoż Bogá postánowionym/ toż

Pius 5. in Missali Roman. feria 4 Ciner.

Popielec iest okupē grzechow.

Idē Pius 5. ibid. in fine Missalis.

Kiełbásy są dusznym lekárzstwem.

Pátrz w Gońcu folio. 182. 183. 185. 313—

przypisowáli; co własnie sámey ofierze krwáwey álbo mece Páná Chrystusowey przypisuią Pisma świete y ták winował/ że też ie Psámi/ odßczepieńcámi/ nieprzyiacielámi Krzyża álbo męki Chrystusowey názwał: á iákoż dáleko wiecey O ćiec twoy świety te° wßystkiego niegodzien/ gdy ießcze toż wßytko nie od Bogá ále od siebie sámego wymyslonym/ do tego nikczemnym/ á iáko Apostoł ś. sámym vzywániim ginącym elementom bezbożnie z śmiáłością hániebną przypisuie? Chybá by iego te zabobonne á Pogáńskie rácżey Kreatury wiekßą wagę swą á niż one ofiáry od sámego Bogá postánowione miały. Co iż nigdy być nie może/ nigdy też z tego srogiego bluźnierzstwá przeciw Chrystusowi niewymowiß go: oprocz sámey pokuty ś. ktorąći niech z nim P. Bog da. A ia w tym do trzećiey rácyey.

Philip. 3. v. 2. 18.

Coloſ. 2. v. 22

III. Ratia tá iest: Jż iáko P. Chrystus wßelkich grzechow wßystkie á wßystkie wolnymi czyni przez sámę żywą wiárę/ ktora iest weń położoná * to iest/ w dośćuczynieniu iego naswietßym/ á miłosierdźiu Bogá Oycá iego/ ták iáko ć ie w Gońcu z Oyców śś. konsensu pokazáło/ á da P. Bog w krotce w sámym pośle álbo Kátholiku Reformowánym z Pism śś. y rácyy ich pokażeć ſię. Ták też Papież káżdego swego wiernego gotow iest wolnym zewßelkiego grzechu vczynić: przez dośćuczynienie náwet sámo pieniężne. Jegoć te śą práwá ná to dáne/ iáko dobrze wie Paulin9/ przetoż też ich niech ſłucha/ choć ſie sámemu Cżártu godza:

Rozgrzeßenie P. Chrysthusowe przez wiárę. * Joann. 3. v. 16. Rom. 3 v. 22. áż do końcá. Gal. 2 v. 16. Philip. 3. v. 8. 9.

Taxa Cameraе seu Cancellariae Apostolicae edita Lutetiae Anno 1520.

Patricidium, Matricidium, Fratricidium, Sororicidium, taxatur Turonicis 4. ducato. 1. similiter vxoricidium: sed si occisior petierit licentiam contrahendi cum alia, turon. 8. duc. 2. Et qui maritum in eo facto iuuit, taxa turon. 2. Pro viro & vxore simul taxa turon. 6. duc. 2.

Abſo-

Absolutio ab actu cum Monialibus intra & extra clausstrum, aut cum consanguineis, & alijs quibuscuis ab vno quoque turon. 36. ducat. 3. Pro actu contra naturam vel cum brutis turon. 90. ducat. 12. Absolutio ab adulterio pro laico turonic. 4. In primo gradu affinitatis dispensatur taxa turonic. 30. ducat. 7. In secundo consanguinitatis vel affinitatis gradu, dispensatur tantum per signariam Papæ, aut sede vacante per summum pœnitentiarium & taxa est turon. 50. ducat. 12. Licentia vt concioni eius interessentes certas dies indulgentiarum consequantur turon. 40. duc. 10. —. —.

Cum Priuilegio Parlamenti Parisienſ. ex die Junij 6. eodem Anno.

Ktoryby Oycá/ Mátke/ Brátá/ Siostre zábił/ ßácuie ſie rozgrzeßenie iego ná złotych Turon. 4. dukat. 1. Tákże ktoby zábił żone: ále ieśliby Mężoboycá prosił wolności ożenić ſie z drugą/ ná złot. turon 8. dukat. 2. rozgrzeßenie iego ßácuie ſie. Y kto mężowi w tym vczynku pomagał/ßácuie ſie rozgrzeßenie iego ná zło. turo. 6. dukat. 2. Rozgrzeßenie od spráwy z Mnißkámi ták w Klaßtorze iáko zá Klaßtorem/ álbo z krewnymi y z inßymi wßyſtkimi/ od káżdego zoſobná złot. turon. 36. duk. 3. Zá Sodomiey rozgrzeßenie złotych turon. 90. duk. 12. Rozgrzeßenie cudzołoſtwá Láikowi złotych Turon. 4. Pozwolenie małżeńſtwá w pierwßym ſtopniu powinowáctwá pozwala ſie zá ßácunkiem złot. turo. 30. dukat. 7. W wtorym ſtopniu krewności y powinowáctwá/ pozwala ſie rozgrzeßenie tylko przez ſignoriam álbo ráde Papieſką álbo gdy wákuie Papieſtwo/ tedy przez naywyżßego Pœnitentiarza dáie ſie/ ále zá ßácunkiem złotych. turon. 50. dukát. 12. Wolność áby ći ktorzy Kazánia ſłucháią ztad odpuſty odnieśli ná pewne dni dáie ſie zá złotych Turo. 40. duk. 10.

Rozgrzeßenie Papieſkie przez pieniądze/ ktoreg grzechu iák drogie.

Z Mnißką zá co?

Swiádkiem náoſtátek ieſt głos w dekrećiech iego nápiſány ták z dawna:

Si burſæ parcas, fuge Papas & Patriarchas,
Si dederis marcas, & eis impleueris arcas,
Culpâ ſolueris quaquæ ligatus eris. (trem.
Intus quis? Tu quis? Ego ſum. Quid quæris? vt infers aliquid? Non. Eſto foris. Fero. Quid? Satis. In-
Jeśli großá ßánuieß ſtrzeż ſie Oycow świetych. (tra.
Álbo też Pátryárchow y ludźi wßech wźietych.

Joannes Monachus Vide Libr. 6 Secretaliũ lib. 1. titulo 6 Canone Fũdamenta.

Jedno

Jedno grzywne w Miech wetkay/ á dołoż im skrzynie/
Byś naywiekszym łotrem był nie zostánieß w winie.
Kto kołáce? Ja. Maß co? Mam. Wnidźże iuż śmiele:
Niemaßli nic/ zá drzwiámi zostań/ nie mow wiele.

Ná ktorą Oycá swego świętego y podźiśdźień nie vstáłą niezbożną złość niedźiw iż on Biskup */ ktorego sam Kárdynał dźiśieyßy liczy * in Auctoribus Romanæ Ecclesiæ ták żáłosny okrzyk vczynić muśiał. Habeat iam Roma pudorem, & tam nullius frontis criminum omne genus Catalogum prostituere desinat. Niech wżdy iuż ma Rzym wstyd/ y ták zgołá żadnego wstydu regestru wßelákich złośći rodzáiu niemáiącego/ niech przestánie wydawáć ná okup nierządny. Czego iż do tąd nie vczynił/ przetoż też iáwnym zprzećiwnikiem odkupienia dáremnego Páná Chrysthusowego/ bluźniercą krwie iego/ álbo zgołá záprzáńcem odkupićielá swego podług Piotrá ś. Proroctwá zostáie. A teć są rácye trzećiey przyczyny zbluźnione[v] Máiestatu chwały Páná Chrystusowey od Papieżá: inne opußczáiąc tym czásem/ do czwartey przyczyny á dowodu czwartego tegoż zbluźnienia Máiestatu chwały Xiążęćiá Xiążąt Jezusá Chrystusá przez tegoż Papieżá.

IV. Przyczyna práwie Antychrystowego zbluźnienia Máiestatu chwały Páná Chrystusowey od Papieżá tá iest: Iż swym Doktorom nietylko dysputowáć o tym; ále też to o sobie w Xięgách ich dopuśćił bez wßelkiey obrázy zámknąć * Papam esse Christo longè clementiorem, cuius operâ nusquâm legatur in Scripturis aliquem pænis purgatorij solutum esse, quibus infinitos in dies absoluat Pontificis misericordia. Iż sam Papież nád Chrystusá dáleko miłośiernieyßy iest/ ktorego spráwa nigdźiey sie nie czyta w Piśmiech/ áby kto z mąk czyśćcowych miał być wybáwion/ z ktorych niezliczona rzecz ná káżdy dźień wolnymi czyni Papieskie miłośierdźie. Ztądże niedźiw iż

ludźie

* Claudius Espēsaeꝰ in Epistol. ad Tit. capit. 1.
* Bellarm. Tomo 1. indice. 1. Theologor. et Scriptor. in eo volum. citator.

2. Petr. 2. v. 1. 2.

4. Przyczyná zbluźnienia Máiestatu Chrystusoweg̃ od Papieżá.
* Erasmus in Epist. ad Timot. ca. 1.

Papież miłośiernieyßy niż Chrystus

ludźie opuściwßy Chrystusá do siebie ták wßystkich wołáiącego; Podźćie wßyscy do mnie prácuiący y obćiążeni/ á ia was ochłodzę/ do niego się więcey gárną/ więcey iemu vfáiąc. Czego iáwny przykład w niektorym ie° Kárdinale/ ktory zdycháiąc śmiał ták mowić: Si Christus in vna sederet Cathedra & Papa in altera, & hic aliquid ipsi mandaret, ille verò diuersum, se Papæ potius quàm Christo morem gesturum: Gdyby Chrystus śiedźiał ná iedney Stolicy á Papież ná drugiey: á ten roskázowałby mu co tákowego/ czegoby on zás bronił iemu/ tedyby ráczey Papieżowi niż Chrystusowi wolał być posłußnym. Od ktorego bluźnierzstwá niedáleko twego Paulinie brácstwá tá też Regułá pádłá/ ná ktorą znim przysiągłeś: i Soli Domino atq; Romano Pontifici seruire ac obedire non aliter ac Christo ipsi. i Sámemu Pánu á Rzymskiemu Biskupowi ma być służono/ y posłußeństwo oddawáne nie ináczey iedno iáko sámemu Chrystusowi. Abowiem też bezecną nagrodę z niey otrzymał/ że też w naygorßych spráwách swych drudzy zwykli mowić/ ták iáko pisze Historya: Si mihi coram Papa causa agenda esset, mallem à meis partibus Iesuitas quàm Christum habere. Illi enim plus quàm Christus autoritatis & gratiæ, in illius oculis & mente obtinent. Gdybym przed Papieżem spráwę miał mieć/ wolałbym zá swą stronę Jezuity/ niż Chrystusá mieć. Oni ábowiem więcey/ niż Chrystus ważności y łáski w iego ocżách y vmyśle máią. Záczym z táką Regułą iáko y z pierwßą/ ießczeż Papież ich potwierdźićiel nie będźie iáwnie winien zbluźnienia Máiestatu chwały Páná Chrystusowey: Chybáby tymże iednorodzonym Synem Bożym/ ná ktorymby Bog Ociec miał przestáć/ álbo więc więkßym twoy Ociec był Paulinie/ toż dopiero możeß to rzec/ że niewinien. Co iż pomyślić prozno: tedyć y o tym.

Matth. 11. v. 28.

Vide Apologiam Herodoti. ☞ Bluźnierzstwo.

i Formul. voti 4. Jesuitar. quã cõfirmarunt Paulus 3. et Julius 3. vt habet Hasemuler f. 170. i ☞ Bluźnierzstwo.

Idem folio 207.

Jezuitowie więcey wáżą v Papieżá niż Chrystus.

Luc. 9. v. 35.

V. Przyczyna zbluźnionego Máiestatu chwały Páná Chrystusowey tá iest. Iż sobie rowny Máiestat z Pánem Chrystusem nád wszystkimi zbudował: owa ná iednym y tymże Máiestaćie sądu z nim się posádźił táki dekret wydawszy. a Subesse Romano Pontifici omnem humanam creaturam declaramus, dicimus & definimus esse de necessitate salutis: Iż ma być poddáne Rzymskiemu Biskupowi wszystko ludzkie stworzenie skázuiemy/ opowiedamy/ y opisuiemy być to z potrzeby zbáwienney. Dla tegoż też te słowá o sobie pisáć dopuszczał: e Papa est Rex Regum & Dominus Dominantium. i Papa, id est, admirabilis— quia vices Dei in terris gerit: inde— Papa stupor mundi. o Papa & Christus faciunt vnum consistorium u Est causa causarum, vnde non est de eius potestate inquirendum, quum primæ causæ nulla sit causa. e Papież iest Krolem nád Krolmi y Pánem nád Pánuiacymi i Papież iest dźiwny/ ábowiem miásto Bogá ná źiemi iest. Stądże rzeczono/ Papież dźiw świátá. o Papież y Chrystus czynią ieden sąd. u Iest przyczyna przyczyn/ dla tegoż nie godźi się o iego mocy bádáć/ gdyż pirwszey przyczyny nie iest żadna przyczyna. Iáwne tedy lice wdárćia ná też y iedneż stolicę Páná Chrystusowę masz Paulinie od twego Oycá. Czegoż więcey potrzebá nád to? Nieśliż to nie iest zgwałcenie Máiestatu Chrystusowego/ coż dla Bogá będźie? Waż się tego Paulinie/ co błazeństwem iest przećiw temu/ że tobie wszystko stworzenie Papieżá twego; rzekę mnieyszą: wszystko stworzenie Loioli twego/ ták iáko onym z potrzeby zbáwienney ma być poddáne: Izaż się z nimi ná iedney stolicy nie posádźisz? A tym sámym/ izaż bluźnierzcą á gwałtownikiem Máiestatu álbo chwały ich niebędźiesz? Pewna to: dáleko tedy więcey ono co twoy Papież czyni pewnieyszą pewność ma. Gdyż sámemu Chrysthusowi te słowá rzeczono:

Tego

5. Przyczyná zbluźnioneg Máiestatu P. Chrystus. a August. de Anchora in sūma aurea. e Bonifac. 8. Canō. vnam Sanctā Ecclesiā in extrauagante. i Glossa in Proemio clementinarū. o Abbas de Electione Canone. Licet. u Baldus. Papież iedno z Chrystusem.

a Tego wszyscy słuchayćie. e Tego ktobykolwiek słuchać nie chćiał/ wszelki wygładzon będzie z ludźi. Temuż y te przypisano sámemu/ iż ná iego ſtáćie te słowá ſą nápiſáne: i Pan nád Pány/ Krol nad Krolmi: o Ktorego imie ieſt dźiwny/ rádny/ Bog/ mocny/ Oćiec przyſzłego wieku/ oćiec pokoiu: iedyny Sędźia żywych y vmárłych/ ktory może zátrácić y zbáwić. Przetoż też ná to wſzyſtko pomnioc Oycowie śś. ták zámknęli: Expectemus vniuerſi iudicium Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui VNVs & SOLus habet poteſtatē— de actu noſtro iudicandi: Czekaymy wſzyſcy ſądu Páná náſzego Jezuſá Chryſtuſá/ ktory ſam y ieden ma moc o ſprawie náſzey ſadzenia. Czego iż niechce cżekáć Papież/ lecż tu ſam y iedenże iákby był ſam Chryſtuſem práwym ná to zá ſiadł rownież z Chryſtuſem wſzyſtkie á wſzyſtkie/ y ſądowi ſwemu podbyáiąc/ záiſte wyrodkiem z Oycow świętych á właſnym Antychryſtem przećiw Xiążęćiu Xiążąt iáko Prorokował Dániel świety przykładem Lucyperowym rowno z nim ſobie ſtolice ſtánowiącym zoſtáie.

a Mat 17 v§ e Deutono. 18. v. 18. 19. Actorum. 3. v. 22. 23. i Apocalyp. 19. v. 16. o Eſai. 9. v. 6

Cypriang in Sententijs Cōcilij Carthaginēſ.

VI. Przyczyna tá ieſt zbluźnionego Máieſtatu P. Chryſtuſowego od Papieżá. Jż nietylko ſiebie ſámego z ſwą Xiężą Mediatorem álbo Posrzednikiem poiednánia y vbłagánia álbo odkupienia/ miedzy Bogiem y ludźmi przez Mſzą: ále też co właśnie náder Antychryſtowi należy ſzczyremu/ miedzy Bogiem Oycem y Pánem Chryſtuſem/ owa Páná Chryſtuſowym Medyátorem przyczyny do Bogá Oycá/ w teyże Mſzej ſwey w ktorej wierzy być go iſtotnie podług ćiáłá duſzey Boſtwá obecny/ cżyni. A to gdy ták w Kánonie ſwym podniosſy go ku chwaleniu ludowi/ zá nim Bogá Oycá proſi/ áby go ták wdźięcznie od niego przyiął/ y nań łáſkáwie weyźrzał/ iáko weyźrzał (co rzecż niemnieyſzego bluźnierzſtwá ieſt) ná ofiárę

6 Przyczyna zbluźnienia P. Chryſtuſ. od Papieżá. Jż ſie cżyni Posrzednikiem Chryſtuſowym.

Ablowe y Abráhámowe/ tákże Melchiſedekowe (bo ták mowić/ ieſt nieſkończoną ofiáre Chryſtuſowe ſkończoną w mocy czynić —. —. á to w te ſłowá: a Supra quæ (e Corpus & Sanguinem Chriſti filij tui) propitio ac ſereno vultu reſpicere digneris & accepta habere, ſicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui iuſti Abel, & ſacrificiũ Patriarchæ noſtri Abrahæ, & quod tibi obtulit ſummus Sacerdos tuus Melchiſedec, ſanctũ Sacrificiũ immaculatã hoſtiam: a Ná ktore (ćiáło y krew Chryſtuſá Syná twego) łáſkáwą y weſołą twarzą rácz weyźrzeć/ y ták ie rácz przyiąć záwdźięczne/ iákoś przyiąć raczył zá wdźięczne dáry ſługi twego ſpráwiedliwego Ablá y ofiáre Pátryárchy náſzego Abráhámá: y ktorą tobie ofiárował naywyżſzy Kápłan twoy Melchiſedek/ świętą ofiáre/ niepokaláną hoſtią. A tu iuż maſz nietylko porownánie w Máieſtaćie chwały Chryſtuſowey/ ále też iáwne wywyżſzenie nád tenże Máieſtat: gdy ſię do Bogá Oycá zá Chryſtuſem modli o łáſkáwe y wdźięczne iego przyięćie. O Boże ćierpliwośći á zátwárdźiáłe ſercá/ co tego ná káżdy dźień to czytáiąc/ rozumieć niechcećie. Oto Antychryſt/ ktory ſię wynioſł nád Xiążę Xiążąt podług wáſzegoż właſnego z Dánielem ś. opiſánia. Pokiż innego czekáć bedźiećie?

a In Miſſali Romano. Canõ. Miſſae poſt eleuationem.

e Vt Gabriel Biel interpretatur.

☞ Bluźnierzſká modlitwá zá P. Kryſtuſẽ áby náñ był łáſkaw Bog Oćiec/ iáko ná ofiáry Ablowe —.

VII. Przyczyna zbluźnionego Máieſtatu chwały Bożey od Papiezá tá ieſt. Iż ludźie ſzczyre/ á do tego Stomachoſos iáko ie ſam zowie/ ták imienim/ iáko też niewinnośćią żywotá podobne czyni P. Chryſtuſowi: owa w świątobliwośći záchowániu więkſzymi. Czego iáwne przykłády w Fránćiſzku y w Dominiku te ſą: Naprzod co ſię tknie zrownánia z Chryſtuſem Pánem w imieniu/ tedy o Fránćiſzku te ſłowá świádectwo wydawáią/ ktore do niego mowi: Franciſce IESV Typice, Duxq; normaq; minimorum ſedes nobis perpetue da regni cœlorum.

7 Przyczyná

In Libro Cõformitas Franciſci á Gregorio 9 Nicolao 3 et Benedicto 12 et alijs confirmato.

Fráñ-

Fránćiszku JEZV znáczony źwierćiádło namnieyszych:
Rácz nam dáć páłac w niebie/ tych czásow ninieyszych.

Otoż Frañćiszek Jezus. Tymżeć Dominiká vczynił/ gdy go Pánem Chrystusem w te słowá názywa: Domin9 Christus est Dominus Christus absolutè, Dominicus possessione. Pan Chrystus iest Pánē zgołá/ Dominik trzymánim. Co się záś powtore tknie tychże porownánia w niewinośći żywotá ś. tedy y o tym te słowá świádectwo wyznawáią/ a Beatus Franciscus fuit exemplar omnis perfectionis. Totum Euangelium obseruauit ad literam, mundus ab OMNI peccato vsque ad QVADRANTEm VLTIMVM, Sanctus ad perfectionis apicem. e Per nouissimū & vltimum quadrantem ferè omnes intelligunt minuta peccata: quadrans enim est minima moneta. i Significans minima peccata. a Błogosłáwiony Frañćiszek był przykłádē wszelkiey doskonáłośći. Cáła Ewángelia záchował áż do literki iedney/ czysty od wszelkiego grzechu áż do pieniążká ostátniego. Swiety do doskonáłośći. Cáła Ewángelia záchował áż do literki iedyney/ czysty od wszelkiego grzechu áż do pieniążká ostátniego. Swiety do doskonáłośći końcá. e Przez ostátni y naydrobnieyszy pieniadz snadź wszyscy rozumieia drobne grzechy: pieniadz ábowiem iest namnieysza moneta/ i. znáczaca namnieysze grzechy. Ztądże w mieśćie Blezya Fráncuskim o tymże to Fránćiszku pod iego obrázem ná drzwiách Kośćielnych wymálowánym/ táki tytuł: Quæretur peccatū illius & non reperietur, Beda szukáć grzechu iego á nie nayda. Otoż masz Fránćiszká drugiego Jezusá Paulinie/ podług náuki Duchá twego Oycá. Bo coż własny Jezus nád tego ma nędznego człowieczká. Lecz pátrz iáko z tym drugiego towárzyszá iego ná tenże Máiestat własney chwały Jezusowey wsádźił; gdy ták o doskonáłośći iego pisze: Dominus dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Dominicus verò charitatis perfectione

Antoninus. histor. parte 3. tit. 23. 24

a Conformitatum. lib. 1. part. 6. et 13.

e Bellarminus libro de purgator. 1. ca. 7. Secti. De Sexto.

i Idē in indice Scripturar Tō 1. de hoc loco Matthaei.

Fránćiszek bez grzechu wszelkiego iáko Pan Chrystus.

☞ Bluźnierzstwo.

Antoninus vt supra.

non vacuus—, trinam disciplinam quotidie, — ferrea catena vsque ad sanguinis effusionem capiebat: pro suis culpis vnam, quæ minimæ erant— tertiam pro ijs qui versantur in mundo; Pan vmiłował nas / y omył nas z grzechow nászych wekrwi swoiey. Dominik záś miłośći doskonáłośći pełen—/ trzykroć sie ná każdy dźień śiekł żeláznym łáncuchem áż do krwie wylania: zá swe winy raz ktore naymnieysze były—/ trzeći raz zá te ktorzy ná źiemi mieszkáią. Y nieprzestał ná tákim zbluźnieniu iáwnym Máiestatu Chrysthusowego/ áż też nád ten wyniosł ie. Dominikowi ábowiem większą vniżoność y świątobliwość ták pisząc w tym przypisuie: Dominus nascitur super terram mundam, sed ne nimis lædatur à frigore, à matre virgine in præsepio collocatur. Dominicus natus— egressus è lectulo quasi iam carnis delicias abhorreret, super nudam terram iacere sæpius est repertus. Dominus comedit agnum Paschalem (scilicet tempore quadragesimæ) propter obseruantiam legis. Dominicus— totam quadragesimam pane & aqua peregit—. suis vinum & lacticinia concedens: Pan Chrystus národźił sie ná źiemi / lecz áby mu nieszkodźiło źimno/ Marya Mátká w żłob go położyłá. Dominik vrodźiwszy sie wyszedł z kołyski/ iuż iákoby roskoszámi ćiáłá brzydząc sie/ ná gołey źiemi leżący częstokroć był znáydowan. Pan iadł Báránká Wielkonocnego (czásu wielkiego postu w Czwartek wielki) dla záchowánia zakonu. Dominik wielki post w sámym chlebie y wodźie odpráwił / swym dozwaláiąc winá y mleczná weń. Słowy tedy/ á nie sámą rzeczą Máiestatu chwały Jezusá Páná naywyższego Papież broni/ gdyż ią nietylko swey osoby ná nim; lecz też y tákowych ludźi posádzenim sobie przyzwłaszcza y innym. Ale co przyzwłaszcza/ co mowię nád nie sie wynośi: owszem nogámi ią depce/ gdy też dopuszcza y podźiś dźień niewstydliwie swym nacelnieyszym zprzyśiężonym zá iego zdrowiem sługom to twierdźić:

Dominik tákiáko Pan Chrysthus krwią swą odkupował grzechy swe y świátá.

Idē xt sup.

Dominik większey pokory niż P. Chrystus.

Papież słowy Chrystusá zna iedynym zbáwićielem.

Pon-

* Potuisse Deum ex indulgentia non tantum Christum, sed Thomam Aquinatem ad absolutã pro vniuerso mundo satisfactionem suscipere: Iż mogł Bog z pozwolenia nie tylko Chrystusá/ lecz Thomaßá Aquinátá (Mnichá przerzeczoneg̃ Dominiká) zá doßkonáłe wßystkiego świátá dosyćuczynienie przyiąć.

* Gilfordꝰ in Calvino Turcismo Pagina. 561.

☞ Blasphemia. Iż Mnich tákmogł dosyćuczynić iáko Pan Chrystus.

Tym sámym podeptał potrzebę wćielenia Synà Bożego; zniewáżył ćiężar odkupienia/ śmiertelnemu Człowiekowi moc iego podobną czyniąc: wysmiał ćießkie prace/ częste prágnienia y tułánia; ßrogie biczowánia/ policzkowánia z ták nieznośną mękà podiete; że też ná to sie Słońce ćmiło/ opoki sie pádáły/ ziemiá sie trzesłá/ sam Chrystus wołał z płáczem/ Boże moy/ Boże moy czemuś mie opuścił/ gdy to wßystko odnosił. A toć to iest właśnie zrzucenie z Máiestatu Chrystusá Páná/ ná ktore ßłußnie Syn tegoż Oycá w te słowá nárzekał: Nunc videmus pluris fieri inter Monachos, quid statuerit Benedictus aut Franciscus, quam quis ig docuerit, de quo vno vox Patris audita est, Ipsum audite. Illi ferre non possunt, si quis eleuet Dominici aut Franciſci autoritatem; & nos feremus æquo animo seruos anteponi Domino? Teraz widźimy iż wiecey waży sie miedzy zakonnikámi/ coby postánowił Benedykt/ álbo Fráncißek/ niż coby powiedźiał ten/ o ktorym sámym iednym głos Oycow styßan iest: Tego słuchayćie. Oni ścierpieć niemogą/ gdyby kto poniżał Dominiká álbo Fráncißká powáżność: á my ścierpiemy dobrym sumnieniem/ iż słudzy przekładáni beda nád Páná? Co iż ćierpi y owßem sam czyni y innym dopomaga czynić Papież/ ßłußnie przećiwnikiem á nieprzyiacielem ztąd dowodźi sie być Páná Chrystusowym. Co też z dawnych czásow iegoż Kárdynał w te słowá przyznawał mu: Videtur bone Ieſu (inquit Bernardus) contra te coniuraſſe vniuerſitas Chriſtianorum & illi in perſequutione primi ſunt, qui in Eccleſia tua videntur Primatum obtinere.

Mniemy sobie wiecey waża swych autorow niż Chrystusá.

Hugo Cardinalis ex Bernardo.

Jáwna

Jáwna iest/ dobry Jezu (mowi Bernard) iż przećiwko tobie powszechność Krześćiánow sie zprzyśięgłá/ y ći w prześládowániu przodkuia/ktorzy w Kośćiele twoim widomie prymat trzymáia.

8 Przyczyná zbluźnienia P. Chrystusowego od Papieżá.

VIII. Przyczyna tá iest. Iż Miłośiernieyszą powieda być w niebie Máryą Mátkę niż sámego Chrystusá Páná. Oczym iuż iáwny dowod wyższey iest położony*. Co izaż nie iest tákże z Máiestatu chwały ktorą ma z miłośierdźia naprzednieyszą/ zrzucenie? Nie ták ábowiem dálece Máiestat chwały spráwiedliwośći iáko z miłośierdźia odnośi.

*Fol. 34. 35

9 Przyczyná

IX. Przyczyna tá iest. Ze vczy tego beśpiecznie iákoby bez znáiomośći y wiáry w Chrystusá Páná/ ták Poháńcy przyrodzonym práwem vczćiwie sie spráwuiąc/ iáko y Zydowie niewiedząc nic/ nietylko o Bogu w Troycy świętey iedynym/ ále też áni Mesyászá nie wierząc być Bogiem Izraelskim/ y zbáwicielem byli zbáwieni. Czego świádkiem masz Paulinie Doktorá Kompániey twoiey tu w Polszcze naprzednieyszego/ tymi czásy/ ták piszącego; Mogli POGANIE y narody wszystkie zbáwieni być wiednego Bogá wierząc/ á wedle práwá przyrodzonego cnotliwie żyiąc/ á o Troycy y trzech Personách nie wiedząc. Jáko też y Zydowie mogli zbáwienie mieć/ choć znácznie y wyráźnie o CHRYSTVSIe niewiedźieli/ áby był Bogiem tym co Oćiec. Co twierdźić/ izaż nie iest Chrystusá Páná z Máiestatu zrzućić tey chwały/ ktorą sobie przypisuie mowiąc ogulnie: Nikt do Oycá nie przychodźi tylko przez mie? Albo y z tey/ ktorą mu sam Duch święty przypisuie mowiąc: Ktokolwiek Syná przy/ ten áni Oycá ma. Jedná wiárá/ ieden Bog/ ieden Pan/ Jeden Bog/ ieden Pośrzednik Bogá y ludźi Jezus CHrystus. Niemász w nikim innym zbáwienia. Dla tegoż słusznie Augustyn ś. ná przodki tego bluźnierzstwá Pelágiany ták vderzył: Quantælibet virtutis fuisse antiquos prædices iustos, non eos saluos fecit, nisi fides Mediatoris, qui in remissionem pecatorum sangui-

Skárgá Jezuitá w Kazániu o Troycy ś. przećiw Arryanom.

Joã. 14. v. 6

1. Joã. 2 v. 23
Ephe. 4. v. 5
1. Tim 2 v. 5
Acto. 4. v. 12

Augustin 9. contra duas literas Pelagiani li. 1. capite. 21.

sanguinem fudit—. Dicit enim Apostolus Petrus. Credimus per gratiam Domini nostri Iesu Christi salvari sicut & illi. Hoc vos non vultis INIMICI gratiæ Christi, vt eadem gratiâ Iesu Christi saluifacti credantur Antiqui, quasi hominibus ante legem & in lege sanguis Christi non fuerit necessarius, euacuantes quod dictum est: Vnus enim Deus vnus & Mediator—.

Jákieykolwiek pobożności być Oycow świetych mowiß sprawiedliwych/ niezbáwiło ich to/ tylko wiárá Posrzednikà/ ktory ná odpußczenie grzechow krew swoie wylał—. Mowi ábowiem Apostoł Piotr/ Wierzemy że przez łáskę Páná nászego Jezusá Chrystusá zbáwieni bedziemy iáko y oni. Tego wy niechcecie iáko nieprzyiaćiele łáski Chrystusowey/ ábyto łáskà Jezusá Chrystusá zbáwieni być wierzeni byli Oycowie świeći/ iákoby ludźiom przed zakonem y w zakonie krew Chrystusowá potrzebna nie byłá/ nißcząc to co iest powiedźiano: Jeden Bog/ ieden Posrzednik. Czego iż nieprzestáie czynić toż twierdząc Papież/ á ießcze powßechnie nißcząc tym sposobem Máiestat chwały Chrystusowey; iáwnie nieprzyiaćielem powßechnym y rozsiewcą bluźnierstwá przećiw Chrystusowi zostawa/ á zátym też powtore Konkluzyatey trzećiey Demonstrácyey prawdźiwa.

Nikt nie zbáwiō iest bez CHrystusá by naswiętßy.

Konkluzya dowodu zbluźnionego Máiestatu P. Chrystusowego od Papieżá.

A ták iuż pokazawßyć ná oko iáśnymi świádectwy nie zcudzych ále z twoich Paulinie Oycow wźietymi/ iż Papież twoy zbluźnił Máiestat Páná Chrystusow iáko práwy Antychryst; teraz iuż tákże ßczegulnie przypátrz sie dowodowi/ ktorymćißczyrze iáko przed Bogiem/ podług gruntu Pism świetych gotow iestem tákże iáwnie y iáśnie to pokazáć/ co náostátek należy do pierwßego sposobu bluźnierstwá Antychrystowego/ podług własnego Konsensu twego Oycá świetego: Iż twoy tenże Oćiec świety zbluźnił Máiestat chwały Duchá świetego Bogá prawdźiwego. Coć iuż z tych przyczyn pokázuie sie.

Dowodu zbluźnienia Maiestatu Duchá ś. od Papieżá. 1. Przyczyná

I. Przyczyna zbluźnionego Máiestatu Bogá Duchá świętego od Papieżá tá iest: Iż iáwnie vczy/ że Pismá święte v nas swoie wiáre/ ktorą ie wierzemy być własnym słowem Bożym/ máią z niego: to iest/ iż on każe wierzyć y przyznawáć ie zá náukę Duchá świętego. Czego świádkiem są iego w tym niewstydliwych pochlebcow te słowá: a Scriptura pendet ab Ecclesia quoad nos. e Hæretica est assertio hæc; Maior est autoritas Scripturæ, quàm Ecclesiæ. a Pismo ś ma swoie poważność od Kośćiołá względem nas: e Heretycka iest assercya tá/ Większa iest poważność Pism niżeli Kośćiołá. Y ták w tym wyrozumieniu bluźnierzskim beśpieczen iest/ że też do niego tákowe słowá bezbożne ważył się przydáć: Si tollamus autoritatem præsentis Ecclesiæ & præsentis Concilij (Tridentini) in dubium poterant reuocari omnium aliorum Conciliorum decreta & tota fides Christiana. * Pio sensu dici potuisse Scripturas non plus quàm FABVLAS ÆSOPI valere, absq; Ecclesiæ testimonio. Gdybyśmy znieśli poważność teráźnieyszego Kośćiołá y teráźnieyszego Koncylium (Trydentskiego) mogłyby się były w wątpliwość przywieść wszystkich innych Koncyliow dekretá/ y cáła wiárá Krześćiáńska. * Pobożnym wyrozumieniem mogło się ták rzec/ Pismá ś. nie więcey niż BASni EZOPowe waża bez poważności Kośćiołá. Dla tegoż też ták ie zniewáżywszy/ táką Konkluzyą czyni: * SAMym PISMom wierzyć/ iest nic nie wierzyć. Co twierdźić izaż to nie iest właśnie tegoż mowić? Iż Duchowi świętemu iáwnie w Piśmiech świętych mowiącemu/ Bogu prawdziwemu/ ludźie wprzod wierzyć nie máią: áż im pierwey Papież roskaże; iáko ten ktory wyższy iest poważnośią niż on. Bo ináczey kto czyni/ kłamstwu wierzy. Jeśli nie to iest Paulinie/ powiedz co iest inszego? Wierzę/ wierzę/ gdyby te słowá odmieniel kto ná twego Oycá świętego

a Jus Canonicũ et Bellarm. li 2. de Concil. ca. 12 e Eccius in Enchiridio de autoritate Ecclesiae.

Bellarm de effectu Sacram. lib. 1. capite. 25.

* Hosius Cardinal. de Autor. Scripturae lib. 3.

Papieska większa poważność y wiárá niż Duchá św. w Piśmiech świętych bo te są fabułą bez niego.

* Wuiek Jezuita w Apologiey Folio. 658.

á chćiał

á chciałby ie w Rzymie álbo w Hißpánicy ták mowić; Sámemu Papieżowi álbo iego Bulle wierzyć wprzod bez Pismá świádectwá Duchá świetego iest wierzyć Baykom Ezopowym/ álbo zgołá niczemu; żeby iáko bluźnierzcá y gwałtownik Máiestatu y powáżności iego osądzony był do ognia: á ty Oycá twego świetego/ przeciw Máiestatowi Duchá świetego ták srodze mowiącego/ zá bluźnierzcę y gwałtownikà iáwnego chwały tey naywyższey Duchá ś. On wyda świádectwo omnie—. słuśnie nie osądźiß: Záiste to słuśnie vczynić maß: gdyż też toż vczynił przed kilka set lat Mistrz twoy będący w te słowá pißąc: Quod dicitur de approbatione Scripturæ per Ecclesiam non intelligitur nisi de ea, quæ erat tempore Apostolorũ qui SPIRITu SANCto repleti erant, viderant miracula & doctrinam Christi audiuerant: ATQue ideo probati erant testes veritatis Scripturæ. Sed qui hanc autoritatem extendere vult ad Ecclesiam quæ postea secuta est, is certè HÆRETICVS censendus est, cuiuscũque sit conditionis: Co śie mowi o potwierdzeniu Pismá przez Kościoł/ nie rozumie śie tylko o tym/ ktory był cżásu Apostołow/ ktorzy Duchem ś. nápełnieni byli/ widzieli cudá/ y náuki Chrystusowe słyßeli: Y dla tegoż doświadczeni świádkowie byli prawdy pismá. Ale kto te powage wyciągnąć chce do Kościołá/ ktory potym nástąpił/ ten záiste HERETYKEM ma być rozumiány/ iákiego bykolwiek stanu był. Co iż cżyni Papież/ Otoż maß dekret spráwiedliwy.

Joh.15.v.26

Surandus. de approbatione Scriptur. libr. 3. distinct. 24. quæstion. 1. articul 9.

II. Przyczyna tá iest: iż vczy swoie dekretá ták być ważne y godne wiáry/ iáko sá Duchá ś. w Pismiech świetych Kánonickich położone. Jego sá te słowá: a Sic omnes sanctiones Apostolicæ sedis accipiendæ sunt, tanquam ipsius diuinâ voce Petri firmata. c Quas pari pietatis affectu ac reuerentiâ suscipit ac veneratur Ecclesia. a Ták wßystkie postánowienia Apostolskiey (to iest

Powáżność Pismá św. z Kościołá tylko onego pirwßego á nie tego teráznieyßego/ y z Duchá ś. á nie z iego sámego.

a Przyczyná a Agato Papa distin. 19. Can sic oćs. c Pius 5. in Concil. Trideti decret. de Can. li. 15

tradycye rowne Pismō Duchá św.

Papieskiey) Stolice máią być przyimowáne/ iáko sámego Boskim głosem Piotrá vtwierdzone. e Ktore rownym pobożności affektem y vczćiwośćią (z Pismy świetymi) przyimuie y czći. Co mowiąc y twierdząc/ izaż nie schnie źiemiá ná tákowego zelżenie Máiestatu DVchá świętego. Czego on Powszechny Kośćioł Kátholicki chroniąc się/ ták słusznie ná cáłe iego záchowánie zámknął:

Hieronim. in Psalm. 86

Quamuis Sanctus sit aliquis post Apostolos, quamuis disertus sit, non habet autoritatem, quoniam Deus narrat in Scriptura non verbo: Aczkolwiekby był ktokolwiek SWIETY po APOSTOLECH/ áczkolwiek byłby wymowcá/ NIE MA (tákiey) powagi. Abowiem Pan mowi w Piśmie świetym/ nie w słowie álbo w trádycyách słownych. Ná co iż nie pomni Papież/ lecz rowną sobie z Apostołámi świetymi á zátym z Duchem ś. przysądza poważność: Przetoż słusznie w tym niewstydliwy bluźnierzcą Máiestatu iego z dawnych czásow od swego Cesárzá y Duchowieństwá názwan iest w te słowá:

Fridericus 2. apud Auentin. libr. 7.

Homo ille qui dicitur Papa, quasi Deus sit credi sibi impudentissimè simulq; imperiosè postulat. Człowiek on ktory rzeczon iest Papież/ iákoby był Bog wierzyć sobie niewstydliwie tákże y srodze prágnie. Słusznie y od swey świećice to go potkáło. Papa est peior ipso Lucipero. Papież iest gorszy nád sámego Lucyperá.

Brigida in suis oraculis

z Przyczyná wywyższenia się nád Duchá św.

III. Przyczyna: Iż vczy być Pismá świete/ ktore są własną náuką Duchá ś. Doktorá doskonáłego/ nietylko niepotrzebne; lecz też áni dostáteczne do náuki/ ták o wierze iáko y o obyczáiách/ á to bez swoich trádycyy. Iegoć Kárdynałá są te słowá od niego potwierdzone.

Bellarm. de verbo Dei non scripto lib. 4. ca. 3. 4

Scripturæ sine traditionibus NEc NECessariæ nec sufficientes ad doctrinam necessariam siue de fide siue de moribus fuissent: Pismá ś bez trádycyy (Papieżowych) áni potrzebne áni doskonáłe do náuki potrzebney bądź o wierze bądź o obyczáiách byłyby. Ztądże tegoż też słowá śmiáłe názbyt:

Nisi

Nisi habeamus verbum Dei non scriptum, nulla nobis erit fides: Jeśli niebedźiemy mieli słowá Bożego niepisánego/ żadney niebedźiemy mieli wiáry. Owa z tąd y te drugiego: Eclesiam multò melius habituram fuisse, si nullum extaret descriptum Euangelium: Dáleko lepiey z Kośćiołem dźiałoby sie było/ gdyby żadna niebyłá pisána Ewangelia. Czym wszystkim izaż niedepce po Máiestaćie Duchá świetego? Jzaż ták tym nielży/ á práwie nieodrzuca prace iego doskonáłey Boskiey iáko niedoskonáłey? A zá tym izaż własnym Antychrystem być go iego ten Kárdynał nieukazał/ gdyż Reiectio Scripturæ est præparatio certissima ad ANtichristi susceptionem: Odrzucenie álbo lekkie vważenie Pismá świetego/ iest przygotowánie nieomylne do przyiećia Antychrystowego/ iáko prawdźiwie iego ná świećie naysławnieyszey Akkademiey Kanclerz zdawna powiedźiał. Bo coż innego iest odrzucáć Pismo świete iedno to co wyższey twierdźić? Ná co iż pozwala Papież/ iáwnie Antychrystem bluźniącym Máiestat Duchá świetego Doktorá doskonáłego pokázuie sie być: gdyż też słusznie z tákowego bluźnierzstwá iego Prekursorowie Valentin9/ Karpokrates y inni toż twierdzący: Quia non possit ex Scripturis inueniri veritas ab ijs qui ignorãt traditionẽ: Jż niemoże z sámych Pism świetych ználeźioná być prawda/ od tych ktorzy nie vmieią trádycyy/ zá Heretyki á bluźnierzce Duchá ś. osądzeni byli od pirwszego Kośćiołá.

Idem Ibidem cap. 4.

Hosi9 Cardin. in Petr. Confess.

Gersõ Accademiae Parisieñ. Concellarius.

Irenaeus. lib. 3. cap. 1.

IV. Ratia tá iest: Ze Pismá świete ktore są náuką Duchá świete° nieodmienną/ lecż iednostáyną/ iáko tego ktory sie nigdy nie odmienia w tym co raz wyrzekł/ áni oboietnie/ lecż iednomyślnie cokolwiek mowi podawa: powieda być wolne sobie ku wykłádániu raz tak/ raz owák. Co gdy czyni nieodmiennie sąd też Boży álbo Duchá świete° odmienia sie zá nim.

4 Przyczyná

Tego wßyſtkiego ſą dobrym świádkiem ſłowá iego Kárdynałá potwierdzone od iego przyśiężonego Jezuity w te ſłowá: Scriptura Sacra poteſt (vt Cardinalis Cuſanus rectè dicit) pro temporum ratione aliter atque aliter exponi: Piſmo świete może ſie (iáko Kárdynał Kuſanus dobrze mowi) podług czáſow przyczyny y ták y owák wykłádáć: Bo inák iáko drugi mowi tegoż towárzyß: a Si Scripturam ſolam fidei Regulam Chriſtus Eccleſiæ reliquiſſet, quid aliud quàm Delphicum gladium haberemus, quem, inquit Ariſtoteles in Politicis, fabri ærarij faciunt ob inopiam. b Proteſtantes falſò negant ſcripturam eſſe veluti naſum quendam cereum, in omnem ſenſum flexibilem. c Quæ inſtar naſi cerei ducetur, quò quis vult. d Mutato iudicio Eccleſiæ, mutatum eſt & Dei iudicium. a Gdyby Piſmo ſáme wiáry práwidłem w Kośćiele Chryſtꝰ zoſtáwił był/ cożinnego iedno miecz Delphicki mielibychmy ktory/ mowi Aryſtoteles w Polityce/ kowale czynią dla niedoſtátku. (to ieſt broń od niewoli niepewna y naymárnieyßa iáko naniedoſtátecznieyßa.) b Ewángelicy fáłßywie prza/ iż Piſmo świete nie ieſt iákoby nos nieiáki woſkowy/ ná wßelkie rozumienie náchylony. c Ktore też Piſmo świete ná kßtałt woſkowego noſá może ſie ćiagnać gdźie kto chce. d Zá odmiána ſadu Kośćielnego/ odmienia ſie y Boży ſad.

Duraeus Jeſuita cõtra Vitakierum fol. 45.

a Turrianꝰ Jeſuita contra Sadaelem pag. 99. b Melchior Canus locorũ Theolog. lib. 3. ca. 2. c Salmeron Jeſuita Commentar. in Epiſtol. Pauli ingenere diſputat. 8. Secti. Tertio/ quia. d Cuſanus Cardinalis Epiſtola. 2. et 3. ad Bohemos.

Ztądże one práwie Antychryſtyáńſkie nád Poháńſkie Tyráńſtwo gorße ſłowá: Sententia Paſtoris etiam iniqua tenenda & timenda eſt: Zdánie Páſterzſkie też nieſpráwiedliwe trzymáne y obawiáne ma być. Gdyż to oboie nie ná Boży ále ná Czártowſki Kośćioł należy. Chriſti (enim) Eccleſia ſedula & cauta depoſitor̃ apud ſe dogmatum cuſtos, nihil in his vnquã permutat, nihil minuit, nihil addit, non amputat neceſſaria, non apponit ſuperflua: Chryſtuſow (ábowiem) Kośćioł pilny y oſtrożny zwierzonych ſobie náuk ſtrożem bedac/ nic w nich iáko żywo nieprzemienia/ nic nie vmnieyßa/ nic nieprzydawa/ nieodćina potrzebnych

Bellarm. in Reſponſ. ad Gerſonẽ. in Veneta Cõtrouerſia. Lyrinenſis. Capite. 32.

Kośćiołá prawdźiwie Chryſthuſowego nátu-

trzebnych/nieprzykłada zbytnich rzeczy/ iáko ieden stárożytny Doktor/do ktorego sie pátrz iáko słußnie Paulinie/ twoi brácia ozywáć zwykli z Oycem swoim ś. powiedział. A drugi poslednieyßy o drugiey rzeczy tákt

a Patientia ASININa est non curare quid ei imponatur aurum vel lutū, b Facere malum quouis iubente Magistro, constat non esse obedientiam sed inobedientiam, inquit Bernardus: & Gregorius, Cauete (inquit) ne plus quam expedit subditi sitis, ne præpositorum vitia veneremini:

a Cierpliwość iest OSLA/ niedbáć CO NAN włoża/ czy złoto czy błoto. b Czynić źle zá ktoregokolwiek roskazánim Pásterzá/ pewna to że nie iest posłußeństwo/ lecz niepostußeństwo/ mówi Bernard: á Grzegorz/ strzeżćie sie/ mowi/ ábyście wiecey niż potrzebá niepoddawáli sie/ byście przełożonych niestußności nießánowáli.

rá/ w słowie Bożym nie nieodmieniáć/ lecz oneg̃ być strożem pilnym.

a Poraldus Episcopus Tomo. 1. de Beatitudin.

b Idem Tomo 1. de Justitia cap. 5.

Osła Cierpliwość w Papiestwie

Ná co iż zápomniał Papież, czego áni náwet sam Thálmut Zydowski/ áni Máchometow Alkoran nieprzypußcza/ áby miał odmiáney táky owáko w sobie czynić dopußczać/ iáko woskowemu Nosowi álbo Pismu Duchá świetego (podług iego słow) przypisuie: iáwnie gwałtownikiem Máiestatu chwały Duchá świetego przez to vkázuie sie.

V. Przyczyna, Iż iáwnie dopußcza twierdzić swym niewolnikom to/ cże tez oni o swych dekrećiech pod dußnym zátrácenim nie dopußcza mowić/ iákoby Apostołowie śś. w pisániu Pism śś. nie tylko niedbáłymi/ále tez y milczącymi w Pismiech śś. mogli być. Czego te ich słowá iáwnym świádectwem są:

5 Przyczyná

a Vtrum prius matri quam alijs CHristus apparuerit? Respondeo, quia sic. Quod probatur—. Primo. Mater super omnes doluit, super omnes consolari debuit. Sed NEGLIGENtes EVANGEListæ non faciunt mentionem de hac apparitione. b Non nego Apostolos in scribendo ERRARE potuisse.

a Gabriel Baralet. Dominic. Sermone. in dit Resurrectio. folio. 145. in quarto impresso Anno. 1507. Parisijs.

b Giffordus in Calvino Turcismo libro. 1. capit. 6.

Jeśli

V Papieżá Duch świety niedbáły y zbłądźić mogł w Piśmiech Apostolskich.

a Jeśli w przod Mátce niż innym Chrystus sie okazał? Odpowiedam / iż ták. Co sie dowodźi —. Naprzod / Mátká nád inne boláłá / nád wszystkie poćieszoná miáłá być. ALE NIEDBALI Ewángelistowie wzmianki nie czynią o tym okazániu. b Nie prze że Apostołowie w pisániu omylić sie mogli. Co mowić izaż Duchá ś. nie iest niedbáłym y omylnym czynić? A zátym izaż to nie iest bluźnić álbo przynamniey dopuszczáć Máiestatu Duchá prawdy nie omylney? Ná co iż zezwala / álbo przynamniey iż przez spáry pátrzy Papież / iáwnie podług oney Reguły: Consentientes & facientes eadem pœnâ puniuntur.

Dowodu Konkluzya zbluźnienia Troyce ś. od Papieżá.

Zezwaláiący y czyniący iednaże wina karáni bywáią: winien zostawa zelżenia Duchá świetego / á zá tym to máiąc zbluźnienia Troyce przenaświetszey / iáko własny Antychryst / ták / iáko wyższey sam ten mu dał podług Pism śś. y Konsensu Oycow tytuł álbo własność. Przetoż też iuż toć pokazawszy nietylko ogulnie ále też y szczegulnie; iż iest twoy Oćiec ś. Paulinie iáwnym rozśiewcą bluźnierzstwá przećiw Bogu w Troycy ś. iedynemu / domyślić sie mozesz zátym snádnie / iż Konkluzya pirwszym tym sposobem iemu należy.

Dowod wtorego sposobu Antychrystoweg zbluźnienia świetych Bożych od Papieżá / ile sie nád nie wszytkie wywyższył.

A ták iuż w Jmie Páńskie pierwszy sposob bluźnierzstwá przećiw Bogu w Troycy świetey iedynemu właśnie Antychrystowi służący w Oycu świetym twoim pokazawszy / podług twegoż własnego rozumienia / pozostáie dowod wtorego sposobu bluźnierzstwá Antychrystowego: to iest / Jż sie miał wynieść nád wszystkie świete ták w niebie iáko y ná źiemi będące; nie tylko rowną z nimi: ále nád te iż naywyższą moc sam sobie przypisowáć miał. Oczym iż obádwá niewątpimi ile sie tknie Antychrystá; oprocz te° że sie zemną niezgadzasz w rozumieniu; iż tákim iest twoy Oćiec świety. Przetoż máiąc ieden fundáment

iuż

iuż dobrze záłożony / słuchay w Imię Páńskie tego wywodu; Iż twoy Oćiec święty / ták nád święte w niebie iáko y ná ziemi będące wszystkie wyniosł się / á zá tym zbluźnił ie.

Naprzod co się tknie rozśiewánia bluźnierzstwá y wynieśienia Papieżowego przećiw świethym / y nád święte w Niebie będące / tedy się to o nim pokázuie ták ogulnie / iáko y szczegulnie. OGVLNIE. Iegoć Kośćiołá ten głos iest wypuszczony o tym: Maior est Papæ autoritas quàm Sanctorum omnium, Wietsza iest Papieżowá poważność / niżli wszystkich świetych. SZCzegulnie zás / Iż się wyniosł nád święte w niebie będące / ten głos tákże tegoż iego Kośćiołá świádectwo wydawa: a Papa statuere potest contra Epistolas Pauli, b Est enim maior Paulo. c Maior omnibus autoribus Veteris Testamenti, & ideo potest contra Vetus Testamentum dispensare. d Maioris est in Ecclesia Chisti autoritatis quàm fuerit Aaron. a Papież może stánowić przećiw Listom Błogosłáwionego Apostołá Páwłá. b Iest ábowiem wiekszy nád Páwłá. c Wiekszy nád wszystkie Autory (to iest Moyżeszá y Proroki) Stárego Testhámentu / dla tegoż może dispensowáć przećiw Stáremu Testámentowi. d Wiekszey iest w Kośćiele Chrystusowym godnośći niż był Aaron. Stądże też iáko własny Antychryst ták się wynioższy nád święte Chrystusowe / iáko sam Chrystus nád nimi naywyższy iest / przydał y to; iż przykłádem iego / swoie święte báłwochwálce nád iego prawdźiwe święte / ktore on nád insze zmyślone / álbo też podleysze wyniosł / bespiecznie ták przeniosł; że też wszystkiemu świátu nie wstydźił się w te słowá práwie Bluźnierzskie / tego podáć iáwnie: Franciscus PLVS fuit quàm Ioannes Baptista. Ioannes enim verbum de pœnitentia accepit à Domino. Franciscus autem à Domino & Papa, quod PLVS est.

Dowod wynieśienia Papieżowego nád święte w niebie będące.

Antoninus. in Summa

a Carol9 Ruinus Consil. 109 Numero. 1 Volũ. 5.
b Anton. de Rosel. tract. de Concilijs.
c Glossa de translat. Episco ad Canõ. Quãto.
d Bellar. de Clericis li. 1. cap. 28. Sectione / His igitur.

Libro Conformitatum Francisci.

MELIOR Apostolis, quia illi nauem tantum & alia reliquerunt, non tamen vestimentum quod in dorso habebant. Franciscus autem non solùm omnium terrenorum facultati abrenunciauit: sed etiam pannos & FŒMORALia reiecit—. Quod de nullo alio Sancto legimus. Vnde benè Christo poterat dicere: Reliqui omnia & sequutus sum te.

☞ Nota.

* Antonin. Histo. parte 3. Titul. 23

* Agios Paulus per istum itur ad Christum,
Agios Dominicus FACILIVS itur per istum.

Nec mireris de scriptura huiusmodi, quia doctrina Pauli sicut & cæterorum Apostolorum erat doctrina inducens ad fidem: Doctrina Dominici ad obseruationem consiliorum, & ideo facilius per ipsum itur ad Christum.

Frańćißek wiekßy y lepßy niż Jan Baptistá y Apostholowie.

Frańćißek zacnieyßy byt niżeli Jan Brzećiel. Jan ábowiem słowo o pokućie wźiał od Páná Chrystusá. Frańćißek záś od Páná Chrystusá y od Papieżá. Co W Jecey iest. Frańćißek lepßy iest nád Apostoły/ ábowiem oni tódż tylko y inne rzeczy opuścili/ iednák nie ßáty/ ktore ná grzbiećie nośili. Frańćißek záś nietylko wßystkich rzeczy żiemskich wolności odrzekł śie/ ále też Suknie y BVRSASY zrzućił—. Czego o żadnym świetym nie czytamy. Ztądże dobrze mogł Chrystusowi rzec: Opuścilem wßystko ó ßedłem zá toba.

* Sobry Pawek/ przez tego snádnie do Chrystusá
Przystapić/ lecz záś SNADNIEy przez Dominikusá

Náuka Mnichowska y Jezuicka lepßa niż Apostolska.

Ani śie dźiwuy tákiemu Pismu/ ábowiem náuká Páwłá świetego iáko y innych Apostholow byłá náuka przywodzaca do wiáry. Náuká Dominikowá do záchowánia porády/ y dla tego łácniey przez niego przystepuie śie do Chrystusá. Tegoż Duchá ſa twego Doktorá rownie wyżßym bluźnierzskim słowá te o Regule twey Paulińte powiedźiáne:

Crusius Jesuita in Explicationib. Regularum Loiolae.

Noster Decalogus est Regula votorum ab Ignatio Loiola tradita, imo Decalogi legibus præstantior: quod in Decalogo tantum sint mandatoria, in nostra autem Regula plura sunt quàm lex exigit, nempe consilia. Náßym Ożieśieckiorgiem Bożym Przykazánim iest Regułá ábo zakon ślubow od Jgnácyusá Loiole podány. Y owßem ten zakon nád

nád dziesięcioro Boże Przykazánie zacnieyszy: iż w dekálogu Bożym tylko są przykazáne práwá/ á w nászey zás Regule wiecey iest niż zakon wyćiągá/ to iest porády. Czym wszystkim iuż iáwnie bacząc nie tylko Oycá twego ták hárdego/ álbo też y iego obłudne stworzenie z Máßkárnymi zakonámi á pisźmy ich/ nád prawdźiwe ták Stárego iáko y Nowego Testámentu autory álbo Pisárze/ Proroki/ Ewángelisty y Apostoły świete/ sámego Páná Chrystusá niewątpliwe á w niczym niepodeźrzáne postáwce/ wywyższonego/ chcęßli Paulinie; iednák sámá prawdá ták iáwnego dowodu oprocz ciebie/ iuż tym pierwßym rázem z tego wtorego sposobu bluźnierzstwá przeciw świetym wßystkim w niebie bedącym popełnionego/ Konkluzyą o nim zámyka.

Zakon Jezuicki lepßy niż Boski.

Jużże náostátek posłuchay dowodu zbluźnienia świetych tákże wßystkich ná ziemi bedących przez wywyższenie sie nád te wßystkie/ á ich wßystkich mocy sobie przyzwłaßczenie nád nimi. Wßákeś ták z Oycem twoim Ancychrystowe bluźnierzstwo opisał wtey rzeczy. Wieź dobrze/ iż ná ziemi świeći bedący Kościołē Powßechnym boiuiącym názwáni dwoiákiego stanu są. Jedni Duchowne vrzędy; Drudzy świeckie trzymáiący. W onych Biskupi/ Páśterze/ Doktorzy 2c. 2c. W tych Cesárze/ Krolowie/ Xiążętá/ Pánowie/ Sędźiowie y inni 2c. 2c. Vrzędnicy/ ktorych Pismo ś. Bogiem álbo Bogi * nazywa/ zámykáią sie. Nád te tedy ták duchowne iáko y świeckie świete Boskie vrzędniki/ iż sie wyniosł z srogim bluźnierzstwem Papież/ moc sobie naywyżßą nád tymi wßystkimi iáko sam Bog przypisawßy: to ták iáśna rzecz iest/ iż iáśnieyßa nie może być/ z iego tákżewłaśnego Kościołá wyznánia.

Dowod z bluźnionych świetych Ziemskich.

Swoiacy świeći ná ziemi.

*Psalm. 81 v. 1.

Nád Suchowieństwo wyniosł sie Papież z bluźnierzstwem.

Naprzod nád wßystko Duchowieństwo/ z tych Przyczyn że sie Bluźnierzsko wyniosł/ pokázuie sie 1. Przyczyna, gdy vczy iż on sam ma moc czynienia Xiężey wßystkiey táka; iż bez iego żaden mocy być nie może/ á on záś od żadnego iey niebierze/ tylko od Chrystusá. a Omnis ordinaria iurisdictio Episcoporum descendit immediatè à Papa, & est in eo, & ab eo in alios deriuatur. b Quæ autoritas non tribuitur ei ab Apostolis. Non à Concilio generali non à Cardinalibus. Est simul Episcopus Archiepiscopus, Patriarcha & Papa. c Hinc insignis titulus Romano Episcopo proprius. VNIVersalis Ecclesiæ Episcopus. a Wßystká porządna władza Biskupow zstępuie bez środku od Papieżá/ y iest w nim y od niego do inßych pochodźi. b Ktora powáżność nie dáie sie mu od Apostołow/ áni od Koncyliu powßechnego/ áni też od Kárdynałow. Jest wespot Biskupem/ Arcybiskupem/ Pátryárchą/ y Papieżem. c Ztądże znácżny tytuł álbo nazwisko Rzymskiego Biskupá właśne/ Powßechny Kościołá Biskup. Co iáko wßystkiego duchowieństwá/ przeciw Pismom śś. iest iáwnym zelżeniem/ á práwie ze czći ktorą go Bog przez Synà swego w tych słowiech vczćił: Jáko mie Oćiec posłał/ ták ia też Was posyłá: Tedy to dawno przed tym z tegoż sámego tytułu vniuersalis álbo Powßechny Biskup/ ktorym sie dźisieyßy Páweł v. właśnie chlubi/ Grzegorz wielki Biskup Rzymski vznawał podług Pism śś. ták z żáłośćią pißąc przeciw Pátryárßę Konstántynopolskiemu tegoż grzechu dopußczáiącemu sie przez przywłaßczenie pomienionego tytułu y rzeczy iego. Petro cura totius Ecclesiæ & principatus committitur: & tamen VNIVERSALIS Apostolus non vocatur: & vir Sanctissimus Consacerdos meus Ioannes vocari VNIVErsalis Episcopus conatur. Exclamare compellor ac dicere, O TEMPORA, ô MORES—!

lib. 4. ep. 74.

a Bellarmi. de Romano Pontifice et de Clericis. b Idē in Indice libri de Sūmo Pontifice. c Idem Ibidem Lib. 2. capit. 31.

Joann. 20. v. 21. 22.

Gregorius. Magn. li. 4 Epistol. 32.

Nune

Vniuersalis Episcopꝰ &c. nomen blasphemiae in totũ Clerũ.

Papieżem sie nie zwał Piotr świety / áni był.

Czemu?

* Matt. 23. v. 8. 9. & Concil. Nicenum Canon. 6. Gratian. Sistin. 65. Canon. Mos antiquus Et Cartag 3. Canõ. 10. Sistinc. 99 Canon. Primae. sedis apud Gratianum.

Ψ Anacletus Sistinct. 21. Canon. in Nouo Testamento/ apud Gratianum.

* Hieronim. Sistinctio. 93. Canon. Legimus apud Gratianum.

Nunquid ego hac in re pijssime DOMINE propriam causam defendo? Et magis causam omnipotentis Dei, quam causam vniuersalis Ecclesiæ? Quid est iste qui CONtra statuta Euangelica: contra Canonum decreta, NOVVM sibi vsurpare nomen præsumit? —. Sed absit à cordibus CHristianorum NOMen istud BLASPHEMIÆ, in quo OMNIVm Sacerdotum HOnor adimitur, dum ab vno sibi dementer arrogatur: Piotrowi wßyſtkiego Kościołá ſtáránie y przodkowánie zlecone iest/ á przećie Powßechnym Apoſtołem nie zwał ſie: á Maż świety Kollegá moy Jan (Konſtántinopolſki Biſkup) áby był zwan Powßechnym Biſkupem vśtáuie. Záwołáć muße y mowić. O cżáſy. O obyczáie!—. Jzáż ia w tey rzeczy bogoboyny Pánie (moy Ceſárzu) włáſney ſpráwy bronie? Ywiecey ſpráwy wßechmocnego Bogá/ niż ſpráwy Powßechnego Kościołá? Co záś ten iest/ ktory przećiw práwom Ewángeliey świetey */ przećiw Kánonow dekretom & nowe ſobie przyzwłáßczyć imie waży ſie—? Lecż vchoway Boże ſerc Krześcijáńſkich nazwiſká tego BLVZNIERZSTWá/ w ktorym wßyſtkiego duchowieńſtwá cześć ſie odeymuie: gdy od iednego ſobie bezrozumnie przyzwłáßcza ſie. A ſłußnie bezrozumnie/ gdyż Ψ Cæteri Apoſtoli cum Petro PARI conſortio honorem & poteſtatem acceperunt: Jnni Apoſtołowie z Piotrem rownym vczeſtnictwem cześć y moc wżieli: iáko Dekretá właſne Kościołá Rzymſkiego wyznawáły przed tym. Záczym też * Vbicunque fuerit Epiſcopus, ſiue ROMÆ, ſiue Eugubij, ſiue Conſtantinopoli, ſiue Rhegij, ſiue Alexandriæ, ſiue Thebis, EIVSDem meriti eſt & eiuſdem Sacerdotij—: Omnes Apoſtolorum ſucceſſores ſunt: Gdźiebykolwiek był Biſkup/ bądź w RZYMIE bądź w Eugubie/ bądź w Kōſtántynopolu/ bądź w Regium/ bądź w Alexándryey/ bądź w Thebiech/ teyże iest godności y tegoż Kápłáńſtwá: — Wßyſcy Apoſtołſkimi ſą Sukceſſorámi. A ták ná to wßyſtko niepomniąc dźiśieyßy Papież; lecż to/ co iest iemu row-

rownie przed tym pozwolono zewßyſtkim duchowieńſtwem álbo Biſkupy/ ſobie ſámemu tylko przyzwłaßczáiąc; iuż iáwnym zoſtawa bluźnierzcą świętych wßyſtkich Duchownego ſtanu/ tym pierwßym dowodem.

2 Przyczyná zbluźnienia śś. Zieńſkich Duchownych.

II. Przyczyna tego tá ieſt: Iż wßyſtkiego Duchowieńſtwá zgodne zezwolenie ták podeptał/ że też iego Koncylium álbo Synod/ owá wßyſtkiego świátá zdánie przećiwne iemu ſámemu/ mnieyße być nád ſwoie/ y ſobie poddáne/ owá áni potrzebne koniecznie oſądźił. Iegoć wierney rády ſą te ſłowá: a Pontifex eſt abſolute ſupra Concilium generale, & nullum in terris ſupra ſe iudicium agnoſcit: Contraria ſententia non eſt toleranda. e Si totus mundus ſententiaret in aliquo negotio contra Papam, videtur quod ſententiæ Papæ ſtandum ſit: a Papież ieſt zgołá nád Koncylium generálne/ y żadnego ná świećie nád ſobą ſądu nie przyznawa: Przećiwna Sentencya iemu nie ma być ćierpiána. e Choćby wßyſtek świát zgadzáł ſię w iákiey ſpráwie przećiw Papieżowi/ widźi ſię że przy zdániu Papieſkim trzebáby ſtáć. Ztądże te ſłowá. Concilia ſuo modo vtilia & neceſſaria, non tamen ABSOLutè. Synody ſwym ſpoſobem pożyteczne y potrzebne/ iednák nie zgołá. Co wßyſtko izaż nie wywraca tey godnośći od Chryſtuſá Páná Duchowieńſtwu dáney/ ♂ Powiedz Kośćiołowi? Albo y tego iegoż właſne° dekretu/ Si autoritas quæreretur, ORBIS MAIOR eſt vrbe (Romá). Ieśliby ſię ßukałá poważność: świátá wßyſtkiego więkßa ieſt niż iednego miáſtá (Rzymu): á zá tym dáleko więcey niż iednego Papieżá poważność? Nowßem ták wywraca; że też zátym to ſámo bluźnierzſkie wywyżßenie iego nád wßytek ſtan duchowny Kośćiołá Bożego/ wßytkie° złego máćicą zdawnych czáſow ſądźili być vczeni y pobożni

a Bellarmi. lib. 2. de Cōcil. cap. 17.
e Antoninus. in ſumma ꝛc.

Bellarm. de Concil. li. 1. capit. 10.

♂ Matt. 18. v. 17.
* Gratiā. diſtin. 93. Canone. Legimus. Rzymſki dekret mnieyßy ieſt niż wßytkiego świátá: przetoż y iego Papieżá. Ieſt ten Argument Koncyl Baſilijſkieg° iáko Aeneas Sylvius de Cōcil Baſilienſi libro. 1. piße. Tamże czytay.

bożni ludźie. Czego świádkiem są te słowá z Historyey. Audiui sæpe à doctissimis viris, omniq; virtute prædictis, omnium malorum seminarium esse summum, videlicet Pontificem, Concilio vniuersali obedire nolle: Słyßałem często od náuczonych mężow y wßelkę Cnotą ozdobionych/ wßystkich złych rzeczy ogrodem być to/ iż naywyżßy/ to iest Papież/ Synodowi Powßechnemu posłußny być niechce. Pytaß Paulinie ktorych złych rzeczy? Słuchay. Pirwßa iest tá/ ktorą sámi Graekowie w te słowá twierdzą: Solam causam continuati Schismatis esse eam, quod Episcopus Romanus nollet subijci Œconomico Concilio: Iż sámá przyczyná skończonego odßczepieńßtwá iest tá/ że Biskup Rzymßki mechciał sie poddáć Powßechnemu Synodowi. Wtorą tá iest/ Powßechney Apostaßey nieomylne niebeśpieczeńßtwo; gdyż a Vniuersa Ecclesia à statu suo corruit, quando is qui est VNIuersalis cadit: e Nullus iam Episcopus in veritate inuenitur: Wßyßtek Powßechny Kościoł od swego stanu upada/ gdy ten ktory iest Powßechnym Biskupē upada: e Żaden iuż Biskup w prawdzie ználeźion niebywa. Dla tegoż słußnie Koncylium niektore ták iáko piße samże potym Papież/ táki Dekret ferowáło: Hæc est veritas fidei Catholicæ, generale Concilium esse supra omnem aliam potestatem in terris—. Qui se his autoritatibus opponit, pertinaciter hæreticus est. ¶ POntifex nisi subijciatur autoritati Concilij, Non Est FILius (Matris Ecclesiæ): Tá iest prawdá wiáry Kátholickiey/ iż generálny Synod iest nád wßelką inną zwierzchność ná ziemi—: Kto sie tym powáżnościom sprzećiwia/ upornie Heretyckiem iest. ¶ Sam Papież ieśli sie nie poddá powáżności Synodu/ nie iest Synem (Mátki Kościołá). Ktorym iż sie iáwnie sprzećiwia Papież dźiśieyßy/ zápomniawßy też swe° ánteceßsorá tych słow: Contra statuta Patrum aliquid condere, aut mutare, nec nostræ sedis potest autoritas: Przećiw postánowieniu Oycow (álbo Koncyliow) nieco stánowić/ álbo odmieniać/ áni nászey Stolice niemoże te° rzeczy nić powáżność:

Ortonius in Epistola ad lectorem quae habetur in Fasciculo rerum expetendar.

Graeci apud Nilum Archiepisc. Thessalonicē. lib. 1. deprimat. Romā. Pontificis. a Gregorius Magn. li. 4 Epistol. 32. e Idem Epistola. 35.

ÆNeas Syluius de gestis Concilij Basiliensis Concluſ. 1. et 3. ¶ Ibidem lib. 2. ca. 27.

Przeć-

Zozimus Papa vt habet Cusanus libro 2. de Cōcord Cathol. cap. 18. et 20

Przetoż nietylko Heretykiem bluźniącym wiárę Kátholicką/ ále też duchownego ſtanu wßytkiego świetych bluźnierzcą iáwnym zoſtawa/ y wyrodkiem á záprzáńcem Mátki Kościołá świętego.

3. Przyczyná zbluźnionego Duchowieńſtwá. a Gratian. 9 diſtin. 19. titulo in Canonem In memoriam. e Zbidem in Gloſſa Canon. Si Romanorum. i ÆNeas Syluius poſtea Pius 2. Epiſtol. ad Mogūt. capitulū.

III. Przyczyna zbluźnienia wßyſtkich ſtánu duchownego świetych tá ieſt: Iż táka niewolá ná nie wwálił/ że też nie tylko ná nieznośne iárzmo iego zionąc niegodzi ſie im: lecz też gdyby przećiw iemu prawdę mowili/ iáko obowiązáni przyśiegą/ że ſię grzechu dopußczáią. Jegoć te ſą ſłowá Kánonu: a Tollerandum eſt iugum, quod à Sancta ſede impo-// nitur, licet INTOLLERABILe videatur, e Id quod// Papa approbat vel reprobat, nos approbare vel re-// probare debemus. i VERVM quoque contra Pa-// pam dicere, eſt contra iuramentum Epiſcoporum:// a Ma być znoßone iárzmo/ ktore od świetey (Papiežowey) ſtolice kádźie ſie/ chociáy nieznośne zda ſie być. e To co Papież pochwalá álbo gáni/ y my pochwaláć y gánić mamy. i PRAWDę też przećiw Papiežowi mowić/ ieſt przećiw przyśiędze Biſkupow. Co wßyſtko iżaż nie ieſt bluźnierzſtwim podeptánim tego ſtanu ś. ktoremu z innymi roſkazano w te ſłowá:

a 1. Cori. 7. v. 23.

a Zaplátameśćie kupieni/ nie ſtawayćież ſie niewolniki ludzkimi.

e Jacob. 4. v. 12.

e JEDEN ieſt zákonodawcá.

i Eph eſ. 4. v. 25.

i Złożywßy kłamſtwo mowćie prawdę káżdy z bliźnim ſwoim: bo ieſteśćie cłonkámi ieden drugiego. Nowßem ták iáwnym: że też iegoż właſny Mędrzec z nárzekánim ſrogim táki rozſądek o tych iego ták nieznośnych Tyráńſkich práwách wydał:

Cornelius. Agrippa de vanitate ſcientiarū capit. 91.

Ipſa CHriſtiana religio, à cuius origine CHriſtus finem impoſuit cæremoniis nunc hoc Canonum iure plus habet, quàm vnquam olim habuerunt ludæi, quorum pōdere addito, ipſum leue ac ſuaue Chriſti iugum NVNC redditum ſit omnium GRAuiſsimū, coguntur q; Chriſtiani PLVS ex Canonum præſcripto, quàm ex ipſo viuere Euangelio—. NON ſunt hæ leges & canones

à DEO

à DEO nec ad Deum, sed à corrupta hominum natura ingenioq; profecta ad quæstū & auaritiam excogitata: Sámá Krześćiáńska Religia / od ktorey początku Pan Chrystus koniec vczynił Ceremoniom/ teraz przez práwo tych Kánonow (Papieſtich) wiecey ich ma/ niż kiedy przed tym mieli ich Zydowie/ y muſza Krześćiánie wiecey podług Kánonow (Papieżowych) opiſánia/ niż podług ſámey Ewangelicy Chryſtuſowey żyć—. Nie ſa te práwá y Kánony od Bogá áni do Bogá/ lecz od zepſowánego ludzkiego przyrodzenia y rozumu poſły/ y dla zyſku y łákomſtwá wymyſlone. A ia przydam prawdźiwie podług wyżſzey opiſánego Antychryſtowego Bluźnierzſtwá * we wtorym ſpoſobie; dla pokazánia wynioſłośći wlaſney Antychryſtowey w nim/ ktora ſie miał wynieść nád wſzyſtkie świete z bluźnierzſtwem przerzeczonym/ to ieſt; nic niedbáiąc ná wlaſne práwá y wolnośći od Chryſtuſá dáne Kośćiołowi świetemu ták duchownego iáko y świeckiego ſtanu. Co iż ſie iuż w Jmie Páńſkie dowiodło/ ile ſie tknęło zbluźnienia świetych ſtanu Duchownego tu ná ziemi będącego; przetoż też/ áby iuż w cále Konkluzya tey trzećiey Demonſtrácyey prawdźiwa zoſtáłá/ do okazania zbluźnionych náoſtátek od Papieżá wſzyſtkich świetych ziemſkich ſtanu świeckiego przyſtępuie.

Leges Papae á Diabolo.

Járzmo Papieſkie ćiężſze niż Zydowſkie.

Kanony Papieżowe od Dyabłá nie od Bogá.

* Wyżſzey Folio. 54.

Co ſie tedy tknie iuż náoſtátek tego oſtátniego punktu wtorey Propozycyey; Iż Papież ieſt rozſiewcą bluźnierzſtwá przećiw świetym świeckiego ſtanu/ ktorzy ſą vrzędnikámi Boſkimi naywyżſzymi w świeckich ſprawách/ tedy ſie z ſámego iego tego práwie obrzydłego á bluźnierzſkiego wyniesienia nád te wſzytkie/ tákże z tych przyczyn pokázuie.

Dowod zbluźnienia świetych Ziemſkiey Zwierzchności od Papieżá.

I. Przyczyna te° ieſt tát Iż w świeckich ſprawách y rządźiech nie tylko nád inne mnieyſze vrzędy/ ále też y nád ſámego Ceſárzá naywyżſza á z nim nie porownána przyzwlaſcza ſobie godność/ á to nie bez nie

I. Przyczyná.

wstydliwey iego wzgárdy w te słowá: a Sicut AVRũ excellit PLVMBVM, sic dignitas PAPÆ excellit Imperatorem. Et sicut Sol dicitur Pater Planetarum & Dominus: ita Papa est omnium dignitatum. c Terra maior est septies Luna, Sol autem maior est octies luna: Sequitur dignitatem Pontificis Romani 47. maiorem esse regali dignitate. Jáko złoto przewyższa ołow/ ták dostoieństwo Papieskie przewyższa Cesárzá. Jáko Słońce zowie sie Oycem Plánet y Pánem: ták Papież iest wszystkich dostoieństw Oycem y Pánem. c Ziemia większa iest siedmkroć nád miesiąc/ Słońce záś większe iest ośmkroć nád miesiąc/ zá tym to idzie że dostoieństwo Papieżá Rzymskiego czterdzieści siedm kroć rázow większe iest nád Krolewską godność. Ztądże też niemnieysze bluźnierzskie słowá te iego pochlebcow. a Ecclesiastici tám longè sunt super Principes, quàm anima super corpus. c Sacerdos præstat REgi, quantũ homo BEStiæ; a Suchowieństwa ták dálece sa nád Xięża/ iáko duszá nád ciáło. c Xiądz przechodzi Krolá/ ile człowiek bestyą. Toć táka vczciwość Bogom ziemskim od Bogá Niebá y zieminá swym mieyscu postánowionym; owa pomázáńcom Bożym Papież Rzymski wyrządza. O ktorych pierwszy Krześćiánie ták trzymáli mowiąc: a Colimus Imperatorem vt hominem à Deo minorem. c NVLlum esse supra Imperatorẽ præter Solum Deum qui fecit Imperatorem. i Ipsum super terrã PArem nõ habere. a Czcimy Cesárzá/ iáko człowieká po Bogu wtorego/ y nád sámego Bogá mnieyszego. c Gdyż Z Aden nie iest większy nád Cesárzem oprocz sámego Bogá/ ktory vczynił Cesárzá. i On náziemi rowneg nie ma. Tegoż potwirdził sam że przedtỹ Biskup Rzymski/ do tego niego Onym sługa iego názywáiąc sie/ y ták czcząc świete Boże ziemskie w te słowá do nie° pisząc: Ego INdignus pietatis vestræ FAmulus—, ego hæc Dominis meis loquens, quid sum nisi PVluis & vermis?—, Adhoc enim potestas SVper omnes

a Innocentius 3. lib. 3. decretal. Titul. 33. Can. Solitae.
c Ibidẽ in Glossa.
Papiez złoto/ Cesárz ołow.
☞ Pátrz pychy niezsnośney Paskiey.
a Bellar. de Laicis ca. 18
c Orzechonius in Chymera.
☞ Bestya Krol wzgledem Xiędzá Papieskieg.
a Tertulian 9 ad Scapulam.
c Optatus contra Parmenianum. lib. 3.
i Chrisostõ. Homili. 2. ad populũ. Antiochen.
Gregorius. Magn. li. 2. Epistol. 61.

OMnes homines Dominorum meorum pietati cœlitus data est, vt qui bona appetunt adiuuentur. Exolui quæ debui: IMPEratori O Bedientiam præbui, & pro Deo quod sensi minime tacui: Ja niegodny pobożności wáßey (Cesárzskiey) Sługá—/ ia to Pánō moim mowiac/ com iest iedno proch á robak? Ná to ábowiem moc álbo zwierzchność naywyżßa nád WSżystkimi ludźmi pobożności Pánow moich z niebá dáná iest: áby ktorzy dobrych rzeczy pożądáią byli rátowáni—. Zápłáciłem com był winien: Cesárzowi posłußeństwo oddałem/ á zá Bogiem mowić com rozumiał namniey niezámilczałem. Dáleki tedy od tey vczćiwości/ ktorą się prochem y robakiem do Cesárzá mowiąc miánował przed tym Biskup Rzymski/ dźiśieyßy twoy Papież iest Paulinie; ktory Pánem Cesárzá Naywyżßym/ owa dußą y człowiekiem być się miánuie dosyć bezbożnie; á tego záś z Krolmi y Xiążety y z innym śćierwiem álbo ráczey bestyą względem śiebie zowiąc. Co ieśli nie iest Antychrystowym zbluźnienim świętego przybytku Bożeº/ rozsądku tweº czekam/ choć dosyć zkáżoneº. A w tý słuchay drugiey przyczyny przedśiewźięteº dowodu.

Biskup R. przedtym zwał się niegodnym sługą Cesárzskim/ owa prochē iego.

II. Przyczyna Zbluźnionych wßech świętych stanu świeckiego tá iest. Iż ná ten naywyżßy ná świećie po Bogu stan ś. świecki włożył práwá przećiwne ták Bogu/ iáko y náwet przyrodzonemu práwu/ y vććiwemu. Pirvvsze právvo to iest iáko samże mowi: dNos, nos imperia, regna, principatꝰ, & quicquid mortales habere possunt, auferre & dare possumus. e Deponere Imperatorem, transferre imperium de oriente in occidentem. My/ my Cesárzstwá/ Krolewstwá/ Xięstwá/ y cokolwiek mieć ludźie mogą/ odiąć y dáć możemy. e Zrzućić Cesárzá/ (Krolá/ Xiąże) przenieść Cesárzstwo od wschodu ná záchod. Ktorym práwem izaż y Bogá nie zbluźnił/ ktory to sam tylko sobie w Piśmiech świętych * przypisuie sá-

2. Przyczyná zbluźnionego stanu świeckiego.

1. Práwo niezbożne Antychryst.

d Gregor. 7 vt hab. Platina in vita eius.

e Distincti. 10 in Glos. Canon quoniam.

* Prouerb. 8. v. 15. Daniel. 2. v. 21. 4. v. 14. 22. 29. 1. Reg. 11. v. 31. Job 12. v. 18. 34. v. 18. 24. Przykłády 1. Sám. 16. v. 1. 13. 1. Reg. 11. y 12. Jerem. 27. v. 4. 5. 6. Dani. 7. v. 1

ie sámemu? Izaż nie zelżył á nie podeptał wolney Rzeczypospolitey Cesárzow/Krolow—. rozney przez práwo Boże, á zá tym nic od duchowney w tey mierze nie máiącey? Słuchay Páulinie o tym Dekretu z Glozą práwá swego/ ieśli nátknionym práwom Boskim nie wierzysz. Otoż ie máß w tych słowiech: Iesus Christus, sic actibus proprijs & dignitatibus distinctis officia potestatis vtriusq; discreuit—, vt Deo militans minimè se secularibus negotijs implicaret: ac vicissim ne ille rebus Diuinis præsidere videretur, qui esset secularibus negocijs implicatus. c Cum ergo partes istæ sint DIStinctæ (scilicet sacerdotiũ & imperium) est hîc argumentũ, quod imperiũ NOn habetur á PAPa: & quod Papa NOn Habet vtrumq; GLadiũ. Nã exercitus facit Imperatorem, & imperium A SOLo DEO habetur. Alioquin si ab ipso haberetur, licitè appellaretur in temporalibus ad ipsum: quod prohibet Alexander (Papa): Et dicit quod illa non contingunt SVam iurisdictionem: et quod Ecclesiæ soluunt tributum Imperatori. Jezus Chrystus ták spráwy własne y dostoieństwá rozdźieliwßy vrzedy álbo powinnośći władze obudwu rozdźielił—. áby ten ktory Bogu służy namniey sie świeckiemi spráwámi nie parał: y znowu áby on Boskim rzeczom nie pánował/ ktory sie świeckimi spráwámi vwikłał. c Ponieważ tedy dostoieństwá te (to iest Xieży y Cesárzski vrząd) są rozdźielne/ tu iest dowod iż Cesárzstwo Nie BJerze sie od Papieżá: á iż Papież nie ma obudwu mieczow. Abowiem woysko czyni Cesárzá/ y Cesárzstwo od SAMEgo BOGá bierze sie. Inák gdyby od sámego Papieżá bráło sie/ tedyby wolna byłá áppellácya w świeckich spráwách do niego. Czego zákazał Alexánder (Papież.) A powieda/ iż one (pomienione spráwy y vrzedy) nie należą do iego zwierzchnośći: á iż Kośćioły płacą dań Cesárzowi. Ktore° swego dawne° dobre° dekretu puśćiwßy sie/ te° sie ráczey bluźnierzskiego/ á właśnie Antychrystowego iąwßy/ y podźiśdźień trzymáiąc sie Papież, izaż nie

Ciprianus Juliano Escopo vt habet Gracia. Distint. 10. Can. Quoniam.

c Ibidẽ in Glossa.

Papież mocy świeckiej nie może mieć chceli być Biskupem/ áni Cesárzstwá nie dáie ále P. Bog sam.

iest

iest iáwny rozsiewca bluźnierzstwá/ Przeciw Máiestatowi/ iáko Piotr ś. z drugim Apostołem mowi: Owa/ iaż obudwu tych vrzedow/ ktoremi sie chłubi iáko własny Antychryst/ ktorego Bog nie zna tylko Diabel/ nie trácic. Słuchay Paulinie o tym z nárzekánim vczynionego dekretu przed kilka set lat od thwego ś. Opatá/ á ieszcze w oczách sámego twego Oycá ś. w testowá: Planum est, Apostolis interdicitur dominatus, I ergo tu & tibi vsurpare aude, aut dominans Apostolatum, aut Apostolicus Dominatū. Plane ab alterutro prohiberis. Si VTRumq; similiter habere voles, PERdes VTRumq;. Alioquin non te exceptū illorum numero putes, de quibꝰ queritur Deus sic: ψ Ipsi regnauerunt non ex me, principes extiterunt, & non cognoui eos, Iam SI regnare SIne DEo iuuat, habes gloriam sed non apud Deum. (Ergo apud Diabolum:) Jáwno iest/ iż Apostołom zákázano Pánowánia. Podiże ty tedy y sobie przyzwłaszczyć waż sie álbo iáko Pánuiący Apostolski vrzad/ álbo iáko Apostolik Pánowánie. Zgołá od oboygá zábronionoć. Jeśli OBoie iednáko bedźiesz chćiał mieć/ STrácisz oboie. Jnák nie rozumiey sie być wyietym z liczby onych/ ná ktorych nárzekał Bog ták: ψ Sámi Krolowáli/ á nie zenie/ Xiążęty byli/ y nie wiedźiałć onich. Teraz ieśli Krolowáć BezBOgá podobać sie/ maß chwałe/ ále nie v Bogá. A gdyż ták Paulinie/ tedyć v Dyabłá. Otoż maß Konkluzyą z twego Opatá dekretu zá tý pierwßym Prawem iego niezbożnym. Słuchay drugiego Práwá iego niemniey lepßego. WTore Právvo to iest bluźnierzskie iego przeciw świetym vrzednikom Boskim tego świátá naywyżßym: Jż cálować swoy trzewik, álbo ráczey wycierać vsty/ tym wßystkim/ iáko Cesárzom/ Krolom/ Xiążętom 2c. 2c. roskazuie; ták/ że bez tego smrodliwego wycieránia żadnemu z tych przyiáćielem ani dobrodźieiem chce być/ iáko własny Antychryst. Oczym iż iuż wyżßey *mowiło sie/ tu sie opu-

2. Petr. 2. v. 10. Epist. Judae. v. 8.

Bernardus. lib. 2. consideratio. Ad Eugenium Papam.

ψ Oseae 8. v. 4.

Apostołom nie dał Chrystꝰ rzadow y mocy świeckiey nád świeckimi. Jnak trzymáiący to oboie od Siabłá są.

ψ Oseae 8. v. 4.

☞ Práwo niewstydliwe o cálowániu Trzewiká Papiezowego.

* Pátrz Folio 60. 61. 62. 63.

opuſczą. Do ktorego niezbożnego práwá y to przydałá też świete źiemſkiey zwierzchnośći, iż ie Máſtálerzmi ſwymi poczynił/ w te ſłowá. Quando Papa aſcendit equum, maior princeps qui præſens adeſt, etiamſi eſſet IMperator STaphã equi Papæ tenere DEbet, & deinde equũ ducere per frenum aliquantulum. Quod ſi ita placeat Papæ, vt non equo ſed ſella vehatur, tũc IMPErator vel Rex, ſi quis adſit, DEBet ipſam ſellã HVmeris ſuis ſuſtinere. Gdy Papież wśiáda ná konia/ wiekſze Xiąże ktore ná ten czás ieſt/ choćby też był Cesárzem/ ſtrzemie v koniá Papieżowi ma trzymáć: y potym wieść konia zá wodzę troche. A ieśliby ſie ták podobáło Papieżowi/ áby nie ná koniu ále ná ſtołku był niesion/ tedy Ceſarz álbo Krol/ ieśli ktory ieſt/ ma ſtołek ſam ná rámionách ſwych trzymáć. Co wßyſtko iżáż nie właſnym nie tylko Antychryſtowym/ ále gorßym niż beſtyálſtkim práwem być bacżyß Paulinie? Záiſte gdybyś tego nie bacżył/ wſtydu ſámego przyrodzonego nie znałbyś co ieſt. Rece ábowiem świetych źiemſkich dozorcow ná trzymánie Máieſtatu Bogá w Troycy iedynego/ á rámioná ná trzymánie obrony Kośćiołá Bożego ſą ſprawione od Bogá. Przetoż ták rozmáitego bluźnierzſtwá z wyniesieniem ſie nád Bogá w Troycy iedyne°/ y nád wßyſtkie świete iego/ nápátrzywßy ſie y ná ſłuchawßy/ á práwie rękomá dotknawßy ſie w Oycu twoim świetym Paulinie/ y onegoż tobie z ſámegoż twego twoich świádectwá dowiodßyć: iżáż mi ſie nie godźi ſpytáć ćiebie niż vczynie Konkluzya dowodu tey trzećiey Demonſtrácyey/ á ießcże ſłowy twegoż hiſtoryká tymi: * Fierine poteſt vt (ad Paparum ſalutem) ſufficiat reſidua quæ eſt apud Deum miſericordia? Możeli to być ábyć ku zbáwieniu Papieżow) ſprośtáć mogło to oſtátnie ktore ieſt v Bogá miłoſierdźie? Ztądże niedźiw/ iáko drugi twoy Sápient piße.

Ceremonia. Pontifical. li. 1. Sect. 3. capit. 2. et 3.

Ceſárze y Krolowie Máßtálerze Pápieſcy y Mułowie

Konkluzya Trzećiey Demonſtrácyey.

NB.

* Platina in vita Marcellini.

* Si

* Si quis alteri malũ precari vult, precetur vt Papa fiat: Iż gdyby kto drugiemu chćiał źle życżyć/ma mu życżyć ábyby był Papieżem. Ták iest wielce zárázoná wßelka niezbożnośćia tá stolicá! Záczym ia też iuż w imie Páńskie z tych przerzeczonych przyczyn á dowodow ßczyrych ta Konkluzya/ iáko prawdźiwa/ czynię: Iż Papa nie od Bogá ále od iego sprzećiwnika właśne swe postánie ma. Atáć iest Demonstrácya trzećia z tegoż mieyscá/ iáko y wtora/ dowodut z ktorego iuż w Jmie Páńskie do czwartey. * Petrarcha. NB.

CZWARTA DEMONSTRACIA

KTokolwiek iest Árcyhereтykiem/ álbo Oycem Heretyctw/ y ich mátactw iáwnych rozśiewca: ten też iáwnie nie od Bogá/ ále od iego przećiwniká Czártá ma swoie postánie.

PApież iest tákim.

PRzetoż Papież nie od Bogá/ ále od iego przećiwniká właśnie ma swoie postánie.

Pirwßey Propozycyey Dowod.

IA pirwßa Propozycya/ iż z thwegoż właśnego Fundámentu Paulinie wźietá iest/ ktorys ták pißąc założył w swey MISSIEY: Bácerstwá ſą wßelákie od Siabłá; á zátym iego náuczyćiele; iáko ſię iuż pokazało w Dowodźie wthorey Demonstrácyey pierwßey Propozycyey: przetoż też iáśnia prawdę máiąca z Pism świetych/ y Oycow Konſenſu/ dálßego potwirdzienia odemnie nie potrzebuie. Záczym ſłuchay Dowodu wtorey Prepozycyey nie omylnego.

Dowod tey Propoſicyey z Fundámẽtu Paulinowego bierze ſię/ Folio 1. Oczym tu pátrz Fol. 27

Wto-

Wtorey Propozycyey Dowod.

Troiáki sposob rozśiewánia Heretyctwá.

DOwod Propozycyey they wtorey thymże sposobem iáko y inßych wyßßych/ to iesth; z twegoż własnego Kośćiołá Konsensu wystáwiać śie. Wieß dobrze Paulinie iż tym dwoiákim sposobem rozśiewcy á Oycowie Heretyctw są od thwego Doktorá opisáni.

1. Sposob Heretyctwá.

Pirwßym: Gdy błedy dawno w Kośćiele Bożym potępione Heretykow znowu rozśiewáią/ á práwie z Piekłá wskrzeßáią. Jegoć te są słowá: * Heretykámi są tákże y ći/ ktorzy błedy te/ ktore są dawno w Kośćiele/ w onych stárych Heretykách potępione/ zá Ewángelią obieráią y vdawáią/ á práwie znowu z Piekłá wskrzeßáią.

* Wuiek w Apologiey Fol. 551.

2. Sposob Heretyctwá.

Drugim sposobem opisuie też Oyce á rozśiewce Heretyctw własne: Gdy Pismá świete fałeßnym swym wykłádē/ álbo im przećiwnȳ/ psuią y káżą. Tegoż są te słowá wyiete z Piotrá ś. náuki: ¶ Obacż że to iest własna nie vczonych á niestátecznych ludźi/ (iákowi są Heretycy wßyscy) psowáć nietylko Pismá trudne/ ále y inße łácne/ wykłády fałßywymi ná swe y innych wiele ludźi zátrácenie. A chceßli słucháć Doktorá niebieskiego/ iuż sámego Apostołá Páwłá ś. vczącego trzećiego sposobu poznánia własnych Arcyheretykow á rozśiewcow/ y Oycow Heretycw/ á mátactw iáwnych/ tedy ia tobie wystáwię z niego ten: Gdy od własnego á nie omylnego słowá Bożego lud odwodzą/ podrzucáiąc mu słuchánie własnych snow á báśni/ nie tylko pletliwych/ ále też y wßetecznych. Jegoć są te otym słowá przepowiedźiane. Bedźie czás/ gdy zdrowey náuki nie śćierpią: ále według swych pożądliwośći nágromadzą sobie vczyćielow máiąc świerzbiące vßy: á od prawdyć słuchánie odwrocą/ á ku BAśniom śie obrocą. A ták z tego Fundámentu troiá-

¶ Tenże ná list 2. Petr. cap. 3. v. 16. w Bibliey.

3. Sposob Heretyctwá.

2. Timot. 4 v. 3. 4.

troiákiego Paulinowi sámemu nieomylnego/ izaż iuż nie iáwny tey Propozycyey dowod zostawat Iż Papież iesth tákim rozsiewcą Herezyey podług iego troiákiego sposobu.

Abowiem co sie tknie dowodu tego pirwszego sposobu w Oycu Papieżu ználeżionego; Iż stárych á potępionych od Kościołá stárego á pirwszego Apostolskiego błędy/ y rozumienia omylne wywodźi z Piekłá/ y rozsiewa ie przez náukę swą: Tedy sie tego rozsiewcą á Oycem być pokázuie Papież z tych siedmi iáwnych/ á z Piekłá wskrzeszonych/ y do Kościołá wprowádzonych zá Ewángelią/ Kácerstw; ktoreć iuż tu kłáde porzadkiem.

1. Sposob Heretyctwá w Papieżu dowod: Iż Heretyctwá stáre wznieciły y rozsiał.

1. Heretyctwo to było Wálentiniánowv onych. Iż z sámych Pism ś. doskonáley prawdy zbáwiennej nikt sie náuczyć nie może/ bez drugiego słowá niepisáne°/ to iest Trádycyey. Czego też z Pism świetych źle rozumiánych mieysc dowodzić sie ważyli obłędliwie: iáko tego tymi słowy dáie świádectwo iáwne Doktor stárożytny. Cum ex scripturis (Hæretici Valentiniani) arguuntur, in accusationem conuertuntur ipsarum, quasi — non sint ex autoritate, & — quia NON POSSIT ex his inueniri VERITAS; qui nesciant TRADITIONEM. Non enim per literas traditam illam, sed per viuã vocẽ, ob quã causam & Paulũ dixisse; * Sapientiam autem loquimur inter perfectos, sapientiam autem non mundi huius. Gdy z Pism śś. (Heretycy Wálentyniáni) gromieni bywáia/ tedy obracáią sie ná tychże Pism świetych zgánienie/ vdáiąc iákoby nie miáły powáżności/ á iż NIE MOże z tych ználeżioná być PRAWDá (dostáteczna) od tych/ ktorzyby nie vmieli Trádycyy (Albo słowá niepisánego): ábowiem nie iest podána (Trádycya) oná ná Pismie/ lecz przez żywy głos/ dla ktorey przyczyny rzekł też Páwet ś. Mądrość też mowiemy miedzy doskonáłemi/ lecz Mądrość nie świátá tego.

1. Heretyctwo Wálentyniánow w Papieżu.

Ireneg lib. 3 capite 2.

☞ Vide verba Valentinianorũ.

* 1. Cor. 2. v. 5. 6.

Prawdá z sámych pism śś. bez Trádycyi słowney nie doskonáła podług Heretykow.

Czego wszystkiego izaż znowu z Piekłá nie wygrzebł Oćiec twoy/ y nie posiał ná Roley Kośćiołá Bożeg? Dosyć otym masz w Gońcu Paulinie: dosyć y w tych słowiech pokazano twych/ gdźie piszesz ták: * Ze tylko słowem Bożym iest co nápisáno/ nie to co też vstnie podano/ Diabeł to ták Lutrá vczył. Stądże twoy Kárdynał tego rozumienia/ ψ Scripturas sine Traditionibus non esse sufficientes, Iż Pismá bez Trádycyy nie są dostáteczne (ku prawdy wszelkiey okazániu) temi słowy Apostholskimi z temiż Heretykámi tákże dowodźić się ważył/ ták pisząc: ψ Et Apostolus ait Sapientiam loquimur inter perfectos: Mądrość mowiemy miedzy doskonáłemi. To z nich zámykáiąc/ iż w Pismiech śś. nie godźiło się/ áni przystało/ áni potrzebá było wszystkiemu świátu wszelkiey prawdy obiáwiáć/ oprocz w Trádycyách słownych. Zkąd iuż baczysz Oycá twego ś. z swym Kośćiołem rozśiewcą być á wzbudźićieliem Wálentynianow Kácerstwá/ y sztuk obrony iego z sobą. Słuchay wtorego Kácerstwá wzbudzenia przez tegoż tákże.

Tegoż sie Papież trzyma.

* W Missyey foli. 26.

ψ Bellar. de verbo non scripto lib 4 capit. 4.

ψ Ibidem. cap. 8. Sect. Accedat.

II. Heretyctwo niektorych bezecnych Heretykow/ że też Athánázyus ś. innych Heretykow Hydrą być ie osądźił/ to było iáko pisze twoy ieden Doktor w te słowá: ♂ Scripsit Athanasius ad Eustachium contra eos qui IVBENT CREDERE quæ ipsi dicunt, & NON PROSPicere deceatne, an non deceat. Istor̃ HÆRESin, ait, cunctas hæreses renouare & cunctas superare, Iubent isti; inquit, accipere simpliciter quæ dicuntur, vt nemo exquirat, quod in ijs, aut decens aut indecens sit: Non expendam quid vtile, quid proposito consentaneum, quid Mysterio dignum, quid cum veritate concordans? Hæc Athanasius. Pisał Athánázyus do Eustátiuszá (Heretyká) przećiwko tym ktorzy roskázuią wierzyć temu/ co sámi mowią/ á nie vpátrowáć przynależyli/ álbo ieśli nie przynależy. Tych kácerzstwo/ powiedá Athánázyus świety: iż wszyst-

2. Heretyctwo Eustatianow w Papieżu/ Iż zgołá temu kthory vczy tylko wierzyć potrzebá bez rozsądku.

♂ Turrianꝰ Jesuita in Episto. ante Gregor. valentian. Cõtra vbiquistas Arianistas.

iż wszysthkie Kácerzstwá wskrzeszá/ y wszysthkie przewyższa. Roskázuią ći mowi rozumieć po prostu co sie od nich mowi/ áby nikt nie bádał sie/ coby w tym álbo przystoynego/ álbo nieprzystoynego było. Nie bedźiesz vważáł/ co pożytecznego/ co przedśiewźiećiu zgodnego/ co táiemnice godnego/ co zprawda zgadzáiacego sie iesth? To Athánázyus mowi. Ktorego Kácerzstwá izaż niewzbudźił w sobie Papież/ gdy też o sobie y o swych wiernych sługách trzymáć każe? Jegoć te są onym rowne wewszem słowá.

a Romanus Pontifex est Summus Ecclesiæ Iudex, cuius interpretatio est sensus Spiritꝰ sancti. b Qui errare non potest, siue in definiendo studiũ adhibeat, SIVE NON. c Ita vt non QVID, sed quis loquat̃, fidelis populus debeat attendere—; Ordinarius Pastor Ecclesiæ audiendus est, non examinãdus. d Papa siue errare possit, SiueNon, est ab omnibus fidelibus obedienter audiendus. e Etiamsi verbo Dei contraria præcipiat tamen ei simpliciter obediendum. Quia Papa est viua lex Dei, viuum verbum Dei, cui omnes sub pæna æterna damnationis obedire, necesse habent. f Etsi immemor suæ salutis sit—, nemo illi dicere potest cur hoc facias? a Rzymski Papież iest naywyższym Kośćiołá sedźia/ ktorego wykład iest smysłē Duchá ś. b Ktory błądźić nie może/ bądź w roskazániu przyłożyłby pilnośći/ bądźby też nieprzyłożył. c Ták iż iuż nie CO/ lecz KTOBY mowił/ wierny lud ma vpátrowáć: Porządnie postány Pásterz Kośćiołá ma być słuchan/ nie Exáminowan álbo rozsądzon. d Papież bądźby błądźić mogł/ bądźby nie mogł/ ma być od wszystkich wiernych z posłuszeństwem słuchan. e Choćby słowu Bożemu przećiwne rzeczy roskázował/ iednak ma być zgołá słuchan. Abowiem Papież iest żywym słowem Bożym/ ktoremu wszyscy pod káźnią wiecznego potępienia posłuszeństwo oddáwać powinni. f Choćby też zápomniał ná zbáwienie swoie/ nikt mu nie może rzec/ Cze^v to czyniß? Otoż masz bezecnych Eustátiánow/ á náder iák sam Czárt niewstydliwych Heretykow

a Bellarmin. lib. 3. de verbo Dei capit. 4. et 5.
b Gregori. Valentiã. Jesuita. vt sup. Folio 59.
c Stapleton. lib. 1. de doctrinae princip. cap. 5.
d Bellarm. lib. 4. de Rom. Pontifice ca. 2. Sect. Deinde.
e Fabricius Jesuita.
f Bonifacius 8. distinctio. 40. Canon. Si Papa.

☞ Pátrz chytrośći Czártowskiey.

błąd przez Oycá twego w Kościoł twoy wprowádzony/ przed tym od Athánázyuszá y Kościołá świętego potępiony. Słuchayże iuż trzećiego wskrzeszenia y rozsiania Kácerzstwá przez tegoż.

3. Heretyctwo Pelagianow.

III. Heretyctwo Pelagianovv to było/iáko twoy Doktor Paulinie przyznawa/ w te słowá pisząc: Fidem Catholicorum in HVMano fundari testimonio, EST PELAGIAnum; Wiárę Kátolicką ná ludzkim fundowáć świádectwie/ iest Kácerzstwo Pelágiáńskie.

Mulchusig Jesuita respons. ad Dauid Parcum Thesi. 92.

Tegoż iest rozsiewcą Papież Kácerzstwá/ gdy sobie sámemu/ álbo swemu świádectwu ták rownie wierzyć roskázuie; iáko własnie Piotrá świętego/ á zá tym Duchá świętego głosowi: Nowszem gdy dopuszcza tego swym twierdzić bezbożnie; iż iego świádectwu nietylko bespieczniey/ ále też więcey wierzono ma być; niż Bibliey álbo Pismom świętym. Czego świádkiem są te słowá:

Papież Pelagiuszem iest.

a Agatho Papa vt supra Folio 82.

a Omnes sanctiones Apostolicæ sedis accipiendæ // sunt TANQVam ipsius diuina voce Petri firmatæ. //

e Glossa vt supra Folio 96.

e Id quod Papa approbat vel reprobat nos appro- // bare vel reprobare debemus. i Et quid opus est // lectione Bibliorum cum nobis sint salutaria Eccle- // siæ præcepta, quæ VICEM Bibliorum apud Catho- // licos obtinere debent. o Hæretici semper Hære- // tica in nos vrgent Biblia: Nos BIBLIA habemus // PONTIFicem Romanum, quem sequentes, errare // & decipi non possumus. Hic seipsum interpretari // potest, Biblia autem nequaquam. Ideo TVTI- // VS illius decretis, quàm huius obscuritatibus // confidere possumus. u Ille est lex Dei viua, cui // MAGIS quam literæ Bibliorum est credendum. //

i Hoffeus Jesuita.

o Fabricius Jesuita.

Papa Biblia Papistis.

u Idem et Torrensis Jesuita.

Wszystkie postánowienia Apostolskiey (álbo Papiezowey) stolice máią być przyymowáne/ IAKo sámego Boskim głosem Piotrá świętego vtwierdzone. e To co Papież pochwala

Papiezowe świádectwo/álbo dekret Fúdamét

álbo

álbo gáni/ y my pochwaláć/ álbo gánić mamy. i Y coż nám po czytániu Bibliey/ gdyż mamy zbáwienne Kośćiołá przykazánia/ ktore máią mieć mieysce MIASto BIBLIey v Kátholikow? o Heretycy záwße Heretyckie przećiw nam wystáwiáia Biblie: My Biblia mamy Papieżá Rzymskiego/ ktorego náśláduiac/ błądźić áni záwieść sie nie możemy. Ten sámego śiebie wyłożyć może/ Biblia záś żadna miara. Przetoż BESpieczniey iego dekretō/ niż Bibliey záwikłáney vfáć możemy. u On iest zakonem Bożym żywym/ ktoremu WIECEy niż pismu Bibliey ma być wierzono. Z tąd iuż iáwno iest/ że nie tylko Kácerzstwá Pelagiánowego tákim sposobem; ále też y gorßego snadź rozśiewcą zostawa Papież: gdy nie tylko ná swym ludzkim świádectwie rownie z Pismy śś. ważnym; ále też wiekßym nád te y pewnieyßym; owa zgołá/ ná sámym swym zdániu dopußcza stánowić wiáre Kátholicką.

wiáry pewnieyßy niż Bibliey.

Papież Biblia pewnieyßa niż pisaná.

IV. Heretyctwo Manicheuszovv to było rozmáite. PIRWSZE; Iż vczyli być grzech srogi vżywáć Sákrámentu świętego pod dwiemá osobámi/ dla tegoż też iák naysrożßego grzechu tego sie chronili. Co onich samże Biskup Rzymski pißąc/ toż záraz potępia w nich/ iáko Kácerzstwo przećiwne náuce Apostolskiey; y dla tegoż z Powßechnego Kośćiołá ich wyklináć roskázuie/ ták pißąc: Cum (Manichæi) ad tegendam infidelitatem suam nostris audeant interesse mysterijs, ita in Sacramentorum communione se temperant, vt interdum tutius lateant. Ore indigno Christi corpus accipiunt, SANGVinem autem redemptionis nostræ HAVRIRe OMNINò DECLINAnt. Quod ideo vestram volumus scire sanctitatem, vt vobis huiuscemodi homines, & his manifestentur indicijs, & quorum deprehensa fuerit SACRILegia SIMVLatio, notati & proditi à Sanctorum societate sacerdotali autoritate PELLANTVR—. ☙ Rogamus vos fratres vt obseruetis eos, qui dissensiones & offendicula præter doctrinam quam didicistis faciunt, & declinate ab illis:

4. Heretyctwo Mánicheußow. Vżywánie pod iedną osobą.

Leo Magn. Sermon. 4. Quadragesimae.

☞ Sacrilegium vna species.

☙ Rom. 16. v. 17.

Mánicheußowie vżywánie pod iedna osoba naprzod wymyślili/ dla tegoż od Leoná potępieni podług Páwłá świete° dekretu. ☞ Swietokrádźctwo iedná osobá.

Gdy (Manicheußowie) áby pokryli niewiáre swoie ważą sie bywáć przy náßych táiemnicách/ tedy ták w Sákrámentow społeczności miárkuią sie/ że podczás beśpieczniey táią sie. Vsty nie godnymi Chrystusowe ćiáło przyimuią: KRWIE záś odkupienia náßego PIć ZGOłá ZCHRANiáią SIe. Co dla tego wáße chcemy wiedźieć (Cesárzska) świątobliwość/ áby wam tákowi ludźie y tymi obiáwieni byli Cechámi/ y ktorychby ználazło sie SWIETOKrádźskie ZMYSLEnie/ náznáczeni y wydáni od społeczności świetey Pásterzska zwierzchnośćią byli WYRzuceni. ☞ Prośimy was bráćia/ ábyśćie vpátrowali tych/ ktorzy rozerwánia y zgorßenia nád náuke/ ktoreiśćie sie náuczyli/ czynią/ y odłączayćie sie od nich.

☞ Rom. 16. v. 17

Otoż ma Papież Antecessorá swego Dekret z Apostołá świetego spráwiedliwie wydány; iż iest odßczepieńcem od náuki Apostolskiey/ przećiw tey z Heretykámi Mánicheußámi przestáiąc; tákiż z nimi o tymże (dla czego oni wykletymi byli z Rzymskiego Kośćiołá pierwßego) wydawaiąc ten Dekret: LICET Christus suis Discipulis ADMINISTRauerit, SVB VTRaq; specie panis & vini, hoc venerabile Sacramentum—: Et similiter LICEt in primitiua Ecclesia huiusmodi Sacramentum RECiperetur à fidelibus SVb VTRaque specie: postea à conficientibus sub vtraque, & à Laicis tantummodo sub specie panis suscipiatur: Aczkolwiek P. Chrystus swym zwolennikom vsługował pod obiemá osobámi Chlebá y Winá/ tym wielebnym Sákrámentem—: áczkolwiek w pierwßym Kośćiele tákowy Sákráment brał sie od wiernych pod obiemá osobámi: potym od vsługuiących (Xiedzow) pod obiemá/ á od Láikow tylko pod osobą Chlebá niech bedźie przyimowan: á to ießcze sub pœna excommunicationis, pod winą klątwy/ dokłada práwie w brew pierwßemu Kátholickiemu Kośćiołowi bijąc. Oczym wyżßey. A wiecto nie Arcyheretyk Papież iest/ gdy przećiwną klątwę Kátholicką/ Heretycką; á Heretycką/ Kátholicką czyni? Rozmysl sie Paulinie ábyś z nim nie zginął.

Concil. Cōstantinense. Sessione 13. ☞ Nota Confessam veritatem at oppressam.

Pan Chrystus y Kośćioł pierwßy pod dwiemá osobámi wiernym vsługowáł/ podług zeznánia Papieżowego/ á przećie Papież gwałći to.

WTO-

WTORE tychże Manicheuszovv Heretyctwo: Iż vczyli Páná Chrystusowe ciáło właśne we wßyst-kich pokármiech być pożywáne vsty cielesnymi y do żołądká spuszczáne. Ktory błąd Kácerzski ták im ná oczy wyrzuca Augustyn święty: Vobis per fabulam IN ESCIS omnibus Christus ligatus apponitur: adhuc ligandus vestris VISceribus, soluēdus ructatibus: Wam podług báśni w pokármiech wßystkich Chrystus związány/ pokłada się: áby ieszcze był wáßymi wnetrznościámi związány/ á przez rzygánie rozwiązány. Czego izáż nie rozśmiewa rownie Papież/ gdy ták że w pokármie Sákrámentu ś. przymußa toż wyznawáć/ iáko Dekret iego w testową opisuie: a Ore & corde profiteor—: non solùm Sacramentum, sed etiám verum corpus & sanguinem Domini nostri Iesu CHristi ESSE in Altari: & SENSVALITer, non solùm Sacramentum, sed in VERITATE manibus Sacerdotum TRACTari, FRANgi, & fidelium DENtibus ATteri. e Verè & PROPRiè manducari etiam & CORPOre, & TRANSMITTI ad STOMAChum. i Et si MVS vel CANIS consecratam hostiam manducet, substantia Corporis Christi non desinit esse sub speciebus, QVAMDIV species illæ manent. o ETIAM IN CLOACA. u Potest à MVRè comedi & EVOMI. vsty y sercem wyznawam—: nietylko Sákrament/ ále też prawdźiwe ciáło Páná náßego Jezusá Chrystusá być ná ołtarzu: y CIeleśnie álbo przyrodzonym sposobē/ nie tylko Sákrament/ lecz y sámo ciáło rzeczywiśćie rękámi Kiężymi spráwowane/ łámáne/ y wierzących ZEBAMi STARTE álbo zgryżione być. e Prawdźiwie y WCáśnie bywa też iedźione y cielesnymi VSty/ y przepußczone do ZOłądká. Jeśliby też MYSZ álbo PZES poświęcona hostya ziadł/ istność ciáłá Chrystusowego nie przestáie być pod osobámi/ dokąd osoby one trwáią. o Też y w WYCHOSZZE, u Może ie Myß ieść y WYRZYG Nad

Wtory błąd Mánicheuszow.

Augustin. Contra Faustum Manicheum libr. 20. cap. 13

a Nicolaj Papa de Cōsecra. dist. 2. Can. Ego Berengarius. e Bellar. de Eucharist. li. 1 cap. 11. Idē habet Missale Rō. Oratiōē post Cōmunionē: Corpȝ tuū—. i Thomas parte 3. Summae Questionae. 8. Articulo. 3. o Bonauēctura in 4. Sententiarum. distin. 13. q. 1. litera E. Astesanus ibidem. u Fortalitium fidei. lib. 3.

Kápernaickie iedzenie ciáłá Chrystuſ.

Táiēnice Pápieſkie.
Myß
y
Wychod.

Nád

Nád ktore wyznánie Papieſkie/ ktoreż może być Mánicheyſkiemu podobnieyſze wyżſzey opiſánemu: A ták iż iednoż ieſt; ono tedy z Piekłá ſámego wygrzebł Papież/ toż twierdząc o vżywániu ćieleſnym Páná Chryſtuſá w pokármie ſtołu świętego/ zágrzebſzy wyznánie święte Kátholickie ono pierwſze: a CHriſtus eſca MENTIS NOn VENTris, e Vt quid paras DENTEs & ventrem? CREDe & manducaſti: a CHryſtus ieſt pokármem duſze/ nie żołądká. e Czemu gotuieſz zeby y żołądek? wierz á vżywáleś.

a Cipriang. e Auguſtin. vt hab. Gratian. de Cõſecr. diſt. 2. Canone Vt quid.

TRZECIE tychże Heretyctwo było: innym ſámym świeckiego ſtanu ludźiom tylko być wolne Małżeńſtwo/ ále Duchowieńſtwu niewolne/ iáko nieczyſte á nieprzyſtoyne tákiemu ſtanowi. Co w teſtowá o nich wyświadcża Auguſtyn święty: Auditores qui appellantur apud eos & carnibus veſcuntur—, & ſi voluerint, VXOres habẽt, quorum NIHil faciunt, qui vocantur ELECTi: Słuchácżámi ktorzy ſie zowią v tych (Mánicheuſzow) y mieſo iedzą/ y ieśliby chćieli/ żony máią/ z ktorych rzeczy nic nie czynią ći/ ktorych zowią Elektámi/ to ieſt Xiężą.

Auguſtin. Epiſto. 74.

Xiędzom Mánicheyſkim żenić ſie nie godźiło.

Toż Heretyctwo Papież wſkrzeſił y w prowádźił w Kośćioł Boży: y ták ie vtwierdźił/ że też iegoż niewolnicy te ſłowá doſyć bezecnie wypuśćić ſie ważyli/ pißąc to: Jż a MELius eſt SCORtari Et VRi, quam poſt vnam fornicationem votum cælibatus violando, ad nuptias tranſire, e Sacerdos ſi fornicetur, aut domi concubinam foueat—, GRAuius peccat ſi contrahat matrimonium—. Nullo modo permittendum eſt coniugium Sacerdotibus, quia non deſunt rationes aliæ ſeruãdæ caſtitatis: a LEPJey ieſt Xureſtwá pátrzyć/ y zápalenia nieczyſte/ niż po iednym wßeteczeńſtwie/ ślub bezżeńſtwá zgwałćiwßy/ do Małżeńſtwá przyſtąpić. e Xiądz gdyby pátrzył Xureſtwá/ álbo domá wßetecznice chował—/ CJeżey grzeßy ieśli wſtępuie w małżeńſtwo. Żádnym ſpoſobem nie ma być dopußczone małżeńſtwo Xiędzom/ ábowiem ſą inne ſpoſoby záchowánia czyſtości.

a Bellar. de Monachatu li. 2. ca. 34 & Coſterus Jeſuita Enchiridi. tractat. de Cælibatu.

Xiądz Burewnik y cudzołożnik lepßy niż żonáty.

Lecż

Lecz iákie to sposoby słuchay Paulinie. Ale co ia tobie mowię słuchay? gdyż ty wieß dobrze o nich. Przetoż ráczey rzekę; Słuchayćie ludźie iáka to czystość? iákie iey sposoby záchowánia? wam tego potrzebá; ábyśćie obłudniki obłudne z obłudną czystośćią/ á práwie z táką/ iáką też oni Pháryzeußowie okázawáli przed ludźmi; z ktorey názwał ich Chrystus Pan Groby zwierzchu pobielonymi. Otoż pierwßy sposob sam Jezuitá opisuie/ á ießcze Kárdynał ták: * Si quis desideret habere POLLVTIOnem ob finem bonum, vt ob sanitatem, aut leuandas tentationes carnis, quibus interdum affligitur, NON EST peccatum: Jeśliby kto pożądał mieć pollutią (ćiáłá) dla cylu dobrego/ iáko dla zdrowia/ álbo dla zmieśienia pokus ćiáłá/ ktorymi podczás vdręczon bywa/ nie iest grzech. Otoż grzech nie grzech/ otoż nieczystość czystośćią. Otoż sposob czystośći przeklętey ták obrzydłey Bogu/ że też choć niepomyślnie w nocy był kto nim zmázány pod zakonem/ tedy * Nieczystym áż do wieczorá muśiał być. Lecz nie lepßemu przypátrzćie się drugiemu Sposobowi záchowánia czystośći Xiężey Rzymskiey. Otoż ten się podawa: Nunquid compelli potest Clericus CONCubinam abiurare? videtur quod NON—. Videtur quod hoc crimen meretricij Ecclesia sub dissimulatione transire debet—. SI NON CASTè, TAMEN CAVTè: Jzaż przemußon może być Duchowny wßetecznice odprzyśiąc się? Zda się że nie—. Zda się iż ten wystepek Kurestwá Kośćioł pod zmyślánim ominąć ma—. JESLI NIECZYSćie/ JEDNAK OSTROZNIE. Ztądże ostrzegáiąc tey swey zmyśloney czystośći/ tákowe Głosy są wydáne: a Quamuis tactus & oscula sint præludia incontinentiæ in Laicis, secus tamen est in Clericis. Nam Clericus præsumitur ista facere PRo CHARItate & bono zelo.

Słuchayćie ludźie iákie sposoby czystośći Xiężej

Matth. 23.

1 Sposob Sodomskiej czystośći w Xiężey Rz.

* Tolletus Cardinalis. Jesuita li. 5. instructiõ. Capite 13.

* Deutorõ. 23. v. 10. 11.

2. Sposob czyst. X. Rz. Constitutiõ. Othonis de Concubinis Clericorum remouẽdis. Canone Licet ad profugandum in Glossa.

☞ Si non Caste.

a PEtrus Rauẽnas in glossa extra de immunitate Ecclesiæ

e Gratian9. Causa 11. quaes. 3. Cā. absit in glos. ☞ Pátrz Niewstydu obłápiáć Xiedzu nie grzech cudzych żonek. Augustin9. de moribus Manicheorum libr. 2. cap. 18. & 1. Tim. 4. v. 3.

e Si CLERICVs AMPLECTatur mulierem (Laicus) interpretabitur, quod causâ benedicēdi eam hoc faciat. a Aczkolwiek mácánie y cáłowánie (niewiásty) są grászki niewstrzymałośći w Láikách/ ináczey iednák iest w Duchownych. Abowiem Duchowny rozumie sie to czynić z miłośći/ zdobrey gorliwośći. e Jeśli Duchowny obłápia niewiáste (Laik) bedźie to wykładał/ iż to czyni áby ią przeżegnał. A ták Paulinie co niekiedy tymże Mánicheuszom Augustyn ś. toż my iuż tobie z twoią bráćią rzec możemy: Non concubitum, sed, vt longè antè ab Apostolo dictum est, verè nuptias prohibetis: Nie obcowánia (z niewiásta) lecz iáko dawno przed tym od Apostołá powiedźiano iest/ prawdźiwie małżeństwá zákázuiećie. Záczym też twoy Papież y z wámi wszystkimi iáwnym rozśiewcą/ iáko tego/ ták też y wyższych Kácerzstw Mánicheuszowych zostawa. Do piątego w Jmie Páńskie iego Kácerzstwá.

5. Heretyctwo Eutychianow. Bellarmin9 lib. de notis Eccles. ca. 9. Et de Christo li. 3. ca. 18

V. Heretyctwo Eutychiánovv to było/ iáko ie opisuie sámże twoy Doktor Paulinie/ w te słowá: Corpus CHristi esse posse vbiq; simul, vel esse posse in infinitis locis simul immensitatem planè diuinam requirit, & Eutichianorum hæresis est. Jż ćiáło Páná Chrystusowe być może wszędźie oraz/ álbo iż być może ná nieskończonych mieyscách oraz/ zgołá niezmiernośći Boskiey potrzebuie/ y Eutychiánow iest to Heretyctwo. Ktorego izaż sie iáwnie Papież nie iął? Jegoć vkochánego Sługi są te słowá świádectwem: * Ciáło CHrystusowe — może być záraz nie ná iednym mieyscu/ to iest/ ná roznych mieyscách: Owa* Esse vbique, vbicunque sunt hostiæ consecratæ: Że iest wszędźie/ gdźiekolwiek są poświecone hostie/ iáko drugi teyże Reguły Kárdynał przydáie. A ponieważ te są ná mieyscách zgołá niezliczonych/ tedyć też ćiáło Chrystusowe iáko ná niezliczonych mieyscách/ ták też oraz wszędźie vkázuie sie/ że może być z tey Papieżowey sentencyey/ á to podług iego práwie Seraphickiego (iáko go ná-

* Wuiek Jesuitá w Bibliey ná Jáná c. 20. v. 19

* Bellarm. de CHristo lib. 3. cap. 18

go nazwał) Doktorá racyey tey: Si potest Christi corpus esse in duobus locis simul, tum etiam in pluribus, atque adeò vbique; Sed dicendum quod in pluribus locis simul esse nequit, ne per miraculum quidem:

Thomas Aquinas in Supplemento quaest. 83. Articulo. 3. Ciáło Páná Chrystusowe ná dwu mieyscách oráz być nie może.

Jeśli może ciáło Chrystusowe być ná dwu mieyscách rázem/ tedy też ná wielu/ átak YWSZĘDZIE: ále ma być mowiono/ że ná wielu mieyscách rázem być nie może/ áni záiste przez cud. Ale rzeczeß Paulinie z twym Oycem świetym; iż może In mysterio, per omnipotentiam Diuinam, W táiemnicy/ przez wßechmocność Bożą. Tedy ć wiedz/ álbo choć wspomni sobie/ że tákże Vbiquitiłlowie, ktorzy y v ciebie sámego są dla tego Heretykámi; że niezmierną y wßędzie będącą bytność ciáłu Chrystusowemu przypisuią/ iáko w Sákrámeńćie ták y w Niebie/ tymże ć sie dwoiákim sposobem wymawiáią z Heretyctwá Eutychiáńskiego: Iż Vbique est sed ineffabili modo propter Diuinitatis communionem & omnipotentiam:

Spárćie wymowki płonney.

Wßędzie iest/ lecz niewymownym sposobem/ dla Bostwá społeczności y wßechmocności/ iáko im twoy * Doktor ieden ná oczy z posmiechowiskiem te wymowki wyrzuca: á wżdy przećie przez to słußnie iáko v ciebie ták y v wßystkich z tegoż Heretyctwá wymowić sie nie mogą. Albo tedy Papieżá swego w tym musiß odbieżeć Heretyctwie: álbo Vbiquitárzskie/ álbo rácżey (ieśli twoim wierzymy) Eutychiáńskie Kácerzstwo zá Kátholiki musiß przyiąć. Abowiem ieśli słowá vpátrowáć będźiemy wymowek/ Vbiquitárze Eutychiánámi nie będą: ieśli Konsequencyey słow popieramy/ twoy Ć iec ś. y z toba w Kácerzstwie Eutychiánow y Vbiquitarzow zostáie: gdyż iednoż to iest mowić: Esse vbiq; corpus Christi, atque in duobus & in pluribus locis simul. Być wßędzie ciáło Chrystusowe/ iáko y ná dwu y ná wielu mieyscách rázem/ iáko twoy Anielski Doktor prawdźiwie zámknął.

* Gregorig Valentiang. Jesuita li. 4 Contr. Vbiquitar. ca. 2.

6. Heretyctwo Marcionitow. Epiphani 9 Heresi. 42.

VI. Heretyctwo Marcionitovv to było: Iż dopuszczáli też sámym niewiástom Krzćić. Oczym w te słowá Epiphanius mowi: Dat etiam (Martion) permissionem MVLIERIBVS vt Baptismum dent. Dopuszcza też (Marcion) NIEWIASTOM áby Krzćiły. Tegoż dopuszcza Heretyctwá obrzydłego Papież/ gdy nietylko Bábom/ ále y Pogánom y Zydom krzćić pozwala. Czego są świádectwem iego te Dekretá: a Mulier in conuentu quamuis docta & sancta docere, vel aliquos Baptizare non præsumat, NISi NECessitate cogente. e Non reiteret Baptisma qd à PAGANo administrat. i Nec rebaptizari debēt, baptizati à IVDÆo. Niewiástá áczkolwiek byłáby náuczona y świeta/ wzgromadzeniu vczyć álbo kogo Krzćić niech sie nie waży/ TYlko GDy POtrzebá NAlega. e Niechay powtorzō nie bedzie Krzest/ ktory POGánin odpráwował. i Ani znowu krzczeni máia być okrzczeni od ZYDá. Zá ktorym Kácerzstwem iuż zniesioná iest oná Regułá Duchá świetego: * Nikt sobie niebierze vrzedu/ áż bedźie wezwan iáko Aaron. Iuż y oná sámeº Chrystusá: ♂ Nie dawayćie świetego PSOM— (iákowi są Poháńcy y Zydźi). Bo co sie tknie tey potrzeby gwałtowney/ ktora sie Papież z tego Kácerzstwá wymowić chce/ tedy tá niczym iest ku temu: gdyż Non priuatio sed contemptus baptizmi damnat. Nie odiećie (przez gwałtowną śmierć) lecz wzgárdá Krztu potepia/ iáko z dawna prawdźiwie powiedźiano. A też to przekleta dogodá/ ktora sie dźieie przećiw postánowieniu Chrystusowemu/ kthory tym Krzćić zlećił/ ktorym też y vczyć iáwnie roskazał Ewángeliey swey świetey; Ná co pomniąc Koncilium Kárthagineńskie 4. słusznie to Heretyctwo w pieklie pogrzebione potepiaiąc táki Kánon wydáło; Mulier baptizare non præsumat: Niewiástá Krzćić sie niechay nie waży. Ktore iż wygrzebł znowu Papież/ y iego rozśiewcą Dekretámi swymi iáwnym iest/ iáwnie też Anáthemá Oćiec Kácerzstwá tego odnośi.

a Distin. 4. de cōsecratio Canone Mulier. e Ibidē titulo Canon. Romanus. i Ibidē Nicolaus Papa Canon á quodam Iudaeo.

* Hebr. 5. v. 4

♂ Matt. 5. v. 6.

Zniesienie wymowki.

Bernardus Episto. 77.

Matth. 28. v. 18. 19.

* Canone 100.

VII.

VII. Heretyctwo Priscilianitovv to było: Iż wolno iest bez grzechu podczás skłamáć: to iest/ inne sercem rozumieć/ á inne słowy mowić: Priscilianistæ sentiebant licere sibi ALIQVANDO MENTIRI: Pryscylianitowie rozumieli/ że sie im godźiło niegdy kłamáć/ iáko Bibliotekarz Papieski pisze. Toż Heretyctwo dźiśieyszych czásow rozśiewa przez swe nawiernieysze sługi Jezuity/ y inne im podobne/ ták; że też y przyśięgą popráwiáć tego kłamstwá dozwala/ á to w te słowá: Aliquando LICEt vti ÆQVIVocatione & DECipere audientem: non semper, sed quando Iudex contra iustitiam petit iuramentum licet vti æquiuocatione, & IVRARE secundum SVAM mentem CONtra mentem Iudicis. Vt puta quærenti Iudici, Fecistine illud? Respondeat non Feci: intelligendo INTER SE, VT dicam TIBI, vel HOC tempore, vel quid simile. Et si vir vxorem petat, an sit adultera? Ista potest dicere non sum, quamuis verũ fuerit, intelligendo, vt tibi reuellem. Sic qui cogitur iurare, in sponsam accepturum alteram, intelligendo; si postea placuerit: Niekiedy godźi sie vżywáć oboietnośći y oszukáć słucháczá/ nie záwsze/ lecz gdy Sedźia przećiw spráwiedliwośći wyćiaga przyśiege/ godźi sie vżywáć oboietnośći y przyśiac podług myśli swey/ przećiw myśli Sedźiego. Jáko gdyby pytał Sedźia/ vczyniłeś ono? Niech odpowie/ Nieuczyniłem/ rozumieiac w sobie/ ábymći powiedźiał/ álbo tego czásu/ álbo co podobnego tákiego. Y gdyby mąż żony pytał/ Jeśli iesth cudzołożnica? Tá może powiedźieć nie iesthem/ áczkolwiek prawdáby byłá/ rozumieiac/ ábymći obiáwiłá. Ták też ktory muśi przyśiac/ iż ktora zá żone weźmie/ rozumieiac może przyśiac (bez grzechu) ieśli potym bedźiemi sie podobáło. Tákąći Heretycką iáskinią wszedł Grzegorz VII. ná Papiestwo ktory iáko pisze Jezuitá iego: Tempore magni Schismatis, antequam Pontifex crearet, iurauit publico & solenni ritu sese abdicaturum Pontificiâ potestate; postea verò Pontifex electus, noluit Pontificatum

7. Heretyctwo Pryscyliánitow.

Sixtus Senensis lib. 3.

Tolletus Jesuita libr. 4. de instructione Sacerdotum cap. 21. 22.

Nota.

Jáko Kłamáć Krzywoprzyśiegáć nie grzech podług Papieskiey náuki.

Grzegorz 7. Krzywoprzyśiescá.

Azorius Jesuita libr. 5. institutio.

Moralium capite 15.

tum deponere: Czásu wielkiego rozerwánia/ niżli Papieżem był vczynion/ przyśiągł znácznym y iáwnym obrzędem że miał odrzec śie Papieśkiey władze. Potym záś Papieżem będąc obrány/ niechćiał Papieśtwá złożyć. A ták prawdźiwie o iego Stolicy powiedźiano z dawna: ROMAM

Laurentius Valla.

Scholam esse, in qua liceat MENTIRI, FALLERE, IVRARE, PEIERARE. Iż Rzym Szkoła iest/ w ktorey śie godźi kłamáć/ oßukáć/ przyśięgáć/ Krzywoprzyśięgáć.

RZYM Szkoła Kłámstwá.

Co własna iest Heretykow Mistrzá Diabłá. Czego trzymáiąc śie Papież/ iákoż nie Arcyoycem iest Heretyctw przerzeczonych? O ktorych ßyrzey dáli P. Bog zdrowie nápotym. Teraz kontentuiąc śie Paulinie dowodem tych śiedmi iáwnych á bezecnych Heretyctw/ Walentinianowv, Pelagiánowv, Eustátiánowv, Manicheuszowv, Eutychianowv, Marcionitowv, y Pryscilianowv, iuż bacżyß/ że zá Bożą pomocą z tego pierwßego sposobu Heretyctw rozśiewánia/ (ná ktory twoy Oćiec z swym Kościołem przyzwolił) ślußnie Konkluzya pierwßa Mnieyßey Propozycyey te czynię: Iż Papież twoy iest tákim. Teraz záś posłuchay dowodu wtorego sposobu Heretyctwá rozśiewánia od tegoż Oycá twego świętego.

Konkluzya śiedmi Heretyctw w Papieżu znależionych.

Wtorego sposobu Heretyctwá dowod w Papieżu.

A ták/ iż też Papież wtorym tym sposobem/ gwałcąc Pismá ś. fałßywym á przećiwnym wykłádem sámymże Pismom śś. y Oycow Konsensow/ iest Oycem Heretyctw/ tedy ták przykładem Stárego Testámentu/ iáko y Nowego iasnym w Imię Páńskie dowodze.

Dowod Iż Stárego Testám. Pismo Papież swa gloza zgwałćił w Przykazániu Bożym.

Naprzod co śie tknie zgwałcenia Pismá świętego Stárego Testámentu fałßywym y niezbożnym wykładem od Papieżá álbo Kościołá iego vczynionym y rozśiánym po świećie/ tedy to śie pokázuie choć tylko w sámym Dźieśięćiorgu Przykazániu Bożym/ y w Summie iego od P. Chrystusá vczynioney. Poczne od Summy.

SVM-

SVMMA Przykazánia Bożego pierwszey táblice tá iest: Będźiesz miłował P. Bogá twego z cáłego sercá twego/ z cáłey dusze twoiey/ z cáłey myśli twoiey/ y ze wszystkich śił twoich: Ktora iáwnie wszystkich obowiezuie do zupełney miłośći Bożey nád inne wszytkie rzeczy: owa tákiey iáko mowi Augustyn świety: Cum ait toto corde, totâ mente, totâ animâ, & omnibus viribus, NVLLAm tibi reliquit partem vacantem: Gdy mowi cáłym sercem/ cáłą myślą/ cáłą duszą/ y wszystkimi śiłámi/ żadneyći nie zostáwuie cześći proznuiacey. Te Summe o miłośći Bożey cáłey y naywyższey zgwałćił Papież/ gdy przećiwną glozę iey dáie tákową: Iż niepowinniśmy podług tey Summy Bogá miłowáć nád insze wszystkie rzeczy/ áni z cáłego sercá/ myśli —. —. lecz tylko ile kto może. Iegoć naywiernieyszych są tey Głozy słowá: a Quantum ad intentionem dilectionis, NON tenemur sub præcepto Deum PLVS omnibus diligere. e Hoc præceptum diligendi Deum doctrinale est, NON obligatorium. i Illa verba, ex omnibus viribus NON significant ex omnibus potentijs animæ, sed— quod vulgò dicimus, PRO VIRIBVS. a Ile do intencyey miłośći (Bożey) nie powinniśmy tym przykazániem Bogá wiecey nád wszystko miłowáć. e To Przykazánie miłowánia Bogá z cáłey myśli/ náuczáiace iest/ nie obowiezuiace. i One słowá/ ze wszystkich śił/ nie znácza ze wszystkich możnośći dusze/ lecz iáko pospolićie mowimy/ podług możnośći. Otoż masz dźiwny dźiw Paulinie! dźiwny wykład! Nie powinniśmy podług tego przykazánia/ mowią Oycá twego św. vstá nayprzednieysze; á czemuż nazywáią ie przykazánim? Toć záiste dźiw? Bo ieśli iest przykazánie; tedyć powinniśmy y obowiązániśmy tym Przykazániem. Dla tegoż ten gwałt obaczywszy tegoż Oycá twego tákże Syn/ táki okrzyk vczynił: Absit vt primum & maximum præceptum tam hyperbolicè nobis traditum esse

Matth. 22. v. 37.
Lucae. 10. v. 27.
Augustin9. de doctrina Christiana/ libr. 1. ca. 22.
Summe o miłośći Bożey Papież zgwaćił swą Glozą.
a Tolletus Jesuita li 4 de instructi. Sacerdotũ. cap. 9.
e Stapleton lib. 6. de iustific. ca. 10.
i Bellar. de Monachatu li. 2. ca. 13 Secti. Porro illa ꝟba.
Vega Jesuita de iustificat. cap. 16

esse putemus. Nie day tego Boże/ ábyśmy mieli rozumieć/ iż pierwße y nawietße przykazánie ták niepodobnie nam iest podáne.

Summe o miłości Bliźniego Papież zfałßował swa gloza.

Maß tedy gloza Oycá twego ś. iuż pokazáne zgwałcenie ſummy pierwßey tablice. Słuchay rownegoż zgwałcenia WTORey tablice SVMMy, ktora tá iest: A Bliźniego twego będźieß miłował iáko śiebie sámego/ Tey Summie gwałt śie ſtał przez tákowa gloze przećiwna od Papieżá pochwalona.

Azorius Jesuita. lib. 9. institution. cap. 13.

Iż Prorsus qui obstinato sunt animo in malis orandum est. At pro Hæreticis ac Schismaticis, NON est publicè orandum. Zá te ktorzy zákámieli w złośći/ mamy śie modlić: Lecz zá Heretyki y Odßćzepieńce/ nie mamy śie modlić iáwnie.

Matthei. 6.

A ták gdźież iuż moc/ y cyl roſkazány/ tey Summy: Gdźie y tey czáſtki Modlitwy Páńſkiey obowiązánie: Odpuść nam náße winy/ iáko y my odpußczamy náßym winowáycom/ Ktorym obowiązáni ieſteſmy ták potáiemnie iáko y iáwnie modlić śie zá wßyſtkie winowáyce/ tákowe; iákowymi też my byliśmy/ álbo możemy być: Znioſłá to glozá wykretna y przećiwna Papieżowá.

Sowod zgwałconeg Przykazánia 10. przez Gloze Papieſka.

Azátym ſłußnie z tey Summy wtorym ſpoſobem zámyka śie być Oycem Heretykow. Lecz iáko tymże ſpoſobem niemnieyßy gwałt vczynił sámemu Dźieśćiorgu przykazániu/ á to zoſobná káżdemu/ przećiwna iemu gloze álbo wykład przynoßąc; teraz wßyſcy pobożni Krześćiánie przypátrzćie śie: boć ták rozumiem/ iż Paulinus baczyć tego nie będźie chćiał/ iáko własny Syn iego.

1. Przykazánia zgwałcenie od Papieża.

PIRWSZE tedy to Przykazánie Boże/ Nie miey Bogow cudzych przedemna: to ieſt/ nikogo tákowego/ od ktore° miałbyś wybáwienia/ y rátunkow żadáć/ á nádźieie ſwego zbáwienia w kim innym oprocz mnie sámego pokładáć/ iáko to ſam ták w przedmowie tegoż Przykazánia/ mowiąc: Jam ieſt Pan Bog twoy/ ktorym cie wywiodł z źiemie Egipſkiey: iák w onych ſłowiech:

Ja ſam

Ja sam Pan/ á żadnego Zbáwićielá nie máß nád mie. Przeklety ktory vfa w człowieku/ wykłada. To tedy mowie Przykazánie pirwße/ iż zgwałćił Papież fałßywą glozą/ iáwnie sie pokázuie z vczynku wzywánia stworzenia tym sposobem iáko y sámego Bogá/ y nádźieie w nim zbáwienney pokładánia/ ták wielce/ że też bárźiey miłośiernieyßą Márya Pánne/ niż Páná Chrystusá w niebie być twierdźi/ á iego násládowcy z wiekßey cześći wiecey w świetych niż w Bogu vfáią. Oczym iż iuż dostáteczne wyżßey iásne świádectwá tego są podáne/ tu nie potrzebá tego powtarzáć. Tám odsyłam. Co wßystko tylko tą sámą swoią fałßywą głozą/ zmyć chce/ mowiąc: * Iż to iest chwałá stworzeniu przyzwoita Duliey/ ktorey tu nie broni przykazánie: lecz tylko chwały Boskiey/ ktora sie zowie Latrya. Gdyż tym sposobem nabożnym nietylko Pismá świete/ † áleteż y Oycowie świeći/ nigdźiey tey nie dźielą chwały/ lecz ią zá iedneż máią/ y iáko sámemu Bogu należącą/ przypisuią. Słowá są stárego Kośćiołá Doktorá świetego: Dulia debetur Deo, tanquam Domino, Latria verò nonnisi Deo tanquam Deo. Chwałá Duliey (álbo służby) Bogu powinna iest iáko Pánu: Chwałá záś Látryey (álbo dobrowolnośći) winna iest tylko Bogu iáko Bogu.

Esai. 43. v. 11 Iremi. 17. v. 5.

Pátrz fol. 33 aż do 45.

* Wuick in Mat. 4 v. 11 w Bibliey.

† Mat. 4. 1. Act. 20. v. 19 Romano. 1. v. 9 16 v. 18.

Augustinus. super Exod. questiō. 94.

WTORE Przykazánie toż odniosło zgwałcenie od Papieżá. Abowiem to/ co mowi ogulnie o wßelkich Obráźiech/ ileby sie ku chwale iego czynić miáły/ Nie czyń sobie Obrázu/ áni wßelkiego podobieństwá ꝛc. Nie bedźieß sie im kłániał/ áni ich chwalił/ álbo ććił. Tedy Papież przećiw temu fałßywy wykład czyniąc/ iákoby to tylko o Pogáńskich Obráźiech mowił Bog/ táką zá tym glozę przećiwną dawa: Imagines sunt PERSE & PROPRIè colendæ (ꝯ osculatione, capitis apertione, geniculatione—.) nulla ratione habitâ ad exemplar:

2. Przykazánia zfałßowánie.

Bellarmin. lib. 2 de imaginib cap 21 ꝯ Cōcil. Tridēt. Sess. 13.

Papieski rozdział obrázow nieznaiomy Pismu świetemu

Obrázy máią być PRZEZ SIe y WLASNie chwalone álbo czczone (& pocáłowánim/ czapki zdiećim/ vkłonem—) żadnego nie máiąc względu ná przykład (álbo ná rzecz ktora obraz znáczy.) Gdyż nigdźiey á nigdźiey Bog w Piśmiech świetych tákowey distinkcyey obrázow/ á dáleko więcey ich czći tákiey nie zna: y owszē wszelką w tym Przykazániu iáko rzecz obrzydłą á Poháńską znosi/ mowiąc ogulnie; Nie kłániay sie im/ áni ich czći/ dáiąc te przyczyne. Jam iest P. Bog twoy—. To iest/ ktory czći moiey namnieyszey Obrázom niepozwalā/ iáko mowi przez Proroká. Ná co też pomniąc ieszcze tym nie zmázány błędem samże Antecessor Papieski Grzegorz wielki ták sie ná to podpisał/ w te słowá pisząc: Quod Sanctorum imagines ADOrari vetuisses, omnino LAVDauimus—. Conuocandi sunt dispersi Ecclesiæ filij, eisq; Scripturæ sacræ est testimonijs ostendendum: quod OMNE MANV FACtum ADORARe NON LICEAt: quoniam scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis & illi soli seruies—. ADORare IMAGines OMNibus MODis DEVita. Ześ świetych Obrázow chwalić zákazał/ zgołásmy pochwalili—. Máią być zwołáni rosproszeni Kośćiołá Synowie/ y ma im być pokazano z świádectw Pism świetych/ IZ WSZElka RObotá Rak LVSZKich NIe MA BYć POCHWalona/ ábowiem nápisano iest: Páná Bogá twego będźiesz chwalił y iemu sámemu służył—. Chwalić Obrázow wszelkim sposobem sie chroń. Abowiem iáko twoy Doktor też wyznał Paulinie*/ Hoc superstitiosū & stultum est, Jest to zabobon y głupstwo. Czego iż broni twoy Papież swym wyższym wykłádem/ słusznie sie też zabobonu y głupstwá á niestátku własnego Heretykom/ Oycem y Káźićielem Pism świetych ztąd pokázuie być: do tego ták niewstydliwym/ że też przez swego Opátá ważył sie te wszeteczne á niewstydliwe słowá ná swym Synodzie wypuśćić: Commodius est omnia in ciuitate LVPANARIA ingredi, QVAM abnegare ADORATIONEM ima-

Esai. 42. v. 8.

Gregorius. Magn. li. 9. Epistol. 9.

☞ Nota Regulā vniuersalē cont. adorationē imaginū ex Greg. Ma.

☞ Patrz Obrázow wszelkich czemu Grzegorz Wielki chwalić zákázuie iáko y Ewāgelicy?

* Vasquez. Jesuita li. 2. de adoratiō. disputát. 2. cap. 3 et 8. Theodoret9 Abbas in Cōci. Nicē. 2 vt habet Carol. Magn. lib. 3. cap. 33

imaginis Domini aut eius Sanctæ Genitricis: Dáleko wiecey przystoynieysza rzecz iest wwszystkie ZANTVZY mieyskie wniść/ niż odrzeć sie chwalenia Obrázu Páńskiego: álbo iego świetey Rodźićielki.

TRZECIE Przykazánie to zgwałcenie odniosło od Papieżá. Abowiem to co Trzećie Przykazánie zgołá wszelkich nie tylko wielkich/ ále też y lekkich Krzywoprzysiestw/ á zgołá wszelkich kłamstw imienia Bożego świádectwem popártych/ pod dusznym zátráceniem zákázuie/ iáko srogiego grzechu/ pomsthe Bożą odnoszącego: Tedy to Papież nietylko wolną/ ále bez grzechu spráwą nazywa/ y oney iáko grzechu żadnego niemáiącey dopuszcza tą swego glozą ták zacnego Syná/ że też o iego náuce to nápisał. * Tanta est tua doctrina—, vt tua scripta, sicut cæterorum aliorum iudicio atque examini subñci æquum non sit, Ták známienita iest twoiá náuká/ iż twych Pism iáko drugich innych/ POD rozsądek y Examen poddawáć nie iest słuszna: tą mowie glozą: ¶ Tenetur homo ALIQuando secundum mentem aliorum IVRARE—, quamuis NON SEMPER teneatur ad hoc, sed aliquando LICEt vti ÆQVIVOCATIONe & DECIPERE audientem &c. Powinien człowiek PODCZAS wedlug myśli innych PRZYSIąc/ áczkolwiek NIE ZAWSZE powinien tego czynić/ lecz podczás godźi sie záżyć oboietney álbo watpliwey mowy/ y oszukáć słucháiącego: Oczym iuż wyższey w Heretyctwie Przyscylianistow. Do tego służy táż iego glozá. a Si iuraui me soluturum alicui pecuniam qui excommunicat non teneor soluere. e Ad HÆRETICORVM istorum (scilicet Euangelicorum) pœnam & odium etiam pertinere,

et Hadrian. 1. Respons. ad Carolum

Pátrz niewstydu Báłwochwálskiego w Papieżu.

3. Przykazánia zgwałcenie od Papieżá.

Pátrz Krzywoprzysiestw Papież iáko dopuszcza.

* Gregorius 13. sicut habet Vasquez Jesuita Episto. dedicat. ante commēt. in Lucam.

¶ Tolletus Jesuita vt supra Pátrz Fol. 117.

a Gratian. causa 15. quaest. 6. in Glossa.

e Jacobꝰ Simācha Episcopus Dacensis lib. institut. c. 46.

nere, quod FIDES DATA illis seruanda NON SIT, (vt in Concilio Constantiensi factum) NOn OBStante IVRAMEnto—. Cum his nullum commercium, NEC pacem VLLam esse posse Catholico. i Sciant omnes etiamsi quid speciali rescripto vel pacto ab illis impetratum sit non valere. e Jeślim przyśiagł że mam wypłáćić komu pieniadze/ ktory iest wyklety/ nie powinienem zápłáćić. e Do skaránia tych Heretykow (Ewángelikow) y obrzydzenia wiekßego też to śćiaga sie: iż wiárá álbo słowo poprzyśiężone niema sie im trzymać (iáko ná Koncylium Konstántinskim stáło sie) ku czemu nie ma nic przyśiegá przeßkadzáć. Z tymi żadne ziednoczenie/ żaden pokoy nie może być nigdy wieczny Kátholikowi. i Niech wßyscy to wiedza/ iż áczkolwiekby co tákieg̃ od nich było vproßono álbo práwē pisánym álbo zgoda/ Ze To Nic NJe Waży. A Bog mowi że sie tákowych Krzywoprzyśiestw chce mśćić: iákoż nie waży? Zápomniał tu Papież swego Opátá słow tych; Qui dupliciter iurat, dupliciter reus fit, quia & nomen Domini in vanum assumsit & proximum dolo capit: Kto oboietnie przyśiega/ dwoiáko winnym zostáie: iż y imie Páńskie nádáremno bierze/ y bliźniego oßukuie. Dla tegoż też z tákim wykłádem tego Przykazánia Páńskiego niech sie Papież niespodźiewa Ná oney gorze świetey być/ ná ktorey tylko ten bedźie/ ktory przyśiega bliźniemu á niezdradza/ iáko Dáwid mowi/ ktorym też y Samarytan iest/ ták iáko Pan Chrystus w swey Ewangeliey vczy.

CZWARTEMV Przykazániu toż sie dźieie od Papieżá. Abowiem co Czwarte Przykazánie z wielką pámiecią roskázuie dźień ś. Niedźielny świećić w słuchániu pilnym Słowá Bożego/ y w oddawániu gorących modlitw Bogu w społeczności zebránia św. ták mowiąc: Pámietay ábyś dźień Niedźielny świećił: To Papież przez swoie gloze teráźnieyßą nicuie y gwałći: a Homo tenetur sub mortali peccato ad Sanctificandū festum, sed NON tenetur ad BENè sanctificandum.

Mos

i Becanus Jesuita disputa. de fide seruanda Haereticor. Capite. 10. Año. 1607.

☞ Słuchayćie Ewángelicy iákie wam słowo y práwá dáie Papież przez swe wierne.

Bernardus de interiori domo ca. 51.

Psalm. 14. v. 4. Luc. 11. v. 36 37.

4 Przykazánia zgwałcenie od Papieża.

a Tolletus Jesuita li. 4 Instructiō. capit. 24.

e Mos non est improbandus, quo VIDVA pro dignitate personæ post obitum viri, causâ luctus, domi se continet AD ANNum, nec Missam audiat. a Człowiek pod śmiertelnym grzechem powinien świećić święto/ lecz NIEPOWinien go DOBRZE świećić. e Zwyczay ten nie ma być gánion/ ktorym wdowá według godnośći osoby po śmierći mężá/ dla żáłoby/ w domu się zátrzymawa do roku/ áni Mszey słucha. Z ktorych gloz izaż oná pierwsza nie czyni ♂ Obludnikow Bogu obrzydłych dla vstnego tylko chwalenia potępionych/ niemáiących serdecznego/ ná czym dobroć świecenia świętá należy: ktorą wyćiągáią te słowá; naprzod/ Pámietay: Potym Summá ich; Miłuy Páná Bogá twego z cáłego sercá: A tá záś druga glozá/ izaż nie iáwnym iest onym ♆ Wezgłowká podkłádánim/ á niewstydliwym pochlebstwem od Bogá potępionym? Ná ktore iż Papież okiem łáskáwym pátrzy/ y one potwierdza z ich rozśiewánim/ iáwnie gwałtownikiem ná swe zátrácenie y innych tego Czwartego Przykazánia Páńskiego zostáie.

e Azorius Jesuita institution. libr. 7. cap. 7. Niedźiele nikt niepowinien dobrze świećić bez grzechu. ♂ Matt. 15. v. 8.

♆ Ezechiel. 13. v. 18.

PIATEMV Przykazániu toż się dźieie od Papieżá. Abowiem co Piąte Przykazánie roskázuie ććić rodźice/ á pod tym vrząd wszelki ták zły iáko y dobry/ iáko wykłada * Apostoł. To Papież przećiwnie glozuie przez swe legaty w te słowá: a POTEST filius vxorem ducere se dignam INVITIs Parentibus, SINe peccato mortali. e Licebit Filijs, INVITis Parentibus ad Religionem (Monasticam) transire. i Conantibus Parentibus, amicis & Magistratui aliquem ex Societate ad communis vitæ commertium reuocare, IN FACIEM EXPVENDVM ac dicendum est: Sinite mortuos sepelire mortuos, & vade post me Sathana. a Może Syn żone poiąć sobie godną/ nád wolą rodźicow bez grzechu śmiertelnego. e Godźi się Synom nád wolą Rodźicow do zakonu (Mniszego) wstąpić. i A gdyby vśiłowáli Rodźicy/ Przyiaćiele/ y Vrząd kogo z Zakonu do pospolitego żywotá przy-

5. Przykazánia zgwałcenie.

* Ephes. 6. 1. Petr. 2. v. 17. 18.

a Tollet. Jesuita libr. 5. instruc. ca. 1. e Bellar. li. 2 de Monachatu ca. 36. i Crusius Jesuita in Explicat regulae de deserẽdis parẽtib9 ♋ Dźiećiõ wolno rodźicow niesłuchać/ áni ććić

Wolno im w twarz plunąć.

przywroćić/ tedy godźi śie JM w TWArz PLVNąć y rzec: dopuśććie vmárłym pogrześć vmárłe: y podź zá mną Szátánie. Toć táką vczćiwość glozuie wyrządzáć rodźicom Papież/ ktorą nád wolą rodźicow każe czynić to/ cżeᵒ wyráźnie glozá sámegoż zakonu Boskiego broni mowiąc a Nie dasz Synowi twemu Corki Chanáán zá żonę/ áni Corce zá Męża Chanáánczyká. e Jeśliby przećiwny był Oćiec ślubowi/ y śluby y przyśiegi iego nieważne będą. Lepiey tedy rozumiał to Przykazánie Boskie on Pohániec/ ktory ták mowił: Non ducam eam si vel Venere formosior, vel Pallade sapientior est, quia hæc cura ad Patrem meum pertinet, vt coniugem mihi iungat. Nie poymę iey/ choćby nád Wenerę byłá vrodźiwsza/ álbo nád Pálládę mędrsza/ ábowiem to stáránie do Oycá mego należy/ áby mi żonę obierał. Dla tegoż słusznie ná inák czyniące táki Dekret Biskup stáry Rzymski wydał; i Vxor petatur & à Parentibꝰ propinquioribus sponsetur—. Aliter verò præsumta NOn coniugia sed adulteria vel stupra vel fornicationes potius quam legitima coniugia esse non dubitare. O żonę niech proszą/ á od Rodźicow bliższych niech będą zrękowiny—. Inák záiste otrzymáne nie Małżeństwá lecz Cudzołostwá/ álbo gwałty/ álbo wszeteczeństwa ráczey niż porządne Małżeństwá być niewątpi śie. Otoż widźisz Paulinie w co twoy dźiśieyszy Papież świát Krześćiáński swoią wyższą glozą wprowádźił y wprowadza. Lecz nie do mnieyszego zgwałcenia przywodźi tę vczćiwość roskazáną/ ták iáko mowi Piotr ś. samże podług tegoż twego Oycá ś. pierwszy Biskup Rzymski: Słudzy bądźćie poddáni we wszelkiey boiáźni Pánom (Krolom y innym) nietylko dobrym y skromnym/ ále też y PRZYKRYM. Bo tá iest wola Bożá/ to iest; rzecz Bogu miłá/ iáko dokłada * Doktor twoy/ gdy przećiwną glozę táką iemu podawał: a Tyrannum (Imperatorem, Regem siue Principem OCCIDere honestum est, quod CVIVIs impunè facere PERMITTITur—.

a Exod. 34. v. 16. Deut. 7. v 3 e Num. 30. v. 6.

Pohańcy bez rodźicow woley nieżenili śie. i Euaristus Papa Episto. 1. ad Episc. Africā. vide causa 32. quaest. 2. Canō. Hoc Sanctum apud Grati. Małżeństwá bez woley rodźicow cudzołostwá są.

Vczćiwość Zwierzchnośći zgwałćił Papież. 1. Petr. 2. v. 18. 19.

* Wuiek w Bibliey ná te słowá/ ná brzegu.

a Joannes Marianna Jesuita de Rege 1.

Quid

Quid interest FERRO an VENENO perimas, cùm concessa sit dolo & fraude agendi facultas? capite, 6. et 7.

Tyrána (to iest Cesárzá/Krolá Xiążę) zábić vczćiwa rzecz iest/ co káżdemu bez winy vczynić dozwala śie. Co ná tym/ mieczemli/ álbo trucizna zámordnieß/ gdyż pozwolona iest zdrádá y chytrośćia czynienia wolność? Dla tegoż Mężoboyce onego/ ktory zábił Krolá Francuskiego/ y niegdy náßego Polskiego Henryká/ samże Papież wzgromádzeniu Kárdynałow nazwał/ Longè maiorem Sancta muliere Iudith, Dáleko wiekßym nád świętą białagłowę Judith/ do tego zá to vczyniwßy go świętym. Co bezbożnie vczynił nád to Przykázánie y gloze iego pomienioną: owa nád one Konfessya y Apologia pierwßych Krześćiánow: a CHristianus, NVLLIVS est HOSTIS nedum Imperatoris, quem sciens à Deo suo constitui, necesse est vt & ipsum diligat & reuereatur & honoret, & SALVum velit, cum toto Romano Imperio. Colimus ergo Imperatorem sic quomodo & nobis licet, & ipsi expedit, vt hominem à Deo SECVNDVM, & quicquid est, à Deo consecutum, SOLO DEO MINOREM. e IVLIANVS extitit INFIDelis Imperator. Nonne extitit APOSTata, iniquus Idololatra? MILITes CHRISTIANI SERVierunt Imperatori INFIDeli: Vbi veniebatur ad causam CHRISTI, non agnoscebant nisi illum, qui in Cœlo erat. Quando volebat, vt Idola colerent, vt thurificarent, præponebant illi Deum. Quando autem dicebat, Producite aciem, Ite contra illam gentem, statim obtemperabant. Distinguebant Dominum æternum à Domino temporali: Papież káże zábijáć káżdemu Zwierzchność sobie przećiwną álbo nie miłą.

Sixtus 5. Orat. in Consistor. Datum habita Pagina. 8. et 10. Añ. Sñi. 1589. 2. Septembris.

a Tertullianus. ad Scapulam.

Nota Contrariam fidem et legem Christianorum primorum legi Papae.

e Augustinus in Psalm. 124.

Christiani Juliano Apostatae infideli seruierunt fideliter.

Krześćiánin/ nikomu nie iest nieprzyiaćielem/ dáleko mniey Cesárzowi: Ktorego wiedzac od Bogá/ być postánowionego/ potrzebá iest/ áby go też miłował/ y obawiał y ććił/ y zdro-

Przećiwna wiárá stárych Krześćiánow o po-

ſłußeńſtwie Zwierzchnośći świeckiey/ wierze Papieſkiey. Tyránow Ceſárzow/ y Krolow Pohańcow prawdźiwi Krześćiánie ſłucháli/ nie karáli áni zábiiáli/ iáko dźiś Papież każe.

y zdrowia mu życzył ze wßyſtkim Rzymſkim Ceſárzſtwem. Cżćimy tedy Ceſárzá ták/ iáko y nam ſie godźi/ y onemu przyſłußa/ iáko człowieká po Bogu DRVgie°/ y cokolwiek ieſt/ od Bogá máiace°/ nád ſámeg° Bogá mnieyßego. e Julianus był NIEWIerny Ceſarz. Izaż niebył Apoſtáta niezbożnym/ Bałwochwalcą? Zołnierze Krześćiáńſcy ſłużyli Ceſárzowi niewiernemu: gdy przychodźiło do ſpráwy Chryſtuſowey/ nie przyznawáli tylko onego/ ktory w niebie był/ Gdy chćiał áby Bałwány chwalili/ áby im Kádźili/ przekładali oni Bogá. Gdy záś mowił/ wywiedźćie woyſko/ idźćie przećiw onemu narodowi/ záraz poſłußni byli. Rozeznawáli Páná wiecżnego od Páná docześnego/ á przećie Poddáni byli dla Páná wiecżnego też Pánu docześnemu. Cżego iż Papież záchowáć niechce ſwą práwie Antychryſtyáńſką glozą/ iáwnie też Krześćiáninem nie ieſt znią/ ále właſnym Antychryſtem/ ktorego właſną te glozę być vkázuie Jan ś. że miał ſobie przećiwne Woyną álbo ręką krwáwą świętę Boże mordowáć y zwyćiężáć.

Papież prawy Antychryſt morduiac przećiwne ſobie.

Apocalip. 13. v 7. 11. 12.

6. Przykazánia zgwałcenie od Papieżá.

SZOSTEMV Przykazániu toż ſie ſtáło od niego. Abowiem co Szoſte Przykazánie zákázuie ták myślą/ ſłowem/ iáko y vczynkiem Mężoboyſtwá/ iáko grzechu godnego ſądu/ rády y ogniá Piekielnego/ ták iáko ſam Pan Chryſtus * wykład czyni z Apoſtołem ſwoim vkochánym: To Papież glozą ſwoią znośi táką; a Cum quis motu repentino correptus, adeò vt non ſit rationis compos, alium occiderit peccato mortali LIBER eſt. e Cum homo profert verbum CONTVMelioſum non ex plena deliberatione, non eſt mortale peccatum. Vel ſi adſit plena deliberatio, tamen ſi inter perſonas parui momenti, vt inter mulierculas.

* Matthei. 5. v. 21. 22. 23. 1. Joan. 3. v. 15. a Tolletus Jeſuita lib. 5. de inſtruction. Sacerdot. capite 6. e Idem capit. 2. in initio.

Z zápálczywośći zábić nie grzech. Potwarzyć tákże

Gdy kto zápaliwßy ſie zpretká/ ták bárzo/ iż ſie zápomni/ zábije kogo/ grzechu śmiertelnego wolen ieſt. e Gdy człowiek ſłowo mowi POTWARZLIWe/ nie z dobrego rozmyſłu/ nie ieſt śmiertelnym grzechem: á choćby też był dobry rozmyſł/

myst/ iednák iesli miedzy osobámi podłymi/ iáko miedzy niewiástkámi/ tedy tákże iest. A máłaż tá skáza: lecz słuchay sroższey Paulinie/ ktorey sie snadź zdźiwisz; Cum homo irâ aliquâ vel altâ animi passione non aduertens verba quæ proferebat, protulit BLASPHEMIAM, non est peccatum mortale, nisi homo assuetus sit Blasphemiæ: Gdy człowiek z gniewu iákiego/ álbo z wielkiey iákiey vmysłu perturbácyey nie vpátruiąc słow/ ktore mowił/ wymowił BLVZNIERZSTWO/ nie iest grzechem śmiertelnym/ ázby człowiek przyzwyczáił sie bluźnić. Czás Boży Paulinie! á ieszczeż nie gwałt temu Przykazániu szostemu od glozy tey/ o ktorey Papież twoy Autorze powiedźiał *; że niesłuszna iest/ áby iego Pismá miáły przyść ná rozsądek ludzki. Czego iż záprzeć nie możesz/ gdyż y Prozne słowo Bog sądźic chce/ prozno tedy o Konkluzyą gniewáć sie masz z tego szostego dowodu: oprocz tego/ żebyś ták dobrego sumnienia był gwoli twym Oycom śś. z ktorych ieden każąc sobie podáć práwá ták mowił; Vel inuito Deo (ψ da al dispetto di dio) choćby też Bog niechćiał: á drugi záś: ♂ Mundum à tribus BARITatoribus, CHRISTO, MOYSE, & Machomete fuisse deceptum, Swiát od trzech źiewáczow/ Chrystusá/ Moyżeszá/ y Machometá był zwiedźion. Czynże co chcesz: Prawdá iednák zwyćięży/ z ktorą do okazánia zgwałconego śiodmego Przykazánia.

SIODMEMV Przykazániu toż vczynił Papież. Abowiem co ono zákázuie wszelkiey nieczystoty/ ták/ iż ná iey vchronienie zá lekárzstwo iedyne podawa przećiwnym sposobem Stan święty Małżeński/ iáko ieden sposob czystośći Bogu sie podobáiącey/ á to podług glozy Apostolskiey: Doczćiweć iest Małżeństwo miedzy wszystkimi/ Y LOże NIepokaláne/ ále nieczyste y cudzołożniki osądźi Bog. * Dla vwárowánia nieczystośći niech káżdy ma swoie żone á káżda niech ma swego własnego mężá. Lepiey w

Idem lib. 4 cap. 13.

ZBLVżnić przeciw Bogu niegrzech iáko!

* Pátrz o tym wyższey Matth. 12. v. 36.

Bluźnierzcy Boży Papieżowie.

ψ Julius 3. Histo. dicta Apologia Heroditi.

♂ Gregor 9 teste Matthaeo Paris. in Hērico 3. Pag. 494.

7. Przykazánia zgwałnie od Papieżá.

Hebr. 13. v. 4.

* 1 Cor. 7. v. 2. 9.

małżeństwo wstąpić/ niż zápalenie cierpieć. ✠ Biskup niech będźie máiący iedne żonę.— dobrze dom swoy rządzący/ y SYNY máiący w pdodánności ze wszelką czystością. To skáźił Papież tą swą glozą. a Etiamsi lege cælibatus sublatâ, etiam quædam peccata & sacrilegia impedirentur Sacerdotum: tolleranda tamen ipsa lex non est. e MELius est SCOrtari & VRI (Sacerdotem) i GRAuius peccat SI ducat VXORem, quam si fornicetur, aut domi alat Scortum: a Aczkolwiekby zá znieśienim zakonu Caelibatu álbo Bezżeństwá Xiężego/ zniosłoby sie wiele grzechow y świętokradztw Xiężey: wszákże iednák nie ma być źnieśiony ten Zakon. e Lepiey iest Kurestwá pátrzyć y zápalenie ćierpieć (Xiędzu.) i Ciężey grzeszy gdyby poiął żonę/ niż gdyby Kurewnikiē był/ álbo w domu chował sobie wszetecznice. Otoż masz glozę przećiwną Oycá twego ś. tey glozie Apostolskiey: Lepiey sie ożenić niż być zápálonym; á dáleko mniey niż Cudzołożyć iáwnie. Ale co mowię glozie Apostolskiey/ owa glozie Oycow świętych ktorą ták wspomináiąc Historyk twoy własny pisze ♂ Augustinus Basilio æqualis permultis rationibus probauit, CONNVBIA POST VOTVM contracta non debere dirimi, velut in Decretalibus 27. Causa. Quæstio. 1. Canon. Nuptiarum plane extat. Swięty Augustin rowiennik Bázyliuszow wielá ráciy dowodł/ iż MALZENSTWA PO SLVBIE (Bogu vczynionym) spráwione/ nie máią być rozłączone/ iáko o tym nápisano w Dekrećiech (Papieskich). A drugi dokłada/ * Iż In Concilio Neocæsariensi ♆ MAGis punitur Sacerdos qui fornicatur post votum, quàm qui publicè contrahit. Ná Koncylium Neocezáryeńskim bárźiey bywa karan Xiądz/ kthory Wszeteczeństwá pilnuie/ niż kthory iawnie Zeni sie: te° ábowiem tylko z vrzedu zrzućić/ á owe° zás z Kośćiołá wykląc/ y miedzy Láiki do pokuty wtrąćić roskázuie. Iáwnie tedy nie tylko Bożą ále y Kátholicką stárą glozę z Przykazániem Bożym śiodmym/ gwałći swą glozą Papież.

✠ 1. Tim. 3. v. 2. 4. Tit. 1. v. 5. 6.

a Gregorius Valēt. Jesuita de caelibatu c. vltī.

e Bellarminus vt sup.

i Costerus vt supra.

Lepszy Xiądz Cudzołożnik niż Zonáty.

♂ Polydorus Vergilius libr. 7. Inuētionū cap. 2.

Y Pismō ś.

y Augustinowi przećiwny Papież.

* Cassander libro Cōsultat Artic. 23.

♆ Cā. 1. vt habet Garāza.

Przedtym ćieższy grzech był Xiędzowi psory pátrzyć niż sie Ożenić.

OSME-

OSMEMV Przykazániu toż vczynił Papież. Abowiem co osme Przykazánie wßelkiey cudzey rzeczy nád wola cudzą przywłaßczenie iákimkolwiek sposobem vczynione złodźieyßtwem być sądźi/ á grzechem Piekłá godnym: To Papież powieda gloza swoia: Jż ták vbogi zniewoli krádnąc/ iáko y kupiec drogo kupiwßy fáßßuiąc towar: owa y ten ktory rzeczy sobie powierzoney od Heretyká niewracáiąc/ nie grzeßy. Czego świádkiem tá glozá iego nawierznieyßych poſtáńcow ieſt: a PAVPERES NON faciunt FVRTVM, cum preſsi extrema neceſsitate rem alienam capiunt. b Is qui iuſto precio non poteſt vendere vinum, vel propter iniquitatem ludicis, vel propter emptorum malitiam, qui conueniunt inter ſe, vt pauci emant ad precium remittendum: tunc POSSit MINuere menſuram, aut paululum aquæ miſcere, ac vendere pro puro, & completa menſura, iuſto exigendo precio, dummodo non dicat mendacium: quod SI DICAT non erit mortale peccatum. c Is apud quem Hæreticus aliquid depoſuerit, non tenebitur, poſt manifeſtam hæreſim, rem depoſitam illi reddere. a Vbodzy niedopußczáią ſie złodźieyßtwá/ gdy przyćiśnieni oſtátnim gwałtem/ rzecz cudzą biorą. b Ten ktory zá ſłußną cenę nie może przedáć winą/ álbo dla niezbożności Sędziego/ álbo dla złości kupcow/ krorzy ſie miedzy ſobą zmawiáią/ áby ich niewiele kupiło/ dla ſpußczenia ceny/ tedy może vmnieyßyć miáry/ álbo troche wody przymießáć/ y przedawáć zá ßczyre wmo/ y zá miáre práwą/ ſłußną wybieráiąc cenę/ by tylko nie kłamał. Ieśliżeby to czynił z kłamſtwem/ nie będźie to grzechem śmiertelnym. c Ten v ktorego Heretyk dał co do ſchowánia/ nie będźie winien/ poznawßy iego iáwne Heretyctwo/ rzeczy ſchowáney iemu wrocić. Otoż maß Paulinie z twych własnych Doktorow Oycá twego glozę właśnie Cżártowſką gwałcącą nie tylko Przykazánia Páńſkie/ ále też y one iego świętę glozy:

8. Przykazánia zgwałcenie od Papieżá.

a M Aldonat Jeſuita in ſummula quæſtiõ. 8. Articulo. 3.

b Tollet Jeſuita inſtructi. Sacerd. tractatu. de 7. peccatis. Capite. 49.

Nota.

c Simancha Epiſco Pacen inſtitut. Catholicor. Titulo. 46. Sectiõ. 73.

Fałßowáć towar nie ieſt grzech v Papieżá.

Y Cudzego nie wrocić.

d Prouerb. 30. v 8. 9. e Prouerb. 20. v. 10. f Romano. 13. v. 18.

d Vbostwá nieprzepuszczay ná mie/ ábym głodem przymuszony nie kradł/ y fałszywie nie przyśiegał przez imie Bogá mego. e Swoiáka waga y dwoiáka miárá/ obie iesth obrzydliwośćia przed Pánem. f Oddawayćie wszystkim długi. Zadnemu nie badźćie nic winni/ tylko ábyśćie sie społecznie miłowáli. Aleć to ták musiáło być/ áby sie pokazał z swymi wiernymi być niewiernym Bogu y słowu iego przećiwny/ iáko Oćiec á rozśiewcá wszystkie° Heretyctwá nasprośnieyszego. Zá ktore pokazánie y wydánie iego własne/ Bogu niech bedźie chwałá/ á iemu iuż sámemu tey Demonstrácyey słusznie służaca Konkluzya.

9. Przykazánia zgwáłcenie od Papieżá.

DZIEWIATEMV Przykazániu tenże gwałt vczynił Papież. Abowiem co dźiewiate Przykazánie mowiac: Nie mow fałszywego świádectwá przećiw bliźniemu twemu/ potepia wszelákie fałszywe á niespráwiedliwe Sedźie z ich sadámi: To Papież z tego ich wolnymi czyni przez tákowa gloze gwałtowna á niezbożna;

h Máldonat. Jesuita in Sūmul. quaestiō. 7. Articulo. 3. i Tollet. Jesuita li. 5. de instruct. Sacerd cap. 56.

h NON peccat (Iudex) si aliquem DAMNAT secundum legem, licet ipse eum SCIAT esse innocentem. i Quamuis sint in hac quæstione variæ opiniones: tamē communior & VERIOr est, quod Iudex licitè POSSit damnare INNOCEntem, quem in priuata sua persona innocentem esse nouit. h NIE GRZESzy Sedźia ieśli kogo potepia podług práwá/ choć sam zna być go NIEWINNym. i Aczkolwiek sa w tey Quaestiey rozmáite opinie: iednak pospolitsza y PRAWDziwsza iest/ iż Sedźia wolnie może potepić niewinnego/ o ktorym wie sam szczegulnie iż niewinny iest. Ktora gloza ieśli iest prawdźiwsza/ tedyć nie tylko to Przykazánie Páńskie/ ále y iego oná świeta glozá w te słowá vczynioná: Ten ktory vspráwiedliwia złośniká/ y ktory spráwiedliwego potepia/ obádwá sa ći obrzydłym Pánu/ podług glozy twego Oycá Paulinie musiáłaby być fałszywa. Co pomyślić/ nietylko trzymáć/ iż iest Czártowskiego Duchá; tedyć zátym mowić y twierdźić przećiwnie to o glozie Oycá twego iest Duchá świete°.

Sedźia niewinnego ná śmierć zdáiac nie grzeszy.

Prouerb. 17. v. 16. Esai. 5. v. 23.

DZIE-

DZIESIATEMV náostátek Przykazániu toż sie stáło od Papieżá. Abowiem to dźieśiąte Przykazánie/ Nie bedźiesz pożądał/ co wszelkie żądze á zápalenie wszeteczne/ oprocz sámego Małżeństwá świetego grzechem miánuiąc onoż znośi Mándatem: To Papież glozą swoią przywraca ie/ y z grzechu oczyśćia/ dozwaláiąc go iáko dobrego vczynku tą swą glozą: Si quis desideret habere pollutionem ob finem bonum, vt ob sanitatem, aut ad leuandas tentationes carnis, quibus interdum affligitur, non est peccatum. Jeśliby kto prágnał mieć pollucya (álbo zmázánie ćiáłá) dla celu dobrego iáko dla zdrowia/ álbo dla vskromienia pokus ćielesnych/ kthorymi podczás vdreczon bywa/ nie iest grzech. Ná ktorą glozę nie tylko Bog práwem swoim onym álbo ráczey glozą tego Przykazánia/ w te słowá vczyniona: Jeśliby kto miedzy wámi nieczystym był z iákiey nocney przygody/ tedy od poránku áż do wieczorá nieczystym bedźie/ wodą sie omyie: ále też potężny obrońcá sámegoż Papieżá czći/ ták sie oborzył/ że śmiele śmiał przećiwną glozę z Bogiem pochwalić/ ták pisząc: Est prorsus mortale peccatum. Jest zgołá śmiertelny grzech. Toż czyni ogulnie/ gdy táką glozę o pożądliwośći ktora po Krzćie zostawa dáie. ❧ Concupiscentia qualis remanet in renatis, — nullum ex se vel naturâ suâ peccatum est. Pożądliwość iáka zostawa wodrodzonych/ żadnym z śiebie nie iest grzechem áni z nátury swey. Gdyż Apostoł ś. odrodzony mowi: Iż z Zakonu náuczył sie być grzechem pożądliwośći/ ktory mowi/ Nie pożądasz. A tenći iest iásny dowod zakonu Bożego Pismá Stárego Testámentu naprzednieyszego/ owá Summy iego zgwałcenia fáłesznym á przećiwnym iemu/ wykłádem álbo glozą przez Papieżá. Jużże słuchay Paulinie dowodu zgwałconego Pismá Nowego Testámentu od twego Oycá świetego; A to w tych kilku mieyscách iásnych.

10. Przykazánia zgwałcenie od Papieżá.

Tollet. Jezuita lib. 5. instruction. cap. 13.

Deutoronō. 23. v. 10. 11.

Dominic. Sotus in 4 lib. Sētentiar. dist. 12. qu. 1. Art. 7. ❧ Bellarm. li. 5. de amission. grāc. cap. 7.

Rom. 7. v. 7

Dowod zgwałcenia Pismá Nowego Testámentu.

1. Mieyscá zgwáłcenie V Janá ś. 14. v. 6.

PIERWSZE Mieysce zgwałcone glozą iákmiarz przećiwną Papieską w Nowym Testámeńćie/ to iest/ ktore w te słowá sam Pan Chrysthus wymowił: Nikt nie przychodźi do Oycá tylko przez mie. To Papież oną swą powszechną glozą wyszpoćił; Przez Sługi do Krolá/ przez Swiete do Bogá. Abowiem to twierdźić/ coż innego iest z mieyscá przerzeczonego czynić/ iedno to opáczne á ie^v przećiwne w Biblią świetą w wodźić mieysce? Káżdy przychodźi do Oycá nie tylko przez mie/ ale y przez świete. Wymow to podług Glozy Duchá świetego w Piśmiech świetych zostáwioney Paulinie/ okaż iáko te dwie zgodźić sie máią Propozycye: Nikt nie przychodźi tylko przez mie/ á tá: Wszelki przychodźi nie tylko przez mie ále y przez świete: á Oćiec twoy y z tobą wolen bedźie od tego Heretyckiego sposobu Pism śś. zgwałcenia. A w tym do wtorego mieyscá tákże iásnego.

Kontrowersya Papieżowa.

2. Mieyscá zgwałcenie Act. 4. v. 11.

WTORE Mieysce zgwałcone glozą przećiwną Papieską/ to iesth/ ktore Piotr ś. w zgromádzeniu Duchowieństwá Hierozolimskiego Biskupá w te słowá podał: Niemászći W ZADNYM INNYM zbáwienia (to iest tylko w sámym Chrystuśie. To izaż nie zgwałcone iesth tą przećiwną glozą Papieżową.

k Bellarm. de iustificat lib. 4 cap. 7.

l Idem lib. iudicij de cōcordia Mēdacio 22.

m Bernardinus in Rosario Thomas Aquin. et Bellarminus vt supr.

n Lib. Conformitatum

k Bona opera EFFIciunt, vt merita & CAVsæ salutem. l Dicimus opera religionis— opera esse bona & meritoria vitæ æternæ— & conducere ad SATISFaciendum pro peccatis. Addimus POSSe Monachos FACERe ALIOs homines operum suor̄ bonorum PARTicipes. m Imo eadem gratiâ descendit super eum qui habitum religionis assumit, & super eum qui baptizatur. Inductio Cucullæ dat illi plenariam peccatorum remissionem à pæna & à culpa. n Omnes saluantur qui moriuntur in ordine & sub Regula beati Francisci. k Dobre vczynki spráwuią ZBAWIENie/ iáko zasługi y PRZYczyny.

Mowi-

l Mowimy iż vczynki Zakonnicze— są dobrymi vczynkámi y zásługuiącymi żywot wieczny—/ y pomagáią do dosyćuczynienia zá grzechy. Przydawamy iż mogą Mnißy czynić innych ludźi vczynkow swych dobrych vczestnikámi. m Y owßem táż łáská zstępuie ná tego/ ktory odźienie zakonnicze przyimuie/ iáka y ná tego ktory bywa Krzczon. Obleczenie Kápice dáie mu zupełne odpußczenie grzechow od kaźni y od winy. n Wßyscy zbáwieni bywáią/ ktorzy vmieráią w Zákonie y pod Regułą Fránćißká świętego. Gdźie rownie iáko y w Pierwßym Mieyscu/ izaż nie widźiß być Kontrádikcyą vczynioną/ od twego Oycá świętego? Abowiem co mowi Piotr święty? Nie maß w nikim innym zbáwienia oprocz w Chrystuśie sámym: to ten mowi: iż Jest w kim innym zbáwienie/to iest/we wßystkich vczynkách dobrych/y Mniskich zakoniech/owa w Kápicách ꝛc. ꝛc. A prozno mowić maß/ że też to w Chrystuśie/ bo w iego zasłudze są te vczynki zásługuiące. Gdyż naprzod nie dopußcza tego glozá wyżßa twego Oycá/ ktora rozne Autory spráwiedliwośći/ rozne tychże przyczyny álbo śrzodki kłádźie: to iest/ Chrystusá y Fráńćißká/ Dominiká/ Loiolę ꝛc; więc Krzest Chrystusow/ y Regułę álbo Hábit Fráńćißkow/ Dominikow/ Loiolow ꝛc. Zá czym też w kim innym zbáwienie/ y iego zasłudze kłáść muśiß. Powtore mowię prozną być wymowkę twoię dla tego; iż tey Distinkcyey gloza Duchá świętego nie przyimuie áni zna. Abowiem co tu Piotr ś. mowi? Nie máß w nikim innym: to Paweł ś. wyklada/ * Przez śiebie sámego vczynił oczyßczenie grzechow: dáiąc znáć/ iż iáko w nikim álbo w żadnym innym nie maß przyczyny skuteczney á máteryálney zbáwienia; ták też táż przez nikogo inne° odpráwowáná być nie może/iedno w sámym y przez sámego Chrystusá Jezusá. Oczym też miałeś w Gońcu; coć iednák tu z Konsensu Powßechnego Oycow świętych przywodzę: Quod ait de Christo, per vnius iustificationem;

Y w Kapicy Zbáwienie/ nie tylko w Chrystuśie.

Odpowiedź ná wymowkę.

Chrystus tylko nam zbáwienie zásłużył w sobie sámym/ ále mocy zásługowánia nie vżyczył.

* Heb. 1 v. 3

Augusti. de peccatorum

meritis libr.1.cap.14. Christꝰ merēdi vim nemini tradidit / Solus hanc sibi retinuit.

nem: eam iustificationem dicit, quâ Christus iustificat impium, quam NON IMITANDAm proposuit, sed SOLVS hoc potest, Co mowi o Chrystuśie / Przez iednego vspráwiedliwienie: O tym vspráwiedliwieniu mowi / ktorym Chrystus vspráwiedliwia niezbożnego / ktorego nie podał KV NASLADOWAniu / lecz SAM to może. Ktore ponieważ ku náśládowániu Papież podawa inßym świętym zasługi / mocą Chrystusowey zasługi przypisuiąc / ktorey on nikomu oprocz sámego śiebie nieudźiela: Przetoż też iáwnie tego mieyscá iedyney á ßczegulney chwały Chrystusowey Fundámentu iest zgwałćićielem.

3. Mieyscá zgwałcenie 1 Joā.1 v.7 O iedynym Czyscu Krwie Chryst.

TRZECIEMV toż vczynił Papież temu: Krew Syná Bożego spráwiedliwego / czyśći nas od káżdego grzechu. To Papież glozą tą swą zgwałćił ie / ktorą twierdźi / iż oprocz innych przyczyn máteryálnych oczyßczenia grzechow / iákie są Modlitwy / Posty / Jáłmużny / Miłośćć. iest też y ta / Ogień Czyscowy / w ktorym sie czyßczą duße áby czyste do Niebá weßły. Jegoć tá iest gloza: Præter Cœlum & Infernum est Purgatorium locus quidam tertius, IN QVO tanquam in carcere post hanc vitam PVRGANTVR animæ, quæ in hac PLENè purgatæ NON fuerunt: Oprocz Niebá y Piekłá iest Czyśćiec mieysce niektore trzećie / W KTORYM iako w kaźni po tym żywoćie czyßczą sie duße (przez ogień materyalny) ktore w tym żywoćie NIE ZVPELNIE oczyßczone były.

Bellarminꝰ lib.1.de purgator.cap.1.

A ták ieśli to prawda: tedyć ono nie iest: Ze od wßelkiego grzechu czyśći Krew Chrysthusá. Bo ieśli od wßelkiego czyśći grzechu / tedyć Czyśćiec od żadnego: á ieśli od ktorego czyśći / tedyć nie od wßelkiego Krew Chrystusá czyśći. Co iż iest bluźnierzstwem á glozą Czártowską; tedyć też y tá glozá Papieska tąże iest: gdyż Contrario vno posito, aliud tolli necesse est: Jedne rzecz przećiwną położywßy / druga sie znieść muśi.

Sek ná Czyśćiec Papieski.

A co

A co sie zwykł vciekáć do onego lochu swego dáremnego/ Iż od winy nie od kaźni/ álbo od śmiertelnego á nie od powszedniego czyści Krew Chrystusowá/ bo to czyścowi zostáwiono: tedy to iest przećiwna glozá Ewángelieyś. o winowáycy/ ktoremu y dług y wieźienie cáłe odpuszczone. Bo iesli co innym kaźni záchowano było po odpuszczeniu/ tedy vpomnienia/ á nie dosyćuczynienia; y to tu/ á nie tám ná onym swiećie/ bo tu mieysce Boiu/ á tám Koronowánia. Záczym winien iáwnie zostawa zgwałcenia y tego trzećiego Mieyscá Nowego Tástámentu Papież.

Wymowki zniesienie.

CZWARTEMV Mieyscu toż vczynił Papież temu iáśniemu/ ktore Páwel ś. w te słowá nápisał: Fundámentu INNEGO NIKT nie może położyć/ OPROCZ tego/ ktory położon iest/ ktorym iest Jezus Chrystus. Abowiem co tu iáwnie Apostoł znosi wszelki drugi Fundáment własny Kościołá Powszechnego tymi słowy/ innego nikt nie może położyć/ oprocz tego: To Papież swą glozą gwałći/ powiedáiąc/ iż Paulus hîc de primario fundamento loquitur non de secundario, quod est Papa: Páwel tu mowi o przednim fundámeńćie nie o wtorym ktorym iest Papież. Co iák przećiwna iesth gloza temu mieyscu/ sámá tá glozá dawnego Kościołá vkázuie w te słowá vczynioną: Super hoc igitur ædificemus, & pro fundamento habeamus, & NVLLVm sit MEDIVm inter nos & Christum, quod si medium intercederet, id quàm primùm aboleamus. Ipse Caput, nos corpus. Nunquid esse potest vlla media inter corpus & caput distantia? Ná tym Fundámeńćie (Chrystuśie) buduymy/ y tego zá Fundáment mieymy/ y żaden śrzedni niech nie będźie miedzy námi y Chrystusem. A iesliby śrzedni iákowy wtracał sie/ ten iák napretszey zátrácimy. Sam głowa Chrystus/ my ciátem iego. Izali może być iáka śrzednia miedzy ć átem y głowa odległość? Ktorą iż czyni Papież ta swą glozą/ słuszńie

4. Mieysca zgwałcenie 1. Cor. 3. v. 11. O iedynym Fundámeńćie własnym.

Bellarmin9 libro de Romano Pontifice.

Chrisostom. in 1. Cor. 3. Homili. 8.

Drugi własny Fundáment Kościołá być nie może podług Glozy Chrysostoma świetego

Wymowki zniesienie. Eph. 2. v. 20 Apoc. 14 v. 19 Fundámẽtẽ Apostholowie świeći iákim?

też z nią iáko skáźićiel Pism śś. ma być odrzucon. Záczym też prozno sie záſłániáć chce onym co Páweł ś. indźiey mowi o Fundámeñćie Apostołow z Janem ś. gdyż onym Fundámentem Metáphorycznym/ to iest/ nie własnym álbo Ministeryálnym; ile budownikámi są náuką swoią Kośćiołá ná onym iedynym własnym Fundámeñćie Jezusie Chrysthusie rozumieią być/ ták iáko samże Páweł ś. wykłada w Liśćie swym do Ephezow támże niżey w Rozdźiale czwartym dosyć szyroce. Zkąd też sługámi á nie Pány; członkámi ćiáłá Chrystusowego/ lecz nie głową iego názywaią sie sámi. Ná czym iż nie przestáie Papież/ iáwnym gwałtownikiem tego mieyscá y iemu wszelkich podobnych stał sie.

Ephes. 4. v. 11. 12.

5. Mieyscá zgwałcenie Matth. 26. v. 27. o Kielichá ś. pićiu. Bellarm. de Eucharistia lib. 4. ca. 25. Dowod/ Iż Wszysthkim Wierzacym doświádczenie swe máiacym kazał Chrystꝰ pić z Kielichá ś. ✠ 1. Corint. 11. v. 28.

PIATEMV Mieyscu toż vczynił Papież temu/ ktore mowi o wolnym/ á to ieszcze z Mándatem/ pićiu Kielichá Krwie P. Chrystusowey; Piyćie z tego wszyscy. To ábowiem tą glozą ták zgwałćił: Hæc verba, Bibite ex hoc omnes, dicuntur solis Apostolis & non ad omnes Fideles. Te słowá/ Piyćie z tego (Kielichá) wszyscy/ mowią sie sámym Apostołom/ á nie do wszystkich wierzacych. Gdyż naprzod sam Apostoł Páweł ś. glozuiąc te słowá/ Piyćie z tego wszyscy/ nie do sámych szczegulnie Apostołow/ áni do ich Sukcessorow w vrzędźie; ále ogulnie do káżdego człowieká wierzącego á sámego śiebie w wierze y w żywoćie doświadczáiącego obraca ták pisząc: ✠ Niech tedy człowiek (nie sam Xiądz álbo Apostoł) sámego śiebie doświadczy/ á ták z Chlebá onego niech ie/ y z ONEGo KIELICHá niech piie. Toż sámegoż Papieżá Opát imienim Kośćiołá iego/ ieszcze w tym gwałtu nieczyniącego/ około Roku Páńskiego 880. glozuiąc/ ták wyznawa. * Christus distribuit dicens: Accipite & bibite ex hoc omnes, tám Ministri quam reliqui

* Paschasius de Coena Dñi cap. 15.

reliqui credentes: Chrystus rozdawa mowiąc: Bierzcie y pyćie z tego wszyscy tak Ministrowie álbo Xięża/ iáko y inni wierzący. Oczym dostátecznieyмаß w Gońcu. Teraz iuż tedy iáwnie wywiodßy to/ co sie przedsiewźięło/ iż Papież iest rozsiewáczem á Oycem Heretyctw wtorym sposobem/ przez zgwałcenie álbo fálßywe wykładánie Pism śś. Stárego y Nowego Testámentu: co sie z oboygá iáśnymi á nie Allegorycznymi álbo wątpliwymi mieyscy dowiodło: iuż w Imię Páńskie rad nie rad Paulinie tym czásem widźiß należeć prawdźiwie one Konkluzyą Oycowi twemu świętemu wyższey miánowáną w Demonstrácyey. Ktora áby iuż ogulne y ßczegulne swe zámknienie otrzymálá/ słuchay dowodu trzećiego sposobu rozsiewcow Heretyctw w Oycu twoim ś. ználeźionego; á to przez podrzucenie miásto własnego Słowá Bożego/ własnych snow á básni nie tylko pletliwych ále też y wßetecznych.

Konkluzyá dowodu sposobu 3. Heretyctwá w Papieżu.

3. Sposobu Heretyctwá rozsiewánia dowodw Papieżu/ od Baiek.

Co sie tedy tknie náostátek dowodu trzećie° sposobu rozsiewánia Heretyctw od Papieżá przez iáwne bayki/ nie tylko pletliwe/ ále y wßetecżne á niewstydliwe: tedy sie ten dowodźi y pokázuie w nim z tych Przyczyn.

Pierwsza Przyczyná. Iż powieść o CZYSCV ma y vdáie zá własną Ewángelią y Artykuł wiáry Powßechney Apostolskiey. Gdyż Czyściec/ y onim powieść iáwna bayka pletliwa/ á práwie brydnią Pohańska z tych Racyy iáśnych/ vkázuie sie być.

1. Przeklęctwo Iż Czyściec vdáie zá ywa práwdę/ ktory iestb Bayka iáwna.

1. Ratia. Iż o tym Czyścu/ ktory Papież miánuie być trzećim iákimśi mieyscem oprocz Niebá y Piekłá/ nic á nic zgołá áni iedna litera Kánonickie Pismá świete o nim nie czynia: y owßem znoßą go/ miedzy niezliczonymi Rácyámi/ y tymi/ gdy nie tylko wßędźie dwoie tylko miánuią mieyscá ná onym świećie/ Niebo á Piekło/ ále też gdy ná Wierzące á nie wierzące na-

1. Rácya te° Iż onim Pismá świętego nie maß.

Ioan. 3.

rod ludzki wßystek dźiela/ z ktorych onym Niebo/ á tym Piekło náznácza. Toż Augustyn święty pißę: Fides Catholicorum credit primum locum esse Regnũ Cœlorum, secundum Gehennam, tertium neque scit, neque in Scripturis sacris esse reperit: Wiárá Kátholikow wierzy Pierwße mieysce być Krolestwo Niebieskie/ Wtore Piekło/ Trzećiego áni wie/ áni w Piśmiech świętych że iest znáyduie.

Augustin9. libr. 5. Hypognosticorum.

2. Rácya/ Iż z Pohán skich Pism dowodźi.

II. Rátia, Iż tego Czyscá z baiek Pohánskich/ iáko z Pismá Plátonowego/ Ciceronowego/ Virgiliußowego: Owa/ z Tureckiego Alkoránu náuki iáwnie pletliwey Czártowskiey dowodźi w te słowá: o Y Pogáńscy Pisárze Czyśćiec przyznali: iáko okrom Platoná Philozophá/ Ciceroná Krásomowce/ miánowićie Virgiliuß Poetá Æneid. 6. p De Machometanis patet ex Alcorano, vbi Purgatorium disertè confitentur. O Máchometánách iáwno iest z Alkoránu/ w ktorym Czyśćiec wyráźnie wyznawáia. Otoż Baykę maß z baiek Tureckich y Pohánskich wźięta. Dla tegoż też trádycya niepisána zowie się.

o Laterna Iesuita w Arsie foli 859. O Czyscu. p Bellar libr. 2. de Purgato. cap. 11.

3. Rácya/ Iż ieg mieyscá nie wiedza. Bellarm. de Purgatorio lib. 2. cap. 6.

III. Rátia, Iż gdźieby był/ álbo ná ktorym mieyscu Czyśćiec do tego czásu niewie Papież. Co iego Kárdynał w te słowá wyznawa: Vbi sit purgatorium? De hâc quæstione nihil Ecclesia definiuit: Sunt autem multæ opiniones: Gdźieby był Czyśćiec o tey quaestyey nic Kośćioł (to iest Papież) nie zámknał/ á iest wiele Opiniy Támże ich wylicza ośm cáłe/ miedzy ktorymi wspomina: Ibi animas Purgari vbi peccauerant, id est VARIIS in locis — in BALNEIS — in FLVMINe — in AERE caliginoso, vbi Dæmones versantur —. Iż tám duße Czyßcza sie gdźie zgrzeßyły/ to iest/ ná ROZMAITYCH mieyscách — w łázniách — w rzece —/ ná powietrzu tym mglistym/ gdźie Czárći báwia sie. Co właśnie izaż baykom nienależy? Izaż to Krolestwem nie iest Vtopiae to iest/ bez mieyscá? To ábowiem/ rzeczom zmyślonym właśnie należy/ nie mieć swego mieyscá/ á podług

Ibidem.

To Czyśćiec nasłußnieyßy co w Łáźni.

dług Sentencyey Powszechney Augustyná świętego tey: Corpora quæ nusquam sunt, omnino non sunt. Rzecz ktora nigdźiey nie iest/ zgołá nie iest. A prozno go w źiemi nád Piekłem vkázuie ták z Pismá/ bo słyszał dopiero/ że Tertium locum in Scriptura sacra esse non reperit fides Catholicorum, Trzećiego mieyscá w Piśmie ś. że iest nie znáyduie wiárá Kátholikow práwych: Jáko też y z Dokthorow świętych: Abowiem * In Antiquis Scriptoribus de Purgatorio ferè NVLLa mentio est, potissimum apud Græcos, W Dawnych Doktorzech o Czyscu snadź ZADNEy niemász wzmianki/ osobliwie v Graekoch/ iáko Syn á obrońcá niepośledniey szy sámegoż Papieżá wyznawa. IV. Ratia, Jż práwie Poháńskim Baykom podobne męki Czyscowe być twierdźi/ gdy raz w ogniu Cielesnym a y widomym raz w niewidomym y niewiedźieć iákim czy własnym e czy nie własnym: raz i w Wodźie goracey iáka w ćieplicách iest/ raz w źimney srodze: do tego/ w grádźie/ w mroźie czyszczenie dusz stánowi: do tego iedne że sie o pieka ná rożnie/ drugie wiszą ná hakách żeláznych/ zá oczy/ vszy/ nozdrze ꝛc. ꝛc. iedne nágo u drugie vbráne ná złotych łożách/ á trzećie zá stołem śiedzace y delicy vżywáiace tam być piszac: niczgołá nie rozno od tych baiek Czyscowych Virgiliuszowych/ o ktorych w te słowá pisał. ❧

—— Excercentur pœnis, veterumq; malorum
Supplicia expendunt, aliæ panduntur in auras
Suspensæ ad ventos, alij sub gurgite vasto
Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.
Quisque suos patimur manes: exinde per amplũ
Mittimur Elysium, & pauci læta arua tenemus:

W tym dusze wielkie męki vstáwicznie czuią/
A zá swe sprosne złośći pierwsze pokutuią.
Jedni w tym ná powietrzu záwieszeni trwáią/
Drudzy ná dnie głębokim z śiebie oczyszczáią
Przywrzáłą złość/ lub ogniem ią wyżęgáć muszą/
Swą zapłátá zá káżdą postępuie duszą/

Augustinus. ad Bonifacium Epistol.

V Piekłá o Czyscu áni Pismá święte áni Doktorzy nie wiedza.

* Alphonsus libro de Haeresib9 Titulo Purgatorium in Initio.

4. Rácya/ Jż sie z POháńskimi baykámi zgádza a Grego M lib. 4. ca. 29 Dialog. e Bellar. de Purgat lib 2 cap. 12. y Skárgá Jesuitá fol. 642. ná dźień Zádusny. i Brendebachi9 in collationibus. o Speculũ exẽplorum distin 3. u Jacob9 de voragine Sermon. de commemoratiõ. animarum. ❧ Virgilius libro. 6. AEneid.

Zá tym do Elyzium posłáni bywamy/
A ták iuż potym w Gáiách wesołych mieszkamy.

v. Rácya/ Iż z snow y ziáwienia sie dowodźi. Bellarm. de Purgatorio lib. 1. cap. 11.

v. Ratia, Iż go nie tylko z snow ále y obiáwienia Duchow zmárłych dowodźić nie wstydźi w te słowá: Sumitur ratio ab apparitionibus animarum, quæ se in Purgatorio esse renunciauerunt, atque opem à viuis implorauerunt. Sanctus Gregorius Libro 4. Dialogorũ. Capit. 40. scripsit de Anima Paschasii, quæ in TERMIS Puteolanis apparuit Sancto Germano Episcopo, & eius precibus liberata est: Bierze sie Rácya od ziáwienia dusz/ ktore opowiedźiáły sie być w Czyscu/ y rátunku od żywych żądáły. Swiety Grzegorz pisze o duszy Páschazyuszowey/ ktora w ćieplicách Puteoláńskich vkazáłá sie świetemu Germanowi Biskupowi/ y iego modlitwámi wybáwioná iest. Co wszystko izaż nie iest odwiedźienim od słuchánia słowá Bożego do snow á Czártowskiego obiáwienia? Záiste to sámo podług Pismá ś. spráwą Czártowską dobrze przed tym Chryzostom ś. osądźił być ták pisząc: NON ANIma defuncti est quæ ista dicit, SEd DÆMõ qui hæc (vt audientes decipiat) effingit. Necq; enim potest anima à corpore separata in his regionibus errare. Iustorũ animæ in manu Dei sunt, infãtium quoq;. Peccatorum verò post hunc exitum continuò abducuntur. Nie iest to Duszá zmárłego co ták mowi/ lecz Diabeł/ ktory to (áby zwiodł słucháiące) zmyśla. Ani może duszá od ćiáłá odłączoná ná tym świećie tułáć sie. Spráwiedliwych ábowiem Dusze w Ręce Bożey są: Niemowiątek tákże. Grzesznych zás po tym ześćiu zárázem odwiedźione bywáią do Piekłá. Bayką tedy á bayką od Dyabłá zmyśloną/ iáko Chryzostom ś. mowi/ báwi sie Papież/ cokolwiek ludowi Krześćiáńskiemu od śiebie záwiedźionemu podawa o Czyscu/ nie przestáiąc ná iednym Czyscu doskonáłym Krwie P. Chrystusowey/ ktory słowo Boże prawdźiwe do tego pisáne rękomá Prorokow y Apostołow świętych podawa Kośćiołowi ś. Kátholickiemu.

W CZeplicách dusze sie Czyszcza podług ziáwienia. Ziáwienia dusz dowod Czártowski. Chrisostom. in Matth.

DIABeł miásto dusze vkáźuie sie/ bo sie tá nie może tu tułáć/ podług Pism świętych y Oycá świętego Chryzostomá.

Prze-

Przetoż słusznie ná tákowy dowod ma być ziego Doktorem mowiono: ♂ Sanè Scripturæ credendum est, & de mortuorum apparitionibus non curandum: Záiste Pismu ś: ma być wierzono/ á ná ziáwienie vmárłych niemamy nic dbáć. A ták z tych y ná Czyśćiec.

♂ Anselmus in Luc. 16.

Wtora Przyczyná, Iż powieść o potwierdzeniu przez Pánne Máryą y Syná iey Zakonu Fránćiszkowego/ Dominikowego/ náwet Loioláego/ zá własną á prawdźiwą Historyą: owa zá prawdźiwe słowo Boże vdáie: gdyż z sámych słow niewstydliwą y głupią Bayką ludźi chytrych/ á pod tym swego pokoiu y wczásu szukáiących vkázuie sie być/ á to tych: Qvidam Ciuis dormiuit & raptus in Cœlum vidit Christum, Beatam Mariam & alios Sanctos, qui Processionaliter ibant omnes, Christo & Matri reuerentiam exhibentes. Sed cum Beatum Franciscum non videret, Angelo ipsum ducenti dixit; Vbi est Beatus Franciscus cum suis in isto loco? Angelus respondit. Expecta & videbis B. Franciscum & quem statum habet, & vidit: & ecce Christus eleuauit brachium dextrum, & de ipsius VVLNEre laterali EXIVit B. Francisus CVM VEXILLo CRVCIS explicato in manibus, & post ipsum maxima multitudo Fratrum & aliorum. Tunc Ciuis ille bona sua dedit Fratribus & factus est Fratre minor. ✠ Dominicus orabat noctu in Ecclesia & ecce repentè—, raptus est in Spiritu ante Deum, & vidit Deum sedentem & Matrem eius, quæ sedebat ad dexteram eius amictam Cappa coloris Saphirini. Aspiciens autem in circuitu, vidit ex omni natione Spiritualium Patrum— multitudines innumeras; & cum nullum ibi conspiceret suorum Filiorum, erubescens amarissimè flere cæpit—. Innuit autem ei manu Domina vt ad se veniret. At ille non præsumpsit accedere, quousque

2. Przyczyná dowodu trzećieg sposobu Heretyctwá.

Libro Conformitatum B. Francisci Fol. 66.

Franciscus cũ suis Monachis in latere Christi.

✠ Antoninus Archiepisc. Florentinus Historiae parte 3. 2ć.

cum

eum similiter vocauit Dominus. Cui dixit. Cur sic amarissime ploras? Qui ait, quia in conspectu tuæ gloriæ omnis religionis homines intueor, de mei vero ordinis Filijs hîc proh dolor! nullum aspicio. Cui Dominus: Vis videre ordinem tuum? At ille: Hoc desidero Domine. Tunc Filius manum suam sub scapulam Virginis Matris suæ ponens, dixit ad illum, ordinem tuum Matri commisi. Et cum hoc pio haberet affectu, ordinem suum videre desiderans, Dominus iterum dixit ei: Omnino vis eum videre? Respondit, hoc affecto mi Domine. Et ecce Mater Domini complacuit Filio, Cappamq; de auratam qua operiri videbatur euidenter patefaciens aperuit, & expandens coram lacrymoso Dominico seruo suo, eratq; hoc TANTÆ capacitatis & immensitatis vestimentum, quod totam Cælestem patriam amplexando dulciter continebat. SVB HOc securitatis tegumento, in HOC pietatis GREMio vidit Dominicus Fratrum sui ordinis innumeram multitudinem. ✝ Nocte quadam vigilanti Ignatio Loiolæ, augustissima specie ac beatissimo lumine fulgens MARIA Virgo vnâ cum PARVVLO IESV non modo sese palam ostendit, verum etiam incredibili benignitate SPEctandam aliquandiu PRÆBuit. * Orandi causâ templum ingressa — clarissima in luce illi sese Deus Pater ostendit, Iesu Filio BAIVLANTI Crucem & crudelissimis affecto supplicijs præsentem Ignatium commendans.

☞ Nota. Dominici ordo in Coelo sub pallio B. Mariae in eius gremio.

Maffæus Jesuita in vita Loiolae lib. 1. cap 5.

Loiolae Christo parmulus apparuit portato à B. Virgine.

Vieftory Mießeßánin spat / á záchwycony do Niebá widział Chrystusá y Błogosławiona Márye y inne Swiete / ktorzy w Processyey ßli wßyscy Chrystusowi y Mátce vcześciwość wyrzadzaiąc. Leçi gdy B. Fráncißká nie widział / rzekł do Angoła ktory go prowadził: Gdźie iest B. Fráncißek / y zsrzymi w tym tu mieyscu? Angoł odpowiedział / Poczekay á vyrzyß B. Fráncißká / y w iakim stanie iest / y obaczył / á oto Chrystus podnioßy rámie prawe / y z iego rany bocznicy B. Fráncißek wyßedł z chorągwia Brzydá rozwinioną w rękách á zá nim wielka barzo zgrámá Bráci y innych.

Baska o Fráncißku w Boku P. Chrystusowym y zmnichy mießkáiącym. Fráncißek z chorągwiaz boku Chry-

Porym

Potym on Mieszczánin dobrá swoie rozdał Bráći/ y stał sie Brátē mnieyszym. ✠ Dominik modlił sie w nocy w Kośćiele/ oto znagłá— záchwycony w duchu przed Bogá/ y wydźiał Bogá śiedzacego/ y Mátke iego/ ktora śiedźiáłá ná práwicy iego/ przyodźiana Kappa Száfirowey máśći. A poyrzawszy w około/ obaczył ze wszystkiego narodu Duchownych Oycow tłumy niezliczone/ á gdy tam żadnego z swych Synow nie widźiał/ wstydáiac sie bárzo gorzko płákáć począł—. Y kinełá nań reka Páni áby do niey przyszedł. Ale on nie ważył sie przystapić/ áż go tákże zawołał Pan. Ktoremu rzekł. Czemu ták bárzo gorzko płáczesz? Ktory rzekł/ Iż przed oblicznośćia twoiey chwały każdego nabożeństwá ludźie widze/ á z mego Cechu (álbo Stanu) ách niestetyż/ żadnego tu Syná niewidze. Ktoremu Pan. Chceszże widźieć Cech twoy? A on. Tegoć prágne Pánie. Tedy Syn reke swa ná plecách Pánny Mátki swey włożywszy/ rzekł do niego) Cech twoy Mátce poruczyłem. To gdy nabożnym áffektem przyiał/ Cech swoy widźieć prágnac/ Pan znowu do niego/ Y koniecznie chcesz go widźieć? Odpowiedźiał/ tegoć prágne moy Pánie. A oto Mátká Páńská dogadzáiac Synowi/ y Káppe vzłocona kthora sie przykryta zdałá być státecznie odchyliwszy otworzyłá rośćiagnawszy przed płáczliwym Dominikiem sługa swym/ y byłá tá Szatá ták wielkiey szerokośći y bezmiernośći/ że wszystke Niebieska oyczyzne obłápiáiac álbo okrywáiac wdźiecznie ośiegáłá. Pod tym to bespiecznośći przykryćiem/ ná tym światobliwośći łonie widźiał Dominik Bráći swego Cechu niezliczona wielkość. ✠ Nocy niektorey czuiacemu Ignácemu Loioli/ wspaniała vroda y błogosłáwionym świátłem łsnaca sie Márya Pánná wespołek Z DZIECIATKIEM IEZVSEM nietylko sie iáwnie okazáłá/ ále sie też iemu sámey śiebie nápátrzyć przez nieiáki czás z niezmierna łáskáwośćia podáła ✱ A gdy wszedł do Kośćiołá áby sie modlił— bárzo w iásney świátłośći sie mu Bog Oćiec vkazał/ Iezusowi Synowi dźwigáiacemu Krzyż y okrutnemi vtrapionemu mekámi/ obecnego Ignácego zálecáiac. Co wszystko izaż nie iáwnymi á niewstydliwymi plotkámi y baykámi sáme słowá vkázuia być? Kto słychał áby ták wiele Mnichow do tego z chorażym Fránćiszkiem w boku swoim Pan Chrystus zchowáć mogł? Albo przystoynali to tákiemu Boskiemu ćiáłu? Wiec/ kto w rzeczy sámey táka Kápice álbo płaszcz w Niebie

sthusowego wyszedł.

Bajká o Dominiku/ ktoremu PAn Chrystus vkazał w Niebie ieg Mnichy pod płaszczem y ná łonie Pánny Máryey.

Pátrz plotek niewsthydliwych Mniszy ná łonie Pánny Máryey w Niebie.

Bayka o vkazániu Chrysthusowym iáko máłym Dźiećiatku Loioli: Potym iáko ćierpiał.

Okazánie baiek wyższych.

ná Pánnie świętey być będźie rozumiał / kthoryby / do tego ná łonie iey świętym / y śiedzące Mnichy (ô niewstydźie!) y wszystkę dźiedźinę Niebieską okrywał? Albo kto ták obrzezány w rozum áby miał rozumieć / iż ieszcze Pánná Máryá w Niebie piástuie ná rękách swych Jezusá Páná dźiećiątkiem máłym / iáko się z nim Loioli miáłá pokazáć? Więc kto ták beśpieczną tę náświętszą Pánnę vwierzy teraz być / ktoraby ná względy vkázowáć się nie tylko Loioli / ále komukolwiek miáłá? Y ktoremu z Krześćiánow zá słowo Boże będźie to co przećiw słowu Bożemu / o przerzeczonych powieśćiách nápisano: iż Bog Oćiec do Syná w Niebie przyczyniał się zá Loiolą; ktory iest Przyczyńcą * nas wszystkich do Oycá? A iż Syn ieszcze w niebie ná sobie Krzyż nośi / ná ktorym vkrzyżowan / do tego zrániony y srodze zkrwáwiony? Bayki tedy to są własne zwyczáyne onym stárym Heretykom / o ktorych toż pisze twoy Doktor Paulinie w te słowá: In initio Ecclesiæ Cherintus Hæreticus reuelationes finxit, tales Archontici, Manes tales confinxit, tales quibus illusi Messaliani gloriabantur, talia Anabaptistarum deliria fuerunt. Ná początku Kośćiołá Cheryntus Heretyk ziáwienia zmyślił / tákoweż Archontykowie / Manes tákoweż zfiglował / tákoweż kthorymi oszukáni Messálonitowie chlubili się / tákoweż Anábáptistow kłamstwá były. Tákoweż baczysz być Oycá twego świętego Paulinie: zá czym vznaway iuż być go słusznie odemnie názwánym Arcyheretykiem / álbo Oycem stárych Mátáczow Kácerzskich / znowu ich z swymi sługámi Mátáctwá ziáwienia rozmáitego á práwie pletliwego z Piekłá wygrzebuiącym. Ale co mowię pletliwego? Smiele rzekę wszetecznego. Weyźrzy w to Ewangelium swoie á baykę wszeteczną okiem swym choć śmiá-

Pánná Márya względy z śiebie czyniłá Loioli.

* 1. Tim. 2. v. 5.

Ziáwienia Heretykom własne.

Delrius Jesuita lib. 4. cap. 1. quæ. 2 Section. 2.

Heretycy zmyślili ziáwienia.

Báyka Wszetecznego ziáwienia o P. Máryey.

łym

łym Paulinie/ á obaczyß prawdę moiego dowodu.

✠ Dnia iednego Dominik będąc w Tolośie ná Modlitwie/ ták sie ćiężko zbiczowáł/ że iáko vmárły ná ziemie vpadł. Pánná naświętßa Márya Rycerzá swego nie chcąc opuśćić dla miłośći ktorą ku niemu y Synom iego miáłá/ iáwnie sie vkazáłá y trzy Pánny znia iáko Krolowe nád mniemánie ludzkie bárzo śliczne/ z ktorych káżda miáłá .50. Pánien w towárzystwie bárzo ślicznych á wßystkie sie zdáły być iákoby zbroyne. Y poczęłá Pánná naświętßa mowić do Dominiká ś. tymi słowy: O namilßy OBLVbieńcze/ iżeś mężnie z nátchnienia mego/ y zá pomocą moią/ przećiw nieprzyiáćielom Wiáry świętey walczył/ á tom posłáná iest tobie ná pomoc. One zá tym trzy Krolowe podniosßy go iuż ná poły vmárłego / przed P. Márya postáwiły: ktoremu oná Pánieńskie OBLápienie/ y BOSkie POCAłowánie dáłá. Y wyiawßy swoie nauczćiwße Pánieńskie PIErśi/ NAPOiłá GO. Y mogłoż co dla Bogá żywego wßetecżniey á zelżywiey przećiw tey świętey Pánnie zmyślono być/ od iey nieprzyiaćioł stárych onych Heretykow Antidikomáryanitow/ Helwidiußow y innych/ iáko tu w tey rzkomo prawdźiwey Historyey á Ewángeliey Oycá twego świętego ießcże tu w Polßcże Polskim iezykiem Pánnom y Pániom ku nábożeństwu podáno iest? Nie wiem czego nád to niedostáie. Alemći sobie wspominał. Tego Paulinie tu niedostáie/ co w tákimże pewnym Rożáńcu/ iáko y ten wyżßy iest w te słowá nápisáno o Alánie Mnichu Dominikowym á od Oycá twego ś. Sixtá 4. bullą y odpusty potwierdzonym.

✠ W Przedmowie do Brátá Rożańcá świętego nápisánego Od MElchiorá Wárecyußá Przeorá ś. Duchá/ W Wilnie Roku 1.5.8.7. á Przypisány X. Kárdynałowi Rádźiwiłowi. P. Márya DOminiká obłápia cáłuie/ y pierśiámi karmi. o niewstydźie!

* Beatam Virginem Mariam aliquando in Cellulam, (Alani) ingressam, concinnasse ei ex suis capillis Annulum, & illum simul sibi desponsasse, osculatā quoque esse, dedisse etiam contrectandas ac Lactandas Papillas, atque adeò familiarem ipsi factam, vti Sponsa solet esse Sponso: Iż Błogosłáwiona Márya Pánná niekiedy w Celle (Alánusowe) weßłá/ y vplotłá mu z swoich włosow pierśćionek/ y ták go záráz sobie zrekowáłá/ y vcáłowáná też byłá/ tákże dáłá iemu zmácáć y zsáć Pierśi/ y ták wielce znim sie z towárzyßyłá

* In Rosario Mariae ex Psalterio confecto ab Alano de Rupe Monacho Dominicano in principio eius id habetur. Vide Joānem

Balleū. Leandrum et SPanheymensem de viris illustribus fol. 184. et Jacobum SPrenger. Prouincial. Teutoniae.

byłá/ iáko Oblubienicá zwykłá być towárzyszką Oblubieńcowi. Toć tego wszetecznego zmyślenia niedostawáło/ ktore iednák/ (iáko wiesz dobrze) twoy Oćiec ś. w cále potwierdźił zá iedne prawdę álbo słowo Boże/ z ktorego też poważnośći iáko mi się widźi w liczbę świętych od niego wpisáno/ álbo przynamniey miedzy Illustres viros zá táką wszeteczną baykę policzon. Zá czym iákoż iuż nie godźien dla tákowey prawdy potwierdzenia Papież tego tytułu/ Arcyheretykow Oćiec? Gdyby co tákowego Luter álbo Zwingliusz był nápisał o tey świętey Pánnie/ iákichbyś tytułow im był nie dał? A temu/ to potwierdzáiącemu/ á przynamniey ná to przez spáry pátrzáiącemu/ gdy to wszystko zá żywą prawdę przez ták wiele wiekow czytano/ ná Kazániách podawano/ áż dotąd/ bez zgánienia powszechne°; iákoż tytuł przerzeczony/ z tey przyczyny wtorey dowiedźiony/ nie słusznie dáie się? Lecz słuchay trzećiey przyczyny.

Luter y Zwinglius vczćiwiey o P. Máryey mowią niż Mniszy.

Trzecia Przyczyná Báśni Papieżowych tá iest. Iż ná potwierdzenie swych świętych wzywánia tákie zmyślić dopuśćił/ á zmyślone potwierdźił powieśći/ ktore oczywiśćie by naprostszemu Krześćiáninowi iáwnymi Mátáctwy być się vkázuią. Z ktorych tákże nieprzeliczonych ná dowod tego/ tu się ich kilká tákowych kłádźie. Jáko iż a DIABOLus fuit COACtus á Dominico, vt lucernam haberet in manibus, quoad illâ absumptâ dolorem incredibilem afferret. e A Dūstano DIABOLVs adeò miserè VAPVLAVIT, vt in TERGO illius virgam confregerit. i Canisius Diabolum COEGit REVOCare conuitium (quod in statuam Mariæ Ottingensis á tergo puellæ obsessæ impositā protulerat exclamando: Dimitte me ô Meretrix, vt quid me tam virulenter calcas?) & laudes Mariæ dicere, septies

z Przyczyná trzećieg̃ sposobu Heretyctwá w Papieżu.

a Libro de Conformit. e Joan. Cap graue de S. Dunstano. i Isengrunius lib. de MAria in veteri Ottinga.

☞ Nota DJabolum

ſepties terram oſculari, & Chriſtum Deum adorare, quinquies orationem Dominicam, totieſq; ſalutionem Angelicam recitare: a Diabeł był przemuſzony od Dominiká/ áby pochodnia trzymał w rekách/ ktora áż w nich zgorzawſzy niewypowiedźiána iemu boleść vczyniłá. e Od Dunſtaná Diabeł ták ſrodze był zbity/ áż o Zádek iego rozge złamał. i Kanizyuſz Diabłá przemuśił odwołáć potwarz (ktorey ſie dopuśćił był przećiw Obrázowi Maryey Ottyngeńſkiey z tyłu włożonemu ná opetána dźiewke/ wołáiac/ o Mercho opuść mie: Czemu mie iádowićie depceſz?) y wychwaláć Márya/śiedmkroć źiemie cáłowáć/ y Chryſtuſá Bogá chwalić/ y piećkroc Modlitwe P. tákże też Pozdrowienie Angelſkie mowić. Co wſzyſtko izaż nie ieſt śmiechowiſkiem v bácznych? Słuchay Paulinie iáko twoy wielki Doktor to czytáiac przyznał w te słowá nápiſawſzy: Diabolum à B. Dominico fuiſſe coactum vt lucernam haberet in manibus, quoad illa abſumpta dolorē incredibilē adferret, PERridiculum eſt: Iż Diabeł od ś. Dominiká był przemuſzon/ áby pochodnie trzymał w rekách/ áż w niey zgorzawſzy nie wypowiedźiána boleść vczyniłá/ bárzo śmieſzna ieſt. Toż o tych rozumiał/ bo ták zámyka/ iż ták wiele tákowych plotek ieſt/ że też práwie nieogárnione ſą/ á to w te słowá: Non poſſunt eiuſmodi exempla numero comprehendi, Nie moga tákowe przykłády być policzone. Otoż maſz świádectwá twego Doktorá Paulinie ználeźionych niezliczona rzecz baśni przy Oycu twoim ś. miáſto słowá Bożego: Przetoż pomni wiec iezyk twoy powśćiagáć; Że to potwarz.

ad poenitētiā fuiſſe coactum.

Diabeł rece ſobie popárzył.

Item w Zádek wźiał rozga áż ſie złamáłá.

Item POKute muśiał czynić zá grzech/ że náłáiał OBrázowi Pánny Máryey

MElchior Canus locor Theologiae libr. 11. cap. 6. pag. 333.

Ibidem idem.

Czvvarta Przyczyná, Iż ná potwierdzenie chwalenia y czczenia Obrázow y do nich patowánia/ tákże iáwnych baiek nie wſtydźi ſie záprawde słowá Bożego vdawáć: ktorych iż rzecz niezmierna á niezliczona ieſt/ z nich te kilká ná dowod wyſtáwiam. Pierwſza táka ieſt Hiſtorya o Káplicy Lauteráńſkiey/ ktorą zowia Ma-

4 Przyczyná trzećieg ſpoſobu Herety ctwá w Papieżu.

Pierwſza Bayká o Máryey

Lauretáñskiey.

wią Maryey Pánny Domem onym w ktorym się w Názárećie począł y wychował Pan Chrystus/ o tym tákową powieść dáie bez wszelkiego ták Pismá iáko y Oycow śś. wszystkich pierwszych świádectwá: Iż a B. Virginis Domus ab Apostolis consecrata. b Amisso cultu in Galilæa, diuinitùs asportatur (Angelorũ ministerio) in Dalmatiam. c Demigrat ex Illyrico (post quinque menses) cum luctu Dalmatarũ. d In Picænum aduecta Recinetensem insidet Syluam. e E Sylua transfertur post octo Menses in collem duorum fratrum. f Ex fratrum colle ob eorum auaritiam discordiamq; demigrauit in eum collem vbi nunc visitur. h Venienti ARBORES obuiæ velut venerabundæ INCLINARVNT SE, deinde pronæ perstiterunt. Błogosłáwioney Máryey Pánny Dom od Apostołow poświecon. Stráćiwszy cześć (sobie powinna) w Gálilei z Boskiey pomocy przeniesion iest (od Aniołow) do Dálmátiey. Przeszedł z Słowieńskiey ziemie (w pięć mieśiecy) z płáczem Dálmátow. Do Picenum (we Włoszech) przeniesion w Recenteńskim vśiádł leśie. Z lásu przeniesion w ośm mieśiecy ná págorek dwu bráći (w Lorećie). Z tego dla ich łákomstwá y niezgody przeszedł ná inny págorek/ gdźie teraz widźiány bywá. Ná przyśćie iego DRZewá przećiw niemu iákoby czcąc go/ SKLANIAły/ się potym prosto stánęły. Otoż pirwsza iáwna bayká zá żywą prawdę od Klemensá 8. vtwierdzona o ná wieczne czásy. Wtora tá iest Powieść Polskich Zakonnikow o Kijowskiey Máryey z Alábástru cztyry álbo pięć taleñtow ważącey/ od ktorey gdy Jácek Mnich przed Tátáry z Kośćiołá vćiekał/ tedy ták wielkim głosẽ nañ záwołáłá: O FILI Hiaccincte effugis manus Tartarorum & ME cum FILIO meo dissecandam & conculcandam relinquis: accipe me igitur tecum. Cui ille attonitus. O gloriosa virgo est nimis grauis isthæc imago tua, quomodo eam asportare potero? Respondit, Quia alleuabit pondus Filius meus. O Synu Jácku ty vćiekáß przed rękámi Tátárz-

a Turseling. Jesuita Histor. Lauret. lib. 1. cap. 1.
b Cap. 2.
c Cap. 5.
d Cap. 6.
e Cap. 7.
f Cap. 8.
h Cap. 6.
☞ Nota.
Kaplicá Láuretáñska iáko przyszła do Włoch?
Drzewá się kłániały Káplicy/ chybá gdy był wiátr.
o Ib. vt sup.
Wtora Bayká o Alábástrowey Máryey z Kijowá.
Seuerinus Zydek Dominicanus in vita Hiacincti li. 1. ca. 13.
Obraz mo-

Tátárzskimi: á mnie z Synem moim/ ku rozsiekániu y podeptániu zostáwiasz: weźmi mie tedy z soba. Ktorey on zdumiawszy sie rzekł O chwalebna Pánno/ iest názbyt ćieżki ten Obraz twoy/ á iákoż go vnieść bede mogł? Ktoremu oná/ weźmi/ ábowiem vlżyć ćieżaru Syn moy. Tákowa iest y tá druga powieść/ iż przez Krucyfix w Neapolim do Thomászá tákże Mnichá miał ták mowić Christ9: Benè scripsisti de me Thoma: quã ergo mercedẽ accipies: Dobrześ pisał omnie Thomaszu/ ktoraże tedy zapłáte weźmiesz? Gdźie ábowiem ták od początku Kośćiołá przez Obrazy Bog y świeći iego (z ktorymi ći wszyscy od nich ták odwodźili/ mowiąc/ * Vćiekayćie Synáczkowie od Obrázow) słowo świete mowili? Záiste nigdźiey/ tylko Czárt w Pogáństwie Rzymskim/ á to tákże przez dwá one Obrázy Junony y Fortuny. Z ktorych Obraz Junony zpytány tákże/ An Romam migrare vellet, velle se respondit: Ieśliby do Rzymu prześć chćiał/ że chce odpowiedźiał. Ten záś Fortuny zpytány/ ieśliby go słusznie vczćiły biáłłegłowy/ odpowiedźiał Prius his verbis; ritè me Matronæ vidistis, deinde ritè dicastis Naprzod ták/ Porządnieśćie mie P. widźiáły/ Porządnieśćie mi ofiárowáły. A gdyż z tąd Papież zdobył sie ná tákowe Bayki/ opuśćiwszy żywe° Bogá głos w słowie swoim pisánym mowiący/ tedyć też słusznie Oycem y rozśiewcą baiek nie tylko stárym Heretykom/ ále też y Pogánom właśnie przynależącym/ zostawa.

wi y boi sie Tátárow/ chce vćiekáć

Trzećia Bajká o Krucyfixie NEapolskim/ ktory mowił do Mnichá Aquinásá.

* 1. Joã. 5. v. vltimo.

Valerius Max. lib. 1. cap. vlt.

Ibidem.

Piątá Przyczyná tá iest. Iż nie tylko ták pletliwe y lekomyślne powieśći zá prawdę vdawa: ále też iáwnie (co właśnie Heretykom należy) błazeństwá/ smrodow/ álbo plugástwá; náwet niewstydu pełne żywoty y spráwy/ zá świete á wewszem doskonáłe ku wychwalániu y násládowániu wszelkiego stanu ludziom Krześćiáńskim/ bespiecznie podawa. Z tákowych liczby tá iesth o Loioli Oycu Jezuitow:

5 Przyczyná trzećieg̃ sposobu Heretyctwá w Papieżu.

Ne

Maffeo Jesuita in vita Loiolae lib. 1 capite. 5. SMRod y plugástwo v Loiole świątobliwość.

Ne quis illi honos haberetur, studiosè capillum— relinquere cæpit impexum & squalidum. Quin etiam VNGues ipsos excrescere per diuturnam incuriam pati—. Aby mu iákiey vczćiwośći nie vczyniono/ vmyślnie— włosow przestał czosáć/ y chedożyć: y owszem też dopuszczáł sámym PAZNOGCIOM zbyt wyrastáć przez długie niedbálstwo. Táka y tá o Małgorzáćie ś. Krolewnie Węgierskiey: [u] Przez cáły Wielki Post nigdy sie nie przewłoczyłá/ ácz y innych czásow rzadko y WSzom sie niebárzo sprzećiwiáiac/ dla ktorych drugdy inne sie tey strzegły Siostry. Tákże y tá. [a] Franciscus cum infirmitatis ratione, carnes edisset, iussit se á socio collo iniecto fune trahi, & in platea clamari, non est hic vt Sanctus habendus, sed vt gluto qui carnes vorat. [e] Idem PEDICVLOs semel excussos in seipsum solebat emittere. [i] Eodem pertinet factum Maccarij qui grauiter in se vindicauit CVLICIS á se occisi necem: Fránćiszek/ gdy dla choroby iadł mieso/ kazał sie zá szyie towárzyszowi swemu vwiązáć zárzućiwszy powroz/ y ná vlicy wołáć/ nie ma ten być zá świetego miány/ lecz zá żárłoká ktory mieso żrze Tenże WSZy raz z śiebie zrzućiwszy/ puszczał ie znowu ná sie. Mákáryusz srodze sie nád soba mśćił/ iż zábił Komorá. Toć te są powieśći smrod y plugástwo błaznom/ bestyom/ á onym Pogáńskim Philozophom Cynikom y stárym Heretykom służące: Z ktorych nietylko Páweł ś. w liśćiech swych náśmiewa sie [u] obludnikámi ich ćiáłu nie folguiącymi z mądrośći ludzkiey/ ále nie Bożey/ y zá nic niestoiącymi/ názywaiąc/ ále też y Hilaryus ś. w te słowá: Cernimus nudis Philosophos corporibus algere—: Hæretici sicco panis cibo viuunt. Sed qui tandem ociosi huius propositi profectus est: TOTũ HOc INAne, atque RIDICulũ EST: & cum ipsis superstitionis causis miserabile. Bacżymy nágich Philozoph w nágich ćiáłách od źimná krzepnąc: Heretycy suchym chlebá pokármẽ żyią. Lecz ktory wżdy prozneg tego przedśiewźięćia iest pożytek? Wszystko to proznośćią y SMIE Chowiskiem

[u] Skárgá w żywoćiech świętych dnia 19 Lutego.

[a] Costero Jesuita in apolog. cap. 10.

[e] Libro Conformitatum i Costerus vt supra.

Fránćiszkowá obłudá y báłámuctwo.

☞ Wszy.

[u] Colo. 2. v 20 áż do końcá.

Hilarius in Psalm. 64.

Pobáńskie y Heretyckie Zábobony też co y Mnichowskie.

wiskiem iest: y z sámemi przyczynámi zábobonu nedzną spráwą. Co też náwet przyznał ieden znáczny twoy Dokthor Paulinie/ gdy ták wstydząc sie zálecenia miánowáne° błazeństwá/ mowi: Ecquis credat Franciscum pediculos semel excussos, in seipsum solitum esse mittere? Scio paupertatem illi placuisse, Sordes nunquam. Y ktoż wierzyć będźie iż ś. Fránćiszek Wszy raz zrzucone/ znowu ná sie zwykł puszczáć? Wiem że mu sie záwżdy podobáło vbostwo/ plugástwo nigdy. Z tákowych liczby nie tylko błazeńskie plugáwe/ ále y niewstydliwe zalecánie tych niżey położonych znáyduie sie być. ¶ O Symonie z Edessy ták pisáć y zálecáć sie go nie wstydźi Polakom Polak polskim iezykiem: Vprośił v Bogá áby go zá głupiego pokazał. A ták go wszyscy zá Błazná y zá Szalonego poki żyw był mieli. Otoż pirwsze száleństwá zálecenie/ ktore Bog ná tych ná ktore sie gniewa przepuszcza/ á ten z te° świetȳ ma być? Lecz znáć to z vczynkow iego o ktorych ták dáley pisze. DO MIASTA Edessy ták wszedł: Psá zgniłego vwiązał v nogi swey/ y włoczył go po Mieśćie. Co widząc dźieći y żaczętá/ wołáiąc y hucząc zá nim vtłukli go. To Pierwszy vczynek gorszy niż bydlecy/ dla tegoż też niedźiw że zań zapłáte táką odniosł/ iáki był. Jákoż widze iż dosyć go ma zálecáć ten Pisarz/ lecz o náśládowániu iego áni myśli z bráćią swą. A názáiutrz w Niedźiele wszedł do Kośćiołá/ y świeczki pogáśił/ y ná Białegłowy orzechámi ćiskał/ y gdy go z Kośćiołá wywlekli bieżąc przekupkom chleb y kołacze poprzewracał. Otoż drugie vczynki/ ktore więcey ná Sowiźrzalá y Márchułtá/ álbo Kortesaná/ niż ná człowieká vczćiwego/ nie rzekę świetego należą. Dla tegoż też nie dźiw że zá nie te odniosł zapłáte/ iáko pisze tey to miłey Historyey Pisarz w te słowá: Y był ták srodze zbity od nich/ iż ledwie śmierći vszedł. Ná toż zárobił nie tylko rowną ále y gorszą á práwie złodźieyską spráwą/ cudze zá swoie rozdawáiąc/ oczym ták dálsze słowá: Heretyk

Melchior Canus in Theolog. Loc. lib. 11 capite. 6.

¶ Skárgá w żywoćiech ś. dniá Lipcá. Symoná z Edyssy szalēstwo zbłazēstwē y z niewstydē zá ś. żywot.

° Deut. 28. v. 28.

Psá zgniłe° włoczyć ná złość ludźiō vczynek świety.

Orzechámi rzucáć ná białłegłowy vczynek świetego.

Swietego Kijem biją zá Marchołstwo.

Cudze rozdawáć iałmużna świeteg v Papieżá.

ieden vźrzawszy go rzekł/ Co sie włoczysz Mnichu/ podź przedaway v mnie tátárke y inne krupy: á on przyzwolił/ y śiedząc vbogim rozdawał one krupy. Widząc Heretyk iż pieniedzy niezebrał/ vbił go y brode mu wytárgał. A niesłusznież to vczynił iemu? Poráchuy sie Paulinie choć tylko z Historyą y náuką/ o száfárzu álbo słudze/ do tego/ ták rozumiem/ przydźiesz/ iż y powrozá godnego być/ á nie vdánia zá świetego osądźisz: á przed Bogiem zá Hypokryte y obmierzłego złośniká/ ktorym káżdy iest tákowy v niego/ ofiáruiący nie swoie. Lecz słuchay dálszey iego świątobliwośći zálecenia niewstydliwego.

Luc. 16 v. 1. 2 Ephes. 6. v. 5. 6. 7. 8.

Prouerb. 21. v. 27.

Wchodźił w dom Bogátych/ Y DZIEWKI ich iáko głupi OBLAPIAL y CALOWAL. Práwie miał co zálecáć twoy Pisarz Paulinie: znáć po śierći zwierzá/ z mowy człowieká. Bodayśćie sie wżdy kiedy vpámiętáli zálecáć tákowego niewstydu zá świete spráwy. Ale iáko widze nie bierze sie wam ná to/ iáko y z tych niższych opisánia żywotow niewstydliwych/ iednák zá świete záleconych/ vznáć káżdy może cnotliwy. Abowiem izaż to cnotá/ to chwalić y podawáć ku náśládowániu co w te słowá tenże pisze! Serápion mąż dźiwney cnoty/ podkawszy vbogiego/ płaszcz mu swoy dał/ y drugiego podkawszy/ spodnią mu suknią dał/ y práwie sam nági zostawszy/ v drzwi Kośćielnych śiedźiał. Cnotáż to wstydliwa y szczyrość á pokorá/ niewidząca te° co czyni práwicá? Záiste niewstyd to/ ktorego sie rodźicy pierwszy po grzechu y przed Bogiem sámym vćiekáiąc á liśćiem sie zákrywáiąc wstydźili. Tákiż w tych słowiech niższych miánowániu vkázuie sie. Tráfiło sie tu w Mieśćie (mowi Jan Jáłmużnik) ieden Mnich niestáry chodźił z Niewiástą też młodą/ powiedzą mi o nim/ iáko sie z tego ludźie gorszą/ kazałem go wźiąć y bicżmi skaráć/ y dáć oboie do więźienia osobnie. Potym doszedłem thego że niebył winien/ ábowiem obaczyłem iego CZLONKV niedostátek/ iż go nic práwie nie miał. A więc y to cnotliwym y wstydliwym Pánienkom y Mátro-

Swiątobliwość dźiewki Cáłowáć ꝛc.

SKARgá támże dniá 29 Stycznia Swiety iż nágo śiedźiał przed Kośćiołem.

Genes. 3.

Swiety dźiwny co z niewiástą młodą chodźił ꝛc. niemáiąc Niewstyd.

uom

nom nie ſromotá czytáć? Ale co ſromotá to czytáć/ gdyż y to zá iedne Ewángelia y owßem coś wiekßego niżli Ewángelia tymże podawa tęże Piſarz/zálecáiąc doſyć nie vczćiwymi ſłowy Pánieńſtwo w te ſłowá; Śáleko wiecey ma Dźiewictwo zálecenia niewypowiedźiánego nád Małżeńſtwo. Nie boi ſie chłopſkiego náigrawánia/ nie ieſt poddáná mężowi/co ią káźi/ktory czyſta máże/ zápieczętowáną odpieczętuie. Toć tákie rzeczj nie godne Pánnom śś. czytáć káże Papież pilniey niż Ewángelia ś. ktora ich vczy te°/ áby y ciáłem y myśla czyſte były/ á ieśliby ßły zá mąż że nie grzeßa áni ſie máża/ lecż w vczćiwe Małżeńſtwo/ łoże czyſte wſtępuią/ z ktorego ſam naczyſtßy Jezus Chryſtus z Kośćiołem ſwoim táiemnice ſobie vczynić raczył. Ale ktoż wyliczy te bayki Oycá twego Kośćiołá Paulińſkiego? Kto ná ich niewſtydźie dla wſtydu nie vſtánie okázowániu? Gdyż do tego przyßło/ że też cudow y świątośći w onym iſtem Mnißym (iáko mowią) vkázować ſie niewſtydźi w te ſłowá: *Fratre Iunipero nihil fuit ſuauius, nam cum præ ſumma humilitate in lecto aluum exoneraſſet, illæ reliquiæ illius Sancti Iuniperi odoris ſuauitate ſuperarunt. Nád Brátá Juniperá ś. nie niebyło wdźięcznieyßego/ ábowiem gdy z wielkiey ſwey pokory ná łożku ſie et cætera/ tedy one ięg świete Reliquie Jáłowcowy zapách wdźięcznośćią przechodźiły. Prawdźiwie tedy Jan świety Antychryſtá z ſługámi iego názywa niewſtydliwe Pſy; ábowiem iáko z wyżßych/ ták oſobliwie y z tego przykładu w Papieżu y ſługách iego tákowy niewſtyd iáśnie ſie pokazał/ y pokázować niewſtydliwie nieprzeſtáie ſie/ do tąd/ gdy o tákowych y im podobnych báśniách niewſtydliwych to śmie twirdźić/ iż Ewángelia ś. ieſt málowánym Obrázem y niema Rhetoryká/ á te tákowe Żywoty żywym obrázem/ á iż żaden świety bez czytánia tákich żywotow Swietym y wielkim v Bogá niezoſtał. A ták dowiodßy y iáśnie pokazawßy z tych Przyczyn Piáći; Iż miáſto prawdźiwego á ßczyrego ſłowá

Niewſtyd.

1. Corint. 7. Hebreor. 13. Eph. 5. v. 23

* Liber Conformitatum

W Gownie MM Jßym świątość y Cud. Apocal. 22. v. 15.

Skárga w przedmowie żywotow śś do czytelniká cap. 1. y w obroku ś. Gordyußá.

Bożego Papież/ te báśni nie tylko pletliwe ále y niewstydliwe ludźiom Krześćiáńskim podawa. (czego náostátek niezliczone Formy Xiąg o tym nápisáne/ tobie Paulinie niech będą świádkiem/ Gálliniußowe/ Bároniußowe/ Skárdżyne/ Tursellinowe/ Zydkowe/ y innych o Loioli twoim/ Xawirze/ o Maryey Halleńskiey/ Częstochowskiey ꝛc. ꝛc. ßyrßym dowodē/ * Roma enim est ferax, sed Zizaniæ, Rzym ábowiem twoy iest żyzny/ lecz w Kąkol/ iáko prawdźiwie Brygida * twoiá święta powieda że słyßáłá mowiącą Máryą Pánnę) Słußnie też zámyka się naprzod Szczegulnie z tego Trzećiego dowodu sposobu Heretyctwá: Iż Papież iest tákim/ to iest/ Oycem y rozśiewcą Heretyctw y Mátactw iáwnych. Czego też y sam niedawnych czásow ich Mistrz Czárth potwierdźił vśiadßy ♆ ná Stolicy iego/ á tymi się słowy obwoławßy: Ego sum Papa: Jam iest Papieżem. Co iáko prawdźiwie powiedźiał/ iuż te Cztery Demonstrácye ták rozumiem żeć dostátecznym dowodem były. Z ktorych też iuż powtore słuchay generálney Konkluzyey.

Konkluzya trzećieg sposobu Haeretyctwá dowodu.

* Brigida in oraculis suis.

♆ Sub Paulo 4. Anno. 1558.

CONCLVSIA.

A Tu iuż w Imię Páńskie koniec czyniąc tey PAPOPOMPY dowodu tobie gwoli y towárzystwu twemu vczynionego Paulinie/ do ćiebie rzecz swą obracam/ tymiż słowy/ ktorymiś ty sam do mnie Konkluzyą MISSIEY Lutrowey y Zwingliußowey vczynił. Nie dźiwuy Paulinie iż do ćiebie przynoßę wydánie Oycá twego ś. wßákem ćię przestrzegał/ ábyś nie rußał dzwonká/ żebyś go nie wydał. Niechćiałeś przestrogi przyiąc/ otoż maß oddzwonienie pierwße/ o ktorym niemyśliło się/ byś był nieruchał dzwonká:

Iż

Iż Papież nie od Bogá ále od iego przeciwnikà Diablá ma swoie Posłánie.

Zkąd możeß zrozumieć/ieslis niezáślepiony/żeć was iego słußnie pytáć teraz mamy Posłáńcow? Kto was posłał? Kto was świecił? Gdźie Kościoł wáß prawdźiwy? Gdźie Biskup práwy? A że sie do Oycá ś. Papieżá Rzymskiego przyznawácie/ musićie też y do Autorá iego przyznáć sie. Táki tákie posyłá. Wßák widźi Bog/ widzą Angeli iego śś. widźiß y ty Paulinie/ widzą y wßyscy/ ktorzy to czytáią/ co sie tu pisáło/ iż nie kßtałtem Szybálow y Potwarcow/ iákiegoś ty záżył w MISSIEY Lutrowey y Zwingliußowey (coć sie wnet pokaże) ále iáko sie godźi y przystoi ná wiernego sługę Bożego/ á ßáfárzá táiemnic Chrysthusowych sposobem wiernym/ czterma Demonstrácyámi w Pismiech śś. iáśny swoy grunt máiącymi/ Konsensem nie tylko Oycow śś. ále też tegoż twego Oycá ś. y Kościołá iego dekretámi pochwalamy y potwierdzamy. Zá czym nie możeß rzec sobie iáka krzywda vczyniona być odemnie. Zgryz to zebámi Pismá tegoż y Konsensem Oycow śś. z ktorych te Demonstrácye ná Oycá twego zá wywołániim twym wystáwiły sie/ á winien zostáne potwarzy. Czego iesli nie vczyniß tákim porządkiem iákim sie tu podáło/ pomniż skromnieyßym być z Oycem twoim świętym. Ápoki tego ßczyrze nie vczyniß/ tedy poty ia twemu Oycowi ś. z swą miłą brácią w Chrystusie tych słow/ od ciebie w Konkluzyey ná Lutrá y Zwingliußá niesłußnie nápisánych/ gdyż sie áni Czárámi/ áni Bálwochwálstwem/ áni Mężoboystwem/ áni Klamstwem niebáwili (iáko twoy Oćiec) nie przestáne spiewáć ták y Janá ś. nápisánych: Oto przychodzę rychło/ á zapłatá Apocal. 22.

℣. 12. 15. moiá zemna iest/ ábym oddał káżdemu według vczynkow iego. Precz Pśi y Czárowniey niewstydliwi/ y Mężoboyce/ y Báłwochwálce/ y káżdy ktory miłuie y czyni Kłamstwo. Tákim ábowiem/ czytałeś iuż wyżßey w Demonstrácyách opisánych/ był Oćiec twoy ś. ták oczywiśćie; że też możeß go sam vkazáć pálcem ☞ TENCI I EST ANTICHRIST on Oćiec y rozśiewcá wßelkiego Báłwochwálstwá/ Bluźnierzstwá/ Kłamstwá sprosnego y rozmáitego Heretyckiego niewstydliwy Czárnoxiężnik y Mężoboycá/ Poseł naywyżßy y Sługá z swą Hordą naywiernieyßy Páná y Mistrzá swego Czártá. Zá co wßystko iáko mu ten Pan iego/ y Sługom wßystkim obiecuie/ to co Jan ś. nápisał/ zá nagrodę Piekło/ ießczeć się nie będę lenił tego pokazáć: á to do tego tákże z twoich własnych Xiąg; do tąd w cále w Bibliotece Oycá twego ś. własney dochowánych Przywileiu. Ktorego powstawßy z vczćiwośćią iáko przynależy iuż ná koniec posłuchay: gdyżći go dobrze przed Lutrem y Zwingliußem w te słowá wßystko Duchowieństwo podawa.

☞ Pátrz wiráż neg świádectwá Xiąg Papieskich. Iż Papież z swy̅ Duchowieństwem sługą Diablim.

L Auacrum Consciētiae omniū Sacerdotum. Impressum Lyptzek/ per B Accalariū Volfgangū Monacēsē/ Año salutis 1497. Cap 4

BEELZEBVB Princeps Dæmoniorum & Dux Tenebrarum, cum Satellitibus suis, omnesq; Tartareæ potestates; ARCHIEPISCOpis, ABBATibus, PRÆPOSITIs, DECANIs, PRESBYTERIs, cæterisque Ecclesiarum rectoribus, SVIS carissimis AMICIS, nunc, & in æternum tartareas salutes, & inuiolatæ societatis fœdera, quæ dissolui non possunt in æternum. Magna nobis fiducia est in Amicitia vestra Amici carissimi, multumq; de vobis congratulamur, QVIA SENTITIS

Habetur etiam in lauacro conscientiæ, impresso Coloniæ impensis Henrici Quentel. Anno salutis 1499. die 28. mensis Junij. Cap: 4. de vitio luxuriæ et de alijs vitijs. Folio. 8.

TITIs OPTIMè NOBISCum, ET QVæ NOSTra SVNT, DILIGENTer QVÆRITis VBIq; TVENdo ATq; FOVEndo, quicquid AD NOSTRum IVs PERTINEre COGNOSCitis: Sciatis ergo vos, vniuersitati nostræ multum esse acceptos: Et multa gratiarum actione, studia vestra persequimur, eò quod infinitæ multitudines animarum PER MINISTERium VESTRum & exempla à VIA VERitatis ABDuctæ quotidie nobis captiuæ adducuntur, vnde Regni nostri potentia magnificè roboratur. Perseuerate igitur tanquam fideles & intimi nostri in Amicitia nostra & in opere quod cepistis, quod profecto parati sumus, pro omnibus his vobis rependere retributionem condignam, & mercedem congruam ex inferioribus Inferni: Valete & Salus nostra sit vobiscum in æternum, &c.

de vitio Luxuriae et aliis Vitiis. Idem habet Stella Clericorũ impressa Viennae. Anno 1515. Idem Sermones parati Sermone 125. Dominica 9. post Trinitatem.

BEELZEBVB Xiąże Diabelskie/ y Hetman Ciemnośći/ z Zołnierzmi swoimi/ y wszystkie Piekielne mocy/ Arcybiskupom/ Opátom/ Przełożonym/ Dźiekánom/ Prezbyterom/ y inszym Kośćielnym sprawcom/ swoim naymilszym Przyiaćielom/ teraz y ná wieki Piekielnego zdrowia (życzemy) y niezgwałconego towárzystwá z przymierzenia/ ktore rozerwáne nie mogą być ná wieki.

List Diabelski do wszey Xiężey Papieskiej z Piekłá nápisány.

Wielkie vfánie mamy w przyiáźni wászey Przyiaćiele naymilszy/ y wielce się z was weselimy/ iż dobrze z námi rozumiećie/ y (o to) co do nas należy pilnie się staraćie/ wszędźie broniąc/ y strzegąc tego co do nászego práwá (lub mocy) należeć rozumiećie. A ták wiedzćie/ iż wy Powszechnośći nászey iesteśćie przyiemni/ y zá wásze stáránie wielce wam dźiękuiemy/ dla tego/ iż nieskończonych wielkośći dusze przez vsługowánie

wánie wáße/ y przykłády z drogi spráwiedliwośći zwiedźione ná káżdy dźień do náßego więźienia przywodzone bywáią/ zkąd Krolestwá náßego Moc/ wielmożnie ſię zmacnia. A ták trwayćie/ iáko wierni y vprzeymi náßy w przyiáźni náßey/ y w robocie/ zá ktoraśćie ſię wźieli/ co my záiſte gotowi ieſteſmy/ zá to wßyſtko wam oddáć nagrodę godną y zapłáte przyſtoyną z głębokośći Piekielnych. Mieyćie ſię dobrze. Azbáwienie náße niech z wámi będźie ná wieki ć.

Amen.

Jeśli ſię nieupámiętaćie/

Amen, Fiat.

Soli autem Ieſu Chriſto ſit gloria, & Antichriſto eius confuſio, Amen, Amen, Fiat, Fiat.

A tobie záś ſámemu Chryſte wywyżßenie
Niechay będźie Antychryſt niech ma záwſtydzenie.

AMEN, AMEN.

ODPRAWA NA MISSIA O LVTRZE Y ZWINGLIVSIE dosyć niesłußnie y nieprzystoynie od IANA PAVLINA wydána/ w Roku 1609. przeciw EPICHIREMIE porzadnego Posłánia ná vrzad Pásterzski Pásterzow Kościołá s. Kátholickiego Apostolskiego EWANGELICKIEGO &c. od X. IANA ZYGROWIVSA wydáney w tymże Roku 1609.

ODpráwiwßy MISSIO Oycá twego s. tákimi/ iakimiś baczył Demonstrácyámi Paulinie; á ták to pierwßa rázá zdárßy sromotną sukienkę álbo potwarz z Lutrá y Zwingliußá/ ktoraś był włożył ná nie vpornie y bez Bogá/ czyniąc ie posłáńcámi Diablá z Piekłá: iuż ostátnią cześć teyże suknie plugáwey pozostawa mi złożyć z tychże sług y posłáńcow P. Chrystusowych/ á przy tych z nas/ á to przez zniesienie potwárzliwey twey MISSIEY. Coby sie stało krotko y iásnie/ bez długości słow/ázteśknienia twego; tedy w Imię tegoż Páná Jezusá me°/ zá ktorego pomocą pierwßa pracá odpráwiłá sie/ to cos ty długimi Cześćiámi y Rozdźiałámi/ y niepotrzebnymi digressyámi spráwił: Naprzod w Summę ták ogulną iáko y ßczegulną zbiorę: Potym przydam troiáką odpráwę ná troiáką Cześć twoiey MISSIEY.

Cześći odpráwy ná Missią.

W SVM-

ODPRAWA
SVMMA MISSIEY PAVLINOWEY Ogulna.

TRzech trzechrzeczy dowieść obiecałes był iáśnie/ iáwnie w swey MISSIEY/ ktores też ná trzy częśći rozdźielił.

Pierwßa/ Iż Luter y Zwingliuß swoie náuke nie od Bogá áni ludźi/ ále immediate od Diabłá wźieli

Wtora/ Iż Luter y Zwingliuß z taż náuka Diabelska sa postáni do ludźi od tegoż Diabłá.

Trzećia/ Iż Ministrowie wßyscy od tegoż Diabłá przez Lutrá y Zwingliußá sa postáni ná rozsiewánie nie Bożego ále Diabelskiego słowá.

A táć iest Summa Ogulna MISSIEY twey Paulinie ná trzy częśći rozdźieloney. Przetoż do Summy tych trzech częśći ßczegulney każdey zosobna ć á przypátrzmy sie iáko z nich każdey dowodźiß.

SVMMA SZCZEGVLNA PIERWSZEY Częśći MISSIEY Paulinowey/ w ktorey ßeśćia cáłych rozdźiałow/ tey Pierwßey swey Propozycyey dowodźi/

Iż Luter y Zwinglius náuke swoie od Mistrzá Diabłá z Piekłá wźieli/ Tá iest.

Wßelkie Kácerzstwá sa od Diabłá z Piekłá.
Luter y Zwingliuß vcźa Kácerzstwá.
Luter tedy y Zwingliuß sa od Diabłá z Piekłá z swoia náuka.

PIerwßey tey Propozycyey/ Iż Kácerzstwá wßelkie sa od Cżártá/ nie trzebá tu dowodow twych/ták z Pismá iáko y z Doktorow śś. przywodźić/ gdyż w tey zá iáśna prawda słowá Bożego opisánego dowodem zgodá obudwu nas iest powßechna.

Wto-

Wtorey Propozycyey tey/ Iż Luter y Zwingliusz vczą Kácerzstwá/ te sa twoie rácye Paulinie. A naprzod o Lutrze/ iż ten vczy Kácerzstwá/ álbo náuki od Diablá wzietey/ te sa dwie przednieysze od ciebie położone racye. 1. Iż Disputácya máiąc z Diablem bárzo długa o Mszey/ dosyć skromnie y powolnie niezgromiwszy go/ áni odegnawszy od siebie/ żegnáiąc sie w Imie Oycá/ y Synà/ y Duchá s. iáko vczy Chryzostom s. w Kazániu swym niektorym odpráwił go. 2. Iż zezwolił bez zprzeczánia ná te náukę/ ktorey przed tym nie wiedźiał; Że Msza iest Bałwochwalstwem/ y zgwałcenim Sákrámentu Ciáłá y Krwie P. Chrystusowey. To o Lutrze. Potym o Zwingliusie dowodźiż tego/ iż tákże Kácerzstwá vczył/ to rácya dwoiáka. 1. Iż Zwingliusz był Discypułem o Sákrámeńcie s. Karolstádyuszowym/ o ktorym Luter y inni iego Discypułowie onim to twierdzą/ iż sie iey od Diabłá náuczył. 2. Iż toż Zwingliusz sam wyznał/ że przez sen od czarnego Mistrzá (bo nie pámiętał iesli był biały) náuczył sie wyrozumienia tych słow świętych/ To iest ciáło moie/ tákiego; To znáczy ciáło moie ná co siedm racyy że czárny á nie biały był ten Mistrz w Szostym Rozdźiale są położone. Tác iest Summa y potegá dowodow pierwszey częśći MISSIEY. A ták w Imie Páná Jezusowe do iey odprawy álbo rozsądku szczyrego podług Pism świętych/ á náwet Konsensu twego Oycá s. Doktorow.

Dowody Lutrowego Kácerzstwá od Paulinà vczynione.

Homili. 21. ad populũ. Antiocheñ.

Dowody Zwingliuszowey Kácerzstwá.

ODPRAWA NA DOWOD PIERWSZEY częśći Missyey Paulinowey.

GDy tedy á pewnośći pierwszey Propozycyey teyż Iż Kácerzstwá są od Diabłá/ iuż/ iáko sie w

Summie rzekło iey ſpżegulney/ niechce nic mowić/ iáko pewney á práwie Kátholickiey. Do wtorey tedy przyſtepuiąc Paulinie tey : Iż Lutery Zwingliuß vczą Kácerzſtwá/ ták mowie.

Naprzod co ſie tknie dowodow Lutrowe° Kácerzſtwá z Diſputácyey iego z Diablem vczynioney wźietych/ niż ſie ná nie da odpráwá álbo rozſądek ſpráwiedliwy/ tedy w przod/ cześćia dla odkryćia ich nágośći łácwieyßego; cześćia dla lepßey inſtrukcyey Lektorá pobożnego/ coby o tey Diſputácyey miał rozumieć Lutrowey z Diablem/ y z niey o dowodźiech wźietych/ tey tho Diſputácyey Lutrowey z Cżártem przełożę Okázia/ Summe/ y Cyl: Potym ſie da zmieſienie álbo odpráwá ná przyczyny wyżßey pomienione.

Ty ſie trzy rzeczy o Diſputácyey Cżartowey przekładáią niż ſie dáie Odprawá.

OCCASIA DISPVTACIEY DIABLEY z Lutrem.

Okazya Diſputácyey Cżárthowſkiey z Lutrem odpuſtow zgánienie.

* Sleidanus libr. 13.

° Idē ibidē.

CO ſie tknie Okázyey Diſputácyey tey / z ktorą Cżárt ná Lutrá nátarł/ tedy tá była. Záczął był Luter Diſputácyą przećiw odpuſtom Papieżá Leona x. ktore był rozeſłał Roku 1517. z właßczá do Niemiec przez Tekieliußá Dominikaná (ktore° przed tym Máximylian Ceſarz oſądźił był w Œniponćie zá iego cnoty * vtopić) z tákim ich zálecenim/° Vt etiam ſi quis VIRGinem MATrem vitiaſſet ac grauidam feciſſet, condonare crimen ipſe poſſet interuētu pecuniæ, Że choćby kto Pánne Mátkę zgwałćił/ y brzemienną vczynił/ odpuśćić grzech ſam ten mogł zá dániem PIENIĘDZY/ iáko Hiſtorya piße iedna/ á iáko druga/ a Non ſolum valere ad ſalutem viuorum, verùm etiam ad ſubleuandas mortuorum animas, quæ in purgatorio eſſent, b ſimul ac nummus in arculam ſit iniectus, in cœlum è veſti-

Pátrz P. Márya.

a Polydorg lib. 8. cap. 4

b Sleidanus lib. 1.

è vestigio subuolare solutas pœnis. Że nietylko pomocne są do zbáwienia żywych/ lecz też ku porátowániu vmárłych dusz/ ktoreby w Czyscu były. b y iákby pretko pieniądz do skrzynki był wrzucony/ że ná tychmiást zárázem rozwiązáne z mak do niebá wylátuią. Przeciw tákowym mowie odpustom z Pism śś. yz praw Kościelnych ktore zowią ius Canonicum pisał Luter/ gániąc w przod w prawdźie tylko złe ich vżywánie; lecz potym y sámą rzecz ich álbo istność/ miánuiąc ie Rzymskich Biskupow oßukánim álbo ßybálstwem/ á zátym cáło iego Religią Krolestwem Bábiloñskim. Czego są świádkiem te iego słowá: DE Indulgentijs ante annos duos scripsi, sed sic, vt me nunc mirum in modum pœniteat editi libelli: Hærebam enim id temporis magnâ quadam superstitione Romanæ Tyrannidis: vnde & pœnitentias non penitus reijciendas esse censebam. At postea beneficio Syluestri & Fratrum adiutus, qui strenuè illas tutati sunt, intellexi, eas aliud non esse, quàm MERAS adulatorum Romanorum IMPOSTVRAS, quibus & fidem DEI & peccunias hominum perderent—. Atque hic etiam SCIO nunc & certus sum PAPatum ESSE REGnum BABYLONIS, & potentiam Nimrod venatoris. O Odpuśćiech przed dwiemá láty pisałem/ lecz ták/ że mi teraz záiste bárzo kał tey Xiążeczki. Abowiem vwiáznałem był ná ten czás ná wielkim nieiákim zabobonie Rzymskiego Tyrańskwá: Ztądże iego pokut niezgołá porzucáć rozumiałem. Lecz potym zá przyczyną Syluestrá y Bráćiey pobudzony/ ktorzy mocno ich bronili z rozumiałem/ że te nic inneg nie są/ tylko ßczyre pochlebcow Rzymskich SZYBAŁSTWA/ ktorymi y wiárę Bożą y pieniądze ludzkie zgubili. So te° też tu wiem teraz y pewien iestem że Papieskwo iest Krolestwem Bábiloñskim/ y mocą Nimrodá mocnego łowczego. Toć ták Luter wedwie lećie po záczęciu swey Dispútácyey/ przeciw Papieżowi/ to iest/ Roku 1520. ogulną y iáwną vczynił swoię Konfessyą przeciw Papieżowi y ie° Kościołowi/ á to cáły Rok przed

Pátrz przedkiego wybáwienia duße.

Libro de captiuitate Babylonica

Pátrz czym odpusti Papieskie Lutrowi były/ owa cáłą PApieskwo cáłe/ przed Dispútácyą z Diablem.

Dispútácyą z Diablem iáko sie pokaże niżey z liczby lath Kápłáństwá iego. To widząc Czárt do Lutrá/ że iuż go nie mogł odwieść od záczętey sprawy iego/ Pismy świętymi dobrze obwárowány/ zá tym z tod Okázyą bierze prawdźiwego dispútowánia z nim przećiw Mszey. Co iż ták iest; tedy to iáwnie iáśnie pokázuie sie/ choć tylko z oney sztuki tegoż Czártá/ ktora chćiał go odwieść od tego przedsięwźięćia pisánia przećiw Religiey Papieskiey/ á to trápiącego srodze zá to/ iż powstał przećiw tey to Religiey: A to podług zeznánia sámego Paulinie twego Doktorá/ á dźisieyszych czásow naywyższeg o nieprzyiaćielá Lutrowe°/ w te słowá vczynionego. Scripsit NOn SEMel Lutherus, prout in Germanico etiam meo notaui opusculo, se EX EO, QVOd Pontificem, Missam, alioscę Catholicorum ritus labefecisset, tantis nonnunquam a Diabolo affectum angoribus, vt toto ersuperet sudor corpore: Pisze nie raz Luter/ iáko w Niemieckiey też moiey naznáczyłem Xiążce/ iż go dla tego/ że Papieżá/ Mszą/ y inne Kátholikow obrzędy náwatlił/ ták wielkimi pod czás Czárt á práwie bezmiernymi myślámi trapił/ że ná wszystkim ćiele potem opływał. Ktorey Dispútácyey iego tá Summa iest.

SErarius Jesuita de Lutheri Magistro lib. 2. cap. 1. 10. ratione ex Luthero in Psal. 45.

Summá Dysputácyey Czártowskiey O Mszey.

Propozycya dysputácyey o Mszey.

NAprzod kładźie te Propozycyą Lutrowi: Iż ty Lutrze srodześ zgrzeszył przećiw Chrystusowi/ żeś przez lat pietnáśćie miewał Mszą. Potym tego dowodźi dwiemá rácyámi głownymi. 1. Tá iesth: Żeś sie ty Lutrze dopuszczał tyle rázow Bálwochwálstwá iáwnego y srogiego/ ileś rázow Mszą miewał/ á to z tey miáry: że chwaliłeś sam/ y ludźiom Krześćiáńskim podawałeś chwalić Chleb zá Bogá własnego álbo

1. Racya Iż iest Bálwochwalstwē.

álbo zá własne ćiáło iego/ gdyż się tám nieprzewierzga. 2. Tá iest rácya: Iż ty Lutrze tyleś rázow był gwałtownikiem Sákrámentu Wieczerzy Páná Chrystusowey/ ileś rázow Mszą miał/ á te° z tych przyczyn czterech przednieyszych dowodźi. 1. Ze Chrystus ten Sákráment swoy száfowáć y rozdawáć wierzącym roskazał: á tyś go ná ofiárę zá żywych y vmárłych grzechy ofiárował/ czego on nie kazał. 2. Ze Chrystus ten Sákráment poświecony y innym wierzącym rozdawáć kazał: á tyś go sam tylko szczegulnie vżywał. 3. Iż Chrystus ten ś. Sákráment pod obiemá osobámi roskazał rozdawáć wszystkim wierzącym swym Zwolennikom: á tyś go iáko świetokráycá/ tylko pod iedną osobą rozdawał w Mszey. 4. Iż Chrystus kazał pámiątkę opowiedáć męki Chrystusowey przy tym Sákrámenćie przez słowo swoie/ y iego vżywánie: á tyś áni słowem Bożym przy nim śmierći iego nieopowiedał/ áleś sobie tylko sámemu słowá Wieczerzy Páńskiey márkotał/ álbo potáiemnie szeptał; á toś czynił przez lat 15. Záczym pátrz iákoś srodze ták srogim grzechem vkrzyżował Chrystusá niemal ná káżdy dźień! Toć iesth Summá tey Disputácyey przećiw Mszey Lutrowi zárzuconey/ ktorą z twey własney MISSIEY zebrałem Paulinie krotkośći folguiąc/ á cnemu Krześćiáninowi onę ku rozmyślániu pobożnemu/ y wyrozumieniu podáiąc ná krotce. Teraz iuż do iey cylu.

2. Rácya Iż iest zgwałcenim Wieczerzy ś. Cztery Rácye tego.

Cyl Disputácyey Czártowskiey o Mszey.

CYlu tey Disputácyey/ iżeś ty zámilczał dla pokryćia łátwieyszego nikczemnośći twych ráciy/ ktoreś wźiął z tey Disputácyey: Przetoż tu go ia tobie praw-

prawdźiwey Kátholickiey Apostolskiey wiáry niezánie-
cham wyłożyć/y opisáć: á to z sámeyże experyencyey
tegoż Lutrá/ ktorą doznał go/ że ten był á nie inny.
To iest: Dla tego ták wielka srogość grzechu przez
niewánie Mszey pokázował mu ta disputácyą Diabel
przed oczy/ áby go iáko Káiná álbo Judaszá pokonawszy w grzechu/ przywiodł ná tenże hak/ iáko onych
to iest/ w desperácyą álbo zwątpienie o odpuszczeniu
tego grzechu z miłosierdźia Bożego/ á z zasługi męki
P. Chrystusowey. Co wszystko z tych sámych słow sá-
mego Lutrá ták o tym piszącego każdemu iáwno iest:

Desperácya bytá Cylem Siabłu disputuiacemu przeciw Mszey.

* LVterus de angulari Missa.

* NON possum NEGARE me peccasse, sed ibi MEntitur Sathan, quod vltra vrget VT DESPEREM vt Cain: Confessus quidem sum coram Diabolo (lege Dei conuictus) me peccasse vt ludam; sed VERTO me ad CHRISTVM cum PETRO, Christum inuoco, in Christum credo, qui omnem horrendam damnationem damnauit, qui MEVm peccatũ deleuit per sanguinem suum: de hoc NOn dubito, in hoc baptismũ accepi, & Sacramenta sigilla gratiæ: Niemoge záprzeć żem zgrzeszył/ále tám KLAMa Szátan/ iż dáley przynagla ábym w rospácz w padł iáko Káin. Wyznałem záiste przed Siabłem (zwyćiężony prawem Bożym) żem zgrzeszył iáko Judasz) ále sie OBRACAm do PAná IEZVSá z Piotrem/ Páná Chrystusá wzywam/ w Páná Chrystusá wierzę/ ktory strászne potępienie potępił/ ktory moy grzech zgładził przez krew swoie/ o tym nie wątpie/ w tym krzest wziąłem y Sákrámentá pieczęci Boskiey táski.

LVTEr w disputácyey CZártowi Przyznawa swoy grzech ále z wiárą nie z desperácya.

Ták ták bytá cylẽ Disputacyą Czártowa przeciw Bernardowi tego Confessyą przed Czártem.

A tákimći też cylem przed Lutrem kilká set lat bedącego Bernárdá pobożnego Opátá kusił: gdy mu w chorobie długim osłábżeniem tego dowodził: Iż swymi żadnymi vczynkámi nie był godzien niebá: á to dla tego czynił/ áby go tákże do desperácyey o zbáwieniu przywiodł. Ktoremu tego pozwoliwszy iáko y Luter/ y wyznawszy iáwnie/ że to prawdą było

wsz; ſz-

wßystko cokolwiek iemu mowił Czárt/ iednák ná cyl desperácyey nie przyzwoliwßy/ ták do zasługi Páná Chrystusowey vćiekáiąc się/ iáko y Luter/ Diabłá zwyćiężył y odegnał. Czego świádectwem są te słowá Historyey o nim nápisáney: Sathanæ improbis accusationibus se pulsanti, FATEOR, inquit, non sum dignus, nec meritis meis possum ego regnum obtinere cœlorum: Cæterum Dominus meus CHRISTVs duplici iure illud possidet, hæreditate Patris & merito passionis. Altero ipse contentus, alterum mihi donat, cuius dono iure aliquid mihi vendicans non confundor. IN HOc VERbo confusus immicus, conuẽtus ille solutus. Gdy Szátan go złośliwym oskárżenim trapił: Wyznawam/ rzekł/ nie iestem godźien/ áni zasługámi moimi moge ia Krolestwá Niebieskiego otrzymáć: iednák Pan moy Chrystus dwoiákim práwem trzyma ie/ dźiedźictwem Oycá swego/ y zasługą męki swoiey. Ná iednym sam przestawßy mnie drugie dáruie/ ktorego dárem práwnie álbo słußnie nieco sobie przyzwłaßczáiąc/ nie záwstydza się. TYM SŁOWEM SZATAN záwstydzony nieprzyiáćiel dußny/ opuśćił ono zgromádzenie. To ták iuż máiąc/ terazże iuż w Imię Páńskie do odpráwy twych rácyi dwu naprzednieyßych wyżßey w Summie położonych.

In vita Sancti Bernardi libr. 1. cap. 12.

Bernard ś. Przyznawa Czárthowi prawdę w Náuce/ ále nie w cylu/ iáko y Luter.

Szátán ná słowo wiáry od Bernardá vćiekł iáko y od Lutrá.

ODPRAWA NA RACIą PIERWSZą o Lutrze.

CO się tknie tey pierwßey rácyey twoiey Paulinie: Iż Luter Kácerzstwá vczy/ dla tego; że sam wyznał/ iż z Diabłem disputował się o Mßey dosyć skromnie y powolnie/ nie zgromiwßy go áni odegnawßy od śiebie żegnánim ꝛc. tedy ná to odpráwę dawáiąc/ mowię Naprzod. Iż to iest non causæ vt causæ Fallacia, álbo przyczyná iáko nieprzyczyná.

1. Odpowiedź.

Abowiem gdyby to byłá przyczyná/ iáko przyczyná Kácerzstwá/ że sie przyznał do te° wszytkiego co sie rzekło/ tedyby sam Duch ś. y sáme° śiebie/ y te ktore on posyłał vczynił náuczyćielmi Kácerzstwá. Przyznał ábowiem/ że Michał ś. disputował sie dosyć skromnie/ y bárzo długo/ y bez żegnánia z Czártem/ ták; że też nieśmiał mu nic inszego rzec/ tylko; ᵘ Niech ćie Pan zfuká. Przyznał y to nie tylko on/ ále też y twoy Doktor/ to o Chrystuśie Mistrzu wszelákiey prawdy: Iż * IESus CHristus cum Diabolo MVLTA est COLLOQVVTVs, Jezus Chrystus z Diabłem WIELE rozmawiał. Nie mowi swárzył sie/ álbo że zárázem go odegnał żegnánim. Owa przyznał y to sámże Duch świety/ ♂ że y w Stárym Testámenćie bez wszego fasołu sam Bog Oćiec rozmawiał sie dosyć długo/ y skromnie disputował z Czártem; Naprzod o sposobie zwiedźienia Achábá/ ták; że też z pozwolenim zwiedźienia ie°/ dosyć łáskáwie odpráwił go mowiąc: Idźże á vczyń ták: Potym o státeczności Jobowey wiáry przećiw sobie. O czym iż wszystkim iáwná iest historya/ iáko Bog z Czártem disputował sie dosyć skromnie/ y do tey disputácyey przyznawa sie w słowie swoim świetȳ/ tymto dźiwnieyszá iest/ y ma być Paulinie; że toż w Bogu y w świetych iego widząc Anielech; á co wiekszá/ w Synu iednorodzonym/ y te° z tąd nic biorąc/ coś przedśie wźiąły/ zámknął o Lutrze/ to iednak ważyłeś sie vczynić. Znáć żeć áffekt on/ o ktorym Pogánin powiedźiał/ szkodźi:

Impedit ira animum ne possit cernere verum.

Gniew ták báczeniu szkodźi
Że ie z prawdy odwodźi.

Disputácya skromná z Czártem Michálá świetego y PANA CHrystusá.

ᵘ Judae Canonica v. 10. Matthei 4.

* Maldonat. Jesuita commẽtar. in Mattheũ.

Tákże Bogá Oycá o Achabie.

♂ 3. Reg. 22. od v. 16. aż do v. 23.

O JObie Disputácya Bożá z Czártem skromná Job. 1. 2.

Jákoż

Jákoż pokázuie ſię to y z tego oſtátniego przykłádu/ opuſzczáiąc inne. Abowiem wieſz dobrze/ co o twoim/ álbo twey bráćiey Pátryárſze/ (Loioli mowię) nápiſáli twoiż/ w te ſłowá/ Doktorzy: Idem expertus fuit Pater Ignatius in fictitio illo & OCVLato monſtro, (loquitur de apparitione Dæmonis) quod præſens lætitiam illi adferebat, abſens contriſtabat. Iż tegoż doznawał (rozmawiánia álbo diſputowánia powolnego) Oćiec Ignácyus w onym zmyślonym y OCZYWISTYM dźiwie (mowi o kſztałtownym pokazániu Czártowſkim) ktory iemu obecnośćią ſwą POCIECHĘ/ á záś odeśćim SMVTEK przynośił. Z czego/ izaż go dáleko więcey nie ſłuſzna byłá oſądźić tobie/ nie zá náuczyćielá iákiego máłego Kácerzſtwá/ ále ráczey zá naywyżſzego? Gdyż to o nim ſłyſzyſz że ſię z iego obecnośći ćieſzył/ á z odeśćia fráſował; czego nigdy o Lutrze iáko żywo/ náwet v naywyżſzych iego nieprzyiáćioł/ nie tylko w iego piſániu/ nie naydźieſz. Oſądźże tych w przod iáko Pány/ á po tym mow toż o Lutrze. Onego iż vczynić nie możeſz/ choć też przyczynę w nich baczyſz; tedyć też áni tego/ y z tákim vrągánim/ á práwie ſurowym bluźnierzſtwem przećiw vbogiemu Lutrowi/ iáko przećiw ſłudze cudzemu/ (czego ſię áni ſámemu Diabłu Michał ś. nie ważył czynić) nie miałeś/ áni możeſz zámykáć: chybáby ná ono wyſzło v ćiebie; Ze iednym ſzydłá/ á drugim brzytwy golić nie chcą.

Delrius Jeſui. diſquiſit. Magic. li. 2. quae 26 Sectio. 3 et Ribaydner. Jeſui. lib. 1. cap. 7. et 13. in vita Ignatij.

Czárt Loioli poćieche ſwą obecnośćią przynośił.

Pauling nie ſłuſzny ſędźia Lutrow gdy o Loioli tęż nie piſze co o Lutrze/ choć godnieyſzy tego był Loiolá.

Powtore mowię: Iż y tego twierdźić nie możeſz zgołá o Lutrze/ żeby Czártem nie miał ná ten czás wzgárdźić/ y onego od śiebie przykłádem Chryſtuſá Páná/ y Apoſtołow iego/ iáko ty piſzeſz/ zgromiwſzy odegnáć od śiebie. Bo áczkolwiek w tym ſię nie przećiwił Czártowi/ y dał iemu pokoy/ ile mu/ iáko Luter piſze/ Ex Lege Dei, Z Zákonu Bożego/ grzech iego

2. Odpowiedź.

Jáko Luter Czártá odegnał od śiebie?

vkazał w odpráwowániu Mßey; iáko mu też y Bernard pozwolił przed tym był Propozycyey tey; że nie godźien był niebá z swych zasług własnych (o czym wyżßey maßt) wßákże iednák ile go prowádźił prawdźiwym okazánim grzechu/ do cylu złego/ áby dla niego zwątpił/ iáko tenże Luter piße; tedy tu mu się ták zprzećiwił y srodze stáwił/ wiárą mocną w Bogá/ y iego iedynego Syná zásługę; że też kłamstwo iemu zádał bespiecznie w tym/ żeby go miał Chrystus dla tego iuż odrzućić grzechu/ áni mu go nie chćiał odpuśćić/ ták mowiąc: Wyznałem záiste przed Czártem (zwyćiężony zakonem Bożym/ żem zgrzeßył iáko Judáß/ ále się obrácam do Páná Chrystusá z Piotrem/ Páná Chrystusá wzywam/ w Páná Chrysthusá wierze/ kthory stráßne potępienie potępił/ ktory moy grzech zgłádźił przez krew swoie/ o tym nie wątpię: iáko maß ßyrzey wyżßey. A to właśnie vczynił przykłádem (iáko się rzekło wyżßey) Bernárdá świętego. Abowiem iáko on przyznawßy w disputácyey Czártowi prawdę tey propozycyey; Iż niegodźien był niebá z swych własnych zasług/ wzgárdźił Czártem przez odrzucenie cylu/ to iest desperácyey; á to rzekßy; przyznáwam żem niegodźien swymi zasługámi niebá/ lecz ile Chrystus mi ie dárował: ták In hoc verbo confusus inimicus discessit W tym słowie záwstydzony Czárt odegnan iest od niego: Ták też Luter przyznawßy ie° wyżßą Propozycyą/ iż zgrzeßył srodze Mßą miewáiąc/ przez co nie godźien był niebá/ zádawßy mu kłamstwo mocną wiárą o to/ iákoby rzecz niepodobna byłá/ áby go Bog miał w łáskę przyiąć/ niewątpliwie w tym słowie rownym Bernárdowemu odegnał go. A to podług náuki o sposobie iego odegnánia przez Duchá świętego w te słowá od Piotrá ś. doświádczonego w tym podáne: Przećiwnikowi wáßemu Diabłu sprzeczayćie się mocni w WIerze: á vćiecze od was/ iáko dokłada Jákub święty.

W czym Kłamstwo Luter Diabłu zádał słußnie?

Pátrz Folio 168.

Ták vczynił iáko Bernárd święty.

Pátrz Folio 169.

Luter Czártá ták odegnał iáko y Bernard/ á to podług náuki Duchá świętego

1. Petr. 5. v. 8. Jacob. 4. v. 7.

Tákim

Tákim sposobem ponieważ sprzeczał mu się Luter/ iáwna w tym krzywdá od ćiebie Paulinie dźieie mu się/ iákoby mu wewszystkim zgołá był powolnym w tey disputácyey. A iż do żegnánia Krzyżem w Imię Oycá y Syná y Duchá ś. nie vćiekł się/ zá tym to nie idźie żeby go nie odganiał, gdyżby od początku świátá tákim sposobem áż do sámych Apostołow/ podług twey rácyey nie ználazł się żaden z świętych/ ktoryby go miał odegnáć y ie^v się zprzećiwić/ bo áni w stárỹ/ áni w Nowym Testámeńćie o żegnániu ták Prorockie iáko y Apostolskie Pismá nie wiedzą/ iáko twoy naprzednieyszy Mistrz wyznawa w te słowá: c Signum Crucis Scriptura Veteris & Noui TEstamenti non docuit: Zegnáć się Kryżem áni Stárego áni Nowego Testámentu Pismo nie vczyło. A iáko drugi Doktor pisze: d Filius Dei non tradidit nobis contra Sathanam— signationem Crucis, sed nomen suum &c. &c. Syn Boży nie podał nam broni ná Szátáná Zegnánia/ ále Imię swe ꝛć. ꝛć. e A co piszesz że ták Chryzostom każe Czártá odganiáć: tedy naprzod Chryzostomowe słowá nie są Ewángelią. Gdyż y sam powiedźiał/ e Eum qui non legit hæc scripta, non habere Spiritum sanctum: Iż ten ktory nie czyta tego co mowi w Piśmiech śś. nie ma Duchá świętego. Potym krzywdę czyniß iemu. Abowiem ták ten iáko y inni Oycowie śś. nie ták zgołá (iáko ty rozumiesz) do sámego ręką vczynionego żegnánia Krzyżem/ iáko zgołá do sámey wiáry w sercu położoney/ w Oycá/ Syná/ y Duchá ś. moc odegnánia Czártá przywiezował. Co okázuią te słowá iego/ Crucem non simpliciter digito in corpore, sed MAGNâ profectò FIDE in mente formare oportet; Krzyż nie zgołá pálcem ná ćiele/ lecz wielką záiste wiárą ná vmyśle czynić potrzebá. Ktorą wiárę wielką iż miał w myśli Luter/ dosyć srogim się stał

Zegnánie odegnáć Czártá nie iesth sposob Powszechney wiáry.

c Grati. dist. 11. Can Ecclesticarum in glossa. Idem Bellarm. lib. 2. c. 24. de effectu Sacram. Sect. Nunc superest.

d Vega Jes. libr de Eucharistia fol. 10 Thesi. 16.

e Marc. 16.

Odpowiedź ná Chryzostomá o żegnániu przećiw Czártowi.

e Homil. de Spiritu S.

Homil. 55. super Mátthaei. ca. 16.

Zegnánie sámo bez wiáry w Oycá.

Syná y Ducha świętego iáko pomocne.

śie stał tym sposobē Cżártowi iáko y Bernárd świety. Bo ináż by tey był nie miał/ pewnie tákby mu było pomogło żegnánie twoie iáko Kádźidło/ álbo świecona wodá twoiá vmárłemu/podług pospolitey twego Kościołá powieśći: álbo iáko onemu twemu Oycowi S. Sylvvestrovvi II. (o ktorym wyżśey * maß) toż sámo żegnánie pomogło/ gdy go Cżárt brał/ ktoremu śie był oddał/á to podług zeznánia pospolitego onego á stárożytnego/ y dobrze przed Lutrem vczynionego/ wierßyká:

* Pátrz Folio 14.15. 2ć.

ZEGnánie PApieżowi nic niepomogło.

Signa te Signa temere me tangis & angis,
Roma tibi subitò motibus ibit amor.
Zegnay śie Zegnay prozno/ kázać wśiádáć/
Vkochány Rzym muśi śie postrádáć.

A ták y w tym Chryzostomá S. mieyscu dopußczaß śie Fallaciam á dicto secūdum quid, ad dictum simpliciter, álbo oßukánia/ ktore dźieciom w Szkole ławne iest. Bo co on ile znákowi wiáry ná on czás (ktora iest przyczyna odegnánia Cżártá) to ty iáko śámey przyczynie zgołá omylnie twierdźiß/ że Chryzostō przyzwłaßcza.

ODPRAWA NA RACIą WTOROo Lutrze.

WTorey Rácyey tákże tey twoiey Paulinie/ co śie tknie: Iż Luter vczył Kácerzstwá/ bo iáko ßczyry Niemiec wyznał/ że náuke swoie wźiął od Diabłá dopiero/ gdy śie iey z Disputácyey iego náuczył/ gdyż ták nigdy nie rozumiał przed tą Disputácyą/ ázpo iey rosprawie: tedy ná te ták mowie: Naprzod/ iż krzywde wielką czyniß Lutrowi. Abowiem twoiá to iesth potwarz/ á zámknienie fałßywe Paulinie/ gdyż niżey sam położyłes te iego słowá; Iam sciat serenissima vestra Celsitudo, si hactenus ignorauerit me Euangelium meum

1. Odpowiedź. Paulinus w części wtorey Rozdźiale 4. ex Lutero contra

meum non ab hominibus, sed per Iesum Christū habere; falso nominatum Clerum.

Iuż niech wie oświecona Wáßá Wielmożność Xiążęca/ że Ewángelia moie nie od ludźi/ lecz przez Jezusá Chrystusá mam. Toć ták w tym ßczyrym był Niemcem Luter Paulinie/ lecz nie ták iáko ty potwarzaßz: bo o tym áni słowko iedyne/ áni tego dopußcza rácya tá wtora niżßa/ to iest; Iż nie dopiero Luter tey náuki vczył/ y te wierzył/ áż odprawił one dysputácya z Czártem. Abowiem iż dobrze przed tym vmiał ią y wiedźiał Luter toć sie z tych przyczyn pokázuie.

2. Odpowiedź. Iż Luter te náuke wiedźiał niż dispútácya była.

I. Iż to wiedźiał będąc Doktorem Papießkim w Klaßztorze/ ále nie śmiał dla Tyráństwá Oycá twego świętego wierzyć/ czego potym vczył/ iáko tá Hiſtorya o tym nápiſána świadczy. * M. Antonius Muſa quodam tempore grauiter conqueſtus eſt apud Luterum, & deplorauit, quod ne ipſemet quidem ea poſſet credere, quæ alios doceat. Cui Lutherus reſpondit: Laus Deo, quod ALiis idē, quod MIHi accidit: cuius conſolationis Muſa per totam vitam non potuit obliuiſci. M. Antonius Muzá niektorego czásu środze vskarżał sie przed Lutrem/ y opłákiwał/ iż áni sam záiſte tych rzeczy nie mogł wierzyć/ ktorych innych (potáiemnie) vczył: Ktoremu Luter odpowiedźiał: Chwałá Bogu iż innym toż/ co mnie przydáło sie: ktorey pociechy Muzá przez cáły swoy wiek nie mogł zápomnieć.

1. Rácya. * Joannes Matheſius Senior Hiſtor. de vita et doctrina Luteri.

LVTer pod PApieſtwē długo nieśmiał Tego wierzyć co wiedźiał.

Jákowych oprocz Lutrá y tego Mágiſtrá/ iż y przed Lutrem przez kilká ſet lat pod tyráństwem Papießkim byłá bárzo rzecz niezliczona/ vkázuie to rozmáitych twoichże Doktorow płáczliwe nárzekánia ná toż Paulinie/ iáki był Clemangis, Sauanarolla, Mantuan, Baptiſta, Petrarcha, Dantes, Laurentius Valla &c. &c. á przedtymi on pobożny Bernard Opát w te słowá pißący: Heu ſunt iam Presbyteri, qui nec benefaciunt, nec benedicunt, imò bene facientibus, aut benedicentibus contradicunt, & vltra hoc eos PERSEQVVNtur, ſubſan-

Jákowych było wiele przed Lutrem y Bernardś.

Bernard in Pſalmum/ Verba.

ſubſannant, & derident. Ideo multò deteriores ſunt illis Phariſæis & hypocritis quos Chriſtus illo tempore peiores omnibus iudicauit. ☙ Videbatur iam ceſſaſſe perſequutionis tempus—. Et nunc quod grauius eſt ipſi Chriſtum perſequuntur, qui ab eo vtique Chriſtiani dicuntur. Amici tui Deus & proximi tui aduerſum te appropinquauerunt & ſteterunt. Coniuraſſe videtur contra te vniuerſitas populi Chriſtiani à minimo vſq; ad maximum, à planta pedis vſq; ad verticem NON EST ſanitas VLLA. Egreſſa eſt iniquitas à ſenioribus Iudicibus VICARIIS tuis, qui videntur regere populum tuum—. Heu heu Domine Deus, quia IPSI ſunt in PERSEQVVTIONE tua PRIMI, qui videntur in Eccleſia tua primatum diligere, gerere principatum. Arcem Syon occupauerunt, apprehenderunt munitiones, & vniuerſam deinceps liberè & poteſtatiuè tradunt incendio ciuitatem—. Hæc videt CHRIStus & SILet: hæc Saluator patitur & diſsimulat. Propterea DISSIMVLemus nos quoque neceſſe eſt, & SILEamus interim, maximèq; de Prælatis noſtris magiſtris Eccleſiarũ. SIC nimirum SIC placet, & ipſis, vt euadant nunc humana iudicia, veniatque ſemel iudicium graue his qui præſunt, & potentes patiantur tormenta potenter: ACh ſą iuż teraz Prezbyterowie álbo ſtárſzy Xięża/ ktorzy áni dobrze czynią/ áni dobrze mowią/ owſzem dobrze czyniącym álbo dobrze mowiącym SPRZECIWIAIą ſię y nád to onęż PRZEśláduią/ náigrawáią/ y náśmiewáią ſię z nich. Dla tegoż gorſzy ſą teraz nád one Pharyzeuſze y obłudniki/ ktore Chryſtus ná on czás gorſze nád wſzyſtkie oſądził być. ☙ Zdáło ſię że iuż vſtał czás prześládowánia—. A teráż co ćięższego ieſt/ ći Chryſtuſá prześláduią/ ktorzy od niego dotego Krześćiánámi zową ſię. Przyiaćiele twoi o Boże/ y bliſcy twoi przećiw tobie powſtáli y ſtáneli. Zda ſię iż ſię zprzyśięgłá powſzechność ludu Krześćiáńſkiego przećiw tobie/ od namnieyſzego áż do nawiętſzego/ od ſtopy nogi áż do wierzchu głowy nie máſz w niey żadnego zdrowia.

☙ Idẽ Sermone 1. de conuerſione S. Pauli.

Vicarij Chriſti Chriſtum perſequebãtur olim et eius Eccleſiam.

☞ Perſecutionem Paparum Sancti viri diſsimulare et tacere coacti.

Xiężey Rzymſkiey Tyráńſtwo przećiw dobrym zá Bernárdá świętego.

☞ Zkãcerowány Kośćioł R. zá Bernárdá ś

Wyſzła

Wyßłá niepráwość od Stárßych Sedźiow WIKARYVßow TWOICH/ ktorzy zdádzą śie rządźić ludem twoim. Ach ách Pánie Boże/ ábowiem ći są w prześládowániu twoim pierwßymi/ktorzy zdádzą śie w Kośćiele twoim PRymat miłowáć/y trzymáć przodek. Zamek Syon opánowáli/ otrzymáli báßty álbo obrony/ y wßystko náostátek bez stráchu y mocą podawáią ná spalenie Miásto twoie. To widźi Chrystus/ y milczy: to Zbáwićiel ćierpi á zmyśla. Dla tegoż ZMYSLAYMy MY też/ bo tego koniecznie potrzebá/ y MILCZMY wtym/ á naywiecey o PRELATACH náßych Mistrzách Kośćielnych. Ták záiste/ ták podoba śie to y sámym/ áby gore otrzymáły teraz ludzkie rozsądki/á zátym áby pryßedł razem sąd ćiężki tym ktorzy są Prełatámi/ y áby możni ćierpieli męki możne. A ták tenći strách Lutrá w Papiestwie zátrzymał/ że co wiedźiał/ nie ważył śie wierzyć/ y iáwnie záraz vczyć/ ktory też przed 400. lat sámegoż Bernárda/ y zinnymi pobożnymi zátrzymawał że milczał do tąd/ poki iáko tu prorokował Bernard/ Bog sądu tego swego dálßego nie przysłał: ktorym teraz im dáley tym bárźiey Paulinie twe Prełaty możnie gnąbi/ y da Bog że ich dokończy sámym przyśćiem znácznym sam Pan Chrystus.

Wikáryußowie Chrystusowi Chrystusá naybárźiey prześláduią zdawná.

Z dawná milczeć muśieli święći ludźie dla okrućieństwá Papieżow.

Luter zesłány ku trápieniu złośliwych Prełátow.

II. Iż tę Mßą/o ktorą grá w tey disputácyey idźie/ Mßą mowię pokątną/ przećiw ktorey Czárt disputował/ ießcze Mnichem będąc we trzy látá po swym (iáko mowią) Kápłáństwie wygłádźił był/ y przećiw iey Kánonowi y ofierze pisał. Czego świádkiem iest dobrym tá Historya Kośćielna: Missam priuatam apud suos Fratres MOnachos AVgustinenses aboleuerat Anno 1510. Contra Canonem & sacrificium Missæ circa id tempus etiam scripsit: Mßa prywátna álbo pokątna v swey bráćiey Mnichow Augustynowych wygłádźił był Roku 1510. przećiw Kánonowi y ofierze Mßey około tegoż czásu też pisał. Co iż było lat iedennaśćie właśnie przed tą disputácyą Czártowską/tedyć śie w czwartey niżßey rácyey zárázem z komputá lat dowodnie pokaże. A iż ią záś

2. Rácya. Iż Luter przed Disputácyą wiedźiał to.

Hospinianus Historiae Sacramentariae parte altera fol. 5.

znowu miewał/ iáko mu to Cżárt wyrzuca/ to częścią boiáźni Tyráńſtwá Rzymſkiego twego Oycá świętego; częścią vwiązánieniu w ſrogim zábobonie á ſtárym zwyczáiu/ ma być przypiſano. Coć ſie iuż oboie wyżſzey pokazało z iego wyznánia.

3. Rácya.

III. Ratia. Jż dobrze przed tą diſputácyą/ owa ſnadź przed wyściem z Klaſztorá/ á ráczey w ſámym Klaſztorze Tránſubſtáncyácyą/ ktora ieſt Fundámentem głownym Mſzey/ á ſáma przyczyna przyczyn chwalenia Sákrámentu zá Bogá porzucił był/ zá okázyą czytánia/ nie Cżártowſkiey dyſputácyey/ ále Xiąg onego Wielkiego Kárdynałá Kámeráceńſkiego.

Luter zá okázyą czytánia Xiąg Kárdynałá Kámeráceńſkieg odrzucił Tránſubſtáncyą/ á to dobrze przed Diſputácyą.

O czym dáią świádectwo te iego właſne ſłowá: * DEDIT Mihi quondam cum Theologiam Scholaſticã haurirem, OCCASIOnem cogitandi D. CARDinalis Cameracenſis Lib. Sententiar. 4. accutiſsimè diſputans multò probabilius eſſe, & minus ſuperfluorum miraculorum poni, ſi in altari VERVS PANIS, verumque Vinum, non autem ſola accidentia eſſe æſtimarentur, niſi Eccleſia determinaſſet contrarium. Poſtea videns, quæ eſſet Eccleſia, quæ hoc determinaſſet, nempe Thomiſtica, hoc eſt Ariſtotelica, audacior factus ſum, & qui inter ſaxum & ſacrum hærebam, tandem ſtabiliui conſcientiam meam ſententiâ priore. ESSe videlicet VERum PAnem, verumqúe Vinum, inquibus Chriſti vera Caro veruſq; Sanguis ſit.

* Lutertus lib. de Captiuitate Babylonica.

Sat mi niekiedy gdym Theologią Szcholáſticką czerpał/ okazya myślenia Pan Kárdynał Kameráckiego w Xiegách Sentencyy czwartych bárzo ſubtelnie dyſputuiący/ że dáleko wiecey podobnieyßa to ieſt/ y mniey zbytnich cudow kłádźie ſie/ gdyby ná Ołtarzu prawdźiwy Chleb y prawdźiwe Wino/ á nie ſáme przypadki być twierdźiły ſie/ kiedyby Kościoł nieopiſał był przećiwnego zdánia. Potym bacżąc/ ktoryby to był Kościoł/ ktory to opiſał/ że to ieſt Thomiſtycki/ to ieſt Aryſtotelicki/ śmielßym ſie ſtał/ y ktory niewiedząc czegobym ſie miał trzymáć/ potym vtwierdźiłem ſumnienie moie Sentencyą pierwßą. To ieſt/ iż ieſt

ſą ieſt prawdźiwy Chleb y prawdźiwe Wino/ w ktorychby Chryſtuſowe prawdźiwe Ciáło y prawdźiwa Krew byłá. A ták to prawdą być nie może Paulinie/ co ty ná Lutrá wwłoczyſz; gdyż nie Cżárt ſwą dyſputácyą/ ále Kárdynał Kościołá twego Rzymſkiego dobrze Stárſzy niż on był/ dał mu okázyą odrzucenia Tranſubſtáncyacyey y przećiw niey dyſputowánia.

IV. Rátia. Jż choćby tákiego / iákie ieſt w tych trzech wyżſzych Rácyách dowodu świádectwá nie omylnego o tym nie było/ tedy iednák tá Cżwarta tego broni; iż przynamniey iáwnie iáśnie zwydánia Xiąg/ ktore nazwał Librum de captiuitate Babylonica, Xiędza o niewoley Babiloñſkiey/ pokázuie ſię: że cáły przed tym rok wiedźiał to/ co mu Cżárt pokázował w dyſputácyey o Mſzey/ ácż ią przećie cáły rok miewał. Abowiem to iáwno y iáśno ieſt naprzod/ że te Xiędze wydał Roku Páńſkiego 1520. w ktorey Tránſubſtáncyacyą iáwnie iáśnie znioſł y zgánił/ iáko ſię iuż w Trzećiey Rácyey świádectwem tych Xiąg pokazáło. Támże vżywánie pod iedną oſobą ták zgánił/ że też támże ſłowá nápiſał te: Negare vtramque ſpeciem Laicis, eſt impium & tyrannicum, nec in manu vllius Angeli nedum Papæ & Concilij cuiuſcunque eſſe: Bronić obudwu oſob poſpolſtwu/ ieſt bezbożna y tyráńſka rzecz/ áni to ieſt w ręku żadnego Aniołá / nierzkąc Papieżá y iákiegożkolwiek Koncylium. Támże ten Fundáment kłádźie. Quod ſine Scripturis aſſeritur, aut reuelatione probatâ opinari licet, credi non eſt neceſſe. Co ſię bez Piſm twierdźi/ álbo obiáwieniem doświádczonym mniemáć ſię godźi/ tego wierzyć nie ieſt trzebá. To iuż máiąc ták iáwną prawdą, Powtore y to ſię iuż iáwnie iáśnie táże być pokázuie: Że tá dyſputácyą dobrze w Rok po tym byłá/ to ieſt Roku Páńſkiego 1522.

4. Rácya.

Xiędzá o niewoley Babiloñſkiey przed diſputácyą wydáną przećiw Mſzey.

Fundáment wiáry Lutrowey przed Diſputácyą

Historya o ciąśie Mnichostwá y Kápłáństhwá Lutrowego.

Co ábyś obáczył ná oko Pauline/tedyć to w przod Historya Mnichostwá y Káplánstwá Lutrowe° przełożywßy/ gotowem iest wywieść. Historya Mnichostwá y Káplánstwá iego/ ktora też czytáß v swego Doktorá naygłownieyßego o Nieprzyiáćielá Lutrowego tá iest: * Luterus ætatis suæ Anno 22. (qui erat Domini 1504.) Monasterium Augustinianorum, quod est Erfordiæ ingressus, voto Monachatus se se obstringit. Anno Christi 1507. celebratâ Missâ primâ Sacerdotij sui siue Monachatus initia fecit Luterus. Luter wieku swego Roku 22. (ktory był Rok Páński 1504.) do Klasztorá Augustinianow/ ktory iest w Erfordźie wstąpiwßy/ślubem Mnichowskim obowiązał sie. Roku Chrystusowego 1507. pierwßa Msza odprawiwßy/ Kápłáństwá swego álbo Mnichostwá początek vczynił Luter. Ráchuymyż iuż Paulinie dźień Kápłáństwá álbo pierwßey Mßey iego własney/ á obaczyß to com rzekł. Maß tedy Rok pierwßy Mßey iego ☞

* Matthesius Sreſſerus libro de festis praecipuis vt habet Serarig Jesuita libr. 1. cap. 11. Rationi. 4.

Tá Tablicá dla łátwiey szego wyrozumienia kładźie sie.

☞Ten	1507.		1.—Tego roku miał Luter
	1508.		2. nową álbo pirwßą
	1509.		3. Mßą.
	1510.		4.—Tu prywátną Mßą w
	1511.		5. Klasztorze będąc zgá-
	1512.	☞	6. nił/ oczym tu Fol. 177.
	1513.	Aták	7.
	1514.	ten iest	8.
	1515.	w liczbie	9.
	1516.		10.
	1517.	☜	11.—Tu sie ná Jndulgen-
	1518.		12. cye oborzył. Fol. 164.
	1519.		13.
	1520.		14.—Tu iáwnym pisánim
	1521.		15. Mßą zgánił Fol. 179.
	1522.		16.—Tu Dispútácya.

Ten

Ten tedy Rok Páńſki 1521. iáwnie końcem ieſt miewánia Mßey zupełnie od Lutrá. A ten záś Rok 1522. maß dyſputácyey tey Cżártowſkiey. Boś ták ſam dał Drukowáć te ſłowá w ſwey MISSIEY do Lutrá mowione od Cżártá: Wieß (Lutrze powieda Cżárt) żeś ty przez lat pietnáśćie miewał Mßą pokątną máło nie co dźień. Z ktorych to ſię pokázuie/ że tu Cżárt ráchuie Lutrowi Mßey miewánie iego właſne/ ile był Kápłanem/ á nie ile Mnißy zakon przyiąwßy oney vſługował iáko Akolit/ álbo iáko Subdiakon y Diákon/ bo mowi naprzod; Tyś miewał Mßą przez 15. lat/ á nie kto inny zá ćię/ álbo przy vſłudze twey. Potym y to mowi dla tegoż/ Tyś máło nie ná káżdy dźień miewał Mßą. Co iuż máiąc/ vkázuie ſię zárázem iáwny Fałß Seráryußa twe° Paulinie Doktorá/ kłádącego Rok dyſputácyey*tey ná Rok Páńſki 1518. poczynáiąc od Roku Mnichowſkiego ślubu przyięćia 1504. Co iáko przećiw Hiſtoryey/ y tym ſámym ſłowom Cżártowſkim 15. lat ſámemu Lutrowi Mßenia właſnego przypiſuiącym/ dźieie ſię/ káżdy báczy.

W Miſsiey Folio 4.

Seráryußowe oßukánie y fałß.

*Serarius Jeſuita de Luteri Magiſtro lib. 1. cap. 11. rat. 4

Aco ſię záſłánia naprzod tą Rácyą: że ſam Luter to ſłowo Miſsificare Mßyć rozumie/ tákże latè álbo ogulnie/ gdy wſpomina indźiey; to ☌ że dwadźieśćia lat Mßył/ to ieſt/ ták do Mßey ſłużył/ iáko y ſam Mßą miewał/ álbo też záśie innym miewáć roſkázywał: Potym tą drugą/ że Hiſtorya tá ſpołecżnie to zá iedno bierze Monachatum & Sacerdotium, Mnichoſtwo y Kápłáńſtwo: Tedy ná Pierwßą odpowieda ſię: że tá nic nie pomaga iemu do glozy ſłow Cżártowſkich/ tylko do Lutrowych tym ſenſem iáko rozumie: gdyż Cżárt ſtrictè & propriè ßczegulnie á właśnie Mßárſtwo Lutrowe rozumie y liczy zá to/ ile ſam właśnie od pierwßey Mßey mßył/ áż przez lat 15.

Rácye Seráryußowe dwie.

☌ Luter lib. Sympoſiacor cap. 2. vt habet Serarius vt ſup.

Odpowiedź ná pierwßą rácyą Seráryußowe.

Mßarſtwo dwoiákie Lutrowe.

Dla tegoż mowi: Tys miewał przez lat piętnaśćie Mßą.

Odpowiedź ná wtorą rácyą Seráryußowe.

Ná wtorą Rácyą nie trzebá nic mowić: gdyż iáwnie Hiſtorya rożne czyni te dwie rzeczy/ Mnichoſtwá ślub/ y Káplańſtwo iego. Weyźrzy Paulinie w text/ á obáczyß to. Aiż obiemá przydáie Hiſtorya to ſłowo Monachatus, Mnichoſtwo/ to czyni dla tego; że onych obudwu rzeczy/ ślubu y Káplańſtwá/ Mnichoſtwo ieſt Genus. Záczym iáko Seraryus twoy zgwałcenia ſłow Hiſtoryey/táky ty z nim Paulinie dopuśćiłeś ſie kłamſtwá/ powiedáiąc; że tego niewiedźiał Luter przed diſputácyą. Co iáko ießcze omylnie mowiß/ poſłuchay Rácyey tey oſtátniey.

5. Rácya tego/ Iż Luter wiedźiał że MSza ieſt grzechẽ/ niż diſputował z Cżártem.

V. Ratia. Iż też ſłowá ſáme Cżártowſkie/ ktore ty przywodźiß to znoßą. Abowiem ták mowi do Lutrá Cżárt/ iáko ty pißeß: Wieß iżeś MIEWał przez lat 15. Mßą. MIEWAłeś mowi/ nie mowi/ y ießcże miewaß. Czegoż wiecey potrzebá Paulinie nád to/ do tego dowodu; iż ſie iuż był Luter obaczył w tym grzechu/ niż go iemu Cżárt przełożył ſtrony miewánia Mßeyſ. Sámeś tedy ná ſwe zle/ ku okázániu ſwey nieſłußności y nießczyrości te ſłowá dał wydrukować: ktorymi ſámymi/ iáko baczyß to wßyſtko/ ná czymeś naybárźiey záſádźił fundáment dowodu tey rzeczy; Iż Luter Kácerzſtwá vczy/ bo náukę ſwą dopiero wźiął od Cżártá po dyſputácyey przećiw Mßey/ iednym rázem obáliłeś. Leczby ták te° niebyło/ iáko ieſt/ tedy powtore odpowiedam ná te rácyą twoie wtorą.

2. Odpowiedź ná wtorą rácyą Paulinowe.

Iżbyś ſie przedśie iednák wielce omylił z tey rácyey pomienioney ná tey konſequencyey/ przeto vczy Luter Kácerzſtwá. Abowiem wieß dobrze Naprzod/ że tá Propozycya Vniuerſalis álbo Powßechna ieſt fálßywa; cokolwiek mowi Diabeł/ to ieſt Kácerzſtwem: gdyż ſam

gdyż sam piſzeſz te ſłowá; Jż f Szátan podczás prawde mowi. A iáko twoy Doktor piſze; h Licet ſit Patermendacij, tamen ALIQVA VERA PROFERt: Acżkolwiek Oycem kłamſtwá ieſt/ iednák niektóre prawdżiwe rzeczy przynoſi. Ztądże też Aniołem świátłoſći * názwan ieſt. Záczym ponieważ nieieſt tá twoiá rácya powßechna/ prozno też z niey maß to zámyſłáć/ coś zámknął. Powtore dla tego tá rácya twoiá ſłába/ á żadna nieieſt: Jż Verum ſemper eſt verũ, neque id fierifalſum, etiãſi à nequiſſimo vel Diabolo proferatur & ſuggeratur alicui: Prawdá záwße ieſt prawdą/áni ſie tá ſtáie fałßem/choćby też od nagorßego álbo Czártá przyniesiona y przypomniáná byłá komu/ták iáko powßechna regułá iey nieſie. Ktora nietylko Pan Chryſtus onymi ſłowy o Pháryzeuſiech/narodem iáßczurczym/y grobem trupow * názwánych/ ktorymi ich ile z Kátedry Moyżeßowey/ to ieſt Zakonu iego mowiá/ kazał ſłuchác: ácż záś kwáſu ich álbo własney náuki z Czártowſkiego wynálazku chronić ſie * roſkázuie: wiec przykładem Piotrá ś. Szátánem ktory ieſth názwan/ ile iednák Ewánieliey ś. vczył/ tym vczéżony: Kto was ſłucha mnie ſłuchatále też y Dekreketá twoie potwierdżili/táki o tym dekret feruiac: ℣. Pontifex Caiphas fuit perſequutor vnius & veriſſimi Sacerdotis, QVAMuis IPSE VERax NOn ESt, QVOd DAT, TAMEn VERVM ESt, SI NON DEt SVVm, SEd DEI. Cretenſes malæ beſtiæ, pigri corde. Si ergo Apoſtolus neſcio cuius aligenigenæ teſtimonium, quia verum comperit, etiam ipſe atteſtatus eſt: cur nos apud QVEmcunq; inuenerimus quod Chriſtieſt: & verũ eſt, ETſi IILLe apud quem inuenimus PERuerſus ET FALLAX

f W Miſsiey Folio 27.

h Oſorius Jeſuita Tom. 4 concionum de denotione B. Mariae in fine.

* 2. Cor. 11. v. 14.

Regułá godna pámięći o prawdżie/ Że záwße ieſt prawda choć y od Czártá idżie z vſt.

1. Potwirdzenie iey Matthe. 23. v. 1. 2. 3. 27.

* Matth. 16. v. 11.

☞ Pátrz o Piotrze toż o Judáſie. o Mat. 16. v. 28.

2. Potwirdzenie Reguły.

℣ Anguſt. 1. Cauſa quae. 1. Canõ. Dominus declarauit. vt habet Gratianus.

LAX EST non discernimus propter vitium, quod homo habet veritatem, quam non suam, sed Christi habet.

Y Nasrożßy nieprzyáćiel Chrystusow może prawde Mowić ile z Bogá. By od naywiekßego kłamce słowá Boże mamy przymowáć.

BIskup Káiphaß prześládownik y iedynego y nayprawdźiwßego Kápłaná (Chrystusá/) áczkolwiek sam prawdźiwy nie iest/ iednak co podáie prawda iest: ieśliby nie podawał z swego/ lecz Boskie (słowo.) Kretenczykowie złośliwe bestye/ gnuśni sercem. Ieśli tedy Apostoł niewiem ktorego Cudzoźiemcá świádectwo/ dla tego że ie też sam znalazł być prawdźiwe/ przywodźił: Czemuż my V KTOREGOKOLWIek náyduiemy co Chrystusowego iest/ y prawda iest/ áczkolwiek on v ktorego znáyduiemy przewrotnym Y KŁAMLIWYM iest nie rozeznawamy dla wystepku/ że Człowiek ma Prawde/ ktora nie swoie lecz CHRystusowe ma?

3. Potwierdzenie Reguły.

Z tym Dekretem Kośćiołá twego/ zgadza sie náwet Powßechna tá Sentencya: Non quis, sed quid dicat, attendendum est. Nie kto/ lecz co mowi/ ma być vpátrowano.

4. Potwierdzenie.

A słußnie. Abowiem ieślić áni Apostołowie sobie/ áni Aniołowi z Niebá nie każą wierzyć/ gdyby co tákowe° przynieśli byli/ coby było przećiwne° Ewánieliej onej/ ktorą w przod podáli/ zá Fundámēt wiáry iáko mowi Irene9 tá iáko Męczēnik świety mowi: * Imo Ne Deo quidem IPSI fidem haberemus, si aliud nos doceret Euangelium, Y owßem/ áni Bogu záiste sámemu wierzylibysmy/ gdyby innego nas vczył Ewánielium: Tedyć iáwnie tego też niebronią Apostołowie świeći temu wierzyć/ coby komu podał álbo powiedźiał/ y naygorßy/ á nakłamliwßy człowiek/ bądź sam z Piekłá Czárt podług Ewánieliey ich świetey ná piśmie iuż podáney.

Galat. 1 v. 8 Ireneus libro 3. cap. 1.

* Justinus Martyr.

Toć ták práwo ono przyrodzone wyćiąga/ Contrarior eadem est ratio, przećiwnych rzeczy iedenże iest dowod/ y przykłády w Piśmiech śś. náwet te obiáśniáią.

5. Potwierdzenie Reguły wyżßey.

Abowiē izaż temu wierzyć iuż nie mamy Paulinie/ co ono Czárnoxieżnik własny sługá Czártowski/ á zátym właśnie iákoby sam Szátan/ Balaám mowie powiedźiał y Prorokował o Chrystuśie w te słowá: Wynidźie gwiazdá z Jákobá — z Jákobá bedźie ktoryby Pánował?

Czárnoxieżnikowi wierzemy w zákonie.

Numer. 24. v. 17. 24.

Albo

Albo co też sam náwet powiedźiał Szátan ták o Chrystuśie; Iż był Synem Bożym mowiąc; ᵘ Synu Boży czemuś nas przyszedł trapić przed czásem? iáko też o Apostolech/ ✝ że byli sługámi Bogá naywyższego/ opowiedáiącymi ludźiom drogę zbáwienia; á to ieszcze iáko pisze Duch świety/ Czynił przez wiele dni. Nie rozumiem tego o tobie Paulinie/ ábyś to dla tego Kácerzstwem miał wszystko názwać Czártowskim/ iż to wyszło z vst práwie Czártowskich; á ieszcze do te°/ ták od Báláámá Czárnoxieżniká ono wyszło/ że nigdy przedtym iáko żywo tákiemi słowy*/ od naywyższego Prorokow Moyżeszá/ áni przed tȳ będących Pátryárchow nie było powiedźiáno. A słusznie. Abowiem iáko złoto przećię złotem/ ácz z ręku plugáwych bierze sie; ták też prawda prawdą/ ácz z naczynia złośliwego y kłamliwe°/ álbo z vst Czártowskich wychodźi. Ale co ia tobie z Pism świętych ktore ostátniey powagi są v ćiebie to pokázuię? Poyźrzy ná swoię Religią/ á gdźie tey wyższey Reguły ták wielkimi rácyámi zmocnioney/ nie pozwoliß; tedyś ią iuż tą twoią rácyą odsądźił Kátholiki/ á Kácerzską Cechę włożyłeś ná nie: gdyż wieß dobrze iáko wiele záprawdę istotną Kátholicką tá vdáie to/ co tylko z sámego świádectwá Czártá ma. Miedzy wielom przykłádow/ maß ten. Zákonu Szárych Fundátor Fránćißek/ iż zá chorążego Chrystusowi dan iesth; á iż w niebie Fránćißek á Chrystus tylko są dwa znáczeni/ to z sámego świádectwá Czártowego być prawdą tegoż zakonu Historya w te słowá świadczy: ♂ DIABOLus DIXIT, quod Christus videns Franciscum sibi datum pro signifero, tanti ordinis ipsi suorum vulnerum stigmata impressit. Hæc DIABOLVS, & quare sit factum, Diabolus adiuratus á quodam Sacerdote DE VERITATE

Tákże Czártowi w Ewángeliey.
ᵘ Matthei. 8. v. 29.
✝ Actor. 16. v. 16. 17. 18.
* Gwiazdá z Jákubá.
Złoto złotē choć ie robi plugáwy.
6. Potwierdzenie Reguły.
Iż Fránćißek Chorążym P. Chrysowym iest/ tá prawdá iest od Czártá powiedźiáná.
♂ Lib. conformitatum.

DICENDA, post plura per os Mulieris apud Rauennam morantis, sic inquit: In Cœlo sunt tantum duo signati, scilicet CHristus & Stomachosus Franciscus. DJabeł powiedźiał/ że Chrystus widząc Franćiszká sobie dánego zá Chorążego rák wielkiego zakonu/ iemu z swych ran blizny przyráźił. TO Diabeł powiedźiał. Y czemuby to stáło sie/ Diabeł poprzyśiężony od niektorego Xiedzá strony TEY PRAWDY powiedzenia/ po wielu też przez vstá Niewiásty v Ráwenny mieszkáiącey/ rák rzekł: W niebie są tylko dwa znáczeni/ to iest Chrystus/ y iádowity Franćiszek. Widźiszże to Paulinie/ że bez wszelkich obrzeskow (iáko mowią) tu twoie drugie słowo Boże/ to iest/ Kośćiołá twego trádycya/ nie z Konsequēcyey niespráwiedliwey/ iáką ty vczyniłeś tu o Lutrze; ále słowy wyráźnymi wyznawa w Historyey tegoż zakonu/ że ma tę od Diabłá prawdę; iż Franćiszek tákim iest/ iáko sie rzekło? Czemuż iednák z tey rácyey/ konsequencyey tey/ iż Kośćioł twoy Rzyski vczy Kácerzstwá álbo náuki od Diabłá immediate, nie pozwalasz? Wiem że dla tey przyczyny/ iáko mniemam/ że rzeczesz; iż táką konsequencyą z wyższey rácyey czynić/ iest sie dopuszczáć szybálstwá oszustom Philozophskim należącego/ ktore zową Fallaciam ab accidente ad substantiam. Prawda ábowiem prawdą záwsze nie dla osob/ ále dla sámey swey istoty: to iest/ że od Bogá w słowie iego iest podána; á iáko ty mowisz/ że od Kośćiołá wyszło potwierdzenie tego. A iesliż ták to tobie idźie zá Franćiszkiem; á mnie iáko wiecey nie ma iść zá Lutrem? Mowie/ dáleko wiecey: gdyż te wszystkie Argumentá/ ktore Czárt podawał przećiw Mszey/ znáyduią sie nie w nauce naprzod Czártowskiey/ iáko ty vdáiesz/ álbo w Trádycyach ludzkich; ále w sámey Trádycyey álbo Ewángeliey Páná Chrystusowey/ od Ewángelistow y Apostołow śś. w liśćiech świętych nápisáney: co większa iest niż twego Kośćio-

Prawdá Diabla o Franćiszku.

Oszukánie Paulinowe w tey rácyey ktore?

Argumentá Czártowe prećiw Mszey z Ewángeliey są szczyrze wyięte.

Kośćiołá dekret; álbo wiec y w Doktorzech śś. náwet w twych Dekrećiech. Coć iuż ták ná oko pokaże.

DOWOD

Iż Dysputácyey Czártowskiey Argumentá przećiw Mßey wystáwione/ nie dopiero od Czártá gdy Lutrowi grzech okázował/ lecż naprzod v Ewánielistow y Apostołow śś. potym v Oycow świetych/ náwet w Dekrećiech Papieżow pierwßych/ były zá Kátholikę.

PIerwßy Argument (iáko maß w Summie) ten iest przećiw Mßey: Iż Mßa Chleb vczy chwalić zá Bogá/ álbo zá własne ćiáło Boże: gdyż tám sie nieprzewirzga/ ále prawdźiwy Chleb iest y Wino. Tego izaż nie maß w Ewánieliey/ w Apostole/ y v Oycow świetych? Pátrz wyżßey coś o tym czytał w PAPOPOMPIE: wspomni sobie. Tám ćie odsyłam: ábyś vznał/ iákoś sie głeboko vrznął nieboże Paulinie. Tam ábowiem maß/ że Chrystus po poświeceniu Krew Sákrámentálną zowie Winem/ á Apostoł ćiáło Sákrámentálne/ tákże pięćkroć Chlebem: Oycowie też świeći Stworzenim Bożym/ á nie Stworzyćielem/ swey godne czći/ lecż nie chwały. To ták máiąc iáwnie iáśnie w Ewángeliey świetey/ y w Oycách świetych/ á wiec ono prawdą bedźie coś powiedźiał Paulinie/ iż dopiero tá náuká od Czártá w Dysputácyey z Lutrem wymyśloná iest? A prozno mowić maß/ że to nie właśnie/ ále figurálnie ták Chrystus iáko y Apostoł rozumieią: to iest/ chleb y wino po poświeceniu miánuią sie dla tego; że ich Accidentia álbo przypadki zostáią. Gdyż sámes sie

1. Argumēt prećiw Mßey z Ewánieliey ś. iest.

Pátrz fol. 29 30. 31. 32. 33.

Dowod Iż w Sákrámeñćie ś. nie przemienia sie chleb istotnie/ bo iest istotnie chlebem.

1. Wymowki zpárćie.

iuż z swym Kośćiołem osądził tey excepcyey/ figurálne w tym Sákrámeńćie mowienie/ álbo rozumienie zá Heretyctwo osądźiwszy. Prożno też zátym Lutrowi z dobrym Kátholikiem/ (iáko ty piszesz) odpowiedáć każesz ná Argumēt prawdźiwy od Czártá przywiedźiony ták: Jam chwalił Ciáło y Krew/ chlebám nigdy nie chwalił: to wiárá Krześćiáńska Kátholicka ꝛc. Abowiem ty tego tym nie zmyiesz Paulinie. Jest to ábowiē Naprzod petitio principij, álbo rzeczą wątpliwą o ktorą idźie/ że tam ćiáło iuż iest sámo w Sákrámeńćie á nie chleb. Czymże te° dowodźisz? Powiedász/ Kátholiką. To omylnie mowisz. Bo powtore odpowiedam: iż słyszałeś że Kátholiká ták Ewánieliey świętey/ iáko y Oycow śś. chlebem podług nátury y Stworzenim Bożym ten Sákráment ś. názywa po poświącániu. Do tego Apostoł mowiąc; Aż przyydźie/ iáwnie iáśnie dáie znáć/ że nie przychodźi ćieleśnie/ áni iest Chrystꝰ ćiáłem podług ćielesney swey bytnośći w Sákrámeńćie świętym. Przetoż prozno mowisz/ że ćiáło chwali Kátholik á nie chleb; gdyż chleb chwalisz/ á nie ćiáło; bo go tu nie masz/ do tąd/ áż przyidźie sądźić żywe y zmárłe. Do te° práwy Kátholik mowi. Ea demum est animæ miserabilis seruitus, signa pro rebus accipere. Tá iest náostátek dusze nędzney nayćięższa niewola/ álbo służbá (to iest náybrzydliwsze báłwochwálstwo) znáki zá sáme rzecz bráć. Toć ták prawdźiwie ná ten czás Lutrowi Czárt vkázował Báłwochwálstwá grzech z Ewánieliey/ á nie z swego mozgu/ iáko ty potwarzasz.

2. Wymowki znieśienie że ćiáło á nie chleb śie chwali w Sákrámenćie.

1. Corint. 11. v. 26.

Augustinꝰ. de doctrina christiana libro 3. cap. 5.

Lecz nie mnieyszy ma plác w Ewángeliey świętey/ y v Oycow świętych/ náwet v twych Stárych Mistrzow naywyższych/ y ten drugi od Czártá przywiedźiony Argument/ á cztermi Przyczynámi potwierdzony; to iest/ Iż Msza iest zgwałcenim Sákrámentu

2. Argumēt przećiw Mszey z Ewánieliey iest.

mentu Wieczerzy Páná Chrystusowey. A bowiem tá PIERWSZA RATIA tego; Iż Chrystus ten Sákrament swoy rozdawáć żywym wierzącym roskazał/ á Mßa go obraca ná ofiárę zá żywych y vmárłych grzechy; Coż inßego iest/ iedno tá Ewánielia z vst Páná Chrystusowych y Duchá iego świętego * wydána? Bierzćie iedzćie/ Pijćie wßyscy z tego/ to czyńćie ná pámiątkę moię. Abowiem ilekroć będźiećie iedli z chlebá tego/ y pili z kielichá tego/ śmierć Páńską opowiedáć będźiećie áż przydźie. Żywym tu wßystko roskázuie/ żywym zostáwuie/ y czynić przykázuie/ o vmárłych ni litera iedna/ własnie iáko y we Krzćie ś. áni o ofierze tego Sákrámentu Bogu zá grzechy powinney; lecz tylko o pámiątce ofiáry ná Krzyżu vczynioney zá grzechy/ Naprzod w tych słowiech; To czyńćie ná pámiątkę moię: Potym w tych drugich; śmierć Páńską opowiedáć będźiećie. Nie mowi/ śmierć Páńską ofiárować będźiećie; á dáleko mniey/ Páná Chrystusá ofiárować będźiećie/ álbo ćiáło własne y krew iego; y owßem niepodobność y nieprzystoyność tey głozy záraz vkázuie przydáiąc te słowá: Áż przydźie. Tymi ábowiem vkázuie to/ iż dla tey pámiątki zostáwił Chrystus ten Sákrament ćiáłá swego y krwie swoiey; iż ie z tąd do niebá wnioss/ y tám w nich będźie do tąd/ áż przydźie sądzić żywe y zmárłe. Dla tegoż też nigdźiey á nigdźiey Pismo Nowego Testámentu Pásterzow nie zowie Sacerdotes Kápłanámi/ álbo ofiárownikámi, ále tylko Slugámi słowá Bożego/ á Száfárzmi táiemnic Bożych/ jáme to imie/ y też ofiárę Chrystusowi tylko przypisuiąc. Ktora Ewánielia Oycowie śś. tákże wyználi wte słowá pisząc. i Nos Christiani quid sit ARA, quid VICTIMA

1. Tego przyczyna iest Ewánielia: Że Sákrament żywym á nie Vmárłym iest/ y to ná vżywánie y wspámietánie męki/ á nie ná Ofiárowánie zá grzechy postánowiony iest.

* Matthei 26. Marci 14. Lucae 22. 1. Cor. 11.

Niepodobność Mßey znosi Ewánielia świętá o Wieczerzey ś.

Pod Nowym T. Kápłanow ofiáruiących obłágá na ofiárę/ z ołtárzmi nie ználi Apostołowie y y Oycowie śś.

i Concil. 1. Nicę.

propemodùm NESCIMVS. k Accedamus itaque in veraci corde, fide, Spirituali culturâ, quia NIHil est visibile HORum, neq; Sacerdos, neq; sacrificium, neq; altare. l SOLVs Chriusts Sacerdos, Sacrificium. My Krześćiánie coby był Ołtarz/ co Ofiárá málem nie wiemy. k Przystapmyż tedy w prawdźiwym sercu/ wierze/ w duchownym spráwowániu/ Abowiem NIEMASz NIC widomego z tych rzeczy/ áni Kápłáná/ áni Ofiáry/ áni ołtárzá. SAm Chrystus Kápłan/ Ofiárá. Oczym masz szyrzey w Gońcu z tegoż Senátu Oycow świętych/ do twey ofiáry Mszey nigdy sie nie znáiących/ áni iey Ołtárzá/ áni Kápłanow. Lecz co dźiwnieysza posłuchay teyże Ewánieliey w Mistrzu twey Szkoły naprzednieyszym w te słowá opisáney/ podług ktorey ofiáre tylko pámiątki przyznawał być w tỹ Sákrámeńćie/ lecz nie własną właśnie/ ták te questyą zá czásu swego około Roku 1070. bárzo dobrze przed Lutrem/ właśnie iáko Luter rozwięzuiąc. o Quæritur, SI quod gerit Sacerdos PROPriè dicatur Sacrificiũ vel immolatio: & si Christus quotidiè immoletur, vel SEmel tantum immolatus sit? Ad hoc breuiter dici potest. ILlud quod offertur & consecratur à Sacerdote, vocari Sacrificiũ, quia MEMoria est & repræsentatio veri Sacrificij & Sanctæ immolationis factæ in Ara Crucis: PYtá sie/ ieśli to co spráwuie Xiadz właśnie zowie sie ofiárą álbo ofiárowánim/ y ieśli Chrystus ná kożdy dźień ofiárowan bywa: álbo raz tylko ofiárowány iest? Ná to sie krotko może rzec. Ono co sie ofiáruie y poświaca od Xiedzá zowie sie ofiárą y ofiárowánim: Iż pámiatká iest y wykształtowánie prawdźiwey ofiáry/ y świetego Ofiárowánia spráwionego ná Ołtárzu Krzyżá. Nie nowa Czártowá tedy/ ále właśnie Chrystusowá/ y iego Kátholickiego Kośćiołá iest tá náuká/ (ktorą Czárt vsty swymi szczyrze z Ewánieliey świętey podał/ áby Lutrá ná hak desperacyey przywiodł) że Msza z tey pierwszey przyczyny iest zgwałcenim Sákrámentu ś.

k Chrisos. et Ambros. in Epistol. ad Hebraeos. l Augustin. de Fide ad Petrũ Diaconũ capi. 2.

☞ Mszey zá ofiáre włásna nie zwał Mistrz Naywyższy Rzymskiego Kośćiołá/ tylko zá Pámiatke.

o Lombardus lib. 4. Sententiarũ distin. 12. vide Can. Semel immolatus/ et Canõ. In Christo/ de consecratione distinctione 2. apud Gratianum

A co

A co záſłaniáć ſię każeß Lutrowi Paulinie przećiw tey Rácyey przywiedźioney od Cżártá/ Maláchiaßem Prorokiem świętym; ψ tedy ták to ſłußnie iemu rádźiß/ iáko Magnificat ná iutrzni śpiewáć. Mowić Máláchiaß o ofierze/ ále ießcże zá cżáſu ſwego będącey; bo ták mowi: O FJáruią imieniu moiemu ofiáre/ cżyſtą. Coż to thedy do Mßey twoiey/ ktorą nazywaß ofiárą Nowego Teſtámentu/ nieznáiomą Stáremu Teſthámentowi/ vcżynkiem? Potym. Sámi Apoſtołowie tę ofiáre w Nowym Teſtámeńćie vſtáwiczną y wßelkiego mieyſcá wyłożyli iáwnie iáśnie/ cżęśćią ♂ o ofiárowániu ćiał náßych ná ofiárę Bogu wdźięcżnym/ iáko do ſámychże Rzymiánow pierwßych Krześćiánow Paweł ś. piße: Cżęśćią o ofiárowániu chwały vſtáwicżnie Bogu przez Jezuſá Chryſtuſá/ to ieſt/ o owocu warg wyznawáiących imieniowi iego/ z dobrocżynnośćią y vdźielánim ſpolnȳ/ iáko tenże Apoſtoł z drugim ſwym wiernym kollegą Piotrem ś. piße. Zkąd też wßyſtkie Krześćiány ná wßelkim mieyſcu y wßelkigo cżáſu będące wielcy Apoſtołowie * Krolewſkim Kápłáńſtwē ſpráwionym ku opowiedániu mocy iego/ ktory ich z ćiemnośći wywiodł do dźiwney świátłośći ſwoiey/ názywáią. A to wßyſtko konſenſem nie tylko Oycow świętych wßytkich Stárych/ toż przez tę ofiárę rozumieiących potwierdza ſię/ gdy ták pißą: ᵘ IN omni loco Sacrificium nomini meo offertur, & Sacrificium mundum, Gloriæ ſcilicet relatio, & benedictio, & Laus & Hymni: Ná wßelkim mieyſcu ofiárá imieniowi memu ofiáruie ſię/ y ofiárá cżyſtá: Chwały to ieſt opowiedánie/ y błogoſłáwienie/ y Sławá/ y pieśni: ále też náwet twego Kośćiołá przednim Doktorem ᵛ toż rozumieiącym. A iż Oycowie święći/ niegdy

ψ Malach. 1. Máláchiaß ś. nie vcżył Mßey lecż ofiáry Duchowney/ podług wykłádu Apoſtołow śś. y Oycow śś. ☞ Pátrz Ktorá ofiárá Máláchiaßowá V Apoſtołow śś.

♂ Rom. 12. v. 1. 2

Przez Jezuſá ofiárowáć/ á nie Jezuſá każe Páweł ś.

* S. Piotr Paweł y Jan. 1. Pet. 5. v. 9. Heb. 13. v. 15. 16 Apocal. 1. v. 6.

ᵘ Tert. aduerſꝰ Marcionē lib. 3 Idē Hierō. in Malach. cap. 1. Auguſt. contra aduerſariū legis et prophetarum lib. 1. ca. 20

ᵛ Arias Mōtanꝰ in Mala. c. 1.

Czemu Oycowie śś. zowią Sákrament ś. Ofiárą Málachiaßową.

niegdy ten Sákrament świety ofiárą názywáć zwykli Málachiaßowa/ tedy to czynią tym względem sámym/ ktorym iuż wyználi: to iest/ iż sie to wßystko przy nim czyni od wiernych/ co należy do oney Duchowney czystey ofiáry; á czystey nie z siebie/ ále z wiáry; ktora y sercá sie oczyßczáia/ ¶ iáko mowi Piotr świety. Náostátek Mßey/ áni tá Powßechność osob/ áni mieyscá/ áni czásu należeć nie może/ gdyż od pewnych tylko y ná pewnym mieyscu/ y pewnego czásu y godziny spráwuie sie; tedyć też áni to imie od Málachiaßá świete° położone/ vstáwiczna; y ná wßelkim mieyscu ofiárá ofiárowáná/ służyć nie może. Zdobywayże sie ná inne mieysce Mßey swoiey Paulinie/ bo widziß że sie tym áni siebie/ áni Lutrá przykryć nie możeß/ y owßem tym bárziey nágim czyniß. A ia w tym do wtorey rácyey okazánia z Ewánieliey świetey.

Dowod wtorey Rácyey przeciw Mßey z Ewánieliey

Iż pokatna Mßa gwałci Wieczerzą świętą. Matth. 26. Marci. 16. Lucae. 22. 1. Corint. 11. v. 26. 32.

Wtora tákże Ratia zgwałconey Wieczerzey ś. przez Mßa tá; Iż Chrystus ten Sákrament poświęcony y innym wierzącym społecznie rozdawáć kazał/ ilekroć sie odprawuie; á Mßa go obraca ná vżywánie ßczególne tylko Xiędzu; Coż innego iesth/ iedno taże Ewánielia/ przedtym z vst Páná Chrystusowych y Duchá iego ś. ták wydána: BZIERZCZIE IESZCZIE &c. PZYCZe WSZYSCY Z TEGO: TO CZYNICZIE ná Pámiątkę moie. Abowiem ILEKROć będźiećie iedli z tego chlebá/ y pili z Kielichá tego/ śmierć Páńską OPOWIESZć będźiećie &c. Bráćia gdy sie zchodźićie ku iedzeniu/ iedni drugich CZEKAYCZIE. Abowiem ná coż to każe Pan Chrystus w osobie álbo w przykłádzie swoim Xiężey mowić vstáwicznie te słowá/ gdy iedno ten Sákrament ś. odprawuią/ do innych/ Bierzćie iedzćie/ Bierzćie piyćie wßyscy z tego/ iesliż go nie roskázuie im záwße rozdawáć gdy go spráwuią: Ná co każe czekáć znim/ powiedz:

Aleć

Aleć z tąd y ślepỹ iáwna iest/ tá że iest/ á nie inna przyczyná. Ktorą też y te słowá Apostolskie być vkázuią iáśnie/ ktorymi roskázuie czekáć drugich z vżywánim. Bo iesliż nie dźieie się gwałt w osobistỹ Xiędzá sámeº vżywániu/ ná coż każe czekáć z vżywánim drugich? Azaż nie mogł Xiądz poświęćić sam w osobnośći/ álbo przynamniey z poświęconego Sákrámentu zchowáć ná te/ co nie rychło przychodźili/ iesliż się godźiłá tá zá Apostołá Kátholiká twoiá? Lecż iż nie chce ináczey Apostoł/ tylko áby się czekáli z vżywánim: toć tedy iáwnie iáśnie dáie znáć tym/ że społecznie tylko á nie osobiśćie/ áni pokątnie/ chćiał mieć sam P. Chrystus záwsze ten ś. Sákráment odpráwowány. Masz tedy Paulinie/ gdźie iáśnie powiedźiano w Ewánieliey/ że Xiądz nigdy tego Sákrámentu ś. nie ma bez społecznego vżywánia innych odpráwowáć. A słusznie Pan Chrystus chćiał w społecznośći záwsze mieć vżywánie tego Sákrámentu ś. z tych przyczyn. Pierwsza: áby się to znáczyło/ że nie zá iednego/ ále zá wielu wydał ćiáło swoie/ y krew swoię świętą wylał/ ktorą vkázuie w tych słowiech mowiąc: * Bierzćie/ iedzćie/ To iest Ciáło moie/ ktore zá WAs będźie wydáne: Bierzćie piyćie/ To iest Krew moia/ ktora będźie wylaná zá WIELV. Wtora. Aby się to znáczyło iáwnie iáśnie/ że nie ziednym ále z wielu P. Chrystus ma społeczność swoię: tákże y my wszyscy iedne z nim/ y z sobą/ ktorą te słowá Apostolskie wyrażáią: Jednym chlebẽ/ iednym ćiáłem Wiele nas iest/ ábowiem wszyscy z chlebá iednego SPOLnie vżywamy. Trzećia. Iż tą świętą spráwą záwsze ma być opowiedáná śmierć Páńska. Ktorą te słowá wyrażáią: Opowiedáć będźiećie śmierć Páńską/ to iest/ iáwnymi/ wyráźnymi słowy opowiedáć y wysławiáć dobrodźieystwá Páná Chrystusowe wszystkiemu ludowi/ á to

Trzy Przyczyny czemu P. Chrystus nie szczegulnie/ ále społecznie Sákrámentu ś. vżywáć postánowił.

* Mat. 26.

1. Corint. 10. v. 17.

Msza pokąt na nie czyni Opowiedánia Męki Páná Chrystusowey.

z dźiękczynieniem Bogu Oycu zá nie. Lecz to wßystko w pokatney á ßczegulney Mßey/ y iey osobistym vżywániu/ nie może sie znáczyć/ áni wyrażáć: Przetoż też wniey iásnie przećiw Ewánieliey świetey náuce/ o Sákrámencie tym świetym/ czyni Mßa. Owá Mßa pokatna zá tym nic inßego pokázuie sie być/ iedno ßczyrym śmiechowiskiem/ á właśnie Komedya tego naświetßego Sákrámentu: gdyż w niey Xiądz prozno mowi te słowá: Bierzćie iedzćie/ Bierzćie/ piyćie wßyscy z tego: bo nic niko^v nie dáie/ áż ono mowi. Co właśnie Komedyom należy/ w ktorych słowá y spráwy bez sámey rzeczy są.

MSza iest Komedya á Smiechowiskiē z wiecżerzey P. Chrystusowey.

Czemu zábiegáiąc wßystkiemu on pierwßy Kościoł ś. Kátholicki/ áby sie nie stało; dla tegoż naprzod ten Sákrament ś. Synaxin, communionē, to iest; Zgromádzenim/ Społecznośćio/ álbo społecznym vżywánim w zgromádzeniu wielu; nazwał. Potym to wárował wyráźnymi słowámi/ że niepokatna álbo osobista/ ále iáwna y społeczna ma być wßystkim záwßet á to z przykładu wyżßey opisánego sámego Páná Chrystusá/ ták pißąc: ♂ Dominica Cæna, OMNIBus DEBEt ESSE COMMVNis, quia ille OMNIBus DISCIPVLis suis qui aderant, æqualiter tradidit Sacramenta; Wiecżerza Páńska WSZYSTKIm MA BYć SPOŁECZNA/ iż też Pan Chrystus wßystkim Zwolennikom swym ktorzy byli przy nim/ zárowno podał Sákrámentá. Ják okrzyk czyniąc ná pokatniki w te słowá:

Jákimi sposobi Kościoł pierwßy ś. Kátholicki zábiegał áby Wiecżerzá ś. niebyłá Mßa pokarna.

♂ Hieronimus in 1. Corint. cap. 11.

☞ Pátrz ckeᵛ ś. Wiecżerzá ma być wßystkim społeczną/ nie osobistá.

✻ DVM SOLVS COMEDIS, ID NON SINIS ESSe DOMINicum, NOn SINis ESSe COMmune. Gdy Sam ieß/ nie dopußczaß áby to było Páńskim/ nie dopußczaß áby to było społecznym. Lecz słuchay náostátek Paulinie

✻ Chrisostomus in 1. Corint. 11.

Kánonu twego Kościołá pierwßego Rzymskiego/ y Bißkupá iego/ iáko teyże Ewánieliey ochraniáiąc/ y zábiegáiąc iey zgwałceniu/ doßyć ostro wydáie dekret

ná two

ná twą pokątną Mszą/ w te słowá go pisząc: PERACTâ consecratione OMNEs COMMVNICent: qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus. SIC enim etiam APOSTOLi statuerunt, & Sancta ROMANA TENET ECCLESIA. Gdy się odpráwi poświącenie (od Xiędzá) niech WSZYSCY SPOŁECZNIE vżywáią (z Xiędzem) ktorzyby nie chćieli być z Kośćiołá wyrzuconymi. TAK ábowiem też APOSTOŁOwie postánowili/ y ś. RZYMSki TRzyma Kośćioł. Nie słusznie tedy mowisz/ * że Luter tego milcząc od Szátáná się náuczył: á iż Kátholik ma odpowiedać ná te rácyą ták: Fałsz to/ żeby tá wola byłá Chrystusowá/ áby Xiądz záwżdy rozdawał/ ilekroć sam ofiáruiąc pożywa: Zkąd to Diabeł wie że to vstáwił? ꝛc. Gdyż widźisz Paulinie/ że to wie/ nie z fałszu; ále z Ewánieliey/ Apostołow świętych/ ktorzy głozuiąc te słowá Páńskie: Bierzćie iedźćie ꝛc. roskázuią iednym drugich czekáć z tym/ iákoś wyższey słyszał. Widźisz/ że do tegoż Kośćioł Rzymski pierwszy (iákoś słyszał) społecznego vżywánia z Xiędzem po poświęceniu záraz ich przykłádem/ y postánowienim ták przemuszał; że też z Kośćiołá kazał te wyrzucáć/ ktorzyby z Xiędzem społecznie po poświęceniu vżywáć niechćieli. Zá czym ty tákich przy Mszey pokątney z teráźnieyszym Kośćiołem broniąc/ od Czártá to masz/ á nie od Apostołow/ áni od Stárego pierwszego Kośćiołá Rzymskiego/ przećiwnie trzymáiącego z Lutrem. A ták iuż dosyć o wywodźie prawdy wtorey Rácyey z Ewángeliey świętey. Do trzećiey.

Calixtus Papa de consecrat. disti. 2. Canō. Peracta apud Gratianum Rzymski stáry BIskup Mszą pokątną potępiał

* W Missyey folio 8.

Też Ewánielią świętą tá Trzecia ma z sobą Ratia: Iż Chrystus ten ś. Sákráment/ pod obiemá osobámi roskazał rozdawáć wszystkim wierzącym swym Zwolennikom: á Mszą go/ świętokrádźtwo czyniąc/ tylko pod iedną osobą rozdawa. Abowiem izaż nieto iest tą

Dowod Trzećiey rácyej z Ewánieliey: iż pod iedną osobą vżywániem gwałći mszą Wieczerzą świętą.

ψ Matthei 16. v. 26. 27. Ewánielią? Dał ZWOLENNIKom ψ swoim y rzekł/ Bierzćie/ iedzćie/ to iest/ Ciáło moie ꝛc. Y dał im też Kielich wźiąwszy mowiąc/ Piyćie z tegó WSZyscy. To ábowiem iest Krew moia Noweg Testámētu/ ktora ZA WIelu bedźie wylana ná odpuszczenie grzechow. A ták niech doświadczy sámego śiebie Człowiek/ á niech z Chlebá onego ie y z Kielichá pije. Gdźie ieśli iáwnie y iáśnie P. Chrystus do obudwu osob te° Sákrámentu zárowno/ ták Xiężey iáko y innych wierzących/ nie każe przypuszczáć; ná coż Ewánielia ś. to pierwsze słowo ma w sobie nápisáne/ ogulnie wszystek Kośćioł Boży znáczące/ Dał Zwolennikom; á nie ták tylko/ dał Apostołom? Ná coż y te drugie? Piyćie wszyscy z tegó/ to krew moiá iest ktora bedźie zá wielu wylaná ná odpuszczenie grzechow; á nie ták zgołá/ Piyćie to krew moiá iest? Ná co/ y Apostoł glozuiąc Ewánielią świętą pálcem Duchá ś. ták ogulnie nápisał? Człowiek doświádczywszy sámego śiebie/ niech ie z chlebá onego/ y pije z Kielichá? Jedno ná to/ áby iáśnie nam to pokazał; że ták Apostołom álbo Xiedzom/ iáko y wiernym swym/ ktorych Zwolēnikámi zowie ψ/ chce áby byłá podawána oboiá osobá Sákrámentu świętego? gdyż też/ zá tych wszystkich społecznie ćiáło iego wydáne/ y krew ś. wylaná iest? y tymże á iednym członkiem są w Jezuśie Chrystuśie/ nic nie roznym/ ile do vżywánia przychodźi tego Sákrámentu świętego. Ták iáko też toż Chryzostom ś. z tąd vpátrzywszy w te słowá nápisał? Est vbi NIHil differt Sacerdos à subdito, vt QVando fruendū est horrendis misterijs: similiter enim omnes vt ILLa percipiamus digni habemur. NOn sicut in veteri lege, alia Sacerdos; Alia populus edebat. Nec plebi fas erat ijs vesci, quibus Sacerdos vescebatur: sed NVnc Non sic: OMnibus siquidem vnū corpus, vnum POculum proponit. Jest czás gdy w niczym nie iest rozny Xiądz od słucháczá/ iáko gdy ma być vżywánie strásznych táiemnic: iednáko ábowiem wszyscy żebyśmy ich vżywáli godni iestechmy. Nie ták iáko w Stárym Zakonie

1. Corint. 11. v. 28.

Dowody z Pismá ś. obudwu osob vżywánia od Krześciánow.

ψ Joan. 8. v. 31. 32. 14. v. 23. Act. 11. v. 26

Chrisost. in 2. Corint. Homil. 18.

Zakonie/ inne Xiadz inne lud iadł/ áni pospolstwu godziło sie tego ieść co Xiadz iadł: Lecz TEraz Nie Ták: Wszystkim poniewaz iedno ćiáło/ ieden Kubek podawa sie. Toć ták iáwnie iáśnie z Ewánieliey Páńskiey Chryzostom ś. te rácye w dysputácyey od Czártá przywiedźiona zá Kátholike vdawał dobrze przed Lutrem/ á z nim Senat wszystek Oycow świetych/ náwet twego Oycá przodkowie Paulinie Biskupi Rzymscy/ Leo Wielki/ y Gelazyus. Oczym iż masz dostátecznie w Gońcu/ tu opuszczam. Tylko ćie odsyłam do Opátá twego Kośćiołá około Roku 880. w Niemcech tákże przed Lutrem bedące°/ słow wyższey * opisánych/ ábyś náostátek poznał/ iákoś to niesłusznie lekkie słowo wjpuśćił: że to wymjsły Czártowskie dopiero Lutrowi obiáwione/ ták wykładáć te słowá; Wszyscy piyćie/ to iest ták Xieża/ iáko y inni wierni. Ja zá tym okazawszy Ewánielia tey trzećiey Rácyey/ do Czwartey wywodu náostátek przystepuie.

* Tu Folio 138.

Też náostátek tá Czvvarta á ostátnia Ratia Argumentu wtorego/ ma Ewánielia: Iż Chrystus kazał iáwnie iáśnie y wyráźnie przy tym świetym Sákrámeńćie opowiedáć meke swoie/ przez słowo swoie y ie° vżywánie: Co wszystko Msza zniosłá/ gdy poszeptem Testáment ś. odpráwuie/ áni żadney náuki przez Xiedzá nie podawa iáwney/ o śmierći Páńskiey słowy wyráznymi. Abowiē izaż tey rácyey nieiest Ewánielia tá: OPOWIEdáć śmierć Páńska bedźiećie/ ILEKRoć bedźiećie ieść z chlebá teg̊/ y pić z Kielichá tego. Bo ieśliże nie ma być opowiedánie/ przez czytánie wyráźne Testhámentu Páńskiego/ y iego wykładánie wyrozumne; do tego vstáwicznie/ gdy sie iedno odpráwuie ten Sákráment świety: Ná coż rzekł Apostoł Páński: ILEKROć ieść y pić bedźiećie. Ná co: Opowiedáć śmierć Páńska bedźiećie.

Czwartey Rácyey dowod z Ewánieliey. Iż Szeptáná Mszá gwałći Wieczerza świeta.

Azaż to nie słowá są iáwnie iáśnie roſkazániat á roſkazánia iáko mowi; Com wźiał od Páná: to ieſt/ Páná Chryſtuſowego? Co iż ták ieſt: á Mſſa to pokotna opuſzcza/ iákoż nie gwałći roſkazánia tego; gdy to opowiedánie Męki Páńſkiey/ ktore wlaśnie do ludźi Krześćiáńſkich należy/ do ścián y do kątow márkotánim/á ſzeptánim obraca? Jáiſte ták gwałći/ że też pewnie nie bez véiechy wielkiey Cżártowſkiey to ſię dźieie; ktoremu naymilſza to rzecz ieſt táić/ álbo nie opowiedáć iáwnie iáśnie Męki Chryſtuſowey ludźiom grzeſznym/ przy tym Sákrámeńćie/ ktorym ſię też Luter Cżártowi od Deſperácyey bronił. Czego chroniąc ſię pierwſzy on Kościoł/ iáwnie y iáśnie czynił to opowiedánie Męki Páńſkiey; á to przez czytanie Teſtámentu ś. wſzyſtkim wyrozumne/ náwet y dźiátkom málym znáiome. Co miedzy tyśiącem dowodow/ oná twoiáż Hiſtorya o dźiećiách Apánienſkich/

Kościoł pirwſzy głoſem Teſtámęt Páńſki cżytał/ á nie ſzeptał go.

¶ Joannes Moſcus Eniratus capit. 196. vt habet Bredębach li. collationū. 1. c. 432. Przyczynie iáwnego Opowiedánia Męki Chryſtuſowey przy wieczerzy ś. & Epheſ. 3. v. 17.

¶ Qui ruri verba conſecrationis ioco protulerāt, in quibuſdam locis ALTa VOce pronunciata à Presbyteris. Ktore ná Polu ſłowá poświacánia: (to ieſt te/ To ieſt ćiáło moie) żártem mowiely/ná niektorych mieyſcách mowione WZelkim głoſem od Kiedzow/ iáko táż Hiſtorya piſze twoia. A ſłuſznie z tey przyczyny Pierwſzey to ſię ma dźiać. Iż wiáry/ przez ktorą Chryſtus Pan w ſercách náſzych & mieſzka/ y podawa ſię duſzy náſzey ku vżywániu/ w tey ſpráwie świętey potrzebá naybárźiey w vmęczone Páná Chryſtuſá. Ktora iż nie z pátrzenia/ á dáleko mniey nie z ſzeptánia potáiemnego/ álbo pokątnego; ále z iáwnego opowiedánia ſłowá Chryſtuſowego/ o Męce ie/ przez ſłuchánie ſtáie ſię/ táż, iáko mowi Apoſtoł: przetoż też ſłuſznie tenże tu Apoſtoł mowi: Zkrotć bedźiećie ieść z chlebá tego/ y pić z kielichá tego/ śmierć Páńſką opowiedáć bedźiećie. Wtora tá ieſt/ ktorą ſámże twoy

Opát

Opát dáie w te słowá. * Iż Ridiculum est parietibus insusurrare, quæ ad Populum pertinent: Smieszna iest rzecz/ śćiánom te rzeczy szeptáć/ ktore do ludu należa. Iáka iż iest náuka o Męce Páńskiey; á te opuszcza Msza pokątna ludźiom opowiedáć/ do śćian ią obracáiąc; śmiechowisko tedy iáwne iásne czyni z Sákrámentu Wieczerzy Páńskiey. A prozno Paulinie káżesz po Kátholicku mowić Lutrowi/ y odpowiedáć Diabłu ták; Iż Msza to czyni słowy w Kánonie położonymi/ Krzyżámi/ Szátámi/ y Ceremoniami. Prozno też szeptánie y szemránie każesz zwáć bluźnierzstwē: gdyż sie to snadź dźieie dla wiekszey vczćiwośći tych świątośći: wiec y przykłádem Chrystusowym/ ktory też ná Krzyżu długo wisząc milczał.

Abowiem co sie tknie tego twego sposobu opowiedánia Męki Páńskiey przez Száty y Krzyże/ wiec przez słowá Kánonu; tedy tákać sie ná to odprawá dáie. Naprzod. Iż prozno to Kátholickim oszywasz opowiedánim. Abowiem ♂ Quis nostrum ea dicat, quæ Christus tacuit? Quis nostrum hæc faciat, in quo nec Prophetica, nec Apostolica excelluit authoritas? Kto z nas te słowá będźie mowił/ ktorych Chrystus zámilczał? Kto z nas te rzeczy będźie czynił/ ktorych áni Prorocka áni Apostolska poważność czynić sie nie ważyłá? Toć táki głos Kátholikow práwych. Záczym poniewaź áni o Kánonie twym: bo ten iáko zeznawa samże Biskup Rzymski/ ✠ Scholasticus composuit, Klechá złożył: áni o Krzyżách y Szátách twoiey Mszey/ Zydowskim álbo Pogáńskim ráczey Kápłanom należących/ nie wiedźiał. ♆ Christus enim in cæna non alijs vestibꝰ, quam proprijs vsus est, similiter & Apostoli, ◦ Chrystus ábowiē ná Wieczerzy nie inszych Szat/ tylko własnych vżywał/ tákże y Apostołowie. Przetoż tych my też/ iáko własni Zwolennicy Páná Chry-

* Rhegino Abbas Prumiensis in Germania/ Anno. 910.

Odpowiedź Paulinowá że Ceremoniami Szát y Krzyżow opowiedá sie Męka Chrysthusowá w Mszey tákże y Kánonem.

1. Odpowiedź ná nie.

♂ Augusti. Tractatu in Joann. 96.

✠ Gregoriꝰ M. Epi. 63. ad Episcopū Syracusanum lib. 7

O Kánonie Mszey/ áni Chrystꝰ áni Apostholowie niewiedźieli Klechá go Złożył.

♆ Durandꝰ deritibꝰ Ecclesiae ca. 9.

◦ Tákże o száćiech Mszey

Czemu ie odrzucamy?

Chrystusowi/ á dźiedźicy wiáry Apostołow świętych/ do opowiedánia Męki Páńskiey nie znamy/ áni znáć możemy; niechcąc się mędrszymi nád Páná y Apostoły iego czynić: nie chcąc też słyszeć do tego słow iego przećiw sobie tych: Prozno mie chwala vcząc náuk y podánia ludzkiego: Więc też y tych Doktorá świętego: INdignus est Domino qui ALITER celebrat HOC Mysterium, quàm ab eo traditum est. NON enim potest DEVotus esse, qui aliter præsumit, quàm datum est ab Authore.

Mat. 15. v. 9 Ambrosi. in 1. Corint. 11.

☞ Słuchay Paulinie.

Niegodźien ten iest P. Jezusá/ ktory inaczey te táiemnice odpráwuie niż od niego podano iest. Abowiem nie może ten być nabożnym/ ktory ináczey waży sic czynić/ niż podáno iest od Authorá.

2 Odpowiedź. Ceremonialne opowiedánie Męki Chrysthusowey iákie postánowione iest od Páná Chrystusá?

Powtore mowię. Mamy od sámego Páná Chrystusá sposob Ceremonialnego opowiedánia Męki iego/ to iest łamánie chlebá/ rozdawánie kielichá/ y tych vżywánie/ ták iáko ie nam Apostoł z Ewánielistámi opisał/ y tym Mandatem Páńskim obwárował/ To czyńćie: Przetoż o twym sposobie prawdźiwy Krześćiánin/ słusznie nie ma wiedźieć; gdyż * Quod fit præter voluntatem Dei, ac secus quam ille vult fieri, quanquã existimatur acceptum Deo; tamen est omnium pessimum & iniquissimum. Co się czyni nád wolą Bożą/ y ináczey niż on chce áby było czyniono/ áczkolwiek rozumie się to być przyiemno Bogu/ wszákże iest to nad wszystkie rzeczy naygorszym y nanieslusznieyszym vczynkiem. Czym iż iest ten twoy przerzeczony sposob Męki Páńskiey opowiedánia/ y z twoim Szeptánim Testámentu Páńskiego; (ktory koniecznie chce być opowiedány ludźiom/ á nieszeptány do śćian) dla tegoż tákim vczynkiem masz one być rozumieć przed Bogiem/ iáko powiedźiał Chryzostom święty: to iest; nazłośliwszy y naniespráwiedliwszy vczynkiẽ. A zátym też proznym ták Luter / iáko y Czárt bluźnierzstwá w tym zostháie. Bo co powiedasz naprzod/ że milczał też długo Chrysthus ná Krzyżu:

* Chrisost. Contra Judaeos Oratione 1.

Wszystko v Bogá grzechẽ co się ku chwale iego dźieie bez iego roskázánia.

Zá szeptániẽ Mszey dwierácye Paulinowe.

Potym

Potym że to milczenie dzieie sie dla więtßey vczćiwośći tey świątośći: tedy ná Pierwßą Rácyą twoią/ dwoiáka sie tu odpráwá dáie. Pierwßa. Wiemy to dobrze/że milczał ná Krzyżu/ále żeby miał milczeniem álbo ßeptánim Teſtámenť swoy ś. ná Wieczerzy ś. odpráwować/ tedy o tym nie wiemy: y owßem że głoſem mowił y śpiewał z Apoſtołámi ſwymi przy iego odpráwie/ to wiemy ✝ z Ewánieliey. Przetoż prozno od Teſtámentu do ſámey Męki ſpráwy Paulinie ſkaczeß. Bo ináć musiałbyś z swą Xięża też w káżdey Mßey wielkim głoſem płákáć/ * iáko Chryſtus płákał gdy vmierał/y wołáć one pięć ſłow/ ktore ná Krzyżu Chryſtus Pan mowił: owa ręce/ nogi Xiężey rozbite mieć/ w poſrzod Łotrow dwu Mßą odpráwować/ y inne ktore ſie dźiały przy Męce Páńſkiey ná Krzyżu ſpráwy/ wyrażáć. Czego iż żadną miárą vczynić niemożeß/ prozno tedy do milczenia Chryſtuſowego vćiekaß ſie ná Krzyżu záchowánego: nie dla ceremoniey prozney iáko ty czyniß/ále dla męki ſrogiey á zemdlenia ciáłá iego świętego/ vczynionego. Wtora tá ieſt. Powiedźiał Apoſtoł te ſłowá/ A ták ilekroć będźiećie ieść z tego chlebá/ y pić z tego Kielichá/ śmierć Páńſka opowiedáć będźiećie/Aż przyidźie. Złączył to oboie Bog Paulinie/ opowiedánie Męki Páńſkiey z vżywánim: Prozno tedy nedźniku máß to rozłączáć. A co też mowiß że to milczenie/ álbo ßeptánie dla więkßey vczćiwośći Teſtámentu świętego dźiać ſie ma; tedy to naprzod mowiß przećiw náuce Duchá ś. ktory tym chce być czczone te świątośći/ áby przy nich było opowiedánie Męki Páńſkiey á nie ßeptánie. Powtore tym ſwoy Kośćioł podawáß ná on ßtych pobożnym/ o ktorym mowi ták Chryſtus Pan: Nie dawayćie świętego pſom/ áni rzucayćie pereł wáßych przed wieprze.

1. Odpowiedź ná rácyą pierwßą.

✝ Matt. 26. v. 30.

* Hebr. 5. v. 7.

Czemu Pan Chryſtus ná Krzyżu milczał?

2. Odpowiedź.

Ná wtorą rácyą / odpowiedź 1.

2. Odpowiedź. Matth. 7. v. 6.

Paulinus po szeptē Mszey KOśćioł swoy okázuie być Kośćioł Wieprzow niegodnych świetego słyszeć.

3. Odpowiedź.

Paulinus Wiáre Kátholicka w podeyźrzenie fałszu wwodźi z Pogánj y Heretyki. ¶ Augustin. Tractatu in Joann. 97.

Konkluzya odpowiedźi wtorey.

To iest vkázuiesz go być niewiernym á odpornym ták; Bogu/ słowu y Sákrámentom iego świętym; że nie godźien iest słucháć opowiedánia Męki Páńskiey w tey świątośći ś. spráwie/ ktore swoim Zwolennikom każe opowiedáć ná iáwie. Ná co też zmierzáiąc on pirwszy Kośćioł/ wyganiał wszytkie niewierne y zgorszenie czyniące czásu ich odpráwy/ sáme pobożne przy niey zostáwuiąc y Sákrámentá okázuiąc y dawáiąc. Potrzećie. Tym sposobem podeyźrzenie náuce Ewánieliey świętey o tey świątośći czyniß/ iáko czynili też Poháńscy Xiężą zákázuiąc táiemnic Eleusiny, Cereri, y Osirydesa pospolstwu słucháć y czytáć. Czego też Stárszy Heretycy od nich się náuczywszy/ zá Doktory iad swoy pokrywáiące/ są osądzeni/ w te słowá od Augustyná ś. ¶ Ipsa OCCVLTAtione condiunt Doctores sua venena curiosis: Sámym Kryćim (swych náuk) przypráwuią náuczyćiele Heretyctw swe trućizny ćiekáwym.

A ták to iuż iáwnie iáśnie wywiodszy: Iż Dysputácyey Czártowskiey Argumentá przećiw Mszey wystáwione/ nie dopiero od Czártá/ gdy z Lutrem dysputował/ lecz naprzod v Ewánielistow y Apostołow świętych/ náwet w Dekrećiech Papieżow pierwszych były zá Kátholikę/ zámyka się to naprzod: Iż Rácya przerzeczoná twoiá Paulinie zlepioná iest z oszukánia Zophistow własnego/ ktorą zową Fallaciam Accidētis. Gdyż nie to czyni właśnie zgołá Kácerzem/ álbo náuki Diabelskiey Mistrzem/ że kto temu wierzy/ co słyszał od Czártá álbo od Heretyká: ále to/ że co wierzy/ iest oprocz y przećiw Ewánieliey ś. pisáney/ choćby też to słyszał od Aniołá świátłośći/ iáko mowi Apostoł ś. Przetoż prozno tą Zophistią idźiesz ná Lutrá: Słyszał to od Czártá przetoż Kácerzstwá vczył.

Szybálstwo Paulinowe w Rácyey wtorey ktore iest.

Sam ie Paulinus znośi.

Abo-

Abowiem y sam ták mowiß/ * SZátan choćiáy podczás prawde mowi/ wßákże tho złym vmysłem czyni. Gdźie przyznawaß/ że prawdę podczás może mowić/ choć złym vmysłem álbo cylem. Co iáko prawdą iest/ przykład ten Lutrow iużći się stał iáwnym dowodem tego. Záczym niech ćię Bog sam zfuka/ zá tę ziádłą przećiw iemu potwarz. Powtore ztąd to się zámyka: Iż ponieważ nie przećiw Kátholice/ ále własną Kátholikę Lutrowi Czárt podawał/ grzech ie^v vkázuiąc przez miewánie Mßey lat piętnáśćie: Tedyć nie ktorym inßym cylem to czynił/ tylko áby go do desperácyey przywiodł. Gotowa ábowiem Reprobis, álbo odrzuconym od Bogá iest przez to desperácya; gdy kto gwałći Testáment krwie Páná Chrystusowey/ ták iáko o tym sam Apostoł święty mowi. Záczym vpada Fundáment ten twego Doktorá Paulinie/ ktory kłádźie ná zniesienie cylu Disputácyey tey wyżßey położonego/ w te słowá: ψ In Diabolica disputatione non est ad desperationem, sed ad Catholicæ fidei aspernationem, tentatus à Diabolo Lutherus. W Diabelskiey dysputácyey nie iest do desperácyey/ lecz do Kátholickiey wiáry wzgárdzenia/ kußon od Diabłá Luter/ ponieważ się pokazáło iáwnie iáśnie/ że przez iáwną iáśną Kátholicką wiárę w Ewánieliey świętey iáwnie położoną przekładał Czárt grzech Lutrowi. A ták koniecznie nie dobrym ále złym cylem/ to iest nie dla vtwierdzenia iego w niey/ ktorą przed tym wiedźiał; (iáko się pokazáło iuż dowodnie/) ále dla vtrácenia iey pożytku/ to iest odpußczenia grzechow/ przez desperácyą.

A ták o Lutrze dosyć. Już w Imię Páńskie do odpráwy o Zwingliusie.

* W Missiey Fol. 27.

Dowod cylu Dysputácyey Diables potwierdzá się przećiw Seráryußowi.

ψ Serarius Jesuita li. 2. cap 1. de Luteri Magistro.

ODPRAWA NA RACIa PIERWßa o Zwingliusie.

PIerwßey rácyey co sie tknie Paulinie tey twoiey; Iż Zwingliuß Kácerzstwá vczył/ á zátym od Diabłá iest dla tego: że był dyscypułem w náuce o Sákrámeńćie Károlstádyußowym/ o ktorym to Luter z swymi dyscypułámi twierdźi/ iż sie iey od Diabłá náuczył: tedy te odpowiedź bierz ná nie dwoiáko:

Zwingliuß nigdy niebył dyscypułem Károlstádyußowym.

Pierwßa. Iż to fałßem iest iáwnym. Co naprzod z tey Przyczyny pokázuie sie. Abowiem Zwingliuß dobrze przed Károlstádyußem te swoie Sentencya iáwnie y iásnie twierdźił/ że te słowá Sákrámentu ś. To iest ćiáło moie/ ták máią być rozumiáne: To znáczy ćiáło moie. Károlstádyuß záś swoie sentencya dopiero wydał/ gdy obaczył że tá Zwingliußowá wielki rozruch y ćiężka nienawiść/ v przećiwney strony spráwiłá. Czego wßystkiego samże Zwingliuß tymi słowy czyni dowod:

1. Przyczyná.

Zwinglius Responsione ad Joan. Bugenhagij Epistolam. Tomo 2.

Quod mihi imputas, me hanc rimulam, EST pro SIGNIFICAt accipi, tandem inuenisse, cum senserim Carolostadio expositionem non prospere cedere, rectius erit Carolostadio imponendum. Is enim quum videret vosiam dudum simul decreuisse, ne ESt, pro SIGNIFICat, hoc loco accipiatur, VERITVs est PVGNæ DIFFICultatem, si rem hac parte adoriretur, itaq; aliâ adijt—. Vidit enim dementiam esse, commemorationem adorandam esse docere. Impietatem ergo cum ferre non posset, sic adgressus est.

Zwingliuß wprzod swoie Sętencya wydał/ potym swoie Károlstádyuß/ y czemu:

Co mi przypisuieß/ iż iam te dźiure/ JEST/ że sie brać ma/ zá ZNACZy/ potym wynálazł/ gdym zrozumiał że Károlstádyußowi wykład nie powiodł sie ßczęśliwie/ tedy słußnie ma być przyćżytáno Károlstádyußowi. Ten ábowiem gdy bacżył że śćie wy iuż dawno spolnie zámknęli/ áby JEST/ zá ZNACZy ná tym mieyscu niebráto sie/

Oba-

OBáwiał sie sporu trudności/ gdyby ná sáme rzecz ta strona nástárł/ á ták inna postapił. Widźiał ábowiem ßaleństwo być/ vczyć że ma być pámiątka chwalona. Á ták nie mogąc znieść niezbożności/ y obawiáiąc sie sporu/ áby sie z tych trudności wolnym stał/ ták do spráwy przystapił.

Potym. Iż Zwingliusz iák prędko po swey Sentencyey/ obaczył być tę Sentencyą od Karolstádyusza wypuszczoną: HOC, non in panem direxisse Christum, sed in seipsum: vt sit sensus, Accipite & comedite, nam HOC ego corpus meum sum pro vobis traditurus. To (słowo) że nie ku chlebu obracał Chrystus/ lecz ku sobie sámemu/ áby był sens ten: Bierzćie á iedzćie/ bo to ia ciáło moie mam wydáć zá was: tedy zárázem w te słowá nań vderzył: Prodit cum sua expositione Carolstadius VIOLENTa NIMIS: Wyßedł z swym wykładem Karolstádyusz NAZBYT GWAŁTOWNYM/ iáko pisze w tychże swoich Xięgách Zwingliusz. Ktore iż ty ná świádectwo teyże przyczyny twoiey przywodźisz Paulinie/ á tego niewidźisz; znáć iżeś ich iáko żyw w ręku niemiał: znáć/ że to wßystko z cudze° płácia vrobiłeś Krawcze niepewny.

2. Przyczyná.

Zwinglius vt supra.

Karolstádyußowá Sentencya iákaż Idź *in* subsidio Eucharistiae.

Druga odprawá thá dáieć sie zátym ná świádectwo Lutrowe o Karolstadyusie. Iż ponieważ Karolstádyuß tey Sentencyey Zwingliußowi nie był praeceptorem nigdy/ iáko iey przećiwny: Przetoż też nammiey to nie dotyka Zwingliußá/ co o Karolstádyusie pisał Luter z swymi dyscypułámi Lecz iuż do Wtorey Rácyey odprawy.

Z Gánkona od Zwingliußa iáko gwałtowna

Odpowiedź ná Lutrowe słowá o Karolstádyusie

ODPRAWA NA WTORą RACIą o Zwingliusie.

WTorey tákże Rácyey ktorą bierze z Snu Zwingliußowego/ co sie tknie; tedy/ ábyś tákże miał lepßą spráwę pobożny Czytelniku/ cobyś o tym snie

Zwingliuſowym miał rozumieć (gdyżći go głucho Paulinus wypiſałt) do tego ábyć ſie nágoſć rácyey iego ſnádniey okazálá/ w przod przełoży ſie Okázya/ Summa/ y Cyl opiſánego ſnu tego Zwingliuſſá/ á to z tegoż Xiog Summáryuſz vczyniwſzy tylko/ dla krotkośći. Potym ſie da Odprawá ná nie.

OCCASIA SNV ZWINGLIVſzowego.

O tym Zwingliuſz piſze ſubſidio de Euchariſtia/ y Paulin w Miſſyey.

ROku Páńſkiego 1525. nálegał Zwingliuſz z innymi Páſterzámi Miáſtá Tygurſkiego w Szwáycárzech naprzednieyſze°/ áby Senat ták názwany Diacoſiorum, (ktory ma w ſobie 200. Senátorow) Mſſa z Kośćiołow wyrzućił/ iáko Mátke iáwnego chlebochwálſtwá; gdyż też Roku przeſłego 1524. tenże Senat przez niego náuką Piſm ſs. był przywiedźion/ że wyrzućił obrázy znich/ iáko przyczyne bálwochwálſtwá Pogáńſkiego. Do tego nietylko ná Kazániách ſłowem Bożym/ ále teſz ſzedſzy do Senatu przerzeczonego Inſtáncya goraca czynił dnia 11. Kwietniá; vkázuiąc że te ſłowá Páná Chryſtuſowe/ (iáko przedtym záwſze ná Kazániách vkázował z Piſm świętych) To ieſt ćiáło moie/ ták ſie máią właśnie wykładáć/ To znáczy ćiáło moie. Czego tám oſobliwie dowodźił z Rozdźiału Łukaſzá świętego 8. y Máttheuſza kap. 13. Gdźie ácżkolwiek mowi Pan Chryſtus te ſłowá; Náſienie ieſt ſłowo Boże. Rola ieſt świát/ Nieprzyiaćiel człowiek ieſt Szátan: tákże y gdźie mowi/ * Jam ieſt máticá/ wy látorośle/ wſzákże iednák to ſłowo JEST/ nie właśnie ále figurálnie/ to ieſt/ zá ZNACZY/ rozumieć ſamże roſtázuie. Toż w tych ſłowiech/ To ieſt ćiáło moie vkázował/ że ma być rozumiano. Ná to ozwał ſie

Páterz gdźie to ſłowo JEST zá ZNACZY w Piśmiech ś. naydował Zwingliuſz przed ſnem.

* Joan. 15. v. 5.

onego

onego Senatu Pisarz/ iáko pisze samże Zwingliusz: Qui ALBus an ATER sit, non est huius instituti dicere Ktory czy biały/ czy czarny iest/ nie iest tego przedsiewzięcia to powiedzieć/ mowiąc, Że one przykłády Pisma ś. nic nie należáły do Wieczerzy ś. gdyż były Parabolica non Eucharistica/ podobieństw nie Sákramentálne. Tu dopiero począł Zwingliusz myśleć od tego czásu/ áby z Pisma świete° mogł przywieść przykład mowy podobney Sákramentálney/ álbo o Sákramencie rownie mowiącej/ y to słowo/ JEST/ máiący zá ZNACZY/ á ták żadne° złączenia cum parabolicis exemplis, álbo z przykłády podobieństw/ niemáiący. W tym iednák otrzymawszy od Senatu dekret Missey wyrzucenia ná dzień 13. Kwietniá rozeszli sie. A ták test Okázya tego snu Zwingliuszowego. Ktorego tá Summá iest niżey opisaná. Vt supra.

SVMMA SNV ZWINGLIVszowego.

PRzyszło sie w tym gotować Zwingliuszowi ná Kazánie onego dnia 13. Kwietniá/ ktorego Missey wyrzucenie/ á wprowádzenie y odpráwowánie Wieczerzy świetey przykładem samego P. Chrystusá y Apostołow iego śś. miáło sie stáć. Przetoż vsilnie myślac Zwingliusz/ iákoby oprocz swych pierwszych dowodow y przykładow z Pism świetych wyietych párábolicznych vczynił obiásnienie y dowod dostáteczny tych słow świetych/ To iest ciáło moie: w tym niemogąc sie ná insze ná ten czás zdobyć przykłády/ vsnął ná łożu w oneyże mysli. Zátym iáko też pisze samże Paulinus * zdáło mu sie/ że sie znowu spierał z swoim ádwersarzem Pisárzem/ iednák gdy nie mogł/ áni tego co prawdziwego wiedział przemowić (iáko wiec we śnie Támże vt supra.

* W Missiey foli. 30.

we śnie bywa) tám znagła Visus est sibi adesse Monitorem (ATER an ALBVs fuerit, inquit, nihil memini; SOMNIVM enim NARRO) qui diceret, quin ignaue respondes ei quod Exodi 12. scribitur. EST enim Phase, hoc est transitus Domini, Zdáło mu się że vyźrzał przy sobie vpominácza (czarnyli był/ czy biały/ mowi Zwingliusz/ nic niepámietam/ SEN ábowiem POWiedam) ktory my rzekł: Czemu Leniwcze nie odpowiesz mu tym/ co iest NAPISANO we wtorych Xiegách Moyżeszowych w Rożdźiale 12 Jest bowiem Phaze/ To iest prześćie Páńskie. Zá czym powieda/ że się z łożká porwawszy do Bibliey ś. ználazł w niey te słowá ś. ktore názáiutrz ták wszystkim pobożnym wątpliwość zniosły/ o wyższym wykłádźie słow P. Chrystusowych; że nápotym Eorum numerꝰ qui ad allia olasque Ægyptiacas spectarent opinione longe minor esset, Tych liczbá ktorzy ná czosnki y gárnce Egyptskie mieliby się oglądáć opinia dáleko mnieysza byłá/ iáko samże pisze Zwingliusz. A táć iest iest summa tego snu.

Exod. 12 v 11 EST/ pro/ Significat.

MONitor ZWingliuszow do Pismá ś. Zwingliuszá/ á nie baśni ludzkich wiodł. Jákoż tedy zły álboczarny?

CYL SNV OPISANEGO od Zwingliuszá.

ACżkolwiek wiedźiał to dobrze/ á práwie iákoby Duchem Prorockim Zwingliusz/ iż z tąd ¶ Contumeliis maximis risibusq; exponendus erat, Ná potwarzy wielkie y naśmiewiská wydáć się miał/ iáko pisze samże/ gdyby wypisał ten sen swoy; wszákże iednák ná to nic niedbáiąc/ á więcey chwale Bożey z tąd/ y sumnieniu dogadzáiąc/ Quæ cælare volentem coegit effundere, quod Dominus impertijt—. Cum leue non sit quod per Somnium didicimus GRATIA DEO IN CVIVS SOLIVS GLORIAM ISTA PRODIMVS, Ktore chcącego to zátáić/ przemuśiło wymowić/ co Pan Bog vdźielił—. Gdyż nie lekką rzeczą to iest/ czegosmy się przez Sen náuczyli/

¶ Ibidem vt supra.

CYl SNu Chwałá Bogu.

CHwałá

CHwałą BOGu/ nákторego sámego Chwałe tośmy wyiáwili/ iáko tenże sam pisse. A ták mowie ná pámiątkę wieczną wdzięczności swey przeciw Bogu/ y dobroći Boskiey iego przeciw sobie pokazáney w tym/ w czym domyśl iego sámego tákowego przykładu iáwnego/ iáśnego w Pismiech śś. Sákrámentálnego wspomnieć sobie nie mogł/ że mu go przypomniał przez sen/ wypisał ten sen. A słusznie to chwałą Bożą názwał. Abowiem kto niewie/ iáko ztąd chwałe Boskiey vymá się dzieie/ gdy naprzod/ stworzenie zá stworzyćielá/ álbo znáki Boskiey łáski zá sámego Bogá/ biorą się od ludźi! Potym gdy przez tákie Bálwochwálstwo dusze giną ludzkie dla ktorych Syn Boży vmárł? A iż się to wszystko dzieie poki literá słow tych ś. To iest ciáło moie/ trzyma się/ ták iáko w te słowá sam Augustyn świety zeznawa mowiąc: ¶ Ea demum est MISERABILIS animæ SERVITus, signa pro rebus accipere, & supra creaturam corpoream oculum mentis ad hauriendum æternum lumen leuare non posse. ♂ Quæ (signa corporis & sanguinis Domini) vnusquisq; cum percipit, quo referantur imbutus agnoscit, vt ea NON CARnali SERVITute, sed spirituali potius libertate veneretur. ¶ Vt autem LITERam SEQVi, & SIGna pro REBus quæ ijs SIGNIFICANTVR accipere, SERVILIS infirmitatis est; ita inutiliter signa interpretari malè vagantis erroris est. Tá dopiero iest nedzna duße służbá/ znáki rozumieć álbo bráć zá sáme rzeczy/ y nád stworzenie cielesne oká vmysłu ku czerpániu álbo poieciu wieczney świátłości/ obrocić nie moc. ♂ Ktore (znáki ciáłá y krwie Páńskiey/) káżdy zosobná gdy przyimuie/ do czego sie ściągáia wyćwiczony wie/ ták iż ich NIE CZEŁĘsnym NABOŻEństwem/ lecz duchowna ráczey/ wolnością czći. Jáko tedy CZTERy sie trzymáć/ y ZNAki miásto rzeczy ktore tymi (znákámi) ZNACZą SIe rozumieć álbo bráć/ NIEWOLNICZy (álbo Bálwochwálski) VDASEK iest/ ták nie vżytecznie znáki wykładáć/ srodze záwiedzionego iest spráwá błędu.

Dla czego chwałą Boża Názwał Zwingliusz obiáwienie we śnie vczynione?

¶ Augusti. lib. 3. de doctrina Christiana cap. 5 ♂ Ibidem cap. 9.

¶ Literą sequi in ¶bis/ Hoc est corpus meum/ Idololatria est.

Bálwochwálstwo iest Sákrámętu ś. znáki rozumieć zá sámego Chrystusá.

Litery sie trzymáć w słowiech To iest ciáło moie iest zginął

ná duszy. A zás Litery sie trzymáć iest chwałe cáłu Boża zátrzymáć y zbáwienie.

Przetoż też słusznie zá to Bogu dźiekuiąc Zwingliusz wybáwienie z niewoley duszney/ to iest Báłwochwálstwá/ á zátym z potępienia/ przez zrozumienie tákowe Figurálne słow tych ś. To znáczy ćiáło moie/ przykłádem onych o Báránku Wielkonocnym/ To iest Wielkanoc/ mowiących; á iednák tenże sens máiących/ To znáczy Wielkanoc/ chwałą Bożą názywa/ y kwoli iey obiáwieniu on sen wypisał. Tákimći też cylem Ambroży ś. wypisał też on sen Boski/ w ktorym vpomnion áby Theodozyuszá Mężoboyce nieprzypuszczał do Stołu Páńskiego/ ázby w przod vczynił Pokutę iáwną: Tákim też Hieronim ś. sen swoy wypisał/ w ktorym vpomnion był/ áby więcey Pogáńskich Xiąg nieczytał: Tym náostátek y Augustyn święty on głos ktory słyszał dźiećinnym głosem do śiebie ták mowiący: Tolle lege, Tolle lege, Weźmi czytay/ Weźmi czytay. Ná ktory głos nikogo nie widząc/ iáko ná Monitorá álbo Nápominácżá Bożego/ porwawszy Biblią świętą/ záraz tráfił ná mieysce Apostolskie to: ¶ Nie w bieśiádách y pijáństwách/ nie w łożách y w rospustnośćiach/ nie w zwádźie áni w zazdrośći/ ále przyobleczćie Páná Jezu Chrystá/ á nie mieyćie stáránia o ćiele ku pożądliwośćiom. Co przeczytawszy/ á zá Monitorá sámego Bogá przyiąwszy to/ Heretyctwo Mánicheyskie odrzućiwszy/ dał się okrzćić ná Wiárę Krześćiáńską. To ták máiąc/ co o Okkázyey/ y Summie/ y Cylu Zwingliuszowego snu rozumieć się ma. Już w Imię Páńskie do sámey Odpráwy Wtorey Rácyey/ ktorą z niego bierze Paulinus.

Tenże był cyl snu Ambrożego ś. Epistol. 28.

Hieronimá świętego. Hieroni. ad Eustochiū. Possidonius de Augusti. MONitor Augustiná ś. do Pismá ś. wiedźie. ¶ Romano. 13. v. 13. 14.

Sámá odpráwá ná wtorą Rácyą o Zwingliuśie.

A ták co się iuż tknie tey Wtorey twoiey Rácyey Paulinie; Iż Zwingliusz Kácerzstwá vczył/ dla tego; że sam iáko Kácermistrz wyznał/ że przez sen od czárnego Mistrzá Diabłá (bo nie pámiętáł ieśli był biały) náuczył się wyrozumienia tych słow świętych/

To iest

To iest ciáło moie/ tákiego; To znáczy ciáło moie: (Má co też dźiewięć rácyy że czarny á nie biały był ten Mistrz/ podáieszt) tedy táć sie dáie odprawá ná nie czworáka.

PIRWSZA. Iż tá rácya twoiá ma w sobie czworo Kłamstwo iáwne iáśne/ dla tegoż też nie dowodem/ ále rozwodem iest.

1. Odpowiedź ná wtorą rácya.

1. Kłamstwo iey to iest: że to śmieß powiedáć y vdawáć iáwnie zá żywą prawdę/ iákoby Zwingliuß dopiero z onego sinu (o ktorym dosyć wyżßey) náuczył sie przerzeczoney sentencyey o Sákrámencie świetym. Gdyż iáwna y iasna iest tá rzecz/ z Okkázyey y z Summy sinu opisánego/ że dobrze przed snem trzymał y twierdźił ią/ Pismy świetymi one iáko ná Kazániách/ ták y przed Senatem potwierdzáiąc. Owa co przed Senatem: y owßem pod sámym Papiestwem też á nie inßą że trzymał/ iáśnym świádectwem są te iego słowá w tychże Xięgách opisáne/ w ktorych tenże sen wypisał. ktorych znáć żeś iák żyw w rękách Paulinie nie miał/ bo byś był tego sie kłamstwá niedopuścił/ ktore tymi słowy iego znosi sie: Fuimus ante plures (sub Papatu) annos— HVIVS opinionis de EVCHARistia—, sed consilium erat eam non temerè in vulgum dissipare. Byliśmy przed wielą (pod Papiestwem) lat TEGO rozumienia o SAkrámencie—/ lecz była tá rádá/ áby sie nie rozgłaßało stwápliwie miedzy Pospolstwo.

Zwingliuß Sentencya swoie o Sákrámencie ießcze pod Papiestwe bedąc/ trzymał.

Zwinglius lib. subsidij de Eucharistia.

Vpátrował ábowiem dobrze ono co sie Roku 1050. Berengáryußowi (ktory był * Vir Sacer á puero Mężem świetym z dźieciństwá/) co y Wiklefowi Roku 1371. co náostátek Hussowi Roku 1415. á po nim wrok Hieronimowi Mistrzowi stało/ ktorzy iáwnie y iáśnie teyże Sentencyey pospolstwá vczyli. Dla tegoż też Bullingerowi chcącemu te Sentencya Roku 1523. iáwnie rozgłosić/ ktorey sie z Agustyną świe-

Czemu iey długo zámilczał.

* Hildebertg Archiepiscopus Turonens. in Epitaphio Berengarij.

tego Xiąg náuczył/ ták odpráwę ná ten czás dał: Sententiam tuam probo, vehementer tamen moneo, ne cui id misterij, hoc adhuc tempore explices, nondum enim tempus adest idoneum, vt publicè proponatur. Rozumienie twoie pochwalam/ vśilnie iednák vpominam/ ábyś komu tey táiemnice tego ieszcze czásu nie obiáwiał/ ábowiem ieszcze czás nie przyszedł sposobny/ áby iáwnie byłá podawáná. Toć tákiż strách tyráństwá Papieskiego w Zwingliuśie pod Papiestwem będącym zátrzymawał rozgłoszenie rozumienia przerzeczonego/ iáki w Lutrze y w innych o Mszey.

Hospinian. secũda parte Historiae Sacrameñ.

Strách Tyráństwá Papieżowego.

11. Kłamstvvo teyże rácyey to iest. Iż w niey vdáiesz to/ iákoby Zwingliusz Glozę swą álbo wykład słow świętych przerzeczonych miał wziąć z onego snu obiáwienia; gdyż nie o Glozie ábo wyrozumieniu ich miał dysputácyą z onym Pisárzem/ lecz o przykład Sákrámentálny. Oczym iż dosyć iáwnie iest w Okázyey y Summie wypisano/ tu niepotrzebá innego dowodu.

Zwingliusz potwirdzenie wśnie wźiał Sentencyey swoiey/ ále nie Sentencyą.

111. Kłamstvvo iest to: Iż ty w tey rácyey ten sen vdáiesz zá żywą á własną sámę spráwę/ dowodząc z niego Demonstratiuè álbo nie wątpliwie iáko z sámey żywey rzeczy á własney spráwy. Gdyż sam piszesz te słowá Zwingliuszowe ták: * Nic inszego iedno sny powiedamy/ á sny ktore náigrawáią w nocy. A gdyż ták iest/ tedyć też tá twoiá rácya z sámego tákiego snu wźiętá/ táką też iest sámá; to iest/ snem náigrawáiącym.

Sen Zwingliuszow był tylko snem. * W Missiey folio 30. Dowod Paulinow z snu snẽ iest własnym.

1v. Kłamstvvo iest to. Iż śmiesz iáwnie to mowić/ że samże Zwingliusz iáwnie dał znáć/ że ten monitor iego/ od ktorego się náuczył tey náuki swey/ nie inszy był iedno Czarny Mistrz álbo Diabeł. Gdyż iáwnie iáśnie dáie znáć/ iż tego monitorá miał zá Bożego nápominácżá/ zá ktorego Bogu dźiękuie/ mowiąc: Chwałá Bogu. Iákoż się tedy to zgodźi z tym/ coś powiedźiał nań. Ták iáko prawdá z Kłamstwem.

WTO-

WTORA Odpráwá tá iest. Iż tey rácyey twoiey Fundámentu nie maß zgołá słußnego/ iákiego potrzebá do Demonstrácyey/ iákameś ty obiecał vczynić. Fundáment ábowiem ten iest twoy: Rzekł Zwingliuß iż on Monitor álbo nápominácz iego weśnie ALBus an ATER fuerit non memini. Biały álbo Czarnyli był/ nie pámietam: Przetoż (z niego ták zámykaß) iáwnie dał znáć że czarny był Diabeł. Co iáko niesłußnie czyniß/ tákći sie pokázuie z tych Przyczyn.

2. Odpowiedź ná rácya wtora o Zwingliuśie.

Fundáment wtorey rácyey.

I. Iż/ ᵛ Metaphoræ non sunt Dialecticorum; á iáko twoy Anielski Doktor mowi/ ♂ Symbolica Theologia non est argumentatiua. Iákim poniewaź ten twoy Fundáment iest. Kto ábowiem niewie/ że to przypowieśćia iest; Albus an ater fuerit nescio, Biały czy czarny był niewiem/ á nie sáma własna mowa/ z ktorey tylko właśnie też/ y iáwnie niewatpliwe dowody czynia sie? Tedyć prozno to wystáwiaß zá dowod iáwny iásny; co tym być nie może iáko ćiemność.

ᵛ Aristoteles ♂ Thomas Aquinas.

II. Iż ten Fundáment/ Biáły álbo czarnyli był/ nic innego z śiebie niedopußcza zámykáć/ tylko to/ że niepomniał zgołá iáko nieznáiomey osoby kßtałtu oneᵒ Monitorá. Gdyż w Láćińskim iezyku to przysłowie zwyczáyne y ozdobne/ iáko piße on wielki człowiek/ ψ Solet dici de homine vehementer ignoto, Zwykło sie mowić o człowieku wielce nieznáiomym. A iż Zwingliuß iezyká Láćinskiego ozdoby wielce przestrzegał (ták iáko to znáć z pisánia iego) dla tegoż też causa elegantiæ & prouerbialiter tych słow záżył/ nic innego nimi niechcac vkazáć/ tylko iż zgołá iáko nieznáiomey wielce sobie osoby niepámietał. Iákoż y indźiey w swych Xiegách bárzo często w teyże sygnifikácyey (iáko też maß wyżßey o Pisárzu) vżywał teyże przypowieśći.

Albus an ater fuerit/ co znáczy właśnie.

ψ Erasmus Chiliadis primae Centuria 6. Adagio 99.

A nie tylko on/ lecz y przed nim (opuściwszy Cyceroná Quintylianá y inßych) sámiż Oycowie ss. ná toż go/ iáko sie rzekło vżywáli. Hieronim s. sam go tákże záżywał w tych słowiech przećiw Helwidyußowi pißąc: Quis te, oro, ante hanc blaſphemiam nouerat? Ego ipſe qui contra te ſcribo, cum in eadem vrbe tecum conſiſtam, ALBVS (vtaiunt) an ATER ſis, neſcio: Ktoż ćie/ proße/ przed tym Bluźnierzſtwem znał? Ja sam ktory przećiw tobie piße/ áćż w iednym Mieśćie z soba mießkawa/ Biały (iáko mowią) álbo Cżárnyli ieśteś/ niewiem. Aták álbo nie bez iáwney Atri Spiritus cżarnego Duchá złośći/ ktora zowa potwarz; álbo nie bez grubey á iáwney Kulfániey/ ieślis tego niewiedźiał/ co tákie słowá znácżą/ z tákim Fundámentem ná Zwingliußá wyßedłeś.

Hieronim świety záżywał tychże słow y ná co?

Kulfánia Paulinowá álbo potwarz.

III. Jż z tego Słomiánego Fundámentu ták zámykáć/ iáko ty cżyniß/ieſt sie báwić Zophiſtyą dźiećiō w Szkole álbo Sykophántom właśnie należąco. Gdyż rownie sie to dźieie od ćiebie/ iáko gdybym ia tákże vczynił: Paulinus z swymi pomocnikámi niewiem dobryli álbo Sykophántli. Przetoż ieſt Sykophántá z nimi. Ná co izażbyś sie ſtußnie nie ozwał z tą Regułą Demonſtrácyey nieomylney przeſtrzegáiącą: Nihil ſequi à diſiunctiua ad poſitionem vnius membri niſi altero remoto. Toż teß niech będźie tobie y twym ośmiom dowodom/ iáko widźiß z piaſku vprzedźionym/ odpowiedźiano zá Zwingliußá.

3. Odpowiedźná wetora rácya o Zwingliußie.

TRZECIA Odpráwá tá ieſt. Jż choćby był Zwingliuß iáwnie iáśnie ták rzekł; Jż Cżarny był Diabeł on Monitor/ ktory go do Piśmá s. odsyłał; á to przypominánim mieyſcá/ Sentencyey iego/ ſłużącego: tedy iednák tego/ coś przedśiewżiał/ to ieſt/ Jż Kácerzſtwá w náuce o Sákrámeńćie s. vczył/ ztod

Demon-

Demonstratiuè álbo niewątpliwie niemogłbyś dowieść z tych przyczyn. I. Iż snem iest tá spráwá/ á snem iáko samże pisząc słowá Zwingliuszowe masz/ W nocy náigráwáiącym. II. Iż iesliby tobie tá szłá rácya/ z tego Fundámentu; tedyby tesz Zwingliuszowi musiáłá byłá koniecznie iść/ gdyby był rzekł że biały był/ tá Konkluzya: Przetoż nie vczył Kácerzstwá. Lecz iż nie może iść słusznie/ iáko ty samże prawdziwie podług proby słowá Bożego pisánego w te słowá przyznawasz/ pisząc: Choćby y to powiedział Zwingliusz że nie Czarny/ lecz Biały był/ ieszczebysmy niepowinni wierzyć: Wiedząc ono co Apostoł powiedział/ że sie Szátan często przewierzga w Aniołá świátłości: Przetoż tesz áni oná twoiá: gdyż tesz sam piszesz te słowá/ iż podczas Szátan prawdę mowi. A ták nie tylko ex puris particularib9 nihil sequitur, ále też ab Accidente ad Substantiam iż tu iest twe szybálstwo/ (iáko masz dosyć w odpráwie wtorey ná Lutrá/ dokąd ćię odsyłám) w tym twoim fundámenćie y iego ośmi dowodźiech/ oprocz wyższey Zophistyey opisánych; Przetoż tesz z tą do nowego świátá rácyą twoią możeś sie słusznie Paulinie vdáć/ bo ią tu znáią.

W Missiey Folio 31.

2. Corin. 11.

CZWARTA Odpráwá tá iest. Iż to twierdźić/ że on Monitor álbo nápominácz Zwingliuszow był Czarny Mistrz álbo Diabeł/ iest twierdźić/ że ták Pan Chrystus sam z Apostołámi swymi/ iáko y oni Oycowie święći: owa gloza Kośćiołá twego stára/ czarnym Mistrzem álbo Diabłem Kácerzskiey náuki vczącym/ byli. Gdyż on Monitor Zwingliuszá w tym rozumieniu potwierdźił z iáwnego y iásnego Pismá ś. wyiętym przykłádem/ ktorego oniż w tych słowiech/ To iest ćiáło moie/ byli/ tákże ie rozumieiąc/ To znáczy ćiáło moie. Co iż iest y pomyślić bluźnierzstwo; tedyć też y ono tymże iest. A iż ták ono iest/ tedy sie ták

4. Odpowiedź ná wtorą rácyą o Zwingliuśie. Iż Monitor on nie był Diabłem.

iáwnie

iáwnie iáśnie pokázuie. Naprzod o Chrystusie Pánu te Przyczyny vkázuią to iáśnie.

Chrystus to słowo JEst/ zá znáczy rozumiał.

I. Iż tákże vprzedzáiący on Báránká Wielkonocnego Sákráment/ ten Wieczerzy ś. to słowo/ JEST/ zá znáczy miał. Do ktorego on Monitor odsyłáiąc Zwingliuszá/ iákoż miał być czarnym Mistrzem; ponieważ Stárego y Nowego Testámentu iedná wiárá iest/ iáko mowi Apostoł; álbo iáko Kośćioł on ś. pierwszy Kátholicki: Fide manente signa variata. In SIGNIs diuersis EADEm fides. Táż wiárá zostawszy/ znáki odmienne. W znákách odmienionych/ iednáż wiárá.

Ephes. 4 v. 5

Augustin9. in Joann. tractat. 26.

II. Iż o wtorey osobie tego Sákrámentu świętego mowiąc ták Chrystus Pan: Ten Kielich iest Nowym Testámentem/ Tych słow żadną miárą własnym á prostym wyrozumienim podług litery niedopuszcza bráć. Co też twoy Kárdynał w te słowá iáwnie iáśnie wyznáć muśiał pisząc: Non negamus in verbo, CALIX, TROPum ESSE: Nie przemy iż w słowie/ Kielich/ iest figurálna álbo niewłasna mowá. Przetoż też áni w pierwszych właśnie nie dopuszcza rozumieć/ lecz tylko tropice álbo niewłaśnie. To iest Hic Calix quem vobis trado Nouum Testamentum SIGNIFICat: Ten Kielich ktory wam podawam Nowy Testáment znáczy.

Luc. 22. v. 20

Bellarm. de Sacrmento Euchar. li. 1. cap. 11 Sect. Respondeo.

Haymo Episcop. Halberstatensis.

III. Iż wyrzekszy te słowá Pan Chrystus/ To iest ćiáło moie/ przydał te miásto glozy ich/ To czyñie ná pámiątkę moie. Ktorymi one wykłádáiąc przez pámiątki słowo/ izaż niewłaśnie mowi: To iest pámiątká ćiáłá mego? A to mowiąc: izaż nie toż mowi/ co on Monitor w mieyscu Xiąg Moyżeszowych vkazał? To iż ták iest (gdyż pámiątká á znák iedno są) tedyć iáwnie iáśnie te glozę Pan Chrysthus przydawszy/ To czyñćie ná pámiątkę moie/ iáwnie iáśnie vkazał/ iż słowo/ JEST/ zá znáczy/ brał.

IV.

IV. Iż iáwnie iáśnie Apostoł iego ś. mowi to: Iż vżywánie chlebá y kielichá onego ś. ták długo ma być záchowáne od wiernych/ Aż przydźie; To iest/ Chrysthus Pan w ćiele swym z Niebá ná sąd. Lecż gdyby ono słowo/ IEST/ po prostu miało być wyrozumiáne/ á nie figurálnie/ zá znáczy; tedyby iáwney iásney Kontrádykcyey przećiw Pánu Chrystusowi dopuśćił się. Bo Pan Chrystus właśnie rozumieiąc te słowá/ Iest ćiáło moie/ Tuby się właśnie ćiáłem swym BYć iáwnie iáśnie pokázował. Apostoł zás zádawałby iemu to mowiąc/ Aż przydźie/ że nie ták iest. Co iż iest pomyślenim sámym/ nie tylko twierdzenim/ iáwne iásne Bluźnierzstwo Piekłá godne: tedyć też przećiwnie to prawdą iáwnie iáśnie zostáie; że iest Duchá ś. sámego twierdźić to/ że słowo/ IEST/ nie właśnie/ ále zá znáczy/ ták Pan Chrystus/ iáko y Apostołowie iego rozumieli. 1. Corint. 11.

Toż/ iż rozumieli oni Oycowie świeći práwi Kátholicy/ z tych iáwnych iásnych słow ich pokázuie się.

NAPRZOD z tych/ w ktorych iáwnie iáśnie te słowá/ To iest ćiáło moie/ To iest krew moia/ przez to słowo (ktorego Zwingliuß záżywał/ y ktorego Monitor on/ przykład mu v Moyżeßá świętego pokázował) ZNACZY/ wykładáli. Czego krotkośći folguiąc/ iáko w Odpráwie/ podług zákonu dwiemá świádkomá/ v ćiebie tákże náprzednieyßymi Paulinie dowodzęć ták ná oko. I. Iest Ambroży ś. ták pißący: * Ante benedictionem verborum alia species, id est, Panis nominatur: Post consecrationem Corpus Christi SIGNIFICATVr. Przed błogosłáwieństwem słow śś. inna osobá/ to iest/ Chleb miánuie się: Po poświeceniu ćiáło Páńskie ZNACZY SIE. II. Iest Augustyn: ¶ Potuit Apostolus prædicare Dominum SIGNIFICANDo aliter

Dowod/ Iż Oycowie świeći słowo IEST zá ZNACZY bráli.

* Ambr. de ijs qui initiantur cap. 9. Habet Gratian. disti. 2. de cõsecrati. Canõ. Ante.

¶ Augus. de Trinita. lib. 3. cap. 4.

per linguam, aliter per Epistolam, aliter per Sacamentũ corporis & sanguinis Christi: Mogł Páná Chrystusá Apostoł opowiedáć ZNACząc ináczey iezykiem/ ináczey listem/ ináczey Sákrámentem ćiáłá y krwie Chrystusá. Przydam onym te° trzećiego/ ktorego ty dyscypułem Páwłá ś. wierzysz być/ toż mowiącego: ᵈ Superpositis diuino altari venerabilibus SIGNIS, per quæ Christus SIGNIFICAtur & participatur. Położywszy ná świętym ołtarzu vczćiwe ZNAKI/ przez ktore sie Chrystus ZNACZY y vdźiela sie.

Dionisius de Hierar. Eccles. cap. 3.

POWTORE toż sie iáwnie iáśnie vkázuie z tych słow/ ktorymi te słowá/ To iest ćiáło moie ꝛc. ták wykłádáią/ to iest Hasło/ Znák/ Táiemnicá/ Sákráment/ Figurá/ Podobieństwo/ Obraz/ Pámiątká ćiáłá y krwie Páńskiey. Czego iáwnym iásnym są świádkiem tych Oycow świętych/ te ich własne słowá.

O Pierwszym Theodoret[g] ták mowi: Dñus SYMbola visibilia appellatione corporis & sanguinis honorauit NOn NATurã MVTans, sed gratiã naturæ adijciẽs: Pan Chrysthus HASŁO widome nazwiskiem ćiáłá y krwie vczćił/ NIE ODMIENIAiąc W NICH PRZYRODZENIA/ ále łáskę przyrodzeniu przydáiąc.

ᵉ Dialog. 1. ca. 8. Idem Dionisius in Hierar. Eccles.

O Drugim słowie Augustyn ś. świádkiem iest ták pisząc: Non dubitauit Dominus dicere, Hoc EST corpus meum, cũ daret SIGnũ sui corporis: Niewątpił Pan rzec/ To IEST ćiáło moie/ gdy dawał ZNAK ćiáłá swego.

Cõtra Adimãtẽ cap. 12 Idẽ Chrisos. Homil. 83. in Matthe.

O Trzećim słowie Chryzostom ś. świádek iest/ ták pisząc[b]: In vasis sanctis NOn ESt VERum Christi corpus; sed MYSTERIVM corporis eius continetur; W náczeniu świętym NIE IEST WŁASNE Chrystusowe ćiáło: ále TAIEMNICA iego zámyka sie.

[b] Hom. 11. in Mat. opere imperfecto. Et August. Sermo. ad Infántes.

O Czwartym Augustyn ś. ták pisząc świádkiẽ iest[u] Cælestis Panis qui est Christi caro, SVO MODO nominatur corpus, cùm reuera sit SACRAMENTVM Corporis Christi: Vocaturque ipsa immolatio, quæ Sacerdotis manibus fit, Christi passio, mors, Crucifixio,

[u] Vt habet Gratiã. disti. 2. de consecrat. Can. Hic est. Et Beda in Luc. 22.

NON

NON REiVERITate sed SIGNIFICante mysterio. Swiety chleb/ ktory iest Chrystusowym ćiáłem/ SWYm SPOSOBem miánuie sie ćiáłem/ gdyż wprawdźie iest SAKRAMENTem ćiáłá Chrystusowego: zowie sie sámo ofiárowánie/ ktore sie przez rece Xięże dźieie/ Chrystusowa Męka/ śmierćia/ vkrzyżowánim/ nie sáma rzecza/ lecz ZNACZENIm táiemnice.

O Piątym nazwisku świádkiem iest Tertulian ták pisząc: CHristus acceptum Panem & distributum Discipulis, corpus suum illum fecit, dicendo, Hoc est Corpus meum, id est, FIGVRA Corporis mei: Pan CHrystus wźiety chleb y rozdány Zwolennikom ćiáłem swym go vczynił/ mowiąc: To iest ćiáło moie/ to iest/ FIGVrá ćiáłá mego. Tegoż Augustyn świety ták pisząc: [a] Dominus Iudam adhibuit ad conuiuium in quo corporis & sanguinis sui FIGVRAM Discipulis suis commendauit & tradidit: Pan Chrystus Judaszá przypuśćił do god/ ná ktorych ćiáłá y krwie swoiey FIGVRE Zwolennikom swoim polećił y podał.

Cōtra Mactionem li. 4.

[a] In Psal. 3.

O Szostym świadkiem iesth Ambroży świety: Forte dicis, speciem sanguinis non video? Sed habet SIMILitudinem. Sicut mortis SIMILitudinem sumsisti; ita etiam SIMILITVDinem preciosi sanguinis bibis: Snadź mowisz/ kształtu krwie nie widźe? Lecz ma PODOBIENSTWO. Jákoś śmierći PODOBIENSTWO przyiał/ ták też podobieństwo drogiey Krwie pijesz.

De Sacramentis libr. 4. cap. 4.

O Siodmym samże Biskup Rzymski iest świádkiem ták pisząc [k]: In Sacramentis corporis & sanguinis Christi NOn DESinit substantia vel NATVra PANis & vini. Et certè IMAGO & SIMILITVDO corporis & sanguinis CHristi in actione mysteriorum celebratur: W Sákrámenćie ćiáłá y krwie Chrystusowey NIEVSTAWa ISTNOSC/ álbo náturá chlebá y winá. A záiste OBRAz y PODOBIENSTWO ćiáłá y krwie Chrystusowey w spráwie táiemnic odpráwuie sie.

[k] Gelasius cōtra Eutichē. Et Gregorius Neocaesariensis in Definitione Synodi Cōstantin. 7. que recitatur in Synodo Nicē. 2. Actio 6. Tomo 3. contra Iconolatras.

O Osmym Justynus Męczennik świety świádkiem iest ták pisząc: Panem Eucharistiæ IN MEMORIAM Passionis suæ purgantis ab omni peccato

Dialogo cōtra Triphonē Judaeū. Et Ambros. in 1. Cori 11.

animas hominum Iesus Christus tradidit posteris. Chleb świątośći Ná PAMIATKE Męki swey czyscacey od wszelkiego grzechu dusze ludzkie Jezus Chrystus podał potomkom.

Glossa Gratiani in Can. Hoc est. Distinctio 2. de Consecrati.

Toż náostátek y Glozá Kośćiołá twego Paulinie koło Roku 1040. podawáłá zá Kátholikę w te słowá: Cœlestis Panis, id est, Cœleste Sacramentum, quod verè repræsentat Christi carnem, dicitur corpus Christi, sed IMPROPRiè. Vnde dicitur SVO MODO, scilicet NOn REi VERITate, sed SIGNificante mysterio: vt sit sensus: Vocatur Christi corpus, id est, SIGNIFicat: Swięty chleb/ to iest/ święta świątość/ ktora prawdźiwie WYZNACżywa Chrystusowe ćiáło/ zowie sie ćiáłem Chrystusowym/ ále NIE WLASnie. Ztadże mowi sie SWYm SPOSOBē/ to iest/ nie sáma rzecza/ lecz ZNAczenim táiemnice: áby było wyrozumienie: Zowie sie ćiáło Chrystusowe/ to iest/ ZNACZY.

Z tych wszystkich y im podobnych práwie niezliczonych Sentencyy/ ktore sie przywieść mogły/ Zwingliuszowę Sentencyą y iego onego Monitorá przykład z Pismá ś. przywiedźiony potwierdzáiących (gdyby ná tych dosyć nie było) iáwna iásna rzecz iest; iż on Monitor we śnie nie Heretycką/ áni nową; lecz stárożytną práwowierną Kátholicką/ ktorą Chrystus podał/ Apostołowie y Oycowie śś. wierzyli/ náwet Glozá twe° Paulinie Kośćiołá/ potwiedzał náukę. A zátym nie czarny Mistrz/ iáko ty bezbożnie y szalenie ośmią swoich dowodow z fundámentu (iákoć sie iuż pokazáło) niepewnego Paulinie vdawasz; ále iáśnie biały á Boski nápominácz: owa sam Duch ś. ktorego ten być vrząd Chrystus Pan powiedźiał/ Prawdę przypomináć/ był pewnie á nieomylnie. Zá iákiego też Zwingliusz słusznie miał iemu zań mowić: Chwałá Bogu.

Joan. 14. v. 26.

A co sie podeprzeć chcesz Moyżeszem y Jeremiaszem świętym przećiw snom piszącym/ to iest/ iáko prawdźiwie

° Deutō. 13. Jerem. 23. Odpowiedź

dźiwie wykładáß z Wincentiußá/ Przećiw nowym á niesłychánym náukom/ áby ich lud Boży nieprzymował/ gdyby ie choć naprzednieyßy w Kośćiele opowiedáli: tedy iuż tá przeßła á ostátnia odpráwá (iáwnie iáśnie pokazawßyć to ná oko; Iż Zwingliuß nie nowa/ áni Kácerzska/ lecz one stára pierwßa Kátholicka/ od Chrystusá/ Apostołow y Oycow śś. podána/ y od glozy twey trzymána Sentencya o słowiech tych świętych/ To iest ćiáło moie/ twierdźił y podawał/ á zgołá znowu Mátáctwem Tránsubstáncyácyey Oycá twego świete° zátłumiona/ ná iáwia wywiodł) iáwnie wolnym od ich przestrog czyni go. A zátym nie onego dowodu/ ktoryś ty nań nie słußnie y nieprzystoynie w swey pierwßey częśći y ná Lutrá vczynił; lecz tego iuż słußnie y spráwiedliwie z tymże Lutrem godźien zostawa.

ná 9. dowod Paulinow.

Oćiec ś. Paulinow w tym zostáie w co Lutrá y Zwingliußá kładł Paulinus.

KTorzy práwowierna świeta Kátholicka od Chrystusá Apostołow iego podána/ á od Oycow świetych Konsensem potwierdzona náuke przynoßa/ ći właśnie od Bogá sa znia.

LVter y Zwingliuß tákowi sa (iáko sie iuż w tey odpráwie ná oko iáwnie iáśnie pokazáło.)

Lvter tedy y Zwingliuß właśnie sa od Bogá zswa náuka.

A záśie ponieważ przećiwney ty Paulinie broniß z Oycem twoim ś. y ie° synámi/ on iuż słußnie odnośiß.

KAcerzstwá vczacy sa właśnie od Diabłá/

TY Paulinie z twym Oycem świetym y z iego Synámi wßystkimi tego vczyß: owa Bluźnierzstwá/ Báłwochwalstwá (iákoć sie iuż nie tylko w ODPRAWIE, ále y wyżßey w PAPOPOMPIE iáwnie y iáśnie Demonstrácyámi niewatpliwymi ná oko pokazáło.)

PRzetoż ty Paulinie y z twym Oycem świetym y z Synámi iego od tego iesteśćie.

PRoßężćie iuż Paulinie przez miłosierdźie Bożę/ ktoreć ſię w tey prawdźie ODPRAWY pokazáło/ y w dowodźie PAPOPOMPY, przeyźrzy á niegiń/ day Bogu chwałę. Widząc że od Bogá ſą Luter y Zwingliuß z ſwo náuką; Niewzgardzayże tych áni zárzucáy Beelzebubem/ ktorzy Chryſtuſá máią t pomnieć ono/ co o prawdźiwych ſługách ſwych wzgárdźie powiedźiał. A widząc zás Oycá twego świętego z iego Synámi/ Synem onym potępienia być/ opuśćgo/ áni mu błogoſłáwieńſtwá przypiſuy/ ktory przeklęty ieſt/ niechceßliznim wiecznie Anathema być.

SVMMA SZCZEGVLNA WTOREY Cześći MISSIEY Páulinowey/ w ktorey śiedmia cáłych rozdźiáłow/ tey Wtorey ſwey Propozycyey dowodźi/

Iż Luter y Zwingliuß ſą poſłáni do ludźi od tegoż Diabłá; Tá ieſt.

Wßyſtkie Kácerze ſám włáśnie Diabeł poſyłá do ludźi.
Luter y Zwingliuß ſą Kácerze.
Luter tedy y Zwingliuß ſą włáśnie od Diabłá poſłáni do ludźi.

PIerwßa Propozycya ma ſwoy dowod/ ták z Stárego * iáko y Nowego Teſtámentu ¶ świádectw/ ktore pokázuią; Iż Cżárt kázićiele prawdźiwego Kośćiołá/ iákowi ſą Heretycy/ poſyłá/ á nie Bog. Ktore tu opuſczáią ſię dla krotkośći/ gdyż też ſą każdemu iáwne.

*2. Reg. 22. ¶ Act. 15. 20. 2. Corin. 11.

Wtora Propozycya ta czworáko miánowićie potwierdza ſię rácyą od Pauliná. 1. Iż ták Luter iáko y Zwingliuß przed wßyſtkim świátem wyználi/ że

W Miſſyey fol. 38.

Miſtrzá

Mistrzá mieli Diabłá/ y náukę od niego wźięli/ iáko máią wiárę Krześćiáńską stárą pustoßyć/ á nowey Diabelskiey vczyć/ iáko się w Pierwßey Częśći pokazáło. 2. Iż sam Luter Zwingliußá ma zá Heretyka/ á Zwingliuß zás Lutrá zá tákiegoż. Czego zobudwu stron Pismy dowodźi ich. 3. Iż toż Pismá śś. twierdzą. Abowiem kto przeczytá (iáko piße Paulinus) Janá ś. Apoca. cap. 8. naprzod to obáczy z opisánia piątey trąby Anielskiey/ ktora Kácerzstwo bárzo ßkodliwe znáczy/ ktore vprzedźić miało Antychrystá: á toć iest Kácerzstwo od Lutrá záczęte/ wedle wielu vczonych ludźi wykłádow. Potym toż obáczy/ kto przeczytá Janá ś. Apocal. 9. że co Jan ś. piße O Gwiaźdźie ktora zpádła z Niebá/ o dymie wychodzącym z Piekłá/ y o Száráńczy/ wßystko to Lutrowi y Luteránom bárzo służy. Gwiazdá ktora zpádła z Niebá słußnie Lutrá znáczy/ ktory vpádł ná źiemię/ gdy żywot porzućił/ źiemski y świecki sobie obrawßy: gdy stał się z Xiędzá Láik/ z Mnichá Mąż/ z vbogiego Bogáty. Ktoremu Klucz studnie przepáśći dał Szátan/ áby wßelákie błędy y Kácerzstwá stáre w Piekle pogrzebione znowu ná świát wydáwał. Zá ktorym otworzenim Piekłá/ powstał dym ćiemney náuki Kácerzskiey/ ktorym świát záchodni záćmił się od rozmáitych Kácerzstw/ gdyż przed tym był iedney wiáry. Záćmiło się tym dymem Kácerzstw Słońce Pan Chrystus/ kiedy Nowi Aryani Nowokrzczeńcy y inßy Lutrowi vczniowie bluźnią iego Bostwo. Záćmiły się y Pismá rozmáitymi przećiwnymi/ fałßywymi wykłádámi. Száráńcą są Luter y Zwingliuß/ y inßy dla pychy wyskákuiąc wzgore/ á przez pożądliwość ćielesną ná źiemię vpadáiąc. Twarz ich powiáda człowieczá/ á ktemu niewieśćia/ znáczy łágodny początek ich Kazánia/ bo poczynáią od Ewánieliey/ lecz ogon Niedźwiadkow/ to

Támże folio 40. 41. 42.

kow/to iest koniec ich náuki iest zárázliwy y śmiertelny. Iż słowo Boże opácznym wykładem wywroćiwszy/ iákoby ogonem iádowitym/ żądło wpuszczáią/ y śmiertelną trucizną wlewáią. Ciáło też ßáráńce wßystko tylko brzuch/ tácyć sa dzisieyszy Heretycy práwie brzuchowi/ bez postow/ bez powśćiągliwośći/ tylko brzuchowi służą/ przetoż niemogą sie dla swego brzuchá/ ku rzeczom niebieskim podnośić. Korony ná głowách ich/ znáczą pychę Heretykom własną/ ktorą sie wynoßą nád wßystkie ludźie: Zeby zásie lwie/ znáczą przekleßowánia/ ktorymi vstáwicznie ßczypią/ßárpáią/ y kasáią sławę Papieżow/ Biskupow/ Xiężey/ y sámych świętych/áż też y sámemu Pánu Bogu nieprzepuszczą. Piersi páncerzámi vzbroione/ znáczą vpor Heretycki/ choć iáwnie przekonáni nigdy niewyznáią błędu swego. Podobieńśtwo koni ná woyne zgotowánych/ znáczy Heretycką śmiáłość/ gdy wßystkich ná woyne wyzywáią. Podobieńśtwo też wozow lecących/ znáczy prędkość ná osiągnienie Páńśtw y Krolestw Krześćiáńskich: Ná koniec Aniol przepáśći/ iestći Szátan/ ktory iest nád wßemi pyßnemi/ ktory ma imie zátrácáiący/ bo wiele ludźi potrácił y Krześćiáńskie Páńśtwá popustoßył: wßákże w tym poćiechá/ iż tá Szárańca nie ßkodźi trawie/ áni źielonym drzewom: to iest ludźiom dobrym y pobożnym/ w ktorych serćách zieleni sie Religia y boiaźń Bożá: Ale tylko ludźiom potępionym/ ktorzy nie máią znáku Bogá żywego ná cźelech swoich. 2ć. 4. Rácya wtorey Propozycyey tá iest. Ktorą ták pißąc Paulinus przywodźi: Cźwarty dowod będźie z dowodow tegoż sáme° Ministrá (to iest mnie) ktorymi on Argumentámi dowodźi/ że Lutrá y Zwingliußá Bog posłał tymiż ia dowiodę/ że nie Bog ále Diabeł tych Kácermistrzow posłał. A táć iest Summa ßczegulna wtorey cześći dowodu Paulinowego.

Támże folio 43.

Odprá-

ODPRAWA
Ná Dowod Wtorey Cześći MISSIEY Paulinowey.

PIerwßa Propozycya tego dowodu twego Paulinie/ żadney odpráwy niepotrzebuie/ iáko tá; ktora iáwny iáśny swoy Fundáment z Pism swietych od ćiebie przywiedźionych ma/ ná ktory obádwá zezwalamy.

Wtora Propozycya te odnosi odpráwe: Iż nie iest prawdźiwa Demonstrácyey/ lecz Szybálstwa/ á własney Daemonostrácyey cześći; gdyż tákowe rácye ma/ ktore nie Theologowi/ ále Mátheologowi należą/ Co ábyś obáczył ná oko; iuż posłuchay Odpráwy ná káżdą iey Rácyą Szczegulney.

ODPRAWA NA PIERWSZĄ RACIĄ Wtorey Propozycyey.

CO śie tknie Pierwßey Rácyey twego dowodu Wtorey Propozycyey Paulinie teyż Iż Luter y Zwingliusz sámiż przed wßytkim świátem wyználi/ że Diabłá mieli Mistrzá swey Diabelskiey náuki: Tedyć śie iuż táko Lutrze * iáko y Zwingliusie ° dostáteczńie w odprawie ná pierwßą twoiey MISSIEY cześć pokazáło: Iż tá twoiá Rácya iest własnym/ iáwnym/ niewstydliwym Kłamstwem twoim/ á práwie od Czártá wzięta potwarzą. W ktorey iż śie iednák kochaß/ tám ćie odsyłam do iey odpráwy/ ábyś śie iey smrodu dostátkiem náwąchał/ gdyżći to miło.

* Pátrz Folio 174. &c.
° Pátrz Folio 210. &c.

ODPRAWA NA WTORą RACią.

CO się tknie tey wtorey Rácyey: Iż się Luter z Zwingliuszem Heretykámi názywáli: tedy te dwoiáke bierz ná nie Odpráwę.

1. Odpowiedź ná rácyą pierwszą.

PIERWSZA Odpráwá tá iest. Iż tá przyczyná iest fybálstwem Non causæ vt causæ názwánym w Szkołách; á to z tych Przyczyn.

Heretyctwá dowod sámo Pismo śnie Ludzkie.

I. Tá iest: Iż Pismá Lutrowe y Zwingliuszowe nie są gruntem Demonstrácyey Theologickiey/ iákomes ty obiecywał/ lecz sáme właśne Pismá świete/ á z nich wyiete rácye. Ktore sáme właśnie á nie omylnie iż Demonstrácyą te° czynią/ kto iest Heretyk/ á kto nie iest/ sámi świeći Apostołowie to pokázuią/ táko opisuiąc probę ná to w te słowá: a Jeśliby kto wam opowiedał oprocz tego coście wźieli/ niech będzie przeklętwem. e Jeśli kto przychodźi do was/ á tey náuki (Chrystusowey) nieprzynośi/ nie przyymuyćież go w dom/ áni go pozdrawiaycie. Też Oycowie świeći kłádą/ gdy iedni ták piszą: * Quodcunque aduersus veritatē sapit, hoc erit HÆRESis, etiam vetus consuetudo: Cokolwiek przećiw prawdźie rozumie śie/ to będźie Kácerzstwem/ choć y stáry zwyczay. Drudzy záś; a Non quod homines suspicantur, sed quod Deus dixit, valebit. b Nemo mihi dicat, quid dixit Donatus, aut Parmenianus: Quia NEC CATHOlicis Episcopis consentiendum est, sicubi fallunтur, vt contra Canonicas Scripturas aliquid sentiant; Nie co ludźie mniemáią/ lecz co Bog rzekł/ ważyć będźie. Nikt mi niech niepowieda/ co rzekł Donat álbo Pármenian. Abowiem áni powszechnym Biskupom niemamy zezwalać/ iesli gdźie śie przećiw práwowiernym pismom omyláią. Prozno tedy z Lutrą y Zwingliuszą rozmáite sądy o sobie przywodźisz/ gdyż iesli słuszne były álbo niesłuszne z Pismá świętego niedowodźisz Paulinie.

a Gala. 1 v. 9 e 2. Joā. Epist. v. 9. 10.

* Tertul. de velādis Virginibus.

a Anguſ. de Ciuita. Dei lib. 21. ca. 23. b Idem de vnitate Eccleſiae ca. 10

Dowod Doktorow ś. nie iest Demōstrácyą.

II. Ra-

II. Ratiá tá ieſt: Iż przez tę wtorą rácyą ſwoię táką / ták zgołá położoną; Luter Ewánielik Zwingliuſzá Ewánieliká Heretykiē názwał / toż wzáiem Zwingliuſz Lutrowi czynił; Przetoż ſą obádwá Heretycy właśni / á zátym od Czártá poſłáni; Tobyś ſpráwił Paulinie / gdyby byłá przyczyną Demōſtrácyey Theologickiey iáko przyczyná / żebyś niemal wſzyſtkich onych Oycow świętych / wſzyſtkich onych Oycow Papieżow twoich / náwet ták pierwſzych / iáko y tych poślednieyſzych nowych Mnichow Jezuitow / Kátholiki odſądźił / á w Sukienkę Heretykow / á zátym poſłáńcow Czártowſkich / przyoblec muśiał. Abowiem z Oycow śś. ieden drugiemu tákże Heretyctwo y błędy rozmáite zárzucał / y do ich odwołánia vpominał. Papieżowie záś nie tylko ieden iednego náukę Anathemate álbo przeklęctwem obćiążył / przećiwną ſtánowiąc: ále też y vrząd ieden drugiego zá odſzczepieńſki máiąc. Toż Mniſzy ták ſtárzy ſtárym / iáko też y ći nowi nowym wyrządzáć nieprzeſtáią; ieden drugiego zá nową złośliwą zábobonu y Heretyctwá pełną ſektę poſądzáiąc / náwet z miáſtá wygániáiąc. Czego wſzyſtkiego niebędęć ſię lenił / iáko nieukowi / ku náuce; álbo ſnadź vmyślnemu oſzuſtowi / ku záwſtydzeniu / z tą twoią wtorą Rácyą / tu iuż krotko / ále iáwnie ná oko pokazáć. Co ſię tknie Oycow świętych tákowegoż piſánia iednego o drugim / iákie o ſobie Luter z Zwingliuſzem czynili / maſz tego w tym dowod / gdy a Theophilus Alexandryńſki Patryarcha ważył ſię názwáć około Roku Páńſkiego 399. będacy / Epiphaniuſzá świętego Biſkupá Sálámińſkiego tegoż roku będącego / Hæreſiarcham álbo Arcykácerzem. A Hieronim ś. Auguſtynowi ś. ták ſię ważył piſáć:

Nietylko Luter z Zwingliuſzē miał niezgodę / ále y Oſcowie śś. iedē drugiegō Heretykiē názywał

Papież Papieżá.

Mniſzy Mnichow y Jezuitow.

Oycow śś. ſwary.

a Eraſm. in Vita Chriſ.

Hieroni. in Epistol. ad Augustinũ. * Gẽnadi9 de Ecclesias. scriptorib9. ¶ Bonifacius 2. in Epistol. ad EVlalium.

In Epistola tua quædam HÆRETICA esse iudicaui, W Liście twoim niektore (pisánia) zá Heretyctwá osadźiłem. Ztądże y twoy Doktor ieden ważył sie ták nápisáć: * Augustinum non longe ab Hæresi abfuisse, Iż Augustyn nie dáleko od Kácerzstwá odstrzelił sie. A co srożßego iest/ twoy ieden Oćiec świety ¶ Paulinie Augustyná ś. Aureliußá Kárthágineńskiego Biskupá/ y innych pobożnych społecznie y wielce vczonych Oycow/ ná Koncyliũ Afrykáńskim zgromádzonych/ powiedźiał Diaboli instigatione & afflatu coniuctos esse; Iż Diabley pobudki y nátchnienia wzbudzeni byli. Augustyn też świety Hieronimowi świetemu błąd przyznawáć y odwoływáć roskázuie/ ták do niego pißąc: Accipe seueritatem Christianam, ad illud opus (tuum) corrigendum atq; emendandum, & Palinodiam, vt dicitur, cane: Przymi srogość Krześćiáńska ku oney pracy (twey) popráwieniu/ polepßeniu/ á odwołay/ iáko sie mowić zwykło/ błąd twoy. A przed tymi a Iræneus Victorem Pontificem Romanũ, tanquam PERTVRBATOREM pacis obiurgauit. e Cyprianus verba Contumeliosa protulit contra Pontificem Stephanum vocans eum SVPErbum, IMPeritũ, CÆCæ & PRAVæ mentis. i Multa Stephanus contra Ecclesiam Dei, asserere conatur, & quomodo habere potest Deum Patrem, qui non habet Ecclesiam Matrẽ? o Stephanus à sua communione eum (Cyprianum) reiecit —, PSEVDO CHRISTVm & DOLOSVM operarium dixit. Et Episcopos ab illo legatos ex Africa, nec ad sermonem communis colloquij admisit, & præcepit vniuersæ fraternitati, ne quis eos in domum suam reciperet, vt venientib. non solùm PAx & COMMVnio, sed & tectum & HOSPITium NEGARetur. Ireneuß Wiktorá Biskupá Rzymskiego iáko TVRBATORA POKOIV zgromił. e Cypryanus vßczypliwymi słowy rzućił sie ná Biskupá Stepháná/ názywáiąc go pyßnym/ nieukiem/

Augusti. ad Hieronimũ Epistol. 9.

a A Grippa de Vanitate Scientiarum cap. 59. e Bellar. lib. de Papa. 4. c. 7. Sect. Tertia ratio i Cyprianus Epistol. ad Pompeium o Cassander libro Consultatic. cap. 7.

Cyprian R. Biskupá gwałtownikiem zowie 2c.

SLE-

SLEPEY y ZLOSLZWEY myśli. i Wiele przeciwko Kościołowi Bożemu/ vczyć vśiłuie/ á iákoż mieć może Bogá Oycá/ ktory nie ma Kościołá Mátkę? o Stephan od swego obcowánia (Cypryaná) odegnał—/ FALSZYWYM CHRYSTYSEM y zdrádliwym prácownikiem názwał. y Biskupow od niego postánych z Afryki áni z soba do rozmowy pospolitey przypuścił/ y przykazał wszytkiemu Bráterstwu/ áby ich żaden do domu swego nieprzyimował/ áby przychodzącym nietylko pokoiu y obcowánia/ ále áni dachu / y Gospody pozwaláli.

Od Kościołá y zbáwienia go odsądzá.

Biskup Rz. Cypryaná wyklinа z Kościołá iáko Fałszo Chrystusá.

Ale co zá koniec tego byłby Paulinie wyliczánia: gdyż tákie było iednego ná przeciw drugiemu sámych że Oycow świętych obrußenie y rozerwánie/ że też nie bez żalu y podziwienia wielkiego Bazyliuß ś. musiał ták nápiſáć: In alijs quidem artibus & ſcientijs multum concordiæ inter eos deprehendi, qui ſingulas artes exactius exercent: IN SOLA verò ECCLESIA Dei, pro qua Chriſtus mortuus eſt, & in quam Spiritum S. abundè effudit, MAXIMVM DISSIDIVM & VEHEMENTEM multorum, cùm inter ipſos, tùm contra Diuinam Scripturam diſſenſionem obſeruaui. Et quod horrendum eſt, ipſos PRÆSIDES Eccleſiæ in tanto & animi & opinionum inter ſe diſsidio conſtitutos, tantaq; contrarietate mandatis Domini noſtri repugnantes, EccleſiamCRVdeliter DISſipare & gregem ipſius abſque vlla cõmiſeratione PERturbare: W innych záiſte naukách y vmieiętnościách wiele zgody miedzy tymi nálazłem/ ktorzy szczegulne náuki pilniey wykładáią: w sámym záś Kościele Bożym / zá ktory Chrystus vmárł / y ná ktory Suchá świętego obfićie wylał/ nawiękßa niezgodę/ y sroga wielu/ ták miedzy sámymi (Doktorámi ś.) iáko przeciw świętemu Pismu rozność vpátrzyłem. A co nażáłośnieyßa iest/ y sámiż Kościołá przełożeni naprzednieyßy w ták háńiebne y vmyßu y rozumienia miedzy soba rozerwánie wpadßy / y wiákowe przeciwności mándatom Páná nászego wdawßy sie/ Kościoł okrutnie zátym rospráßáia/ y trzode iego bez wßelkiego pożáłowánia srodze mießáia. Ktorezle/ ludźi onych śś. iáko też niemniey dosięgło y twoich Oycow śś. Paulinie/ naprzod w Religiey

Basilius deploratMaximũ et vehemens diſsidium inter Patres S. suo tempore

Powßechny y szczegulny vpádek miedzy sámymi Oycámi y Biskupámi świętymi niezgodá wielka y sroga zá Bázyliußá ś. Papież Papieżowo ná

uke iáko Heretycka odrzucał.

ſámey ſpráwie/ ſłuchay iáwnego dowodu/ z ſámych przykłádow vczynionego od Syná tychże Oycow twoich w te ſłowá. ¶ Vt taceam Formoſum, nonne Papa Ioannes XXII. & Nicolaus Decretis TOTi inter ſe PVGNANT, idq; in HIS quæ uidentur ad FIDEi negotium pertinere? Innocentius III. & Cæleſtinus prorſus pugnantia de Matrimonio definiuerunt: * quorum hic alteri parti IVS FACIT iterandi matrimonium, ſi pars altera fuerit in Hæreſin prolapſa: Innocentius autem NEGat, non diſsimulans quendam prædeceſſorem ſuum aliter ſtatuiſſe, indicans Cæleſtinũ, vt Gloſſema aperit. Pelagius Papa conſtituerat ¶ vt Subdiaconi ab vxoribus ſuis abſtinerent, quas ante ordinationem legitimè duxerãt: ID Decretum veluti INIQuũ & Euangelio pugnans ABROGat Gregorius primus: Iż zámilcże Formozá/ izaż Papież Jan 22. y Mikołay Dekretámi cále miedzy ſoba nie walczą/ ieſzcże w tych rzeczách/ ktore zdádzą ſie do Wiáry potrzeby náleżeć? Innocencyus 3. y Celeſtyn zgołá ſobie przećiwne rzeczy o Małżeńſtwie oſadźili: z ktorych ten drugiey ſtronie pozwala práwá powtorzyć Małżeńſtwo/ ieśliby druga ſtroná w Hetetyctwo vpádłá. Innocentius záś niepozwala/ nie pokrywáiac że rzecz przećiwna niektory Anteceſſor iego poſtánowił/ dáiac znáć ná Celeſtyná/ iáko Glozá to odkrywa. Pelágiuſz Papież poſtánowił był/ áby Subdyákonowie od ſwych żon wſtrzymáli ſie/ ktore przed ordynácya poieli byli: Ten DEKRET iáko NIESPRáwiedliwy/ y z Ewánielia świeta niezgodny odrzucá Grzegorz pierwſzy. Czego wſzyſtkiego izaż káżdy z ſwey ſtrony Paulinie nie pod imienim Heretyctwá czynił? A iż ták; tedyć Papież Papieżá zá Heretyká iáwnie iáśnie miał/ iego Artykuł odrzucáiac/ á ſwoy ſtánowiac zá Kátholike. Toż ieden drugie^v czynił/ w onỹ ſrogim ćieżkim y długim odſzczepieńſtwie/ gdy nietylko podwu/ ále też Simul ♂ tres erant Papæ, Nec quis erat legitimꝰ poterat facile iudicari: Oraz trzey byli Papieżowie/ y ktory z nich był porządny trudno było rozeznáć/ iáko ſamże Kárdynał ich wyznawa. Aſrogim mowie dla te°/ iż iáko piſze

ieden

¶ Eraſm. ãnotatio. in 1. Corint. 7.

* Decret. 4 Tit. de diuortijs.

¶ Decret. diſtinctio. 31. Canõ. Ante triennium.

1. Niezgodá PApieżow w Wierze.

2. Niezgodá

3. Niezgodá PApieżow w Wierze.

Niezgodá odſzczipieńſtwá Papieżow miedzy ſoba z ſtrony vrzedu.

♂ Bellarm. de R. Pontifice lib. 4. cap. 14.

ieden Historyk/ ✠ Schisma ambiguum orbem Christianum GRAVITEr concussit, quando alter Pontifex Romæ, alter Auennione creatur, vterque magnâ Cardinalium, Episcoporum, Sacerdotum, Principum ac Populorum assensione Pontificatu defungeretur. Nam cum tres simul Pontifices inaugurati essent, Ioannes XXIII. Gregorius XII. Benedictus XIII. tum quidē GRAVi Schismate est Ecclesia Christi DILACERATA & IN partes DISSECTA. Odszczepieństwo watpliwe (Papieżow) świátem Krześćiáńskim ćiężko zatrzesło/ gdy ieden Papież w Rzymie/ drugi w Awennium vczynion był/ á obadwá zá wielka kupa Kardynałow/ Biskupow/ Xieżey/ Xiażat/ y ludu zezwaláiacego/ Papieski vrzad odpráwowáli. Abowiem gdy trzey oraz Pápieżowie wybráni y poświeceni byli/ Jan 23. Grzegorz 12. Benedykt 13. tedy záiste ćiężkim odszczepieństwem był Kośćioł Chrystusow rozszárpány/ y ná sztuki rozerwány. Wiec y długim: Abowiem ✠ SCHISMA in Ecclesia Romana de Successione Pontificum—, Consecit Annos CENTVM VIGINTi QVATVOR: Odszczepieństwo w Kośćiele Rzymskim strony Sukcessyey Papieżow—/ Strawiło Lat STO DWADZIESCIA CZTYRY. Lecz te Oyce twoie opuśćiwszy Paulinie/ poyźrzy ná iego Syny/ ták w stárych iáko y w nowych Mnichostwách zpłodzone/ á znaydźiesz; iżiedni od drugich zá Heretyki iáwnie iáśnie są osądzeni. Stárzy Synowie Oycow twoich Dominikanowie Fránćiszkani/ á ći zás onych/ izaż zá Heretyki wzáiem nieodsądzáli: gdy oni Błogosłáwioną Márya Pannę/ dobrze przed Lutrem y Zwingliuszem nie bez grzechu pierworodnego być zrodzoną twierdźili/ á ći zás opák? Vkázuie to Koncylium twoie Trydentskie/ gdyż sámo dotąd rozerwáć nie ważyło się miedzy nimi tego sporu/ tylko zákázuiąc/ áby wiecey áni oni tych/ áni ći owych nieważyli się mieć zá Heretyki/ á to podług Konstytucyey Xistá IV. Jnák czyniących exkommunikuie.

Toć te-

✠ Glouianus de Schismate/ pagi. 181.

O Tres Papae qui simul?

Trzey Papieżowie oraz kthorzy byli?

✠ Stapletō. lib. 14. de doctrinae Princip. cap. 15.

Mniszy Mnichy zá Heretyki mieli.

Concil. Trident. Sess. 6 de Peccato originali.

Sorboniſtæ Jezuity zá Heretyki oſadźili. Toż czynia im Dominikánowie w Rzymie teraz de gratia prima Diſputuiac: Zá Co ich JEZuitowie Semicaluiniſtaszowia. a Gallobelgic9 Tomo.2 lib.10. e Saxum Pariſiis erectum ſeu monumentum paricidae Caſtellae tum etiam factionis JESVJticae Anno 1595. ♆ Acoſta Jeſuita libr. 5. de procuranda ſalute Jndorũ capit.16.

Toż teráźnieyßym/ á nowym Synom Oycá twego świętego Paulinie/ corká ie° wewßem Krześćiáńſtwie naprzednieyßa Akademia Paryſka vczyniłá/ gdy iáko zá nowey á złośliwey ſuperſtycyey/ owa Heretjctwá záráźliwe° Sektę oſadźiłá/ y z Kroleſtwá ſwe° wyświećiłá bjłá te (Jezuity mowię) ktore on zá naydoſkonálße Promotory Religiey ſwey poczyta. O czym Hiſtorya w te słowá świádectwo wydáie: a Incredibilis, vera tamen fuit Tragædia INTER VNIVERSITATEm PARISIENSEM & Patres SOCIETATIS IESV, hos illa è Gallia expullit (tanquam) e Sectam NOuæ & MALeficæ ſuperſtitionis, & pernicioſiſsimæ factionis, HÆRESiſq; peſtiferæ: Niepodobna/ prawdźiwa iednák Trágaedya żałoſna miedzy cáła Akademia Paryſka/ y Oycámi Towárzyſtwá Jezuſowe°/ tych oná z Fráncyey wygnáłá (iáko) SEktę nowe° y złośliwego zabobonu/ y nayßkodliwßey fakcyey/ á HERETyctwá záráźliwego. A iżbyś Paulinie nierozumiał że tu ná ſtárym świećie to ich potyka/ ſłuchayże ſámegoż ich Doktorá: ♆ In India diſsidia acerbæqúe contentiones inter Epiſcopos & Regulares ſunt, cum Indorum certè malo, W Jndiey niezgody y przykre ſwary miedzy Biſkupámi y Zakonnikámi ſa) záiſte z złym Jndow. A ták máiac tákowy tram w oku nietylko świętych onych Oycow/ ále też y twych Oycow/ dáleko wietßey mocy y godnośći niż oni byli (podług twego zdánia/) bedacych/ tákże w iego Syniech/ nietykayże ta przyczyna nápotym zdźiebłá Paulinie w oku Lutrowym y Zwingliußowym/ niechceßli ſłyßeć o tym Ewánieliey świętey. Bo inák rad nierad ſłyßeć ia muśiß mowiaca do śiebie: Hypokrytá wyrzuć w przod tram z oká twego/ potym z cudzego źdźbło.

WTO-

WTORA Odpráwá tá ieſt; Iż to co Zwingliuß mowił álbo przypiſował Lutrowi/ tedy iednák mowił podług powinnośći oney/ ktorą pobożni á doſkonalßy vpadáiących ſtrofowáć z przekładánim ich vpadkow powinni/ miłość y ſpołeczność z powinną vczćiwośćią záchowuiąc z nimi. A to przykłádem ſámegoż Chryſtuſá Páná/ y Apoſtołow iego. Chryſthus ábowiem Piotrá świętego Błogosłáwionym ziedney miáry názwawßy/ z drugiey gdźie vpadł dla napráwy iego Szátánem go ψ y człowiekiem máłey wiáry° nazwał. Toż mu miłuiący go/ y ßánuiący Páweł święty vczynił; gdy błądzącemu nie tylko w twarz ſię zprzećiwił/ ♂ ále też zmyślánie/ ktorego ſię dopußczał przećiw prawdźie Ewánieliey/ ná oczy wyrzućiwßy/ zá grzech ſtrofowánia godny przyczytáł. Toż Opát twoy Paulinie czyniąc v ćiebie wolny ieſt. Bo ácz Papieżá wielce ſobie ważył/ y iego Xiężą ziedney miáry; wßákże z drugiey/ dla wyſtępkow á vczynkow bezbożnych/ onego tymi słowy potkał: HIC EST Antichriſtus, Tenći ieſt Antychryſt. A tych záś: Miniſtri Chriſti ſunt & SERVIVnt Antichriſto: Sługámi Chryſtuſowymi ſą/ á SLużą Antychryſtuſowi. Gdźie Papieżá Antychryſtem/ á Xiężą/ iego ſługámi nazwał bez tey Konſequencyey/ ktorą ty z tákieyże przyczyny słow wymowionych od Zwingliußá przećiw Lutrowi Paulinie vczyniłeś nieſłußnie. Nieſłußnie mowię dla tego; iż tymże ſpoſobem ten przećiw Lutrowi wyrzekł/ iáko y Chryſtus Pan z Páwłem ś. przećiw Piotrowi/ y Bernard przećiw (iáko ty rozumieß) Papieżowi. Co ſię pokázuie ztąd/ gdy iáwnie iáśnie Zwingliuß z inßey miáry Lutrowi to wßyſtko/ nietylko w Kontrowerſyey z nim záczętey/ ále też y przed nią/ przypiſuie/ co właśnie należy przypiſáć przednieyßeᵛ

2. Obpowiedź. Mowá vpominánia w Zwingliuśie przećiw Lutrowi/ ále nie odßczepieńſtwá.

ψ Matt. 16. v. 23.

° Mátt. 14. v. 31.

♂ Galat. 2. v. 11, 13, 14.

Bernard Sermo. 33. in Cantica Cãticorum.

Zwingliuß LVtrowi przypiſował vrząd reformowánia prawdźiwego/ oprocz

Kontrowersyey w słowiech tych/ To iest ćiáło moie.

Posłáńcowi Páná Jezusowemu/ á Reformátorowi Kośćiołá iego gorliwemu. Czego świádkiem naprzod są te własne słowá Zwingliußowe do niego przed Kontrowersyą/ ktorą miał z nim o wyrozumieniu tych słow Páńskich/ To iest ćiáło moie/ (z ktorych sámych okazyey te tákowe przykre słowá z obudwu strō poßły) nápisáne: LVTERVS (quantùm ego possum iudicare) FORTissimus est MILES Christi, qui tantâ diligentiâ scripturas scrutatur, vt ab annis Mille alius NEMO. Qui tàm immoto & constanti animo Papam sit aggressus, nullus fuit ab eo tempore, quo cœpit Pontificatus Romanus. Nec moratur quid hostes Dei contra moliantur, nec curat quàm toruè eum respiciant, quidue minentur—. Luterum tanti æstimo, quanti NEMO mortalium. Luter (ile ia mogę rozsądźić) naymożnieyßy iest Rycerz Chrystusow/ ktory z táką pilnośćią Pism świętych się báda/ z iáką od tyśiącá nikt inny. Ktoby ták niestrwożonym y státecznym vmysłem ná Papieżá się oborzył/ ZADEN nie był od tego czásu/ iáko poczęło Papiestwo Rzymskie/ áni dba co nieprzyiaćiele Boży przećiw iemu chytrze rádzą/ áni się ogląda/ iáko srogo nań pátrzą/ y czym grożą—. Lutrá TAK wáżę/ iáko NIKT z ludźi. Toć ták przed kontrowersyą/ niemniey y w Kontrowersyey trzymał onim/ ile się prawdźiwie godźiło. Owa że miał onim záwße strony tey miáry toż trzymáć/ te iego słowá świádczą: Ego fui Lutheri & admirantissimus, & obseruantissimus, FVTVRVSQVé talis sum PERPETVO—. Jam się záwße Lutrowi naywiecey dźiwował/ y onego naywiecey ßánował/ y BEDE tákim ZAWSZE—. Luter záś Zwingliußowi przypisuiąc Heretyctwo/ to że czynił z áffektu/ iáko człowiek/ álbo z zwyczáiu wźięte° z Mnichostwá swárliwego/ y z Papiestwá beśpiecznego; tedy naprzod iáwnym iásnym dowodem iest Palinodia álbo odwołánie ono iego/ ktore w przedmowie Xiąg swoich

Zwinglius in explanat. artieul. fol. 38. Tomo. 1.

Luter iákiey wági v Zwingliußá oprocz kōtrowersyey/ To iest ćiáło moie.

Idē in Exegesi sub finē

Luter z áffektu Mnißego Zwingliußowi przypisował Heretyctwo.

swoich wszystkich w te słowá vczynił: * Ante omnia oro pium lectorem & oro propter ipsum Dñum nostrum Iesum Christum, Vt ISTA legat cum iudicio, imò cum multa MISERAtione. Et SCIAT me aliquando fuisse MONACHVM & Papistam INSANISSIMVM. Nádewszystko prosze pobożneg Czytelniká/ y prosze dla sámego nászego Páná Jezusá Chrystusá/ áby to wszystko czytał z rozsądkiem/ owszem z wielkim pożáłowánim. A niech wie/ ZEM BYL niegdy MNICHEM y Papieżnikiem NASZALENszym. Mnichostwu tedy/ á twey Religiey szálenstwu Paulinie/ ktoremu sie Luter przez długi czás przyuczył był/ przypisuy tákowe y inne słowá ie° przećiw Zwingliuszowi/ á nieprawdźiwemu y pobożnemu rozumieniu z Pism świetych wźietemu iego; podług ktorego przed Kontrowersyą przerzeczoną znim/ ψ Zvvinglium fortem Christi athletam, Zwingliuszá Mocnym Chrystusowym boiownikiem názywał. Potym iáwnym iásnym dokumentem iest tego mowienia z áffektu przećiw Zwingliuszowi/ ono przyznánie sámego Lutrá przed Philippem Melanchtonē vczynione otym: iż w spráwie Sákrámentu świetego názbyt y mowił/ y czynił przećiw Zwingliuszowi. Dla tegoż prosił go támże záraz/ áby on to popráwił/ co sam zepsował. Czego tá Historya świádkiem iest niewątpliwym/ z vst sáme° Philippá Melanchtoná wźieta/ á w te słowá opisána: ♂ Valedicturus Luterus Collegio priusquam proficisceretur in Patriam, in qua Mortuus est, Dixit Domino Philippo Melanchtoni, & spontè non rogatus in hæc verba prorupit. Mi Philippe, FATEOr In NEGotio DE SACRAMENTO NIMIVM factum esse. Et cum Philippus respondisset; Ergo mi Domine Doctor, vt consulatur Ecclesiæ edamus lene aliquod scriptum, in quo Sententiam nostram clarè explicemus. Luterus subiecit: Mi Philippe, ego de hac re quoque

* Luterꝰ in praefat. operum suorū.

Luter áffektowe swe słowá odwołał wszystkie ogulnie.

ψ Luter. in Episto. quā Justi Jonae lib de Sacerdotū Coniugio premisit

Luter wyznał że przećiw Zwingliuszowe° rozumieniu w słowiech To iest ćiáło moie zgrzeszył piszoc.

♂ Haec ex ore Philip. ad verbum transcripsit. Alex. Alesius Professor Theolog. in Lipsen. Accademia et alij multi.

solicitè cogitaui, sed sic redderem totam doctrinam suspectam. Itaque hoc Optimo Deo committam, AGITe VOS aliquid etiam POSt MORTem meam.

Historya o Lutrowym odwołániu przećiw Zwingliußowi ßcześgulnie vczynioná.

Luter gdy iuż miał pożegnáć ſie z Kollegium Theologickim/ pierwey niż do Oyczyzny iechał/ w ktorey vmárł/ rzekł Pánu Philippowi Melanchtonowi/ y dobrowolnie nie pytány w teſtowá iał mowić: Moy Philippie WYZNAWAM wſprawie o Sákramentie (z Zwingliußem) ſem NAZBYT czynił. Y gdy Philip odpowiedźiał: Przetoż moy Pánie Doktorze/ áby ſie dogodźiło Kościołowi/ wydaymy powolne iákowe piſánie/ w ktorym wyrozumienie náße wyłożylibyśmy. Luter przydał/ Moy Philippie ia o tey rzeczy też zbytecznie myślił/ leć ták vczynilbym wßyſtke náuke podeßrzáną. Ták to naydobrotliwßemu Bogu poruczam. CZYNCIE WY też NIEMU po śmierći moiey.

Prozno tedy Paulinie z onych ſłow ktore z áffektu/ áz zápału Dyſputácyey/ álbo zwyczáiu Mnichoſtwá beſpieczne°/ á ßalone° Papieſtwá piſał/ czyniß dowod wtorey Propozycyey twoiey/ opußczáioc te ſłowá/ ktore potym mowił z dobrego rozmyſłu/ ázdrowego rozſądku z pokutą żáłuiąc, że ſie kiedy zprzećiwił ták przykrymi ſłowy Zwingliußowi prawdźiwie vczące.

Ktore ieſth ßybalſthwo tey wtorey rácyey Paulinowey?

Tym ábowiem iáwnie iáśnie znowu w tey rácyey dopußczaß ſie ßybalſtwá onego oßuſtom zwyczáynego/ Adicto ſecundum quid, ad dictum ſimpliciter, ex omiſſa circumſtantia modi & temporis. Ták ieſt dwoiáka Odpráwá proſta y ßczyra ná twoie Wtoro Rácya.

ODPRAWA NA TRZECIa Rácya.

CO ſie tknie Dowodu z Janá świetego Obiáwienia wźiętego/ ná potwierdzenie Wtorey Propozycyey/ tedy tá troiáka Odpráwá dáie ſie náń.

PIER-

PIERWSZA. Iż Janá ś. dowod prawdźiwy iest o własnych Heretykách/ á zwłaszczá o Antychryśćie y iego Sługách: ktory się pod imienim Gwiazdy/ á ći zás pod imienim Száráńcze/ podług Oycow świętych wykłádu v Janá świętego rozumieią. Czym wszystkim iż áni Luter/ áni Zwingliusz nie są być dowiedzeni od ćiebie Paulinie; Przetoż też prozno z Janá świętego o nich dowod czyniß. A co mowiß iż ták twych Doktorow wiele rozumie y wykłada Janá świętego o Lutrze/ tedy są to Nuda verba. Potrzebá było dowodow ná to z Pism świętych wyiętych. Czego iż niemaß/ Petis Principium niebożę Paulinie/ niepewnych rzeczy przez niepewnieysze dowodząc.

1. Odpowiedź/ Iż Janá świętego mieyscá nie mowią o Lutrze/ áni o Zwingliuśie.

WTORA Odpráwá. Iż tá Glozá twoiá/ ktorą ná Lutrá czyniß/ że iest oną Gwiazdą ktora z Niebá zpadła/ iest owrzedźiałą z tych przyczyn. 1. Iż petis Principium z tey miáry/ gdy go Gwiazdą zpadłą z niebá názywaß; że odstąpił od Kośćiołá twego Oycá ś. Gdyż nietylko to iest rzeczą niepewną/ iż ten iest odszczypieńcem/ ktory od Papieżá dźiśieyszego odstępuie; ále y to/ że Papież twoy ma Niebo/ to iest; on prawy pierwszy Kośćioł święty Kátholicki. Boć przećiwna rzecz się pokazáłá wyższey. 2. Iż tá twoiá Glozá iest przećiwna Apostolskim y Oycow śś. Dekretom. Abowiem co ty nią powiedaß/ że Luter dla tego iesth oną Gwiazdą vpádłą; iż vtráćił vrząd Xiężey ożeniwszy się/ á z Mnichá Mężem się stawszy: to Apostolski y Oycow świętych Dekret ináczey sądźi. Apostolski ták mowiąc/ iż Lepiey iest ożenić się/ niż vpálenie ćierpieć. Niegrzeszy ✠ ieśliby dźiewicá szłá zá mąż. ☌ Owa/ Biskup że ma być Mąż iedney żony. Bo vczćiwe ☍ iest Małżeństwo MIEszy WSZYstkimi. Oycow zás śś. ták obwoływáiących:

2. Odpowiedź/ Glozá Paulinowá owrzedźiałą iest. 1. Przyczyná

2 Przyczyná Glozá Paulinowá przećiwná Pismu ś. y Oycom ś. ✠ Corint. 7. v. 9. 28. ☌ 1. Tim. 3. v. 2. ☍ Hebr. 13. v. 4.

✠ Cōci. Gāgren. Circa Annū. Dñi 324. Can. 4. Habet Gratian. distinctio. 28. Canō. Si quis. ♂ Athana. ad Dracontium.

✠ Si quis discernit Præsbyterum CONIVGATVM, tanquam occasione nuptiarū, quod offerre non debeat, & ab eius oblatione ideò abstinet, ANATHEMA sit. ♂ Nouimus & Episcopos non bibentes Vinum, & Monachos bibentes—. Multòs quoque ex Episcopis Matrimonia non inierunt, MONACHi contra LIBERoꝝ PARENTEs FACTi sunt: quemadmodum vicissim EPISCOPOs filiorum PATres, & Monachos generis potestatē non quæsiuisse, animaduertas—. SIC enim LICET, & ad EVNDEM modum NON PROHIBEBITVR, sed quisque vbi VOLET decertet.

ψ Distinct. 28. Can. De Syracusanae.

ψ Siue ergo PRÆSBYter, siue DIAConus, siue SVBDIAconus fuerit, APPAret quod in præsatis ordinibus constituti, LICITè MATRIMOnio VTi POSSVNt.

Ieśli kto odrzuca Prezbyterá Ożenionego/ iáko zá przyczyną Małżenstwá/ iákoby Ofiárowáć niegodźiło sie mu/ y dla tegoż Ofiáry od niego nieprzymuie/niech będźie Anáthemá. ♂ Znamy y Biskupy niepijące Winá/y Mnichy pijące. Wiele też z Biskupow nie żeniło sie/ MNISZY záś przećiwnie POTOMSTWá Rodźicámi stáli sie: iáko záś znowu Biskupow Oycámi Synow/ y Mnichow że zpłodzenia wolnośći nieszukáli/ wielu obáczysz.

☞ Ták sie godźi.

TAK SIE ábowiem GODZI/ y według tegoż sposobu nie będźie zákazáno: lecz káżdy GDZIE BĘDZIE CHCIAł (to iest bądź w Małżeństwie/ bądź w Pánienstwie) niech boiuie. ψ Bądźby tedy PREZbyterem/bądź DIAKonem/bądź SVBDiakonem był/ IAWNo IESt/iż w przerzeczonych vrzędźiech postánowionym WOLno IESt MALZENSTwá záżywáć.

LVTER Mnich że sie Ożenił/ nie był Heretykiē dla tego.

Podług ktorey wolnośći Oycow śś. iż Luter sobie postąpiwszy/ będąc Mnichem y Prezbyterē ożenił sie: Niezpadł tedy z Niebá/ to iest/ od Kośćiołá świętego Kátholickiego tegoż pozwaláiącego iemu: á zátym áni vrzędu Xiężego nieutráćił podług Glozy twoiey Paulinie/ iákmiarz Glożie świętey Kátholickiey zprzećiwney: áni przez to wźiął Kluczá studnie przepáśći/ gdyż niezwyczáiem Kácerzskim/ ále práwem onym Kátholickim to co vczynił/ vczynił.

Ani miał przez to Klucza przepáśći.

A zátym

A zátym/ áni też toż iego przykłádem czyniący/ y tegoż vczący/ nie Száráńczą z dymu Piekielnego idącą są; lecz sługámi Páná Chrystusowymi/ wolnośći swey od Słońcá P. Chrystusá pozwoloney vczącymi zostáią. Ktorey też samże Oćiec twoy ś. Paulinie przywrocenia życzący/ iáko pisze ie° vrzędnik/ y Historyk w te słowá. ¶ Sic dixit Pontifex Pius .II. Sacerdotibus magnâ ratione sublatæ sunt nuptiæ, maiore restituendæ vidētur. ☙ Quoniam multi saluarentur in Sacerdotio coniugato, qui in sterili Præsbyteratu damnantur. Ták rzekł Papież Pius 2. Xiężey z wielkiey przyczyny odiete iest Małżeństwo/ lecz z większey miałoby być im przywrocone. Abowiem wieleby ich zbáwionych było w Kápłáństwie ożenionym/ ktorzy wbezżeńskim Prezbyteráćie potepieni bywáią. Prozno tedy/ y zátym zdrowszym rozsądkiem Oycá twego świętego Paulinie/ Gwiazdą z Niebá zpádłą Lutrá názywasz.

M Inistrowie tegoż vczący nie są Száráńczą.

¶ Platina in Vita Pij 2. ☙ Pius 2. li. 2. in acta Concilij Basilic. Papież Pius 2. życzył wolnośći ożenienia Xiedzom.

3. Iż bez wstydu nowe Aryanny/ Nowokrzczeńce/ y insze bluźnierze Bogá w Troycy iedynego vczniámi Lutrowymi názywasz. Gdyż te wszystkie Luter sam w przod/ y z Zwingliuszē z Pism świętych dowodnie/ czego twoi vczynić niemogli/ konfutował y potepił. Z tych prrzyczyn nátknionych/ oná twoiá inna Glozá iáwnie iáśnie Szátáńską potwarzą/ ná Lutrá bez wstydu y bezrozumnie włożoną/ pokázuie się.

3 Przyczyná Niewstyd Paulinow iáwny.

TRZECIA Odpráwá tá iest: Iż ten dowod z Janá ś. wźięty o Gwiaźdźie vpádłey z Niebá ná źiemię/ y o Száráńczy/ twemu Oycu ś. y ie° Duchowieństwu naprzednieyszemu właśnie należy z tych przyczyn. 1. Iż twoy Oćiec iáwnym iásnym Arcykácerzem y Antychrystem nieomylnym w wyszey PAPO POMPIE * palcem pokazał się być. A tá Gwiazdá o ktorey Jan święty mowi; bez pochyby to oboie znáczyłá: PRzetoż też iemu o niey Dowod náleży.

3. Odpowiedź/ Iż Dowod z Janá świętego o Papieżu mowi y ieg° Xiężey. 1. Rácya. * Pátrz folio 53. 54. &c.

2. Iż

2. Rácya. Iż Papież iest Gwiazda zpádła z niebá podług Paulinowey Glozy.

2. Iż toż twoiá Glozá/ ktorą czyniß ná Janá świętego/ właśnie o Oycu twoim świętym rozumieć każe/ z tych swych okoliczności. Naprzod gdy powiedaß/ że to iest zpáść z Niebá ná ziemie/ Duchowny stan porzućiwßy/ ziemskiego się iąć. Czego izaż Oćiec twoy ś. nie vczynił; gdy vrząd Ewánieliey ś. opowiedánia opuśćiwßy/ vrząd rozdawánia Cesárzstw/ Krolestw/ Xięstw/ y tego cokolwiek ludźie mogą mieć/ przywłaßczył * sobie! Potym; gdy ießcze to być powiedaß/ stáć się z vbogiego Xiędzá bogátym. Co iáko iáwnie iáśnie w nim się pokázuie/ to sámo świádkiem iest; że też áni Piotrem żaden się z Oycow twych ś ś. dotąd niewáży zwáć. Abowiem z tych żaden nie może tego rzec/ co Piotr ś. rzekł; ψ Złotá y śrebra nie mam/ iáko im też ieden z Doktorow ° ná oczy wyrzucał. Potrzećie; gdy powiedaß/ iż tey to Gwiázdy iest mieć klucz studnie przepáśći/ to iest; stáre Kácerzstwá y błędy w Piekle pogrzebione znowu ná świát wywodźić. Ktorá Glozá iż spełniła się w tymże Oycu twoim ś. Czwarta Demonstrácya PAPOPOMPY ψ iestći iáwnym iásnym dowodem. Przetoż też y tá ostátnia okoliczność/ o záćmieniu Słońcá Páná Chrystusá/ y iego słowá świętego pisánego/ iemu należy.

* Pátrz tu Fol. 99. y w Epichiremie/ Fol. 95. 96. 2ć.

ψ Actor 3. v. 5.

° Bernar. li. 4. Jan 22. odumárł po czterdźieśći pięćkroć sto tyśiąc tyśięcy y 25. tyśięcy wzłoćie.

ψ Pátrz fo. 103. 104. 105. 2ć.

Glozá Paulinowá Száráńcza vkázuie być Duchowieństwo Papieżowe.

Glozie też twoiey o Száráńczy kto się przypátrzy/ choć tylko iednym okiem Paulinie/ tedy to obáczy; że sámo właśnie Duchowieństwo Oycá twego świętego przez nie iáwnie/ iáśnie/ właśnie opisuie się. Abowiē ktoż więkßą pychą ku gorze skoczył? Ktoż niżey ná ziemię vpadł ćielesnośćią/ y roskoßámi ziemskimi nád to? To sámo záiste takie iest. To ábowiem sámo naywyżßey wzgorę skoczyło: gdy naprzod Krolom y inney wßelkiey zwierzchnośći świeckiey z posłußeństwá wydárło się/ nie tylko nád przykład * Chrystusow/ ále

1. Pychá naywyżßá Duchowieństwá Rzymsk.

* Joan 19. v. 11.

też nád

też nád ono práwo Duchá ś. w te słowá vczynione: Wszelka Duszá zwierzchnośći wyższey niech będźie poddána: to iest/ iáko glozuie Kośćioł Powszechny on Pierwszy: Siue Apostolus fueris, siue Euangelista, siue Propheta, aut QVISQVis tandem, Magistratui subesse debes. Nec enim Subiectio ista Pietatem euertit. Bądź Apostołem byłbyś/ bądź EWánielistą/ bądź PRorokiem álbo KTOZKOLwiek naostátek/ Vrzędowi (Miecz noszącemu) masz być poddan. Ani ábowiem to Poddáństwo Pobożnośći wywracá. Potym gdy swoię godność nád Krolewską ták wszetecznie większą być twierdźi/ iáka iest człowiecza° nád Bestyą. Owa/ gdy śiebie sámo świętym; á zás Cesárze/ Krole/ Xiążętá y inne wszystkie Krześćiáństwo Psámi niegodnymi świętego/° y Wieprzámi niegodnymi pereł/ to iest wyrozumienia táiemnic iego nábożeństwá (dla ktorey też Przyczyny nie wszystkę náukę Kośćiołowi potrzebną wypisáną w Piśmiech śś.) bespiecznie twierdźi być. A ták oną pierwszą pychą swoią/ że Korony ná głowách swych Száráńczy oney/ ktorą Jan ś. widźiał/ ma; iáwnie iáśnie pokazáło: gdyż (iáko ty piszesz) znáczą pychę Heretykow własną/ ktorą się wynoszą nád wszystkie ludźie. Jákoż y sáme Plesze ná to nośi/ Koronámi ie zowiąc. Tę zás wtorą pokázuie się mieć Zeby Lwie/ gdy ták bespiecznie Pomázáńcow naywyższych Bożych/ Cesárzow Krolow/ owa sáme° Bogá w Troycy iedyne°/ wszystkich śś. ták w niebie iáko y ná źiemi będących/ (oczym iáwny iásny Trzećia Demonstrácya ψ dowodemći iest/ do ktorey ćie ztąd odsyłam) bluźnierzsko szczypáć/ y owszem bluźnić niewstydźi się. A to wszystko bez vpámiętánia czyniąc/ W Páncerze Pierśi swe że ma vbráne: więc y śmiele nietylko ná Woynę inszych dla tey swey pychj wyzywáiąc/ ále też Krolom o nię táką się mową zástáwiáiąc;

Rom. 13. v. 1

Chrisostom. tom. 3. Sermone. 23. in capit. 13. ROmanor.

2. Pycha Duchowieństwá Rzym.

° Pátrz folio 58.

° Just Rább Jezuitá w Odpráwie Ná Gońcá Podolskieg/ folio 28. 29.

Korony száránczy ná głowiech X. Papieskiey PLESze.

Zeby Lwie v Xiężey Papieskiey.

ψ Pátrz fol. 52. 53. 26.

Iż lepiey żeby trzy Krolestwá zginęły/ * á niżliby práwo y powaga (táka wyższey miánowána) Kośćielna nárußoná być miáłá/ Że ma podobieństwo Koni ná Woyne zgotowánych y Wozow lecących/ iáwnie iáśnie ztąd sie pokazáło. Lecż kto náostátek niewidźi tákże choć tylko iednym okiem; iż toż sámo Duchowieństwo/ nád inße wßystkie Stany świeckie nayniżey ná źiemie vpádło przez pożądliwość ćielesną/ zá źiemskimi roskoßámi sie vdawáiąc niezmiernymi? Záprawdę wßytkim ślepym ná świećie Krześćiáńskim będącym/ á one vstáwiczną przypowieść w vśćiech swych máiącym/ Xiężeyći świát! to zdawná iáwno iest. Ták iż też sam náwet Bernárd kilká set lat przed Lutrem y Zwingliußem będący/ tę ćielesność sprosną/ á roskoßy źiemskie niezmierne/ iemu sámemu ná Koncylium zgromádzonemu/ y indźiey w Pismách swych wyrzucał. ♆ De Patrimonio Crucis Christi non facitis codices in Ecclesiis, sed PASCITIS PELLICES IN THALAMIS VESTRIS, impinguatis Canes, adornatis Equos. Dicite ergo Archidiaconi, dicite Presbyteri, dicant etiam PONTIfices: in Frænis, in Sellis, quid facit Aurum, in Vestimentis tantus ornatus, in Cibis tam SVPERFLuus apparatus—? Laicus tamen cum labore, sed CLERICI sine labore ♂ volunt possidere TOTVM Mundum. ♆ Honorati incedunt de bonis Domini, qui Domino honorem non deferunt. Inde is quem quotidiè vides MERETricius nitor, HISTRIONicus habitus, REGIVs Apparatus. Inde splendidæ Mensæ, & Cibis & Scyphis: inde COMMESSATIONES & EBRIETAtes: inde Cythara, & Lyra, & Tibia: inde redundantia torcularia & promptuaria plena eructantia ex hoc in illud: inde dolia pigmentaria: inde referta Marsupia. Z oyczyzny Krzyżá Chrystusowego niespráwuiećie Xiąg w Kośćiołách/ lecż roskoßnie Karmićie NIERZądnice w łożách swoich/ tuczyći/

* Hieron. Arcybiskup Kreteński Legat Papieski/ rzekł do Krolá Kazimierzá/ iáko pisze Cromerus li. 25.

XIEZEY świát.

♆ Bernard. Serm. 1. ad Clerum in Cōcil. Rhemensi.

Luxuria Clericorū Rom. Ecclesiae.

♂ ☞ Locusta.

♆ Idem in Cantica Serm. 33.

☞ Pátrz iáko Cielesność/ zbytki

tuczyćie PSY/ stroićie KONIE. Powiedzćież tedy Archidiákonowie/ powiedzćie Prezbyterowie/niech też powiedzą PAPieżowie/ ná Vzdách/ ná Stołkách co czyni Złoto/ ná odźieniu ták wielka wydworność/ w potráwách ták zbyteczne przygotowánie? Swiecki iednák człowiek z pracą/ lecz duchowni bez prace ψ chcą pośieść wszystek świát. Przełożeni Duchowni stroynie chodzą z dobr Páná (Chrystusowych) ktorzy Pánu (Chrystusowi) vczćiwośći nie wyrządzáią. Ztąd tá ktorą ná káżdy dźień widźiß Wßetecznicō należącą świetność/ Błazeńſki stroy/ Krolewskie ochędostwo. Ztąd kosztowne stoły y w pokármy y w rostruchany: ZTąd OBZERSTWA y opilstwá: ztąd Cythrá/ y Leir/ y Surmá: ztąd opływáiące piwnice Winá pełne/ y śpiżárnie náwßem nápełnione: ztąd przypráwne Beczki/ ztąd nátkáne Worki.

Toć ták sam Bernard ś. w sámym Duchowieństwie Oycá swego świete° Száráńczey/ y pychę/ y ćielesność z roskoßámi niewyliczonymi ták vkázował; że też ich wyliczyć niemogąc ták zámknąć Ogulnie muśiał. Et quid necesse est Clericorum omnia vitia quasi minus nota publicare? Cum de his experientia LVCE clarior MVNDVM repleuerit VNIVERSVM! Ideo PROPTER multitudinem Luxuriæ cætera vitia, AVARITIA atque SYMONIA, imo HÆRESIS & PERFIDIA, quasi in peccatum non reputatur.

Ale coż potrzebá Duchowieństwá wßystkie wystepki iákoby máło znáiome publikowáć? Gdyż o nich też doświadczenie iáśnieyße nád Słońce wßystek świát nápełniło. Przetoż Dla wielkośći CIELEsnośći inne wystepki/ LAKOmstwo/ y też SWIETOkupstwo/ owßem KACERZStwo/ y ZDRADZiectwo/ iákoby zá grzech nieliczy sie. Nie w Lutrze tedy áni w Zwingliuśie/ tákiego nic nieczyniących áni záżywáiących Sługách Páná Chrystusowych vbogich/ pokornie zwierzchnośći naywyżßey świeckiey poddánych/ cnotliwie wczystośći Máłżeńskiey żyiących/ skromnie y trzeźwie wiek swoy (gdy tu ná świećie żyli) prowádzących; ále w Oycu twoim świetym/ y iego Duchowieństwie maß dowodu Janá świetego wypełnienie Paulinie.

y ROskoßy Xiężey Rz. wielkie są?

ψ Pátrz ßáráńczy Kośćiołá Rzymskieg wßystko bez prácy mieć Chce.

A. Rozumiei Bernard S. podług świadectwa Hermanni Reid, ktory żył przed pułtorastu lat, in lib. de vita et honestate clericorum.

Cielesnośći y złośći Xiężey R. końcá niemogł wiedźieć ś. Bernard

Luter z Zwingliußem Száráńcza być niemogli.

z Przyczyná Iż Janá ś. dowod Papieżowi y iego Xieżej służy/ Konsens iegoż Doktorow.

z. Przyczyná. Iż toż potwierdźił Konsens Doktorow twoich własnych Paulinie do tego v ćiebie niektorych świętych/ á v wszystkich stárszych/ niż Luter y Zwingliusz byli. A to/ gdy to mieysce Janá ś. o Gwiaźdźie z Niebá zpádłey/ álbo Aniele odszczepieństwá/ tákże o iego ćiemnośćiách/ ktorymi świát záćmił ten zachodni/ o Oycách twoich świętych/ y ie° naprzednieyszych Kápłaniech/ ono zás o Száráńczy/ o iego naprzedniejszym Duchowieństwie/ wczytyrech Zakonách Mendicātium iáko się zowią żebráckich zámkniony/ wykłádáli/ y w nich wypełnione być świátu w te słowá opowiedáli. O Pierwszey rzeczy świadczą te słowá ich:

✠ Guilhelmus Holcotus in lib. Sapientiae lectione 182. ♂ Bernard. in Cantica Sermo. 66. ♆ Joan. Sarisburiensis in Polycratico li. 6 c. 24 Xieżá Rzymscy Aniołámi przepáśći.

✠ SACERDotes moderni SVNT similes Sacerdotibus BAAL, sunt ANGELI APOSTATICI, sunt SIMILES Sacerdotibus DAGON, sunt Sacerdotes PRIAPi, sunt ANGELi ABYSSI. ♂ Pudeat SVCCESSOREs Apostolorum lucem non esse mundi, sed Modij, MVndi autē TENebras. Dicamus eis, VOS ESTIS TENEBRÆ MVNDI. ♆ Ideo, mea opinione Papæ frequentiùs moriuntur, ne (si diuturna his sint vuiuendi spatia) totam Ecclesiam corrumpant. ✠ XIEZA teraznieyszy są podobni Kápłanom BAALowym/ są ANIOLAMI Apostátyckimi/ są podobni Kápłanom Dagon/ są Kápłanmi Pryapowymi/ są ANIOLAMI PRZEPASCi. ♂ Niech się wstydzą SVKCESSOROWIE Apostolscy że nie są świátłośćią świátá/ lecz Korcá/ świátá zás ćiemnośćiámi. Mowmy im: WY IESteśćie CIEMNośćią SWIátá. Dla tego/ iáko ia rozumiem Papieżowie często vmieráią/ áby (gdyby długo żyli) wszystkiego Kośćiołá nie zápsowáli. O drugiey rzeczy świádkiem są tákże twego Doktorá Paulinie słowá. ° Mendicantes (Monachi) peruersi DESIGNANTVr per LOCVSTAs de puteo abyssi exeuntes, quia IPSI sunt Scurriles, Leues, Volatiles, Carnales, Rodentes sacras literas virides, PAGANICÆ

☞ Czemu pretko mrą Papieżowie? ° Vbertinus in Onere Ecclesiæ cap: 22.

NICÆ Philosophiæ sequaces, quasi equi currentes, sic illi in Vanam disputationem, Zebrzacy (Mnißy) przewrotni ZNACza sie przez SZAráńcza z studnie przepáśći wychodzaca/ ábowiem oni sa Kárczemni/ Lekcy/ Látáiacy/ CIE Leśni/ gryzacy świete Pismá zielone/ Pogáńskiey Philozophiey náśládowcy/ iáko Konie bieżace/ ták oni bieża ku prozney dysputácyey. A ták maß Paulinie z sámych náostátek twych wielkich Doktorow; że nie miedzy Luterány álbo Zwingliány/ (iáko ty mowiß) to iest; nie miedzy námi prawdziwymi Sługámi Chrystusowymi; ále w twym własnym Kośćiele Gwiazdá z Niebá zpádła/ y iey dym z Száráńczą znayduie sie podług dowodu Janá ś. A ták iuż do Czwartey á ostátniey Rácyey twoiey Odpráwy w Imie P. Chrystusowe.

Száráńczá Duchowná Mnißy.

ODPRAWA NA CZWARTą Rácyą.

ABY ták iáko sie godźi/ bez wßego zátrudnienia/ y záwikłánia/ mogłáć sie dáć Czytelniku Odpráwá/ y ná one Paulinowe Czwartą Rácyą/ ktorą obiecał z Dowodow moich własnych dáć/ że Lutrá y Zwingliußá nie Bog/ ále Diabeł posłał: tedyć tu tákże wprzod Dowod moy káżdy/ tákże iego Odpowiedźi Summe ná káżdy Dowod moy/ przełożę. Gdyż Paulinus táki iest/ że moich Dowodow iáko sie godźiło/ tym sposobem/ ktorymem ia ie położył/ nieprzywodźi: áby ták snádnieyßą odpowiedź mogł dáć/ nie mogąc ináczey dowodow moich pozbyć/ gdyby był tej ßtuki niezáżył. Jednák iáko y tá ßtuká posłużyłá mu/ twoiey powinnośći będźie vznawáć z Odpráwy. Lecz iuż wprzod w Imie Páńskie do Summy ták dowodow moich/ iáko y iego Odpowiedźi.

Pierwßy Dowod moy ten ieſt tego.

Iż Luter y Zwingliuß ſą od ſámego Bogá porządnie poſtáni.

KTorzy wedle obietnice Páná Chryſtuſowey przyßli ku wywroceniu Antychryſtowey náuki y wyniośłośći/ ci ſą od ſámego Bogá poſtáni ku naprawie Kośćiołá iego świętego.

ZWingliuß y Luter z inßymi/ tych oſtátnich czáſow wedle obietnice Chryſtuſowey przyßli ku wywroceniu náuki y wyniośłośći Antychryſtowey.

LUter tedy y Zwingliuß poſtáni ſą od ſámego Bogá ku naprawie Kośćiołá iego świętego.

Dowod Pierwßey Propozycyey.

PIrwßey Propozycyey vkazał ſię dowod z Piſmá ś. Apocalyp. 11. cap. Gdźie P. Chryſtus przez Janá ś. obiecał zeſłáć po Powßechnym odſtąpieniu Kośćiołá Bożego do Antychryſtá/ ná zepſowánie náuki iego dwu świádkow/ to ieſt/ niektore niewielkiey liczby pobożne Męże. Lecz nie Enochá y Eliaßá właſne°/ iáko niektorzy Oycowie rozumieli/ y teraz rozumieią. Gdyż Hieronim & ś. Bayka to Zydowſka/ y Heretycka z Zydow wźięta podług Ewánielicy ¶ Páná Chryſtuſowey oſądźiłbyć/ trzymáć; iż on Eliaß świąty tu ná świát ma przyść.

& in cap. 4. Malach.

¶ Mátt. 17.

Dowod Wtorey Propozycyey.

Wtorey Propozycyey vkazał ſię dowod ten. Iż ponieważ Biſkup Rzymſki teráźnieyßy ieſt Antychryſtem y náuką y wyniośłośćią; Náuka/ cześćią dla tego/ iż odmienił Fundáment Wiáry Krześćiáńſkiey/ y trádycye ſwe niepiſáne zá właſne ßczyre ſłowo Boże piſáne podrzućił: Cześćią/ Iż Pogáńſtwá z Heretyctwá náwet z Zydowſtwá wźięte Artykuły y nabożeńſtwo/ zá Wiárę Apoſtolſką podał. Wyniośłośćią záś/ gdy ſię Chryſtuſem/ to ieſt rownym P. Chryſtuſowi

sowi w vrzędźie vczynił. Ná co wßystko támże * Argumentá pewne máiąc Paulinus/ w swey Odpowiedźi áni litera iedna niewspomniał ich. A Luter záś z Zwingliußem przećiw temu wßystkiemu iáwnie sie oborzyli/ náuka prawdźiwa z Pism ss/ Kościoł on Pierwßy prawdźiwy stánowiąc (ná co też támże Dowod położony ¶ od Paulińa opußczon.) Tedyć ztąd iáwnie iásnie tá Wtora Propozycya dowodźi sie/ że przyßli podług obietnice Pánа Chrystußowey ku wywroceniu y náuki/ y wyniosłośći Antychrystowey.

* W Epichiremie w Rozdźiále 3. Argumẽt 1. Folio. 76. 77. 2ć. 101. Argumẽ 4.5

¶ W Epichiremie Rozdźiał 2. Argument. 3. folio 59. 60.

SVMMA ODPOWIEDZI PAVLInowey ná ten Pierwßy Dowod.

1. ODpowiedź tá iest tego. * Iż ono mieysce Doktorowie ss. o Heliaßu y Enochu właśnym wykładáią. Czego iż ia nie rozumiem znimi/ zámyka; Że to rozumienie moie iest obiáwieniem/ y wykładem Szátáñskim. 2. Odpowiedź. Iż áni Zwingliáni (ták zowiąc vßczypliwie práwe Krześćiány/ nie do Zwingliußá/ lecz do sámego Chrystußá odzywáiące sie) áni Kálwin/ niezezwaláią ná to że Luter iest Eliaßem/ ná co przywodźi te ich słowá. ¶ Cum itaque Lutherus non fuerit Propheta, non fuerit Elias, non fuerit Euangelista, cum in multis errauerit— non debent Lutheri libri, sententiæ, opiniones esse norma Confessionis Augustanæ, aut doctrinæ de Cæna Dñi, & Atque vt Eliæ nomen concedatur Luthero, sacrilegæ tamen est temeritatis asserere vltimum Eliam, ac si præcisa esset Deo manus, ne quẽ vel præstantiorẽ, vel parẽ posthac emittat. Ponieważ tedy Luter niebył Prorokiẽ/ nie był Eliaßem/ niebył Ewánielistą/ gdyż w wielu rzeczách zbładźił— niemáią być Lutrowe Xiegi/ Sentencye/ Opinie/ práwidłem Confessyey Augustáńskiey/ álbo náuki o Wieczerzy Páńskiey.

* W Rozdźiále 3. Części Wtorey.

¶ De Libro Concordiae Admonitio Theologorũ et Ministrorũ sub Casimiro.

& Caluinus Admonit. vltima coñ. Vesphalũ.

A iż sie

& Aiż sie imie Eliáßa pozwoli Lutrowi/ świetokrádzcki iednák to iest vpor/ twierdzącgo być ostátnim Eliáßem/ iákoby Bogu byłá rekà odietá/ ták żeby niemogł potym postáć ktorego innego albo przednieyßego/ álbo rownego. 3. Odpowiedż. Iż to nie iest znák postánia Bożego/ lecz ráczey Czártowskiego/ gdy Luter z Zwingliußem przyßedł ná wywrocenie Wiáry Biskupow Rzymskich. Co sie pokázuie ztąd/ że Aryus/ Nestoryus/ Samosatenus/ Photynus/ Pelágius/ Donatus/ y owßem wßyscy Heretycy/ y z Machometem przyßli iáko posłáńcy Diabelscy ná wywrocenie Wiáry Biskupow Rzymskich. Tá ciest Summá Odpowiedźi Paulinowey. Teraz iuż w Imie Páńskie do iey Odpráwy.

ODPRAWA NA ODPOWIEDZ troiáka Paulinowe/ ná Dowod Pierwßy wyżßey położony.

Sztuká Zophistyckà w Paulinie.

NIe wspominaiąc tu tego Paulinie/ żeś zemną ták sobie niepostąpił w Odpowiedźi ná Argumentá moie Syllogistice położone/ á Logicè potwierdzone: Lecż iáko właśny Zophistá postąpiłeś sobie/ żadney sie Propozycyey wyráźnie nietknawßy/ (co sie y z Odpowiedźi twych głucho położonych pokázuie) ábyś ták nieodkrył nágości Odpráwy ich: á toli ia tobie iednák/ ták ná te twe odpowiedźi/ porządkiem dáie táką Odpráwę.

Ná Pierwßa Odpowiedź Odpráwá 1.

Ná Pierwßą Odpowiedź twoię/ ktorą w wątpliwość przywodźiß dowod Pierwßey Propozycyey/ to mowię. Naprzod. Iż głęboko śiegaß Paulinie ták mowiąc: Nie iest to Kátholicki wykład/ bo go Doktorowie świeći nie máią. Znáć że nie wieß co twoy Kárdynał/ á ießcze Jezuitá o wykładźiech pewnych Dokto-

Doktorow śś. ták nápiſał. * Cypriani, Hieronimi, Gregorij & Bernardi ſententia ſeu opinio FALSa FVIt; Cypryaná/ Hieronimá/ Grzegorzá Wielkiego/ y Bernárdá Sentencya álbo Opinia FAŁSZYWA BYŁA. Nie ták tedy ſzyroko roſćiągay Proporcow ná potym Paulinie tey Odpowiedźi/ gdyż widźiſz że ieſt Mátáctwem Non cauſæ vt cauſæ. Bo iáko nie zárázem ieſt to Kátholicki właſny á od Duchá świętego vczyniony wykład/ ktory ſie w Oycách świętych náyduie; ták też bacżyſz/ że też dla tego nie może być zárázem Heretyckim/ á od Cżártá wynáleźionym/ gdy ſie w Doktorzech nieznáyduie; y owßem gdy ſie im przećiwny przynoſi. ¶ Non enim SIC leguntur (libri noſtri) tanquam ex eis teſtimonium proferatur, vt CONTRa SENTIRE non liceat, ſicubi forte ſapuerint quam veritas poſtulat; Nie ták ábowiem cżytáia ſie (Xięgi náße) iákoby ták znich świádectwo było przynoßone/ żeby IMACZEY rozumieć nie godźiło ſie/ gdyby ſnadź inácżey miáły w ſobie wyrozumienie/ niż prawdá wyćiąga/ mowi Auguſtyn ſam święty.

Powtore mowie: Iż też názbyt beſpieczńie to mowiß Paulinie/ że nie mam z Doktorow tego wykładu/ ktorym położył w Dowodźie Pierwßey Propozycyey. Bo ácżkolwiek ßczegulnie mieyſce Janá świętego/ według poſpolitego mniemánia o Enochu y Heliaßu wykładáią Oycowie święći; iednák pokazałem/ći to z Hieronimá ś. że one ßczegulna Sentencya znoſi tenże Oćiec święty Hieronim/ te Generálna dáiąc indźiey: Iż to ieſt Bayká Zydowſka/ y Zpożydźiáłych Kácerzow/ rozumieć/ że on właſny Heliaß ma tu ná ten świát w ćiele ſwym przyść. Czegoměi też dowiodł támże/ y z ſámego Chryſtuſá Páná ſłow/ o ktorymi ono/ co Prorocy o Heliaßu ſámym zdáli ſie mowić Pháryzeußom/ o Janie Krzćićielu wyłożył: ktorego też Anioł Oycu zwiáſtuiąc/ Eliaßem podług Duchá

* Bellarm. de Papa lib. 3 cap 3. Secti. Adhaec etiam.

Kaiß zádáwa wykładowi Oycow świętych Jezuitá

¶ Auguſt. in Epiſto. ad Vincēt. Habet Gratiā. diſt. 10 Canoli frater.

2 Odpráwá ná pierwßa odpowiedź.

d Matt. 17. v. 10. 11. 12.

e Luc. 1. v. 17

y mocy názwał. Záczym te Rácye przydałem ztąd: Iż iáko przed przyśćiem Pierwßym Eliaß w Duchu tylko przyßedł w oſobie Janá Krzćićielá: ták też przed tym oſtátnim toż muſi być w innych. Toć ták y z Ewánieliey y z Hieronimá ś. ten Fundáment w EPICHIREMIE * wywiodßy/ iákoż tedy śmieß mowić Paulinie/ że y tá ßczegulna Sentencya moiá rozna Oycom świetym/ ieſth od Cżártá iáko nie Kátholicka: gdyż iey Fundámentu práwego Kátholiká Chryſtuſá/ y Hieronimá świetego miałeś? Ná ktory iżeś odpowiedżieć niemogł ináczey/ iedno iego zámilczeniem y zátáieniem; Przetoż ábyś wżdy kiedyżkolwiek nań twymi śmiáłymi vſty/choć iedno ſłowo (tylko lepße niech będźie niż teraz) odpowiedżiał; otożći go tu od ſłowá do ſłowá z Xięg iego kłáde. IVDÆI & Iudaizantes HÆRETICI ante ħlijmenon ſuum, HELIAM putant eſſe VENTVRũ & reſtituturũ omnia. VNDE Et CHRISTo in Euangelio proponit quæſtio. Quid quod Phariſæi dicunt quòd Elias venturus eſt? Quibus ille reſpondit. Elias quidem veniet, & ſi creditis iam venit, in Elia Ioannem intelligens. Żydowie y Zpożydźieli KACERZE/ przed cżáſem zmiłowánia nád ſobą/ rozumieią iż Heliaß przyść ma/ y náprawić wßyſtko. Zkądże y w EWámieliey Pánu CHRyſtuſowi quæſtya zádano. Coż to ieſt iż Pháryzeußowie mowią/ że Heliaß ma przyść? Ktorym on odpowieda. Heliaßći przyidźie/ á ieśli wierzyćie iuż przyßedł/ w Eliaßu Janá rozumieiąc. Druga zátym dowodem rzecż/ ſtrony Lutrá y Zwingliußá/ ná ten cżás będźie zniesioną Paulinie/ gdy mi ná Argumentá ták w EPICHIREMIE/ iáko y w PAPOPOMPIE Demonſtratiue z Fundámentu Piſm śś. położone/ á tego iáwnie iáśnie dowodzące; Iż Oćiec twoy ś. teráźnieyßy Papież ieſt onym właſnym Antychryſtem/ bluźnierzcą Bogá w Troycy iedynego y wßyſtkich ie° świę-

* Fol. 10.

Paulinowá Odpowiedź nateißa/ zámilczenie dowodu męż.

Hieroni. in 4. Cap. Malachiae.

☞ Pátrz iż to Zydowſki błąd y Hereticki rozumieć/ że Heliaß właſny tu przyidźie.

Ná Wtorą Propozycyą PAVlinus nic nie odpowiedźiał.

świetych/ y rozsiewca Bálwochwálstwá ſáwnego/ tákże rozmáitego Heretyctwá/ z tegoż Fundámentu Pism świetych tymże porządkiem zniesieß. Oboygá zborguieć dotąd/ poki chceß. A w tym ztey pierwßey Odpráwy Argument moy cáły zoſtáie.

NA WTORą ODPOWIEDZ twoię/ teć dáie Odpráwę.

Ná Wtorą Odpowiedź Odpráwá.

WZ Náni ſie niezeydźie tobie tá Odpowiedź. Gdyż ia toż z tymi twierdzę/ że Luter tákim nigdy Eliaßem/ to ieſt/ Reformátorem nie może być przyznány/ ktoryby nie miał błądźić ták iáko Prorok Eliaß/ álbo Ewánieliſtá ktory świety. Wiec żeby ſam tylko ieden miał być; gdyż innych z nim pospołu y z Zwingliußem w ten początek poſtánia od Bogá kłáde. Ale żeby go oni niemieli zemną przyznawáć zá Eliaßá/ to ieſt; Reformátorá/ gorliwego á práwie miedzy innymi przedniego; owa zá Mężá świetego/ tedy tu z tych ſámych ſłow Kalwinowych przećiwna rzecz pokázuie ſie/ gdy mu pozwala imienia Eliaßá ták piſząc: ¶ Atque vt Luthero nomen Eliæ CONCEDATVR, Aż Lutrowi imie Eliaßá DOZWoli ſie. Z onych záś pobożnych Miniſtrow wyżßa rzecz pokázuie ſie: owa/ tá wßyſtkáOdpráwá potwierdza ſie tymi ſłowy: ¶ Teſtamur autem coram Deo & Eccleſiis nos LVTHERiNOMEN neque odiſſe neque contemnere, ſed eum tanquam Virum Sanctum, & inſignem Dei ſeruum, DIVINITVSczą formatum & EXCITATVm ad Eccleſias Chriſti his poſtremis temporibus Tyrranni de ac tenebris ANTICHRISti horribiliter oppreſſam, in libertatem & lucem Euangelij vindicandam, & deſtruendam magnam partem regni Antichriſtiani, quan-

Luter iáko nie ieſt Eliaßem á iáko ieſt.

¶ Y owßem gdy go Inſignem Chriſti Apoſtolū zowie támże/ vt habet Surius.

¶ Libro de Concordia Admonitio Theologorū et Miniſtrorū ſub Caſimiro Foli. 198.

quam grauiter & immerito in nonnullis scriptis ab eo diffamatos, AMARE & VENERARI; neque hoc agere vt veras ipsius laudes minuamus aut obscuremus, verùm illud potius, vt honorem ipsi debitum asseramus, aduersus illos, Qui IMMODICIS & falsis ELOGIIS ipsum in locum suum extollentes, etiam de suo deiciunt, & non modo Lutherum ignominijs, sed etiam Ecclesiam Dei iniurijs grauibus afficiunt.

Jákiey powagi Luter y Zwingliá now?

Oświadczamy sie przed Bogiem y Kościoły / że my imieniem Lutrowym áni sie brzydzimy áni pogardzamy/ lecz go iáko Męża świętego y známienitego Sługę Bożego/ á od Bogá spráwioneg y pobudzonego do Kościołá Chrystusowego tych ostátnich czásow/ Tyráństwem y ciemnościámi Antychrystowymi strászliwie zátłumionego/ ku wolności y świátłości Ewámeliey przywroceniu y zepsowániu z wielkiey części Krolestwá Antychrystowego/ ácz kolwiek srodze y niestusznie w niektorych Pismách od niego źle vdáni iesteśmy/ miłuiemy y czcimy: áni sie oto stáramy/ ábysmy prawdziwey sławy iego vmnieyszáli álbo one zátłumiáli/ lecz oto ráczey/ ábysmy sławy iemu powinney obronili śmy/ przeciw tym ktorzy niezmiernymi y fałszywymi tytułámi/ onego ná mieysce nie swoie wywyższáiąc/ też z swego mieysca zrzucáia go/ ánie tylko Lutrá háńbia/ lecz też Kościoł Boży Srogim vkrzywdzeniem obciążáia.

Ktore iesth Mátáctwo Paulinowe w Odpowiedzi 3.

A ták Paulinie bacżyss/ iż tá twoiá Odpowiedź spráwioná iest z mátáctwá/ A dicto secundum quid ad dictum simpliciter: gdy co oni Secundum quid tylko Lutrowi imienia Eliaszá/ to ty że zgołá niepozwaláia/ nánich fałszywie wkładaß.

Odpráwá ná trzecia odpowiedź Paulinowe

Trzecia Odpowiedź twoiá namniey nieskodzi Dowodowi memu. Abowiem gdybym ia w niey ten znák twoy kładł/ táki zgołá Paulinie zá Lutrowym y Zwingliuszowym od Bogá postánim/ iáki miał Aryus/ Sámosaten2ć. Wywrácáiąc náuke Biskupow Rzymskich onych Pierwszych Ráthołickich prawdziwa; tedybyś słusznie ták iákoś nápisał odpowiedział. Lecz iżem ia ten znák rożny differencya położył/ iż przyszli ná wywrocenie Biskupow teraznieyszych

Inna iesth wywracáć Wiáre Kátolicką/ á inna Antychrystyáńską w Biskupiech Rzymskich.

Rzym-

Rzymskich/ ile są práwymi Antychrystámi náuką y wyniosłośćią (czegō ći dowiodł pewnymi Argumēty/ á tyś onych milczeniem przestąpił.) Przetoż nie iest to Odpowiedź; ále własny niedostátek odpowiedźi: gdy kłádźiesz Biskupy Rzymskie one pierwsze w náuce Kátholickiey od iáwnych Heretykow nágábáne/ miásto teráźnieyszych/ ktorzy własnymi Antychrystámi będąc/ nietylko Kátholikámi/ ále áni Biskupy nie są. Záczym poki się tego niespráwisz coć ták w EPICHIREMIE * iáko tu w PAPOPOMPIE zádano/ nietylko tego znáku Posłánia od Bogá Lutrowi y Zwingliuszowi odeymowáć niemożesz ztąd idącego/ iż przećiw Biskupom Rzymskim teráźnieyszym od Bonifaciusa III. idącym/ własnym Antychrystom przyszli; ále też y to/ iáko dotąd niewątpliwym świádkom Páná Chrystusowym/ nazwisko dwu Oliw od ćiebie prozno się im odeymuie: gdyż z sámą náuką obudwu Testámentow świętych tylko przyszli; ᵒ Propter quæ duo Testamenta Ecclesia Oliua fructifera, Dla ktorych też obudwu Testámentow Kośćioł Oliwą płodną zowie się/ ták iáko twoy ieden Stáry Biskup powiedźiał. Prozno náostátek ná Lutrá z Zwingliuszem Ezáiaszá ♂ świętego z dwiemá głowniámi wypuszczasz/ á Máttheuszá ś. ♆ ná Papieżá z opoką bramom Piekielnym niezwyćiężoną: gdyż onych do tąd Heretykámi niedowiodłeś: á tego zás z vpadku w Antychrystyáństwo nań pokazáne/ nie oczyśćiłeś. Co niż vczyniß/ ia w Imię Páńskie do Odpowiedźi twey ná Dowod Wtory.

* Pátrz o tym w Sūmie tego dowodu.

Dwu Oliw imię Lutrowi Zwingliuszowi czemu náleży?

ᵒ Haymo in Apoc. ca. 11.

Dwiema głowniámi nie są Luter y Zwingliꝰ/ áni Papież Opoka.

♂ Esai. 7. v. 4.

♆ Matt. 16

Dowod Wtory moy ten iest.

KTorych Wezwánie y Prace Pásterzską wedle Pismá świętego odpráwowána Bog potwierdźił/ y obfićie pobłogosłáwił / dawáiąc iey nád wszelką nádźieię

ludzka/ oprocz pomocy y reki ziemskiey pomnożenie: ći też sa od sámego Bogá prawdziwie postáni.

ZWingliußowe y Lutrowe y inßych z nimi náprzod postánych Reformátorow Kośćiołá Bożego prace y postánie Bog sam potwierdźił y obfićie pobłogosłáwił/dawáiac iey nád wßelka nádzieie ludzka oprocz wßelkiey pomocy y reki ziemskiey pomnożenie.

PRzetoż Luter z Zwingliußem y z innymi Pierwßymi Reformátorámi Kośćiołá Bożego od sámego Bogá byli porzadnie postáni/ to iest sposobem bez śrzodku ludzkiego/ ktory zowiemy vocationem extraordinariam.

1. Propozycyej dowod.

PIerwßey Propozycyey Dowod wźiał sie z Listu Páwłá ś. do Korynthow/ w ktorym samże ten Apostoł ś. tákie pomnożenie Słowá Boże° bez reki źiemskiey/ to iest; bez przemußenia poźwierzchnie° przez Woynę álbo Miecz źiemski/ swego posłánia prawdźiwego od Bogá ná vrząd Apostolski zá znák niewątpliwy/ bez śrzodku ludzkiego/ przećiw fałßywym Apostołom od ludźi swe posłánie máiące wystáwia w te słowá pißąc: ✠ Listem náßym wy iesteśćie/ nápisánym ná sercách náßych/ ktory znáia y czytáia wßyscy ludźie. Obiáwieni/ że iesteśćie Listem Chrystusowym vsługowánim náßym spráwionym/ nápisánym nie Inkaustem/ ále Duchem Bogá żywiacego. ☌ W ćiele chodząc nie według ćiáłá chodźimy/ bo zbroie walki náßey nie sa ćielesne/ ále mocne Bogiem/ ku podwroceniu mieysc obronnych/ rozumienia nimi podwracáiac/ y wßeláka wysokość wynoßaca sie przećiw znáiomośći Bożey/ y poimána wiodąc wßelka myśl ku posłußeństwu Chrystusowemu.

✠ 2. Corin. 3. v. 2. 3.
☌ 2. Corin. 10. v. 3. 4. 5.

2. Propozycyej dowod.

Wtora Propozycya tarácya iáwney iásnej experjēcyej potwirdźiłá sie; Iż bez wßelkie° przemußenia woienne°/ Lutrowe y Zwingliußowe náuke z Pism śś. podána/ ták wiele Krolow z Krolestwy/ Xiążąt z Xiestwy/ Miást z Vrzedámi/ niedobytych y niezliczonych Grodow z Pány przyieło; y dotąd nád wßystke nádźieie

ludzka

ludka moca Antychrystá Rzymskiego niezwyćiężona/ ktorey mu práwie wßystek Zachod z Cesárzmi vstáwicznie pomaga/ zwyćiężeni być niemogą. Co wßystko koniecznie zátym obronie sámego Bogá w Troycy iedynego przypisano być musi.

SVMMA ODPOWIEDZI PAVLInowey ná ten Wtory Dowod.

1. ODpowiedź tá iest: Iż niepewny to iest znák Postánia/ kiedy sie Heretykom powodzi w spustoßeniu Wiáry Rzymskiey. Jáko Aryußowi ták sie powiodło było/ iż swa náuka ták wiele Krolestw y Cesárzow zwiodł/ że ledwo ktore wiecey Heretyctwo: tákże y Máhometowi ták sie powiodło: y dla tegoż iest od Bogá postány: By namniey. Ten znák ábowiem być Heretykow postáńcow Antychrysthowych Pan Chrystus przepowiedział: Sitá Prorokow fałßywych powstánie y zwioda ich wiele. Tenże przypißuie Antychrystowi Páwel swiety. 2. Odpowiedź tá iest: Iż moca żołnierzska álbo woienna ták Luter iáko y Zwingliuß swa náuke rozmnożył. Naprzod Luter zátrąbiwßy ná woyne Pißnem swym/ á to gdy ták nápisał: Euangelium quocunque venit, oportet vt tumultuetur, niśi id faciat, non est verum; Ewánielia gdźiekolwiek przydźie/ potrzebá áby tumult czyniłá/ ieśli tego nie vczyni/ nie iest prawdźiwa. Potym gdy przećiw Biskupom nápisał kazac ich pustoßyć Biskupstwá/ mieczem karáć Kárdynały/ Papieżá. Potrzećie gdy Muncerus woyne chłopska w Niemcech spráwił. Poczwarte pobudźiwßy ná woyne Xiążętá przećiw własnemu Pánu y Cesárzowi swemu Kárłowi 5. ná ktorey iednák wygrał/ gárdłem ich dárowawßy. Toć ták Luter krwáwo

Matth. 24. 2. Tessal. 2.

Tom. 4.

krwáwą rękę Ewánielią rozmnażał. Toż Zwingliusz vczynił opowiedáiąc ono/ Euangelium sitit sanguinẽ, Ewánielia prágnie krwie/ bo do teº przywiodł Szwáycáry/ że iedni przećiwko drugim woynę stoczywszy/ ná ktorey sámże Hetmánił/ támże zábity. Tegoż sposobu pomnożenia dowodźi Paulino ziákiegoś Schiczá toż twierdzącego co y Paulin/ iákobyśmy mieli być pacis perturbatores &c. Tegoż świádkiem być kładźie Krolestwá Fráncuskie/ Niemieckie/ Anglickie 2ć. y Polskę náśę/ okrućieństwá Ewánielickiego doznawáiącą. Tegoż náostátek zdrayca iákimś Szwedskim (iáko on pisze) w Inflanćiech krew rozlewáiącym/ y Cepámi żeláznymi/ ktorymi śie Zyská w Czechách miał dobić Kielichá 2ć. Táć iest Summá Odpowiedźi Paulinowey. A ták iuż w Imię Páńskie do iey Odpráwy.

ODPRAWA NA DWOIAKĄ Odpowiedź Paulinowę/ dáną náDowod Wtory wyżśey położony.

1. Odprawá. Szczęśliwe pomnożenie náuki Apostolskiey iest znák postánia od Bogá.

NA Pirwśą Odpowiedź twoię/ tá Odpráwá dwoiáka dáie śię. Pirwśa tá iest. Iż tá twoiá Odpowiedź Paulinie/ nietylko Páwłowi ś. z szczęśliweº pomnożenia náuki swey dowodzącemu Postánia sweº (ták iáko maś teº Dowod w Pirwśey Propozycyey dowodźie) od Bogá: tále też y tweº Kościołá Kárdynałowi/ doteº Jezuićie/ iest przećiwna toż twierdzącemu (com ia w Pierwśey Propozycyey z Páwłá ś. twierdźił) w tem słowá: Efficacia doctrinæ est nota Ecclesiæ, vt dicitur Psalmo 18. Lex Dei est conuertens animas; Rozmnożenie náuki iest znák Kościołá/ iáko śie pokázuie z słow tych Psálmu ośminástego: Zakon Boży iest náuká náwracáiąca dusze.

A ták

A ták nie Heretykow/ ále Kátholikow pomnożenie
ßczęśliwe náuki/ podług Zakonu Bożego/ ieſt znákiē
Poſtánia práwego od Bogá. Wtora Odpowiedź tá
ieſt. Iż prozno z ßczęśćia Aryußowe° y Máhometo-
wego Lutrowe y Zwingliußowe ßczęśćie Heretyckim
czyniß/ z tych Przyczyn. 1. Iż Aryuß z onymi Stá-
rymi Heretykámi (iákoć ſie iuż troch⁹ wyżßey ☞ od-
powiedźiáło) wywracał niewątpliwą Wiárę Ká-
tholicką/ ná on czás w Kośćiele Rzymſkim będącą.
Luter zás z Zwingliußem niewątpliwie Antychryſty-
áńſką. 2. Iż Aryuß ſpoſobem Tyráńſkim á prá-
wie ſługom Antychryſtowym/ álbo iego przeſtáń-
com/ rozmnażał przez miecz Ceſárzow y Krolow błod
ſwoy/ ták ſrodze do niego przemußáiących/ że też
† Tunc multi ludibrio habiti (Chriſtum verè adorantes)
flagris cæſi, veſtibus ſpoliati, vinculis conſtricti, lapi-
dibus obruti, cruentis gladijs obtruncati fuerunt. ☞ Sicu-
bi autem fuerunt Chriſti ſtudioſi, illi vt magnus Elias
in montibus abſcondebantur, & in cauernis ac ſpelun-
cis latitabant. Ná ten czás wiele ich zá śmiechowiſko miano/
ſrodze bićźmi zkátowano/ z ßat złupiono/ więzieniem trapio-
no/ kámieńmi pozábiano/ krwáwymi mieczmi pomordowano.
☞ A ieśli ktorzy gdźie ſłużyli Pánu Chryſtuſowi/ ći iáko Wiel-
ki Eliaß ná gorách ſie kryli/ y w lochách y w iáſkiniách táili ſie.
Záczym niedźiw/ że przez tákowe krwáwe ßczęśćie nie-
zbędniká onego/ niemal wßyſtek świát zniewolony
przyiął błod. Rownym ſpoſobem Máhomet nie-
zbożny błod ſwoy rozſiał, to ieſt; nie bez Miecżá
krwáwego/ niewolą do błędu ſwego ćiſnąc. Ztądże
też iáwnie * Ait ſe cū gladio veniſſe, Wyznawa że z mie-
czem przyßedł. Lecż Luter z Zwingliußē/ pokaż Pauli-
nie, gdźie/ Ceſárze Krole tákowe mieli/ áby inne przy-
mußáli mieczem krwáwym do ich wiáry? Sámym

i ßczyrym

2. Odpo-
wiedź.
Rozne ßczę-
śćie Berety
ká Aryußá
nieſłuży Lu-
trowi/ áni
Zwingliu-
ßowi.
☞ Fol. 252.
253.

† Socrates
Hiſtor. Ec-
cleſiaſt. li. 4.
cap. 19.
☞ Athana-
ſius.

Toż náßym
ſie dźieie w
Hißpániey.

Mahome-
towe ßcze-
śćie Lutro-
wi nieſłuży-
* Zigaben
Saraceniae

LVTEr z
Zwingliu-
ßem nieprzy

muszáli do swey wiáry. szczyrym słowem Bożym y Krolez Krolestwy/ y Xiążętá z Xięstwy mieczá niedobywszy ziemskiego do tego przywiedli/ w czym ich teraz baczysz: y da Bog/ że tymże y Cesárze w krotkim czásie zniewoleni/ dádzą cześć y chwałę Pánu Chrystusowi. A ták żadney niemasz Konsequencyey z Aryusza y Máhometá/ Lutrá y Zwingliuszá kłáść w szczęśćie Heretyckie: y owszem przećiwną masz kłáść ich w szczęśćie Apostolskie y Kośćiołá ś. Kátholickiego; gdyż zakonu Bożego szczyrym opowiedánim sámym náukę swą rozmnożyli. Niebáwiąc się też cudámi żadnymi tákimi/ ktorymi przesłáńcy Antychrystowi wielu mieli zwieść podług przepowiedzenia P. Chrystusowego: y owszem pokázuiąc te należeć tych czásow ostátnich Antychrystowi Rzymskiemu/ y sługom iego/ bez wszelkiey Przyczyny w liczbę fałszywych Chrystusow od ćiebie są położeni.

Szczęśćie sług Antychrystowych nie służy Lutrowi. Matth. 24.

NA WTORĄ ODPOWIEDZ TA dwoiáka dáie się Odpráwá.

1. Iż ieśli co tákowego mowił álbo pisał Luter w tych Xięgách/ ktore ty miánuiesz/ niemogę pewnie wiedźieć; gdyż tych niemam.

2. Iż ieśli co tákowego/ zwłaszczá niesłusznego pisał/ tedy to wszystko wprzod przed wszystkimi w tym nágáne dáiącymi/ sam ogulnie odwołał y potępił/ prosząc przez miłośierdźie Boże/ áby mu to było bez zgorszenia odpuszczono/ w te słowá pisząc w Przedmowie ná wszystki Xięgi swoie. Ante omnia oro pium Lectorem, & oro propter ipsum Dominum nostrum Iesum Christum, vt ista legat cum iudicio, immò cũ multa miseratione, & sciat, me fuisse aliquádo MONachum, & PAPistam insanissimum. Cum istam causam aggressus sum,

Luterus Praefat. omniũ operũ.

sus sum, ita ebrium, immò submersum in dogmatibus Papæ, vt paratissimus fuerim omnes, si potuissem occidere, aut credentibus cooperari & consentire, qui Papæ vel vna syllaba obedientiam detrectarent. Nád wßystko proße pobożnego Czytelniká/ y proße dla sámego Páná nászego Jezusá Chrystusá/ áby te (Xiegi) czytał zrozsadkiem/ owßem z wielkim pożałowánim. A niech wie/ żem był niegdy Mnichem y Papieżnikiem naßaleńßym. Gdym do tey spráwy przystąpił/ ták záwiedźiony/ owßem ták vtopiony byłem w náukách Papieżowych/ iż nagotowßy byłem wßystkie/ bymbył mogł/ pozábijáć/ álbo zábijáiącym pomoc y zezwolić / kthorzyby choć tylko iedną Syllábę postußeństwá Papieżowi odmawiáli.

Luter w Papieństwie wßeláki ßkodliwego náuczył/ y też odwołał.

A ták nie Lutrá/ ále Oycá twego świętego Paulinie w tym winuy/ od ktorego te° śię náuczywßy/ ° Omnes aliter sentientes & docentes, quàm prædicat & tenet Romana Ecclesia, esse puniendos CApitis supplicio, Iż wßyscy ináczey rozumieiący y vczący/ niż vczy y trzyma Rzymski Kościoł/ máią być karáni NA GArle: nie dźiw że też ie° toż kazał odmierzáć miárką/ iáko on innym przed tym też mierzał. Boć to pewna co mowi Mędrzec: Iż przez co grzeßy kto/ przez toż dręczon bywa. Dla tegoż też Jan ś. o kaźni Antychrystowey wzaiemney ták pißet Oddayćie iemu ták/ iáko y on oddał wam / y wdwoy nasob dwoiáko oddayćie mu wedle vczynkow iego. Atoli iednák do tego cżásu sámego iáko z tych Janá ś. ták też y z owych Lutrowych nikt nietylko Papieżá/ ále áni iednego iego Papieżnikà od Ewánielikow dla Wiáry niezábił. Záczym vstawaß w Dowodźie odpowiedźi twoiey. Słowá Lutrowe/ o Ewánieliey tumult cżyniącey/ nie ßą/ iáko ty vdawaß Paulinie o Lutrowey Ewánieliey od Lutrá powiedźiáne/ lecż o Ewánieliey Páná Chrystusowey/ á to tym sposobem/ iáko ie samże P. Chrystus o teyże/ te słowá przed tym wyráźnie powiedźiał Nie mniemayćie żebym przyßedł pokoy puścić ná ziemie/ nie przyßedłem puścić pokoiu ále Mieć Ktore Luter ták wykładał

o Canō. Ad aholendā/ de Hæreticis.

Papież swoia náuka sobie ßkodzien w Lutrze. Sapient. 11. v. 17.

Apocal. 18. v. 6.

Odpowiedź twa Słowá Lutrowe o tumulcie Ewánieliey.

Matth. 10. v. 34.

ψ Vt habet Daniel Tossang de Cōsensu Euāgelistarum parte 2. cap. 10.

kłada: ψ Hic ait de bello passiuo non actiuo, de bello scilicet, non quod infert Princeps pacis Christus, sed quod ei & membris eius afflīs huius mundi infertur: Iż tu mowi sie o woynie cierpiacey nie czyniacey/ o woynie to iest/ nie ktora podnosi Xiąże pokoiu Chrystus/ lecz ktora przeciw iemu y cżłonkom iego Synowie tego świátá podnoßą. A ták ieśli z nieumieietności Konsequencya odpowiedźi twoiey z tych słow Lutrowych wźiąłeś/ tedy ſybálſtwá Non causæ vt causæ, dla złe° wyrozumienia słow nie ták Lutrowych/ iáko własnie Páná Chrystusowych; á ieśli vmyślnie/ tedy złości Kálumnicy Cżártowſkim Sługom należącey/ dopuścileś ſie Paulinie.

SZYBálſtwo Albo złość Paulinowá.

Gdyż iáko Luter ták Zwingliuß náuká swoiá iáko żywo nie pobudzáli do tumultu; lecż go twoiż Paulinie/ onym nie wierząc y zprzeciwiáiąc ſie ſámi cżynili: iáko y teraz iáwna iesth w ſámey náßey Polßcze. A ták z tych słow Odpowiedź twoiá vpádłá.

CH Lopska Woyná nie pomogłá Lutrowey náuce.

Muncerus Woyną swoią Chłopſką Odpowiedźi twoiey nie potwierdza z tych Przyczyn. 1. Iż ták Muncerus iáko y ono chłopſtwo swowolne Lutrowey y Zwingliußowey náuki nietrzymáli ſie. Gdyż Muncer z tym chłopſtwem Enthuſiaſtow álbo Zbogomowcow Kácerzſtwá náśládował/ iáko Hiſtorya piße ψ/ od Lutrá y Zwingliußá piſmy potępionego. 2. Iż ſamże Luter piſánie swe wydał naprzod przed wßyſtkimi tákowe przeciw Muncerowi y iego chłopſtwu/ ktorym "Hortatur & inſtigat omnes (Magiſtratus) vt velut ad commune reſtinguendum incendium, ſic ad iſtos conſceleratos & nefarios Latrones ac parricidas TRVCIDANDOS accurant, qui & fidem Magiſtratui datam turpiſſimè violarint, & alienas poſſeſsiones per vim occupant &c. Vpomina y pobudza wßyſtkie (Vrzędy) iáko ku pospolitego zágáßenia zápału/ áby ták do tych złoczyńcow y niewymownych rozboynikow/ tákże Mężoboycow

ψ Sleidany libro 3.

"Sleidanus libr. 5.

Luter potępił ſam naprzod chłopſtwo Woyne.

POMO-

POMORDOwánia zbiegáli sie/ ktorzy y przyśiege vrzedowi vczyniona sprośnie zgwałćili/ y cudze máietnośći przez gwałt ośiagneli. Zá ktorym pisánim vrząd świecki zebrawszy Woysko/ one Woyne chłopską zniosł/ poráziwszy ich; ták iáko to samże Paulinie przyznawasz. Záczym z tych przyczyn Woyná Muncerowá Lutrowey náuce rozmnożeniu namniey nie pomogłá.

Woyna Xiążąt z Kárłem 5. tákże Odpowiedzi twoiey namniey nie rátuie/ y mego Dowodu nie znośi/ z tych Przyczyn. 1. Iż ią samże Papież Pavvel' III. po śmierći Lutrowey ná Koncylium Trydentskim z Cesárzem przećiw Xiążętom ná zátłumienie náuki Lutrowey iuż rozszerzoney/ y wolnośći Niemieckiey wywołał/ ták iáko to káżdemu ná świećie iáwna iest z Historyey. Czego áby nie czynił/ nietylko sáme Xiążętá/ lecz też ψ Eorum Legati, reliquos imperij ordines, vt Cæsarem vnà secum adeant, belli deprecandi causâ, rogant: verùm id frustra fuit: Ich Posłowie (ná Seymie Rátisboñskim) innych Cesárzstwá stanow/ áby do Cesárzá społecznie z soba doszli/ dla woyny odproszenia/ prośili: lecz to prozno było/ iáko Historya pisze. 2. Iż te Woyne Xiążętá nie dla rozmnożenia náuki Lutrowey/ iuż dobrze rozmnożoney; ále dla obrony niesłusznego wywołánia swe° od Cesárzá podniozszy/ vpádli; ták iáko pisze Historya w te słowá: ° Protestãtes contra Cæsaris proscriptionẽ sese armis defendentes, succubuerunt, Añ. Christi 1547. Protestánći przećiw Cesárzskiemu wywołániu broniac sie woyna przegráli. Záczym to máiąc/ nietylko twoiá odpowiedź vpada w dowodźie: Lecz do tego moy Dowod wtorey Propozycyey z tąd sie iáwną iásną prawdą być potwierdza/ tym sámym: Iż Xiążętá przegráną woyną namniey nie pomnożyli szczęśćia w rozmnożeniu náuki Lutrowey/ lecz tylko sam Bog: ktory w Krzyżu naywięcey zwykł Kośćioł swoy rozmnażáć.

Pátrz dla czego.

Woyná Xiążąt z Kárłem 5.

PApież ią wywołał w przod z Cesárzem nie Xiążętá.

ψ Sleidan9 libro 17.

Nie dla rozmnożenia wiáry byłá/ ále dla obrony wywołánia niesłusznego.

° Philipp9 Glasser9 in Syngrammate Histo. fol 139. 140.

Woyná z Kárłem 5. potwierdza wtorej propozycyey moiey.

☞ Kaźń Boska.

Jákoż y to się ná ten czás stáło. Bo wygrawszy Kárzeł 5. bitwę/ nietylko nie bronił Religiey Lutrowey/ ále też vćiec musiał z Niemiec/ y ták od wstydu y żalu do Klasztorá wstąpiwszy/ oszálał y vmárł.

Z Wingliuszowe słowá o Ewánieliey krwie prágnącey.

Zwingliuszowych słow tákich o Ewánieliey prágnącey krwie/ nie mogłem náleść w Xięgách iego wszystkich. A ieśliże są iákie/ tedy iednák z nich nie możesz trąbienią ná woynę od niego dowieść z they przyczyny. Iż ieśli tákie wyrzekł/ iákie ty miánuiesz/ tedy tymże sposobem wyrzekł ie bez wszelkiey wątpliwośći iákim P. Chrystus/ á z tym Luter słowá wyższe wyrzekł. Abowiem pisząc ná one słowá Páná Chrystusowe/ Nieprzyszedłem pokoiu puszczáć/ ále miecz/ nietylko onże sens ich kłádźie/ od Lutrá położony; ále też tę twoię glozę/ ktorą iemu przypisuiesz/ támże iáwnie iáśnie iáko Tyráńską y Pháryzáyską odrzuca/ ták pisząc: * Non veni pacem mittere.) Vbicunque prædicatur & promouetur veritas, dissidium oritur ab his, qui contra veritatem, contra iustitiam & pietatem veram pugnant, vtcunque pietatem simulent. Neque hinc patrocinium reperire possunt, qui VI ET GLADIO ad veritatis & fidei confessionem homines adigunt. Aliud verò est homines ad fidem cogere, & aliud blasphemantes fidem & nomen Dei punire & cöercere, aut abducentes à Deo & vera pietate è medio tollere. Hoc à Sanctis & pijs Magistratibus ♆ semper factum est, illud verò Tyrannorum est & Pharisæorum; Nieprzyszedłem pokoiu puszczáć.) Gdźiekolwiek opowieda się y rozmnaża prawdá/ tám się niezgodá wszczyna od tych/ ktorzy przećiw prawdźie/ przećiw spráwiedliwośći y pobożnośći prawdźiwey walczą/ áczby niewiem iáką pobożność zmyśláli. Ani ztąd obrony ználeść mogą/ kthorzy GWALTEM Y MIECZEM DO prawdy y Wiáry wyznánia ludźie przymuszáią. Inna záiste iesth ludźie do wiáry przymuszáć/ á inna bluźniące wiáre

Jákim sensem máią być rozumiáne.

Zwinglius in Euangelium Matt. cap/10.

♆ Vide (ait Zuinglius) Deutor. 13. Numer. 25. 4. Reg. 9. 22 Daniel. 6. Augusti ad Bonifaciũ/ de Correctione Donati.

Z Wingliusz Gwałt do wiáry potępia.

y Imię

y Imie Boże karáć y powśćiągáć/ álbo odwodzące od Bogá y prawdźiwey pobożnośći tráćić. To od Swiętych y pobożnych vrzędow/ záwße dźiało śie/ ono záś Tyrannow iest y Pháryzeußow. Toć ták Zwingliuß vstá twe niewstydliwe zátyka iáko pełne potwarzy/ iáwnie iáśnie vcząc tę twoię glozę/ ktorą przypisuieß/ być nie swoię/ lecz Czártowską w Tyránniech á nie w nim świádku Páná Chrystusowym mieysce máiącą. Záczym z tey iego Konfessyey powtore vkázuie śie być to iáwnym twoim/ y tych ktorych w tym náśláduieß/ fałßem; co powiedaß ná tegoż Zwingliußá/ iż on wytrąbił woynę Helwecką/ przećiw twym Papieżnikom ná pomnożenie náuki swoiey. Gdyż nietylko tá pierwßa Rácya iego wyznánia tego niedopußcza/ lecz też powthore y sámá Historya z tych Przyczyn. 1. Iż gdy Tygurzánie: Maximis & varijs iniurijs coacti, Commeatu ipsos (quinque pagicos) interclusissent. ♂ Huic consilio OBSutit pro virili ZVinglio. Wielkimi y rozmáitymi krzywdámi (Mieyskimi) przymußeni/ żywność (piąćią Papieskim Miástom) z Páństw swych odieli. ♂ Tedy Zwingliuß tey rádźie ich podług możnośći swey ZAstáwiał śie/ iáko Historya piße. 2. Iż nie Tygurzánie sámi á dáleko mniey Zwingliuß/ lecz stroná przećiwna tą woyną ná Tygurzány wprzod nátárłá/ ták iáko táż Historya iáwnie iáśnie świadczy w te słowá. Quinque pagici cum maxima rerum necessariarum inopia premerentur, silentio conductis copijs Octobris Mensis die 9. signa proferunt, & opinione citiùs ad Tigurinorum fines perueniunt. Pięć Miast Papieskiey wiáry/ gdy byli vćiśnieni niedostátkiem wielkim w żywnośći/ potáiemnie zwiodßy zá pieniądze żołnierzá/ dnia 9. Mieśiącá Páźdźierniká woysko wwiodły/ y nád spodźiewánie prętßey do gránic Tygurynow doßli/ y ták sámy bitwę stoczyły z nimi/ o ktorey oni w sámey rzeczy nie myślili. A ták tey woyny maß Paulinie Autory twoież własne

Zwingliuß vstá Paulinowe zámyka iáko potwarzliwe.

WOYNY Szwáycárskiey nie był Autorem.

Sleidanus libro 8. ♂ Gualter. in Apolog. pro Zuinglio praefixa operibus eius.

Szwáycárzi Papieżnicy sprawcy woyny.

Papie-

Papieżniki nie Zwingliußá/dla spraw mieyskich/nie dla Religiey vczynioney.

Zwingliuß niebył Hetmanem ná Woynie ále iáko Pasterzem.

Hetmáństwo w tey woynie Zwingliußowi niesłußnie tákże przypisuieß; gdyż ná niey był/ y zginął nie iáko żołnierz álbo Hetman/ ále iáko Pástherz/ do tey powinnośći zwyczáiem Miástá onego obowiązány/ ták iáko to Historya w te słowá wyświadcza:

o Sleidan9 libro 8.

o In cæsorum numero fuit Zuinglius. Nam Tigurinorũ ita fert consuetudo, cum in hostem exitur, vt Ecclesiæ Minister primarius vnà prodeat. W liczbie pobitych był Zwingliuß. Abowiem Tygurynow ták nieśie zwyczay/ gdy ćiągna przećiw nieprzyiaćielowi/ że Przednieyßy Káznodźieiá Kośćiołá pospołu wychodźi. A to nietylko przykłádem Izráelitow/ z ktorymi Kápłani y Lewitowie ná Woynę wychodźili z roskazánia Bożego; ále też przykłádem twegoż sámego Kośćiołá Paulinie. Czego maß przykład nietylko tu w Polßcze/ ále też ná stronie. Ktory twoy Dokthor wymawiáiąc ták piße. Ais Sanderum nostrum & cæteros coniuratos in Hybernia contra Serenissimam Reginam Angliæ armatos fuisse. Respondeo, D. Sanderum cum alijs Sacerdotibus fuisse exercitui auxilio in his, quæ conscientiam concernũt. Quid hic mali? Powiedaß iż Sánder náß y inni zprzyśiężeni w Hiberniey przećiwko Náiaśnieyßey Krolowey Angielskiey vzbroieni byli. Odpowiedam/ iż D. Sander z innymi Xiędzámi był w Woysku pomocą w tych rzeczách/ktore do sumnienia należą. Coż tu złego? Nic tákiego oprocz zdrádźiectwá/buntu/ łupiestwá/ y Mężoboystwá. Lecz do rzeczy. Rownismy tedy w spráwie Paulinie; tylko w sposobie rożni: ábowiem Zwingliuß iáko Pásterz przy owcách swjch/zá krzywdę swoię walką niesłußną náiechánych/ zámordowan iest: A Sánder z inną Xiężą twoią/iáko Trębácz walki niesłußney przećiw Oyczyźnie własnej.

Zwyczay Tygurski pobożny.

Deutor. 20.

Costerus Jesuita in Apolog. parte 3. cap. 9.

Xiężá Papiescy sámi zbroyni ná Woynie bywáli.

Swia-

Swiádectwem iákiegoś Schyczá/iáko Adwersarzá náßego/ták ważne iest iáko twoie własne to/ gdy powiedaß/ że Krolestwá cudze wydźieramy/ y przećiw własnym Pánom rebellizuiemy; Bo iáko on wprawdźie nigdy áni iednym przykłádē; táky ty do śmierći swey tego niedowiedźieß. Przetoż iáko ná twoie gołe á potwarzliwe słowá/ ták też y ná iego málo dbamy.

Dowod z Schyczá.

Krolestw wyliczonych Regestr od ćiebie widzę; lecż żadnego od nich przykłádu okrućieństwá náße°/ im zádáne°/ przez ćiebie nie słyßę. Przetoż chceßli poprzeć twey odpowiedźi ich świádectwem/ trzebáć ſie było tym zábáwić; bo tego nietylko ia chce/ ále ſámá rzecż dowodu przedśiewźietego. A ták żeś tego nie vczynił/ nie máß ná to co więcey mowić/ tylko że gołe słowá nie nie ważą. A mali ſie prawdá rzec Paulinie; omyliłeś ſie/ Lutrá y Zwingliußá przyczyną okrućieństw przeßłych w tych to Krolestwách miánowánych czyniąc. Gdyż twego Oycá ś. tego przyczyną oprocż innych dowodow Krolestw/iáwnie iáśnie woła być Krolestwo Fráncuzkie dwu Krolow świeżo przez okrutne ſkłoćie/zá ie° náprawą y benedykcyą/ vtráćiwßy. Angielſkie tákże/świeżo prochy podſypáne ná Krolá swego dźiśieyßego zewßyſtkim Domem iego zágubienie vkázuiąć/ od Gárdneta Jezuity od tegoż Oycá twego ná to poſłánego. Z tych teraz ná krotce maß Paulinie, co o wßyſtkich inßych okrućieństwách/ ktore ſie kolwiek dźiały y dźieią/zá rozgłoßeniem Ewanieliey ś. przez Lutrá y Zwingliußá/ maß rozumieć iż to/co ſamże Senátor Rzymſki zdawną Oycu twemu świete° one w te słowá przypiſuiąc rozumiał Dico & exclamo, (necq enim timebo homines Deo fretus) PAPA ipſe BELLA PACATis populis INFERt, & inter Principes Ciuitateſqúe Diſcordias SERIT.

Dowod z Krolestw niemyi przećiw Lutrowi y Zwingliußowi.

Autor okrućieństw przeßłych y teráz nieyßych Papież/ á nie Luter.

To pokázuie Fráncya.

To thákie prochy násádzone od Jezuity/ ná Krolá Angielſkiego.

Laurentius Valla ante annos 150.

Papa qualis Rex. ☞

PAPA & alienas sitit opes, & suas exsorbet, vt Achilles in Agamemnonem; VORator RERũ POPuli, REX. Mowie y wołam (áni ábowiem ludźi będę się bał zá Bożą pomocą) Papież sam Woyny spokoynym ludźiom wnośi/ y miedzy Xiążęty y Miásty Niezgody SIEIE. Papież y cudzych prágnie Bogáctw/ y swoie połyka/ iáko Achilles mowi o Agamemnonie: POLOK dobrá ludzkiego Krol. Masz tedy Paulinie teraz ná krotce/ ná kogo wszysthek świáth z Krolestwy swymi złupionymi y krwią zbroczonymi ma płákáć: potym będźieszli chćiał więcey świádectw zprzykłády żywymi o tym słucháć/ nie będę od tego/ żeć dogodzę.

PADIEż przed 150. lat Author Woien y rosterkow miedzy niewinnymi.

Kárzeł Xiąże Filandckie.

Kárzeł Xiąże Filándckie (kthorego ty zdrayco niewstydliwie miánuiesz) twey odpowiedźi nierátuie; gdyż ten (iáko przyznáły Xiążętá Rzeskie) Non Religionem sed regionem, nie pomnożenia Religiey/ ále Krolestwá Szwedskiego niesłusznie szukał/ y ono sobie vsurpowáć chćiał. Aiż Ewánielik/ to nie do rzeczy; boć też y Chrystus Judaszá miał: y twych Papieżnikow nie tylko prostych w Hiszpániey/ we Włoszech/ rozboynikámi wielkimi/ ále y sámych Papieżow dopiero tákowych być słyszałeś: á przedśię osobiste wystepki/ wszystkiemu Kośćiołowi twemu/ zá własne od ćiebie się nieprzyczytáią. Toż też o tym osobistym wystepku Ewánieliká tego rozumiey/ á to podług oney Reguły Apostołá ś. ♆ Każdy swoie brzemie poniesie.

♆ Galat. 6. v. 5.

Cepy żelázne Zyskowe.

Cepy żelázne Zyskowe/ ktorymi się dobijał wolne vżywánia Kielichá Krwie Páná Chrystusowey/ gdyż sto lat przed Lutrem y Zwingliuszem Młoćiły/ niewiem iákim sposobem/ Lutrowi y Zwingliuszowi rátunkiem ku rozmnożeniu náuki ich były/ y ćiebie Paulinie dośięgły! Przetoż ták głębokiey Demonstrácyey wyłożenia poczekamći. A ia w tym opráwiwszy

Odpo-

Odpowiedź twoie ná dwá Dowody moie od ćiebie vczynioną/ zá porządnym ich extraordinariè od Bogá vczynionym Posłánim; teraz iuż w Imię Páńskie przystępuię do Odpráwy Odpowiedźi twey/ dáney ná Dowod ordinariè vczynione° Posłánia przez ludźi Lutrá y Zwingliußá/ iáko też ná Obiekcyi rozwiązánie.

SVMMA

Dowodu moiego zá Posłánim od ludźi Lutrá y Zwingliußá tá iest.

LVter y Zwingliuß byli w Kośćiele Papieskim Przezbyterámi.

LVter tedy y Zwingliuß mieli podług Sentencyey Papieżnikow Posłánie swe porządne od ludźi.

ABOWiem ieśliże co dobrego y porządnego Kośćioł Papieski w swym Posłániu być wierzy/ tedy też toż y w ich Posłániu ználeść y ostáć się muśi. Zátym tá Excepcya Papieská dáie się. Iż ten dowod nie ważny. Bo iesli co dobrego z Posłánia onego mieli/ tedy to vtráćili/ odsthąpiwßy od Kośćiołá Biskupow náuki/ ná ktorą ich posyłáli. Ná tę Excepcyą Respons się ten dał. Ze prawdá iesth/ iż vczynili przećiw Biskupow intencyey od ktorych byli Posłáni/ ále nie przećiw vrzędowi wźiętemu od nich: kthorego cyl własny ten iest; vczyć náuki y chwały ßczyrey Bożey/ á nie wymysłow ludzkich/ z wyniosłośćią Antychrystową. Co się potwierdźiło naprzod przykłádem

Donátystow od Biskupow swych do Kościoła Katholickiego odstępuiących: Wiec też y przykładem Senátorá ná gwałt przeciw Tyránowi práwá gwałcącemu wołáiącego: owa/ z Chrystusá do swego słowá Vczníe odsyláiącego/ * á od cudzego vciekáć roskázuiącego; z Páwłá świętego Aniołá y Apostołow gdyby co innego vczyli zákázuiącego słuchác: á zátym z Augustyná z Bázyliuszem tákże nie kázącego słuchác nikogo/ktory co nád Pismá święte przynosi/y Cypryaná s. od Pásterzow fałszywych káżdy odstępowác: Náostátek z Koncylium Láteránenskiego/ gwałtu ná Papieżá nieporządnie wybránego roskázuiącego woláć/y od niego odstąpić. Co wszystko iż Luter z Zwingliuszem náleżli przy Biskupie Rzymskim od ktorego byli postáni; iáko maß w EPICHIREMIE y tu w PAPOPOMPIE cáley o tym dowod: Przeto też tego vtrácić/ co od niego dobrego wzięli/ do lepszego przystąpiwszy/y vrzad ná to/ná co właśnie należało obroćiwszy/ vtrácić nie mogli. Zátym obiekcya tá iest. Iż choćby się pozwoliło/ że Posłánie ono od sámego Bogá/ (ktore się zowie extraordinaria Missio) mieysce miáło tych czásow/ wszákże iż Luter y z Zwingliuszem nie vczynili żadne° cudu pozwierzchnego: Przeto ich Posłánie nie może być dowiedzione/ że iest właśnie od Bogá. Gdyż tákowy Posyłánia sposob/ záwsze tákowego Dowodu potrzebuie. Ná ktora Obiekcyo dáłá się táka Odpowiedź Czworáka. Pierwsza/ Iż to nie iest generálna Regułá: gdyż tego nie záwsze potrzebá iest/ co się w Posłániu Prorokow świętych pokazało/ iáko w Jeremiaszu/ Ezechielu/ Joelu/ Ozeaszu/ Amosiu y innych/ á náwet y w Janie Krzćicielu: ktorzy wszyscy porządnie od Bogá sámego extraordinarie posłáni będąc/ ku náprawie Kościoła Jero-

* Joan. 8.

Galat. 1.

Jerozolimskiego/bez cudu pozwierzchnego/z samego Pisma świetego znáku Posłánia swego dowodząc/ prawdziwymi Pásterzmi y Posłáńcy Bożymi byli bez wszego wątpienia tákże z Janem Krzćicielem: o ktorym to z Janá świetego Ewánćelisty Chryzostom nápisał. Quod signum nullum Ioannes fecit, qui tot tantasque Ciuitates erudiuit. Iż żadnego znáku Jan nie vczynił/ ktory tak wiele Miast wyuczył. Wtora Odpowiedź tá byłá: Iż nie nową náukę przynieśli; lecz w Pismiech śś. ználeziona y iáwna. Dla tegoż z Beda mogą rzec. Nunquid quia ista signa non facimus, minimè credimus? Sed hæc necessaria in Exordio fuerunt Ecclesiæ. Beda lib. 4. in Marc. capit. 16. Izali iż tych cudow nieczynimy/ bynamniey nie wierzymy? Ale te potrzebne były ná początku Kościołá. Trzećia tá iesth: Iż choćby ie też byli czynili/ przedśieby iednák im słusznie nie wierzyli byli. Gdyż ták Chrystus iáko y Páwel świety/ te czásy ostátnie cudō Antychrystowym y Sługom iego być właśnie powiedźieli. Chryzostom ś. o cudźiech swego czásu tákże powiedźiał/ Matth. 24. v. 24. 2 Thessal. 2. v. 9. 10. Apocaly. 13. v. 13. 34. Iż Nunc operatio signorum sublata est omninò, magis autem reperitur apud eos, qui Falsi sunt Christiani: Teraz zgołá czynienie Cudow (práwych) Vstáło/ lecz záś wiecey ználeżione bywáia v tych/ ktorzy Fałszywymi są Krześćiány. Dla tegoż tenże nápisał. Nunc nullo modo cognosci potest, quæ sit vera Ecclesia, NISI per Scripturas. Teraz żadnym inszym sposobem nie może być poznano/ ktoryby był Prawdźiwy Kościoł/ iedno przez Pismá świete. Ktorym też sámym kazał się Pan Chrystus zwierzáć zbáwienia á nie cudom/ o ktorych ták Nazyanzenus mowi/ dla te°; Joā. 5. v. 39. Nolite fratres mei signa amare, quæ possunt cū reprobis haberi communia, Nie kochayćie się bráćia moi w cudách/ ktore też y odrzuconym mogą być spolne. Czwarta Odpowiedź tá iestt Iż Luter z Zwingliuszem máią cudá Duchowne/ ktore więtsze są niż ćielesne álbo pozwierzchne.

A to/ gdy bez wßelákiey promocyey Cesárzow y Krolow tego świátá/ sámym tylko głosem Ewánieliey ś. opowiedáney/ wiárę y wyniosłość Papieżową zwiekßey cześći ná świećie obálili; ná ten czás/ gdy áni Cesárze/ áni Krolowie nieśmieli się iemu áni iednym słowem zprzećiwić. Záczym ktoby tego cudem nie názwał áni widźiał/ słußnie podług Augustyná ś. ślepy y głuchym/ á ieśliby innego ßukał/ dźiwem názwan był. Bo co się też przechwala Papież z náwrocenia Indyey przez swe Jezuity; thedy to wywraca okrućieństwo Mieczow Hißpáńskich y innych sposobow srożßych nád Tátárskie/ ktorymi ludźi niezliczoną rzecz gubią/ ták do wiáry/ iáko y do ználeźienia skárbow przymußáiąc ich. Co ßyroko Arnoldus orator Páryskiey Sorbony Jezuithom ná oczy wyrzuca/ 2ć. 2ć.

Cudá Papieskie w Indyey. Ná te áni słowá Paulinus Nie odpowiedźiał.

SVMMA ODPOWIEDZI Paulinowey ná Dowod wyżßey położony.

NA Dowod ten wyżßey opisány Paulinus odpowieda Ogulnie y Sczegulnie. Ogulnie ták. Iż ten Argument przywiodłem zniedufánia dowodowi o Posłániu od sámego Bogá extraordinariè vczynionemu. Szczegulnie dwoiáko. Naprzod ták. Iż ten Argument zá Posłánim swoim od ludźi zgołá odrzuca Luter/ do sáme° one° pierwße° sposobu przyznawáiąc się; á to gdy ták w te słowá piße. Sciat me Euangelium meum non ab hominibus, sed Per Iesum CHristum habere, Niech wie (waßá X. Wielmożność/) iż ia Náuke moie nie od ludźi/ lecz od Jezusá CHrystusá Mam. Powtore. Iż tego Posłánia moc vtráćili/ wyrzekßy się wiáry y Kośćiołá Krześćiáńskiego y Kátholickiego/ á

Lib. Contra falso nomi-

go/á przystáwszy ná Wiárę Diabelską. Czego dowod czyni z Heretykow zá czásow Apostolskich/ od Apostołow odszczepionych/ tákże z Aryusza Pelágiusza 2c. y inszych po czásiech Apostolskich bedących. Tákże z przykładu Posłá/ktory gdy sie domyśla wiecey niż mu porucżą/ zdrayca iest. Ná odpowiedź Excepcyey/ ták odpowieda. 1. Iż sie niegodzi odstępować od Kościołá 6. Kátholickiego Pástherzow/ áni ná nie gwáltu wołáć. Czego dowodzi z słow Chrystusowych/ Kto Kościołá niesłuchá 2c. tákże z słow o Pháryzeuśiech ná Kátedrze Moyżeszowey śiedzących. Ná ostátek z Augustyná 6. ktory y Judaszá zdrayce ná Kátedrze śiedzącego słuchać każe. Ná co iż Luter niedbał z Zwingliuszem/ przynoszac náukę inszą/ ktorey przez szesnaśćie set lat niesłychać było. Przetoż odszczepieństwo iego Pogáńskim y przeklętym názywa. 2. Iż nie dla Bogá odstąpił od Kościołá iáko sam wyznał/mowiąc: Non propter Deũ hæc causa cæpta est, nec propter Deum finietur. Nie dla Bogá tá spráwá zácżęłá sie/ áni dla Bogá skończy sie/ lecż dla swey woli cżiáłá. Bo iáko Máhometowi tá sámá byłá przyczyna do Alkorányu/ ták Lutrowi swawola/ á nam sztuká mieszá y ścierw do odstąpienia; podług Piotrá 6. słow tych: Ktorzy zá cżáłem pożądliwości plugáwstwá chodzicie/á zwierzchności gárdzicie/ zuchwálcy/ w sobie sie kochaiący/ nie boicie sie wprowadzáć sekt/ y bluźnić Przeklętych/ wolność obiecuiąc/ gdyż sámi sa niewolnicy służący: tákże podług tych słow drugie Apostołá. Ciáło plugáwicie/zwierzchność odrzucacie) y Máiestat dłużnicie: To iest Pożądliwością śmierdzicie/zwierzchnością Kościołá Bożego gárdzicie. A co sie Cyprysáná tknie/ tedy ten społeczności z Heretyki z Bázylidesem y Márcyáliśem zákázuie/ ále nie z Papieżem/ bo o tym powieda że błądzić niemoże/ áni go też nikthsądzić nie może. Kánon też Láteráneńskí nie ná

Matth. 15. Matth. 21.

2. Petr. 2.

Canonica Judae.

Papie-

Papieżá/ ále ná Heretyki vczynion iest. Záczym będąc tákimi Luter z Zwingliußem/ godni są słow tych: Ex nobis exiuistis filij nequam, sed non fuistis ex nobis. Si enim fuissetis ex nobis, mansissetis nobiscum. Z nas wyßliśćie synowie niecnotliwi/ ále niebyliśćie znás. ábowiem gdybyśćie byli znas/ trwálibyśćie známi 2ć.

Ex opere imperfecto.

Ná Obiekcyi Odpowiedźi/ te dáie Odpowiedźi. Ná Pierwßą/ te troiáką. 1. Iż z przykłádow świętych Prorokow/ Lutrá y Zwingliußá wymawiáć/ iesth ich czynić iákimiś Prorokámi/ owo Janámi/ Jeremiaßámi 2ć. O ktorych Chrystus powiedźiał/ Iż wiele miáło przyść fałßywych Prorokow 2ć. 2. Iż ponieważ Luter Eliaßem názwan iest/ á Eliaß czynił cudá; Przetoż też nie do innych Prorokow/ ktorzy nie czynili cudow/ ále do Eliaßá/ ktory czynił cudá ma być odsyłan/ o ktorym też Jan ś. Apoc. 11. piße/ że będźie czynił cudá przyßedßy. 3. Iż ácz niektorzy Prorocy cudow nie czynili/ wßákże stáło im zá cudá/ że się z Kośćiołem Jerozolimskim zgadzáli/ y thegoż Duchá świętego mieli/ y z tymże Duchem są posłáni od Bogá ku napráwie ludźi/ dla tegoż nikogo od Kośćiołá Jerozolimskiego nie odwodźili. A Luter opák czyni od Kośćiołá Kátholickiego odwodząc/ od Diabłá się swey Wiáry náuczywßy: Oczym było wyżßey. Ná Drugą Odpowiedź to mowi. 1. Iż to bárzo wątpliwa; żeby nie nową náukę/ ále tę kthorą w Piśmiech byłá przynieśli. Gdyż áni w tych áni w wykłádźiech Oycow śś. czytáiąc/ doczytáć nie mogliśmy się/ Ták iáko to GONIEC pokaże. 2. Iż też Chrysthus przemieniáiąc Zakon Stáry w Nowy/ ácz miał Pismo Sthárego zakonu/ wßákże przećie cudá czynił: y gdyby ich był nie czynił/ powieda/ żeby byli mieli wymowkę/ choćia mieli Pismo.

Toż też

Toż też Luter známi miał czynić. Záczym prozno Doktormi kthorzy byli Papieżnicy/ y o Papieskiey wierze mowią/ że niepotrzebuią cudow/ bo iuż od początku iest cudámi vtwierdzona/ zákładamy się. Gdyż Luter známi wiáry niema Papieskiey/ záczym cudow ieszcze niemáiąc; cudow vtwierdzenia potrzebuie. 3. Że sam Luter záwstydza to mowiących/ iákoby niezgruntu náukę swoię nową przyniosł/ták pisząc: Audemus gloriari Christum primo esse à nobis vulgatum, Smiemy się chlubić/ że Chrystus od nas naprzod iest rozgłoszon. Tákże toż inni piszą Luteránowie mowią: Iż od czásow Apostolskich żaden Doktor niewiedźiał iáko Luter. Ná Trzecią Odpowiedź to mowi. 1. Iż niechce od nas cudow Antychrystowych/ ále Chrystusowych/ ktore gdy vczynimy záraz chce wierzyć náuce Lutroweyz swymi. 2. Iż Luter sam tegoż kazał się znáku Posłánia od Muncerá vpominác. 3. Iż nie iáko Zydowie/ kthorzy z dworstwá ßukáiąc cudow z Herodem od Chrystusá ßybálámi słußnie są názwáni; ále iáko Kátholicy/ áby tym lepßym sumnieniem wiárę swą opuścić/ á Lutrowe przyiąć mogli/ cudow się vpominaią. Autor in opere Imperfecto prawdá iesth że powieda iż z Pismá potrzebá Kościoł poznác: ále też tenże támże powiedá/ że támże Antychrysth Pismá będzie vżywał/ iáko y cudow ná zwiedzienie. A przecie Chrystus z Apostołámi będą przeciw Antychrysthowi vżywáć Pismá. Toż rozumieć o cudách trzebá. Trzebá tedy oboygá y cudow y Pismá świętego. Ná Czwartą Odpowiedź mowi to. 1. Iż tákich rad sobie Diabeł obiera ná swoie Ministerstwo ludźi żadney ceny/ámi liczby ná świecie; iáko też obrał był sobie przez Jeroboamá do złotych cielcow de extremis terræ populi, z nayposledniey ßych ludźi/ álbo iáko ich inßy

zowią factor terræ, to iest śmrodowie. 2. Iż to przepowiedział Pan Chrysthus / że przeciw Papieżowi miały bramy Piekielne powstáć. 3. Iż przed Lutrē tákież cudá broili oni Heretycy Cheryntus/ Ebion/ Aryuß 2c. owá Máhomet/ ktorzy Wschodnie Páństwá Grecyą/ Azyą/ Afryką od Kościołá Rzymskiego oderwáli. 4. Iż nie tákim głosem Luter y Zwingliuß rozmnożyli po świecie swoie náuki/ iákim Apostołowie. Bo Apostołowie z vmárłych żywe/ á ciż żywych vmárłe zábiáiąc ie/ czynili. Czego dowodźi naprzod onymi słowy Ewánielia krwie prágnie. Potym Bulla Lutrowa wyższey miánowána: Wiec Woyna Chłopska/ Woyna Xiążąt z Cesárzem y Szwáycárow. Tákże Woyny w Fráncyey/ w Anglicy/ Niderlándźie y wßędźie po Krześciáństwie wzniecone od Ewánielikow/ podług świádkow iego własnych Surryuśá/ Xantezyuśá/ Vestygniná/ Lániuśá/ Náśiuśá/ y Lindáná. Toż świádectwem domowym. Gdyż w Polßczenie maß Biskupá/ Plebaná/ Miástá żadnego/ ktoregoby Ewánielicy iáko Turbátorowie nierußyli po Seymách/ po Biskupstwách/ w Mieściech/ po Kościołách/ wßędźie sędycye rebellie niepokoie rozniecáiąc/ 2c. Toż pokázuie z Kárlá Inflanty woiuiącego: z Lutrá/ że chłopy one kazał pobić chlubiącego śie z Erasmá Ewanielikom okrutne y Tyráńskie Ewánielia zárzucáiącego. z spalenia kośći świetē Ireneußá/ Hiláryußá/ y Marćiná. Náostátek tákżámykáiąc. Iż doyść wáßych Duchownych cudow/ że od początku Ewánieliey wáßey/ żadnych inßych znákow niewidźieliśmy/ tylko kłamáć/ zdradzáć/ potwarzáć/ ßydźić/ cudze wydźieráć/ fundußе kupić/ Kościoły y Klaßtory pustoßyć/ Ołtarze wywracáć/ śedycye wzniecáć/ woyny domowe przeciw

własnym

własnym Pánom podnosić / śluby gwałćić/ y inſze Diabelſkie ſztuki wyprawiáć. Atoć ieſt nieláda dźiw á prawie Diabelſki/ że ſie tácy ludźie znáyduią ćie/ nád wſzyſtkie niewſtydy nániewſtydliwſzy/ nád wſzyſtkie złośći nazłośliwſzy. 5. Iż Luter cudow nie miał inſzych/ iedno ſproſne ćieleſne. Czego dowodźi naprzod z tod. Iż Mnichem będąc Bogu poprzyśiężoną czyſtość zgwałćił/ Pánnę tákże Bogu poślubioną z Klaſztorá wykradſzy/ w Roku 1525. y z nią w iáwnym Cudzołoſtwie mieſzkał; á to z pochwaleniem Niemcowi ták iáko też toż przed tym chwalił Jowinian Heretyk nieprzyiáćiel czyſtośći Pánieńſkiey/ od Hieronimá świętego zgániony: owa iáko y ſam Máhomet toż vczynił/ Wſchodni świát tymże ſmrodem iáko Luter Zachodni záráźiwſzy. A to tym ſnádniey wykonał/ że tráfił práwie ná czás ludźi ćieleſnych/ iáko też Máhomet z Alkoranem ná tákowęż przyſzedł był. A tu potym náoſtátek oprocz vſzczypliwych ſłow y innych potwarzy przydáie Paulinus/ iáko Luter Diabłá chcąc wygnáć/ ledwo vćiekł: potym/ iáko y Kálwin chcąc wſkrześić Chłopá námowionego/ z żywego vmárłego vczynił/ tákże drugiego ślepym. Przydáie y to/ Iż do Pogan dla żon ćieleſnych nie idźiemy/ iáko oni do Indyey. Náoſtátek tą Konkluzyą czyni tey Wtorey Cześći ſwoiey MISSIEY. Iż ponieważ nie tylko Kośćioł Káthołicki zá Heretyki nas oſądźił/ ále y Luter Zwingliuſzá/ Kalwiná známi/ y oni tegoż znimi zá tákowęż oſądźili/ zátym idźie; że nie Krześćiani (mowi Paulinus) ále Pogánie ieſteśmy. A táć ieſt Summa Odpowiedźi nikczemney y niewſtydliwey Paulinowey/ (á zá tym koniec Wtorey Cześći iego MISSIEY) ták iáko ſie iuż w Imię Páńſkie da Pan Bog z tey Odpráwy pokáże.

Pátrz Rácháć.

ODPRAWA

Ná Summe Odpowiedźi Paulinowey wyżßey położoney/ przećiw Dowodowi zá posłánim Lutrá y Zwingliußá od ludźi.

O Spráwá ná Ogulna Odpowiedź Paulinowe.

NAprzod co śie tknie Ogulney Odpowiedźi/ álbo ráczey złego vdánia/ tedy ták śie Odpráwuie. Iż prozno mie zárzucaß Paulinie niedufánim miánowánym. Gdyż ten Dowod Posłánia Lutrowego y Zwingliußowego od Xiężey twoiey/ nie z moiey/ áni tych Reformátorow náßych; lecż z twoiey/ y z twego Kośćiołá Sentencyey/ zá Miecż Mádyan przećiw wam wźiołem. Nas ábowiem wßystkich tá Sentencya iest/ w EPICHIREMIE° dosyć gruntownie dowiedźiona/ á od ćiebie (iżeś iey nic nie mogł vczynić) opußczona: iż ták prawdźiwey y porządney á własney Xiężey/ iáko y Kośćiołá prawdźiwego nie máćie: gdyż Biskup wáß naywyżßy nie iest Biskupē/ ále Antychrysthem; á Kośćioł iego nie Kośćiołem Apostolskim/ ále gniazdem Heretyctwá y Zydostwá/ bez Fundámentu Prorokow * y Apostołow świetych. Záczym też wáße Posłánie ták ważne v nas iest/ iáko Antychrystowe. Twoiá zás/ y twego Kośćiołá Sentencya/ tá iest; Iż tylko są ći práwą Xiężą/ Posłánie porządne máiący/ kthorzy od wáßych świecenie máią Biskupow. Otoż nádzwyß/ á nie z potrzeby iákiey konieczney onych Reformátorow (ták iákom też powiedźiał to był/ gdym Dowod ten położyć miał) tego Dowodu/ z wáßego Fundámentu wźietego przećiw wamże sámym/ iáko mieczá własnego wáßego záżyłē. Pokázuiąc to z niego; iż też podług Sentencyey wáßey wła-

° W trzećiey częśći cáłey náßá sentēcya o Papieskim posłániu.

* W Epichiremie dowod Fol. 75 76. 77. 79. 2c. y tu w Papopōpie cáłey.

Mieczem własnym w Posłániu Lutrowym Paulinus śie Zábiia.

ßey własney/ nie tylko podług oney náßey wyższey dowiedźioney z Postánia od Bogá vczynionego/ Luter z Zwingliußem máią być od was zá porządna Xiężą vznawáni: gdyż od wáßych Biskupow Prezbyterámi byli poświeceni. Które to Mieczá rázu/ że odbić od swey Xiężey nie możeß tymi twymi odpowiedźiámi/ Odpráwá ich toć iáwnie iásnie pokaże Paulinie. Do ktorey iuż w Imie Páńskie Szczegulnie.

Co się tknie powtore dwu Szczegulnych twych Odpowiedźi ná Dowod moy/ z Sentencyey twoiey podáney; tedy ná pierwßa tá odpráwá dáie się. Iż nic ná tym nie należy tobie Paulinie/ że się Luter nie zna do tego dowodu/ gdy się ty znaß do tego fundámentu/ że z twoiey Sentencyey iest. Abowiem Lutrowi nic nienależy ná twoim postániu; lecz tobie ná obronie tego należy/ że ie słußnie vtráćił/ máiąc ie od was. Ná wthora odpowiedź ta twoie/ iż vtráćili dobrotę postánia wáßego iáko Heretycy/ tedy tá dwoiáka odpráwá ná to się dáie. 1. Iż w tym dowodu żadnego niemaß. Abowiem on naprzednieyßy twoy dowod/ że náukę swą o Wieczerzy s. od Diabłá z Piekłá á nie Chrystusá wźieli/ pokazał się być własnym niewstydliwego Czártá kłamstwem w pierwßey Części Odpráwy. A ták przykłády Heretykow/ ták zá czásow Apostolskich będących/ iáko y po czásiech/ nic cię nie rátuią przeciw Lutrowemu y Zwingliußowemu odstąpieniu od Kościołá twego; ponieważ/ nie iáko oni Heretycy od Kościołá Kátholickiego prawdźiwego; lecz iáko posłáńcy Páná Chrystusowi prawdźiwi od Kościołá Antychrystowego/ odstąpili. Záczym ieśli co dobrego w onym postániu iego wźieli/ tego vtráćić w tym odstąpieniu swoim zbáwiennym nie mogli. 2. Odpráwá tá iesth. Iż náwet choćby y ták było/

O Spráwá ná 1. Szczegulna odpowiedź Paulinowe.

O Spráwá na wtorą odwiedź.

Apostholski Kościoł nie rátuie Papieskiego.

iáko nie ieſt/ tedy twoia tá odpowiedź ieſt przećiwna z wiekßey cżęśći ſámymże właſnym twoim Doktorō/ á ießcże Jezuitom/ z kthorych ták ieden/ fundámenth odpowiedźi tey twoiey pißąc/ znośi: ψ In Epiſcopo Hæretico manet poteſtas conferendi ordines, quia facit nomine inſtitútione & autoritate Chriſti. Ideoq; ab Hæreticis Epiſcopis ordinati & ad Eccleſiam redeūtes, non iterum ordinantur. Et tenent aliqui Hæreticos Epiſcopos poteſtatem quoque iuriſdictionis non amittere.

ψ Aſorius Jeſuita li. 1. Inſtitutionum cap. 19

W Biſkupie Heretyku zoſtáie moc dawánia vrzędow Xiężey/ ábowiem cżyni imienim/ poſtánowienim y poważnośćia Chryſthuſowa: dla tegoż też od Heretykow Biſkupow świeceni/ á do Kośćiołá wracáiący ſie/ powtore nie bywáią świeceni. Y niektorzy trzymáią to/ iż Heretycy Biſkupi mocy też iuryſdykcyey nie tráca.

W Heretykách Biſkupiech zoſtáie moc poświeceniá Xiężey podług niektorych Papieżnikow.

A ták álbo ty Paulinie w twoiey odpowiedźi/ álbo ći twoi Dokthorowie w ſwoiey Sentencyey mylą ſie. Záczym niż ſie z nimi zgodźiß y roſpráwiß/ ia w tym twemu Poſłowi te odpráwe dáie. Iż ten Poſeł Lutrowi y Zwingliußowi zdrádźiectwá przypiſáć niemoże. Gdyż oni Tyránowi á właſnemu Anychryſtowi przyśiągßy ná złe/ ták wiele domyśliwßy ſie lepßego nád ono co im było źle zlecono/ ták wiele zgrzeßyli; iák y on Poſeł przyśięgły Biſkupowi Hierozolimſkiemu do Dámáßku iádąc przyśięgę złamawßy záwołał/ Pánie co chceß ábym cżynił: álbo y on co rzekł: * Wiecey potrzebá Bogá ſłucháć nie ludźi. Owa iáko Xiężá Donátyſtow/ przyſtáwßy do Oycow świetych: álbo y on Senator/ ná Tyraná gwałthu zawoławßy (oczym maß w EPICHIREMIE) zgrzeßył;

O Spráwá ná Poſłá.

LVTER 5 Zwingliußē niezgrzeßyli w poſelſtwie domyśliwßy ſie Dobrego.

Páweł ś. złámał przyśięgę/ á wżdy nie był zdraycą.

ψ Act. 9.

* Act. 5.

Co ſie záś tknie odpowiedźi twey dwoiákiey ná Odpowiedź moię przećiw Excepcyey dáney/ tedy ná pierwßą tákać ſie dáie odpráwá. Iż te mieyſcá ták Piſm świetych iáko y Oycow/ ktore zákázuią odſtępowáć od Páſterzow vczących náuki Prorockiey y Apoſtolſkiey/

O Spráwá Ná Odpowiedź przećiw Odpowiedźi Excepcyey.

ſtolſkiey/ y ná nie gwałtu woláć/ choćby też byli ták niepobożnego żywotá/ iáko byli oni Pháryzeuſzowie/ álbo on Judaſz/ do twey odpowiedźi nie należą ztych przyczyn. 1. Jż teráźnieyſzego Kościołá Rzymſkie° wſzyſtko Duchowieńſtwo z Papieżem ſwoim nie náuki Kościołá onego Apoſtolſkiego/ ále właśnie Antychryſtyáńſkiego vczy/ták iáko w EPICHIREMIE y w PAPOPOMPIE maſz tego doſtáteczne dowody. Záczym tych to ráczey mieſć Piſmá ś. ktore każą prawdźiwym Poſłáńcom Bożym wołáć ná lud/ áby odſtępowáli od Antychryſtá y Kościołá tego/ Luter z Zwingliuſzem vſłuchawſzy/ nammiey przeciw onym Piſmom od ćiebie przywiedźioný niezgrzeſzyli; gwałtu dotego záwoławſzy ná Oycá twoiego świętego y iego Duchowieńſtwo. Ná ktorego gdy źle bywa obrány ſámego iego Dekretá ψ ták iáko maſz w EPICHIREMIE/ ponieważ dopuſzczáią wołáć gwałtu y od niego vſtępowáć: A iákoż dáleko wiecey niegodźiło ſię im/ gdy iuż Antychryſtę y Heretykiem zoſtał/ záwołáły od niego odſtąpić? Tegoć ich ta Reguła Kardynał on Wielki náuczył/ ták ią nápiſawſzy: Cum Papa eſt Hæreticus, tum vnuſquiſq; Laicus tenetur ſe ab illo ſeparare, & per ipſam ſeparationē dicit illi Anathema. Gdy Papież ieſt Heretykiem/ tedy káżdy zoſobná LAIK powinien ſię odłączyć od niego/ á ták przez ſámo odłączenie mowi mu Przeklęctwo. Ná wtora záś odpowiedź twoię ták ćię odpráwiam. Jż bez wſtydnie ßaliſz ludźmi Paulinie. Abowiem one ſłowá nie o ſwym záczęciu reformowánia/ ále o záczęciu Dyſputácyey onych Doktorow twoich w Lipſku/ ktorych gdy widźiał poſtáremu vpornie przy Indulcyi obronie ſtać/ one ſłowá wyrzekł. Wſzyſcy to ábowiem pobożnieyſzy ſámiż Papieżnicy dobrze widźieli/ ießcze przed Lutrem zdgwná będący/ iż nie ná

Piſmá śś. nie zákázuią odſtępowáć ále ráczey roſkázuią od Xiężey teráźnieyßey Papieſkiey.

ψ Siſti. 79 Cā. Si quis Apoſtolicae Et Can. Si quis pecunia.

Cardinal. Cuſanus libro 2. de Cōcordia Cath. cap. 17.

LVTKowe ſłowá Paulinus wywrocił.

że nie ná co innego były zmyślone od one° niezbożne° ¶ Bonifaciusza VIII. tylko ná ßtuczne wypełnienie łákomstwá Xiężego; dla tegoż ie oßustwem rzkomo pobożnym názywáli/ ták iáko w te słowá przyznáwa to wßystko sámże twoy Doktor Jezuitá. ¶ ERANT CATHOLICI quidam ANte LVTERum, quorum opinionem THOMAS° refert, qui indulgentias, pias FRAVDES esse dixerunt: BYLI KATHolicy/ niektorzy PRZed LVTRem/ ktorych rozumienie Thomas (Aquinas) przypomina/ kthorzy odpusty (Papieżowe) pobożnymi ZDRADAmi być rozumieli. Ktorym sámym względem/ ponieważ Luter słowá wyżße wyrzekł/ tedyć tá dwoiá Konkluzya ztąd idźie. Pierwßa; Iż odpowiedź twoiá máiąc Fundáment máchlerzstwá y potwarzy pełen mieczá własne° rázu od twoiey Xiężey/ zá posłánim Lutrá y Zwingliußá od nich/ nie odbiia. Wtora; Iż zátym Konsequencya álbo Glozá oná twoiá/ ktorąmeś z Fundámentu słow Lutrowych z fálßowánego vczynił ná Lutrá/ iásną potwarzą zostawa. Co się też tymi rácyámi potwierdza. Pierwßa tá iesth; Iż sámáż twoiá własna Historja w tymći vstá zátyka: gdy iáwnie powieda przyczynę odstąpienia Lutrowego od was być/ nie iego swawolenstwo ćielesne (iáko ty wßetecznie twierdźiß) lecz swawolne odpusty/ y ich iáko bluźnierskie opowiedánie/ ták ich (miánowićie w Niemcech) pieniedzy dárowánie od Leoná niewstydliwie śiestrze rodzoney pro bona nocte. Czego tá twoiá własna Historya świádkiem iest iáwnym w tych słowiech. ¶ Cum Leo x. Pontifex Romanus anno humanæ salutis 1517. haberet etiam in Germania procuratores Indulgentiarum, & illi quoq; suæ vtilitatis studiò prædicarent eas indulgentias nō solùm valere ad salutem viuorum, verùm etiam ad subleuandas mortuorum

¶ Pátrz Folio 25.

¶ Gregorius Valent. Jesuita lib. de Indulgent. cap. 2.

° Thomas Aquinas. parte 3. quest. 25 articulo 5.

O Odpusty ná oßukánie wymyślone.

Paulinowá glozá potwárza iesth iáwna.

1. Rácya iż LVTrá nie złość własná ále Papieska wypchnełá od Papieżá.

¶ Polydorus lib. 8. de Inuent. rerum cap. 4.

tuorum animas, quæ in Purgatorio essent. ♂ Leon donò á Maddalena sua Sorella lo emolumẽto & l' esattione delle indulgẽtie di molte parti di Germania. * Tũ Wittẽbergæ in oppido Saxoniæ celebri præsto fuit quidã Martinus cognomẽto Lutherus, Augustinian9 Monachus, HOMo in Theologia apud suam gentẽ PRIMArius, qui illud improbauit. Gdy Lew 10. Biskup Rzymski Roku zbáwienia 1517. miał też w Niemcech opowiedácże odpustow/ á oni też dla swego pożytku opowiedáli te Odpusty/ ✠ iż nietylko pomagáły ku zbáwieniu żywym/ lecz też ku rátowániu vmárłych duß/ ktoreby w czyscu były. ♂ Leo 10. śiestrze swoiey Magdalenie darował zá nagrode y kontentacya (dobrey nocy) one Summe pieniężna/ ktora z wielkiey cześći Niemieckiey zá odpusty przychodźiłá. Tedy w Wittembergu Sáskim zacnym Mieśćie mießkał niektory Marćin nazwiskiem Luter/ człowiek w Piśmie świetym v swego narodu przednieyßy/ ktory ono zgánił. Sćierw tedy Paulinie śmierdzący bezbożnego Oycá twego Leona x. y bluźnierzskie Odpusty iego przećiw wiecznemu Odpustowi Boskiemu/ dla zasługi Páná Chrysthusowey ná wßystkie grzechy vczynionemu/ wßystkim wierzącym w Jmie iego/ iáko wßyscy Prorocy * z Moyzeßem/ y Apostołowie świeći zgodnie iáwnie iáśnie o tym pißą/ od was Lutrá wygnał/ á nie żadna swawola ćielesna/ iáko ty bez wßego dowodu potwarzliwie mowiß. Wtora Rácya tá iest. Jż áni sam pobożny żywot Lutrow tego nieprzypußcza/ coś ty nań włożył Paulinie: A to od tegoż Leona x. Syná názwáne°/ w te słowá ßczyrze opisány/ ✠ Luteri vita omnium hominum consensu probatur. Id non leue præiudicium est, tantam esse morum integritatem, vt nec hostes reperiant quod calumnientur. Lutrow żywot wßystkich ludźi zezwolenim pochwala sie. To nie máły dowod iest/ że táka iest obyczáiow iego státeczność/ iż áni Nieprzyiaćiele znáyduia w czymby go potwarzáli. Záczym ponieważ ty sam Paulinie nád te wßystkie iego nieprzyiáćioły/

♂ Guicciard. Libr. 13.

* Polydorus vt supr.

✠ PAtrz Folio 164.

LVTEr w Papiestwie zácny.

* Actor. 10. v. 43. 13. v. 18. Hebr. 9. v. 12.

2. Rácya.

✠ Erasmus Rotherodamus Epist. ad Cardinalem Eboracensem.

Lutrow żywot pobożny podług Erásma.

y nieprzyiaćiel kthorzy go ználi.

ktorzy go ználi/ tákimeś śię nálazł potwarzcą żywotá iego/ koniecznie pozostawa z tąd dowod tego/ iżeś iest nád wszystkie potwarzce niewstydliwe nayniewstydliwszy/ twierdząc to ná tego/ ktoregoś nie znał.

1 Odpráwá ná przyczyne odstąpienia nászego/ od Pauliná dána.

Co śię záś tknie tego/ iákoby nas Luter miał sztuką mięsá y śćierwem iákimśi/ Máhometowe^u Alkoránowi podobnym odwieść od Kośćiołá wászego/ tedy ná to odpráwę dwoiáką dawam.

Co Lutrá to y nas wygnało z Kośćiołá Papieskiego.

Pierwsza tá iest. Iż to iesth niewstydliwa twoiá potwarz/ ták iáko y pierwsza byłá ná Lutrá. Coć śię z tych przyczyn pokázuie. 1. Iáko ábowiem słyszałeś to/ iż od was Lutrá wygnáły bluźnierzskie wásze odpusty/ z smrodliwą wszetecznośćią Leona x. złączone: więc też báłwochwálstwo wásze iáwne/ ktorego śię w chwaleniu Sákrámentu dopuszczáćie/ z ie° szkárádnym wynicowánim/ iákoś z Odpráwy Pierwszey Częśći zrozumiał: ták też nas zá Lutrem od was wypchnęło Báłwochwálstwo rowne Pogáńskiemu/ bluźnierzstwo przećiw Bogu y świętym iego hániebne á práwie Antychrysthowe/ y Heretyctwá z Piekłá wygrzebione przez Oycá twego świętego/ ták iákoś w EPICHIREMIE y w PAPOPOMPIE teráźnieyszey/ ná to iuż wźiął Demonstrácye z Pismá ś. grunth swoy máiące.

Swáwolęstwo Paulinus nam potwarzliwie przypisuie.

2. Iż swawoleństwá tákowego niewstydliwego/ iákie nam z Piotrá świętego przypisuiesz/ nikt w nas báczny náwet z naywiętszych nieprzyiáćioł nászych dotąd nieználazł: lecz ráczey Cnotę z trzeźwośćią y z pobożnośćią ś. złączoną/ ták iáko twegoż włásnego Doktorá Jezuity z tych słow okázuieć śię:

Maldonat. Jesuita Cōmentar. in Matt. ca. 7. S. Wiádec.

Nihil in Caluinistis, nisi, Pater noster, nisi Christus, nisi fides, iuramentum inauditum: nihil in eorum factis apparebit, nisi Eleemosyna, nisi temperantia, nisi modestia.

Nic w Kálwinistách (ták nas práwe Krześćiány zowiąc) tylko/

Oycze

Oycze náß/ tylko Chrystus/ tylko wiárá/ przyśiegi żadney nie słycháć: nic w ich vczynkách nie okaże sie/ tylko iáłmużná/ tylko Wstrzemieźliwość/ tylko skromność. Lepiey sie tedy przypátrzył ten nieprzyaćiel náß/ pobożnośći náßey/ niż ty Paulinie. Záczym też y v ćiebie sámego ma być godnieyßy świádecthwá/ niż ty álbo thobie rowny inni kłamcy.

Wtora odpráwá tá iest. Iż ieśli to zowieß Paulinie swawolą ćielesną/ y śćierwem Alkoránowi Tureckiemu podobnym; iż zá pobudką Lutrową odstąpiliśmy brákowánia pokármow y bezżeństwá przeniewolonego y pełnego śćierwu Tureckiego Xiedzow wáßych/ á do vżywánia ták pokármow/ iáko y Małżeństwá świetego wßystkim wolnego y vczćiwego przystąpiliśmy: tedy to náder bezbożnie sądźiß z tych przyczyn. 1. Iż ták fałß Apostołowi zádáieß/ ktory ono zákazánie Oycá twego świetego náuką Diabelską obłudnośći pełną/ á te záś spráwe vżywánim świetym y czystym wßystkim wiernym/ ktorzy poználi prawde názywa/ ták wyráźnie pißąc: ✠ A Duch iáwnie powieda/ iż w poślednie czásy odstąpią niektorzy od wiáry/ pilnuiąc Duchow obłedliwych y náuk Czárthowskich/ w pokryctwie kłamstwo mowiacych/ BRONiąc MAŁZEŃStwá/ kazac sie POWSCIAGáć OD POKARMOW/ ktore Bog stworzył ku vżywániu z dźiekowánim wiernym/ y prawde znáiącym. Abowiem wßelkie Boże stworzenie dobre iest/ á NIC nie ma być odrzucono/ co z dźiekowánim przyimowano bywa. ☌ Potrzebá BISKVPOwi być bez nágánienia/ MEZEM IEDNEy ZONY— ktoryby dźiatki miał w poddáństwie. * Dla tegom ćie zostáwił w Krećie/ ábyś osthátek rozrządźił y posthánowił PREZBYTEry po Miástách) iákom ia tobie przykazał. Jeśli ktory iest krom nagánienia/ MAŻ IEDNey ZONy/ dźieći wierne maiąc/ ábowiem ma być Biskup bez przygány. ♆ VCZCIwe iest Małżeństwo miedzy wßystkimi y LOZE NIEPOKaláne. Bezecna tedy thwoiá iesth Senthencya Paulinie/ swawolenstwem ćielesnym y śćierwem wßetheczny

two Jezuity o Ewánielikach przećiwne Paulinowe.

2 Odpráwá ná swawolą nam zádána.

✠ Pátr Paulin zowie śćierw Małżeństwo Xieże bezbożnie.

1. Przyczyná niezbożnośći.

✠ 1. Tim. 4. v. 1. 2. 3. 4. ZA kazánie Pokármow y Małżeństwá Xiedzō náuka Diabelska. Dozwolenie náuká Duchá Swietego.

☌ 1. Tim. 3. v. 2. Biskup ZONAty.

* 1. Tit. 1. v. 6. 7. Prezbyter Zonáty

♆ Heb. 13. v. 4.

tak świete sprawy Boskie wiernym od Bogá zgotowáne názywáiąca. 2. Iż toż Oycom świetym bezeceństwo zádawaß/ ktorzy tákże o tey oboiey sprawie toż z Apostołem świetym trzymáli/ co my też teraz od was odstąpiwßy trzymamy. O pierwßey ták pißąc w swoiey Historyey: Perspicuum est Apostolos liberã potestatem in abstinentia à cibis (Quadragesimæ tempore) cuiusque menti & arbitrio permisisse, vt quisque nec metu, nec necessitate inductus, quod bonum sit ageret:

2. Przyczyná niezbożnośći Paulinowey.

Socrates libr. 5. Histo. Eccleśiast. cap. 21.

Apostołowie vżywánie Pokarmow każdemu ná wolá dali.

Jáwno iest/ że Apostołowie wolna moc w zátrzymániu od pokármow (czásu Postu Wielkiego) káżdego vmysłowi y wolności dopuścili/ áby káżdy áni boiáźnią áni przymußenim przywiedżiony to czynił/ coby dobrze było. O drugiey záś ná onym pierwßym głownym Koncylium Nyceńskim/ toż co wyżßey Apostoł powiedźiał posthánowienie stáło śie. Czego Paulinie twe własne práwá w tych słowiech dokument iáwny iáśny dáią ći: Nycæna Synodus corrigere volens hominum vitam in Ecclesijs commorantium posuit leges, quas Canones vocamus. In quorũ tractatu videbatur aliquibus introducere Legem, vt Episcopi, Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi cum coniugibus, quas ante consecrationem duxerant, non dormirent. Surgens autem in medio PAPHNVCIVS Confessor contradixit, HONORABILES confessus nuptias & CASTITATEm esse dicens, CVM PROPRIA CONIVNGe CONCVBITVm. Suáśtitaq; Concilio ne talem poneret legem: grauem esse asserẽs causam, quæ aut ipsis, aut eorum Coniugibus occasio fornicationis existeret. Et hæc quidem Paphnucius (licet nuptiarum esset inexpertus) exposuit. Synodusq; LAVDAuit sententiam eius, & nihil ex hac parte sanciuit, sed HOC IN VNICVIVSQ; VOLVNTATE, NON IN NECESSITATE PERMISIT.

Gratianus distincti. 31. Can. Nycæna Synodꝰ.

Coniugium Sacerdotũ/ Castitas cõiugalis in Nyceno Cõcilio vocatũ

Coniugium Sacerdotũ/ Voluntatis non necessitatis.

Nicen-

Nicenſki Synod chcąc poprawić ludźi żywotá w Kośćiołách mieſzkáiących vſtáwił práwá/ ktore Kánonámi zowiemy. W ktorych tráktacye zdał ſie niektorym wprowadzáć práwo/ áby Biſkupi/ Prezbyterowie/ Diakonowie y Subdiakonowie z Małżonkámi/ ktore przed poświecenim poieli byli/ nie ſpáli. Wſtawſzy tedy w pośrzodku Paphnucyus Wyznawcá/ zprzećiwił ſie: Vczćiwe wyznawáiąc być Małżeńſtwo/ y Czyſtośćia powiedáiąc być z włáſną Zoną obcowánie. Rádźił tedy Synodowi/ áby tákiego nie kładł práwá: poważną być twierdząc przyczynę/ ktora álbo im ſámym/ álbo ich Zonom okkázyą wſzeteczeńſtwá mogłá być. Toć záiſte Paphnucyus (áczkolwiek Małżeńſtwá nie vznał) przełożył. Synod też pochwalił Sentencyą iego/ y nic z tey miáry nie poſthánowił/ lecz to ná káżdego zoſobná wolą/ nie ná potrzebę ſpuśćił. Czego wſzyſtkiego zá Lutrowym powodem iżeſmy ſię ieli/ tedyć iuż ono pozoſtáie być nie tylko potwarzą; lecz też bezecną mową twoią Paulinie/ gdy nam ztąd zárzucaſz ſwawoleńſtwá vwiedzenie do wiáry náſzey: ponieważ do wolnośći Apoſtolſkiej/ od niewoli obłudney y wſzeteczney Antychryſtowey/ tym ſpoſobem náwroćiliſmy ſię. 3. Przyczyná tá ieſt. Iż tá twoiá gloza álbo ſentencya ieſt bezecną glozą onych ſtárych Kácerzow Montaniſthow y Manicheuſzow. Oni ábowiem tákże z tego ſámego przechwaláli ſię/ Quod propria IEIVNIA cuſtodiamus— SICCANtes cibum AB omni CARNE. Iż my náſzych włáſnych Poſtow ſtrzeżemy— ſuchy pokarm biorąc w nie BEZ wſzelkiego MIESA. Inák czyniącym Katholikom toż/ iáko y ty Paulinie nam/ zádawáli w te ſłowá: Deus tibi Vēter eſt, Pulmo Templum, Aqualiculus Altare, Sacerdos Coquus, Spiritus Nidor, condimenta chariſmata, & victus Prophetia—. Fides apud te in Culinis valet, Charitas in cacabis feruet, Spes in ferculis iacet. BOgiem tobie brzuch ieſth/ Kośćiołem płucá/ koryto świnſkie Ołtarzem/ Xiędzem Kucharz/ ſwąd (ſmáżonych álbo pieczonych rzeczy) Duchem/ przypráwne álbo korzenne potráwy Duchownymi dáry/ y ſtráwá Proroctwem—. Wiárá v ćiebie w Kuchni záwiſta/ Miłość pod pokrywką wre/ Nádźieiá w potráwách położoná.

MAŁżeńſtwo Xięże ná Koncylium potwierdzone.

Iáko vczćiwe y czyſte.

Wolne nieprzeniewolne.

3. Przyczyná wthorey Odpráwy.

TErtulian. de Ieiunio.

Poſt Montániſtow Papieſki.

Idem vt ſupra.

Pátrziż toż oni Mōtániſthowie mowili przećiw Kátholikom/ co teraz Papieżnicy przećiw nam o pośćie.

Toż Mánicheuszowie / o Małżeństwie Xiężym. * Folio 112.

Ci záś tego oboygá Audytorom / iáko niegodnikom álbo niedoskonáłym ludźiom pozwoliwszy / tegoż Xiędzom swoim bronili iáko doskonáłý máiąc ie zá rzeczy śmierdzące pożądliwośćią. Oczym wyższej * iuż było. 4. Przyczyná tá iesth. Iż tą twoią sentencyą twegoż Oycá ś. Oycem theyże sweywoli ćielesney / podług sentencyey twoiey koniecznie muśisz mieć. Gdyż też on tegoż wszystkiego zá pewną summę pieniędzy dopuszcza / ták iáko o tym táxá iego wte słowá świadczy.

4. Przyczyná odpráwy moiey.

TAxa CAmerae Apostolicae.

LICENTIA vtendi LACTICINIIS temporibus prohibitis pro vna persona tantum Turonici 6. pro tota familia Turon. 12. pro pluribus coniunctis Turon. 12. pro oppido etiam pro Clericis fratribus & monialibus cuiusque ordinis Turon. 200. Habenda est tamen ratio oppidorum. Si quis in Sacris ordinibus constitutus (modo id sit occultum) vxorem duxerit dispensat cum illo, vt possit in coniugio manere, donec vxor vixerit, & in illo constitutus Officium B. Virginis Mariæ saltem diebus festis dicat, per modum satisfactionis & taxatur Turonicis 15. Ducat. 4. ¶ Et potest Papa dispensare cum Monacho & Clerico constituto in Sacris, vt contrahat Matrimonium. ♂ Hoc Pontifex Potest.

¶ Tyraquella Prefat. in libro de poenis Num. 48. cuiꝰ propositionis autores plurimos citat. ♂ Asoriꝰ Iesuita instit. Moral. libr. 1. cap. 7.

Wolność iedzenia mleczná czásow zákázánych / dáie sie iedney osobie tylko zá Toruneñ. 6. Cáłey familiey zá Turoñ. 12. Wielom towárzyszow zá Turoneñ 12. Cáłemu Miástheczku też z Xiężą Mnichámi y Mniszkámi / ktoregokolwiek zakonu zá Turonen. 200. iednák ma być wzgląd ná Miásteczká. Ieśliby ktory w vrzędźie Xiężym postánowiony (tylko żeby to było táyno) żonę poiął / tedy pozwala mu sie / áby mogł w Małżeństwie żyć / pokiby żoná żyłá / á żeby w nim będąc Officyum B. Maryey Pánny tylko w dni świete zá dosyćuczynienie mowił / zá Toruñ. 15. Duka. 4. ¶ Y może Papież pozwolić Mnichowi y Xiędzu áby sie ożenił. To Papież może vczynić. Co gdyż ták iest Paulinie; tedyć álbo on bezecny iest / gdy tego pozwala coś osądźił być wszetecznym śćierwem; álbo ty bezecnie śćierwē Tureckim

Wolne vżywánie pokarmow iáko drogo przedawá Papież? Tákże Małżeństwo Xiędzom? Paulinowá niezgoda z Papieżem

nazwa-

názwałeś Małżeństwo Xieże/ wolne nietylko práwē Bożym/ ále y Oycá twego dyspensácyą. Záczym ñiż sie sobie obádwá spráwićie/ tu iuż zámykam odpráwę wtorą ná odpowiedź twoię; iż słusznie nietylko potwarzliwa/ ále też y bezecna iesth z wyższey miánowánych przyczyn. A zátym też one słowá dwu Apostholow ś. nie spráwiedliwieś ná nas przywiodł/ gdyż nietylko żadnego wszeteczeństwá sweywoley; ále też áni innych onych szkárádnych wysthepkow w nich miánowánych niczy nie dowodźisz/ iáko własny potwarzcá. Przetoż też żadney inney odpowiedzi nie potrzebuią/ oprocz wyższey; iż potwarzliwie y bezecnie ná nas ie wwłoczysz. Ktore że twemu Oycowi ś. y zewszystką iego Xieżą właśnie należą/ tákći ná oko pokázuie. Ten ábowiem sam naprzod śćierwem wszeteczeństwá że naybárźiey z ludźi wszystkich śmierdźi/ te przyczyny vkázuią. 1. Iż właśnie podług Alkoránu/ wszeteczeństwá rozmáitego dopuszcza/ táki Kanon wydawszy. ψ IS qui non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet, à communione NON repellatur: tamen aut vnius mulieris, aut vxoris, aut CONCVBINÆ sit coniunctione CONTENTVS. Ten ktory nie ma żony/ á miásto żony wszetecznice ma/ od społeczności niech odegnan nie bedźie: iednak álbo ná iedney Niewieśćie/ álbo Zenie/ álbo WSZETECZNicy złaczeniu NIECh PRZESTAIe. 2. Iż temuż ćielesnemu plugástwu samże Oćiec twoy ś. ϭ SIXTVS IV. ROMÆ ad modùm nobile LVPanar EXTRVxit. Vbi Romana Scorta in singulas hebdomadas Iulium pendent PONTIFICI, qui census annuus nonnunquam Viginti Millia Ducatos excedit. ✠ Hunc censum à Meretricibus Mareschalcus Papæ exigit. * Iam verò nihilominùs Lenones sunt Episcopi illi & Officiales, qui censum pro concubinatu, à Sacerdotibus

Piotrá ś. y Judy słowá ná nie służą.

Dowod Iż Papieżowi służą słowá Piotrá ś. o wszeteczeństwie.

1. Przyczyná.

ψ Gratian. distinct. 34. Canon. Is qui. et Can. Christiano.

2 Przyczyná

ϭ Cornelius Agrippa capi. 69. et Vesselus Groningensis libro de Indulgentijs.

* Cornelius A. grippa ut supra

Glossa in Othonis Constitution. in Can: Licet ad profugandum. De concubinis clericorum remouendis.

dotibus quotannis extorquent, idq; tam palam, vt apud plebem ipsam in prouerbium abiret illa eorum concubinaria exactio, siue lenocinium, quo dicunt; HABEAT VEL NON habeat, aureum soluet pro concubina, & HABEAT SI VELIT. SYXTVS 4. w RZymie bárzo sławny ZAMTYZ zbudował/ gdźie RZymskie Myrchy ná káżdy tydźień Juliusz płáca Papieżowi/ kthory czyńsz doroczny niekiedy nád dwádźieśćią tysiecy Dukátow przechodźi. Ten czyńsz od Wßeteczńic Márßálek Papieżow wyćiaga. Záś też niemniey Kurwiogospodárzámi sa Biskupi oni/ y Officyałowie/ kthorzy czyńsz zá Kurestwo od Xiędzow ná káżdy rok wyćiągáia/ á to ták iáwnie/ że też miedzy pospolstwem sámym przyßło w przypowieść ono ich Kurewskie wyćiągánie zápłáty/ álbo poboru/ o ktorym mowią: NIEMA ALBO NIE MA/ Czerwony złoty zápłáći zá Myrche/ A NIEMA CHCE.

☞ Nota.

Papież ná Wßeteczeństwo Som zbudował w RZymie.

Jurgielt z niego iák wielki.

Jurgielt zá Kuchárki Xieże.

Pátrz iż w Papiestwie gorßy niewstyd niż w Turcech.

Ták iáko twoy własny skrybent pißę. Co wßystko iżaż cześćią Tureckiemu Alkoronowi nie iest rowno? Iżaż cześćią Tureckiego Alkoránu nie przychodźi w niewstydźie/ gdy zysku niewstydliwego z ścierwiu ßuká/ kthorego snadź Alkorán nieznał? Lecż toż potwierdza wyższa tápá/ álbo ßácunek kthorym okázał Papież iáko wiele dáć zá iáki ścierw (ách niestetyß)

*Pátrz Folio 70. 71.

iemu * dla rozgrzeßenia. Záczym/ głuchúż to przyczyná wáßego ćielesnego niewsthydu? Lecż słuchay trzećiey. 3. Tá iest. Iż dośćć iáwnymi/ y wßystkiemu świátu wiádomymi przykłády toż potwierdźił z wielu miar. Naprzod/ gdy samże Oćiec twoy Paulinie/ nie tylko przez plugáwy ćielesny ścierw stolice rzkomo naswietßey RZymskiey dostępował; ále też iego sposobem ták od niego innych/ iáko y od tych inni vrzędow (bądź to) duchownych/ bogátych dostáwáli. Oczym iż iuż wyższey maß ¶ dowodu z iáwnych przykłádow/ tu wiecey nie trzebá. Pothym/ gdy náwet nie tylko z innych ná tey Stholicy bekárty y bekártki niewstydliwe podczás z corek/ siostr swych bezecnie

3. Przyczyná.

Papież przez ścierw Papieżkę został.

¶ Pátrz Folio 9. 21. 22. Papież sam bekártá vrodźił.

zrodzo-

zrodzonych (oczym niżey) rodźili; ále też y sámi włásną Myrchą/ á niewiástą niewstydliwą będąc/ w pośrzod Rzymu bękárty płodźili: iáki Ian VIII. że był/ ták EPICHIREMA/ ψ iáko y wyżßa PAPOPOMPE ⁂ dostátecznieć pokazáłá. Záczym wßystkim/ komuż iuż Paulinie słowá Piotrá świethego wiecey/ iáko wam służyć mogą te? Kthorzy zá ćiáłem pożądliwośći plugastwá chodźićie: Albo y te twoie nam niesłußnie bez wßego dowodu przypisáne? Wy pożądliwośćią śmierdźićie. Jákoż/ iż dawno te słowá Apostołow świętych/ ießcze przed Lutrem w was sámych znaydowáli/ wáßy sámi do tego Zákonnicy/ świádkiem są te Wierße vczonego Kármelity Mnichá. *

ψ Fol. 79. 70
⁂ Fol. 23. 22.

2. Petr. 2.

PIOtrá ś. słowá o ćieleśney Pożądliwośći PApiczowi y iego Stolicy zdawná przypisáli iegoż właśni.

— — — PETRIQVE Domus polluta fluenti
Marcescit LVXV (nulla hic arcana reuelo
Non ignota loquor, liceat vulgata referre,
SIC Vrbes, populiq; ferunt, ea fama PER OMNEm
Iam VETus Europã) MORes EXTIrpat honestos:
Sanctus ager SCVRRis, Venerabilis ARACynædis
Seruit, honorandæ Diuûm GANIMEDIBus Ædes
⁂ Viuere qui sanctè cupitis, discedite ROMA
Omnia cum liceant, NON licet esse bonum.
ϭ I pudor in villas, si non patiantur easdem
Et villæ vomicas, ROMa ESt iam Tota LVPANar.

Piotrá Kośćioł ßkarádnym iuż zbytkiem świetego
Wyschnął (wßák nic z táiemnic nie mowie tákiego/
Lecz to oczym świát wßystek ták w máłych iák wielkich
Wie zdawná w Europie Miástách ludźi wßelkich)
Swiety vrząd GAMRAtom/ Ołtárz GACHom służy/
Rząd Kośćielny przednieyßym SODOMCżykom płuży.
Zyć ktorzykolwiek chcećie pobożnie/ z Rzymu wen
Wßystko znieśie/ lecz zbożny sam nie ma plácu ten.
Idź wstydźie do Wieśniákow/ á ieśli wiec złego
Ci nieśćierpią/ tedyć Rzym ZANTVZ cáły iego.

* Mantuanus Libr. 2. Calamitatũ
⁂ Libro 1. Syluarum.
ϭ Libro 1. Fastorum.

Rzymski Kośćioł ták pełen nieczjsto ty ćieleśney że oniey dáwno wßjtek świát wie. KOśćielne vrzędy iákim zlecá.

Komu wolno mießkáć w Rzymie?

RZym ZANTVZ.

Prawdźiwie tedy ták twego Oycá/ iáko y iego Duchowieństwo wyższey ψ Holcot, Sacerdotes Priapi, & Sacerdotes Dagon, & Angelos abyssi: Xiężą Pryápowymi/ y Xiężą Dagon/ y Aniołmi przepáśći: á zátym Jan święty Kośćioł wáß teráznieyßy Antychrysthyáński ᵘ Mátką wßystkich wßeteczeństw/ názwał.

ψ Pátrz Folio 244.

ᵘ Apoca. 17.

Co się zás tknie dowodu drugiego swawoleństwá niewstydliwym Heretykom należącego/ to iesth ták wzgárdy á zbluznienia Máiestatu álbo zwierzchnośći wßelákiey/ iáko w prowádzenia Sekt bluźnierzskich podług Apostołow świętych słow przez twego Oycá ś. tu iuż dálßego wywodu niepotrzebá; gdyżći się to oboie pokazáło dosyć ßyroce práwie ná oko w trzećiey y w cżwartey; owa w wtorey Demonstrácyey PAPOPOMPY/ ták; iż też áni bluźnierstwem swym/ nie tylko świętym Bożym/ ále też y sámemu Bogu w Troycy iedynemu nie przepuśćił. Záczym tá dwoiá rzecz zámyka się: Pierwßa: Iż to nam potwarzliwie wßystko przypisałeś z Apostołow śś. gdyż to cále tobie z twym Oycem ś. y iego Duchowieństwem należy. Wtora: Iż Cypryaná ś. słowá słußnie są przećiw Papieżowi odemnie tym cżásem przywiedźione. Bo ácżkolwiek ná on cżás rzecżone są przećiw Básylidesowi y Márcyálisowi: wßákże iednák/ iż teraz tymże/ á snadź srożßym báłwochwálstwem y Heretyctwem Oćiec twoy ś. iuż tych cżásow pokazał się zwánȳ: przetoż też iáko o Apostáćie od Wiáry ś. powßechney/ do Báłwochwálstwá/ Bluźnierzstwá y Heretyctwá rozmáithego/ słußnie są przywiedźione. Inák gdyby w tym kále niebył leżeć ználeźion/ pewnie żebyśmy z nimi zátym niesłußnie gwałthu náń wołáli. A co powiedáß/ że Cypryan ś. zá swych cżásow mowił te słowá/ że Kośćioł Rzymski nie błądźi/ áni Papieżá

Dowod/ Iż Papieżowi służą drugie słowá Piotrá ś. y Judy o zbluźnieniu Máiestátu ꝛc.

Konkluzya Odpráwy ná wyższą odpowiedź.

Słowá Cypryaná S. cżemu służą przećiw Papieżowi/ ktore mowił przećiw Bazylidesowi.

zá iego

zá iego czásow sądźić żaden nie może: to nic do rzeczy teráźnieyszey. Bo iż ná on czás gdy to mowił nie błądźił/ to mu służyło: dla thegoż też iáko Kátholicki Biskup nie mogł być sądzon od Heretykow pokonánych w iáwnym Heretyctwie. Ale iż teraz iuż zbłądźił/ iáwnie iáśnie pokazáłoć się: dla tegoż też iáko Heretyk słusznie od nas práwych Kátholikow może y ma być sądzō; á to podług sámegoż roskazánia Bogá Izráelitom o Jerozolimskim Kośćiele w te słowá dánego: Sądźćie Máthke wásze/ ábowiem oná nie żoną moią/ áni ia Mężem iey/ niech odrzući nierządy swoie od oblicza swego/ y Cudzołostwá swoie/ z pośrzodku pierśi swoich. Co gdyby dźiś Oćiec twoy święty z Kośćiołem swym chćiał vczynić/ áby choć one plugástwá w PAPOPOMPIE y w GONCV pokazáne odrzućił/ pewnie żebyśmy z Cypryánē ś. onego y z Kośćiołem ie° nieważyli się sądźić/ iáko Oycá y Mátki stárożytney: ále iż niechce tego vczynić/ áni się do tego przyznáć/ co ták iáwnie iáśnie nań się od nas pokazáło: Przetoż też z tymże Cypryanem ś. temuż nie mamy grzechu żadne° mowić onych słow/ ktore on mowił tákże Stephanovvi Papieżowi/ podług zeznánia twegoż Kárdynałá: ✝ Eum esse superbū, imperitū CÆCæ & PRAuæ mentis. Iż iest pysznym/ nieukiem/ SLEPEy y ZLOSliwey myśli. Jest tedy w słowiech Cypryaná ś. oprocz innych mátáctw/ y to matáctwo twoie/ á dicto secundum quid ad dictum simpliciter: gdyż co on mowił swego czásu względem tego ile się ná ten czás trzymał náuki Páná Chrystusowey/ álbo y státeczności Krześćiáńskiey/ to ty záwsze chcesz onim rozumieć; gdy się też y teraz oney iákmiarz odrzekszy/ do własney Antychrystowey przystał. Oczym iuż dosyć wyższey dowodu.

Cypryánowe Słowá dźiś Papieżowi niesłużą ktore mowił o Kośćiele onym Rzymskim.

Oseae 2. v. 2 Mátke wystepna wolno Sądźić SYNOm.

Sam Cypryan ś. Papieżá wystepnego Sądźił. ✝ PAtrz Folio 278. Támże Wiktorá Ireneusz gwałtownikiē pokoiu názwał.

Kánon Láteráneński że nie o Heretykách/ ále o Papieżu twoim nieporządnie obránym mowi/ y nań

Kánonu Láteráńskiego

Koncylium nie ná Heretyki / ále ná Papieżá GWAłthu każe wołáć.

gwałtu wołáć dopuszcza/ to ták iáwno iest; iáko to/ żeś ty potwarzcą/ gdy nas Heretykámi zowiesz/ álbo mnie z Wierusżowá wyświeconym/ wstyd z czołá otárszy/ śmiałeś pisánim swym bezecnym przed wszystkiemi vdawáć. Co áby sie pokazáło/ dla tegoż nie bede sie lenić iego tu słow położyć. Kthore są te náwet w Dekrećiech Papieżá twego położone ták. * Si quis pecuniâ, aut gratiâ humanâ, aut populari, tumultuque militari fuerit in Throno Petri collocatus, IS NON APOSTOLICVS, sed APOSTATICVS merito VOCETur. LICEATq; CLERICis, LAICis Deum Timentibus, VT Prædonem ANATHEMATisare.

* Gratiañ. Distinc. 79. Cã. Si quis pecunia. Pátr Fol 3.

Od Papieżá wolno odstáć zle obrá neg'á coż źle Vczącego?

Jeśliby kto álbo zá pieniądze/ álbo zá łáską ludzką/ álbo człowieká pospolitego/ y zá pomocą żołnierską ná Stolicy Piotrowey był posadzon/ Ten nie Apostolikiem/ lecz Apostátykiem/ álbo Vrwáńcem niech bedźie zwan. Y niech sie Godźi Xiężey y świeckim ludźiom Bogá sie boiącym/ iáko ROZBOYniká WYkląć.

Jákim iż Luther z Zwingliuszem podług Dowodu Pierwszey Demonstrácyey PAPOPOMPY ználeźli go być/ tedyć vstawasz w Odpowiedźi Paulinie.

Słowá Chryzostomá ś. nam niesłużą.

A zátym słowá Chryzosthomá ś. nam tákże namniey nie służą od ćiebie przywiedźione/ gdyżechmy iáko cnotliwi Synowie od Oyczymá y Mácochy wászey/ do oney Mátki własney/ Kátholickiego ś. Apostolskiego Kośćiołá/ á Oycá nászego iedynego y Mistrzá własne° Jezusá Chrystusá Páná przystáli/ zá pobudką Lutrá y Zwingliuszá/ thák iákoć sie w tey Odpráwie pokazáło. Záczym też te słowá iego właśnie nam służą odemnie przywiedźione. Ex te exiuimus (ô nouerca) corpore, tu autem animo, &c. A ták iuż w imię Páńskie dawszy słuszną Odpráwę ná to; że Luter y Zwingliusz odstąpiwszy od wászey Xiężey/ iáko Antychrystowey/ nie iáko Kátholickiey/ tego co było dobre° im dáno w poświęceniu ich/ iednák vtráćić nie mogli;

* Pátrz w Epichirem. Folio 33.34.

á zátym

á zátym ztod dowiodßy ich być Xięża porządną/ ile od was byli świeceni podług sentencyey wáßey/ do Odprawy ná odpowiedźi przećiw Obiekcyey odpowiedźiom moim dánym przystępuie.

Co sie iuż tknie twych Paulinie trzech odpowiedźi/ przećiw pierwßey odpowiedźi moiey ná obiekcya wáße; tedy ná pierwßa twoie odpowiedź teć dwoie dawam Odpráwe. 1. Tá iest. Iż ona twoiá Odpowiedź iest Mátáctwem Non cauſæ. Abowiem nie toć czyni Prorokámi fałßywymi/ álbo Antyieremiaßámi zć. podług ſłow Páná Chryſtuſowych przywiedźionych/ że ktho z ich przykładu nikczemność y fałß tákiey rácyey pokázuie/ iákom ia to vczynił/ podług wyznánia twego własnego w trzećiey niżßey odpowiedźi: (to ábowiem rácżey iest własnie sie budować ná Fundámencie Prorokow y Apoſtołow iáko mowi Apoſtoł ś.) ále to: rowna komużkolwiek przypiſowáć powage/ y pewność nieomylna w náuce wßelkiey z Prorokow świetych náuka. Czego iż ia onym Reformátorom áni nikomu ná świećie/ owa y oni sámi/ oprocż sámych Prorokow y Apoſtołow świetych á z tymi ich iedynego Miſtrzá P. Chryſtuſá/ nie przypiſuia ſobie: Przetoż też niethylko durna á prozna Ewázya tá twoiá iest odpowiedź/ ále też y mátáctwem potwárzliwym. 2. Tá iest. Iż ty sam Paulinie w tym piecu leżyß. Abowiem thy sam (iákoś iuż miał Dowod iáśny tego) vczyß wierzyć, iż Dekrethá Gycá twego ták ważne ſą y godne wiáry/ iáko sámego Piotrá świetego/ owa iáko sáme° Páná Chryſtuſá/ y Piſmá świethego ták Prorokow iáko y Apoſthołow: owa iż wiekßa iego powáżność nád wßyſtkie Autory Sthárego Teſthámentu/ y nád Páwłá świetego. Dáczym wßyſtkim iuż v ćiebie álbo w twoim Kościele

O Spráwá ná odpowiedźi przećiw Odpowiedźiom ná obiekcye dánych/

CO iesth z ludźi czynić O Roroki fałßywe.

Ephes. 2. v. 20.

My z Lutrá y Zwingliußá/ nie czynimy ich.

Paulinus w swym Kościele Ma Fałßywe Proroki y Chryſtuſe. Pátrz fo 82. Ma wiekße niż Proroki y Apoſtoły. Pátrz Folio 89.

tákowi fałßywi Prorocy Antyieremiaßowie/ fałßywi Chrystuſowie/ to ieſt Antychryſt znáyduie ſie podług tego iáko był przepowiedźiał P. Chryſtus/ á nie v nas. Ná wtorą odpowiedź ták cie odpráwiam. Iż áczkolwiek Luter Eliaßem názwan ieſth/ wßákże iednák nie trzebá mi go do Eliaßá/ ile czynił cudá odſyłáć: gdyż też Jan Krzćićiel ś. Eliaßem názwany był ſłußnie/ dla Duchá gorliwośći Eliaßowey/ ácz nie czynił żadnego cudu. Toż o Lutrze mieymy zá odpowiedź.

Czemu Luter Eliaßem názwány / niepowinię cudow czynić.

Cudá Eliaßow teráźnieyßych iákie podług Janá świętego.

A co powiedaß/ iż Eliaß ktory miał przyść tych czáſow oſtátnich/ miał cudá czynić podług Janá świętego Obiáwienia: tedy prawdá to ieſth iż tám Jan świety wſpomina to/ że oni dwá świádkowie/ to ieſt pewni Mężowie pobożni Reformuiąc Kośćioł Boży mieli ogień z vſt ſwoich wypußczáć ná zátrácenie tych/ ktorzyby ſie im zprzećiwili/ y zámykać Niebo 2ć. Ale to Naypierwßy Fałß twoy ná Janá świętego/ żeby to o właſnym Eliaßu Proroku świętym miał mowić/ gdyż go tám áni iedna litera niewſpomina/ áni też rozumie/ iákoć ſie iuż wyżßey pokazało. Drugi Fałß twoy ieſt: iż ſłowá Janá ś. o cudźiech ćieleſnych álbo pozwierchnych wykładaß. Gdyż że Jan ś. one rozumie o duchownych cudách/ támże położone te przyczyny to pokázuią. 1. Jż gdyby ták było/ tedyby żadna miára przed onym ogniem ktory z vſt ich miał wychodźić nie możono ich zábić. A ták Jan świety muſiałby być ſobie przećiwny/ ktory powieda że mieli być zábići. 2. Jż támże ſam Jan ś. ono Miáſtho w ktorym ich miano zábić wyráźnie Sodoma y Egyptem / nie właśnie ále Duchownie * názywá. Toż zátym y o cudách ma być rozumiano. To ieſt: iż on ogień ktory miał z vſt ich wychodźić/ nic innego nie ieſt iedno ßczyre opowiedánie náuki P. Chryſtuſowey.

a Pátrz fol. 249. 250.

Swoiáki Fałß Pauli now.

* Apoc. 11.

Ogień z vſt wychodzący Ewánielia świętá ieſt.

A to

A to Naprzod podług rozumienia sámegoż P. Chrystusá/ kthory tákże opowiedánie Ewánieliey swoiey świetey wypuszczánim ogniá ná świát od siebie názywa/ ták mowiąc: ♆ Przyszedłem wypuszczáć ogień ná ziemie. Potym podług iego Apostholá wielkiego w tych słowiech: ♂ A káżdego roboty iaka iest ogień doświadczy: to iest/ iáko Ambroży ś. mowi: Ignis ergo hic sermo Christi est, qui mentem purgat, & errorem expellit: Ogień tedy ten słowo Chrystusowe iest/ ktory myśl czyśći/ á błąd wygania. Ktory znák/ álbo cud duchowny/ iż się przez Lutrowe y Zwingliuszowe opowiedánie Ewánieliey wypełnił/ náuki ich skutek okázuiący y znoszący náukę Oycá twego przećiwną Ewánieliey ś. dosyć iáwnie pokazał; iáko o tym wyższey był dowod/ ták żeś go záprzeć nie mogł. Ná trzećią odpowiedź twoie to mowię; iż dosyć iuż mam ná tym/ że to przyznawasz/ iż byli niektorzy Prorocy/ co cudow nie czynili á przećie byli porządnie posłánymi. Abowiem tym iuż sámym toż mowisz y przyznawasz/ com ia w pierwszey swey odpowiedźi powiedźiał: iż to nie iest Regula generalis; że záwsze cudow potrzebá iesth do potwierdzenia posłánia Extraordinariè vczynionego. Záczym baczysz żem dobrze odpowiedźiał: iż z tąd Luter z Zwingliuszem od porządnego posłánia Extraordinariè vczynionego od Bogá odsądzeni być nie mogą. Tákać iest prawdá Paulinie/ że nieumie iedno zwyćiężyć. Pierwsze tedy twoie dwie odpowiedźi są prozne Ewázye álbo zbywánia. A co mowisz/ że onym Prorokom stałá zá znák zgodá z Kośćiołem Jerozolimskim: iákiey Luter niemáiąc/ bo od Kośćiołá Kátholickiego odstąpił/ y od tegoż odwodźi/ prozno się ich przykłádem broni; tedy ná to táką odpráwę bierz. Iż rzecz przeciwną Pismá świete świadczą/ á to ták onychże Proro-

♆ Lucae. 12. v. 49.
♂ 1 Corin. 3. v. 13.
Ambrosius In Psalmo 118.
Z Lutrowych y Zwingliuszowych vst ogień Ewāliey ś. wyszedł ná zgánienie Antychrystow.
Paulinus victus.
3. Esdrae 4. v. 38.
Kłamstwo Paulinowe o zgodźie Prorockiey z Kośćiołē Hierozolimskim.

Prorokow/ iáko y spráwá Janá Krzćićielá świętego.

Prorokow onych śś. gdy Jáskinia Lotrow/ bez wiáry ℞ Jeremiaß świety/ więc też Cudzołożnica/ ktora sobie zbudowáłá Zántuz ná wßelkiey drodze/ y Siostra Sodomy/ ♂ Ezechiel święty Kośćioł Jerozolimski iáśnie być powiedał. A więc to iedná zgodá y ieden Duch był Prorokom świętym z Kośćiołem Jerozolimskim/ ná ten czás gdy do niego posłáni byli? Nie bluźń Paulinie. Oto widźiß ták wielką niezgodę/ iáko dobrych z rozboynikámi; cnotliwych z wßetecznikámi: Duchá też ták iednego/ iáki iest Duch ieden Chrysthusow z Beliálem. Lecz toż spráwá Janá Krzćićielá pokázuie. Ten ábowiem nie w Kośćiele Jerozolimskim/ ále ná pußczy * on opuśćiwßy vczył/ iego do tego Xiężą/ ták dla náuki iáko y dla żywotá Jáßczurczym narodem názywáiąc. Jáko tedy onym Prorokom świętym z Janem Krzćićielem niezgodá z Kośćiołem Jerozolimskim od náuki Pism śś. vpádlym byłá dostátecznym znákiem posłánia od Bogá extraordinarie vczynionego: ✝ ták też słußniem powiedźiał/ iż tymże Reformatorom stoi to zá znák tákowegoż posłánia od Bogá; iż powstáli przećiw Kośćiołowi/ nie Kátholickiemu (iáko ty omylnie mowiß Paulinie) lecz Antychrystowemu Rzymskiemu pełnemu cudzołostwá y rozboiu duchownego/ to iest/ báłwochwálstwá/ bluźnierzstwá y Heretyctwá; ták iákoć sie iuż wyżßey pokazáło nieomylnie.

Co sie zás tknie trzech odpowiedźi twoich ná drugą odpowiedź moie przećiw Obiekcyey/ tedy tákże teć odpráwę ná nie dáie. Ná Pierwßą. Iż to iuż bárzo pewna iest á niewątpliwa/ że nie nową/ lecz one stárą ktora byłá w Piśmiech świętych náukę przynieśli; ták iákoć sie iuż nie tylko tu w Odpráwie Pierwßey

Częśći

℞ Jerem. 7. v. 11. 28.
♂ Esech. 16. v. 31. 48.

PRorokow śś. z Kośćiołem Hierosolimskim iáka zgodá?

*. Matth. 3. v. 1.
Ibidē v. 7.

Niezgodá Prorokow śś. z Kośćiołem Hierozolimskim znákiem posłánia od Bogá była.

Odpráwá ná Drugą odpowiedź.

Luter nie nową náukę przyniosł.

Cżęśći/ ále też w GONCV ná oko pokazáło. Z ktorego też tym pewnieyßy dowod pokazał śię/ gdyż nań dotąd nie odpowiedźiał ták/ iáko śię godźiło. Bo y to co ledwie zebrało śię z Bellárminá ná ieden Artykuł iego/ iáko prawdą iesth/ w krotce obaczyß. Ná wtorą odpowiedź to mowię: Iż dla tego sámego Lutrowi z Zwingliußem nie trzebá nowych cudow iáko Pánu Chrystusowi. Zbáwićiel ábowiem/ iáko mowiß; Zakon Stháry w Nowy przemieniał. A Luther z Zwingliußem nic tákowego nieczynili/ lecz tylko zátłumioną mátáctwy Oycá twe° ś. náukę stárą onę Apostolską/ w Piśmiech ich y Oycow śś. iáwną ψ/ przed tym od Chrystusá y Apostholow iego niezliczonymi cudámi potwierdzoną/ ná iáwią ludźiō wystáwiáli. Potym dla tego; iż o Páná Chrysthusowym posłániu iáwne Pismá święte były/ ktore poznawáć go/ y iego posłánie z cudow roskázowáli/ ták iáko to z Ezáiaßá ś. ✱ iáwno iest. Do ktorego świádectwá dla tego vcznie Janá Krzćićielá odesłał * pytáiące; ieśliby był od Bogá posłánym Chrystusem/ álbo Prorokiem. Záczym też słußnie powiedźiał tym wzgledem: iż gdyby ich był nieczynił/ ♂ przed onymi Zydámi/ ácz mieli Pismá/ thedyby byli słußną wymowkę mieli/ to iest/ mnieyßego potępienia swego. Lecz iż Luter z Zwingliußem są Reformátorámi osthátnich tych czásow; á potych/ iákoś dopiero słyßał/ Pismá ś. cudow pozwierzchnych zgołá nie wyćiągáią/ Antychrystowi ie sámemu ostáwiwßy; lecz tylko duchowne/ iákieś słyßał być ßczyre opowiedánie Ewánieliey świętej/ z ßczęśliwy skutkiem pomnożenia/ ná vpadek Krolestwá Antychrystowego: Przetoż też niepowinni z námi cudow czynić; gdyż też nie nową/ ále stháro náukę przynoßą z námi. Oczym wyżßey. Záczym

GONIec.

Odpowiedź ná GOñcá iáka: Czemu Luter niepowinien cudow czynić/ iáko P. Chrystꝰ.

ψ Pátrz w GONCV á nie długo da Bog w Kátholiku sámym.

✱ Esaiae 35. v. 5. 61.

* Matt. 11. v. 1. 2. 3. 4. 5.

Słowá the iáko máią być rozumiáne.

♂ Joā. 15. v. 24.

O Authorze Bźe Sá nie P Apieżnik. * Pátrz Folio 218. O Sákrámęćie toż trzymał co y my lecz ßyrzey in Testibus Veritatis. & Bellarm. lib. 4 de Ecclesia Militāte cap. 14. Lutrowe słowá Pauling Zfałßował.

nieprozno z Doktorá Bedy słowá ku temuż przywiodłem. Ktorego ty niesłußnie Papieżnikiem zowieß/ choć dla tey sámey przyczyny (iż innych nie wspomnie teraz); że on iáwnie iásnie ták iáko y my w słowiech pomienionych známi zárowno wierzył; Signa tantum in exordio necessaria fuisse Ecclesiæ, Iż tylko ná onym początku (Chrystusowey y Apostolskiey wiáry) potrzebne były cudá Kośćiołowi: á wyzáś Papieżnicy powiedaćie przećiwnie/ że y teraz/ y záwße; & dla tegoż też y podźisdźieß y záwße one chcećie mieć zá znák Kośćiołá prawdźiwe. Ná trzećią/ to mowię: Iż bynamniey Luter nas nie záwstydza słowy swymi od ćiebie przywiedźionymi/ w tym co my mowimy o nim; to iest: iż nie z gruntu náuke swoie nowe/ ále stáre przyniosł záczym też cudow nie potrzebuie. Gdyż w swych słowiech nic innego nie mowi/ tylko że był pierwßym oney stárey náuki/ od Chrystusá przed tym/ od Apostołow y Oycow świętych trzymánej/ opowiedáczę iáwnym y náygorliwßym; á to pod Antychrystowym álbo Papieżá twe Pánowánim okrutnym/ ták iáko też maß o tym wyżßej z Zwingliußá. Jnák o gruncie náuki iego stárym ták sam pißetwoy Kárdynał wielki/ do tego Jezuitá: Neque alia doctrina, inquit LVTHERus, in Ecclesia tradi, aut audiri debet, quàm PVRVm VERBVM DEI, hoc est, SACRA SCRIPTVRA. Ani inna náuká/ mowi Luter/ w Kośćiele ma być podawáná/ álbo też słuchaná/ OPROCZ sámego ßczyrego Słowá Bożego/ to iest/ Pisma ś. Ćiebie tedy Paulinie ten sam twoy Kárdynał záwstydza/ á nie mnie Luter/ gdyż Lutrowe one słowá fałßywym sensem przywodźiß. A co powiedaß/ że iego niektorzy Luteránowie to mowią onim; Iż od czásow Apostholskich żaden ták niewiedźiał Dokthor/ áni Augustyn/ iáko Luter; tedy y ći nic ćie nie rátuią.

* Pátrz Folio 234. † Bellárm. li. 4. de Verbo Dei ca. 3. Luter stáry grunt náuki swey miał Pisma śś.

Abo-

Abowiem tákowe márne pochlebce on sam odrzućił. Naprzod/ gdy z tychże Oycow śś. á miánowićie z Augustyná świetego konsensu Artykułow wiáry swoiey wszedźie á wszedźie dowodźi w Xiegách swoich. Potym gdy nie tylko możność vpadku przypisuie sobie/ y przyznawa w wielu * vpadek; ále też swoie náukę tych czásow będącym Doktorom/ á lepiey rozumieiącym/ pod rozsądek poddawa; á to w te słowá pisząc. ψ Nihilominus tamen sum homo potens errare, submissime; etiam nunc submitto iudicio & determinationi legitimæ sanctæ Ecclesiæ, & OMNIBVS MELIVS sentientibus. A wszákże iednák iestem człowiek mogący zbłądźić/ poddałem sie/ y teraz sie poddawam pod rozsądek y rozstrzygnienie porządnego Kośćiołá świetego y wszystkich lepiey rozumieiących.

Co się záś tknie trzech odpowiedźi twoich ná trzećią odpowiedź moię przećiw Obiekcyey: tedy ná te táką odpráwę dáię. Ná pierwszą táką: Iż prozno nas ná okazánie znákow Chrystusowych wyćiągasz; gdyż pokazałem ći z Chrystusá z Apostołá y z Chryzostomá świete°/ owa y z Bedy Doktorá; iż prawdźiwe Chrystusowe cudá iuż dawno vstáły/ á tylko sámego Antychrystá teraz plác máią. Czego iżeś ty nie zniosł; prozno sie vpominasz tego po nas/ czego práwem Chrysthusowym niepowinnismyć vkazáć. Słowá Páná Chrystusowe te; ∘ Kto wierzy w mie/ vczynki ktore ia czynie/ y on czynić będźie/ y wiekszę nád te/ w odpowiedźi twoiey nic ćię nie rátuią. Bo iáko nie wszystkim wierzącym/ ták też y nie wszystkim czásom należą: ále onym sámym Apostolskim y Apostołom świetym/ ták iáko to ♂ Márek świety dostháteczńie słowy sámego Páná Chrystusá wyłożył z ✠ Lukaszem świetym: á sam Pan Chrystus powiedáiąc z Apostołem świetym; iż tych ostátnich czásow Antychrysth cudá wielkie czynić miał/

POchlebcy Lutrowi od Lutrá odrzuceni.

* Parrz folio 258. 259.

ψ Lutherus in Comitijs Augustanis Añ 1518. celebratis ad Caietanum Kardynałē.

LVTer sie poddawa pod rozsądek práwegō Kośćiołá.

O Spráwá ná trzećią odpowiedź.

Cudow Páná Chrystusowych Paulinus prozno sie vpomina teráz.

∘ Joann. 14. Słowá Páná Chrystusowe nie rátuią Pauliná.

♂ Marci 16 v. 17. 18. 19. 20.

✠ Actor. 2. v. 43. 5. v. 12. 14. 15.

miał/y nimi zwodźić/ ták iáko maß tego ßyrßy dowod w odpowiedźi mey. Ná wtorą odpowiedź/to mowie. Iż Luter (iáko pißeß z Sleydaná) signum tám/nie miraculum wyćiągał po Muncerze. Ono ábowiem generalius iest/ niż to. Záczym nie záraz to idźie co ty zámykáć chceß: Chćiáł signum po Muncerze; Ergo miraculum chćiał: gdyż też rozmáite dowody/ signa się názywáią/ ále nie záraz miracula. Iákoż że nie cudow własnych od niego wyćiągał/ ále dowodu iákiego iásnego z Pismá ś. zá swym posłánim/ iáki miał Jan ś. álbo y Luter náukę swą zgodną z Pismy świętymi/ tedy te słowá iegoż własne vkázuią/ kthorymi zgołá dowod z cudow odrzuca/ á do znáku dowodow z Pismá świętego odzywa się y innych przywodźi/ ták pißąc. * Non fidendū est Miraculis, quæ fieri vel mentiuntur, vel etiam verè prædicant, sed SOLI doctrinæ Christi & Apostolorum. ✠ Apostoli ediderunt signa tantùm ad Euangelij confirmationem, posteaquam verò Euangelium latè propagatum est, & vniuerso mundo promulgatum, NOn ESt OPVs porrò MIRACula FACere. Nie ma być vfano cudom/ ktore iż bywáią álbo kłamáią/ álbo też práwdźiwie opowiedáią/ lecz SAMEY náuce Chrystusowey y Apostołow. Apostołowie czynili znáki/ tylko ná Ewánieliey potwierdzenie: lecz iáko potym Ewánielia ßyroko rozmnożoná iest/ y po wßystkim świećie rozgłoßoná/ nie iest potrzeba záiste cudow czynić. A ták mnie nie záwstydza Luter/ lecz od ćiebie niesłußnie zárzucone záwstydzenim/ wolnym czyni/ ćiebie iáko słow swych fałßyrzá záwstydzáiąc.

Ná trzećią tákąć odpráwę dáię. Iż w tey odpowiedźi swey vchybiaß dwoiáko brodu. Naprzod gdy powiedaß; że iáko Kátholik/ á nie iáko Zyd niewierny cudow od nas vpominaß się. Gdyż ☌ Si FIDELIS ES, (inquit Chrisostomus) vt oportet: si Christum diligis, vt diligendus est, NOn INDIGes SIGNIS: signa enim

SŁOWA Lutrowe o MVncerze zfałßowáne

Luter znáku iákiego chćiał DO Muncerze?

* Lutherus Dominic 2. Aduentus / ex Epist. ad Romā. 5. in haec verba/ Vnanimes. ✠ Dominica Ascensionis homilia. 2.

Luter od cudow odwodźi.

Paulinus nie iáko Kátholik/ ále iáko Niewierny Zyd vpomina się cudow.

☌ Chrisost. in Joann. hom. 23 Toż

enim INCREDVLIS dantur. Jeśli WIERNYM iesteś (mowi Chryzostom świety) iáko potrzebá: iesli Chrystusá miłuieß/ iáko ma być miłowány/ NIE POTRZEBVIESZ cudow: Cudá ábowiem NIEWIERNYM dáia sie. Prozno tedy mowiß Paulinie/ że iáko Kátholik wierny od nas potrzebuieß/ gdyż iáko niewierny Zyd/ to czyniß. Powtore gdy powiedaß; że nie z dworská iáko Herod Szybáłá po Chrysthusie wyćiągał cudá/ ále ßczyrze ábyśćie vwierzyli/ od nas ie wyćiągaćie. Gdyż twoy własny Doktor przećiwnie twierdźi/ ták pißąc: Respondeo, non frustra nos á Ministris exigere miracula, nempe non vt illis credamus, SED VT NON CREDAMVS. Odpowiedam/ iż nie dármo my od Ministrow wyćiagamy cudá/ to iest nie ábyśmy im wierzyli/ lecz ábyśmy im nie wierzyli. A ták wole ia temu wierzyć Doktorowi/ y do tego Jezuićie świeconemu/ Polakowi imienim Polákow á swoich Papieżnikow pißącemu/ niż tobie chłopu prostemu Paulinie/ do tego niewiedźieć skąd/ y iáko vrodzonemu/ y záchowáłemu. Chryzosthom świety álbo autor de opere imperfecto, iáko go ty miánuieß/ prozno sie od ćiebie ná twoie Papieską strone ćiągnie/ zá potrzebą oboygá te°/ cudow y pism/ do okazánia ták Kośćiołá iáko y prawdźiwych Pásterzow: gdyż iáko my/ ták y on iáwnie iáśnie mowi w te słowá: NVNc NVLLo MOdo, quæ sit vera Ecclesia cognosci potest, NISi PEr SCRIPTVRAS: TERAZ żadnym innym sposobem nie może być poznano/ ktoryby był Prawdźiwy Kośćioł/ Tylko PRZez PISmá: Toż° tu troche wyżßey. Toć ták on iáko Kátholik práwy/ Kátholikō mowił. Przetoż odrzuca tym sámym twoie słowá przećiwne/ Antychrystowi ták iáko sámże mowiß własne/ iż potrzebá oboygá.

A táć iest Odpráwá odpowiedźi troiákiey twoiey ná trzećią odpowiedź dáney/ o cudách. Teraz iuż

1. Cor. 1. v. 22 KATholik nie potrzebuie cudow tylko Zyd.

Paulinus iáko Herod z dworská cudow od nas ßuká.

MArtinus Smiglecius Jesuita/ in Nodo Gordio folio 11.

Chrysostō ś. gwałt ćierpi od Pauliná.

In Matth. homilia 49.

° Jeśliś wierny iest nie potrzebuieß cudow.

O Spráwá

ná cżwarta odpowiedź przećiwko Panlinowi.

náóstátek słuchay Odpráwy Cżwartey Odpowiedźi twey pięćiorákiey/ ná cudá Duchowne Lutrá y Zwingliuszá/ dáney.

CVS LVTrow y Zwingliuszow.

Co sie tedy tknie pierwszey odpowiedźi twey ná ten Cud Duchowny; iż ták vbogie Mnichowszczko z Prezbytherem vbogim bez wszelákiey pomocy y przemuszenia Cesárzow y Krolow świáthá tego/ ták wiele Krolow z Kroleſtwy/ Xiążąth z Xieſtwy/ przez sámo opowiedánie Ewánielicy P. Chryſtuſowey náwrocilit

1. OSpowiedź Paulinowá. Odpráwáiey.

co sie mowie tknie tey pierwszey twoiey ná ono odpowiedźi; iż to ieſth Diabli zwyczay ráczey niż Boſki obieráć sobie ludźi żadney cenyt Tedy cie ták odpráwiam z nia. Iż nie tylko przećiw Pánu Chryſtuſowi y Apoſtholowi iego/ áley przećiw twemu własnemu Kárdynałowi to mowiß/ ktory to sámo com ia w Lutrze y Zwingliuśie położył/ w Apoſtholech świątych zá nayprzednieyßy cud osądźił/ ták pißąc. * Olim ECCLESIA APOSTOLICa BREVi tempore per homines CONTEMPTIBILES externâ ſpecie, ſine pompa verborum TOTVM mundum TRAXit, non ad delicias carnis, ſed ad res credendas ſupra omnẽ rationem, & AD Crucem. ¶ HOC Apoſtolus intelligi vult 1. Corint. 1. Videte Fratres vocationem veſtram, quia non multi ſapientes ſecundum carnem, Non multi Potentes, NON multi NOBILES. Przedtym Kośćioł Apoſtholski w Krotkim cżáśie przez ludźie WZGARdzone z poświerzchney poſtáći/ bez Krásomowſtwá słow/ wßyſtek świát pociągnął/ nie do roſkoßy cielesnych/ lecz do rzeczy wierzenia nád wßyſtek rozum/ y do Krzyżá. Toć Apoſtoł chce rozumieć w Liśćie 1. do Korint. kap. 1. pißąc ták. Pátrzćie Bráćia wezwánia wáßego/ iż nie wiele mądrych podług ciáłá/ nie wiele możnych/ nie wiele ZACNych. Nie znákiem tedy Cżártowſkich ſług/ lecz Chryſtuſowych ieſt obránie vbogich y wzgárdzonych od wßech ludźi naprzednieyßych świátá tego/

* Bellarm. lib. 4. de Eccleſia militãte capit. 12. ¶ Gregorio Valent. Jeſuita Analyſ. lib 3 c. 5. Cud to Apoſtolſki przez oſobę vbogie y wzgárdzone rozgłoſić wiáre sámą głoſić Ewánielicy świętej bez gwałtu y przemuszenia. Chryſtuſowych á nie

tá tego/ z ták ßczęśliwym rozmnożenim náuki ich. Owa Paulinie wiedz to/ iáko mowi sámże Biskup Rzymski stáry/ Iż * SICVT Christus PAVPERes & idiotas elegit, & SIMPLICes; SIC ANTICHRISTVS assumet ASTVTOS, & DIVITES. Iáko Pan Chrystus vbogie y nieuki wybrał/ y prostaki: ták Antychrysth wezwie ßtucznych y Bogátych. Maß tedy co maß rozumieć o twego Papieżá ßtucznych mędrkách/ y Bogáthych Práłaćiech: Maß co o vbogich Chrystusowych prostakách Lutrze y Zwingliusie/ á to z Dekretu sámegoż Kośćiołá Rzymskiego Papieżá/ ktorym sie ty chlubiß. Ieroboámowi Xieża z pospolitego człowieká/ á nie z Lewitow wybráni/ nic ćie przećiw Lutrowi y Zwingliußowi nie rátuią/ z tych przyczyn. 1. Iż oni przez gwałt Krolá niezbożne° przećiw porządnym y prawdźiwym Pásterzom wezwáni y postánowieni byli; á ći zás od sámego Bogá/ bez wßelkiego ludzkie° gwałtu y przemußenia/ owßem nád wolą wßytkiego świátá głowy Papieżá twego/ przećiw iego fálßowi/ y fáłeczney Xieżey wzbudzeni/ podług Proroctwá Janá świetego powstáli/ ták iákoć sie iuż wyżßey pokazáło. 2. Iż oni nie przez náukę Zákonu Bożego/ ále przez gwałt Krolá Ieroboámá/ kilká powiátow Zydowskich zátrzymawáli pod posłußeństwem Krolewskim: á ći zás oprocz wßelkiego gwałtu ták wiele Krolow y Xiążąt/ z Krolestwy y Xiestwy y Páństwy/ sámą náuką Ewánieliey świetey/ pod posłußeństwo P. Chrystusowe náwroćili y przywiedli. 3. Iż oni od prawdźiwey chwały Bożey do Báłwánow złotych lud odwodźili: á ći zás od wáßych iáwnie Pogáńskich onym rownych báłwánow (o kthorych dostátecznie maß wyżßey) do prawdźiwey chwały Bożey lud prowádźili/ y przez nas podźiśdźień prowádzą. Smrodámi ich też

Czárthowskich. Sług iest znák vbostwo zwyćiężáiace świát Ewánielia świeta

* Gregorius M. lib. 13. in Iob.

Ieroboámowi Xieża z Lutrem nie máia podobieństwá żadnego.

1. Przyczyná.

2. Przyczyná.

3. Przyczyná.

Xieża Papiescy Ieroboámowym podobni.

Apostholo-

wie tákże byli Názwáni Smrodē od Apostátow Koryntskich iáko Luter od Pauliná. ¶ 1. Cor. 4. v. 13.

ich też świátá tego zowiąc/ nie ták one lżyß iáko ráczej Apostoły/ y tych one okázuieß być towárzyßámi/ o ktorych Páweł swięty pißąc/ á w liczbę się ich kłádąc/ ták mowi: ¶ Jáko PLugástwá świátá tego stáliśmy się/ iáko SMIeći wßystkich áż dotąd. Przetoż wam też z tyże Apostołem rádźi pozwalamy tego/ czego też on odßczepieńcom od Kośćiołá Chrysthusowego/ y fałßywym Apostołom w Kośćiele Koryntskim będącȳ/ ták mowiąc/ pozwalał. ♂ My głupi dla Chrystusá/ á wy rostropni w Chrystuśie. Myśmy mdli/ á wy mocni: Wy Zácnymi/ á MY BEZECNYMI. Chlubże się tedy Paulinie w twych mądrych/ mocnych/ y zacnych Práłaćiech z Antychrystem; boć onemu ći należą/ iákoś dopiero słyßał z Grzegorzá Wielkiego/ y tu z Páwłá świętego słyßyß. My zás z głupich/ mdłych/ y bezecnych v świátá z Páwłem świętym chlubić się będźiemy; bo ći właśnie Chrystusowi należą/ á nie Czártowi/ iáko ty bluźniß. Co się tknie wtorey odpowiedźi twey/ iż to P. Chrystꝰ przepowiedźiał/ że przećiw Papieżowi miáły brany Piekielne powstáć; tedy ná tę ták ćię odpráwiam. Iż to prawdá iest/ że Pan Chrystus przepowiedźiał to zprzećiwieństwo Lutrowe/ y Zwingliußowe przećiw Papieżowi twemu/ ále nie tám gdźie mowi o branách Piekielnych: bo oną opoką przećiw ktorey brany Piekielne miáły powstháć/ nie Papież/ ále sam Pan Chrystus rozumie się/ podług wykłádu Apostolskiego tego/ ¶ A opoką był Chrystus/ y Oycow świętych/ ták iáko maß w GONCV: á do tego w PAPOPOMPIE cáłey rękámi dotknąłeś się/ y oczymá widźiałeś/ iego iáwne iáśne od bran Piekielnych rozbićie/ przez vpadek w báłwochwálstwo/ bluźnierzstwo/ y rozmáite Heretyctwo; á przed tym ták ßczegulnie iáko y ogulnie w ♂ EPICHIREMIE/ ná coś áni słowá

♂ Támże v. 10.

2. Odpowiedź Paulinowá.

O Spráwá iey. Jáko i gdźie P. Chrystus przepowiedźiał Lutrowe przećiw Papieżowi powstánie? ¶ 1. Cori 10. v. 4.

♂ Ogulnie Pátrz folio 70. 77. 2c. ßczegulnie/ fo. 65. 66. 67

nie od-

nie odpowiedźiał/ znáiąc śie być zwyćiężonym od prawdy: leczż tám gdźie mowi v Janá świetego/ * iż dwá Swiádkowie iego mieli walczyć przećiw Bestyey/ mießkáiącey w Sodomie/ w Egipćie/ y w Bábilonie Duchownym ná śiedmi Gorách zbudowánym/ to ieſt; w RZYMIE. Abowiem iáko twoyże własny Doktor/ ♂ do tego Jezuitá powieda. BABYLONEM eſſe ROMAM ex textu (Ioannis) confirmatur, quia NVLLI ALII conuenire poteſt, quod dicitur: ✠ Septem Capita, Septem Montes ſunt. Conſtat autem Romam ſuper ſeptem Montes fundatam eſſe, de quibus Virgilius Æneid. 6.

— — — — — Inclyta Roma
Septem quæ vna ſibi Muro circumdedit arces.

Że Bábilonem ieſt Rzym/ z textu (Janá świetego) potwierdzá śie/ ábowiem żadnemu innemu (Miáſthu) to co śie mowi (od Janá świetego) nie może należeć: ∪ Siedm Głow/ śiedm Gor ſa. A iáwno ieſt/ że RZYM ná śiedmi Gorách ieſt záłożony/ o ktorych Virgilius:

— — — — — Rzym on Przeſławny
Ma SZEdm Gor w ſobie/ ktore Mur dawny
Jeden obtoczył.

A toć ieſt Paulinie przepowiedzenie Páná Chryſtuſowe/ o ſprzećiwieńſtwie przećiw twemu Papieżowi. Z ktorego iuż Lutrá y Zwingliußá/ nie záCżártowſkie/ ále zá właſne Páná Chryſtuſowe świádki y poſłáńce/ ácż vbogie y bezecne v świátá/ maß vznawáć; gdyż też tákowe Pan Chryſthus támże v Janá świetego przepowiedźiał/ że miał poſłáć mowiąc: ψ Iż mieli być oni dwá świádkowie obleczeni w wory: to ieſt; żadney ceny y powagi v Sodomczykow Duchownych/ dla vbogiey ich kondycyi: ták iáko śie to przećiw Lutrowi y Zwingliußowi od ćiebie Paulinie pokazało/ gdy ich dla niey ſmrodámi niewſtydliwie zowieß.

* Apocaly. 11. 17. 18.

♂ Ribera Jeſuita in Apocal. 14. Numero 30

✠ Apoc. 17. v. 9.

JEZUIta Przyznáwa RZym być Bábilonem od Janá ś. názwánym. ∪ Apoc. 17.

Lutrowe powſtánie przećiw Papieżowi Rzymſkiemu ieſth znákiem pewnym iego od BOGá Poſtániem. ψ Apoca. 11. v. 4.

O Spráwá ná Trzećią odpowiedź. ψ Pátrz Folio 252. 253. 257. 258.

Ná trzećią odpowiedź strony Cudow Heretykow stárych odwodzących od Kośćiołá Rzymskiego masz odpráwę iuż wyższey; ψ w ktorey dostátecznie pokazáłoć się; iż żadna społeczność onych z Lutrem y Zwingliuszē w tym nie iest: Przetoż też tám ćię do niey odsyłam.

O Spráwá ná Czwartą odpowiedź.

Ná czwartą tákże odpowiedź twoię Paulinie támże wyższey masz dostáteczną odpráwę. Jáwna to ábowiem iest wszystkiemu świátu/ iż nie Ewánielicy; ále twoy Papież Leo x. Clemens VII. Pavvel' III. y. IV. Iulius III. Pius IV. y. V. Grzegorz XIII. Syxtus V. áż do dźiśieyszego Pavvl'a V. onych wszystkich y dźiśieyszych woien o Religią Authorámi byli. Bo nietylko Bułámi swymi one roskázowáli Cesárzom/ Krolom/ Xiążętom swoiey Religiey czynić; ále też y woyská swe własne ná mordowánie Ewánielikow z tákim mándatem posyłáli. ᵘ Vt OMNes trucidarent NVLLum viuum caperent. ☌ Eorum officij esse, vt omnes Protestantes occidant, alioqui eos & fidē & salutē amissuros. ᵘ Aby WSZystkie mordowáli/ Z Adnego żywcem nie chwytáli. ☌ Ich być te powinność/ áby wszystkie Protestánty (to iesth Ewánieliki) pozábiáli/ inák mieli y wiáre y zbáwienie vtráćić.

Papieżowie authorowie woien przećiw Ewánielikow.

Woyská swe posyłáli. ᵘ Pius 5. vt est in vita eius. ☌ Posseuinus Jesuita N. Soldato Christiano.

Ktorym krwáwym á práwie gorszym niż Tureckim gwałthem/ (bo ći do wiáry nikogo nie przemuszáią) Krolowie y Xiążethá/ y wolne Rzeczypospolite w onych kráiách/ iż się przy wolnośći swey Krześćiáńskiey zástáwiáli; iż od szyie swey okrutne Miecze ich odbijáli/ będźiesz to v bácznego káżdego gwałtem ćisnącym was do wiáry nászey? Albo izaż tákimi pniámi/ á glupszymi nád bestye/ żywotá swego przećiw gwałtu wszelákiemu broniące/ chcećie mieć; áby się vkładszy wam/ bez końcá y miłośierdźia do osthátká dáli się wymordowáć? Dosyć/ dosyć ná tym Paulinie/ iż ták wiele szczegulnie po swych Páństwách ná káżdą

Woyny Ewánielikow ná obronę/ NIE Ná gwałt były.

Pátrz czego się chce Paulinowi po nas.

godźi-

godźinę przez okrutną swoię Inquizycyą/ niezliczoną rzecz náßych pomordowáliśćie/ y mordowáć nieprzestáiećie. Lecz gdy ogulnie o wßystkich ßło ná on czás wolnych sobie Krolow/ Xiążąth/ Pánow/ Szláchte/ Vrzędy/ Rzeczypospolite; á co przednieyßa/ o wolność sumnienia dobrego przed BOgiem/ podług Ewánieliey iego świętey/ tu iuż też nic innego im niepozostawáło/ iedno to/ co nietylko Pan Chrysthus w Obiáwieniu v Janá ś. im pozwala/ ták mowiąc: Ci będą mieć w nienawiśći Myrchę (Babilonską) y spustoßą ią y obnáżą ꝛć. ále też przyrodzenie sámo y powßechne práwo káżdemu służące/ w tych słowiech zámknione: Vim vi repellere licet, Gwałt gwałtem odganiáć się godźi. Záczym ták winni tych tám Krolestw/ Xięstw Przełożeni/ y wolne Rzeczypospolite do końcá nie dáiąc się okrutnemu Oycu twemu wynißczáć z Chrysthusem y z prawdźiwą Ewánielią iego świętą/ iáko oni/ ktorym Chrystus każe Myrße się zprzećiwiáć Bábilonskiey; álbo ći/ kthorzy Gwałt Gwałtem odganiáią. Niech przestánie twoy niezbożny Achab rozruchow y tumultow wßczynáć przećiw Eliaßowi/ y innym Prorokom Bożym/ á doznaß tego/ naprzod; iż żadne rozruchy po wßystkim Krześćiáństwie nie będą. Potym; Iż w sámym iego Rzymie/ bez wßelkiego gwałtu náße°/ dobrowolnie náuká tych Reformátorow pobożnych ßyroko się rozmnoży/ ták iáko y tu v nas z łáski Bożey stáło się/ y indziey wßędźie. Bo ktoż Polaki przemusił do wiáry ich? Sámá prawdá. A toć to iest cud iáwny posłánia ich od Bogá. Ktore° ty Paulinie nie odeymieß im/ poki ná inne dowody tey czwartey odpowiedzi nie zdobędźieß się. A to maß vczynić/ nie z Suryußá/ y innych ie° miánowánych pomocnikow/ á własnych Cygánow/ ále z pewnieyßych.

PRzyczyná woyny Ewánielikow ná Obronę vczynioney.

Apocalyps. 17. v. 16.

Iáko winni są Ewánielicy broniąc się Papieżowemu okrućieństwu

3. Regũ 18. Papież Achab.

Cud w Polßcze náuki Reformátorow.

Gdyż żadnego iákożywo z wáßego od náßych dla wiáry nie zábito/ iáko oni twierdzą; lecz dla zdrády rozmáitey / kthorą im Oćiec twoy święty przećiw Krolom/ Xiążętom/ 2ć. religiey náßey/ ná ich zátrácenie czynić roſkázował/ iáko zdrayce potrácono.

Polſka nie Ewánieliki ále XIężą ſwoie turbá torámi wyznawá być.

Polſka ná ſwoie Xiężą práwá ſtánowi.

Polſká á Oyczyzná náßá miła / ieſt záiſte świádectwē doſtháteczným/ lecz że nie my/ ále twoie Duchowieńſtwo przez Exempcyą práwie Antychryſtyáńſką ieſth przyczyną iey rozruchow y ćiężkich ćiężkośći/ á práwie nieznośnych ćiężarow; ták iż też ná Seymách/ Seymikách/ y ziázdách / ták iuxta pacta conuenta, iáko też extra pacta conuēta vczynionych/podawáć ſię ważyłá práwá częſtokroć; y teraz około tegoż chodźi/ y chodźić chce czáſu ſwego/ iákoby pewnemi práwámi ſwą wolą niezmierną tákową/ y śmiáłość zbyteczną iego obchełznáłá. Ná nas izaż co tákowego kiedy czyniłá álbo pokazáłá? Nic tákowego z łáſki Bożey. Dla tegoż też prozno/ świádectwē Oyczyzny náßey miłey/ ná nas iedźieß. Abowiem táż niewie co iuż czynić ma z łákomſtwem Duchowieńſtwá ſwego/ y iáko ſię iemu bronić. Bo dawßy iemu ſnadź trzy częśći Páńſtwá w ſobie/ á ledwie ná czwartey Pomázáńca Bożego/ á iedynego y naywyżßego po Bogu Páná ſwego z cnym Rycerſtwem iego zoſtáwiwßy/ y przy tey ſámey ſię cále/ nie może oſtáć. Ták ábowiem iuż wiele z tey częśći oſtátniey nieſpráwiedliwie wyprzyśiegáło ná nich Duchowieńſtwo twoie/ y ßtucznie á chytrze od vbogich wdow y śierot doſtáło; iż ſłußnie iemu ono ſłuży/ co zá czáſu Innocencyuſza III. Hiſtoryk ſtáry twoy właſny/ z niebá być do niego nápiſano y poſłano w te ſłowá/ powieda. ° Viduæ & orphani ad vos clamant quotidiè, quibus nullam facitis miſericordiam, Pagani habent miſericordiam, at vos non habetis.

Polſka nie wie co czynić z łákomſtwem ſwey Xiężey.

Xięża Nie przeſtáią ná trzech częśćiách Polſki.

° Matthe9 Paris.

Wdowy

Wdowy y śieroty do was wołáią vstáwicznie/ktorym żadnego nie czynićie miłośierdźia. Poháńcy máią miłośierdźie/ ále wy nie máćie. Oni ábowiem dla Oyczyzny záchowania/ zdrowia/ nie tylko pożythkow swoich/ vsthępuią: A Xięża twoi Paulinie śmieią Pánu swemu własnemu mowić/ zá kthorego dobrodźieystwem z lichoty Pánowie/ z nędze roskoßnicy świátá tego stáli się: * PRÆSTARE vt TRIA Regna PEREAnt, QVAM IVS & authoritas Ecclesiæ perturbetur. Iż dáleko lepiey iest/ áby tákie trzy Krolestwá (z Krolem) zginęły/ niżby práwo álbo poważność Kośćiołá miáłá być porußoná. Toć tákie ma z Xiężey twoiey Polská przyiáćioły Paulinie. Coż w nas rownego ma? A to że nic/ z łáski Bożey pokazáć niemogłeś sam/ oprocz słow gołych vßczypliwych. A ták y w tym dowodźie potwarcą zostawaß/ iáko y w inßych.

List niebieski.

Iáko wielce Xięża sobie Krolá y Krolesthwo Polskie poważáią?

* Legatus Papae/ vt habet Cromerus li. 25 Pátrz wyżßey fol. 242.

Luter że one chłopy/ przećiw zwierzchnośći od Muncerá sprosnego Kácerzá pobudzone/ kazał zwierzchnośći rozgromić/ ták zgrzeßył w tym iáko y Páweł ś. ♂ ktory zwierzchnośći miecz dobyty kazał mieć ná złe°. A tuć dźiękuię Paulinie/ iż to przyznawáß Lutrowi; że one bũtowniki/ y wielkie gwałtowniki kazał tráćić. Tym ábowiem twym własnym przyznániem/ w tych trzech rzeczách/ potwarcą się być przećiw Lutrowi vkazałeś. Pierwßa: iż Luter przez Woynę rozmnożył náukę swoię. Wtora: iż Luter one chłopy ná woynę pobudźił. Trzećia: iż Luter zwierzchnośćią pogárdźił. Toć słowá Lutrowi przyznáne przyniosły/ z tego dowodu odpowiedźi twoiey.

Woyna chłopska Pátrz Folio 260.

♂ Rom. 13. v. 4.

Paulinus sam się kłáca pokázuie/ iáwnym przećiwko LVtrowi w trzech rzeczách.

Erasmus Rotherodamus/ iż nie o Lutrowey Ewánieliey pisał/ to co ty powiedaß/ ále o oney Nowokrzczeńskiey Muncerowey/ dostátecznym świádkiem iest nietylko ono wyżße ie° świádectwo ♆ dosyć vczćiwe o nienágánionym żywoćie iego; ále też y o náuce

1. Odpráwá ná Erásmá Rotherodama słowá.

♆ Pátrz fol. 281.

*Erasmus Epistola ad Fridericum SAXoniae Ducem.

iego dány rozsądek/ Fryderykowi Xiążęciu Sáskiemu w te słowá/ * Luteri libros magno CVM APPLausu à Viris BONIS atq; DOCTis euolui, Iż Xiegi Lutrowe zwielka pochwała od ludźi dobrych y vczonych pilnie czytáne były. A choćby też co tákowego Erasmus pisał o náuce tych Reformátorow; tedy też więcey dáleko pisał o twego Paulinie Oycá świętego srogośći y zbytku/ tákże o iego Duchownych. Jeśli tedy temu niewierzą; czemuż ty chcesz áby temu co o nas nápisał było wierzono? álbo ieśliże ma być wierzono; coż innego z iego słow zámknie się? tylko to/ iż byli zá iego czásu niektorzy niezbożni/ kthorzy fałszywie imię sobie Ewánielikow przypisáli. Alećto w sámego Kośćiołá śrzodku twegoż/ nie tylko Bożego/ znaydźiesz Paulinie.

2 Odpráwá

O Spaleniu Kośći SWiętych/ Kłamstwo.

Strony spalenia kośći Ireneuszá/ Hilaryuszá/ y Marćiná ś. y innych/ niewstydliwe iesth ná nászych kłamstwo od twegoż Mnichá Surryuszá włożone. Ale niedźiw. Ták ábowiem sámże Oćiec twoy święty o Mnichu powiedźiał: Iż

ψ AENeas Sylvius postea Pius 2. Papa dict9.

ψ NON audet Stygius PLVTo tentare quod audet
Effrænis Monachus plenaquè fraudis ANVS.

Mnich/ á Bábá/ 2c.

Nie waży się Czárny Czárt tego czynić/ co Mnich/
Albo Bábá: gadayże/ kto wżdy lepszym iest znich.

* Thomas Valsinghamius Historia. ANglicana/ in Richardo 2.

Dla tegoż też iego stáry Historyk/ dobrze przed Lutrē będący/ ták zá swego czásu Argumentowáć kazał: * Diebus istis in ORE CVIVSLIBET bonum sit ARGVMENtum tenens tàm de forma, quàm de Materia: HIC est FRAter (Monachus Mēdicās) ERGo MENDAX: sicut & illud; Hoc est album, Ergo coloratum, Tych czásow w Vśćiech káżdego niech będźie ten dobry Dowod/ pewny ták względem formy/ iák względem Materyey: TEN JEST BRAT (Mnich Zakonu żebráckiego) PRZetoż iesth KLAMCa: Ták iáko y ono/ To iest białe/ Przetoż ma bárwe. Toż się mowi y teraz ná tę powieść twego Mnichá Pauli-

DOwod o Mnichách.

Odpowiedź

Paulinie; Suryuß Brát ieſt Mnichow żebráctwá; Przetoż ieſt kłámca. ná Surriußá.

Ná te ſłowá twoie/ ktorymi nas bezwſtydnie lżyß/ powiedáiąc; Iż to ſą náße cudá właſne/ Kłamáć/ zdrádzáć/ potwarzáć/ ßydźić/ cudze wydźieráć/ Funduße łupić/ Kośćioły y Klaßtory puſtoßyć/ ołtarze wywracáć/ ſedycye wznieśáć/ y domowe woyny przećiw właſnym Pánom podnośić/ śluby gwałćić: Owa żeſmy nád wßyſtkie niewſthydy nayniewſtydliwßy/ nád wßyſtkie złośći nayzłośćiwßy. ták ćię odpráwiam. O Dpráwá ná ſłowá zel żywe Paulinowe pełne potwárzy.

NAPRZOD: że to wßyſtko ná nas mowiß/ iáko Syn właſny Potwarzce/ á Oſkárżyćielá bráći świętych Bożych: Gdyż żadney z tych rzeczy/ ábyſmy ią czynić y pochwaláć mieli/ ná nas niedowodźiß; áni da Pan Bog nigdy/ potwarzco niedowiedźieß. Abowiem iáko kłamamy; gdyż ſłowo káżdemu/ ták wiernemu iáko y niewiernemu trzymáć vczymy: Iáko zdradzamy; gdyż w Konfederácyach poprzyśiężonych od wáßych przodkow wielekroć zdrádzeni* y oßukáni/ ćierpliwie czekámy wáßego obaczenia: Kogo potwarzamy/ vkaż: My iż potwarz ćierpiemy twoia MISSIA, oprocz innych dowodow/ doſtháteczným ieſth dowodem. Toż Szyderſtwá y náigrawánia z nas/ doſtháteczným świádkiem ſą. Cudze iáko wydźieramy; gdy z właſnego odźieráni będąc od was (czego iáwnym iáſnym świádkiem nietylko Zbor náß Krákowſki/ Przywileiem świętey pámięći Krolá Auguſtá potwierdzony/ więc Poznáńſkie/ Wilenſkie Zbory/ ták częſto á gęſto złupione od was; ále też Kámienice Mießczánow Krákowſkich * tego Roku wyłupione od wáßych zá rádą wáßą) ćierpliwie do tąd znośimy. 1 Odpráwá POTwarz Paulinowá iáwna. Ewánielicy nie ſą kłamcámi. Ani zdraycámi. Ani ßydza z nikogo. Ani cudzeg Odźieráią/ lecz ich odźieráią. *Ná Garbárzach Roku 1610. P. Kilana. Smida

Kośćioły/ y Klaßtory z Funduſzámi/ ich wáße iáko Antychryſtowe Jáſkinie/ báłwochwálſtwá y niecnot pełne Kośćioły y Kláßtory

Papieſkie nie gwałcą ſię/ ále náprawiáią od Ewánielikow.

pełne rozlicżnych/ ná ßczyrą chwałę Bożą y opátrzenie vbogich śirot/ y ćwiczenie w pobożnośći/ y náukách wßelákich vczćiwych Młodźieniaßkow/ podług Kánonow ſtárych/ obrácáią Religiey náßey Krolowie y Xiążętá z innymi Fundatorámi ich właſnymi podług powinnośći ſwey/ ktora ieſt ná nich od Bogá włożoná/ iuż w tym ich odſtąpieniu od Antychryſthá ſwego; á to w onych ſłowiech: Krolowie ſpuſtoßą ią/ (to ieſt Antychryſtá z Stolicą iego) y obnáżą ią: Owa podług rády twych pobożnieyßych przed Lutrem będących/ á tegoż od Krolow y zwierchnośći proßących w te ſłowá/ iákomći ie też w EPICHIREMIE ná końcu przywiodł był: *

Apocalypſ. 17. v. 17.

Nihil adiutoribus iſtis Auxilij ſperate, NOVIS date Templa MINISTRIS SACRILEGũ genus EX adytis Templiſq; Deorũ PELLITE, nec longos ſcelera hæc vertant̃ in vſus.

Namniey nádźieie w Kßey niepokładayćie/
A te Kośćioły/ co rychley oddayćie
Nowym Miniſtrom. A te Swiętokrádźce
Z ćieniow Klaßtornych ßczyre Báłwochwálce
Wyrzuććie/ niech ſię niecnotá niemnoży/
A prawdá Boża prędzey ſię rozmnoży.

* Baptiſta Mantuanus Monachus CArmelita libro 3. Calamitatum. PApieżnicy Pobożni przed Lutrẽ żądáli/ tego co Ewánielicy teraz z Kośćiołmi ich czynią. Ołtarze cżemu wyrzucáią?

Ołtarzow/ żeſmy nie Zydźi/ ále Krześćiánie/ niećierpiemy; ná Stole Páná Chryſtuſowym w Kośćielech ſwych z Páwłem świętym * przeſtawamy.

* 1. Corint. 16. vż 21.

Sedycyi y woien nie ſą przyczyną. Slubow porządnych nie gwałcą. Swawolą kárzą ſrodze

Sedycye wáße wßędźie ile może być dotąd ćierpiemy: Woyny domowey/ poddáńſtwo Pánom ſwym/ ácż rozney Religiey/ podług Bogá ßczyrze oddawáiąc/ do tego czáſu zá łáſką Bożą żadneieſmy nie vczynili. Słuby Bogu podług ſłowá iego vczynione trzymáć vczymy. Niewſthydem y złośćią wßelką/ ták ſię brydźimy; iż też káżdego tákowego od vżywánia Sákrámentu świętego/ náweth od Kośćiołá

álbo

álbo społeczności náßey odganiamy/ y wyklinamy. Czego Formá Sákrámentow świętych/ y Kánony Synodow náßych/ náostátek skutek ich w Apostáćiech do was posłánych/ iáwnym iásnym tey zacney Koronie są świádectwem.

POWTORE ták ćię odpráwiam; Iż to wßystko coś ná nas niewinnych włożył/ twegoż sámego Oycá y Kośćiołá iego trzyma się iáwnie. Coć się iuż wßytko ná oko dla vpamiętánia/ ták wywodźi porządkiem.

2 Odpráwá ná potwarzliwe słowá Paulinowe.

I. Cud Papieżow záwße własny KLAMSTWO.

CO się tedy Naprzod tknie Cudu Kłamstwá właśnie należącego Oycu twemu y Kośćiołowi iego Paulinie; toć/ ták z náuki/ iáko y z vczynku iego iáwnie wywodzę. Z náuki ták. * Iulius II. docuit Ecclesiam posse datã fidem violare, & pacta conuenta rescindere, Juliuß 2. vczył/ iż Kośćioł (to iest Papież) może vmowe poprzyśiężona zgwałćić. Oczy w dowodźie zgwałcenia trzećie° przykazánia/ dosyć ßyroko maß°. Przetoż ćię tám odsyłam. Z Przykłádow co się tknie dowodu/ á ktoż ie wyliczy? Jednák z niezliczonych/ te ná krotce maß przykłády. I. W Formozuśie, ktory przyśiągßy że więcey Papieżem nie miał być/ zkłamał; Papieżem dosyć nießczęsnym/ zá to kłamstwo swoie powtore zostawßy: ták iáko maß wyżßey ⁂ dostháteczny tego dowod. II. W Eugeniuśie czwartym/ ktory Władysłáwowi onemu náßemu y Węgierskie° Krolowi zkłamáć°/ ták bezbożnie w przyśiędze vczynioney ná Sákrámenth Turkowi roskazał; że też przez toż kłamsthwo z iego roskazánia vczynione/ Krol sam y z Woyskiē y z Krolestwem Węgierskim zginął. III. W Koncylium

Kłamać Papież vczy y Náuka / y Przykłádē.

* Guicciardinus Libr. 8. Histor.

o Pátrz folio 123. 124. y fol. 117. o Pryscyliánitách.

⁂ Pátrz fo. 18. 19.

° Callimach. de Pugna Varnēsi li. 2 et Agrippa Cornelius cap. 61.

ψ Vita Joan Hus.

Konſtántynſkim maß przykład/ które Zygmunt ψ Ceſárzá przywiodło; iż z klamał Janem Huſem Mieżem świetym. Abowiem pod przysięgo dawßy mu wolny przyiazd y odiechánie ná Synod/ podał go ná ſrogie ſpalenie z iegoż roſkazánia/álbo rozgrzeßenia. Tymże Leo x. Lutrá chćiał klamſtwem ſwym vłowić wywabionego przysięgo Kárlá 5. Ceſárzá ná Seym w Wormácyey; leczż ták Bog chćiał/, iż mu niepoſłużyło przedśiewźięćie iego/ á to przez to ſámo; iż rády iego Kárzel 5. vſłuchać niechćiał/ * wolno iáko przyiawßy/ ták wypuśćiwßy Lutrá od śiebie.

Hus zdrádzon.

* Sleidan. Hiſto.

ψ Guicciardin de Clemēt. 7. Era di poca fide.

IV. Niewſpomináiąc Clemenſa VII. ktory iż wzgledu ná ſłowo ſwe málo miał/ Hiſthoryk iegoż własny powieda; doſyć ná dźiśieyßym Pavvła v. przykładźie.

ơ Breue 2. P. P. Anno 1607. Páwel 5. Angielczykō klamáć każe

ơ Kto ábowiem iuż niewie tego; iż klamcámi chce mieć Angielczyki Krolowi dźiśieyßemu przysięgle; roſkazawßy im liſtem ſwym świeżym/ áby ſie do ſwey przysięgi iemu vczynioney nieználi? Co ieśli nie ieſt właśnie klamáć; coż dla Bogá ná świećie bedźie! Aleć to nie nowiná w Kośćiele iego zdawná czynić. Toż ábowiem czynić roſkázowáli Xiężá iego imieniem y wyrzodzáć Ceſárzowi Henrykowi pobożnemu/ ták iáko w te ſłowá Hiſtorya świadczy: ψ Sacerdotes tunc temporis periuria, ciuilia bella, cædes, perfidiam pietatem vocauiſſe, Deoq; placere prædicauiſſe, vt qui religione iuriſiurandi Cæſari adſtrictos exautorarent, fidem verò frangentes, fœdera diſſoluentes, pactum præuaricantes, iuramentum violātes, perfidos atq; periuros non eſſe dicerent. Quin eos, qui fideles ſunt, qui rebellionem, incendia facere, ſtupra, inceſtus committere, prædas agitare, proximos opprimere, occidere, compilare, ſanguinem Chriſtianum effundere, ſummopere cauent, in numero ſceleratorum atq; impiorum computarent.

ψ Auentinger Sygeberto Libro 5. Añal. Boiorū Pag 591.

Nota Summam impietatem ſácerdotum.

Xiężá

Xieża ná ten czás Krzywoprzyśieſtwá/ Mężoboyſtwá/ Domowe Woyny/ Mordy/ Zdrádźiectwo/ pobożnośćia zwáli/ á iż Bogu to śie podobáło vczyli/ tych ktorzy przyśiega Ceſárzowi obowiazáne z vrzedow zrzucáli/ iemu wierność łamáli/ przymierze rozrywáli/ páktá przeſtepowáli/ przyśiege gwałćili/ zá zdrayce y krzywoprzyśieſce nie mieli: Y owßem tych/ kthorzy wiernymi ſa/ (Ceſárzowi) ktorzy re belliey/ palenia czynić/ gwałthow/ porubſtwá dopußczáć/ łupieſtwá dźiáłáć/ bliźnich ćiażyć/ mordowáć/ obłupiáć) krew Krześćiáńſka wylewáć/ z pilnośćia śie ſtrzega/ w liczbe złośnikow y niezbożnikow kładli. Toć táki cud właſny záwße był/ ieſt/ y bedźie Oycá twego świetego Paulinie. Słuchay drugiego.

Pátrz iácy Xieża zdawna w kłamſtwie przećiw Cnotliwym.

Xieża niecnote zá cnote/ á cnote zá niecnote zdawná oſadzáli/ dla dokazánia ſweg Anthychryſtyáńſtwá.

K. Cud właſny Papieżow ZDRADA.

Zdradzáć nietylko słowy/ ále też y przykłádē ſwym innych tenże ſam náucza. Słowy; gdy przyśiegi watpliwe dopußcza czynić ná oßukánie bliźnie°/ á to bez grzechu. Oczȳ maß wyżßey° doſtáteczny dowod. Przykłádj záś; iż tożſam potwierdźił/ maß tákże wyżßej w Formozie y w Grzegorzu VII. * przykłády iáſne. Ci ábowiem ná zdrádźie przyśiagßy/ iż Papieżámi być nie mieli/ ſwoy czás vpátrzywßy oßukánie vczynili/ Papieżmi znowu zoſtawßy. Tegoż fortelu ßtuczne° Bonifacio nád Celeſtinē záżył ψ/ przez traby w śćiáne wpráwioney oßukawßy go/ iáko o tym maß iuż wyżßey doſzháteczńie. Maß y te zdráde/ iáko Niewiáſthá Kárdynały oßukáłá ϭ/ Papieżem zoſtawßy. Przetoż ćie tám odſyłam. Tu tylko vważ/ iáka y oná byłá zdrádá Oycá twe° Grzegorza VII. ✱ gdy náiał zdrayce/ áby Ceſárzá Henryká 4. zábił/ ná Kośćiele kámień ſrogi nápráwiwßy nań! Czegoby był dokazał/ by był w przod kámień z zdrayca z Kośćiołá nieſpadł. Vważ powtore/ co y ono zá zdrádá byłá Clemenſa V.

Papież y náuka y przykłady zdradzáć vczy.

° Pátrz folio 117. 118.

* Folio 18. 117. 118.

ψ Támże 25.

ϭ Támże Fol. 23. 24.

✱ Benno Cardinalis.

ktory Cesárzá Henryká 7. niemogąc ináczey pożyć ♂/ przez PAVLINA Mnichá Dominikowe° zakonu/ w Sákrámenćie otruł! Vważ potrzećie/ co zá zdrádá tákże ono byłá Alexandra III. ktory Szołtanowi Cesárzá Fryderyká Bárbároze przez obraz wydał */ áby go tym rychley ná Woynie zábić mogł! álbo náostátek (bo ktoż zdrády iego wypowie?) Sixtus V. co zá zdrády záżył; gdy Henryká 3.° przez Mnichá tákże Dominikowe°/ rzkomo poselstwo odpráwuiącego/ srogim nożem skłoł? Zá co iż tegoż Niezbożniká bezbożnie w liczbę świętych przyiął/ y większey godnośći nád Judyth świętą vczynił/ ° wieß dobrze.

Co gdy wßystko vważyß/ muśiß to przyznáć; żeć nikomu innemu/ iedno twemu Oycowi świętemu ten Cud zdrádá należy: ták iż też słußnie o iego Stolicy powiedźiáno to: ✠ Rzym iest Szkołą/ w ktorey sie godźi kłamáć/ zdradzáć/ y krywoprzyśięgáć. Lecz iuż do trzećiego iego Cudu tákże własnego/ Potwarzy.

♂ Hermanus cōtractus.

Mnich Paulin Zdraycá Cesárzski.

* Vita Friderici 1. Germani.

° Fráncuskieg y Polskieg Krolá.

° Pátrz fol. 127.

✠ Laurentius Valla/ Pátrz Folio 118.

III. Cud własny Papieżow POTWARZ.

Potwarz/ iż własnym tákże Cudem álbo vczynkiē iest Oycá Papieżá; náuká ie°/ y własne przykłády to pokázuią. Náuká: gdy iáwnie iáśnie przez swe Doktory tego vczy; iż Sędźia powinien bez grzechu/ y może osądźić ná śmierć te°/ ktore° wie z potwarzy być przed sobą oskárżonego. Oczym iż dostáteczny iest dowod ♆ tu go iuż nie potrzebá. Przykłády záś/ rozmáićie. Naprzod/ gdy Pismá Prorokow y Apostholow ś ś. waży sie ná potwierdzenie y dowod swego báłwochwálstwá/ bluźnierzstwá y Heretyctwá wyżßey pokazánego/ vżywáć. Gdyż iáśnie wyznawa przez swe Doktory:

Papież vczy Potwarzy y náuka y przykłády.

♆ Pátrz Fo. 122.

Papież Pismá święte potwarzá.

ktory/ * Iż ták ofiárá Mßey zá żywe y zá vmárłe/ iáko y wzywánie świętych/ chowánie y czczenie Obrázow w domiech y w Kośćielech/ modlitwy zá vmárłe álbo Czyśćiec/ y inne podobne náuki/ są trádycye Apostolskie bez Pismá. Co gdyż ták iesth; tedyć potwarz kłádźie iáwną ná Pismá Prorokow y Apostołow świętych/ znowu onych z nich dowodząc. Aleć to zdawna nie nowiná iesth iemu czynić: gdyż ná ßczegulną swych złośći wymowkę ¶ Gregorius VII. Diuinas literas falsò interpretando causæ suæ seruire coegit: Grzegorz 7. Pismá święte fałßywie wykłádáiąc/ spráwie swoiey przemußał służyć/ iáko Histhoryk piße.

Powtore: gdy Oycow śś. mieyscá te/ ktore zá námi są nápisáne od nich/ nietylko błędámi názywa; áleie też iáwnie iáśnie opußcza/ álbo wykręca/ zmyślonymi swymi glozámi/ nam ná złość/ w te słowá samże przez swoiego Kárdynałá y inne Inquisitory do tego się przyznawáiąc.° Patres, quos Doctores Ecclesiæ — nominamus — in interpretatione scripturæ NON SEMPEr ac in omnibus Ecclesia Catholica SEQVitur. ⁂ Plurimos eorum fert errores & extenuat, excusat, EXCOGITATO commento persæpe NEGAT, & commodum ijs sensum ADFINGit, dum opponũtur in disputationibus, aut in conflictionibus cum aduersarijs.

° Oycow/ ktore Dokthorámi Kośćiołá zowiemy/ w wykłádźie Pismá ś. NIEZAWSZE/ áni we wßystkim Kátholicki (to iest Papieski) Kośćioł náśláduie. ⁂ Wiele ich błędow znośi/ y wyćieńcza/ wymawia/ WYMYSLONYM wykłádem częstokroć PRZY/ y sposobne wyrozumienie WMAWIA/ gdy zárzuceni bywáią w Disputácyách/ álbo w vtarczkách z przećiwnikámi. Co czyniąc im; izaż ná nie potwarzą nie idźie?

Potrzećie; gdy to wßystko cokolwiek zá Lutrem y Zwingliußem/ owa zá naßą Religią baczy być nápisáno/ ták v Oycow śś/ iáko y v Doktorow swych/ każe wymázywáć; podczás y cáłe Xięgi odrzucáć. Owa y to co iednokolwiek iego Dokthorowie/ álbo

* Wuiek Iezuitá w Apologiey/ Folio 572.

¶ Auentinus de Gregor. 7. ãnal Boiorum.

Papież Oyce święte potwarzá.

° Baronius Cárdinalis Iesuita Tomo 1. Anno 34. Sect. 213

⁂ Academia Duacensis in Indice expurgatorio pag. 5.

Papież przy Oycow śś. náuki y one fałßuie wykłádẽ swym

3. Przykład potwarzy Papieskiey.

Sztuka

Papieska ná nas.

Historykowie ná zálecenie náuki/ álbo żiwotá ich; álbo też wymawiáiąc ich wczy̅/ álbo vczćiwie wspomináiąc nápisáli/ tákże wymázywáć y wyrzucáć roskázuie.

Indices Expurgatorij / licem są z potwárzenia nászego.

Czego wszystkie° wszystkim Xiążki iego Inquizytorow Indices expurgatorij názwáne dostháteczným świádectwem są. Záczym/ izaż to wszystko nie vkázuie go być własny̅ potwarzcą/ niemáiący̅ słuszney przyczyny/ dla ktorey ich známi zá Heretjki sprosne y ludzie niepobożne vdawa/ á iż sam tákim ráczey znáyduie się/ iákim go oni známi z tychże Oycow świętych/ náwet z Autorow iego być pokazáli? Co iż ták iest/ słuchay Paulinie Dekretu/ álbo ráczey potwierdzenia/ z tákiegoż przykłádu nie nowego iemu/ vczynione° nań zdawná od tego/ ktory był około Roku 1460. * Apostolicus quondam Abbreuiator, vir vndecunque doctissimus Philosophus, & Rhetor celeberrimus, ingenio subtilis, Apostolski niegdy Abbrewiator/ mąż wielce zewsząd vczony/ Philozof y Orator wielce sławny/ dowćipē subtelny/ á to w te słowá°. Romanus 1. vbi Pontificatum inijt, Stephani Pontifici DECRETA & acta statim improbat, ABROGATq̄. Nihil enim hi Pontifices cogitabant, quam & nomen & dignitatem maiorum suorum extinguere, quo NIHIL potest esse PEIVS & angustioris animi: qui enim HIS artibus nituntur, NVLLA virtute muniti, eo de loco ABRADERE benè merentes conantur, quem ipsi ob ignauiam & malitiam attingere NON possunt. NEMINEM siquidem VNQVAM inuenies alienæ famæ inuidere, NISI qui in omnibus PROBRIS contaminatus desperat suum apud posteros celebre nomen aliquando futurum. HI sunt (Papæ) qui FRAVde, malitia, DOLO, maledicentia, de humano genere benè meritos MORDEnt, LACERAnt, ACCVsant, CORRODVnt, tanquam ignaui CANES & inutiles.

Otjm w Obronie Gońcá.

Potwierdzenie z Platyny.

* Trithemius Abbas de Scriptoribus Ecclesiasticis.

Platina in vita Romani 1.

Nota Paparum studium antiquū abradere nomen et virtutem bonorum.

☞ Nota. Papae quales sunt?

Rome-

Romanus pierwszy skoro Papiestwá dosthał/ Stefáná Papieżá Dekretá y spráwy nágánił y odrzućił. Nic ábowiem ći Papieżowie nie myślili/ iedno imie y godność Przodkow swych ZATLVMić/ nád co nic gorszego być/ áni márnieyszego nie może: Ktorzy ábowiē ná tych fortelách polegáią/ żadney cnoty obrony niemáiąc/ z tego mieyscá vśiłuią WYMAZAć dobrze zásłużone/ ktorego sámi dla gnuśstwá y złości odstąpić nie mogą. NIKOGO ábowiem nigdy nieznaydźiesz ZAZDROSCIwym cudzey sławie/ IEDNO tego/ ktory wszystkimi niewstydy zmázány będąc/ zwątpił/ áby iego imie w potomne czásy miáło być kiedy sławne. Ćić są (Papieżowie) ktorzy ZDRADą/ złośćią/ chytrośćią/ obmową/ ludźie dobrze zásłużone kąsáią/ SZARPAIą/ OSKARżáią/ SZCZYPAIą/ iáko gnuśni PSI y niepożyteczni. Masz Paulinie dostháteczne potwierdzenie dowodu mego/ nie z Lutrá/ ále przed Lutrem dobrze będącego swego własnego Philozophá subtelnego/ y vrzędniká Apostolskiego. Lecz náostátek masz przykład potwárzy iego w Cesárzu Henryku 4. przećiw ktore[v]/ iż wiele potwarzy rozśiał Grzegorz VII. Historya[u] świadczy. Masz w drugim Cesárzu Fryderyku Bárbárożie; przećiw ktoremu iż tákże Grzegorz IX. niewymowne wymyślił niektore złośći/ druga tákże * Historya pisze. Ale co powielu? ✱ Hus vociferatus est in medio Concilio Constantiensi, ab aduersarijs suis crimina, & hæreses sibi obijci, de quibus nihil vnquam cogitauerat, Hus wołał głosem wielkim wśrzod Koncyliū Konstántynckiego/ iż od Adwersarzow iego zárzucáne mu były wystepki y Kácerzstwá/ o ktorych nigdy nie myślił. To wszystko/ izaż się nie dźieie Lutrowi z Zwingliuszem y nam z innymi Reformátorámi? Záiste kto tego nie widźi w Bellárminie/ w Kaluinoturcyzmie/ á náwet y w twey MISSIEY odpráwie/ oczu nie ma. Ták ábowiem z tego wszystkie[o] to iáwna iest; iż to co ná on czás Platiná o Papieżách zá śiebie będących/ toż dáleko więcey iuż o Oycu wászym/ y was ie[o] teraz będącym potomstwie/ ma być mowiono. A ták iuż do czwartego Cudu Oycá twe[o] świętego Szyderstwá.

Sztuká dáwna Papieska cnotę cudzą wymazywáć y Dekreta dobre.

Nikomu to niesłuży tylko niecnotō.

Pátrz iż zdáwna Papieżowie Psámi/ cudzą sławę szárpáiącymi.

4 Przykład POtwarzy Papieskiey.

u Gratius in vita Henrici 4.

* Vrspergēsis in lib. Paralipomen.

✱ Historia de Joann. Hus.

Czwarty

IIII. Cud własny Papieżow SZYDERZSTWO.

Sżyderzstwo Papieżowe z Bogá y z świetych iego

Sżyderzstwo náwet z Bogá w Troycy ś. iedynego/ wßystkich świetych iego ták ná niebie iáko y ná źiemi bedących/ práwie Antychrystyáńskie/ że sámemu Oycu twemu Paulinie należy/ iuż maß dosthátecżny tego dowod w trzećiey Demonstrácyey PAPOPOMPY* iego. Przetoż ćie tam/ iák do źwierćiádłá żywego odsyłam. Tu tylko kilká przykładow Sżyderzstwá iego/ z własnych Pomázáńcow iego Ceſárzow/ Krolow/ y Xiążąt Krześćiáńskich do tegoć przydam. Jákie iesth ono Sżyderzstwo iego przypátrz sie/ gdy Grzegorz VII. & Henricum 4. deposito regali ornamento NVDIS pedibus TRIDVVM ad portam stantem non admisit, quamuis aspera esset HYEMS & gelu cuncta rigescerent: Henryká cżwartego (Ceſárzá) zwleczonego z Krolewskiego odźienia/ bosymi nogámi przez trzy dni przed Brana sthoiącego nieprzypuścił do siebie/ ácżkolwiek sroga była Zimá/ y od Mrozu wßystko pozmarzłáto?

*Pátrz folio 52. 53. 54. 55. 26.

Sżyderzstwá Papieskiego z Ceſárzow przykłąd,

& Platina et Abbas Vspergensis / in vita Gregorij 7.

Papież Ceſárzá mroźiná Sżyderstwo.

Jákie y ono ßyderstwo Alexandra III. z Fryderyká Bárbároſſy Ceſárzá t gdy iáwnie w Kośćiele przednieyßym Weneckim przed wßytkim ludem kazawßy mu do nog swych vpáść/ iedną nogą po ßyi iego depcąc/ bezbożnie do tego swego ßyderzstwá Antychrystowego/ záżywał słow świetych tych; * Do Bazylißku będźieß chodźić/ y podepceß Lwá y Smoká/ ták iáko też własne Hiſtorye świádczą? Ktorego Sżyderzstwá Ceſarz nędzny niemogąc ścierpieć/ gdy rzekł: "Non tibi, sed Petro, cui Successor es, pareo, Nie tobie/ ále Piotrowi/ ktorego iesteś Sukceſſorem/ iestem powolny; on tym bárźiey go depcąc mowił: Et mihi & Petro; Y mnie y Piotrowi. Jákież potrzećie y onego niektorego twegoż Oycá

Ceſárzá mroźiná Sżyderstwo.

Alexándrá 3. Sżyderzstwo Antychrystowe z Ceſárzá.

* Psal. 90. v. 13.

"Nauclerus 40. Generat. et Bernus.

z Hen-

z Henryká 6. gdy iemu * Regni diadema de capite pedibus deturbauit, ⁂ Korone Cesárzską nogámi zgłowy zbił? A máłoli ná tym; poyźrzyż ná Henryká 2. Krolá Angelskiego/ ktoremu kazawszy do Rzymu/ Nudis pedibus peregrinari, virgis etiam in sacrario pœnas decit, Bosymi nogámi pielgrzymowáć/ do tego ieszcze w Zákrystyey rozgámi kazał go śiec/ iáko iákie dźiećie. Poyzrzy ná Szyderzstwo z Krolá Henryká 4. Fráncuskiego/ teraz okrutnie skłotego/ áno iego Legatá iáwnie w Rzymie rozgámi/ álbo iáko inni wászyż piszą/ Kijem Clemens VIII. w Rzymie bijąc/ rozgrzeszył. A przedtym Dándulusá Xiążę Weneckie ♂ Clemens VI. niemiłośierny Vinctum catenis infra mensam abiecit, Zwiazánego łáncuchē pod stoł (ná kształt Psá/ zkad też był Psem názwány od swych) wrzućił. Co wszystko izaż nie vkázuie iego Szyderzstwá práwemu Antychrysthowi służącego? Záiste ieśli to nie vkázuie; tedyć áni Támerlánes nie szydźił z Báiezetá Tureckiego Cesárzá/ gdy go pod stoł swoy wrzućił czásu obiádu/ y ná koń z niego wśiádał! Lecz iż to było/ y iest wiecznym Szyderzstwem z niego; tedyć y ono wszystko dáleko wiecey. Jákoż/ by nic innego nie vczynił był Oćiec twoy świety Cesárzom/ Krolom/ Xiążętom przerzeczonym/ tylko to; że im każe nogi swe cáłowáć/ chcąli od niego dostąpić Koron; záiste to sámo dowodem tákim iest z nich iego Szyderzstwá práwie Antychrystowi należącego/ że też sámá Sybilla z tąd go kazáłá poznawáć/ ták o nim pisząc/ iákoś miał w EPICHIREMIE: *

Veniet Rex candida insula insignis
Qui à PONTO nomen ductum habebit:
Qui mundum gubernabit, scelestoquè PEDE munera DABIT.

⁂ Ranulph9 in Polychronia li. 7.
* Matthe-us Paris in Henrico 2. et Joannes Capgrauiq.

Legat Krolá Francuskiego kijem wźiął rozgrzeszenie.
♂ Sabellicq Aeneade 8.
Xiążę Weneckie miedzy Psy pod stoł wrzucony od Papieżá.

Tamerlanes ták sie obchodźił z Turkiē/ iáko Papież z Cesárzmi Krześciáńskimi 2 c.

* Libr. 8. Carminum.

Antychryst z nogi vrzedy miał dáwáć.

Drzydźie Brel świetna Korona ozdobny/
Imieniem właśnie Pontowi ♀ podobny/
Rządzący światem/ y złośliwa noga
Dáiąc vrzędy wßem/ z niezmierna trwoga.

♀ To iestb/ Pontifex.

Maß thedy Paulinie dowod iáwny choć ztąd Szyderzstwá twego Oycá: ktorego thák sie Maximinus Pogánin Cesárz Rzymski strzegł/ że też ile rázow Pogáństwo to mu chciáło czynić/ wołał: * DII PROHIBEANt vt quisquam INGENVORum PEDIBVS meis OSCVLVM figat. Záchowáy mie Boże/ áby ktokolwiek z vczćiwych miał nogi me cáłowáć.

* Julius Capitolinus Pátrz folio 61. 62.

V. Cud wielki y własny Papieżow/ Cudze wydzierać/ Sedycye wzniecáć/ Woyny domowe przećiw własnym Pánom podnosić.

TEN Cud iż iemu sámemu właśnie należy w Krześćiáństwie czynić/ iáko prawemu Antychrystowi/ tá naprzod Regułá iego iáwnie iáśnie obwołáná przez Grzegorza VII. ♀ náprzećiw Henrykowi 4. w testową dostáteczným iest świádectwem: NOS in terra quoque IMPERIA, regna, principatus, & quicquid habere mortales possunt, AVFERRE & dare POSSVMVS. My (Papiezowie) y ná ziemi też Cesárzstwá/ Krolestwá/ y cokolwiek iedno mieć moga ná świećie ludźie/ WYSZRZeć y dáć Możemy.

♀ Platina in vita Gregorij 7. Pátrz Folio 99.

Regułá Papiezowá ná wolne wydzierzsthwo iego.

Tegoż powtore Cudu niezliczonymi przykłády potwierdźił/ y potwierdzáć podźisdźień nieprzesthái. Abowiem/ nie mogąc mieć przedtym w Rzymie áni Kośćiołá bez dárowánia Cesárzá Rzymskiego iuż Krześćiánińá/ (ták iáko iuż maß * wyżßey tego dowod w Bonifaciuśie czwartym) teraz że ma nie Rzym sam/ ále práwie właśnie Rzymskie Cesárzstwo; tedy iż tego nábył Cudem przerzeczoný/ to iest wydzierzstwę/

* Pátrz folio 5. Papież przez wydzierzsthwo

Sedy-

Sedycyámi/ Woynámi ná Pány swe własne Cesárze pobudzonymi/ cáła Historya iegoż/ do tego własna/ świádkiē iest iáwnym iásnym/ y nieprzeświadczony. Tá ábowiem/ y czás/ y osoby wydźierzstwá/ Sedycyi y Woien przećiw Cesárzom Pánom ich własnym wyráźnie miánuie/ ták pisząc: * GREGORIVS II. Leoni III. Augusto ITALicū IMPERium ERIPVIT Año Domini 729. (Vnde) ψ tanta Rauennæ SEDITIo orta est, cum alij Imperatori, alij Pontifici obtemperandum dicerent, vt in ipso TVMVLtu Paulus Exarchus cum Filio occideretur. ♂ Gregorius III. STATIM vbi Pontificatum inijt, cleri Romani consensu LEONEM III. IMPERATORem CONSTANtinopolitanum, IMPERIO simul & COMMVNIONE fidelium PRIVAT. ⁂ Leo III. CAROLVM (Regem Galliæ postea magnum vocatum) magnâ voce in Basilica Petri Imperatorem DECERNIT, ac diadema donat. ψ Ipse TRANSTVLIT Imperium de Oriente in Occidentē, Grzegorz 2. Leonowi 3. Augustowi (to iest naywyższemu Cesárzowi Rzymskiemu ná Wschodźie y ná Zachodźie pánuiącemu ná ten czás) Cesárzstwo Włoskie WYDARł. Zkąd wielki rozruch wszczął się w Ráwennie/ gdy iedni Cesárzowi/ drudzy Papieżowi posłuszeństwo twierdźili być powinne/ iż w sámym tumulćie Páweł Xiąże nayprzednieysze z Synem był zámordowan. Grzegorz. 3. nátychmiast skoro Papiestwá dostąpił/ zá zezwolenim duchowieństwá Rzymskiego Leoná 3. Cesárzá Konstatynopolskieg̃ z Cesárzstwá wespoł y społeczności wiernych WYZVL. Leo. 3. Károlusá (Krolá Fráncuskiego potym wielkim názwánego) wielkim głosem w Kośćiele Piotrá ś. Cesárzem postánowił/ y Korona dárował. Ten przeniosł Cesárzstwo z Wschodu ná Zachod. Jákimże práwem Paulinie? nie Chrystusowym/ áni Piotrowym. Abowiem Chrystus sam mowił; ψ Krolestwo moie nie iest z tego świátá: dla tegoż też Piotrowi ° Klucze Krolestwá Niebieskiego nie źiemskiego oddał: Toć tedy práwem wilczym/ y

dostał swego Páństwá.

A to wydarszy Cesárzō Greckim Cesárzstwo Záchodnie.

* Onuphrius annotat. in Platin. de vita Constantino 1.

ψ Platin. in Gregorio 2.

♂ Idem in Gregorio 3.

⁂ Idem in Leone 3.

ψ Gratian. dist 9. Can. Ononiam in Glossa.

Papież wydarł przez sedicya y woyne swy Pánom Cesárzstwo záchodnie/ y dał ie innym.

A to práwē Wilczym.

ψ Joan. 18. v. 36.

° Matt. 16. v. 16.

onych Xiążąt Czártowskich/ o kthorych mowiącego Bernárdá z Proroká świętego słyszałeś ták: * Sámi Krolowáli á nie zemnie/ to iest z Diabłá. Záczym iż Cesarz Konstántynopolski z swym Cesárzstwem/ á zátym z ziemią świętą przyszedł ná łup/ y w ręce Turkowi okrutne^v/ tedy Papieżowi Rzymskie^v/ Cesárzá zá Páná swego niemáiące^v z Grzegorzem ψ Wielkim/ to teraz ma być przypisano. Ten ábowiem sam (widźicie ô Krześćiánie) wydárszy iemu Cesárzstwo Zachodnie z Stholicą iego własną Rzymem/ á sobie ią przez Cesárze Zachodnie/ przez gwałt od niego wtrącone przyzwłaszczywszy/ do tego zginienia przywiodł. Lecz nie lepszą oddał wdźięczność/ y onym nędznikom á niewolnikom swoim raczey niż Cesárzom/ ktorym z wydźierzstwá Cesárzstwo Zachodnie podał. Gdyż ono iáko onym/ ták y tym kiedy chćiał/ záwsze wydźierał/ nie bez srogiego krwie rozlania. Cze° z onych sámych wyższey położonych ták Cesárzow/ iáko y Krolow/ y Xiążąt iuż ma káżdy dowod^v dostáteczny. Abowiem że tákie oni Cesárzowie/ Krolowie/ y Xiążętá wyższey położone Szyderzstwo od niego/ á ráczey okrućieństwo srogie ćierpliwie znośili; tedy nie dla czego innego to czynili/ iedno áby Cesárze Cesárzstwá/ Krolowie Krolestwá/ Xiążętá Xięstwá od niego sobie wydárte/ znowu zás odyskáć mogli. Ale coż po wielu przykłádźiech? Masz Paulinie * świeży przykład w Klemensie VIII niedáwnym Papieżu/ ktorỹ popráwił Cudu wydźierstwá tegoż. Azaż on práwem słusznym Xięstwo Ferárskie otrzymał? Azaż y dźisieyszy Pavvel^v v. słusznie Xięstwá Weneckie° chćiał X. pozbáwić? y teraz Kliweńskie° dźiedźicō własnỹ/ dáiąc ie obce^v/ y zás nie wydźiera? Ták słusznie to czyni/ iákoś

słyszał

* Pátrz folio 101. Papież Wimen zginienia Ziemie świętey/ y Cesárzá Greckiego.

ψ Pierwszy Grzegorz Cesárze zá Pány swe znał Pátrz Fol. 98. 99.

Papież Cesárzom Zachodnim przez woyny y sedicye Páństwá wydźierał znowu. ° Pátrz fol. 320. 321.

* A przedtym w Bolesłáwie 4. Krolu Polskim/ ktoremu wydarł Krolestwo Grzegorz 7 Cromer. li. 5 Xięstwo Ferárskie Papież wydárł y Kliwēskie chce teraz wydrzeć przez gwałt

słyßał dawno przedtym ó otymże mowiącego iegoż Senatorá właśne° w te słowá; SAm Papież cudzych Bogactw álbo Páństw pożada: dla tegoż też Dimouoros Vasilews, ZARLOBJem Broleſtw názwány ieſt od tegoż. A przed tym od Arcybiſkupow trzech ſwoich właſnych ſłußnie tákowe słowá obecnie odnioſł. * Sub habitu & cultu PETRI LVPVM ſentimꝰ, & cum te profiteaꝛis SERVum Seruorum, vis eſſe DOMINus dominoꝝ, Pod płaßczem y vczćiwoßćią Piotrá ś. Wilkiem ćie ćiuiemy być/ y gdy ſie wyznawaß być Sługa Sług/ chceß być Páne Pánuiących. Wiec y dźiś/ że toż ſłußnie odnoſi; nietylko te ſpráwy iego właſne/ ktorymi y w Wenecyey/ y w Niemcách/ y w Fráncyey Pavvel v. pokoy poſpolity turbuiący/ nárabia; ále też y ono świádectwo Poety iego niedawno wydáne w te słowá/ wyświadczáꝛ

* Pontifices nunc BELLA iuuant ſunt cætera NVgæ,
NEc præcepta Patrũ NEc Chriſti dogma ſequuntur.
Papieżá teraz Woyná tá ſámá rátuie/
Bo ſie proznym náuki świętych wßyſtkich cżuie.

Prawdźiwie tedy Opát do Rzymu mowił słowá te; ¶ Gaude Mater noſtra ROMA—, quia PER MALITIAm TVAm NOn per Religionẽ ORBem VICISti, Ráduy ſie Mátko náßá RZYMZe/ ábowiem PRZEz ZŁOść twoie/ CIe przez pobożność zwoiowałáś wßyſtek świat. A ták iuż to máiąc/ ſłuchay Paulinie wywodu Cudu ßoſte° iemu właſne°/ Złupienia Kośćiołow y Klaßtorow.

& Pátrz fol. 265. 266.

* Auentinus libro 4.

Papież pod płaßczẽ Piotrá ś. ieſth WŁKiem zdawná.

* Palingenius.

Vrſpergenſis Abbas in Philipp. Imperat. Rzym zwoiowałświat przez swoie złość.

VI. Cud właſny Papieżow/ Złupienie Fundußow y Kośćiołow.

ZŁVPienie Fundußow y Kośćiołow/ iż temuż ſámemu należy/ tákż Ogulnych iáko y Szczegulnych przyczyn pokázuie ſie. OGVLNA pierwßa Przyczyná tá ieſt; Iż oprocż innych niezliczonych ſpoſobow

1. Przyczyná Ogulna złupienia Kośćielnich dochodow od Papieżá.

bow złupienia dobr Kośćielnych/ ten ma; żadnego beneficium Kośćielnego nikomu dármo nie dawáć/ áż wprzod z niego ie^v zapłátá postánowioná (ktora się Sákrą y Annatą zowie) pozwoloná y oddáná będźie. Jáko Biskupstwo pospolićie zdawná sześćią tysięcy czerwonych złotych (teraz mniemam/ iż więcey trzebá dáć;) á Opáctwo dwiemá tysiącmi czerwonych 2ć. 2ć. kupowáć się zwykło. Prawdziwa to ábowiem/ co stárszy nád Lutrá iegoż Zakonnik/ o iego dworze rytmował w te słowá.

Sakrij drogie zá Biskupstwo?

* Curia Romana non petit Ouem sine lana,
Dantes exaudit, non dantibus ostia claudit.
Dwor Rzymski owce żadney niechce bez Kożuchá:
Dasz/ otworzy/ lecz inák/ vmknieć wnet y vchá.

* Joannes Monachus concordans cum Joáne Monacho in glossa C. Fundamēta de Electione lib. 6. Decretal.

Albo co też drugi Poetá y Zakonnik iego ták wyznał Ogulnie: ✠

— — — — VENALIA nobis
TEMPLA, Sacerdotes, Altaria, Sacra COROnæ
Ignis, thura, Preces, CŒLVm est venale DEVsq;.
— — — — Wszystko iest v nas przedáyne.
Kośćioł/ Xiądz/ Ołtarz/ Swięći/ Ognie y Korony/
Kádźidło/ Prozby/ Niebo/ Bog/ ná wszystkie strony.

✠ Mantuan9 lib. 5. Calamitatum.

Co iáko z niezmiernym złupienim Kośćielnych dobr/ á zátym Krolestw/ Xięstw obnáżenim dźieie się/ pokazał to ráchunkiem przed stem lat vczynionym/ á to z vskarzánim wielkim ná tákowe Papieżowe łupiestwo/ Senat Páryski Krolowi swemu Ludwikowi wtore^v/ pisząc; * Jż zá czásu sámego Piusa Papieżá Duchowieństwo Krolestwá iego do Rzymu wyniosło/ zá Wákáncye y inne Kollácye/ przez trzy látá tylko/ tę Summę pieniędzy: Pro Vacantijs Archiepiscopatus & Episcopatus, summa est, centum & viginti millium aureorum. Pro vacantijs Abbatiæ, summa est, CENTVm & viginti MILLIVm aureorum. Pro vacantijs Priora-

Przykład złupienia dobr Kośćielnych przez Papieżá w Francyey.

* Vt habet Frācisc. Duarenq in Postulatis Parlamenti pro Gallicis Ecclesiis sub finem libri de beneficijs.

Prioratus, Decanatus, Præposituræ, summa est, CENTVm MILLIVm aureorum. Pro vacantijs Paræciarum, quas ad minimum centum millia in hoc Regno constat esse, summa hæc est, VICIES quinquies & Centena MILLIA Aureorum.

Zá wákáncye Arcybiskupstwá/y Biskupstwá/Summá pieniężna dána iest/ sto y dwádźieśćia tysiecy Czerwonych złotych. Zá wákáncye Opáctwá/ Summá Pieniężna dáná iest/ sto y dwádźieśćia tysiecy czerwonych. Zá wákáncye Przeorzstwá/ Stiekanstwá/ Proboſtwá ſc. Summá pieniężna dána iest/ sto tysiecy czerwonych. Zá wákáncye Plebaniy/ktorych wiádomo iest być w tym Krolestwie/ przynamniey do stu tysiecy/ summá tá pieniężna dáná iest/ Podwádźieśćia pięćkroć sto tysiecy czerwonych. Porachuy to Paulinie/ á obaczyss, żeć prawdźiwie o Stolicy iego zdawná te słowá Historyk ψ nápisał. Camera APOSTOLica assimilatur MARI, in quod intrant omnia flumina, & non exundat: Sic enim in istam portant auri pondo millia, attamen NON IMPLETur. In qua est generatio, quæ pro dentibus * gladios commutat, vt comedant inopes de terra, & pauperes ex hominibus: in qua sunt multæ SANGVISVGÆ dicentes, AFFER, AFFER—. O iustissimæ gentes rectè cum infernalibus FVRIIS seu Harpijs, & Tantalo sortem sitibundo posituræ, quæ nunquam satiantur. Komorá Apostolska przypodobywa sie Morzu/ wktore wchodza wszystkie rzeki/ á nie zbiera. Ták ábowiem wte wnoßa sie złotá cetnary tysiacmi/ á wßákże nie napełnia sie. Wktorey iest narod/ ktory miásto zebow miecze ma/ áby wyiádł nedzniki z ziemie/ y vbogie z ludźi: W ktorey sa wiele PIAWEK wołáiacych/ PRZYNIEś/ PRZYNIEś—. O niezbożni narodowie/ stußnie z Piekielnymi Jedzámi álbo drapieżnymi Wiedmámi/ y z Tántáluſem nigdy nienáſyconym godniśćie ziednoczenia/ bo sie nigdy náſyćić nie możećie. Czego wßystkiego izaż nie doznáłá y niedoznawa; izaż nie poczułá y niepoczuwa Polstá náßá?

Zá Wakancye BZSkupstw / iáka Summa? Zá Wakancye Opáctw. Zá Wakancye innych wzedow Zá Wakancye Plebániy wiele wźiat zá trzy lá tá Papież w Francyey:

ψ Theodoricus á Niem. Memor. Union. Tract. 6. ca. 37.

* Prouerb. 30. v. 14.

Komorá Papieska nigdy sie napełnić nie może iáko Otchłań Morska / álbo ráczey Piekielna.

Polska poczułá zdawná tupieſtwo Papiezowe

Weyż-

Swietopietrze odiawszy iemu/ y Artykuł postánowiwszi o Annátach nie dáwániu: ¶ In Statuto Herborti/ ex Constituti. Sigismundi 1. Año Dñi 1543. Crácouiæ. * Laurentius Valla de Donatione falsa Constantini. PAPież LVPiescá wiekszy niż Kátyliná.

Weyźrzy Paulinie w iey Práwá/ á znaydźiesz to wszystko ¶; iż sie poczuwáłá y poczuwáć chce/ iákoby tegoż ćiężáru pozbyć. Dla czego też zdawná on Senátor RZymski ták nápisał. * PAPA non modo Rempubl. quod non Verres, non Catilina, non quisquam Peculator auderet, SED etiam REM ECCLESIASTICAM & SPIRITVm S. QVÆSTVi habet, PAPIEż nietylko Rzeczpos. czego áni Verres/ áni Kátyliná/ áni żaden łupiescá ważyłby sie/ lecz też z STAnu DVCHOWNEgo y DVCHá ś. ZYSK sobie czyni.

2 Przyczyná Ogulná łupiestwá Papieżowego. ☌ PATrz Folio 242.

Wtora przyczyná Ogulna tá iest; Iż to ták wielkie á práwie niezmierne Kośćielnych dobr łupiestwo dźieie sie od niego/ nie ná chwałe Bożą/ áni rátunek vbogich Krześćiáń; lecz ná wszelki zbytek szkárádny á práwie Czártowski/ ták/ iákoś iuż słyszał ☌ z Bernárdá świętego. Y sam oczywiśćie widźisz choć tu tylko w Polszcze po iego Duchowieństwie/ ták; iż nietrzebá nic wiecey o tym mowić/ tylko toż/ co też zdawná ták Ogulnie zámykáiąc Bernard mowił/ * Ipsa quoq; Ecclesiasticæ dignitatis officia IN turpem QVÆSTũ, & TENEBRarum negotium transiêre. NEC in his SALVs animarum, sed LVXVS quæritur diuitiarum. PROPter hoc TONdentur, Missas CELEBRAnt—. Superest vt reueletur HOMo peccati, filius perditionis: Sáme też Kośćielnego dostoieństwá vrzedy w szkárády zysk/ y w spráwe Piekielnych ćiemnośći przemienione są. Ani w tych zbáwienie duszne/ lecz zbytek bogactw szuka sie. Dla tegó Plesze gola/ dla tego Msze miewáią.—. Pozostawa áby był obiáwion Człowiek grzechu/ syn zátrácenia/ to iest Antychryst Paulinie. Ktorego iż iuż masz z Oycá twego ś. ták z iego zbytku tego srogiego y łupiestwá niewymownego/ iáko y z Wnuká iego onego/ ktory przez dwie lećie ták dobrze iadł y pił zostawszy Kárdynałē, ᵘ Iż dwieśćie tyśiecy czerwonych złotych przeżarł/ iáko iegoż Historyk ¶ pisze.

* In Psalmũ Qui habitat. Sermone 6.

Cyl łupiestwá Papieżowego z Kośćielnych dobr zbytek.

ᵘ Petrꝰ Riarius Xistá 4. Wnuk taki był. ¶ Onuphriꝰ in vita Xisti 4.

Lecz y

Lecz y SZCZEGVLNIE tymże się być vkázuie z tych przyczyn. Pierwsza; Iż iáwnie Historyk ie° własny opisuie to; iáko Bonifacius VII. wykradszy wszytkie naydroższe kleynoty z Kośćiołá Piotrá świętego/ do Konstántynopolá vćiekł/ támże wszystko poprzedał. Oczym ° iuż wyższey. Wtora; Iż Clemens VII. * Conflauit OMNIA sacrorum Templorum ornamenta, vt inde pecunia cuderetur Militibus diuidenda. ♂ Vrbanus VII. Calices & Cruces, imò Ecclesiæ FVNDOS distraxit. Zlał Klemens śiodmy wszystkie świętych Kośćiołow Kleynoty/ áby ztad pieniadze bito dla Zołnierzá. ♂ Vrban szosty Kielichy y Krzyże/ owszem Kośćielne Grunty ROZCYGANIł/ iáko mowi Histhorya iego własna. A zas Alexander VI. ✠ Opulentissimum quemque in aula Sacerdotem, & in his aliquot Cardinales cæteris ditiores veneno tollendos constituit, vt eorum opibus in fiscum redactis potitꝰ profusissimè largiretur Naybogátszego káżdego ná swym Dworze Xiedzá/ y miedzy tymi kilka Kárdynałow nád insze dostátnieysze/ trućizna znieść postánowił/ áby ich bogáctwá do skárbu wetkawszy/ tym bárziey bez miáry mogł tyráć. Trzećia; Iż nietylko Antypapowie oni/ ktorzy trwáli przez lat .124. ♆; lecz sam Vrban VI. z Clemensem o Papiestwo spieráiący się/ ták wiele Kośćiołow y Klasztorow wniwecz obroćili we Włoszech y w Niemcech; iż zdáło się/ że zginęło było * nabożeństwo wásze pozwierzchnie. Czwarta; Iż nietylko bękártom swym ich obfićie vżyczáli/ z nich Eos omnibꝰ cumulando diuitijs, One wszelkimi bogáctwy vbogacáiąc/ iáko Historya o Innocentiuśie VIII. ° pisze; lecz też Myrchom zá niewstyd Sodomski zysk miłośćiwego látá (iáko o Leonie x. iuż wyższey ♂ słyszałeś) dawáć się niewstydźili. Gorszym tedy nád Kátyline łupiesca iest Kośćielnym twoy Oćiec święty Paulinie/ ták iákoś iuż z iegoż miástá Senatorá słyszał.

DOWOD Szczegulnego złupienia Kośćiołow.

° Pátrz f. 12.

* Onuphrius de Clemente 7.

♂ Theodoricus á Niem. li. 1. de Schismate ca. 22.

✠ Onuphrius in Alexandro 6.

A Lexandrá szosteg łupiestwo srogie.

♆ Pátrz folio 231.

* Theodoric. á Niem. vt supra.

° Volateranꝰ in Geograph.

♂ Patrz folio 280. 281.

VII. Cud własny Papieżow/ Slubow zgwałcenie y niewstyd nayniewstydliwszy z złośćią nayzłośliwszą złączony.

SLVBow zgwałcenie Iż Papieżowi należy.

1. Dowod z náuki iego.

SLVbow zgwałcenie/ iż sámemu Papieżowi należy zniewstydem nád wszystkie nayniewstydliwszym/ náuká y przykłády iego żywotá y podźiśdźień nieprzestawáiące/ to pokázuią. Náuká; gdy iáwnie iáśnie vczy; iż on sam sluby Mnisze może bez grzechu wszelkiego rozwiązáć; á ieszcze ták bezwstydnie; iż tylko ná czás Mnichowi ożenić się dla sámego zpłodzenia potomstwá może dozwolić. O pierwszey rzeczy iuż wyższey dostáteczny * dowod iest. O drugiey te słowá Dokthorá iego są dowodem ták piszącego: ✠ Papa potest permittere MONACHO ducendæ VXORIS potestatem, vt SOBOLE procreatâ CONFESTIM ad Monasterium reuertatur. Papież może dopuśćić MNichowi wolnośći Ożenienia/ ták áby Zpłodźiwszy Potomstwo/ Nátychmiást do Klasztorá wroćił się. Do tego/ gdy wszystkim Ogulnie vmyślney pollucyey ćiáłá dozwala bez wszego grzechu ψ: á co niewstydliwszego iest: gdy wszetecznice Xięże własnymi corkámi Kośćiołá swego Kátholickiego názywáć dopuszcza/ to bezecną glozą. ♀ SI ergo CVM aliqua MVLIERE CONCVBVERIT SACERDOS, ipsa EST VERÆ SPONSÆ, id est, Catholicæ Ecclesiæ, FILIA, Ieśliby tedy z ktorą Niewiástą spał Xiądz/ tá iest prawdźiwey oblubienice/ to iest/ Kośćiołá Kátholickiego/ CORKą. Co wszystko izaż niewsthydu nád wszystkie nayniewstydliwsze nie przechodźi? Lecz iáśniey to wszystko przykłády swego nayniewstydliwszego y nayzłośliwszego żywotá potwierdźił.

* PATrz folio: 286.

✠ Bald. ff. de a doptione §. Si tibi filius.

Mnich żonáty do czásu być może.

ψ Folio 133.

MNiszkom y Mnichom NIEczystość wolna.

♀ Speculũ Saxonum/ li. 3. artic. 45 In Glossa.

Xięża Merchá CORka KOśćiołá Kátholickiego zostawa.

A to

A to gdy (oprocz onych Ianow VIII. XI. XII. * wyższey opisánych) tákie niewstydy czynił Ian XXIII. że też ná Koncylium Kōstántyńskim iáwnie oskárżon był. ♀ Quod cum VXORe FRatris, & cum MONIALib9 incæstū, cum VIRGINIBus Stuprū, cum CONIVGatis adulteriū, & alia incontinentiæ crimina, propter quæ ira Dei descendit in Filios diffidentiæ, COMMISISSET, Iż z ZONą Brátá swego/ y z MNISZKAMi Porubstwá/ z DZIEWICAMI Zgwałcenia/ z Mężátkámi Cudzołostwá/ y innych niepowściągliwośći złośći/ dla ktorych gniew Boży przychodźi ná Syny niewierne/ Dopuśćił sie. Potym gdy Sixtus IV. w tákiey czystośći Kápłáńskiey żył/ że mu też táki Nagrobek nád grobem záwieszono:

Gaude prisce Nero, VINCIT te Crimine SIXTVS:
Hic scelus OMNE simul clauditur & vitium.

Weseł sie stáry Nero/ przeszedł ćie Sixt złośćia/
Tu zámknioná cáła złość leży z przewrotnośćia.

Wiec nietylko sam táki był/ ále też wszystkim wszetecznicom kosztowny pálac ♂ ná wolne wszeteczeństwá odpráwowánie zbudował. A Wnukowi swemu Petro Cardinali (o ktorym wyższey wzmianká iest ♀) z Kárdynałem Sanctæ Luciæ proszącemu/ ♆ Vt illis liceret cum masculis habitare tribus mensibus calidissimis po Turecku/ tenże odpowiedźiał/ FIAt quod petitur, Niech sie stánie dosyć prozbie; iáko Histhorya pisze; Potrzećie gdy po nim Innocentius VIII. nástąpiwszy/ ❧

OCTo Nocens PVERos genuit, TOTidemq; puellas,
HVNC merito poterit, dicere ROMA PATREm.

Ośm Nocens zrodźił Synow/ tymże Corek likiem/
Może go Rzym zwáć Oycem: słuszniey wszetecznikiem/

iáko onim Poetá nápisał. Tenże ° Pontificum omnium primus erat qui nouum & ipse exemplū introduceret PALAm liberos nothos IACTādi, ac solutâ omni antiquâ disciplinâ, diuitijs eos omnibus cumulandi;

2. Dowod przykłádow
* Folio 9. 10. 11. 23.
♀ In appendice Concilij Constantiē.

♆ Ian 22. ślub Czystośći iáko wykonał?

Sixtus 4. ślub Czystośći iáko wykonał?
♂ Pátrz folio 287. 288.
♀ Folio 328.
♆ Wesselus Grōgineñ. Lux Mundi appellatus habet de indulgentijs Tractatu.
❧ Marullus. Innocentiusá 8. Slub czystośći iáki Jego 16. Bekartow.
° Volateranus in Geographia.

Niewsthyd Papieżow z Bekárthow sie chlubić/ y one bogáćić. Alexãdra ßosteg Bekárći X Jażetá. L V Krecya bekártká Alexandrowá SOdõskim grzechem zmazána. *Pontan9.

Miedzy Papieżámi pierwßy był ktory nowy sam też przykład wprowádźił/ iáwnie Z DZieći BEKARtow CHLVbić SIe/ y zniożßy wßystke kárność stárożytna/ bogáctwy ich wßelákimi nábáwiáć. Poczwarte tegoż przykłádem nastepcá Alexander VI. ktory Bekárćietá swe ták wynośił; iż pierwßego Xiążećiem Candiæ, drugiego Valentiæ vczynił; Bekártke też swoie Lukrecyą wydawßy zá wielkie ludźie/ ná Sodomią swoie iednák obracał. Ná co Poetá * ten Wierß vczynił:

Hic iacet in tumulo LVCRETia nomine, sed re
Thais; Alexandri FILIA, Sponsa, NVRVS.
Tu leży w iednym grobie Corká sławna oná
Alexándrá ßostego/ Thais/ Sneßká/ Zoná.

Bekárt Papieski Brátá sweg Bekártá zábił o Sodomią. ♂ Guicciardin. lib. 3. contextu 19.

Abowiem táka byłá wßetecznicą/ że też nietylko niewstydliwy á bezecny Oćiec; ále też y oni dwá pierwßy Bekárći nád wßystie niewstydy znią 2ć. Dla tegoż też młodßy stárßego zábił/ iż go przechodźił w niecnoćie v Siostry/ iáko Histhoryk ♂ piße. Co izaż miedzy Turkámi sámymi słycháć? Ztądże słußnie mu niektory ná grobie nápisał:

Nomen ALEXANDRi ne te fortasse moretur,
Hospes abi, IACET hic & SCELus & VITIVm.
By ćie snadź nie báwiło Imie Aláxendrá/
Precz gośćiu/ boć tu leży złość y brzydka Swendrá.

♈ Guicciardin9 li. 7. ♀ Grebellig

Popiąte Iulius II. oprocz te°/ że z wßetecznicą ♈ miał Corke Felicyánne/ po Turecku sie spráwował. Zkąd o iego śćierwiu ták Poetá ♀ nápisał:

Iuliusá 2. Slub Cłystośći iáki?

Venit in Italiam spectabilis indole rarâ
Germanus, redijt de puero Mulier.
Przyßło bárzo Vrodne Páchole do Rzymu/
Odßedł z Mełá Niewiástą vczynion bez rymu.

Leoná 10. Slub Cłystośći iáki? o folio 280. v Onuphrig in vita Leõ.

Tegoż poßoste nie vßedł Leo X. Abowiem oprocz rodzoney śiostry/ (o czym wyżßey o) Voluptatibus totos dies impendit, ♂ Ná CIELEsnych roskoßách cáłe dni trawił.

A po

A po nim Clemẽs VII. táki zárobił nágrobek od Poety.

CLementem eripuit nobis Clementia fati,
Humanum toto gaudeat orbe genus.
Hic est PEr QVEM tot PROstant & in vrbe puellæ,
Per quem PVLSVs HONOs virgineumq; decus.

Już Klimuntá porwáłá łáskáwość przeźrzenia/
Wesel sie wszędźie plemie ludzkiego rodzenia.
Ten iest Ktory ták wiele Dźiewic w Rzymie zbáwił
Wstydu/ Cnoty/ á zátym Niesławy nábáwił.

KLEmens iáko Slub Czysthośći záchował?

Dla tegoż iego czásy wspomináiąc Pasquilus ták do Rzymu mowi.

— — Roma vale, satis est vidisse, reuertar;
Cum Leno, aut Meretrix, Scurra, Cynædus ero.

Bądź zdrow Rzymie/ dosyć iest żem ćie widźiał tákim/
Wroce sie gdy sie stáne Niecnotą wszelákim.

W Rzymie iácy mieszká ią y iácy do nieg sie máią śpieszyć?

Potych Pavvel' III. Fundator naypierwszy Koncyliũ Trydentskiego z tákim niewstydem nástąpił; iż oprocz onego/ co dał był zá Kárdynálstwo śiostrę swą Alexandrovvi. VI. (oczym * wyższey) to potym Papieżem zostawszy tákim był/ iż mu też iáwnie Pismẽ to śmiał zádáć tenże: Iż ♂ FILIAs suas LOTH vitiauit ignar9 & ebrius, TV verò Sobrius non modo cum NEPTE, sed etiam cum SORORE congressus es atque FILIA. Corki swe Lot zgwałćił z niewiádomośći y opilstwá: ty záś trzeźwi nietylko z WNVCzka/ ále też z SIOSTra zchodźiłeś sie y z CORKą. Potym záraz nástąpiwszy Iulius. III. Ioannem Mariam de monte in amoribus & delicijs palam habuit; Ktore' też/ áczkolwiek Chłopięćiu/ Kárdynálski Bierlet y wiele dostoieństw dał zá to. Pius IV. po nim trzeći nástąpiwszy ták záchował ślub czystośći/ iż też w stárośći swey miedzy dwiemá Merchámi legáiąc/ ♃ miedzy tymiż obiemá vmárł. Ponim Pius V. będący ♀ Soli Sorori se & vitam suam crediderat; Sámey swey śiestrze śiebie y żywotá swego zwierzył był.

Páwłá 3. czystość Fundatorá Koncylium Trydentskiego?
* Fol. 21. 22.
♂ Vt supra Folio 22.

Juliuszá 3. czystość Turecka.

Piusa 4. Czystość.

Piusá 5. Czystość.
♀ Hieronim9 Catena in vita eius

Grzegorzá 13. Czystość.

Potym záś Grzegorz XIII. Bog Kálendarzá Nowe°/ niedáleko Rzymu chowáiąc sobie w swey wśi Myrche; do tego máiąc Bęśia Jákubá/ tegoż ślubu nieczystośći potwierdźił. Náwet on Clemens VIII. gdy ná Papiestwo był opowiedźiány/ * Aiunt Pasquilũ sibi metuentem, loricâ tergum armasse, & hoc elogium sibi inscripsisse, Guardate il. Clemens il. Papa, è Fiorentino. To iest; Pátrzćie iż to on iest Klemens on Papież z Florencyey. Aleć nie lepszym dźiśieyszy PAWEŁ V. pokazał się być. Ten ábowiem przed dwiemá láty w śrzod PARYZá dał wprzod obieśić Bártłomieiá Borgezyusá własnego swego Syná Bękártá/ potym spalić/ náostátek proch iego do rzeki Sequány wrzućić/ dla tego sámego; iż się wyznał być synem iego: toż przedtym w Mnichowstwie swym nieszczęsnej Mátce iego/ że się ozwáłá być iego wszetecznicą/ vczyniwszy. Czego nietylko cáły PARYż oczywistym świádkiem iest/ ále też y te vczonego Poety/ po wszystkim świećie Krześćiáńskim rozgłoszone Wiersze:

K Lemensá 8. Czystość.
* T Hom. Mortonus.

Páwłá 5. Czysthość y Pobożność.

Bękárta swego złośliwie zábił y Mátkę iego. In Epicedijs in mortem Bartholomei Borgesii filij naturalis Pauli 5.

Año Dñi 1608. Mẽse Decembre.

♀ Quàm malè Pontificem Paulum dixêre Quirites
Quem vidit nati Gallia Carnificem.
♃ Veros Papa Cremat Natos, trepidate Monarchæ,
Nam bona adoptiuos quæ potiora manent?
♂ Arsit Burgesium Paulus Papa, quis negat? arsit
Burgesi Matrem Paulus adhuc Monachus.
* Consumis, reparasqûe DEos, glutisqûe facisque:
Rursum iterumq; Voras, Paule iterumq; Creas.

♀ Anagrama 36.
♃ Anagrama 37.
♂ Anagrama 38.
* Anagrama 39.

Zleśćie Páwłá Rzymiánie Biskupem názwáli/
Kátem go nád swym Synem Fráncuźi doználi.
Własne pali swe Syny Papież/ Trwożćie sobą
Monárchowie/ Coż z wászą vczyni osobą?
Mnichowskiem będąc zpalił Burgesego Mátkę/
Páweł/ Papieżem Syná: Masz dobrego Tátkę.
Káźisz/ przywracasz Bogi/ połykasz y Tworzysz/
Znowu Zrzesz Páwle piąty/ záś kogo chcesz Stworzysz.

Záczym

Záczym też iuż zá te nieſłychána złość wßeteczno ſwoie tenże Pavveł v. od tegoż Poety odnioſł ſłußny Nagrobek/ czáſy wieczнymi trwáiący:

Ψ Leno, Pater, Lictor; Merui, genui, cruciaui: Ψ Ibidem
Scorta, Notum, ſontem; munere, pene, rogo. Anagrã. 33

On záś Niedznik/ rowny onemu Bononienſkiemu w te ſłowá nagrobek otrzymał: *

BARTHOLOMÆVS BORGESIVS.
Matre natus, Patre carens Ibidem.
Patre natus, Matre carens.
Eoque
Nec Deo, nec Homine, nec Beſtia,
Sed omnibus,
Sublatus ab eodem quo natus:
Nec flammis, nec vndis, nec aere, nec terra;
Sed omnibus.
Nec ob impietatem, nec ob pietatem:
Sed ob vtrumque.
Nec iuſtè, nec iniuſtè,
Nec ob amorem, nec ob odium;
Sed ob vtrumque.
Cui nomen
Vita volenti denegauit,
Mors nolenti ſuppeditauit.
Quique
Non viuus, non mortuus,
Nec in Cœlo, nec in terra, nec in vndis;
Sed vbique eſt.
Atheus, Crudelis,
Nec Pater, nec Amicus, nec Hoſtis
Nec Maritus, nec cœlebs, nec iuuenis;
Sed omnia.

Et

ET mærens & gaudens
Sciens neſciens
Quid Vbi
poſuit.
Hoc Sepulchrum intus Cadauer non habens;
Hoc Cadauer extra Sepulchrum non habens.

Nágrobek Bekárthá Páwiá ſo.

Bárthłomiey Burgezyus
Z Mátki zrodzon/ Oycá nie máiac/
Z Oycá zrodzon/ Mátki nie máiac.
Sła tegoż
Ani z Bogá/ áni z Człowieká/ áni z Beſtyey/
Lecż z wſzyſtkiego.
Ztrácon od tegoż z ktorego zrodzon:
Ani ogniem/ áni woda/ áni wiátrem/ áni ziemią
Lecż wſzyſtkim.
Ani dla niepobożności/ áni dla pobożności/
Lecż dla oboygá.
Ani ſpráwiedliwie/ áni nieſpráwiedliwie/
Ani dla miłości/ áni dla nienawiści/
Lecż dla oboygá.
Ktoremu imienia
Zywot chcącemu nie życzył/
Smierć niechcącemu dodáłá:
Ktory też
Nie żywy/ nie vmárły
Ani w Niebie/ áni ná ziemi/ áni w wodźie/
Lecż wſzędźie ieſt.
Bezbożnik okrutnik/
Ani Oćiec/ áni Przyiáćiel/ áni Nieprzyiáćiel/
Ani Máż/ áni Bezżennik/ áni Młodźieniec/
Lecż wſzyſtko.
Y Lámentuiąc y Weſeląc/
Wiedząc/niewiedząc/
Gdźie Co
położył.
Ten Grob wewnątrz Trupu nie ma/
Ten Trup indźiey Grobu nie ma.

Prawdźiwie tedy on Páryſki Doktor powiedźiał:

PON-

♀ PONTIFICES ROMANOS SPVRCISSIMIS LIBIDINIBVs, ET OMNIBVS ALIIS SCELERIBVS, Quæ in vita hominum grassantur PESSIMVM QVEMQVE SVPERARE, Iż Papieżowie RZymscy Nasprośnieyszymi Wszeteczeństwámi/ Y WSzytkimi innymi niecnotámi/ ktore ná tym świećie miedzy ludźmi swawolnie pánuią/ KAZDEGo NAYNIECNOTLiwszego PRZECHodzą. Słusznie y on Pasquilus * záchorzawszy práwie ná śmierć/ spytány y dłu° proszony; Zkądby mu oná przyszłá chorobá czy dla te° czy dla owe° przypadku ieśliby się rozchorzał/ potym tę przyczynę dał naywiększą: Iż mie (mowiąc) Papieżem názwano Gdyż ztąd się iuż pokazáło to; iż wszystkie diabelskie á łotrowskie sztuki y cudá wyliczone/ nikomu inszemu z ludźi właśnie nie należáły/ áni należeć mogą/ iedno onemu sámemu; á to iáko własnemu Antychrystowi. Pokażże teraz Paulinie to ná one Reformátory násze Lutrá y Zwingliuszá/ ábędźiem sobie rowni: dáley iednák nic. Czego iż nie pokazałeś/ áni pokażesz; przetoż iuż zámykam Wtorą Odpowiedź: Iż twemu Oycowi one słowá nam potwarzliwie przypisáne/ bez potwarzy y podług szczyrey prawdy/ przynależą sámemu. Bądźże nápotym skromnieyszey gęby/ niechceszli więcey odkryć iego niecnoty nád wsze nayniecnotliwszey. A ták iuż do Odpráwy ostátniey odpowiedźi twey.

Co się iuż piątey á ostátniey odpowiedźi tknie dáney ná Cudá Lutrowe Duchowne tey; Iż Luther nie miał żadnych cudow tylko sprosne ćieleśne; tedy ćię ták znią opráwuię Paulinie. Iż iáko w Pierwszey rzeczy/ ták y w tey Drugiey fałszem się báwisz.

NAPRZOD ábowiem iáko nie iest to fałszem/ iż żadnego Cudu Duchownego nie miał: gdyż iuż w Odpráwie cżtyrech twych odpowiedźi/ ná iego cud od ćiebie dánych/ dostátecznie pokazałem ći to; iż ten

♀ Budaeus de Asse.

Papieżowie zdawná od swych názwáni nayniewstydliwszymi.

* Apologia Herodoti.

Papież Słowo naj złośliwsze Patrz folio 244. czemu prętko vmieráią Papieżowie

Zamknienie Odpráwy Wtorey Odpowiedźi ná Cżwarta o Cudźiech.

O Opráwá ná ostátnią odpowiedź Paulinowe o Cudách Lutrowych/ to iest o Małżeństwie.

Luter miał Cud Posłánia swego Duchowny Pátrz Fol. 302. 2c.

práwie Apostholski miał Luter znák swego posłánia od Bogá extraordinarie, gdy nedznikiem/ á vbogim Mnichowskiem bedąc bez pomocy Monárchow náuki swoiey wźiął/ ták wielkie á znáczne rozmnożenie/ w ták wielu y wielkich Krolestwách/ y Xiestwách/ nád okrutne á krwáwe zábiegánie Oycá twego ś. z Cesárzmi y Krolmi iego/ á to przez sámo tylko opowiedánie Ewánieliey świetey! Záprzy wprzod Paulinie tego znáku w Apostolech/ nietylko ich Pismy śś. áley Konsensem Jezuitow twoich naprzednieyszych Doktorow wyższey° opisány/ á dopiero bedźiesz mogł mowić to; iż nie miał Luter żadnego Cudu/ to iest Duchownego.

° Pátrz Folio 302. 303.

Luter iż sie ożenił bedąc Mnichem z Mniszka/ tym cudzołostwá niepopełnił áni pomnożył.

POWTORE. Iż y to iest fałszem á błedem iasnym twoim/ co mowisz; że tylko sprosne ćielesne miał cudá: coć z tych przyczyn Odpráwy/ ktore ty ná potwierdzenie tegoż kłádźiesz/ ták ći sie pokazuie.

1. Przyczyná tego tá iesth twoia: Iż Luther bedąc Mnichem/ Mniszke sobie zá żone poiął/ y z nią w iáwnym Cudzołostwie mieszkał/ á to z pochwalenim Niemcow/ á przed tym Jowiniana Heretyká. Záczym iáko Máchomet Wschodni świát/ ták Luther Zachodni smrodem záráźił. Ktora przyczyná iż iesth fałszywa á obłedliwa przyczyna/ z tych Przyczyn pokázuieć to ná oko. 1. Iż ták mowić o Małżeństwie Xieżey/ náweth y Mnichow/ iesth mowić przećiw Pismom świetym y Oycow świetych náuce. ♂ Pewna to ábowiem Regułá Augustyná świetego/ kthorą w twych Práwách masz ták nápisáną. * Iż COPVLA Sacerdotalis NEC Legali, NEC Euangelica, VEL Apostolica autoritate PROHIBETVR. Małżeństwo Xieże áni Zákonna/ Ani Ewánieliey świetey/ áni Apostolska náuki powáżnośćia nie zábrania sie. Pewna y to/ ktoremes iuż wyższey słyszał ♀ z Atánázyusza świete°: Iż

♂ Pátrz otym iuż szyrzey Fol. 283. 2c.

1 Przyczyná Iż bezżeństwo Xieże nie iesth z práwá Bożego/ á Małżeństwo iest

* Causa 26 quaest. 2 Canone Sors.

♀ Folio 237. 238.

Mnichom y BZſkupom wolne y vczćiwe było Małżeńſtwo z Krańcz ſyuſzą ś.

Jż SIC LICEt & ad eundem modum non prohibebit, ſed quiſq; vbi volet decertet. Tak ſie godzi (áby Biſkupi y Mnigy chcali żenili ſie álbo nie żenili) lecz káżdy gdźie bedźie chćiał (to ieſt bądź w Małżeńſtwie bądź w Pánieńſtwie) niech boiuie. Aták prozne ſą te twoie Paulinie ſtráſzydłá ná Lutrá; gdyż widźiſz/ że nie Niemcy wprzod/ áni Jowinianus/ tákowego vczynku pochwalć czynili w Biſkupiech y Mnichách/ álе práwi oni pierwſzy Kátholicy/ to ieſt Apoſtołowie y Oycowie świeći. Oczy pátrz wyżſzey ✝. 2. Jż ten błąd Kieżego bezżeńſtwá/ ieſth właſnym błędem ſthárych Heretykow Mánicheuſſow/ ták iáko iuż maſz wyżſzey *; przetoż ćie iuż tám odſyłam.

✝ Folio 237. 238.

2 Przyczyną.

3. Jż Cypryan z Auguſtynem ś. w tym wſzyſtkim wyráźnymi ſłowy ſáći przećiwni/ ták piſzący o tych ktorzy przykładem Lutrowym zá ich czáſu po poślubioney Czyſtośći Pánieńſkiey Bogu/ znowu ſie żenili. ♀ Si ex fide se Christo dedicauerunt, pudicè & caſtè ſine vlla fabula perſeuerent—. Si autem perſeuerare NOLVNT VEL NON POSSVNt, MELIVs ESt vt nubant, quam in ignem delicijs ſuis cadant. ✝ Quidam NVBENtes POſt votum aſſerunt ADVLTeros eſſe: EGO autem dico vobis, quod GRAViter peccant qui tales diuidunt. ♂ Non mihi videntur ſatis acutè ac diligenter conſiderare quid dicant: FALLit EOs quippè SIMILitudo veritatis. Jeśli z wiáry P. Chryſthuſowi oddáty ſie/ wſtydliwie y cnotliwie bez wżelkiego zmyślenia niech trwáią. A ieśliż trwáć niechcą/ álbo mogą/ lepiey ieſt áby ſtáły zá maż (Dánny Bogu poślubione) niż w ogień roſkoßámi ſwymi miátyby wpáść. Niektorzy żeniące ſie po ślubie czyſtośći/ twierdzą być cudzołożnikámi. Jż zaś powiedam wam/ iż ći srodze grzeſzą/ ktorzy tákowe rozłączáią. Nie zdádzą mi ſie dośyć pilnie y byſtrze vważać co by mowili/ zwodzi ich záiſthe podobieńſtwo prawdy. Otoż maſz Paulinie nie Jowinianá/ áni Niemcá Luteráná/ álе naywielebnieyſzego Oycá y Biſkupá ś. Auguſtyná/ gdzie twoie podobieńſtwem

* Folio 112.

2 Przyczyną. Jż Lepicy ieſth ożenić ſie poślubionym Bogu/ niż vpálenie cierpieć.

♀ Cyprian. lib. Epiſt 1. Epiſtola 11.

✝ Auguſti. vt hab. Gratian diſtin. 27. Canone quídam.

♂ Idem de bono Viduitatis ca. 10.

Małżeńſtwo poślubione czyſtośći ieſt Małżeńſtwo á nie cudzołoſtwo/ bo to błąd ieſth

mowić podług Augustyná ś.

4 Przyczyná Luter ożenienim swym Vmnieyszył sprosności y wszetecznośći.

prawdj nie sámą prawdą vtwierdzoną być/ w tej przyczynie ktorąś położył/ sądzące°. 4. Iż Luter tym sámym ożenienim swym/ á zátym/ przedtym zá Oycow śś. wolnym y lepszym nád vpalony pożądliwośćią celibat (á coż dáleko więcey nád wszetecżny:) ták wiele smrodu wászego ćielesnego z świátá zachodniego wyniszczył; ile was Klasztorow/ y bezżennych niewstjdnikow pozbáwił. Záczym iákoż pomnożył smrod sprosny/ gládząc go vczćiwym Małżeństwem y łożem niepokalánym? 5. Iż twoy sam Oćiec ś. ten smrod Sodomiey rozmáitey ták ná zachodnim świećie rozmnożył/ iáko Máchomet ná wschodnim. Coć się z tych przyczyn pokázuie. 1. Iż iáko prędko Syricius Papież wolność małżeństwá odiął Duchowieństwu; ták záraz y inniż iego Sukcessorowie zewszystkim Duchowieństwem smrod práwie Turecki przynieśli. Abowiem oprocz wyższych przykłádow/ ktore masz w Siodmym Cudźie * y indźiey położone/ sámiż Papieżowie obroćili się do wszetecżnego smrodu/ ták iáwnie; iż też od Cesárzow y ich Stárostow w Rzymie srodze zá to karáni byli. Oczym ich własny Kárdynał Jezuitá Bároniusz w te słowá. ♀ Esaias Rhodi, & Alexander Diospolis Thraciæ Episcopi, alijq; multi deprehensi sunt MASCVLORVM corruptores —. FVERVNT — & PONTIFicum SVMMorum non pauca IN EADem culpa multitudo, qui CASTrati; & publicè nudi in forũ producti, miserabiliter perierunt, suoq; exemplo reliquos pudicitiam colere docuerunt. Izáiasz Rhodi/ y Alexander Diospolis Trácyey Biskupi/ innych też wiele ználeźli się być PSOTY Sodomskiey spráwey: Byłá też y PAPIEZOW niemałá liczba w tymże wysthepku/ ktorzy okleśnieni iáwnie nágo ná Rynek wywiedźieni Nędznie zginęli/ y swym przykłádem innych wstydu się trzymáć náuczyli.

5 Przyczyná Iż sam Papież rozmnożył wszetecżność ná świećie

1. Sposob y przyczyná tego iest przeniewolny celibát Xiężey.

* Pátrz folio 330 331. 2c. 2c.

♀ Baronius Jesuita Tomo. 7. Año 558. § 5.

Bezżeństwo Papieże Psorliwe vczyniło.

Srodze skáráni onie od Cesárzow.

Ná

Ná kthory to wstyd sámi onych Sukcessorowie/ iż nie pámietáli/ áni po dźiśdźień pámietháią/ wyzszey dostháteczny Dowod tego masz Paulinie. Lecz nie mnieyszy w ich Duchowieństwie niewstyd; Grzegorz zá swych czásow z tego bezżeństwá Xieżey oglądał. ♀ Cum die quadam in Viuarium suum propter Pisces misisset, & allata inde plus quam SEX MILLia infantũ CAPITa videret—, suoq; decreto prorsꝰ DAMNATo de cœlibatu, Apostolicum illud laudauit consilium: MELIVS est NVBEre, quã vri. Addens ex sui parte: MELIVS est nubere, quam mortis occasionẽ præbere. Gdy niektorego dniá do sádzáwki swoiey dla ryb posłał/ y widźiał być z niey przynieśionych wiecey niż SZEść TYSIecy niemowiatek GLOW/ swoy dekret zgołá o bezżeństwie Xieżym potepiwszy/ one ráde Apostolska pochwalił: Lepiey iest wstapić w Małżeństwo/ niż być vpalonym. Przydawáiac z swey strony: Lepiey iest wstapić w Małżeństwo/ niż meżoboystwá przyczyne podawáć. Czego iż niechce pomnieć podźiśdźień Pavvel v. z swỹ Duchowieństwem/ dla tegoż też niedźiw; iż ono sam w Páryżu chcac swoie psote zátáić/ Syná swego własne° dał srodze stráćić ✝. Ono w Przemyslu Ro. 1607. w Xieżycu Lipcu/ Mártá Mniszká z Mnichy Dominikowymi/ Grzegorzem Jankowskim/ Lukaszem/ y Bártłomieiem/ swawolniey niż w Tureckiego Cesárzá Fraucymerze dźieie sie/ Dźiećie splodźiwszy/ z temiż ie srodze zámordowáłá/ okrutnie nożem skłowszy. Oczym w Przemyślu/ y namnieysze dźiećie wie. Ale co po wiecey; sam Jezuitá ták o wszystkich innych/ iáko y o sobie/ y swoich toż przyznawa ták pisząc: * Collapsa est Scholastica disciplina omnis, IDEm & SACERdotes, & PRÆsules, & MONAchi ACTITamꝰ. Vpádłá Kośćielna kárność wszelka/ TOż y Xieża/ y Biskupi/ y MNISZY BEZ PRZESTANKV CZYNIEMY. Y ták sztucznie iáko pisze Relácya ná nich vczyniona;

Toż Xieża ich.

♀ Epistola D. Hulrichi Episcopi AVgustani ad Nicolaum primum.

Pátrz Jáka Psota Xieża zrobyłá robote?

Dlaczego Grzegorz wielki potepił swoy dekret o celibáćie.

✝ Folio 334. DR Zemyskich Mnichow Dominikanow Psotá. Nie były ieszcze Klauzuratki ale w domach mieszkaiące Dercyarki.

* Acosta Jesuita lib. 1. de salute Indorũ ca. 10.

Iż ♀ Quod alij (Iesuitæ) in penetralibus & adytis Templorum, per auricularem Confessionem consequi nequeunt, Hic (Ianitor Collegij Iesuitarum) blandicijs & nimijs allectamentis facilè impetrat, maximè apud Pauperiores viduas & mulierculas, quæ filias eò mittunt acquirendæ causa Eleemosynæ. Et adde nomina in IX, vt Lotrix Netrix. Has vbi in nassam traxit impurissimus Portitor, & si illæ lacertis & detritis squalent vestibus: tamen alijs quas habet in prõptu splendidè ipsas exornat, easque per varios anfractus & meatus ad venerabiles D. Patres deducit— sub serum crepusculum. Inde totam noctem heluationibus & tripudijs exigũt, iunioribus hæc non animaduertentibus, habent enim ad hanc rem reducta & concamerata, aut etiã subterranea loca.

♀ Vide Relationem de Studijs Iesuitarũ Abstrusioribus A V Gustae Vindelicorũ editam Anno 1608.

Czego inni (Iezuitowie) w potáiemnych y w zákrytych mieyscách przez záuszna Spowiedź dostapić nie moga/ ten (odźwierny ich) łágodnośćiámi y powabnymi powaby łácwie dosthawa/ nawiecey vboższych Wdow y Niewiastek/ ktore tám posyłáia corki dla dostánia iáłmużny. Przyday też nazwiska ná CZKA/ iáko Praczká/ Szwaczká/ te gdźie iuż w swoy Sák wćiagnał nayniecnotliwszy odźwierny/ á ieśli one odárte y wytárte miáłyby odźienie/ tedy on w inne/ ktore ma pogotowiu/ świetno ie vbiera/ y oneż przez rozmáite lábirynty y prześćia/ do wielebnych Pánow Oycow odwodźi w sámy śmierzk. Zátym cáła noc ná obżerstwie y tańcách odpráwuia/ bez wszelkiey wiádomośći młodszych. Máia ábowiẽ do tey spráwy pokatne y dobrze zásklepione/ álbo też y podźiemne mieyscá. W kthorych też częstokroć iáko te ich kochánki/ ták ich złe potomstwo/ márnie dáia gárdło dla wynurzenia: ták iáko támże tey Relácyej Autor w te słowá tegoż dokłádá. * Et QVOT existimatis baratro deuoratas & absumptas FÆMINAS? Quot interemptos INFANTVLOS? Quoties sub noctem auditi Nouitijs nobis eiulatus, vagitus, suspiria & lamenta longè miserrima? CRediderunt simpliciores esse animas recens defunctorum, ego credidi recens natorum & occisorum.

Iezuitow sztuczne niecnoty wszeteczney wykonánie.

* Ibidem in Relatione vt supra.

Y iák

Y iák wiele rozumiećie woney przepáśći być stráconych y zgłádzonych niewiast? Ják wiele pomordowánych niemowiatek? iák wielekroć w nocy słycháne były od nas Nowicyuszow łkánia / wrzask dźiećinny/ wzdychánia y nárzekánia náder żáłosne? Wierzyli prostszy być dusze świeżo zmárłych: iam wierzył świeżo národzonych y pomordowánych. Aleć y przykłády tey swey niewrzedy ćiż/ rzkomo czyśći Jezusowie/ tymi od ichże niegdy Magistrá w te słowá opisánymi/ potwierdźili: ¶ Quin & experientia testatur quanta puritate & perfectione castitatis votum obseruent. Dum neq; CASTè, neq; CAVTè, id quod nouerunt, præstant. Nota est enim P. CHRISTOphori impuritas qui MONACHij primas in confessionibus mulierculaṙ excipiendis tenet. Nota est illorum, quibus ciues DVLLINGANi pallia surripuerunt. Nota est LANDSPergensium cælibatus, in quo COQVAS habitu Iesuitico indutas, extra ieiuniorum tempora, habent. Nota est virginitas IESVITARVM AVGVSTANORVM, inter quos IESVITICA INFANTEM lactare visa est &c. &c. Quid? quod in Bauaria palam ferunt, Iesuitas DOLIVM in Collegium subuexisse, è cuius fundo effracto MERETRIX in publicas plateas prolapsa sit.

Aleć y doświadczenie świadczy/ z iáka czystośćia y doskonáłośćia czystośći ślub záchowuia: gdy áni cnotliwie áni ostrożnie tego co wiedza wypełniáia. Znáioma iesth ábowiem Oycá Krysztowá wszeteczność/ ktory w Monáchu przednieyszym iest Spowiednikiem niewiástek. Znáioma iest onych/ ktorym Mieszczánie Sullengáńscy płaszcze przekryli. Znáioma iest cnotá Lándzberzskiego bezżeństwá/ w ktorym KVCHARKi w száćiech Jezuickich oblecżone/ oprocż postnych czásow/ máia. Znáiome iest Dánieństwo Jezuitow Augspurskich/ miedzy ktorymi JEZVitká niemowiatko v pierśi trzymáć widźiáná iest ꝛc. Co? gdyż w Báwáryey iáwnie powiedáia/ iż Jezuitowie KVFFe do Kollegium odwożili/ z ktorey dná wyłamánego Wszetecznicá ná vlice mieyskie wypádłá. Ale niechodzac do cudzey źiemie/ naydźiesz y tu Paulinie w Polszcze tákieyże ich czysthośći przykłády.

Jezuici swe Lotrynie z Beśiámi po táiemnie trácą.

M. Elias Hasenmulerus in Historia Jesuitici ordinis Folio 101. Ibidem plura vide.

☞ Nota.

PRzykłády wyráźne czystośći JEzuickiey.

Kuchárki w JEzuickim odźieniu.

Jezuitá dźiećie vrodźił.

Z KVFFY wypádłá Niewiástá.

Ono

Ono w Rydze piſmem obwieſzczono było; iż Jezuitá Młody dźiećię porodźił przy ſtárſzym w Goſpodźie. Ono wieść poſpolita przed kilką lat byłá iáwna/ że toż w Jároſłáwiu ſtáło ſię. A teraz ná przeſzłym Seymie/ iż Jezuitá z Perſyey táką Pánnę przywiodł/ ktora mu w Wárſzáwie z ſwego Pánieńſtwá wielce záleconego dźiećię powiełá. Audita refero Paulinie: ieſzcze od tákiego/ ktory ſię w ſwey powieśći nigdy nieomylił. Záczym vznaway/ ieśli nie prawdźiwie powiedźiał Bernard święty te słowá: * Tolle de Eccleſia honorabile coniugium, & thorum immaculatum; nonne reples eam concubinarijs, incæſtuoſis, ſeminiſſuis, mollibus, maſculorum concubitoribus, & omni deniq; genere immundorum? Odeymi Kośćiołowi vczćiwe Małżeńſtwo y łoże czyſte: izaż go nie napełniſz Wſzetecznikámi/ Porubnikámi/ Naśieniapleńcámi/ Niewieśćiuchámi/ Pſotliwymi Sodomczykámi/ y wſzelkim náoſtátek rodzáiem niewſtydliwych? To wſzyſtko iż ſię ſtáło Kośćiołowi Zachodniemu przez Bezżeńſtwá wprowádzenie Oycá twego/ iuż ná oko baczyſz Paulinie: boć też dla tegoż ſłyſzałeś o nim ták mowiącego Mnichá Kármelitę.

Jároſłáwſki Jezuitá.

Z PErſyey Jezuitá.

*Bernard. ſup. Cantica Canticorum Sermo. 66.

Małżeńſtwá odiecie/ NAPełnia Kośćioł wſzelkim niewſtydliwym Smrodem.

Petriq; domus polluta fluenti
Mareſcit luxu &c.

Piotrá też dom ſzkárádym iuż zbytkiem świętego Wyſchnął. 2c. Pátrz wyżſzey. Folio 289.

A ieśli ná tym nie maſz doſyć/ więc weyźrzy y w te słowá/ ktore nápiſał on wielki Kárdynał Roku 1230. żyiąc ták: DIABOLVM habuiſſe DVAS filias AVARITiam & LVXVRIAM, Illam elocaſſe Iudæis hanc Ethnicis. NVNC verò noſtri CLERICI vtramuis Viris ſuis eripuerunt. Iż DIABEł przed tym miał dwie Corce/ Łákomſtwo y Wſzetecżeńſtwo. Ono w Małżeńſtwo dał Zydom/ to záś Pogánom. TEraz záś náſze Duchowieńſtwo te obiedwie żenie Mężom ſwym wydárli.

♀ Hugo Cardinalis in Gloſſa quadam.

Dwie Corce Czártowſkie Xięża zdawna poieli/ wydárwſzy ie Zydom y Pogánom.

Prze-

Przetoż też tym pierwßym rázem zámyka ſie; iż nie Luter w Máłżeńſtwie świętym żyiący; ále twoy Papież Bezżennik/ świát zachodni ſmrodē Máhometowym záráził/przez bezżeńſtwo Xiężey ſwey wßeteczne.

2. Sowod/ Iż PApież TY Reckim ſmrodē záráził świát Zachodni.

POWTORE/ toż ſie z ie° práwie Sodomſkich bezecnych dyſpenſácy pokázuie. Tych ábowiem nietylko przećiw Ewánieliey ś. náuce; ále też przećiw ſámemuż własnemu przyrodzonemu Práwu/ że dopuścił ſie y dopußczáć nieprzeſtáie/ nie tylko nárzekánia iegoż własnych ná to/ áleteż y opiſánie przykładow iáwnych táinych w tym świádkiem ieſt. Nárzekánie;

2 IMPORTABILE negligentiarum (hem lapſo Calamo) INDVLGENTIARVM onus, quibus Pietas PENè extincta eſt. ¶ Videmus DISSOLVTAS DISPENSATIONEs à ROMANa Curia profectas, vt orbis ferre non poſsit. ♂ Nobis Canonici perſuadere conantur penes Pontificem eſſe autoritatem diſpenſandi CONTRa IVS naturale, imò CONTRA Nouum Teſtamentum. Nieznośny Niedbalſtw (ách zmyliło Pioro) Odpuſtow ćiężar/ktorymi pobożność doſćtátká zgáßoná ieſt. Widżimy iż Rozpuſtne dyſpenſácye z Rzymſkiego dworu wyßły/ ták/ iż ich świát znieść nie może. W nas Kánoniſtowie chcą wmowić/ iż przy Papieżu ieſt moc dozwolenia przećiw práwu przyrodzonemu/ owßem przećiw Nowemu Teſtámentowi. Co wßyſtko/ iż wykonał; te przykłády w własnych Xiegách iego opiſáne/ ſą iáwnym licem tego.

2 Autor in Faſciculo rerum expetendarum. ¶ FRanciſcus de victoria Relectione 4. propoſitio. 5. ♂ Agrippa ca. 92. de Vanitate Scientiarum. Siſpkſácye Papieſkie nieznośne/ Roſpuſtne/ przećiw práwu przyrodzonemu y Bożemu.

Ábowiem co ſie tknie Práwá przyrodzone° zgwałcenia przez iego dyſpenſácyą/tedy ten pierwßy tego ieſt przykład w Marćinie v. * Qui diſpenſauit cum eo, qui duxit in vxorem germanam ſororem, Ktory dozwolił niektoremu/ áby rodzoną Sioſtrę poiął. Drugi przykład ieſt w Clemenſie VII. ktory tákę bulę poſłał Henrykowi 8. Krolowi Angelſkiemu/

Przykłády Práwá przyrodzoneğ zgwałconego od Papieżá. * Summa Angelica indictione Papa. Sioſtrę rodzoną poiąć wolno

♀ Ex Bulla Clemētis 7 Ad Henricum 8. haec transcripta. Idem ex rescripto Cāpegio dato. WWTOrym stopniu także Wolno 2ć. 2ć. Ψ Guicciar. libro 2.

♀ Vt contraheret cum quacunq; Mulliere, etiamsi Matrimonium cum alia contraxisset, etiamsi Secundo gradu consanguinitatis, aut Primo affinitatis gradu, etiam ex quocunque licito vel illicito complexu proueniente, Aby mu było wolno ożenić się ziakakolwiek niewiásta / choćby też iuż z inßą ożenił się był / choćby też bytá mu powinna w WTOrym stopniu powinowáctwá / álbo wpierwßym bliskości / choćby też bytá ziákiegokolwiek / bądź wolnego bądź niewolnego obcowánia zpłodzoná. Trzeći przykład tegoż iest w Alexandrze vi. ktory Ferdynándowi Krolowi Neapolitáńskiemu Ciotkę rodzoną dozwolił poiąć. Czwarty iest w Pawle III. ktory Philippowi Krolowi Hißpáńskiemu WNVczkę własną zá żonę mieć dozwolił.

Ciemu Papież przyrodzone Práwo Sopuścił innym Zgwałćić?

A nie dźiw że tákim śmrodem przećiw przyrodzonemu práwu twoy Oćiec Paulinie świát zachodni zásmradzał / y zásmradzáć nieprzestáie? gdyż też ináczey nie mogł v Monárchow onych wymowić się z śmrodu swego przećiw Práwu przyrodzonemu / ták wielekroć z Corkámi / Siostrámi / Wnuczkámi własnymi swymi dopuściwßy się pßoty Sodomskiey po Turecku / ná nie też Zántuz zbudowawßy / y Przywiley innym dawßy; iákoś wyżßey słyßał. Lecz przećiw Ewánieliey ś. izaż też śmrodu nierozśiał ná świećie / gdy oraz iednemu dwu żon / álbo też żonę máiącemu Merchy dopuszczał? Oprocz dyspensácyey wyżßey w Henryku 8. iáwnie iáśnie te kładźie Mędrzec iego ták pißąc: * Nonne CAROLVS 8. Rex Francorum repudiatâ Margaritâ Maximiliani Cæsaris Filiâ, illius Sponsam RAPVIT & vxorem sibi COPVLauit, quam postea Ludouicus 12. repudiatâ suâ sibi coniunxit CONSENTIENTIBus ET ADIVVantibus Regni EPISCopis ET PONTificibus Ψ, quibus visum est pluris facienda iura acquirendæ Britanniæ, quàm iura obseruandi legitimi matrimonij. Et hodie adhuc nescio cui Regi persuasum

Práwo Ewánieliey ś zgwałćił Papież zstrony Máłżeństwá ś. dopuszczáiąc dwu Zon oraz.

* Agrippa lib. de vanitate Scienti cap. 63.

Ψ Idem habet Guicciardin. lib. 4.

ſuaſum audio, vt LICEAT ſibi iam plus viginti annorum VXOREM DIMITTEre, & NVBEre Pellici. Iſaż KAROlus .3. Krol Fráncuſki wzgárdźiwßy Máigorzáty Máximiliáná Ceſárzá Corka/ tegoż oblubienice nie porwał y ślubu znia nie brał? Ktoro potym Ludwik 12. wzgárdźiwßy SWOJa ZONa/ poiał ia zá ZEZWOLeniem y POMOCa Kroleſtwá Biſkupow y PAPIEZOW/ ktorym ſie zdáło wiecey poważáć práwá doſtánia Brytániey niż práwá vczćiwego y porzadnego Máłżeńſtwa: Y teraz ſłyßę iedno niewiem wktorego Krolá wmowiono: iż ſie mu GODZI Zone opuśćić/ z ktora iuż wiecey niż 20. lat mießkał á poiáć záłożnice. Co wßyſtko/ izaż nie iáwnym ſmrodem y ſwawoleńſtwem Tureckim ieſt wielożeńſtwo oraz Máhometowe pochwaláiącym/przećiw tey Ewánieliey świętey? Y beda dwoie wiednym ćiele. Co Bog złączył człowiek niechay nierozłącza. Co iż vczynił Papież/ iáwnie iáśnie práwo Ewánieliey ś. zgwałćił dyſpēſacyą ſwoią ſmrodliwą/ áświát zachodni ſmrodē Máhometowym nápełnił.

Karol 9 Krol FR Ancuſki miał dwie Zenie oraz. Papież wiecey Prawowáły Kroleſtwá niż małżeńſtwá. Ná tę CYDOw. Papież wielożeńſtwo Tureckie wprowádźił. ¶ Matt. 19. v. 5. 6.

TRZeci Dowod tegoż ſmrodu przezeń tu ná zachodzie rozmnożone/ Náuká Kośćiołá iego. Abowiem áby tym ſiádniey bezżeńſtwá Xiężey dowieść mogł/ wydał tákowe Dekretá/ vczáć Naprzod tego iáwnie iáśnie/ Iż ¶ Qui non habet vxorem, LOCO vxoris concubinam DEBEt HABEre, & Chriſtiano LICitum eſt, niſi vnam tantū Aut vxorem, Aut certe LOCo vxoris, ſi coniunx deeſt, concubinam habere. Ktory nie ma żony/ miáſto żony záłożnice ma mieć. Krześćiáninowi godźi ſie tylko iedne álbo żone/ álbo záiſte miáſto żony záłożnice mieć. Powtore gdy do tey náuki przydał tákowe one wyżßey opiſáne glozy. * Iż pożadliwość nie ieſt grzechem. Iż wolne ieſt zmázánie ćiáłá: Iż/ Xiądz niepowinien ſie Założnice odprzyśiąc tylko żony: Iż/ ten wyſtępek Kośćioł ma ominąć: Iż/ Si non caſte tamen cautè: Iż obłápiánie Xiężę niewiaſt ma być rozumiáne błogoſłáwieńſtwem. Iż/ mnießy ieſt grzech cudzołożyć niż żone mieć Xiędzu. Owa/ Iż lepßa ieſth rzecz w wßethecżeńſtwie mießkać niż w małżeńſtwie. Jáwnie y w Cudzołoſtwie. Iż byle tylko ćzerwonyzłoty záplácił/ wolno mu

Zdowod rozmnożoneg ſmrodu Tureckie° przez Papieżá. 1. Náuka. ¶ Siſti 24. Can. Is qui in Summa. Papieſkie Práwo ná wßetecżność wolna każdemu. 2. Gloza Wßetecżná. * Folio 112. 113. 114. 130.

miec zatożnice chceli. Co wßyſtko/ ſłuchay Paulinie iákie wrotá do Niecnoty otworzyło y pomogło Papieżowi twemu Grzegorzowi bezżeńſtwá tego nießczeſnego dokazáć: * Sacerdotibus connubijs interdicit (Gregorius VII.) vetat populum Sacrificijs eorum intereſſe, aut illos pro Sacerdotibus ducere. Quæ GRATISSIMa SCORTATORIBus (& ♀ vxores ſuas NON amantibus) hæc fuêre, quibus PRO VNA Vxore SEXCENTas Mulierculas inire licet. Xiężey małżeńſtwá zákazał (Grzegorz 7.) zábronił ludowi bywáć przy ich nábożeńſtwie/ álbo ich zá Xięża mieć/ co wßyſtko naywdzięczniey ßa rzecza było Wßeteczńikom (y żon ſwoich Niemiłuiącym) ktorym miáſto iedney żony Sześć ſet Nałp wolno zażywáć. Maß tedy Paulinie od Hiſtoryká twego zárázem odpráwę ná one ſłowá twe Lutrowi nieſłußnie przypiſáne; iż tráfił ná cielesniki z ſwą náukę: gdyż widziß/ że te nie Lutrowi/ ále Papiezowi twemu Hiſtorya iegoż własna ſłußnie zdawná przypiſáłá. A oſobliwie/ maß y dowod doſtháteczny Trzećiey Rácyey; á náoſtátek maß Odpráwę ná pierwßa rácya twoie. Przetoż iuż do Wtorey Rácyey/ Odpowiedźi twoiey Piątey.

* Iuentinus libr. 5.

♀ Huldricy Mutiy li. 5. Hiſt. Germanicæ.

Trafił Papież ná nieCnoty z ſwą Bezżeńſtwo y dla tego ie przewiodł. Nota. Iż tenże Grzegorz 7. z żoną cudzą pſotę czynił Dátrz Lambertum Año 1076.

Wtora Rácya Paulinowá Piątey odpowiedźi

Odpráwá iey.

* Alphonſy li 6. aduerſy Hæreſes.

Hieronim świety przeciw Jowiniánowi z áffektu piſał.

Wtora Rácya twoiá tá ieſth ponnożonego przez Lutrá cudu cielesne° ſproſnego/ álbo wßeteczeńſtwá: Iż z Jowiniánem Heretykiem/ od Hieronimá świetego záglußonego/ Pánieńſtwo zgánił. Tedy ná te tákć ſie Odpráwá dáie. Hieronimowi świetemu przeciwić ſie nietrzebá/ ile piſał z áffektu. Abowiem y twoy własny Dokthor ważył ſie o nim mowić: * Non vereor fateri Hieronymum hâc in parte erraſſe, Nie boie ſie wyznáć/ że Hieronym ś. w tey mierze zbładził. Czego iż ſie też tu dopuścił w tey mierze przeciw Jowinianowi piſąc/ z tey przyczyny pokázuie ć ſie. Jowinian ábowiem Pánieńſtwá inákßę° niegánił iákoy Luter; tylko tákowe/ iákie ieſt y podźiśdźień w twego

Oycá

Oycá Kośćiele; to ieſt/ zmyślone pſotliwe: ábowiem będąc Mnichē Jowinianus/ ſam tegoż dobrze doznał. Tákie/ iż też ſam gánił Hieronim ś. świádkiem ieſth ♀ Libellus illius, in quo TOTa natio MONAChorum ita ab eo vehementiſsimè VEXATVR & CARPitur; vt dicat eos vſq; ad VOMitum ſatiari. Et quod VIRgo SPERnit cælibem Germanū fratrē, QV Ærit extraneū; Xiążká iego/ wktorey cáły narod Mnichow ták od niego hániebnie nośi ſie y nágánia/ iż też powieda ich áż do womitu obżyráć ſie. A iż Mniſzká Pánná gárdźi włáſnym bráćiſzkiem cnotliwym/ á ſzuka obcego/ iáko iego Stáry Piſarz żywotá piſze. Rozſądźże tedy Paulinie ſam zátym/ ieśli to Hieronim ś. dobrze nágánił w Jowinianie toż gániącym/ co ſamże znim nágánił/ toż dopiero Lutrá gániącego ſądź. Wiem dobrze/ maſzli ieſzcze co wſtydu w oczách/ iż z onym vczonym Synem Oycá twe° w Hieronimie ś. ψ Modeſtiā requirente, ſkromnośći potrzebuiącym/ ile piſał przećiw Jowinianowi/ teyże będźieſz potrzebował w tey ſpráwie. Teyże też w tobie ſámym przećiw Lutrowi zátym ſłuſznie potrzebuieſz. Abowiem kto kiedy ſłyſzał/ áby tē dobrą rzecz miał gánić/ ktory iey obłudę gánił: álbo kto gániąc wyſtępek cnoty álbo cnotę zmyśloną/ iż cnotą pogardza/ á niecnotę pomnażá? A ták iuż do oſtátniey Rácyey twoiey Odpráwy.

Trzećia Rácya piątey odpowiedźi twoiey ieſth tá: Iż ſłowá Luther w Bibliey Niemieckiey ná brzegu/ Prouer. 31. te nápiſał: Nihil amabilius vel ſuauius eſt in terra quam amor mulierū, ſi cui id poteſt contingere. Z ktorych powiedaſz iż nie mogł zátáić ſwego wſzeteczeńſtwá. Lecz y ná tę Rácyą ták ćię odpráwiam.

Naprzod: Iż áczkolwiek tey Bibliey tym czáſem widźieć niemogłem/ wſzákże iednák/ iż nic tám o wſzeteczney ſpráwie tymi ſłowámi/ ieśli ie tám piſał/

Bo toż ſam gánił w Pánieńſtwie co y Jowinian. ♀ Sulpitius Seuerus in Dialogis

Z Myślone Mnichoſtwo y pánieńſtwo Hieronim świety Strofował tákże/ iáko Jowinian/ y LVTEr. ψ Eraſmus Roterodam. Et A Coſta Jeſuita li. 2. de Chriſto reuelato capi. 70. Hieronimus (inquit) videtur aliquādo in iniquior matrimonio

3. Rácya Paulinowá

LVTrowe ſłowá zfałſzowáne.

O Spráwá ná nie.

Luter nie rozumie; lecz tylko o świętey Małżeńskiey
ß. Oroner. 31. v. 10. & Ephes. 5. v. 32. ßczyrey miłości/ ktora támże sam Duch święty w Bibliey ß. nád wßystkie kleynoty ziemskie przekłada/ á Páwel ś. & táiemnicą w Kościele y w Chrystusie názywa. Tedy nietylko powáżność mieyscá tákowego/ gdźie to nápisał; y iego pismá wßelka pßote potepiáiące; álete też y świádectwo od nieprzyiaćioł iego iemu wyższey dáne o żywoćie iego pobożnym/ tego dostáteczným świádkiem iest. Ták ábowiem słyßałeś * / że nietylko pod Papieństwem/ áley w swey wokácyey Reformowánia Kościołá Bożego żył: iż áni nieprzyiáćiele iego w nim/ ktorzy go ználi y widźieli spráwy iego/ niemogli w nim nágány náleść.

* Fol. 281.

Papież swego wßeteczeńſtwá zátáić niemogł.

Powtore ták ćie odpráwiam; iż to twemu sámemu właśnie Oycowi należy przypisować. Ten ábowiem tákim sie iuż być pokazał; iż swoią zmyślona czystośćią nie mogł zátáić swego wßeteczeństwá nayniewstydliwßego. Czego też ták Pismo iáko y vczynki ie° / oprocz wyższych dowodow ✻ / żywym świádkiem są. Pismo to/ gdy ták pißet: ψ COMMVNis vsus omniū quæ sunt in hoc mundo, omnibus hominib9 ESSe DEBVit: sed PER iniquitatem alius hoc suum esse dixit, & alius istud. Et sic inter mortales facta est diuisio. Denique Græcorum quidam sapientissimus, hæc ita sciens esse ait: Communia debere esse amicorum omnia, in omnibus autem sunt sine dubio & CONIVGES.

✻ Pátrz Folio 347.

ψ Clemens Papa Epistola 5.

Papież łáć ie iż Zony nie są wßyst kim społne. i ko własny Nikolaitá.

POSPolite vkywánie wßyst kich rzeczy/ ktore są ná tym świećie/ wßystkim MAIĄC BYć ludźiom/ lecz PRZez ZŁOść ieden to swoim być miánował/ drugi owo/ y ták miedzy ludźmi/ stáło sie rozdźielenie. Náostatek Grecki niektory Mędrzec wiedząc że ták iest/ powiedźiał/ Iż wßystkie rzeczy przyiaćielskie máią być pospolite/ wewßystkim też są bez wątpienia y ZONY.

A ieśtże tu wstyd/ álbo ráczey wßeteczeństwo zátáione gorße niż Tureckie/ lecz właśnie bestyálskie Paulinie[k]

Gdyby

Gdyby co tákowego Luter był pisał/ czegobyś był niemowił z twymi Mistrzámi nedzniku! Lecz słuchay Powtore do onych wyższych przykłádow * / niewstydu y tych wszeteczeństwá odkrytego w Benedikćie XII. ták od twego własnego Historyká opisáne°: ♀ Erat Petrarchæ SOROR eleganti forma, insignis moribus & virtutibus prædita; cuius pulchritudine PERDITè DEPERIBAt Pontifex (nempe Benedictus XII.) & vt illa potiretur, multa fieri fecit experimenta. Cogitauit præmijs & honoribus Petrarcham in suam trahi opinionem: CARDINALEM facturum promittit, dummodo ILLA suo concederetur arbitrio. Franciscus qui in omni re Deum præ oculis habebat— respondit: tam fætidum Galerum capiti non esse ponendum—. Nihilominus Pontifex FVRORIS impatiens alterum fratrem Ghirardum tentare fecit, qui paucis muneribus captus, SOROREM PROSTITVit. Miał Petrárchá SIOSTRe bárzo vrodźiwa y osobliwymi obyczáymi y cnotámi ozdobiona/ ktorey vrody bez wszego wstydu rozmiełował sie Papież (to iest Benedykt 12.) y áby oney dostáć mogł wiele sztuk záżywał. Myślił zapłáta y dygnitárzstwy Petrárche przećiagnać ná swoie strone. KARDYNALEM go vczynić obiecał/ byle tylko oney ná wola iego vżyczył. Fránćiszek (Petrárchá) ktory w káżdey rzeczy Bogá przed oczymá miał/ Odpowiedźiał/ że ták śmierdzacy Bieret ná głowe nie ma być kłádźion. Wszákże przećie Papież WSZETECZeństwá niemogac ZATAJć/ drugiego Brátá Gierárdá ważył sie kuśić/ ktory zá máłe podárki vłowion/ Siostre ná Wszeteczeństwo iemu wydał. A ieśli ná tym máło masz; tedy coć sie zda Paulinie/ vmiałli y ten niecnote swoie táić/ o ktorym ták własnj Historyk y vrzednik iego nápisał: ♆ PAVLus secundus dum in publicum prodiret, FACIEM sibi FVCIS concinnabat— ornatus tanquam alter Aaron in publicum prodibat. INSPICI tum ab omnibus VOLEBAT & ADMIRARi. PAWeł Wtory gdy ná iáwia wychodźił/ Twarz sobie Fárbował. Vbrawszy sie iáko drugi Aaron

* PATrz wyższey Folio 331. dostátkiem tám masz tego.

♀ Hieronimus Squarzafico in vita Petrarchae.

Nota. supra idem Folio 22.

BEnedikta 12. Wszeteczeństwo odkryte.

SIostre v PEtrárchi kupował zá KArdynalstwo. 2c.

Pátrz iż toż vczynił Alexãder 6. Folio 21. 22.

Pátrz Niewstydu.

♆ Platina in vita Pauli 2.

PAWeł 2. farbował sobie twarz y

wßytkim ſie vkázował v brány ſtroynie.

Prouerbio. 9. v. 13.

Apocal. 17.

*Onuphrius in vita Julij 3.

Julij 3. zbytecznik wielki y ćieleśnik Pátrz też Folio 333.

Legátá Papieſkieg Xiegi ná chwałe ſodomiey piſáne.

Bernardus Sermo. de Cõuerſione ad Cleros cap. 29.

Bernárd ś. widźiał w Duchowieńſtwie niewſtyd bezwſtydny á tho przez Bezżeńſtwo,

Aáron ná iáwia wychodźił. Ná ten cżás áby był od wßyſtkich Widźian/chćiał tego/ y áby mu ſie dźiwowano. Cżym izaż on dobry Oćiec nie odkrył ſię być oną niewiáſtą ßaloną/ á práwie Merchą Bábilońſką niewſtydliwą/ wabiącą do śiebie ludźie ſwȳ ſtroiem y Mátáctwy niewſtydliwymi? O ktorey maß Paulinie w przypowieśćiách y Obiáwieniu Janá świętego. Lecż tegoż wſtydu był Iulius III. Ten ábowiem * Hilaritati & GENIO NIMIVm indulſit—. LEVIBVS & INANIBVs verbis ſuam maieſtatem non ſine audientium RVBORE aut RISV minuebat, Dobrey myśli y CIELESney ſweywoli názbyt dogadzał. LEKKIMi y PLOCHYmi słowy/ ſwoy máieſtat/ nie bez wſtydu ſłucháiących/álbo też nie bez śmiechu/lżył. Zá ktorych przykłádem idąc Iohannes á Caſſa Arcybiſkup Beneuetáńſki/ Komory Apoſtholſkiey y Papieſki Poſeł/ niedźiw iż ſie ważył iáwnie Xiążkę wydáć wśrzod Wenecyey w Drukárni Troiani Nawi, ná chwałę Tureckiey Sodomiey/ bez nágány twego Oycá ś. Wiedzże nápotym Paulinie/ iżeć nie w Lutrze/ ále w twych Papieżách y iego Duchowieńſtwie zdawná wßeteczeńſtwo zmyśloną cżyſtośćią pokryte zátáić ſie nie mogło/ ták iáko też w te słowá vpátrzywßy ſamże Bernard ś. ießcże zá ſwych cżáſow opiſał; Multi certum eſt (Clerici) nec latere queunt præ multitudine, nec præ impudentia quærunt: Multi vtique libertatem (à coniugio nempe) in qua vocati ſunt in occaſionem carnis dediſſe videntur abſtinentes remedio nuptiali, & in omne deinceps flagitium efluentes—. Eſſet ſine dubio melius nubere quam vri, Wiele zaprawdę ieſt (Xiężey) ktorzy zátáić ſie nie mogą z ſwym wßeteczeńſtwem dla iego wielkośći/ áni też iuż dla niewſtydu oto dbáią. Wiele ich záiſte wolność (od Małżeńſtwá) w ktorą wezwáni ſą wprzyczynę ćieleśnośći obroćili wſtrymawáiąc ſie od lekárzſtwá Małżeńſkieg/ á ná WSZelką náoſtátek NIecnotę ROZpuśćiwßy ſie. Lepieyby bez wątpienia było w Małżeńſtwie żyć niż vpalenie ćierpieć.

MINVS

§ MINVS (enim) CREDIMVS esse PECCATVM (Sacerdotem) VXORE VTI, QVám cum alia FORNICARI. MNIEYSZY (ábowiem) GRZECh być wierzymy gdy (Xiądz) ZONY záżywa/ NIZ gdyby z inną w Wßeteczeńſtwie żył/ iáko twoy Anielſki Doktor Paulinie powiedźiał. A w tym też iuż nim sámym zámyka ſie odpráwá twoiey niewſtydliwey piatey odpowiedźi: Iż my wolemy temu wierzyć/ że nie gorzey/ ále lepiey Luter vczynił/ gdy ſie ożenił/ niżby był miał z innymi wßeteczeńſtwá pilnowáć/ ktorzy * Caſta CONIVGia Clericoꝝ dicunt ſibi FETERe: Ita interim præcipites in libidinẽ, vt neq; adulteria, neq; inceſtus, neq; MASCVLOrum (proh pudor) turpiſsimos amplexus abhorrere ſciant, Cnotliwe małżeńſtwá Xiężey názywáią SMrodẽ: ták w tym iednák znagłá wpoładliwość padáia/ iż áni cudzołoſtwá/ áni porubſtwá/ áni Męzkiego (ách niewſtydźie) płoty chronić ſie nieumieią/ iáko zdawná Biſkup Auguſtáńſki powiedźiał/ á ty Paulinie iuż w wyżßey odprawie/ rękámi sámymi dotknąłeś ſie. Záczy też onymi twoi Xięża ſą właſnymi Orygeniſtámi/ Heretykámi/ o ktorych ták piße Epiphanius: Reńciunt nuptias, & non ceſſat apud ipſos libido—. Non enim ſtudent caſtitati, ſed SIMVLATÆ caſtitati, & nomen ſaltem habent. Odrzucáią Małżeńſtwo/ á nieprzeſtáie v nich wßeteczeńſtwo—. Abowiem niepilnuią czyſtości/ ále ZMYSŁONEY czyſtości/ y imie tylko máiacey.

Co ſie też tknie tego/ iż ták Luther iáko y Kálwin chćieli czynić cudá/ on wygnáć Czártá/ ten wſkrzesić człeká námowione? Tedy ná to/ te dwoiáko odprawe bierz Paulinie. 1. Iż to ieſt właſna/ ták ná Lutrá iáko y ná Kálwiná potwarz włożona. Gdyż ták Luter iáko y Kálwin od cudow czynienia/ do ſámych Piſin świetych dowodu ludźie odwodźili. O Lutrze maß iuż wyżßey * dowod. O Kálwinie/ ſłuchay twegoż

w wła-

§ Thomas Aquinas in Summa quæ incipit Commiſerationes Domini ca. 165.

☞ PATrz iż ſie Ożenić Xiędzu lepiey ieſth.

Zamknienie odprawy ná piata odpowiedź.

* Kulbricy Auguſtanẽ. Epiſcopus/ in Epiſt. ad Nicolaũ. 1. IACY ſa Xięża co im Małżeńſtwo ś. ieſt Smrodem:

& Hæreſi 63. cont. Origenianos. Xięża Papieſcy ſą Orygeniſtami Heretykámi.

1 Odpráwá ná to: Iż Luter z Kálwinẽ chćieli cudá czynić.

* Patrz Folio 300.

właſne° Kárdynałá to onim twierdzące°/ w te ſłowá.

♀ Bellarm. libro 4. de Eccleſia militãte Ca 14. §. Poſſum 9

♀ Caluinus in Præfat. dicit nos INIVRiã ijs facere, quod AB IIS MIRACVLa EXIGIMVS, cum ipſi doctrinam antiquam & innumeris miraculis ab Apoſtolis & Maioribus confirmatam, prædicent —. Reſpondet, Ioannem quoque Baptiſtam miſſum extraordinariè, & tamen SIGNum NVLLum feciſſe, vt Ioan. 10. dicitur.

Kálwin od śiebie Cudow wyćiągánie krzywdą miánował/ y czemu?

Kálwin w Przedmowie mowi/ Iż my krzywde im czynimy/ iż od nich cudow vpominamy ſie/ gdyż oni náuke dawna y cudámi niezliczonymi od Apoſtołow y Męczennikow potwierdzona opowiedáia. Odpowieda też/ iż Jan ś. Krzćiciel bedac poſtány extraordinárie/ á przećie cudu żadnego nieuczynił/ iáko piſze Jan ś. w 10. Rozdźiale. Ztądże iego tá náuká byłá/ y ieſth podána nam/ ábyſmy wam ſwym przećiwnikom vpomináiącym ſie v nas cudow táką odpráwę dawáli/ iáko Auguſtyn ś. zá ſwych czáſow wáſzym towárzyſzom Donátyſtom dawał/ ták piſząc ‡ * Nos nunc aduerſarijs noſtris RESPondemus, vt olim ψ Donatiſtis Auguſtinus.

* Caluinus Praefat. Inſtitutionum

ψ Auguſtin. Tractatu 13. in Matth. cap 24.

Dominus contra iſtos MIRABILIARIOs cautos nos fecit, cum prædixit, fore Pſeudoprophetas, qui ſignis mendacibus ſeducerent ſi fieri poſsit, Electos.

Kálwin iáko kazał odpowiedáć Papieżnikõ cudow chcącym ponas?

My teraz przećiwnikom náſzym odpowiedamy/ iáko przedtym Auguſtyn Donatyſtom: Pan Chryſtus przećiw tym Dźiwakom przeſtrzegł nas/ gdy przepowiedźiał/ że mieli być fałſzywi Prorocy/ ktorzy cudámi fałſzywymi zwiedliby/ gdyby to być mogło/ wybráne. A ták wſtydź ſie Paulinie przećiwnych plotek y potwarzy ták ná Lutrá/ iáko y ná Kálwiná od tegoż Jezuity ♂ y iego Miſtrzow włożonych. Abowiem iáko ći mieli chćieć cudá czynić/ ktorzy ie Antychryſtowi tych czáſow być właſne vczyli? Ktorzy do ſámych Piſm świetych dowodu z Oycámi świetymi appellowáli? Wdźieći tákowe plotki/ á nie w ludźie rozumne/ nápotym wmawiayćie.

♂ Bellarm. ibidẽ Sect. Donatũ et Rurſum.

2. Odpráwá/ iż ſam

2. Odpráwá tá ieſt. Iż te tákowe fałſzywe á zmyślone cudá w twym Kośćiele znáyduią ſie/ dla tegoż

też ie-

też iemu właśnie należy ich dźieło / częśćią od ludźi / częśćią od Diabłá ná oszukánie prostaczkow / wymyślone. Coć ták z przyznánia twych Stárych Doktorow / iáko y z przykłádow iáwnych pokázuie. Z przyznánia Doktorá y Glozzátorá wielkiego około Roku Páńskiego 1322. będącego / á w te słowá onoż piszące°: ♂ Aliquando in Ecclesia fit MAGNa DECEPTIO Populi IN miraculis FICTIS à Sacerdotibus, vel ab eis adhærentibus PROPTER LVCRVM. Podczás w Kośćiele dźieie śie wielkie OSZVKANIE ludźi w cudách zmyślonych od Xiędzow / álbo od ich życzliwych DLA ZYSKu. Z przykłádow zás ták dawnych / iáko y teráźnieyszych. Z dawnych. masz ten naprzod przykład / o ktorym ták Praeceptor Aquinasow w te słowá pisze: * In Sacramento apparet Caro, interdum humanâ procuratione, interdum operatione Diabolicâ. W Sákrámenćie vkázuie śie Ciáło podczás z ludzkiey náprawy / podczás z náprawy Czártowskiey. Masz powtore przykłády w rozmáitych Historyách Kośćiołá twe° / tych miánowićie (one wyższe opuszczáiąc miánowáne) o ktorych tákie wyznánie sámiż Wielcy twoi Theologowie pisząc czynią. ♀ Quam INDIGNa est Diuis HISTORia ea, quam nescio cur LEGENDAm auream nuncupant? Quid FÆDIVS dici potest illo libro—? Fuerunt enim qui magnæ pietatis ducerent MENDACiola pro religione CONFINGere, hæc Ludouicus Viues. ♆ NON ego autorem eius libri EXCVso, qui SPECulum exemplorum inscribitur, nec historiam etiam eius, quæ LEGEnda aurea nominatur: in ILLA enim miraculorum sæpiùs MONStra quàm miracula legas. Hanc homo scripsit FERREI oris, PLVMbei cordis, animi certè parum seueri & PRVDEntis. ♂ Itinèrarij Clementis acta, Acta Andreæ, Thomæ, Philippi, acta Theclæ & Pauli, librum qui Mariæ transitus dicitur, Epistolam

Kośćioł Pápieski w tym Piecu leży / w Ktorym Lutrá ożogiem maca.

♂ Nicolaus Lyra in c. 14 Danielis. Cudá zmyślone zdawná są w Kośćiele Papieskim.

* Alexãder de Hales part. 4 quæsti. 53. Mẽbro 10. Articulo 3. Solutione 2. Ciáło w Sákrámẽćie cud Czártowski / álbo ludzki.

♀ Espensoeꝰ Episcopus / cõmẽtar. in 1. Tim. lib. 1. cap. 11.

♆ Melchior Canꝰ locorũ Theologic. lib. 11 cap. 6. § Lex vero pagin. 337.

♂ Idem pag. ibid.

* LJANdanus Panopliae libro 4. Capit. 100.

Iesu ad Abagarū, Passiones Georgij, Quinti Iulitæ, abijciamus. * Quid dicam de RIDICVLIS illis CHristi pueri miraculis, ne ludis dicā, FABVLosis! Jáko niegodna iest świetych Historya oná/ ktora niewiem ciemu złota LEGENDa zowia. Co śmrodliwßego może być miánowano nád one Xiege? Byli ábowiē tácy/ ktorzy miásto wielkiey pobożności rozumieli/ że sie godźiło tgárzstwá zá Religia zmyślać/ iáko Ludowik Vives pisze. ¶ Za autorá tey Xiegi niewymawiam/ ktora sie zowie Zwierciádło przykładow. Ani też Historyey tey Xiegi ktora sie zowie LEGENDa Złota. W niey ábowiem cudow częścicy poczwory rácżey/niż prawdźiwe cudá możeß czytáć. Te zás cżtekrysat Zelaznych rst/ Otowiánego sercá/vmysłu zá ste máłostátecżneg y mádrego. ¶ Podrożniká Klemensá (Papy) spráwy Andrzeiá/Thomáßá/ Filipá/ spráwy Thekly Páwłá/Xiege ktora sie zowie Máryey prześcicm/ Listy Páná Jezusow do Abágárá/ Mecżeństwo Jerzego/ Quintiusá Julity/ odrzućmy. * Co rzekę o SMießnych onych dźieciatkách Páná Chrystusá Cudách/ á iż rzekę żártách/ PCetliwych? Lecż o tych Báiendách cudow zmyslonych wáßich Paulinie maß doskátecżny dowod " w Cżwartey Demonstrácyey. Przetoż ztad cie tám odsyłam. Teraz iuż stuchay teráźnieyßych Cudow zmyslonych twoich. Maß naprzod Jezuickie te/ ktorych Historya pisze. ♀ Iż Auiennæ VOLENTES exuscitare MORTVVM sunt confusi. W Awiennie Chcąc wskrzesić Vmárłego sa záwstydzeni. A w Landzberku Kruzyus Rektor z swymi towárzyßámi námowił Złodźieiá/ iż sie opetány vczynił/ obiecuiąc mu wybáwienie od Szubienice. Qui liberatus ipsemet confessus est, se omnia ista finxisse, tantum quia liberationem ipsi Iesuitæ promisissent, Ktory wybáwiony samże wyznał/ że ono cokolwiek zmyślił był/ tylko dla tegż/ iż mu Jezuitowie wybáwienie (od Szubienice) obiecáli byli. Lecż niechodząc do cudzych krájn/ maß tákowez ich ßálbierzstwá y tu w Polßcze Paulinie. Miásto wielu tych tilku posłuchay/ wßák

* Pátrz Jż LEGendá Cudow fałßywych Papieskich pełna/ z sámychże Papieżnikow wyznánia.

LJSt do Abágárá y Jerzego świetego Mecżeństwo plotki. Żywot O. Chrystusow PCotki. * Pátrz od fo. 139 áż do końcá 156. Cudá teráźnieyßze zmyślone od Jezuitow.

♀ Hasenmuler. Folio 232. Jezuitowie Vmárłego chćieli wskrzesić/ á nie mogli.

Idem Fol. 227. 228.

Tákie Cżártá zmyślonego wygániáli.

Ich cudá tu w Polßcze.

wßák nápotym bedźießli chćiał/ możeć śię wietßą liczbą dogodźić. Naprzod táki maß Cud on w Muninie wśi Jezuickiey pod Járosłáwiem/ gdźie Jezuitowie náprawili byli niewiáste/ ktora w lochu pod piecem w Folwárku ich vczynionym/ zá duße vdawáłá śię stekáiąc/ y pomocy żądáiąc. To wßystkim około Járosłáwiá mießkáiącym/ iáwno iesth. Maß powtore tákowyż cud w Wilnie vczyniony/ á to przez Hieronimá Wilenczyká Mnichá Dominikánskiego. Ten ábowiem ták długo ziedney niewiásty gładkiey Czártá wyganiáć śię zmyślal/ áż też potomstwē ią nábáwił. Zá co gdy do Karceres był wrzucon od swych Mnichow/ oná opetána pomniąc ná iego Exorcyzmy/ przynośiłá mu Pláckow y Pirogow/ ták iáko to wßyscy tego zakonu Mnißy przednieyßy tákowiż Exercyste wiedzą. Rowny niemal y vnas ták Rok * w Kámieńcu w dźień Pánny Máryey Wniebowźięćia Fránćißkáni w Kośćiele v Pánny Máryey czynili: ábowiem niemogąc Czártá wygnáć z niewiásty wednie/ w nocy go rzkomo wygnawßy/ bezludźi świádectwá niewiáste nádedniē odpráwili. Toż tego Roku ᵘ wtoż świeto/ iż kilkunastu tylko tákże z niektorey niewiásty wygnáli/ á kilkunastu wygnáć niemogli/ iáwnie twierdźili. Co wßytko izaż nieiáwne mátáctwo iest! Bo ktory ták świety wyrzucał potáiemnie y niedoskonále? Prozno tedy Paulinie mácaß ożogiem Lutrá y Kálwiná/ gdyż sam twoy Kośćioł w tym Piecu leży. Ale co Kośćioł twoy? Oćiec twoy sam świety. Miáłeś iuż wyżßey iáko Bonifacius ᵘ VIII. Celestina tymże fałßywym Cudem oßukał. Abowiem Rury wpráwiwßy w Mur do niego/ ná Xßtałt Aniołá z Papiestwá go wyzuł. Záczym nie dźiw/ iż iáki Pan táki Kram. Nie dźiw; Iż zátym

Cud Jezuitow w Muninie pod Járosłáwiē

Cud Mnichá Dominikáńskiego trefny w wjgánianiu Czártá w Wilnie.

Cudá Kámienieckich Mnichow w wygániániu Czártow.

* 1609.

ᵘ 1610.

Cudá Zmyślone w Papieskim Kośćiele/ á nie w Ewánielickim.

ᵘ Pátrz fol. 25. Papież Bonifacius zmyślił cud ná Celestiná Papieżá oßukánie.

♀ Episcop9 Espensaeus lib. 6 Tract. Sermo. 10. ☞ Pátrz czego Vczą Xiężá Rzy.

♀ LEX perijt á SACErdotibus, RECitant pro Historia FABVLas, pro Serijs IOCa, pro veritate MENdacia, pro virtute fidei PORTENTa DÆMONIORum. ZGinał Zakon od Xiężey / czytáia miásto Histhoryey Bayki / miásto státecznych Náuk żárty / miástho prawdy Kłamstwá / miásto mocy wiáry / dźiwy Czártowskie / iáko twoy ieden wielki Biskup przyznał z doświadczenia tákowegoż.

Konkluzya odpráwy ná Odpowiedź piata o cudách Lutrowych.

Maß tedy Paulinie / Odpráwę dostháteczną ; iż nie Woyną / áni Cudámi fałeßnymi álbo wßetecznymi; ále sámą náuką Ewánieliey świętey wźiętą bez pomocy y gwałtu ludzkiego rozmnożył Luter z Zwingliußem swą náukę. Záczym też słußnie z tąd znák posłánia Bożego odnoßą.

1. Odpráwá ná Indya. Czemu niepowinić był Luter y my teraz do Indyey ieźdźić nawracáć.

Co sie tknie tego / że do Indyey dla Zon niechodźimy / ták ćie ná to odpráwiam. 1. Iż tegośmy nie powinni z tey przyczyny. Ze iáko Luther y Zwingliuß właśnie dowiedźienić są być posłáni ná wywrocenie Kośćiołá Antychrystowego / y iego wyniosłośći ; á ten záś w Kośćiele Bożym / á nie miedzy Pogány vśiadł; owa wśrzod Krześćiáństwá ná Stolicy Apostolskiey w Rzymie ; Ták też y my ich Sukcessorowie właśnie tu należemy do Krześćiáństwá. Wßákże iáko iednák Luter y Zwingliuß tu do nas niechodząc / Oto złáski Bożey ßyrokie gránice Ewánieliey Páná Chrystusowey vczynili. Ták też y támże / gdy będźie Bog chćiał / toż sie stánie w Pogáństwie. Iákoż że tu wprzod potrzebá nam wáßego Antychrystá náuki Ewánieliey ś. zábić opowiedánim / á potym Pogánom opowiedáć ią / Chrystus Pan * z Apostołem swoim iáwnie tego vczy. Przetoż nieteskni iedno sobie Paulinie; wßák y ná Seymie przeßłym Poseł Perski wyznał / byc iuż tám náße w Persyey Kośćioły. Záczym namći to nam da Bog v Pogánow mieysce ták gotuiećie /

Luter tu nie bywßy vczynił Reformácya.

* Matt. 24 2. Thess. 2

Tegoż sie spodźiewáć mamy y w Indyey.

iećie/ iáko ná on czás Pháryzeußowie okrążáiąc źiemie y morze * dla iednego Proselitá Pánu Chrystusowi y iego Apostołom gotowáli. 2. Iż w tym iáwnie kłamaß/ y potwarz kłádźieß ná nas. Gdyż tám onych kráin Pogáńskich Indyyskich bliżßy bráćia náßy mili/ y teraz tegoż nie zániechuią czynić/ iáko y przedtym do Ameryki/ Brázyliey/ y Jáponiey; owa do wysep Moluckich/ gdźie też Zamek Dijdorij nazwány Meżni á pobożni Inderlandovvie swoy máią zinnymi Zamkámi. A ták iáko do Zachodniey/ ták do Wschodniey Indyey ná opowiedánie Ewánieliey Páná Jezusowey pußczáią sie. Gdźie też wiele ich Korone Męczennicką od wáßych własnych Tyránow (iáko od Willágágná bezecnego Apostáty) podieło. Oczym Historya dawna iáwnym ták náßych ✠ iáko y twoich ☌ świádkiem iest dostátecznym. Záczym ták to prawdźiwie powiedaß o nas/ że nas zgołá żony zátrzymuią od Pogánow; iáko ono twoy Kośćioł/ że Piotr święty z innymi Apostołámi zgołá opuśćili tákże żony/ wyßedßy ná opowiedánie Ewánieliey do Pogánow. Gdyż Oycow świętych Kośćioł iáwnie wyznawa ° iż społecznie Męczeńską Korone Piotr ś. z swoią żoną podiął. 3. Iż sámiż twoi Xięża/ owá Jezuitowie ktorzy sie tám pußczáią do Pogan/ nie dla miłośći Bożey; ále dla Merch pußczáią sie. Abowiē niemniey tám niecnoty z Merchámi pilnuią y innych niecnot/ iáko y tu. Czego iużeś miał dowod w Perskim ψ Jezuićie. Miałeś y świádectwo sámegoż támże w Indyey mießkáiącego Jezuity/ ♀ ktore iż sie wyżßey przygłużßym położyło/ otożći ie tu ßyrzey/ gwoli záleceniu więtßemu ich tey miłey Cnoty przywieść niepolenie sie. Ták tedy oczywisty Jezuitá onęć opisuie.

* Matt. 23 v. 15.

2 Odpráwá ná Indyą.

Xięża Ewánieliccy do Pogánow ieżdżą náwrácáć.

✠ Joā Leri Hist. Nauigationis in Brasiliam.

☌ Thewetꝰ Frāciscanꝰ Tom 2. li. 21 cap. 28.

° Eusebius Eccles. Histo. li. 3. c. 27.

3 Odpráwá ná Indią.

ψ Pátrz folio 344

♀ Pátrz folio 341.

Per-

♀ ACOsta Jesuita li. 4 de salute Indorũ cap. 4.

♀ Perpende omnia subtiliter inuenies tam TENVIS & INOPIS MESSIS apud INDOS potissimam causam in eo esse, QVOD— NOSTRi tam sint PLERIQVe INDIGni (Prædicatores) vt LONGe PLVs euertant ac dissipent, QVAM ædificent atque plantent. *

* Ibidem cap. 15.

Præclarè verò ageretur cum rebus INDORVM, si SACERDOTum ea saltem modestia esset, VT non SOLVTioris vitæ quærerent licentiam. NEQ; enim laqueos Diaboli effugiunt FŒMInarũ CONsortiũ—, Quid verò de ALEATORIBus? POPVLAre est in SACERDOTum domo Ludendum. INSOMNes Nocte Sacra peragunt, idqúe tam cursim, vt mirum sit eos Pictas Chartulas pro Sacris Paginis non referre. Non inuehor equidem, neque maledicendi animo ista depromo; sed cogor vicem nostram dolere, qui FABVLA & LVDIBRIVM sumus vicinis nostris. Collapsa est Scholastica disciplina omnis, IDEM & Sacerdotes & Præsules & Monachi Actitamus. ♂

♂ Idem libro 1. cap. 11.

Sæpe quos Pastores beneficẽtia & fide sentire oportuit, HOS sæuos LVPOS miseri Greges experiuntur.

✠ Lib. 3. cap. 18.

✠ Et quemadmodum OLIM incredulitas Israelis salus fuit gentium, ITA NVNC CHRistianorum AVARITIA Indorum vocatio facta est. Vważ wszystko subtelnie/ naydźiesz ták szczupłego y nędznego żniwá w Indyey nayprzedniesza przyczyne w tym być/ i z nászy (Káznodźieie) ták są ZWIEKszey cześći NIEGOdni/ że dáleko więcey wywracáią y rozpraszáią/ niż buduią y też szczepią. Bárzo grzecznie zás wiodłyby sie spráwy Indyyczykow/ gdyby tylko Xiężey byłá táka skromność/ żeby nie szukáli żywotá swowolnieyszego sweywoli/ áni ábowiem śideł Diabłowych vchodzą NIEwiást VCZEstnictwá. Coż zás rzekę o KOSTYRACH? Pospolita iesth w Xiężym Domie KOSTEROWáć. Niespawszy w nocy nabożeństwo odpráwuią/ y to ták wskok/ że to iest dźiwna/ iż KARt miásto Bibliey nie noszą. Nieprzymawiã záiste/ áni tego wymiátam łáiąc: lecz muszę nieszczęśćia nászego żáłowáć/ ktorzy BAYKą Y SMIECHOWISKIEM iesteśmy sąśiádom nászym.

Z Jezuitow w Indyey więtsza szkoda niż pożytek.

1 Przyczyná tá iest: Cieleśná swáwola.

2 Kosterzstwo y piiáństwo.

Kárty więcey Jezuitõ służą w Indyey: niż Biblia.

Vpadłá

Vpádłá Kośćielna kárność wßystká: TOZ y Xieżą/ y Biskupi/ y Mnißy bez przestánku czyniemy. Częstokroć ktorych Pásterzmi dobrodźieystwem y wiárą doznáć potrzebá było/ tych okrutnymi wilkámi nędzne trzody (Indyckich Kośćiołow) doznawáią. Y iáko przedtym niewierność Izráelczykow zbáwienim byłá Pogánom/ ták teraz Krześćiánow iákomstwo Indyczykom wezwánim stáło się. A ták niedźiw iż tenże Jezuitá przydáie te słowá. * Admoneantur ij, qui fidem suscipere parant, ne religionem nostram EX NOSTris HOMinibus metiant, sed ex IPSius ÆQVitate & sanctitate. Niech będą vpomnieni ći/ ktorzy wiárę gotuią się przyiąć/ áby religiey náßey z náßych ludźi nießácowáli/ lecz z iey ráczey słußnośći y świątobliwośći. Maß thedy Paulinie Odpráwę ná twoię Indyą: Maß dla czego się tám twoi Jezuitowie z Xieżą twoią kwápią: iż nie dla miłośći Bożey; ále dla Merch/ Kosterzstwá/ Piáństwá/ Morderzstwá niewinnych/ y Lákomstwá. Czego wßystkiego o náßych/ iáko tu; ták áni tám iż niedowodźiß/ áni dowiedźieß: Przetoż nietylko potwarzcą náßym/ ále też y wydawcą swych zátym stałeś się. Bądźże nápotym y w tym skromnieyßy; bo się więcey wydaß z swymi.

3. Przyczyná Wilcze Okrućieństwo. 4. Lákomstwo.

* Idē Ibi. lib. 2. ca. 18.

Z świątobliwośći Jezuitow prozno powiedá Jezuitá w Indyey vznawáć Kośćioł: To w Brew Bellarminowi zá znák Kośćiołá świątobliwość kłádącemu.

Co się náostátek tknie twey Konkluzyey Paulinie tákowey: Iż nas nietylko Kośćioł Kátholicki zá Heretyki osądźił; ále też Luter nas/ y my Lutrá zowiemy Heretykiem; á zátym nie Krześćiánie/ ále Pogáni iesteśmy: Tedy iuż náostátek tę ná nię odpráwę bierz. Iż tá twoiá Konkluzya iesth fáłeczna dla fáłecznego Antecedens twego. Abowiem ieśli rozumieß przez Kośćioł Kátholicki one Oyce śś. iáko Tertullianá/ Cypryaná/ Hiláryußá/ Chryzostomá/ Ambrożego/ Augustyná y Hieronimá ś. Heretyki stáre potępiáiące/ tedy w tym iáwne oßukánie prostaczkow czyniß. Abowiem iáko nas z LVtrem y z Zwingliußem zá Heretyki oni mieli osądźić/ gdyż nietylko osob náßych ták dawno przed námi będąc nieználi; ále thez w

O Spráwá Konkluzyey trzećiey cześći Paulinowey.

O Y Cowie śś. nas nie zá Heretyki ále zá Ká-

tholiki podług náuki przyznawáią.

♀ Fol. 187. ♃ Fol 215. 216. 216. 2c. 2c.

Fundámentálnych Artykulech Wiáry náßey Oycámi y Doktorámi náßymi iáwnie iáśnie byli: Tego maß dowod iáko w cáłey odpráwie twey MISSIEY, ták osobliwie w pierwßey Częśći o Mßey♀/ y słowiech tych świetych/ ♃ To iest ćiáło moie. Maß cáły GONIEC moy w śiedmnaśći przednieyßych Artykulech zgodę z onymiż Oycámi świetymi iáwnie iáśnie tobie przynoßący/ ták cáłą; że też ná nię dotąd z swym bráctwem nieśmiałeś pożrzeć prosto. Co odpráwá iego Páná Raba Jezuity ták pokazáłá/ że też iáwnie sam v nas w Kámieńcu oßálał/ widząc w nim ták iásną zgodę náßę z Oycámi świetymi. Oczym w krotce vsłyßyß dálßą Historyą ná odpráwę iego. Jeśli zás rozumieß Dekret Kośćiołá twego dźiśieyßego Rzymskiego y iego głowy: Tedy prozno z tákich Dekretu Konkluzyą czyniß. Tego ábowiem Dekret ták ważny iest/ iáko własnego Antychrystá: ktorym iż nie połykánim/ iáko mi zádáieß/ ále z dobrym vważenim y rozgryźienim vkazałem ći go być/ cáła PAPOPOMPE ná to vczyniona z Pismá ś. y Oycow śś. náwet z twych Doktorow Konsensu grunt swoy máiąca/ tego iest dostátecznym dowodem. Záczym poki iey tákimże Fundámentem niezniesieß; Cyt Paulinie z twym Dekretem.

Rab Jezuitá Oßelał R. 1610. odpisuiąc ná Pierwßy Artykuł Gońcá Kátholiká Reformowánego.

Papieski Dekret czemu nie ważny v nas.

Dekretu Lutrowego przećiw Zwingliußowi iuż się prozno chwytaß/ gdyżem ći pokazał to wyżßey *. 1. Iż w tym dowodu niemaß iáko z ludźi ktorzy się omylić mogli: 2. Iż tenże defekt/ á snadź wietßy znáydował się w Oycách świetych/ náwet w Papieżách twoich/ gdy dwádźieśćia pięćkroć rázow/ nietylko Anáthemátá ieden przećiw drugiemu wydawał/ ále też práwie ná gárdle vśiádał. Toż w Xiężey/ w Zakonnikách/ y w dźiśieyßych Jezuitách dźiać się baczyłeś. Oczym ßyrzey nápotym/ będźießli chćiał.

O Spráwá ná LVtrowe potępienie przećiw nam y Zwingliußowi.

* Pátrz od fol. 225. áż do fol. 237. y tu niżey folio 367.

3. Iż

3. Iż Luter cokolwiek pisał przećiw Zwingliuszowi y nászey Senthencyey/ to wszystko potępił y opłákał przed Philippem Melanchtonem: Zwingliusz zás iż mu to z miłośći bráterskiey odpuśćił/ y do sámey śmierći nayprzednieyszym Reformatorem Kośćiołá Bożego vznawał go być. My toż że czynimy tu w Polszcze/ iáwnym iesth Dokumentem tego/ on Konsens nász w Sedomierzu ná Generálnym Synodźie vczyniony Roku 1570. y potym iáko ná inszych/ ták y ná przeszłym Toruńskim Generálnym Synodźie Pierwszym Kánonem w te słowá potwierdzony.

Konsens Ewánielikow w Polszcze.

Consensum nostrum Euangelicum Sendomiriæ Anno Domini 1570. institutũ & eodem Anno Consignatione Posnaniensi illustratum, ac postea Generalibus Synodis Cracouieñ. Petricouieñ. & Vladislauiensi actum stabilitumq; prout ista in Exemplari Torunij Latinè & Polonicè Anno Dñi 1592. excusso continẽtur: vniuersi hâc nostra Generali Torunẽsi Synodo comprobamus confirmamusq;, & contraaduersarios qui tàm verbis quàm scriptis hactenus discordiam & fidei fictum consensum nobis Euangelicis obiectare ausi sunt, hũc verũ consensum sincerè nos amplecti & fouere, atq; secundũ eum, in Sancta Concordia verè coniunctos esse protestamur.

Kanon 1. Torunenstiego Synodu o zgodźie z Konfessyą Augspurską

Konsens nász Ewánielicki w Sedomierzu Roku 1570. vczyniony/ y tegoż Roku w Konsygnácyey Poznáńskiey obiáśniony á potym Generálnymi Synodámi/ Krákowskim/ Piotrkowstim y Włodysłáwskim pomnożony y vtwierdzony/ ták iáko ie Exemplarz po Łáćinie y po Polsku w Toruniu Roku 1592. wydrukowány w sobie zámyka/ wszyscy tym nászym Generálnym Synodem Toruńskim pochwalamy y potwierdzamy/ á przećiwko adwersárzom/ co y słowy y pismy niezgodę y zmyslony KOnsens nam Ewánielikom tymi czásy zádawáć sie ważyli/ przy tym sie KOnsensie w świetey prawdźiwey zgodźie oświadczamy.

Paulinus Pogáństwá násladuie nam niezgode zgodzo-

Ty tedy Paulinie ráczey zátym iesteś Pogáninẽ/ y własnym onych Pogánow Synem/ nam tákże zádawáiącỹ niezgody pogodzone/ y też Konkluzyą czyniącym iáko

nym zadáwáiac.

przed czternáśćią set lat y więcey twoi Przodkowie Poháńscy w te słowá ná prawdźiwe Krześćiány czynili. [u] Vos Christiani dissidetis inter vos & tot sectas habetis: quæ licet omnes Christianismi titulum sibi vendicent, tamen ALIA ALIAM execractur & CONDEMNAT. Quare vestra Religio vera non est: Nec à Deo originem ducit. Wy Krześćiánie niezgadzaćie sie miedzy soba / y ták wiele maćie sekt: ktore áczkolwiek wszystkie Krześćiáństwa Tytuł sobie przyzwłaszczáią: iednák druga druga brzydźi sie y potepia. Przetoż wászá Religia prawdźiwa nie iest. Ani od Bogá początku nie ma.

[u] Clemēs Alexandrinus Anno Dñi. 190. Libro Stromat. 7

KOnkluzya O Opráwy Wtorey Częśći.

A táć iest Odpráwá ná wtorą Część MISSIEY twoiey Paulinie/ zá ktorey dowodem iuż nie onego dowodu/ ktoryś ty ná świete á pobożne Męże Lutrá y Zwiugliuszá niesłusznie y nieprzystoynie wniey vczynił; lecz tego iuż wyższey * położonego odemnie słusznie y spráwiedliwie godni zostawáią.

*Pátrz folio 246.

KTorzy wedle obietnice Páná Chrystusowey przyszli ku wywroceniu Antychrystowey náuki y wyniosłośći / ćic są od sámego Bogá postáni ku napráwie Kośćiołá iego świetego.

ZWingliusz y Luter tácy byli.

LVter tedy y Zwingliusz postáni są od sámego Bogá.

A ták iuż w Imię Páńskie do Odpráwy Trzećiey Częśći MISSIEY twey niesłuszney Paulinie/ ták iákoś ná oko baczyć mogł z Odpráwy wyższey/ ieślić Bog dał Duchá swego świetego.

SVM-

SVMMA SZCZEGVLNA Trzećiey Cześći MISSIEY Paulinowey / w ktorey iednym Rozdźiałem / tey Trzećiey swey Propozycyey dowodźi;

Iż Ministrowie Ewánieliccy wßyscy od tegoż Diabłá przez Lutrá y Zwingliußá są właśnie posłáni/

Pięćioráki ma Argument.

I. Argument iest ten.

Lvter z Zwingliußem są od Diabłá posłáni/
Przetoż też y Ministrowie tákimiż są od nich posłáni.

Antecedens dowodźi z świádectwá Vigándowe° / ktory piße / iż po śmierći Lutrowey w Wittembergu ná Kátedrze iego śiedział Diabeł; to iest / Georgius Maior, Sukcessor Lutrow. O Zwingliusie ten dowod ma bez świádectwá: że Luterscy Ministrowie vczniow Zwingliußowych ták witáli; Diabeł was tu posłał ábyśćie rozruchy czynili w náßych Kośćiołách.

Dáleko Kusy z Aiacá. miásto Lutrá Gerzy. A też pátrz wyżßey Fol. 156. że własny Diabeł śiedźiał ná Stolicy Papieżowey. Wiec y Papież co Przywiley wźiał ná Papiestwo od sámego Diabłá. Fol. 14. 15.

II. Argument.

Lvter y Zwingliuß Duchem Diablim są posłáni/
Przetoż też y Ministrowie od nich posłáni.

Antecedens dowodźi o Lutrze ziákiegoś Reisá powiedáiącego: Iż Bog Lutrowi dał Duchá Kłamáiącego. O Zwingliusie tákże z iákiegoś Shiczá álbo Shuczá y Rywándrá twierdzących: że Duch Sákrámentarzow * Czarny.

* Pátrz fol. 215. 216. 2c. że Białły.

III. Argument ten iest.

LVter y Zwingliuß z náuką y z słowem Diabelskim są postáni.
PRzetoż y Ministrowie od nich postáni.

ANtecedens dowodźi o Lutrze zá Kmpánusá Zwingliániná (iáko mowi) pißącego: Ze Luter iest Diabelskim Doktorem. O Zwingliusie z Chiczá. Gdźie też przydawa zá znák tego z Kosterusá Jezuity powieść/ o iákimsi Andrzeiu Kielli predykáńcie/ ná Kazánie nie chodzącym nigdy bez rozmowy znieiákim Czárnym człowiekiem. Dla ktorego też miał zábić żonę/ że go postrzegłá w tym.

IV. Argument ten iest.

LVter y Zwingliuß bez święcenia postáli swe Ministry ták iáko Diabeł kazał/
PRzetoż Ministrowie od nich postáni nie są Xiężą ále Chłopy.

ANtecedens dowodźi o Lutrze (ná Zwingliußá nie máiąc nic) z słow iego/ ktorymi miał odrzućić vrząd święcenia/ á to gdy ludźie ktorzy sie okrzćili Kápłanámi álbo Xiężą y Biskupámi názywa/ ták pißąc: Omnes Sacerdotes sumus, quotquot Baptizati sumus. Sacerdos nihil differt á Laico NISI Ministerio. Wßyscy Kápłánámi iezdechmy/ ktorzykolwiek iezdechmy pokrzcieni. Kápłan od Laiká niczym rozny TYLko Ministerzstwem. Potym powiedá iáko w Jnflanćiech Ministry Burmistrz czyni. A iż w Gdańsku Ministrowie przysięgáli przed vrzędē/ że nic inßego nie mieli mowić tylko to/ co vrząd kazał. Toż/ iż w Toruniu Minister musi kazáć co mu Burmistrz roskaże/ twierdźi. Záczym powieda/ że to nie nowiná w Niemcech że Minister wrobotne dni iest Bálwierzem/ w święto każe/ á po obiedźie Gáydą gráiąc do táńcá/ y ták żywiąc żonę swoię.

Lib. 10. de Captiuitate Babilonica.

V.

V. Argument ten iest.

MInistrowie Ewáńieliccy Papieżá Antychrystem zowią/ PRzetoż są od Diabłá posłáni.

SDyż Papież że nie iest Antychrystem ále pomocnikiem P. Chrystusowym Bellármin z Jungą Polakiem/ y innymi/ to pokazał. Náwet sam Luter powieda/ że wszystko to iest w Papieskim Kośćiele co iedno potrzebá do zbáwienia ták pisząc. Dico sub Papatu veram Christianitatē esse, demum omnia quæ Christianitas habere debet. Mowie iż pod Papiestwē prawdźiwe iest Krześćiáństwo/ náostátek wszystko co Krześćiáństwo ma mieć. A táć iest Summá ostátniey Cżęśći. Do ktorey odpráwy iuż náostátek tákże w Jmię Páná Jezusowe.

Tomo 2. German. Folio 267.

ODPRAWA

Ná Pięć Argumentow Trzećiey Cżęśći MISSIEY Paulinowey.

NA Pierwsze trzy Argumentá tá się odpráwá dáie; Jż są Plewą szczyrą / á nie Demonstrácyámi Theologickimi z tych przyczyn. Pierwsza tá iest: Jż dowody swe z ludzkich pism/ á nie z rácy Pism ss. máią. Záczym Mátáctwem Non causæ vt causæ szczyrym są. Oczym iuż wyższey ᵒ dostáteczna odpráwá opisáná iest Paulinie. Wtora rácya tá iest/ do onych wyższych ktoráć się przydáie: Jż z tákich wystepkow Kośćielnych Doktorow nászych tákie rzeczy zámykáć/ kthore się właśnie tkną Religiey/ iákie ty zámykasz; iest zwyczáiu nie Kátholikow prawdźiwych ále Heretykow Stárych/ náwet y Pogánow dawnych násládowáć. Abowiem ći wszyscy (iákoś iuż o Pogániech ♀ słyszał) nie mo-

1. Odpráwá ná trzy Argumentá.

ᵒ Pátrz fol. 226. 227. 2ć. 362. 363.

☞ Te Paulinowe Argumētá Heretyckim strychem są vczynione.

♀ Fol. 364.

niemogąc náuki prawdźiwey zgánić tákże w onych pierwßych Oycách świętych/ do tey ßtuki swey zwykli się też byli vćiekáć przećiw onymże Oycom świętym. Oczym ták Hieronim z Augustynem świętym piße.

ψ Hieroni. lib. 3. Apolog. contra Ruffinum.

ψ Quis vnquam Catholicorum in disputatione, sectarum turpitudinem obiecit ei, aduersus quem disputat?

♀ Augustin. Epist. 137.

♀ Ne similes eis (Hæreticis) sitis qui non habendo quod in causa suæ diuisionis defendant, non nisi hominum crimina colligere affectant, & ea ipsa plura falsissima iactant; vt quia ipsa diuinæ Scripturæ veritatem— criminari & obscurare non possunt, homines per quos prædicatur adducant in odium, de quibus & fingere quicquid in mentem venerit possunt.

Práwy Kátholik z sámych Sekt niezgodj nie dysputuie tylko Heretyk/ y czemu to czyni?

Ktoż kiedy z Kátholikow w dysputácyey/ sekt sromotę zárzucał temu/ przećiw ktoremu dysputuie? Niebądźćie podobni tym Haeretykom/ ktorzy nie máiąc inney obrony swego odßczepieństwá/ tylko ludzkie wystepki zbieráć vśiłuią/ á z tych sámych wiele ich fałßywie vdawáią: A iż sámey świętego Pismá prawdy nágánić y zátłumić nie mogą/ przetoż Káznodźieie ktorzy ią opowiedáią tym sposobem vśiłuią przywieść w nienawiść do ludźi/ mogąc też o nich coby iedno żywi chćieli zmyślić.

Andreas Kielli zmyślony y nieważny.

A ták maß Paulinie Augustyná świętego miásto mnie odpowiedź/ ták ná dowodj z wystepkow wźięte niektorych náßych Doktorow/ iáko ná on osobliwie o Kielli zmyślony. Bo ieśliś miał tego dowieść/ że my z Diabłá wykład bierzemy/ tedyś miał tego był dowieść z náuki náßey/ zá świádectwem Pismá świętego. Czego iż áni ná Lutrá/ áni Zwingliußá w tym wczymeś się był obiecał/ niedowiodłeś/ iáko z Odpráwy pierwßey Częśći widźiałeś; przetoż y o nas toż vczących co oni/ prozno z plotek tákowych zámknąć chceß.

Kłamstwo Paulinowe od samego Pauliná wydáne.

Innych twych Kłamstw (iáko że Schicz Luteránem był/ álbo y Kámpánus Zwingliáninē/ gdyż ći obádwá Nowokrzczeńcámi obrzydłymi że byli/ sámże iáwnie wydáieß się/ gdy z onego sentencyą przywodźiß táką:

Iż

* Iż Doctrina Luteranorum est somnium &c. Náuká Luteránow iest sen. A tego záś náostátku wyráźnie ták opisuieß * Kampanus Anabaptistá) nietykáiąc iáko dosyć iáwnych/ iuż w Imie Páńskie słuchay odpráwy ná Czwarty Argument.

* W Missyey Fol. 65.

* TAMże Folio 70.

Co sie tknie odpráwy ná Czwarty Argument/ tedy sie tá dáie: Iż fałßywa iest Konsequencya/ dla fałßywego Antecedens w dowodźiech. Abowiem naprzod gwałt sie dźieie słowom Lutrowym. Nie mowi ábowiem w nich on o pozwierzchnym poświeceniu ná vrząd Pásterzski w opowiedániu słowá Bożeº y ßáfowániu iáwnym Sákrámentow śś. należącym; ále mowi tylko / o zewnętrznym poświeceniu przez Krzest świety ná Duchowne Kápłáństwo/ w ofiárowániu Duchownych ofiar/ iákie są Modlitwy świete/ y świątobliwy żywot/ położonym. Podług czego/ iż nic nie iest rozny Xiądz od Láiká/ á zaż tegoż sámiż Apostołowie świeći wyráźnie nie mowią/ ták pißąc: ♂ Wy iesteśćie Krolewskim Kápłáństwem. ♀ Vczyniłeś nas Bogu Krolestwem y Kápłany. Owßem toż Oycowie świeći co y Luter/ właśnie pisáli w te słowá/ ♆ OMNES qui à Christi nomine CHRIStiani dicũtur, OFFERunt Deo quotidianũ sacrificium, ORDiNati à Deo Sanctimoniæ SACERdotes. ᵛ Est vbi NIHIL differt SACERdos à SVBDito. vt QVANDo fruendum est horrendis Mysteriis. Wßyscy ktorzy od Chrystusowego imienia Krześćiány sie zowią/ OFIARVIą Bogu Kożdodniową Ofiáre/ POSWieceni od Bogá świątobliwośći Kápłany. Iest plác álbo czás/ gdy wniczym nie iest rozny Xiądz od słucháczá/ iáko gdy ma vżywánie być stráßnych Táiemnic. Ale co ia tobie Paulinie Cypryaná z Chryzostomem przywodzę? Słuchay Tertullianá/ coś wiekßego niż ći z Lutrem mowili/ mowiącego: Nonne & LAICI SACERDOTES SVMVS; Scriptum est, Laici

O Spráwá ná Czwarty Argument.

Lutrowych słow zfałßowánie.

Kápłáństwo dwoiákie.

♂ 1. Petr. 2. v. 9.

♀ Apocal. 5. v. 10.

♆ Cyprian. Sermo. de Chrismatis vnctione.

ᵛ Chrisostõ. in 2. Corint. Homil. 18.

Duchowne Kápłáństwo wßystkim społeczne.

Tertullian. lib. de exhortatione ad

Sacerdotes sumus, regnũ quoq; nos & Sacerdotes Deo & Patri suo fecit. Differentiã inter Sacerdotem & plebẽ constituit Ecclesiæ autoritas. Hactenus Tertullianus: Izaż y Láicy Kápłany nie iezdesmy? Nápisáno iest/ y Láicy Kápłani iezdesmy y Krolestwẽ też nas y Kápłany Bogu y Oycu swemu vczynił. Rożnice miedzy Kápłáństwẽ y pospolstwem postánowiłá Kośćielna poważność. Dotąd są słowá Tertullianowe/ iáko twoy własny Historyk pisze. Toć ták Apostołowie y Oycowie śś. z Lutrem pisáli/ y coś więcey nád Lutrá. Inák/ iáko ći/ ták y Luter tego przestrzegał; áby godni tylko byli ná on vrząd Pásterzski święceni/ y tenże ći tylko odpráwowáli/ ktorzy porządnie nań od Kośćiołá byli święceni. A to gdy ták pisze. * Apostolus 1. Corint. 14. Omnia cum ordine fiant. At si omnes Sacramenta porrigere velimus, quis futurꝰ esset ordo? Si omnes simul concionari, qualis coaxatio? Qualis iam ranis in vsu est. Omnes Sacramenta administrandi potestatem habemus, sed nemo sibi hoc tempore vt exerceat assumere debet, NISI IS QVI AB ECCLESIa AD HOC DESTINATVs FVERit: IDEM sentiendum est de potestate ligandi & soluendi. Wszystko porządnie niech się dźieie. Lecz ieśli wszyscy Sákrámentámi száfowáć chćielibysmy/ cożbybył zá porządek? Ieśli wszyscy społem Kazáć/ iákie Grzekotánie? tákie iákie zwykły Záby czynić. Wszyscy Sákrámentow száfowánia moc mamy/ lecz NIKT sobie teraz tego vpornie áby to miał czynić bráć nie ma/ TYLKO TEN/ Ktory od Kośćiołá do tego NAZNACZony będźie. Toż ma być trzymano o mocy wiązánia y rozwiązánia. Dla tegoż też w słowiech allegowánych od Pauliná przydáie te wyráźne słowá; NISI Ministerio, Tylko Ministerzstwem. Záczym iuż w tym dowodźie potwarzą z dawná zwykłą twoim Pryncypałom ψ/ iż nárabiasz Paulinie/ ktoż niewidźi: A w tym to máiąc iáwna iest/ być fałszywe Konsequens/ dla fałszywe° dowodu Antecedens z słow Lutrowych vczynionego.

Zácżym

Castitatem vt habet Polydorus Vergilius lib. 4 de Inuenti. cap. 7.

Luter vrzędu Pásterzskiego tylko Obránym nań pozwalá vczyć.

* Luterus DOminica proxima Paschatis/ in Joan. 20.

ψ Bellarm. lib. 4. de notis Ecclesiae cap. 9. §. Peputiani.

Záczy też prozno nam Tertullianá ś. prozno y Cypryaná przypisuieß. ° Hodie Presbyter, qui cras Laicus; Nam & Laicis Sacerdotalia iniungunt. ♀ Ii sunt qui se præpositos sine vlla ordinationis lege constituunt. Dźiś ten Prezbyterem iest / ktory iutro Láikiem: Abowiem y Láikom pozwaláia Xiedzostwá. Ci są / ktorzy sie Przełożonymi bez wßelkiey Ordynácyey czynią. Gdyż tákowa swawola wdźiśieyßych tylko Nowokrzczeńcách znáyduie sie / á nie w nas: świádkiem są Kanony Synodow náßych / świadkiem Formá / álbo Agendá Kośćiołá pilnego obieránia y poświącánia ná Vrząd Lektorski / Diákonski / Ministerzski / náwet y Biskupi álbo Stárßych dozorcow podług Apostholskiey y Oycow świetych náuki wydáná.

o Tertul. de perscriptione Haereticono.

♀ Cipriã. de simplicitate Praelatorũ.

A co powtore powiedaß z Brándebáchiußá y z Názusá przyśiegłych kłamcow Kośćiołá twego / o świeceniu Xiężey náßey w Inflanćiech / y indźiey / w Niemcech ná Ratußu / to tákże iż z onymi fałßywie vdawaß; Politia porządna onych Kośćiołow wyświadcza. Máią ábowiẽ iáwne y pewne one Kośćioły tákże swe Stárße / iákie y my tu. A záprawde dáleko bogoboynieyße / y ostrożnieyße w tey spráwie / nád twego Kośćiołá Stárße. Oni ábowiẽ nie biorą do tego vrzedu świetego iáko y my tu w Polßcze / ludźi źle zrodzonych niewstydliwych y nieukow: á twoi Kárdynali tákie Papieże wybieráli y świećili / ktorzy nietylko z wßeteczeństwá / ále też z cudzołostwá innych Papieżow zpłodzeni byli *. Wiec y ták wielkie bezwstydniki / że też nietylko Turecki niewstyd / ále też snadź y Sodomski przechodźili swym niewstydem ♆. Wiec y ták wielkie nieuki / że też nietylko Mßey przeczytáć / ále áni gratias suas podpisáć niemogli / ták iáko ono o Benedikćie IX. á to záś o Iuliuśie II. Historya świadczy / á w EPICHIREMIE ♀ pokazałemći był.

O Spráwá ná świecenie Xiężey od Burmistrzow.

1. Dowod / Iż Ewánieliccy Biskupi lepße obieraia zá Xiężą niż Papieski Kośćioł.

* Pátrz folio 9. 10.

♆ Pátrz fol. 9. 21. 22. 331. 332.

♀ Folio 83.

2. SOwod Swiecenia nieporządnego w Papieſtwie.

Wiec záś iáki Oćiec/ tákie też záś że Syny rodźi y świeći/ ſámá Experyencya zdawna doświádczoná/ á ták od Hiſtoryká iego opiſána/ tego iáwnym iáſnym świádkiem ieſt. W tych ſłowiech: * Ouili (Papa) Chriſti CAPROS, LVPOS, libidinoſos, adulteros, virginum ſacrarum ſtupratores, COQuos, MVLiones, latrones, Argentarios, nummularios, FVCOS, pecuniarum aucupes, LVXV perditos, PERIVROS, literarum omnium PENITVS rudes imponit. Papież nad Owczárnią Chryſtuſową/ Kozły ſmrodliwe/ Wilki/ Cieleśniki/ Cudzołożniki/ Mniſzek Gwałtowniki/ KVCHARZe/ Oślarze/ Łotry/ Myncarze/ Myncowniki/ Szálbierze/ Máchlerze/ Zbytecźniki/ Krzywoprzyśieſce/ vcźćiwych náuk zgołá nic nieumieiących (to ieſt Beanow á własnych Oſłow) Poſtánawia. Zkąd y ono było/ iż ieden Xiądz Dum Baptizaret, neſciens Latinam linguam, diceret: Baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta, iáko ſám Papież Ψ otym piße/ ná to ráde dáiąc pytáiącemu Biſkupowi/ coby o tákim Krzćie miał rozumieć. A drugi záś ná Jutrzni ßukáiąc w Kálendárzu świetá/ á znaláßßy że ná on dźień napiſáno te ſłowá rubryką: Sol in Cancro w Kośćiele głoſem ták záśpiewał; Sol in Canro, Sol in Cancrus, Neque virgo, nec Martyrus, venite adoremus, Jáko Hiſtorya Fráncuſka opiſuie. Owa/ iáko drugi iego wielce vczony Philozoph powieda; ♀ Memini PVERVM quendam in Epiſcopi locum aſcitum, quiliteras penitus ignorabat, Pámiętam że SZKOCZE niektore ná mieyſce Biſkupie było wezwáne/ ktore zgołá áni czytáć nieumiało. Y ták ſie tego niewſtydźi twoy Doktor Paulinie/ że też śmiele to śmie twierdźić/ iż * Poteſt Pontifex diſpẽſare, vt vel puer ſuſcipiat ordines, Może Papież dyſpenſowáć/ iż choć dźiećie Xiędzem może zoſtáć. A co ſrożßa ieſt; iż też ſwym własnym Sodomczykõ y Ruffianom zá Sioſtry * álbo zá Pánny ná wßeteczeńſtwo ſobie wydáne/ ták twoy Papież Paulinie ná

Bardy-

KVC hárze y Oślárze/ Skalbierze/ y Mátácze czyni Papież Xiędza.

Ψ Zacharias Papa vt habet Garranza in ſumma Concil.

• Apologia Heroditi.

♀ Dicus Mirandulanus Oźiećie Biſkupẽ było y ießcze być może z dyſpenſácyey Papieſkicy.

• Toletus Jeſuita.

* Pátrz fol. 21. 22. 351.

Kárdynálſtwá y Biſkupſtwá czeſtokroć / iáko też ćiż záś inne ná inne vrzędy Xięże ważyli ſie promowowáć / ták iáko maß wyżßey tego wßyſtkiego dowod. Wiec ♀ Iohannes Epiſcopus Narnienſis, & Ioānes Cardinalis Diaconus, ſe vidiſſe IOANNEM PAPAM XII. Ordinaſſe IN Equorum STABVLO, ſunt profeſsi (in Concilio Romano:) Jan Biſkup Nárnienſki / Jan Kárdynał Diákon wyználi iáwnie (ná Koncylium Rzymſkim) iż widźieli gdy Jan Papież Diákoná świećił w STAYNI Koñſkiey / iáko Hiſtoryk piße. Ale co po wielu / gdyż drugi iáwnie iáśnie pißе w te ſłowá / * ACCEPimus FŒMINAM IOANNAM Octauam DVOS ANNOS REXISSE SEDEM ROMANAM Sacros Ordines CONTVLISSE, Epiſcopos PROMOVISSE, ADMINISTRASSE Sacramenta, cæteraq; Romanorum Pontificum exercuiſſe munera & facta eius in Eccleſia non fuiſſe irrita. ♂ Quam Hiſtoriam multi PROPTer Rei FÆDITATem omiſerunt. Soßliſmy tego że NIEWIASTA Iwánowa 8. dwá Roki RZADZIŁA Stolica Rzymſka / SWIĘCIŁá XIĘża. Biſkupy dawáłá / ßáfowáłć Sákrámentámi / y inne Papiežow Rzymſkich vrzędy odpráwowáłá: áni iey ſpráw y w Kośćiele nie były káſowáne. ♂ Ktora Hiſthorya wiele ich dla ſmrodu ſpráwy opuśćili. A ták prawdźiwie Poetá iego do tego Zakonnik nápiſał / * Jż

Sanctus Ager Scurris, venerabilis ara cynædis
Seruit, honorandæ Diuum Ganimedibus Ædes.
Swiery Vrzad Gámratom / Ołtarz Gáchom ſłuży /
Rzad Kośćielny przednieyßym Sodomczykom płuży.

Záćżym maß iuż Paulinie że ono twey własnie Xiężey Konſequens Argumentu Cżwartego należy / ktoreś ná nas iáwnie potwarzliwie włożył; á nie nam prawdźiwym ſługom Bożym porządnie obránym od prawdźiwego Kośćioła Bożego. Ná Toruńſkie y Gdańſkie plotki twe / ßkodá y papieru máżáć. Gdyż

♀ Luitprandus libro 6. 3. SOwod Jż w ſtáyni Xięża czynił

* Agrippa de vanitate Scientiar. cap. 62.

♂ Volaterānus in Commētarijs ſuis Papae dicatis.

4. SOwod Jż niewiáſtá dwie lećie świećiłá Xięża. y teraz Krzćić iey dozwala Pátrz f. 116.

* Mantuanus Pátrz Folio 289.

1. Odpráwá ná Gdáńſk

y Toruń/ták że ná Gayde 2c.

A° 1610. Ebban Radzimiński, kaz. demu obsługne Slachcicom grat na bankiecie Jakopi, ów bit JOr. gnieźn. Xiędzem.

2 Odpráwá ná toż.

ták to prawdá co o Gáydźie álbo y o Bálwierzu piśeß. Bo iáko to w Niemcech czynić potrzebá Ministrom/ ktorzy dostáteczne opátrzenie máią? Oni záś Pobożni Senátorowie/ iáko máią vczyć Káznodźieie swoie Kazánia; ktorzy Dokthory zacne ná to wzywáią y onych rády y náuki słuchaią? Jeśli pokoiu inter dissidentes in religione przestrzegáią/ skromność iáko vrzod roskázuiąc/ coż tu z tego? coż to do twey rzeczy? Wstydź sie tákich plotek Paulinie nápotym náwet y dźieciom málym powiedáć. A chceßli co z tym Argumentem wskoráć/ wyrzuć pierwey obłudniku tram z oká twego. V ciebie to wßystko sie znáyduie. Abowiem tákaniewola Antychrystowá tylko iest w twym Kościele/ bo to tylko Xiędza kazáć muśą co wáß Diktátor Rzymski roskaże/ bądź błądząc ° bądź nieblądząc. Oczym wyżßey dowod. Wiec tákie mießániná iáko Tertulian świety od ciebie przywiedźiony z Cypryanem opisuie. Abowiem ktory teraz Xiędzem/ drugiey godźiny Láikiem zostáie báwiąc sie vrzedámi y sędámi świeckiemi ták iákoś mi w EPICHIREMIE ? pokazał. Wiec náostátek y Rzemiosły Gáydow y Bálwierzow/ owa Błaznow. Abowiem ktoż nie widźi Xiężey tym sie báwiącey ná dworzech Monárchow? Woroniecki á zaż niebył tym/ twego Kościołá Xiądz? Ktoż też niewie że Grzegorz XIII. dał Bulę Jezuitom/ * Qua licet illis Chyrurgos agere, Podług ktorey godzi sie im być Bálwierzámi? Lecz iuż do odpráwy ostátniego Argumentu.

v Pátrz Folio 107.

Xięża Rzymscy raz Xięża raz świeccy.

? Epichire. fo. 95. 96. 2c.

Błaznowie y Balwierze

* Grego. 13 in Bulla 10. Societ Jesuita. Anno 1576.

O Spráwá ná piąty Argumęt. Paulinow.

Co sie iuż tknie náostátek Argumentu ostátniego twego Paulinie? tedy áby káżdemu ie° nikężemność iáśniey była widomá/ do własney iego pory árgumentowánia przywieść go potrzebá. Tá tedy własna iest iego porá.

Ktorzy

KTorzykolwiek Papieżá Antychrystem być vczą álbo názywáią/ ći są od Diabłá postáni:

MInistrowie Ewánieliccy to czynią:

MInistrowie tedy Ewánieliccy są tákimi.

A widźiszże Paulinie że ná wiátr poszłá twoiá pirwsza Propozycya sámym położenim iásnym/ á zátym y Konsequencya? Bo ktory kiedy Prorok świety? Ktory Apostoł? Ktory Ewánielistá one podawał? Powiedz prze Bog żywy proszę Páulinie/ ieśli mi życzysz zbáwienia/ ktore mi iest naymilsze? bom dla tego sámego wász bogáty y pánuiący Kośćioł opuśćiwszy/ do vbogiego á podeptánego od was Kośćiołá Ewánielickiego przystał. Vkaż ią wszczyrym słowie Bożym od Prorokow y Apostołow opisáną. Bo * Quis nostrum hæc faciat, in quo nec Prophetia nec Apostolica excellit authoritas? Scripturis ψ non loquentibus quis loquetur? Kto z nas będźie sie ważył to czynić/ w czym áni Prorocka áni Apostolska poważność nie przodkuie? Gdy pismá nie mowią/ ktoż będźie mowił? Owa/ iż mi tego nie czytász w Piśmie świętym: Przetoż słusznie z tym Argumentem twoim przeklectwem iesteś. ♂ Aut lege mihi hoc in Scripturis sacris & non sis Anathema, Albo mi to czytay z Pism świętych/ á nie bądź Przeklectwem/ mowię z Augustynem świętym.

1. Odpráwá Iż áni Prorok áni Apostoł tákowej Demonstrácyey nieznał

* Augustin9 in Joan. Tractat 96.

ψ Ambrosi9 de vocatione gentium lib. 2. cap. 3.

♂ Augus. de vnitate Ecclesiae ca. 2.

Powtore ten cáły Argument gdybyś rozumiał o onych Papieżách/ ktorzy przed Bonifaciusem III. byli/ á nie o tych dźiśieyszych/ ktorzy od niego idą/ iákotáko ważyłby. Abowiem iákoś miał w Prefácyey dowod iáwny iásny tego: Iż nigdy tákiey wyniosłośći powszechney przed nim inni nieználi/ iáką teraz okázuie po nim Paweł v. dźiśieyszy Papież/ wźiąwszy ią od niego/ iáko od własnego Antychrystá. Potym/ iużemći tego dowiodł w PAPOPOMPIE zgruntu Pism

2 Odpráwá Iż Papież dźiśiejszy nie iesth onym pierwszym Papieżem lecz Antychrystē

1. Dowod tego iest Papopompe.

Pism świętych Konsensem Oycow śś. náwet twych sámych Doktorow obiásniwßy: Iż Papież dźisieyßy iest Oycem wßelkiego nayśrożßego Pohańśkiego Bálwochwálstwá/ Bluźnierstwá/ y Heretyctwá iáko práwy Antychryst. Záczym prozno nam to záda-

Papież prozno sie zástawia Panem Chrystusem

waß/ że go bluźniemy iáko Zydowie Páná Chrystusá. Gdyż z tym Pánem świetym y prawdźiwym nie ma żadne° ták w náuce/ iáko y w żywoćie podobieńśtwá/

2. SO wodiesth tego ten ☞. & Folio 101.

iáko nayniewstydliwßy Antychryśth. Potrzećie w EPICHIREMIE dalemći tego Dowod ten?/ dla ktorego Antychrystem iáwnym Papieżá twego zowiemy: Iż śie iáwnie Chrystusem czynił: á to gdy sobie przypisuie absolutè własną moc iego Kroleśtwá/ Kápláńśtwá y Proroctwá. Záczym iáko to Antiregem czyni/ ktory sobie żywego Krolá vrzędy absolutè przyzwłaśćza; ták też y ono Papieżá Antychrystem. Ktory dowod ty opuśćiwßy/ á to gadaß tylko/ rozumieiąc śie być Apostołem/ ános ty Sowiźrzałem.

O Spráwá ná Bellarminá.

A co mowiß/ iż Bellármin z Junga Polakiem to pokazáli y zniesli/ że Papież nie iest Antychrystem; tedy w tym náostátek Bábśtkich iáles śie dowodow. Bo ták y Bábá w Krákowie ná TRećie namędrßego Philozopha/ y sámego wielkiego Apostołá przedyśputowálaby. Lecz powiećia też tobie Paulinie/ y ná te odpráwe twoie Bábśką: że Wittákier/ Lubert? Sybrandus/ Danae?/ Suthlini?/ Parae?/ Morton?/ y innych wiele náßych Doktorow; owá waßy Venetowie Kontrowerśya swoia Bellárminowi twemu záś znowu ná to ták odpowiedźieli; że też do tego czásu liże łápe. A Jundze/ owa Wuykowi Jezuitom y Polakom/ sam ieden on pobożny X. Grzegorz z Zárnowcá Polak/ żadło z iezykiem ták wyiął troygiem swym Kazánim w Apologiey o Antychryśćie vczynony?/ że też do tego czásu ná

Venetowie Bellármina o Orynaćie Papieśkim konfutowáli

inny

inny zdobyć ſie twoi wßyſcy Polſcy Xieża nie mogli. Ale krotko Paulinie mowiąc: Odpowiedz mi ty z nimi ná PAPOPOMPE twego Oycá ś. tylko nie z plotek/ ále z Piſm śś. rácyy wyietych/ tákże Konſenſem Oycow świetych potwierdzonjch/ z ktorych oná vczynioná ieſt/ á bede wierzył Konkluzyey twego Argumentu: bo inák iáko teraz/ ták poſtáremu v mnie / y v káżdego bácznego Krześćiániná plotką bedźieß.

Co ſie záś tknie dowodu z ſłow Lutrowych wźiete° od ćiebie: tedy w tym iáwnym mátáczem à dicto ſecundum quid okazałeś ſie być. Abowiem Luter w onych ſłowiech ſwych (ktore piße do Nowokrzczeńſkich á nie do Papieſkich Plebanow Krztem wáßjm gárdzących) wam Krześćiańſtwo przypiſuie/ y to wßyſtko wwáßym Kośćiele przyznawa być/ co do zbáwienia należy/ ile Malæ fidei non autem bonæ poſſeſſoribus; to ieſt/ ile wßyſtko lecz ſkáżone Krześćiáńſtwo/ ále nie cále ßczyre maćie. Bo inák tego gdyby był wam pozwolił/ od was by był nigdy nie odſtepował. Tákim tedy ſpoſobem w was przyznawał być Krześćiáńſtwo cáłe/ iákim oná ſkrzyniá świeta v Filiſtynow byłá. Tákim náoſtátek/ iákim onym Wilkom drapieżnym Pháryzeußom y Zydom ich przyznawał P. Chryſtus/ * że mieli Klucze Kroleſtwá Niebieſkiego; lecz iednák nimi/ iáko ſkáżonjmi/ nie mogli otworzyć nikomu do niebá. Owa tákim ſpoſobem / iákim Chryzoſtom świety náwet w Antychryſthowym Kośćiele (ktorym wy ieſteśćie) przed Lutrem kilkanaśćie ſeth lath bedący/ toż że miáło być przyznawał/ ták pißąc: Omnia hæc QVÆ ſunt propriè CHRISti in VERITate habebunt Antichriſti hæreſes illæ in SCHEMATE: Similiter Eccleſias, Epiſcopos, Clericos, Baptiſmum, Euchariſtiam, cætera OMNia, deniq; IPſum CHRiſtũ.

O Spráwá ná Słowá Lutrowe zfałßowane.

Jáko w Papieſtwie ieſt wßyſtko do zbáwienia?

* Matt 23. v. 14.

Chriſoſt. in Matt. Homliia 94. Nota. In Schemate non in veritate.

Iáko Antychryst miał mieć wszystko co Pan Chrystus w swym Kośćiele?

Wszystko to co iest właśnie Páná Chrysthusowego w prawdźie będą miáły Antychrystowe Heretyctwá w podobieństwie/ tákie Kośćioły/ Biskupy/ Kleryki/ Krzest. Eucháryst ya/ inne WSZYstkie rzeczy/ náostátek sámego Chrystusá. Ale iáko Paulinie? W podobieństwie/ nie w prawdźie. Toć ták zá Lutrá Chryzostom święty z dawná odpowiedźiał. A ták ty się sam tych słow Lutrowych z przywodzenia fáłszywego Paulinie wstydź/ bo mu by namniey wstydu nie czynią/ gdyż my toż z nim y teraz przyznawamy.

Konkluzya Cześći trzećiey.

A ták iuż Konkluzyą odpráwy ná Argumentá twe czyniąc/ baczysz; iż nie godźieneś zátym/ ábyć kto nápotym w namnieyszym słowie wierzył: gdyż iáwnie iáśnie káżdy widźi/ że iáko pirwszą cześć od Kłamstwá záczáłeś/ ták y tę ostátnią iáwnym kłamstwem ná Lutrá zmyślonym zámknąłeś. Przetoż przećiw twemu Kłamstwu iuż prawdźiwą zá námi tę Demonstrácyą czynię.

Paulinus od Kłamstwá Záczał y Zamknął swoie Missią.

Ktorzy od prawdźiwych Reformatorow Kośćiołá Bożego są postáni/ ći są porządną Xiężą.

My Ministrowie Ewánieliccy iesteśmy Postáni od Prawdźiwych Reformatorow Kośćiołá Bożego.

(oczym tá cáła Odpráwá y EPICHIREma.)

My tedy Ministrowie Ewánieliccy iesteśmy porządną Xiężą.

CONCLVSIA ODPRAWY.

MAsz Paulinie szczyrą á pełną życzliwośći zbáwienia wiecznego tobie/ odpráwę ná dosyć bezwstydną y obłudną MISSią twoię. Oddzwoniłem ći ták z twoich własnych/ iákomći obiecał/ záłożywszy Fundament z Pism Prorockich y Apostolskich. Przetoż ieśli co w tobie iest boiáźni Bożey/ y miłośći zbáwienia/ szczyrzey się ze mną obeydź ná potym/ niż teraz. Opuśćiwszy niewstydliwy iezyk/ mow do mnie słowá Boskie/ ták ná tę cáłą prace moie/ iáko y osobliwie ná trzeći Rozdźiał EPICHIREmy/ ktoregoś zámilczał: á obiecuięć to/ żeć dotrzymam tego/ iż gdźie mię prawdą Pism śś. pokonasz/ z tobą będę. Inák veritatem tene quâ vinceris, pomniąc ná słowá tę Konkluzyey twoiey z Janá ś. nápisáne. Iż káżdy ktory miłuie y czyni Kłamstwo/ ná dworze zostánie: to iest Krolestwá Niebieskiego nie oglądá.

August. cōt. Julian. ca. 6

Apocal. 22. v. 15.

A w

A w tym
Przydź Pánie Jezu.
A
Bábylon ná śiedmi gorách zbudowány niech rychło vpádnie z swymi kupcámi.
Amen.

Apocal. 22. v. 20.
Apo. 17. v. 9

Gdyż ty przez świećice iego zdawná powiedźiáłeś, Iż

S. Brigitta 133.

Sunt impuri (Papæ cum suo Clero) sunt pice commaculati, & adeò abominabiles sunt, vt omnis exercitus cœli eos abominetur. ✝ IPSI præ omnibus Iudæis & GENTILIBVS, ac præ omnibus DÆMONIBVS me prouocant. Są nieczyśći (Papieżowie z swym Klerem) są Smołą pomázáni/ y ták bárzo obmierzłymi są/ że sie wszystek zastęp niebieski nimi brzydźi. Cić mię nád wszystkie ZYDY/ y POHANCE á náwet nád wszystkie DIABLY pobudzáią ku gniewu.

✝ Brigitta 134.

A wy też ô
Krześćiánie

Baptista Mantuanus Carmelita Monachus lib. 3. Calamitatum.

— — — — — Nihil adiutoribus istis
Auxilij sperate, NOVis date Templa MINIstris.
Sacrilegum genus ex adytis Templisq; Deorum
Pellite, nec longos scelera hæc vertantur in vsus.

Namniey nádźieie w tych niepokładayćie/
A te Kośćioły co rychley oddayćie
Mężom pobożnym: A te świętokrádzćie
Z ćieniow Klaßtornych ßczyre Bałwoch-
Wyrzuććie/niech śię niecnotá niemnoży (wálce
A prawdá Boża prętßey śię rozmnoży.

A záś

1. Corint 4. v. 1. Niech ták o nas człowiek trzyma/ iáko o MINISTRACH Chrystusowych y SZAFARZACH táiemnic Bożych.

Ku więkßey y własney chwale
Bogá w Troycy świętey
Jedynego. Amen.

Do Czytelniká
Szczyrego.

MAß Szczyry Czytelniku/ co ták o posłániu Papieżá/ iáko y Lutrá/ Zwingliußá/ y nás maß rozumieć: gdyż onoć PAPOPOmpy dowod niepochybny/ á to záś odpráwá ßczyra MISSIEY pokazałá.
1. Tessal. 5. v. 21. Twoiá rzecz iesth wßystkiego doświadczáć podług Reguły Pism świętych/ á co dobrego iesth trzymáć.

Kto-

Ktorey ieśli będźieß śie trzymał/ wiem że z tęd ten pożytek odniesießt iż ono poznaß być prozna chluba/ co Kościoł Rzymśki o swym Oycu naświetßym trzyma/ przykładem onych pod Zakonem mowiących/* Kościoł Boży/ Kościoł Boży: iż áni zbładźił/ áni błądźić może/ á iż ma porządną y nierozerwáną Sukceśśyą; á zátym iż nie tylko prawdźiwym/ ále áni porządnym nie ieśt/ áni żadną miarą być może Biśkupęt iáko záś iż oni pierwßy Reformatorowie náßy/ z dźiśieyßymi swymi naśtępcámi/ y z námi/ że śą porządnymi y prawdźiwymi Biśkupámi y Páśterzámi; owa że koniecznie zá tákie máią/ y mamy być vznawáni. A przytym iuż maß náośthátek podług obietnice w pierwßych Exemplarzach vczynioney Regeśtr z Korrekturą omyłek Drukárśkich.

Pokytek tey Xiążki.

*Jerem. 7 v. 4.

Zyi Bogu ták ná świecie/ iákobyś niebył z świátá.

REGESTR
Przednieyßych rzeczy w tych Xiążkach.

A

Agnuſek.

Agnuſek Papiežow tákiey wagi iáko śmierć Chryſtuſowá: Fol. 68.

Antychryſt.

Antychryſtem ieſt Papież powßechny podług Grzegorzá 1. w Przedmowie wtorey. Y nie porządnie obrány / według Mikołáia pierwßego/ fol. 3. 4. Antychryſt naypierwßy Bonifacyus trzeći w Przedmowie 2. Tymże ieg Sukceſſorowie dáwno názwáni/fo.60.233. Antychryſt Bálwochwálcá fol. 47. Bluźnierzcá 53. Tym iż ieſt dźiśieyßy Papież dowod 53. 2ć. 2ć. Miał mieć wßyſtko co y Chryſtus w ſwym Kośćiele / y iáko: 377.

Apoſtoli.

Apoſtoli rowną moc z Piotrem świetym mieli/ 93. Nie dał im Pan Chryſtus mocy świeckiey 101. Że zbładźić mogli w piſániu/ 88. y w nim niedbáli byli. 87.

B

Bayki.

Bayki Papieſkie 139. 149. 356. 355. 150.

Bálwochwálſtwo.

Bálwochwalſtwá Autor Siabek/ folio 27. Cźworáki iego ſpoſob 28. Iż ſie náyduie w Papieża dowod 29. 2ć. 2ć.

Beda.

W ckym nie Papieżnik ále Ewánielik/ 298.

Bekárt.

Bekárt był Papieżem/ folio 9.

Bernard świety.

Diſputował ſie z Siabłem tákie iáko y Luter. 169. Nie śmiał wßyſtkiego piſáć o Papieżu dla ieg Tyráńſtwá 175. 176. 177. Zbytek niezmierny y Xiężey ieg opiſał 242. Z apparatow iego nie Piotrá ś. ále Bonſtántiná Sukceſſorem go oſadźił być/ w Przedmowie 1. y Antychryſtę 233. Biblia.

Biblia mnieyßey powági niż Papież fol. 108. 109.

Biſkup.

Biſkup zkąd od Polakow názwan? Iż toż znáczy co Superintendent y co ieſt właśnie. w Przedmowie pierwßey.

Biſkup Rzymſki przedtym Brátem nie Pánem był inßych Biſkupow w Przedm 2. rownym moca innym Biſkupom 92. ſługa Ceſárſkim 99. Biſkupem Sźiećie może być 372.

Bluźnierzſtwo.

Bluźnierzcy od Siabłá poſtáni 53 Swoiacy ſą 53 Zbluźnienie Bogá w Troycy iedyneg ogulne y ßczegulne y świetych iego Antychryſtowi práwemu należące ktore ieſt 53. 54. Iż ſie znáyduie iáwnie w Papieżu dowod 54. 55 2ć. Bluźnić Bogá nie grzech z pretká 128. 129. Bluźnierzſtwá przykłády ſrogiego w Papieżách fol. 129.

C

C

Cálwin.

Cálwin nigdy cudow nie chćiał czynić 353. Jáko kazał na nie odpowiedáć Papieżnikom 354.

Cáligulá.

Cáliguła Cersarz nog cáłowánie wymyślił 621

Cesarz.

Cesarz v stárych y pierwszych Kátholikow sam tylko naywyższy był ná ziemi po Bogu 98 Y ácz Pogáninem był przećie mu wierność y posłuszeństwo práwi Kátholicy oddawáli 127. Teraz mnieyszy niż Papież/ iák ołow po złoćie fol. 98. Masztálerzem iest iego 102. Wolno go zábić káżdemu gdyby był Ewánielikiem 126. Po szyi ieg deptał Papież 320. Gdy chce może mu odiąć Cesárzstwo/ á innemu dáć 322.

Ciáło Boże.

Ciáłá P. Chrystusoweg własneg Mysz vżywáć może 111 W opłátku widźiáne bywa zá spráwa Czártowska álbo ludzka 355. Ná wielu mieyscách oraz nie może być fol. 113.

Concilia.

Concilia mnieyszey wagi niż Papież 91. Konfutuie sie to 95. Concilium Láteránenskie każe gwałtu wołáć ná Papieżá źle obránego 292.

Cuda.

Cudow kto sie teraz vpomina iest niewierny Zyd 300. 301. Cudow Luter nie powinien czynić iáko Pan Chrystus 297. Cudá teráźnieysze odrzuca iáko Antychrystowe 300. Czynić sie ich nigdy nie kuśił 353. Miał iednák cud práwy Apostolski Po-

Postánia swego 302. Cud w Polszcze Ewánielikow 307. Cudá zmyślone Czártowskie że są w Kośćiele Papieskim zdawna dowod 355.

Cyprian.

Cyprian ś. Papieżá strofował srodze 278 Jego słowá ktore iuż nie służa Kośćiołowi Rzymskiemu 291. A ktore służa 290. sámego P. Chrystusá naywyższym Sedźia wszystkich Biskupow tylko przyznawa być 75. Sámego CYprianá Krześćiánie zwali Papieżem w Przedmowie 2.

Czyśćiec.

CZyśćiec Krześćiáński Krew Páná Chrystusowá 136. Papieski/ Bayká Pohánska 139. 140. W łáźni iest naylepszy 140.

D

Dekalogus.

Dekálog zgwałcony cáły od Papieżá 118. 2ć. Iż nie ták doskonáły iest iáko zakon Jezuicki 91.

Diabeł.

Diabeł sobie nogi cáłowáć kázał P. Chrystusowi 63. Antychrystowi wszystkiego miał dodawáć 53. Swe dwie Corki zá Mąż wydał Xiężey Papieskiey 344. Jego Disputácyey Okkazyá z Lutrem 164. Summa 166. Cyl 167. Jáko od Lutrá odegnány 171. Nie był mistrzem Lutrowym 174. 175. 2ć. Diabeł Loioli Jezuićie poćieche swa obecnośćia przynośił 171. Diabeł zábił ná Cudzołostwie Papieżá 11. á drugiego że mu sie oddał 14. 15. o Diable Bayki 148. 149. Diabeł ná stoliey Papieskiey śiedźiła 156. Diabli list do Xiężey Papieskiey 158.

Do-

Dominik.

Dominikow Zakon doskonálszy niż nauká Páwłá świetego 90. Potwierdźiłá go P. Márya 143. Cáłowáłá Dominiká y pierśiámi swymi karmiłá 147.

Wylewał Krew swoie ná zbáwienie ludzkie iáko y Chrystus/ y wiekszey pokory był niż Chrystus 78 Z Mnichem iego P. Márya zrekowáłá sie 2c. 147. Mniszy iego Mężoboycy Cesárzow y Krolow 316. Náwet dźiatek ktore wszetecznie zpłodźili z Mniszkámi w Przemyślu 341.

Dispensácya.

Dispensácya Papieska iest wiekszá niżeli Páwłá ś. 89. Może nia dispensowáć przećiw Stáremu y Nowemu Testámentu 89. Jest nieográniczona 67. Przykłády iey bezbożne á práwie Sodomskie 345. 146. 2c. Dispensácya pieniężna zá grzech káżdy iák wielka 70. 71. Zá pokármow wolne vżywánie wiele też dáć 286.

Dosyćuczynienie.

Dosyćuczynienie iż mogło być zá wszystek świát od Mnichá iáko od Chrystusá 97.

Duchowieństwo.

Duchowieństwo zbluźnione od Papieżá 92. Tegoż że iest Száráńca podług Obiáwienia Janá ś. dowod 240. Celesne 242. Aniołē przepáśći 242. Pátrz w słowie Xieża.

Duszá.

Dusz okázowánie iest Czártowskie zmyślenie. 142. Haeretykom własne. 146.

E

Eliasz.

O Eliaszu y Enochu rozumienie prawdźiwe y fáłszywe 249. 250.

O Eliaszu własnym nie mowi Jan świety 294. Jáko nim Luter był y niebył 251.

Erásmus Rotherodámus.

Swiádectwo iego o Lutrowym żywoćie 281. y o náuce 309.

Eucháryſtia.

Eucháryſtia nie iesth BOgiem ále stworzenim dowod 30. 21.

Eustátianow Haeretyctwo 160.

Ewánielicy.

Ewánieliki co wygnáło od Papiestwá 282. Oycowie świeći nie zá Heretyki ále zá Kátholiki przyznawáia ich. 361. Lepsze y porzadniey ná Pásterzstwo obieráia niż Papież 371. Czemu dekret Papieski v nich nie ważny 362. Potwárzliwie im swawola przypisuie sie. 282. Nie sa Turbátorámi w Polszcze/ ále Xieża Papiescy 308. Ani potwarzcámi/ szyderzámi/ wydźierzcámi 2c. 311. 2c. Woyny ich iákie postronne 306. 307. Zgodá ich w Polszcze 363. Náuka o słowiech Páná Chrystusowych/ To iest ćiáło moie/ nie Czártowska ále Apostolska 215. 216

F

Formosus Papież

Sćiet od drugiego Papieżá po śmierći/ 8. 19. był Krzywoprzyśiesca 18.

Fránćiszek.

Fránćiszek iest Jezusem názwan 76. bez grzechu był iáko Chryst 977.

Swiatobliwßy niż Jan Swiety Krzćićiel y Apostołowie 89 90. Swiatobliwość iego Obłudna y wßáwá 152. Bayki o nim zmyślone fol. 143. Diabeł świadek iego świątobliwośći był 185.

Fundáment.

Fundáment Kośćiołá świetego własny tylko sam Chrystus 137. Srzedni być nie może drugi/ y ná to wymowki/ y ich znieśienie 138.

G

Grecki Kośćioł.

Greeki Kośćioł dla pychy Papieskiey odstąpił od Bráterstwá powßechnego 95. Stráćił Cesárza swego y z Páństwem swym przez Papieżá 322. 323.

Grzegorz.

Grzegoz 1. nie był tákim áni chćiał być Papieżem/ iáki dźiś iest/ w Przedm. 2. Bayki iego o Czyscu 142. Obrázow chwalić zgołá zábrániał. 122. Cesárzskim sługa niegodnym ozywał się/ y posłußeństwo wßelkie podług Bogá iemu oddawał 98. 99. Biskupy bráćia sobie rowna w mocy być názywał y przyznawał/ w Przedmowie 2. á sámego Chrysthusá tylko zá iedyna głowe Powßechnego Kośćiołá przyznawał/ nie śiebie práwie po Ewánie icku. Tamże.

Grzegorz 7. iáki niecnotá był 13. y ácz sam odiał żony Xiedzō/ wßákże był cudzołożnikiem 348. ná brzegu.

Grzegorz 9. Chrystusá ziewáczē nazwał z Moyżeßem 129.

H

Heretycy.

Heretyki Diabeł posyłá 103. Troiáki sposob rozśiewánia Heretyctwá 104 káżdy ten znayduie się w Papieżu iáwnie 105. 2ć.

Historye.

Historye ktore sa pełne cudow fałßywych Papieskich 355. á wyżßey 143. áż do 157.

I

Jan.

Jan 8. niewiásta że był dowod 22. Jan 11. od Szkortá Papieżem vczynion/ y Jan 12. fol. 9. niecnotá iego srogá 11. zábit od Diabłá 11. Jan 13. nic dobrego 20. Jan 22. iák wielkich pieniedzy odumarł 240. ná brzegu. Jan 23. iáki niecnota 331. Jarzmo Papieskie ćieżße niż Zydowskie 96. 97.

Jerzy.

Jerzy świety niebył nigdy táki ná świećie 51. O iego mece báyki wzgárdzone 356.

Jezuitowie.

Jezuitowie Oyce świete fałßuia podług swego przyznánia 317. Fałß im zádáia 249. Tákże Lutrowi niesłußny 44 Wßeteczeństwá potáiemne y iáwne ich 341 2ć. W Indyey tákże 360. Chćieli cudá czynić á nie mogli 356. Ich cud pod Járosłáwiem w Moninie 357. Przećiwni sobie w náuce 65. 361. Dźieći rodza iáko y Papież rodźił 343. Ich Sekty zmyślone potwierdzenie od Bogá Oycá y od Syná y od Pánny

Máryey 144. Ich Autor Loiolá zobecnośći Diabley poćiechę brał/ á z niebytnośći smętek 171. Wolno im być Balwierzámi 374.

Jezuicka nánká vczy że bez Jezusá y Pogánie y Zydźi byli zbáwieni 80. Ze wolno bez grzechu Obrázy zgołá chwalić 121. Ze wolno kłamáć y krzywoprzyśięgáć 127. Niedźiele dobrze nie świećić 125. Rodźicow nie słucháć y w twarz im plwáć f. 125. Bluźnić Bogá zzápalczywośći bez grzechu 128. Zwierzchność zábić Przećiwną Papieżowi y wierze iego 126. 127. Z zápalczywośći zábić nie grzech 128. Cudzego nie wroćić ile Heretykowi 132. zfałszowáć wino 131. osądźić niewinnego ná śmierć sędźiemu choćby wiedźiał 132. Zmázánie ciáłá vmyślnie sobie spráwić 133. Lepiey w cudzołostwie Xiędzu żyć iáwnym/ niż w małżeństwie 112. W czym przećiwni Tomaszowi Aquinásowi 353. Cudze przebog rozdawáć 153. Papieżá nieináczey iedno iáko sámego Chrystusá słucháć 73. Choćby błądźił 107. Bespieczniey y więcey mu wierzyć niż Bibliey 108.

India.

W Indiey Ewánielia ś. przez Ministry opowieda sie 358. 359. Jezuitowie tám z inną Xiężą więcey szkodzą niż pomagáią/ Rozmáite złośći czyniąc 359. 360. Niezgodá Xiężey támże 232.

Infułá.

Infułá Biskupia Zydowska Ceremonia nie Apostolska/ y znák iuż Antychrystowych Sług w Przedmowie 1.

K

Kapłáństwo dwoiákie 360.

Kápernaickie iedzenie ćiáłá Chrystusowego w Kośćiele Papieskim 111.

Karolstádius nie był Preceptorem Zwingliuszowym áni z nim rozumiał o słowiech: To iest ćiáło moie 205.

Kátárzyny świętey tákiey nie było iáka vdáie Papież 51.

Kárzeł Filándskie Xiąże/ 266.

Kielich.

Kielichá vżywánie práwem Chrystusowym wszystkim wiernym wolne 138.

Kiełbásy.

Kiełbásy poświęcone leczą dusze 69.

Klucz.

Klucz troiákiego rozgrzeszenia folio 67. 68.

Koń.

Konia Papieskiego proch iákiey wagi folio 61.

Kośćioł.

Kośćioł Boży może Xiężą złą zrzućić 58. Papieski tego broni 58. Nie odmienia słowá Bożego wykłádem 86. 87. Papieski odmiány dopuszczá 86. Kośćiołowi powinne posłuszeństwo nie Osłowe 87. Papieski Osłowego chce 96. Choćby też Papież błądźił każe mu być posłuszny 59. 107. Zkáncerowány do szczętá ieszcze zá Bernardá świętego 176. Cudá w nim zdawna fałszywe sie znaydnia 154. 2c. Jako w nim iesth wszystko do zbáwienia 377. Krzywoprzyśiestwo w nim wolne zá iego roskázanim 313. Krzćić niewiástom dopuszczá 116.

Kośći Swiętych
Niepalili Ewánielicy 310.
Krzest.
Krzest godźi sie niewiástom czynić/ podług Márcyonitow y Papieżnikow 116. In nomine Patria czyniony 372.
Kuchárká Xiężá
Jest Corka Kośćiołá folio 330.
L
Látrya.
Látryey chwałá y Duliey Bogu sámemu własna 121. Obrázom oddawá sie w Papiestwie 45.
Loiola.
O Loioli Bayká 144. 145. Obłudna świątobliwość iego w smrodźie y Plugástwie położoná 151. 152. Z Diabłem długą Kompánią miał bárzo poćieszną/ folio 171.
Luter.
Luterowey Disputácyey z Czártē Okkazya 164. Summa 166. Cyl iey 167. Potwierdzenie cylu 203. Jáko Czártá odegnał od śiebie 171. 172. Niewźiał swoiey náuki od Czártá/ bo ia wiedźiał przed disputácyą dowody tego 175. 176. 2c. Fundáment náuki iego Pismo sámo ś. 179. Okkázya odrzucenia Tránsubstancyacyey Xiegi Kámeráckiego Kárdynałá 178. Tego co wierzył w Mnichostwie nie śmiał długo iáwnie vczyć dla tytáństwá Papieżowego 175. Historya Mnichostwá iego y z niego wystánia 180. Posłánie iego od Bogá znáuki dowod 221. Cud posłánia iego 302. Posłánie iego gdźie Chrysthus przepowiedźiał przećiw Papieżowi 304. 305. Ze vczy przećiw Papieżowi znák ma od Bogá posłánia swego 305. Niezgody z Zwingliuszem żáłował 235. Wszystkie swe áffektowe pisánia potępił iáko z Mnichostwá wźiete/ folio 235. 258. 259. Przed Disputácyą Zwingliuszá sobie wielce ważył f. 234. Ożenienie iego nie vczyniło go Gwiazdą z niebá zpádłą 237. ánt nas Száráńczą 243. Eliaszem iáko iest y nie iest 251. Czemu niepowinien czynić Cudow/ choć názwan Eliaszem/ folio 294. Słowá iego niektore zgwałcone od Pauliná O Ewánieliey gwałt czyniącey 259. O záczęćiu spráwy folio 298.
O Muncerze 300. O Miłośći Małżonek 349. O Kápłáństwie pospolitym 369. O Kośćiele Papieskim 377. Miał posłánie od Papieżá 276. Nieutráćił go/ ile w nim co było dobrego 278. 279. Nie iego swawolá/ ále Papieżá Leoná 10. bluźnierzskie odpusty y swawolá wygnáłá go z Klasztorá 280. 282. W Papiestwie poki meszkał był zácny y sławny 287. Zywot iego nienáganiony 281. Zálecenie iego z Xiąg wymázywáć każą Jezuitowie 318. Nie nowa náuke przyniosł 394. Grunt iey Pismá śś. 298. Cudow czemu niepowinien czynić iáko Pan Chrystus 295. Od cudow odwodźił lud f. 300. Niechćiał ich czynić 353. Pochlebce swe odrzucał 299. Poddał swoie náuke pod rozsądek práwe^v Kośćiołowi 299. Pánieństwo iákie gánił 348. Vrzędu Pásterzskieg ledá komu niedopuszczał tylko wezwánym náń od Kośćiołá 370.

M

M

Małżeństwo Xiężę.

Małżeństwo Xiężey y Mnichom po ślubie wolne było v pierwszych Katholikow 237. 283. 284. Nierozmnożyło ale raczey pohámowało cudzołostwá f. 338. 339. 2ć. A záś bezżeństwo Xięże rozmnożyło cudzołostwá fol. 340. ták iáko to sam Grzegorz 1. przyznał 341. y Pius 2 fo. 239. Przeto ie swawola názywáć á nie wolnością Krześćiáńską iest rozmáity błąd 283. 384. 385.

Mánicheuszowie.

Mánicheuszow Heretyctwo w Papieżu y innych śiedm 111. 105. 2ć. áż do 118.

Maozim.

Maozim co y gdźie iest fol. 32.

Márya Pánná.

Ják zá Bogá ią ma Papież z swym Kościołem. Dowod tego dostáteczny fol. 33. 34. 2ć. Ták dobra iáko Bog Oćiec 37. Wßeteczne bayki o niey Mnichowskie 147. 148.

Márya Lauretáńska.

Bayka o niey márna folio 150. Tákże o Máryey Alabástrowey Jácka Mnicha folio 150.

Mnißy.

Mnißy sobie wiecey wáżą swe Autory niż Páná Chrystusá 79. Ná łonie Pánny Máryey w niebie śiedzą Dominikáni/ á Franciszkáni w boku Páná Chrystusowym 144. 145. Swiatośći y Cud w Mnißym onym iste 155. Tákie iż nie miáł iedno kásek 154. Wßeteczeństwo ich okrutne w Przemyślu 341. Mężoboycy Cesárzow y Krolow f. 316. Szárańcá są 144. 145. Nádowod znich wźięty odpowiedź stárá 310. Cudá ich w Kámieńcu y w Wilnie fo. 357. Iż mogł Mnich Aquinas dosyć vczynić zá grzechy wßystkiego świátá 78. Mnichowi wolno się ożenić zá dispensácyą Papieską y ják drogą? 286. Wolno też tylko dla potomká/ á tegoż zpłodźiwßy wrocić się do Klaßtorá/ fol. 330. Mnichostwo zdawná zmyßlone 349.

Mßa.

Mßa iż iest zgwałceniem Wieczerzy P. Chrystusowey pierwßy dowod 189. Wtory dowod fol. 192. Jest Komedya z Wieczerzy Páná Chrystusowey 194. Trzeći dowod/ fol. 195. 196. Czwarty dowod 197. Malachiaß ś. o niey sobie nie śnił/ fol. 191. Lecz o tey ktorá teraz iesth v nas ofiárá duchowna folio 191. Jey Ceremonie nie są opowiedánie Meki Páná Chrystusowey 199. Kanon iey od Blechy á nie od Apostołow złożony 199. Ceremonie od P. Chrystusá postánowione ná opowiedánie Meki iego ktore są 200 Szeptánie Mßey nie ma mieyscá Wieczerzy Páná Chrystusowey fo. 200. 201. Z Pogánow poßło f. 202.

N

Nyceńskie Koncylium.

Nyceńskie Koncyl. Sákramentá chwalic nie każe ále przy nim Chrystusá w niebie bedącego 33. Xięży małżeństwo Czystością nazwawßy wolne á nie przeniewolne każdemu Xiędzu vczyniło. folio 284. 285.

Niedźiela.

Niedźiele dobrze święćić nikt nie powinien podług Jezuitow f. 125.

Nie-

Niezgoda.

Niezgodá nie tylko w Ewánielikach ále y w onych Stárych Kátholikach á pierwßych Brześćiániech byłá 227. Miedzy Papieżámi y iego duchowieńſtwem podźiśdźień ieſt 230. 231. 2ć. Z niey argument Pogáńſki 363. y Heretycki 367. 368 Záczym iáko niezgodá znákiem Heretyckiego ták zgodá Kátholickiego Kościołá być nie może.

Nogi Papieſkie.

Nog Papieſkich cálowánie zbáwochwalſtwem iáwnym 60. Od Kaliguły y Dioklecyaná wymyślone 61. tákże od Diabłá folio 63. Antychryſthowi właśnie należy podług Sybille 63. Tyberius Cesárz brzydźił ſie nim 61. y Piotr świety 62.

O

Obedientia.

Obedientia dobra y złá ktorá ieſt folio 87. złá w Papieſtwie á práwie bydleca 57. 59. 96.

Oblubieniec Kościołá.

Oblubieńcem Kościołá Papieżá iedni Jezuitowie być przyznawáia 64. y ziákim bluźnierſtwem 65. á drudzy Ochmiſtrzem tylko 65.

Obrázy.

Obrázow chwalenie w Papieſtwie práwie bałwochwálſkie 45. 46. 2ć. O dźiedź Obrázu Maryey Prunetańſkiey proſta 48. 49. Modlitwá do Weroniki obrázu Jáná 22. Papieżá 49. Obrázy mowiły w Papieſtwie iáko y w Pogáńſtwie 150. 151. Obrázow per ſe álbo proſte chwalenie podáne od Jezuitow 121. 122.

Odpuſty.

O Odpuſty Papieſkie oßukáním nábożnym názwáne od ſámych Papieżnikow 280. Leoná dźieśiátego ták wßeteczne były 264. 265. Sam ie był Sieſtrze ſwey zá niecnotę folio 280. 281.

Oycowie Swieci.

Oycow śś. powáżność nie táka iáko Piſm śś. 248. 249. Fałß im zádawa ſie od ſámych Jezuitow f. 249. Y potwarz/gdy ich że fałßuia przyznawáia ſie/ á przećie z nich przećiw nā dowodow zmyſlonych zażywáia. Zkąd znáć że Oycowie świeci zá námi wiecey/niż zá nimi ſtoią 317.

P

Papież.

Papież/imie przed tym poſpolite y vczćiwe Biſkupá álbo Doktorá pilnego w náuce ſłową Bożeg znácące w Przedm. 2. Nie vczćiwe y Antychryſthowi należące ſtáło ſie/ gdy nim głową nayważßa Kościołá Powßechnego ſámá nád wßyſtkimi pánuiąca á żadnego poddánia nieznáiąca mianować ſie poczęłá/ á to przykładem Lucyperá támże w Przedmowie 2. A to z diablego nátchnienia támże. Tym naprzod Bonifácyus 3. zoſtał/ Zbid. A to przez gwałt od Fokáſá Mężoboyce otrzymawßy Támże. y fol. 4. 5. 6 Záczym iż vtrácił dźiśieyßy Papież od onego Bonifácyußá idący poſtánie ſwe od Bogá/ á wźiął ie od iego Przećiwnikā Diabłá/ ćztery Demonſtrácye ná to ſą. Pierwßa od ſpoſobu poſtáwia nieporządneg/

fol. 1.

fol. 1. Druga y Trzećia z Czwarta od náuki iego bałwochwálskiey fol. 27. Bluźnierzskiey 52. Heretyckiey fol. 103. Bałwochwalstwá iego czworáki sposob folio 28. 29. 2ć. Bluźnierzstwá iego práwie Antychrystowego dwoiáki sposob. Bogá w Troycy iedynego y Swietych iego fol. 53. 54. 55. 2ć. Heretyctwá iego troiáki sposob 104. 105. 2ć. 2ć. Czyni sie Bogiem wszechmogacym/ wszystko mogacym co y Bog oprocz grzechu 55. Zbáwićielem. 66 Jedno z Chrystusem 74. wiekszym nád wszystkie Swiete Stárego y Nowego Testhámentu/ folio 89. Przez Swary/ Gwałty/ Wszetecznice/ Czáry 2ć. dostapił Stolice pátrz w cáłey pierwszey Demōstrácyey 4.. Jest gorszy nád Lucyperá/ Piłatá/ Judaszá/ Zydy. ná Kárćie przed pierwsza Przedm. Gorszy nád Pogány y Czárty fol. 379. niż Tyberyus Cesárz 61. własny Kaligułá fol. 62. Jest gwiazda z niebá zpádła podług Janá świetego/ fo. 239. 340. 341. 2ć. Dozwála wszetecżeństwá zbudowawszy ná nie Zātuz 287. Piotrá świetego y Judy o ćielesnośći y wzgárdźie Máiestatu służa ie^v słowá 287 2ć. Siedm iego cudow własnych: 1. Kłamáć/ f. 313. 2. Zdradzáć 315. 3 Potwarzáć 316. 4. Szydźić 320. 5 Cudze wydźieráć/ Sedicie wźniecáć/ woyny domowe przećiw własnym Pánom podnośić fo. 322 6 Funduszе łupić Kośćielne 325. 7. Sluby gwałćić y niewstyd Sodomski y Turecki czynić folio 330. 331. 2ć. Sam ták náuka iáko Dispensácya y vczynkiem świát Krześćiáński ná Zachodźie ták zásmrodźił Wszetecżeństwem/ iáko Mahomet ná Wschodźie/ dowod tego fol. 340. 341. 2ć.

Papieżowie ktorzy byli Bekárty f. 9. Bluźnierzcy przećiw Chrystusowi/ ták iż go z Mahometem w ieden poczet kładli 129. Czárnoxieżnicy 12 13. 14. 15. Cudzołożnicy y Sodomczycy gorszy niż Tureccy fo. 9. 10. 11. 12. 22. 23. A osobliwie fo. 331. 332. 2ć. Tákże fol. 340. 350. 351. Mordercy iedni drugich náwet vmárłych folio 7. 8. 9. 10. 13. 19. Swietokupcy 18. 19. Papież Bonifácyus 9. potepiony iáwnie od Bogá fol 20. Czemu każdy iuż iest Synem zátrácenia 63. Papieżem być życzyć komu/ iest nagorzey życzyć folio 103. Papieżem názwány Pasquilus/ mało nie vmarł fo. 337. Czemu pretko vmieráia Papieżowie folio 244. Pod Papiestwem zdawná było wiele brzydzacych sie Papiestwem folio 175. Dla Tyráństwa Papieskiego y iego Xieżey muśieli milczeć folio 176. 177.

Paulinus.

Paulinus Mnich Dominikow Cesárzá struł w Sákrámenćie 316.

Nie lepszy iest Autor Missiey Ian Paulinus.

Jest Oszczerca y Potwarzca/ w Przedmowie 1. Potwarzy iego przykłády inne te sa folio 144. 311. 265. 282. Jest Kłamca 204. 211. 212. 239. 295. 309. Z swegoż świádectwá 368. Jesth Zophista álbo Máchlerzem folio 164. 174. 186. 202. 226. 236. 237. 248. 252. 377. Jest fałszyrzem słow P. Chrystusowych 297. 299. Janá ś. 237. 238.

Piotrá

Piotrá ś. y Judy 287. Lutrowych 259. y innych/ o ktorych masz w słowie Luter. Zwingliuszowych 262. Jesth bezbożnik przećiw wolnośći Małżeństwá świetego y pokármow vżywánia folio 283. Jáko od kłamstwá záczął MJSsia/ ták ia tymże zamknął fol. 378. odpowiedźieć nie mogł ná EPJC Hireme o posłániu swey Xiężey. 378.

Páweł.

Páweł 2. Papież twarz sobie fárbował folio 351. Páweł piąty Bekártá swego dáł stráćić fol. 334.

Piotr Swiety.

Nog sobie nie dał cáłowáć 62. Niebył tákim Papieżem iákim teraz iest/ w Przedmowie 1. y 2.

Pismo Swiete.

Pismá śś. Fábuła są bez Papieżá f. 82 Woskowym nosem fo. 86. Poważność swoie z Duchá świetego máią y onego pierwszego Kośćiołá 83. zgwałcone wykłádem od Papieżá ták Stárego Testámentu 118. 119. iáko y Nowego 133. 134. 2c.

Pleszе.

Pleszе są znákiem Sług Antychrystowych przepowiedźiánym od Janá ś. w Obiáwieniu folio 241.

Popielec.

Popielec Papieski iest grzechow odkupienim folio 69.

Posłánie.

Posłánia prawdźiwego od Bogá Lutrowego y Zwingliuszoewgo pierwszy dowod z náuki 221. Przećiwnego Odpráwá od Pauliná przywiedźionego fo. 169. áż do 220. Wtory z znáku posłánia szczęśliwego pomnożenia 253. Jego obroná 256. Trzeći od ludźi 267. 276. Jáko go dowodźimy 367. Paulin tego zbyć nie może 277. Argumentow 5 przećiw MJSSiey nas Ministrow Chrystusowych są pięć plotek Paulinowych 365. 367. Posłánie Ministrow lepsze niż Papieskich Xiedzow 371. Dowod Missiey nászey folio 378. Posłáńcow przećiw Antychrystowi cudá duchowne być miáły y ktore folio 294. 295.

Pokarmy.

Pokármow vżywánie wszelkich czásu postu wielkiego Apostołowie świeći dáli káżdemu Krześćiáninowi ná wolą 284. Jako drogo wolność te Papież przedáwa fol 286. Koniecznie záchowánie brákowánia czasu postu Kácerzow Montánistow y Manicheuszow błąd/ ktorzy tákże vdawáli Kátholiki wolnie vżywáiacych/ iáko y teraz Papieżnicy nas folio 285.

Poświecenie Xiężey.

Poświecenia Xiężey moc zostáie w Biskupiech Heretyckich podług Jezuity folio 278.

Papież drugiego Papieżá Xiężą Láiki vczynił folio 8. Niewiástá w Papiestwie świećiłá Xiężą fol. 24. 373. Lepsze nasze fol. 371.

Prawdá.

Prawdá záwsze iest prawdą choć od Czártá bywá opowiedáná f. 183.

Prorok.

Proroki fałszywe z ludźi czynić co iest 293. Nie v nas/ ále w Papiestwie są tákowi 293. Prorocy świeći nie zgadzáli sie z Kośćiołem Jerozolimskim 295. 296. Ktora ich niezgodá znákiem byłá ich posłánia od Bogá 295.

Przykazánie Boże.

Przykazánia Bożego zgwałcenie zfałßywym wykładem od Papieſkiego Kościołá iáwny dowod folio 120. 121. 2ć.

R

Rab Jezuitá.

Rab Jezuitá wßyſtko Krześćiáńſtwo ſtánu świeckiego názywa Wieprzámi niegodnymi pereł/ to ieſt/ wypiſánia wßyſtkiey náuki iemu potrzebney 241. Oßelat zátym Roku 1610. w Kámieńcu ná Gońcá Artykuł ieden odpiſáwßy fol. 362.

Roſkazánie.

Bez Roſkazánia Bożego czynić co ku chwale iego grzech ieſt f. 200.

Rozgrzeßenie.

Rozgrzeßenia troiákiego prawdźiwego troiaki ſpoſob fol. 67. 68. gwałći go Papież 68. rozgrzeßenie przez wiárę ſáme ſam Pan Chryſtus wßyſtkim dáie folio 70. A Papież záś zá pieniądze y iak drogo/ ktory grzech pátrz folio 70. 71.

Rzym.

Rzym zdawná Szkoła Kłamſtwá nazwan 118. Sodomia y Bábilonem Suchownym ná ſiedmi górách zbudowánym od Janá ś. y od Jezuity folio 305 Komu w nim wolno mießkać folio 289. 333. W nim Xiſtus 4. dom ná wßeteczníce zbudował/ y podźiśdźień z niego cło bierze Papież 287. 288.

S

Sákrament.

Sákrament ś. Ciáłá y Krwie Páńſkiey czemu Oycowie Swieći zowią Ofiárą Máláchiaßowa 192. Jeſt w nim iſtotá chlebá nieprzemienna 30. 2ć. 187. 188. Słowá iego te: To ieſt ciáło moie/ iż to ſłowo/ JEST/ zá znáczy brać y rozumiec káże/ dowod iáſny 215. 216. Iż w nim pod Papieſtwem ciáło bywa widźiáne/ to ſie dźieie álbo z Czártowſkiey/ álbo z ludzkiey ſprawy fo. 355. ma być wßyſtkim wierzącym społeczny 194. 195. Chwalenie iego że ieſt ßczyrą bálwochwalſtwem y zginieniem dowod 209. 210

Sen.

Sen Auguſtiná y Hieronimá ś. f. 210. Sen Zwingliußow pátrz w ſłowie Zwingliuß. Sen ktory zły od Prorokow potępiony f. 220. 221.

Serárius Jezuitá.

Zophiſtia iego y fałß 181. 182. 2ć.

Skargá Jezuitá.

Náuká iego Pelágiańſka fol. 80. Bayki o świetych żywociech płoche y ſromotne fo. 352. 153. 2ć Żywoty iego świetych ſą żywym obrázem/ á Ewánielia świętá malowánym y niemą Rethoryką 155.

Slub Czyſtośći.

Slubu Czyſtośći kiedy wolno odſtąpić podług Stárych Kátholikow fol. 339. owa podług diſpenſácyey ſámego Papieżá 286. 330.

Sodomia.

Sodomiá w Papieżách znaleźioná rozmáita 331. 2ć. 2ć Sozwolił iey Sixtus 4. wyſtáwiał támże.. 14 Xięga Legat Papieſki folio 352.

Sol.

Sol in Cancro, Pátrz co to ieſt folio 372.

Swieći.

Swieći wßyscy zbluźnieni y podeptáni od Papieżá 88. 89. Swieći Papiescy co Wßy nie bili/ Włosow nie strzygli/ Páznogći nie rzezáli 152 Psá zgnite° włoczyli/ dla czego bito ich/ Orzechámi rzucáli w Kośćiele ná białegłowy 153 Cudze rozdawáli zá Jálmużne Bogátych dźiewki całowáli y obłápiáli/ Nágo przed Kośćiołe śiadáli z Niewiáśla młoda chodzac dla niey zbići bili f 154. Krolá Fráncuskiego zábili 127. 2c. Cud w onym iśte swym mieli.

Swietopietrze.

Odiete Papieżowi w Polßcze/ y Annaty zákazáne folio 328.

Swietokupstwo.

Swietokupstwo Papieskie 18. y 19.

Sybilla.

Sybille Proroctwo o Antychryśćie Papieżowi służy folio 63.

T

Taxa Papieská grzechow odpuszczenia 71. y wolność iedzenia 286.

Testáment.

Testáment Páná Chrysthusow Stáry Kośćioł wyrozumnie y głosem cżytał folio 198.

Thomas Aquinas.

Mnieyßym grzechem zowie ożenienie Xiędze niż iáwne Wßeteczeństwo folio 351.

Toruń.

Toruńska rádá folio 312. 313.

Trádycye.

Trádycye Papieskie rowne wiárą y cżćiwośćią Pismom śś. 81. 84.

Trze-

Trzewik Papieski.

Trzewik Papieski iáko przyprawny przeciw trucizńie 14. iego pocáłowánia odpust iák wielki fol. 61. wycżera go vsty Mondrchow 301.

V

Vbiquitarzow rozumienie 114. 115.

Vniwersálny Papież iáwny Antychryst podług Grzegorzá wielkiego w Orzedm. 2. y fol. 65. 66. 92. 93. 95.

Vżywánie pod iedną osobą błąd Mánichenßow. 109.

W

Wenetowie.

Wenetowie Jezuity wygnáli y Prymat Papieski zgánili dowodnymi Argumenty folio 370.

Wiárę Papieską teraz wywracáć nie ieśt wywracác Kátholicka 252.

Wielożeństwo.

Wielożeństwo zá Sispensácya Papieską y nád przyrodzone práwo wolne 345. 346. Klemens Papież kázował że iest odiete wßyskim folio 350.

Woyná.

Woyná Chłopska 260. 309. Xiąże z Cesárzem od Papieżá zwołána 261. Woyná Tygurská z przyczyny Papieżnikow 265. Woien teráźnieyßych w Brześciáńśtwie Papież przyczyna á nie Luter 265. 266. Z iákim mandátę swe woyská posyłał Papież ná Ewánieliki 306. Woyny Ewánielikow obrona przeciw gwałtu Papieskiemu/ á nie gwałtem były/ y są 306.

Wße-

Wßeteczeństwo.

Wßeteczeństwo od Apostołow opisáne iż Papieżowi z iego Kościołem służy dowod 287. 288. 2c. Iż ie ten rozmnożył po wßystkim świecie ták náuką iáko y przykłády 330. áż do 348.

X

Xieża Rzymscy.

Xieża czystość iáka 113. Swiát zásmrodźili Tureckim smrodē 344. są názwáni zdawná od swych Xieża Baal y Priapi 224. Prześládowcy pobożnych 176. Pychá ich srogá 124 Cielesność wßeteczna 142. Końcá iey nie maß 243. Z rozmáitych Sodomczykow y Nieukow obieráni bywáią 289. Są Xieża Jeroboámowa 303. Polská nie wie co znimi czynić fol. 308. Jáko sobie wáża Krolestwo Polskie z Krolē 309. Czy ich Papież przywiodł do bezżeństwá 348. Są iedney godźiny Xieża á drugiey Láikámi 274. List Czártowski do nich pisány przed stem lat 158. Obłapiánie ich / cudzych żonek / iáko wykładáć każą 113. 114.

Z

Zantuz w Rzymie sam Papież zbudował / y teraz z niego Czyńß bierze 287. 288 á przed tym sám z Láteránu go vczynił folio 11.

Zbáwienie.

Zbáwienia nikt nie dostąpił bez Chrystusá 81. w Kapicy też iest 134. Zasługa náßá tylko przyczytáná iest 135. 136. żegnánie Krzyżem nie iest powßechne áni bez wiáry ważne f. 163. Ziáwienie właśnie Heretykom Cerynthowi y Mánesowi z Papieżem 146.

Zwinglius.

Zwinglius nie był dyscypułem Karolstádiusowym 204. Snu iego Okázya 206. Summá 207. Cyl opisánia iego chwałá Bożá 208. Dowod tego 209. Pod Papiestwē teyże był náuki o Sákrámenćie 211. Czemu ia długo milczał 211. Słowá iego Albus an Ater co znácza 213 Monitor iego że nie był Czárt dowod 215. Wykład słow / To iest ćiáło moie / Apostolski y Kátholicki miał 216. 2c. Postánia iego od Bogá dowod iáwny z náuki 221. Słowá iego o Ewánieliey krwie prágnacey 262. Jego niezgodá z Lutrem Krześćiáńska byłá 233. Woyny Tygurskiey nie był przyczyna 265. Pásterzem w niey był nie Hetmánem 264. Zyskowe Cepy 260.

Zbá-

Rosardeli ludzi nielhis de Legenda aurea fol. 355.
Omnes Christiani offerunt Deo quotidianū sacrificiū fol. 369.
Laici sunt sacerdotes. ibidem.

Co się záś tknie niektorych omylek Drukarskich/ tedy w niektorych Exemplarzach ták poprawiß z to Przestroga. 1. Gdźiekolwiek ten znák — iest/ miey go zá to co pospolicie zowią &c. 2. W Korrekturze gdźiekolwiek baczyß/ a. rozumiey iż omylka Drukárska stáła się w Texćie. A gdźie b. że nábrzegu w Annotácyach 3. Iż liczbá kárte vkázuie. Czego maß te przykłády w Praefácyey 2. b. Roku 610. Czytay 605. V Wierßow Polskich/ b. pagina 310. Czytay 316. Meritricum 7. a Czytay Meretricum. Paraldus 87. b. Peraldus. Bellarmin. 92. b. przyday lib. 4. cap. 24. Tollet. lesz. 123. b. Pátrz fol. przyday 117. Violentia 205. a. czytay Violenta. A záś litery 210. b. Czytay figury. Zamknąć ogulnie musiał 243. a. Rozumiey/ Bernard ś. podług świádectwá Hermanni Reid. ktory żył przed potorastu latin lib. de vita & honestate Clericorum. Vbertinus 244. b. przyday in Onere Ecclesiæ cap. 22. Troiáka dáie się 258. a. Czytay dwoiáka. ℵ. 287. a. rozumiey że tey nie dostawá Annotacyey. Glossa in Othonis Constitutiõ. in Can. Licet ad profugandum. De Concubinis Clericorum removendis. Támże * przyday Cornel. Agrippa vt supra. N. Soldato 106. b. czytay; il Soldato. Bernus 320. b. czytay Barnus. Ian xxii. fol. 331. a. czytay Ian xxiii. Ad Nicolaum v. 341. b. czytay ad Nicolaum 1. Marescit 344. a. czytay Marcescit. Ininiquior 349. b. czytay iniquior. Komory Apostolskiey 352. a. przyday/ Dźiekan. Vt habet Platina 3. b przyday & Gratian. Distinctione 79. Can. Si quis pecunia. Studium adhibeat 59. a. przyday/ Siue non. Tamże b. Bellarm. de Vbo Dei, czytay lib. 4. de Romano Pontifice. Podobne 76. a. czytay rowne. Práwá 129. a. czytay/ Pawá. Fratre 143. a. czytay/ Frater. Formy 156. a. czytay Tomy. Pochwalámy y potwierdzamy 156. a. czytay/ pochwalonym y potwierdzonym. Z przymierzenia 159. a. czytay przymierza. Inne mnieyße omylki baczny káżdy łátwie zniesiey poprawi.

HISTORIA

Pewna y dźiwna/ ktora Nicolaus Clemangis Magister Parisiensis Archidiaconus Boiacensis Mąż pobożny y vczony opisał/ żyiący około Roku 1416. tu przydaná dla zbywáiącey karty/ ku okazániu tego; co zá Duchá ná Koncyliach swych Papież rządy przednieysze spráwuiącego miewa zdawná. Ktorą w te słowá w liśćie swym niektorym opisuie do niektorego swego przyiaćielá.

IN Concilio Romæ à Ioanne XXIII. celebrato, quid acciderit, audisse te arbitror. Res enim ita peruulgata fuit, vt vix quenquam latere potuerit, quam illo ex veridico comperi Autore, & qui me minimè fallere voluisset: quam paucis, si fortè non audisti, referre volo. Conuocauerat ante quatuor ferme annos Concilium Romæ is Papa, maximâ quorumdam impulsus instantiâ: cumq; ante primam Concilij congressionem pro inuocatione Spiritus S. solito fuisset more Missa celebrata, vbi Concilium assedit, ipseq; Ioannes in parata sibi Cathedra sublimior præsedit: ECCe dirus ac feralis BVBO é latebris suis erumpens, cum sua illa horrifica voce continuo aduolat, super trabemq; Templi mediam, Oculis in Papam directo intuitu coniectis astitit. Cæperunt vniuersi mirari, quod nocturna auis & lucifuga diurnâ luce in turbæ medium aduenisset—. EN (inquiebant suppressa voce alter ad alterum) in specie Bubonis SPIRITus adest. Cumq; cæteri & se mutuò & Papam spectantes vix risum tenerent, Ioannes ipse, in quem ille fixa acie oculos intenderat, rubore suffusus, sudare, angustiari, atq; intra semetipsum æstuare cœpit: tandemq; non inueniens qua alia posset ratione suæ tantæ confusioni consulere, soluto Concilio surgens abscessit. Sequuta est deinde altera sessio, in qua rursum more simili BVBO adesse non omisit, verso semper in Pontificem contuitu, quem ille redijsse conspi-

conſpiciens, maiori quam prius verecundiâ meritò conturbatus eſt: nec illius vltra ferre prævalens conſpectũ, fuſtibus illum, terrificiſq; clamoribus abigi præcepit. Sed ille nec clamorum inquietudine, nec alijs tremefactus moleſtijs aufugere voluit. Hæc ex quodam fideli amico didici, qui illis diebus recto gradu Româ veniebat: ſuper quibus, cum propter rei inſuetudinem hæſitare cœpiſſem, per me vehementiſsimè ADiuratus, veriſsima ſe retuliſſe comprobauit. Addebat autem omnes qui aderant in magnum contemptum atque irriſionem Concilij ex hac re adductos: paulatimque toto dilapſo Concilio, nihil illic prorſus actum eſſe.

NA Synodźie w Rzymie od Janá 23. zebránym/ coby ſie przydáło/ keś ſłyßał rozumiem. Rzecż ábowiem ták rozgłoßona byłá/ iż ledwie niewiádoma mogłá być komu: ktorey onego cżáſu z prawdźiwego dowiedźiałẽ ſie Autorá/ y ktory mnie bynamniey oßukáć nie myślił: ktora krotko ieśliś iey nie ſłyßał/ powiedźieć chce. Zwołał był przed cżterymá ſnadź láty Synod w Rzymie ten Papież przymußony wielką niektorych inſtáncyą. A gdy przed pierwßą Synodu ſchadzką dla wzywánia Suchá ś. zwyczáynym była ſpoſobem Mßa odpráwowaná: gdy Synod záśiadł/ y ſam Jan ná przygotowáney ſobie Kátedrze naywyżßey vśiadł/ oto ſrogi á Okrutny PVßACZ z ſwego Poćiemku wyrwawßy ſie ſwym onym okrutnym głoſem nátychmiaſt przylátuie/ y ná tramie śrzod Kośćiotá/ oczy ná Papieżá proſtym wzrokiem obroćiwßy/ vśiadł. Poczęli wßyſcy dźiwowáć ſie/ iż nocny ptak/ y świátłochroñcá w dźień wśrzod tłumu przylećiał. Oto (mowił ieden do drugiego ćicho) w oſobie PVßACZA SVCB przybył. Y gdy inni y ná ſie y ná Papieżá pátrzacy/ ledwie od śmiechu zátrzymáli ſie/ ſam Jan ná ktorego on PVßACZ wzrok oczu pilnie obroćił záwſtydźiwßy ſie poćić/ nudźić/ y w ſámym ſobie trwożyć iak ſie: y náoſtátek nieznalázßy iákimby innym ſpoſobem ſwemu wſtydowi miał zábieżeć/ roſpuśćiwßy Synod/ powſtáwßy odßedł. Náſtąpiłá potym druga Seſſya/ w ktorey znowu rownym ſpoſobem on PVßacż nie zániechał przybyć/ obroćiwßy záwße ná Papieżá wzrok: ktore on zwroconego obaczywßy/ wiekßym niż przed tym wſtydẽ przerażon ieſt: áni nie mogąc iuż wiecey nań pátrzyć/ kźmi go y ſtráßliwymi wrzáſkámi odegnáć roſkázał. Lecż on áni ná wrzáſkow przeſtráchy/ áni ná inne moleſtye nieddáiąc/ niechćiał vćiec. Tego z niektorego wiernego przyiáćiela dowiedźiałem ſie/ ktory onego cżáſu proſto z Rzymu ßedł/ ná co gdym ſie począł wahać/ dla rzeczy nieſwyćżayney/ odemnie ſrodze poprzyśiężony/ iż prawdźiwe rzeczy powiedźiał/ potwierdźił. Przydáwał

też/ iż wszyscy ktorzy byli ná Synod przybyli/ srodze wzgardźili y wyśmiali onże Synod z teyże przyczyny: y z lekka zá roziechánim Synodu nic tám zgołá niespráwiło sie.

Tákowe Gołębice Duchowne iż zawsze ma Papież ná swych Synodźiech/ áczkolwiek nie zawsze widźiáne były/ iednák náuka iego tu opisána każdemu dostatecznym dowodem iest.

PARÆNESIS
AD
IVSTVM RABB SEV CORVVM
PROPHETANTEM IESVITAM
sub finem Antidiatribæ.

CORVE, quid ARNOLDI tu compilanda prophetas
Lemmata, sat vestrum testificata nefas?
Corue tui ipsius, vocisque oblite crocantis,
Quos vltra CRE, CRE, das geminasque sonos?
Inter veraces CORVVS cupis esse Prophetas,
Verè adeò. quæ sunt scripta futura, vides!
Cur stulte haud PAPO— potuisti cernere, POMPEN
Ostendi & multis & voluisse tibi?
Falsus es ah nimium! calamo plumisq; superbe
PAVLINI, ad coruos Corue redito tuos:
Ne tua te carpant mendacia Pseudoprophetam,
Atq; tuas inter stes malè nudus Aues.

Ioannes Szvvñkovvski
à Szvvñkovv.

INSTYTUT OSSOLIŃSKIEGO

Folj 311 dowod lupestwa ab Nodzestwa papier
nikow nad Panem Hilyanem Smidem

9522